

ŠIRJENJE OBZORIJ O POUČEVANJU GLASBE

uredil **Bojan Kovačič**

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Širjenje obzorij o poučevanju glasbe

Urednik

Bojan Kovačič

Junij 2025

Naslov <i>Title</i>	Širjenje obzorij o poučevanju glasbe <i>Broadening Horizons on Teaching Music</i>
Urednik <i>Editor</i>	Bojan Kovačič (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta)
Recenzija <i>Review</i>	Majda Eržen Novak (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta) Adriana Magdovski (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta) Fia Selič (Glasbena šola Fran Korun Koželjski)
Jezikovni pregled <i>Language editing</i>	Nastja But (DonArt s.p., lektoriranje in prevajanje)
Tehnični urednik <i>Technical editor</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba) Marina Bajić (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Grafika na ovitku <i>Cover graphic</i>	Rock, Art, Boys, avtor: Hellio42 iz pixabay.com, 2024
Grafične priloge <i>Graphic material</i>	Viri so lastni, razen če ni navedeno drugače. Avtorji prispevkov in Kovačič (urednik), 2025
Založnik <i>Published by</i>	Univerza v Mariboru Univerzitetna založba Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija https://press.um.si , zalozba@um.si
Izdajatelj <i>Issued by</i>	Univerza v Mariboru Pedagoška fakulteta Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenija https://ff.um.si , dekanat.pef@um.si
Izdaja <i>Edition</i>	Prva izdaja
Vrsta publikacije <i>Publication type</i>	E-knjiga
Dostopno na <i>Available at</i>	http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/960
Izdano <i>Published at</i>	Maribor, junij 2025

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
/ University of Maribor, University Press

Besedilo / *Text* © Avtorji prispevkov in Kovačič (urednik), 2025

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna. / *This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.*

Uporabnikom je dovoljeno tako nekomercialno kot tudi komercialno reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev in predelava avtorskega dela, pod pogojem, da navedejo avtorja izvirnega dela.

Vsa gradiva tretjih oseb v tej knjigi so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

78:37 (0.034.2)

ŠIRJENJE obzorij o poučevanju glasbe [Elektronski vir] / uredil Bojan Kovačič. - 1. izd. - E-knjiga. - Maribor : Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2025

Način dostopa (URL): <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/960>

ISBN 978-961-286-993-9 (Pdf)

doi: 10.18690/um.pef.3.2025

COBISS.SI-ID 236586499

ISBN 978-961-286-993-9 (pdf)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025>

Cena
Price Brezplačni izvod

Odgovorna oseba založnika Prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Kovačič, B. (ur.) (2025). *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe*.
Attribution Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
doi: 10.18690/um.pef.3.2025

Kazalo

	Uvod <i>Introduction</i> Bojan Kovačič	1
1	Kako otrokom približati džez <i>How to Introduce Jazz to Children</i> Val Bauer	3
2	Glasovna higiena <i>Voice Hygiene</i> Amadea Begović	9
3	Glasba in čustveni razvoj otrok <i>Music and the Emotional Development of Children</i> Hana Beus	15
4	Vpliv glasbe na jezikovni razvoj <i>The Influence of Music on Language Development</i> Anže Bojanc	21
5	Razvoj glasbenega okusa pri otrocih <i>The Development of Musical Taste in Children</i> Iva Bojnec	27
6	Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence <i>Music and Inclusion: Adapting Lessons for All Pupils</i> Nika Bradaškja	33
7	Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost <i>Music Education and Cultural Diversity</i> Tjaša Breznik	39
8	Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju <i>Parental Involvement in Music Education</i> Naja Cikač	45

9	Etični vidiki poučevanja glasbe <i>Ethical Aspects of Music Teaching</i> Tjaša Čuš	51
10	Učenje preko glasbenih delavnic <i>Learning through Music Workshops</i> Adrijana Dečman	57
11	Vloga pevskih zborov v šolah <i>The Role of School Choirs</i> Andrijana Drakšić	63
12	Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije <i>Music as a Means of Improving Concentration</i> Tinkara Dražič	69
13	Glasba in motorični razvoj <i>Music and Motor Development</i> Ema Falnoga	75
14	Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov <i>Learning with and without Musical Notation</i> Anja Fijavž	83
15	Učenje glasbe s pomočjo petja <i>Learning Music through Singing</i> Anamarija Gačnikar	89
16	Sodobna glasbena tehnologija v šolah <i>Modern Music Technology at School</i> Katarina Golob	97
17	Multikulturalnost v glasbenem izobraževanju <i>Multiculturalism in Music Educationrs</i> Kaja Gorše	103
18	Glasbeni projekti v osnovni šoli <i>Music Projects in Primary School</i> Anja Gregorič	109
19	Glasbene zvrsti <i>Musical Genres</i> Sara Horvat	115
20	Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku <i>Methods of Using Music and The Bass Guitar in Teaching</i> Maj Husar	121

21	Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti <i>Developing Auditory Perception and Musical Skills</i> Lucija Ilišević	127
22	Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture <i>Folk Dances as a Means of Cultural Awareness</i> Kaja Intihar	133
23	Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples <i>Developing Motor Skills through Dance</i> Gabrijela Ivančič	139
24	Gibanje ob glasbi <i>Movement with Music</i> Mirjam Ivančič	145
25	Uporaba Orffovih instrumentov pri pouku glasbene umetnosti <i>Use of Orff Instruments in Musical Education</i> Maša Kapušin	153
26	Ustvarjanje z Orffovimi glasbili <i>Creating with Orff instruments</i> Eva Kaube	159
27	Poslušanje klasične glasbe <i>Listening to Classical Music</i> Nika Klaneček	167
28	Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitvev in koncentracijo <i>Listening to Music as a Means of Relaxation and Concentration</i> Minea Kolenko	173
29	Glasbene preference učencev <i>Musical Preferences of Pupils</i> Ida Komerički	179
30	Razvoj glasbenega okusa <i>Development of Musical Taste</i> Katarina Kopinšek	185
31	Vpliv plesa na socialne veščine <i>The Influence of Dance on Social Skills</i> Maja Kovač	191
32	Glasba in medpredmetno povezovanje <i>Music and Cross-Curricular Link</i> Nika Kozole	197

33	Izdelava glasbil <i>The Construction of Musical Instruments</i> Maja Kuzmič	205
34	Pomen glasbene improvizacije v osnovni šoli <i>The Importance of Musical Improvisation in Primary School</i> Maja Lejko	211
35	Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja <i>The Role of the Music Teacher as a Motivator</i> Lea Lobenwein	217
36	Glasbena izvedba <i>Musical Performance</i> Tea Lovrenčič	223
37	Poslušanje glasbe <i>Listening to Music</i> Nuša Lukač	229
38	Anksioznost pri glasbenem nastopanju <i>Musical Performance Anxiety</i> Miša Mlaj	235
39	Glasbena improvizacija <i>Musical Improvisation</i> Špela Pernek	241
40	Vokalna tehnika <i>Vocal Technique</i> Anamarija Pičinin	247
41	Glasbena pismenost <i>Musical Literacy</i> Luka Planinc	253
42	Glasbene aktivnosti <i>Musical Activities</i> Jasna Podkrajšek	259
43	Glasba in motivacija <i>Music and Motivation</i> Maruša Podkrajšek	265
44	Glasba in koncentracija <i>Music and Concentration</i> Helena Pokeržnik	271

45	Spodbujanje interesa za glasbo <i>Encouraging Interest in Music</i> Lavra Repar	277
46	Glasba in otrokov čustveni svet <i>Music and the Child's Emotional World</i> Tamara Romih	283
47	Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi <i>Maintaining Discipline during Musical Activities</i> Tija Senica	289
48	Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju <i>Dance and Folklore in a Virtual Environment</i> Mojca Simonič	295
49	Spodbujanje sodelovanja med učenci <i>Encouraging Pupils to Work Together</i> Katarina Stepišnik	303
50	Premagovanje strahu pred nastopanjem <i>Overcoming Performance Anxiety</i> Nina Stiplošek	311
51	Delo z glasbeno nadarjenimi učenci <i>Working with Musically Gifted Students</i> Anja Stopar	317
52	Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja skozi načrtovanje šolskih prireditev <i>The Role of Primary School Teachers in Encouraging Students' Musical Creativity through the Planning of School Events</i> Alja Strah	323
53	Organizacija glasbenih delavnic <i>Organising Music Workshops</i> Eva Stres	329
54	Vloga glasbe v različnih kulturah <i>The Role of Music in Different Cultures</i> Saša Šramel	337
55	Ritem in tempo <i>Rhythm and Tempo</i> Naca Torej	343

56	Glasbeni spomin <i>Musical Memory</i> Nika Turnšek Murko	349
57	Glasba in vzgoja otrok <i>Music and Child Development</i> Matej Varšnik	355
58	Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti <i>Contemporary Dance in Music Education</i> Maša Veler	361
59	Glasba kot terapevtsko sredstvo <i>Music as Therapeutic Tool</i> Jerca Virant	367
60	Vodenje pevskega zbora <i>Leading a School Choir</i> Teodor Vodeb	375
61	Vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok <i>Effects of Music on Children's Well-Being and Functioning</i> Klemen Zupet	381
62	Glasbeni spomin <i>Musical Memory</i> Talija Žerak Urbanc	389
63	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 1–9) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 1–9)</i> Bojan Kovačič	397
64	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 10–19) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 10–19)</i> Bojan Kovačič	415
65	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 20–29) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 20–29)</i> Bojan Kovačič	437

66	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 30–39) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 30–39)</i> Bojan Kovačič	455
67	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 40–49) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 40–49)</i> Bojan Kovačič	471
68	Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (dodatek k poglavjem 50–62) <i>Questions for In-Depth Reflection and Improvement of Music Teaching (Appendix to Chapters 50–62)</i> Bojan Kovačič	489

UVOD

BOJAN KOVAČIČ

urednik

Monografija Širjenje obzorij o poučevanju glasbe predstavlja strokovno literaturo za pedagoško okolje, predvsem za učitelje razrednega pouka, hkrati pa je namenjena in zasnovana kot študijsko gradivo in pripomoček za izvajanje predavanj in vaj pri glasbenih predmetih v sklopu študijskega programa Razredni pouk (1. in 2. stopnja). Njena vsebina pokriva ali dopolnjuje nekatere ključne dele učne snovi, opredeljene v učnih načrtih, ki jo morajo študentje usvojiti pri predmetih Glasbeni pedagoški praktikum, Didaktika glasbene umetnosti I in II, Glasbena kultura ter Pedagoško raziskovanje na področju umetnosti in športa. V pričujoči monografiji so študenti magistrskega študijskega programa Razredni pouk na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, proučevali sodobna spoznanja o poučevanju in učenju glasbe, predvsem v okviru osnovnošolskega izobraževanja. Dodatni izziv je bila pravilna uporaba digitalnih orodij in aplikacij, podprtih z umetno inteligenco, kot sta Elicit (Elicit, 2025) in ChatGPT (OpenAI, 2025), ki so spremenile pristope akademskega raziskovanja. Monografija ponuja teoretično razumevanje številnih glasbenih konceptov in njihovo neposredno aplikacijo v pedagoško delo, pri čemer so pogosto izpostavljene dejavnosti, kot sta petje in igranje, kar spodbuja razvoj kompetenc za samostojno izvajanje in interpretacijo glasbe. Obravnava razvoj glasbenega mišljenja, inovativne didaktične pristope ter pogloblja razumevanje glasbenih metod

poučevanja in učenja. Ukvarja se z načrtovanjem glasbenega pouka in optimizacijo poučevanja, hkrati pa prispeva k razvoju predavateljskih spretnosti učitelja. Monografija se posveča tudi analizi in vrednotenju glasbenih del ter poglobljanju praktičnih vidikov glasbene izvedbe, pri tem pa vključuje izbrane pedagoške raziskovalne metode in interdisciplinarni pristop, ki glasbo povezuje predvsem z likovno umetnostjo in gibanjem. Monografija predstavlja izhodišče za prenos teoretičnih znanj v konkretne pedagoške prakse ter služi kot osnova za načrtovanje raziskovalnega dela prihodnjih generacij študentov. Na koncu vključuje nabor vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom in učiteljem razrednega pouka v pomoč pri ozaveščanju, izboljševanju in načrtovanju izboljšav njihove pedagoške prakse na področju poučevanja glasbene umetnosti v osnovnih šolah.

Literatura

Elicit. (2025). *Elicit: The AI Research Assistant*. <https://elicit.com>

OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.1)

ISBN
978-961-286-993-9

KAKO OTROKOM PRIBLIŽATI DŽEZ

VAL BAUER

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
val.bauer@student.um.si

V tem poglavju je opisana reprezentacija in vloga džeza v učnem načrtu za glasbeno vzgojo v osnovni šoli. Ker je džez v osnovnih šolah malo zastopan, so v tem poglavju na kratko predstavljeni načini, kako bi se lahko džez vključevalo v učni proces in kakšne prednosti to prinaša. Opisana sta dva glavna načina, in sicer: učenje džezovskega repertoarja in način uporabe džeza kot orodja za poučevanje širših glasbenih konceptov. Poleg načinov poučevanja, je v tem poglavju postavljeno tudi vprašanje, ali učenci sploh razumejo džez, ter še bolj pomembno vprašanje, ali učitelji razumejo džez, saj je kakovost vključevanja te glasbene zvrsti neposredno odvisna od kompetentnosti učitelja. Glavni cilj tega poglavja je ideja, da bi se džez vključeval že v zgodnje izobraževanje in s tem obogatil skupno glasbeno izkušnjo otrok.

Ključne besede:
glasbena vzgoja,
džez,
izobraževanje,
improvizacija,
ritem

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.1)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
jazz,
education,
improvisation,
rhythm

HOW TO INTRODUCE JAZZ TO CHILDREN

VAL BAUER

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
val.bauer@student.um.si

This chapter describes the representation and role of jazz in the elementary school curriculum. Jazz is not sufficiently represented in elementary schools, which is why this chapter offers various brief descriptions of how jazz can be incorporated into the teaching process and highlights the benefits of its inclusion. The chapter outlines two approaches a teacher could take to teach jazz. The first approach involves using jazz as repertoire, while the second involves using jazz as a vehicle for teaching broader musical concepts. Additionally, this chapter raises the question of whether children truly understand jazz and, more importantly, whether teachers understand jazz. The latter is particularly significant as it indirectly influences the quality of the teaching process. The primary goal of this chapter is to propose the inclusion of jazz at an early stage of elementary school education, enriching the musical experience of young children.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena vzgoja v osnovni šoli predstavlja temelj razumevanja glasbe, razvijanja posluha in ritma. Ravno zato, ker glasba igra tako ključno vlogo pri razvijanju ustvarjalnosti in sposobnosti izražanja pri otroku, je ključnega pomena, da so otroci že od zgodnjega izobraževalnega procesa izpostavljeni pestremu naboru različnih glasbenih zvrsti. Če pogledamo osnovnošolski program, dokaj hitro ugotovimo, da v njem prevladuje klasična glasba, zato se to poglavje ukvarja predvsem z vključitvijo džeza v pouk glasbene umetnosti in s prednostmi, ki so s tem povezane.

2 Kako otrokom približati džez

2.1 Džez v osnovni šoli

Glasbena zvrst džez je v učnem načrtu za glasbeno vzgojo relativno zapostavljena, saj se na razredni stopnji sploh ne obravnava, prvič pa je v učnem načrtu dejansko navedena za 9. razred. To pomeni, da se učenci zelo kratek čas in v izrazito strnjeni obliki ukvarjajo z glasbenimi zvrstmi, ki so tako rekoč dokaj drugačne od klasike in ljudske glasbe, ki v učnem načrtu prevladujeta. Zaradi prekratke obravnave se dostikrat zgodi, da učenci ne morejo spoznati in usvojiti nečesa novega, kot je recimo džez (Petek, 2017).

Imajo pa učitelji pri načinih in metodah za doseganje učnih ciljev iz učnega načrta precej svobode, kar pomeni, da bi se lahko džez kot sredstvo za doseganje učnih ciljev uporabljal že od prve triade dalje (Petek, 2017). Če navedemo primer, džez lahko služi kot sredstvo za poučevanje glasbenih elementov, kot so ritem, višina tonov, improvizacija itd. Džez prinaša tudi druge splošne koristi na področju sodelovanja in čustvenega izražanja (Fisk, 2014).

Inovativni učitelji lahko najdejo različne načine za vključitev džeza v svoj učni proces s prilagajanjem obstoječih metodologij z džezovskimi dejavnostmi, kot sta recimo uporaba swing ritmov ali igranje improvizacijskih iger (Fisk, 2014). Inovativni učitelji prav tako dobro vedo, v čem so dobri in ravno zaradi tega odkrijejo številne možnosti, s pomočjo katerih džez brez težav vključijo v obstoječi učni načrt (Ferguson, 2004).

Nenazadnje je naloga učiteljev, da učencem ne postavljajo omejujočih okvirjev, temveč jim predstavijo čim bolj raznolik nabor glasbe in jim s tem omogočijo, da spoznajo čim več različnih in kakovostnih možnosti (Petek, 2017).

2.2 Učenje džeza

Pogosto vprašanje o poučevanju džeza na osnovnih šolah je, ali je to sploh smiselno. Da bi odgovorili na to vprašanje, je treba razumeti, kako se džez sploh poučuje. Uči se lahko na dva različna načina oziroma z dvema različnima pristopoma (Fisk, 2014). Pomembno je poudariti tudi to, da se mora o džezu razmišljati kot o osrednjem delu učnega načrta in ne samo kot dodatku, saj so le tako lahko res vsi učenci izpostavljeni temu žanru (Ferguson, 2004).

Prvi način je poučevanje džeza v obliki posebnega repertoarja. Učencem se predstavijo različna glasbena dela, ki se jih potem naučijo. Učijo se peti in igrati džez, zato ta pristop predstavlja tradicionalni način glasbenega izobraževanja. Drugi način pa vključuje uporabo džeza kot orodja za širšo glasbeno izobrazbo, kjer ni poudarek zgolj na izvajanju. Tako se džez uporablja za poučevanje osnovnih glasbenih konceptov, kot so ritem, melodija in teorija. Na primer, džez skladba se lahko uporabi za poučevanje četrtnink ali drugih glasbenih idej, ne da se izrecno osredotočimo na džezovsko izvajanje (Fisk, 2014). Za učenje koncepta improvizacije pogosto uporabljamo pentatonično lestvico in Orffove instrumente. To lahko združimo z glasbenim delom »Camptown Races« od Kvarteta Dava Brubecka, kar nam lahko služi kot podlaga za improvizacijo (Ferguson, 2004).

Ta drugi način je primernejši za poučevanje v osnovnih šolah, saj omogoča, da se džez poveže z drugimi glasbenimi zvrstmi, kar ustvarja širši, bolj vključujoč učni načrt. S tem pa se lahko tudi različni džezovski koncepti (kot sta recimo improvizacija, kompozicija itd.) uporabijo v različnih drugih glasbenih zvrsteh in tako obogatijo skupno glasbeno izobrazbo (Fisk, 2014).

2.3 Ali otroci sploh razumejo džez?

Vprašanje, ali otroci sploh razumejo džez, je brez jasnega odgovora. Obenem odpira številna nova vprašanja, zaradi česar razprava o tem postane brezpredmetna in ustvari začaran krog spraševanja o bistvu džeza (Fisk, 2014). Brezpredmetno je tudi dojemati glasbeni okus skozi ušesa odraslega. Nikoli ne smemo podcenjevati

otrokovega doživljanja nečesa, še posebej glasbe. Otroci glasbo, ki jo poslušajo, pogosto nagonsko ponotranjijo, ne glede na zvrst. Pri džezu je primer tega hitro igranje saksofona. Otroci se bodo prav tako začeli hitro premikati, saj želijo »postati zvok« (Custodero, 2008).

Prva stvar, ki bi nas morala zanimati je, ali učitelji sploh razumejo džez, saj njihova usposobljenost in zanimanje neposredno vplivata na otrokovo »razumevanje« džeza. Neusposobljenost ali morda raje nepodkovanost učitelja se lahko izraža že pri samem izboru glasbenih del za pouk. Velikokrat se učitelji odločijo za tako imenovane otroške različice pesmi, ki pa dostikrat niso ustrezne zaradi pomanjkanja kakovosti. Kakovost glasbe pa je po filozofiji Kodalya najpomembnejša, saj je zgolj najboljša glasba dovolj dobra za otroke (Fisk, 2014).

3 Zaključek

Glasbena zvrst džez ima v procesu izobraževanja ogromen neizkoriščen potencial. Menimo, da bi pogostejša uporaba džeza obogatila pouk glasbe s prepletanjem različnih glasbenih zvrsti in slogov ter uvedla raznolikost pri usvajanju različnih glasbenih konceptov. Učitelji bi lahko bolj izkoristili svojo svobodo pri izbiranju metod za doseganje učnih ciljev in aktivno vključevali džez v pouk ter s tem poskrbeli za čim bogatejšo glasbeno izkušnjo svojih učencev.

Literatura

- Custodero, L. A. (2008). Living Jazz, Learning Jazz. *General Music Today*, 22(1), 24–29. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1048371308323397?icid=int.sj-abstract.similar-articles.9>
- Ferguson, L. (2004). Putting it together: Integrating jazz education in the elementary general music classroom. *Music Educators Journal*, 90(3), 28–33. <https://doi.org/10.2307/3399952>
- Fisk, J. (2014). *Jazz as a vehicle for elementary music education* [Magistrsko delo, The State University of New Jersey, Graduate School-Newark Rutgers]. RUcore: Rutgers University Community Repository. <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/43761/>
- Petek, L. (2017). *Jazz v Sloveniji* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. DKUM. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=66428>

GLASOVNA HIGIENA

AMADEA BEGOVIĆ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
amadea.begovic@student.si

Poglavje obravnava vlogo glasovne higiene za ohranjanje zdravega glasu, ki je še posebej pomembno pri ljudeh, ki glas intenzivno uporabljajo v poklicne namene, kot so učitelji, zdravniki ipd. Glasovna higiena vključuje pravilno uporabo in nego glasu, da bi preprečili kakršne koli težave, poškodbe ali bolezni v povezavi z glasom. V poglavju je vključena tudi razlaga nastanka zvoka in delovanja glasilk. V zvezi z glasovno higieno ne smemo izpustiti pomena preventive, kot so ustrezna hidracija, redni glasovni odmori, izvajanje dihalnih in vokalnih vaj ter izogibanje hitremu in glasnemu govoru. Raziskave kažejo, da znanje o glasovni higieni zmanjšuje tveganje za glasovne težave, zato je še toliko pomembneje, da se v izobraževalnih institucijah več pozornosti nameni poučevanju glasovne higiene. Tako bi lahko izboljšali poklicno učinkovitost in tudi zdravje glasu.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.2](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.2)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasovna higiena,
glasovne težave,
govor,
glas,
glasilke

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.2](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.2)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

vocal hygiene,
voice problems,
speech,
voice,
vocal cords

VOICE HYGIENE

AMADEA BEGOVIĆ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
amadea.begovic@student.si

This chapter discusses the role of vocal hygiene in maintaining a healthy voice, which is particularly important for individuals who use their voice intensively in their professions, such as teachers, doctors, and other professionals. Vocal hygiene involves the proper use and care of the voice to prevent voice-related issues, injuries, or illnesses. The chapter also provides an explanation of sound production and the functioning of the vocal cords. Preventive measures such as adequate hydration, regular vocal breaks, breathing and vocal exercises, and avoiding rapid and loud speech are emphasized as essential aspects of vocal hygiene. Studies show that knowledge of vocal hygiene reduces the risk of voice problems, highlighting the importance of integrating vocal hygiene education into educational institutions. Such initiatives could enhance both professional efficiency and vocal health.

University of Maribor Press

1 Uvod

Ljudje vsakodnevno uporabljamo svoj glas in si življenja brez verbalne komunikacije težko predstavljamo. Hitro pa se lahko zgodi, da naletimo na različne težave, ki nam govorno komunikacijo otežijo. Na to morajo biti posebej pozorni ljudje, ki opravljajo poklice, kot so učitelj, zdravnik, prodajalec itd., še toliko bolj tisti, ki so nagnjeni k poškodbam glasilk. Na milijone ljudi ima težave ali celo bolezni, ki so povezane z nepravilno rabo glasu (Taking care of your voice, 2021). Prav zato je izredno pomembno, da poznamo različna orodja, s katerimi lahko pomagamo preprečiti večje poškodbe glasu, ki lahko na nas pustijo trajne posledice (Zhang, 2021).

2 Glasovna higiena

Higiena je beseda, ki jo večina ljudi dobro pozna, vendar jo redko slišimo v povezavi z glasom, čeprav ta predstavlja ključen del našega vsakdanjika. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je higiena opisana kot vedenje o ohranjanju zdravja in okoliščinah bivanja, ki imajo vpliv na zdravje (Higiena, 2014). Torej, bi lahko za vokalno higieno rekli, da gre za nauk o zdravi uporabi glasu (Roza idr., 2019).

Asztalos (2020) navaja, da je glas eden izmed najbolj dostopnih instrumentov in ga lahko uporabljamo za pridobivanje glasbenih izkušenj ali katerega koli splošnega znanja. Verjetno je to eden izmed razlogov, da glas tako pogosto uporabljamo. V eni izmed raziskav v Ameriki so ugotovili, da ljudje na dan izrečemo približno 16.000 besed. Če to dejstvo povežemo z nepravilno rabo glasu, pa je lahko ena izmed hujših posledic napačnega govora poškodba glasilk, ki so glavni tvorec zvoka v človeškem telesu (Mehl idr., 2007).

2.1 Nastanek glasu

Da lahko človek proizvede neki zvok, je pomembnih več mehanizmov in dejavnikov, najpomembnejši med njimi pa sta glasilki. Gre za dve majhni, podolgovati mišici, ki sta v grlu. Ko je človek tiho, se glasilki ne stikata, kar omogoča, da zrak prosto prehaja skozi sapnik, grlo ter nosno ali ustno votlino. Ko pa se želimo oglasiti, možgani sprožijo niz dogodkov, zaradi katerih se glasilki »zapreta«. Ob izdihu zrak potuje iz pljuč mimo glasilk, kar povzroči njuno vibriranje (Taking care of your voice, 2021). To lahko sami preverimo tako, da se dotaknemo adamovega

jabolka in zamrmramo. Takrat lahko začutimo manjši premik in nežno vibracijo glasilk (Bickel, 2017). Vibracija glasilk ustvari zvočno valovanje, ki potuje skozi grlo ter nosno in ustno votlino, kjer se ustvari resonanca. Končni rezultat tega procesa je zvok, ki ga izrečemo oziroma slišimo (Taking care of your voice, 2021).

Bickel (2017) opozarja na to, da so poleg glasilk pri ustvarjanju zvenov pomembni tudi ostali mehanizmi v našem telesu. Pri tvorbi glasu sodelujejo različne in zelo kompleksne mišice in tudi hrustanci v grlu, ki omogočajo, da se glasilki krčita, raztezata in v kombinaciji s podporo zračnega tlaka in resonance ustvarjata najrazličnejše zvoke. Pomembno je poudariti še to, da so kakovost zvoka, glasnost in višina govora med drugim odvisne od anatomije posameznika. Na te dejavnike najbolj vplivajo velikost, debelina in oblika glasilk in resonančnih votlin (grlo, nosna in ustna votlina) (Taking care of your voice, 2021).

2.2 Glasovne težave in preventivno ravnanje

Velika večina ljudi je že kdaj občutila, kako je, ko imamo težave z glasom. Do tega lahko pride zaradi bolezni ali intenzivnejše uporabe glasu, kot smo vajeni (na koncertih, športnih tekmah ipd.). Večje težave pa nastanejo, ko vsakodnevni glasovni naporji pripeljejo do utrujenosti glasu (Zhang, 2021). Slaba tehnika govora in neustrezna skrb za glas lahko dolgoročno privedeta do številnih težav in bolezni, kot je recimo disfonija. Ta se kaže v bolečinah v grlu, hripavosti, šibkem glasu ali celo izgubi glasu (Sundram idr., 2019). Te ugotovitve potrjuje tudi Zhang (2021), ki je kot glavne vzroke za glasovne težave opredelil prekomerno mehansko obremenitev glasilk in njihovo neustrezno zapiranje (kar lahko vodi tudi do nastanka vozličkov na glasilkah), funkcionalne prilagoditve sprememb na glasilkah po poškodbi ali vnetju, pomanjkanje hidracije in neustrezno prilagajanje govora okolju.

Podatki, zbrani v različnih študijah (Martins idr., 2024; Sundram idr. 2019; Zhang, 2021), jasno kažejo na to, da lahko govorne težave pustijo posledice tudi na področjih, ki niso neposredno vezana na naš govor. Težave z glasom lahko vplivajo na zmanjšano kakovost življenja, slabšo samopodobo in samozavest, na delovnem mestu pa lahko povzročajo nezadovoljstvo in slabšo učinkovitost.

Za preprečevanje glasovnih težav lahko veliko storimo sami. Obstaja številna literatura (Zhan, 2021; Taking care of your voice, 2021), ki je enotna v priporočilih za ustrezno vokalno higieno. Večina postavlja na prvo mesto ustrezno hidracijo.

Prav tako je pomembno, da glasu ne obremenjujemo preveč in si večkrat dnevno vzamemo čas, da se naše glasilke spočijejo. Avtorica Hackworth (2007) je v svoji raziskavi ugotovila, da je uporaba glasovnih odmorov pri učiteljih med delovnim časom privedla do zmanjšanja glasovnih težav. Zelo pomembno je tudi poznavanje in pravilno izvajanje vaj za razbremenitev napetosti v glasilkah ter izvajanje dihalnih vaj. Prav tako se moramo izogibati glasnemu in hitremu govoru. Če je možno, vedno uporabimo mikrofona. Pomembno pa je tudi ohranjanje zdravega življenjskega sloga. Sem sodijo raznolika in zdrava prehrana, izogibanje alkoholu in tobačnim izdelkom, redna vadba in umivanje rok, saj lahko na ta način preprečimo številne bolezni, ki bi lahko na glasu pustile trajne posledice (Taking care of your voice, 2021).

Ena od ključnih ugotovitev v literaturi je, kako pomembno je poznavanje dejavnikov tveganja za glasovne motnje in poznavanje glavnih načel vokalne higiene. Rezultati nekaterih študij (Roza idr., 2019; Hackworth, 2007) so namreč pokazali, da so imeli ljudje z več znanja o vokalni higieni manj težav z glasom kot tisti, ki tega znanja niso imeli. Enako se je pokazalo pri profesionalnih govornikih, ki vso znanje tudi aplicirajo v svoj vsakdanjik zaradi potrebe po ohranjanju zdravega glasu. Vse to dokazuje, da lahko z ustreznim znanjem o vokalni higieni preprečimo številne zaplete in glasovne poškodbe.

3 Zaključek

Ustrezna glasovna higiena je ključna za ohranjanje zdravega glasu, predvsem za tiste, ki glas intenzivno uporabljajo v poklicne namene. Raziskave kažejo, da poznavanje in uporaba preventivnih ravnanj, kot so ustrezna hidracija, redni glasovni odmori in zdrava tehnika govora, prispevajo k zmanjšanju tveganja za poškodbe glasilk in težave z glasom. Te ugotovitve predstavljajo korak naprej v razumevanju, kako lahko sami preprečimo glasovne težave.

Sprejemanje teh spoznanj je ključno za profesionalni razvoj učiteljev in ostalih ljudi, ki pri svojem delu intenzivno uporabljajo glas, zaradi česar lahko pogosteje pride do glasovne obremenitve. Zato je nujno, da izobraževalne ustanove aktivno vključijo tovrstna znanja v svoje prakse, saj lahko to prinese pozitivne spremembe.

Literatura

- Asztalos, A. (2020). *Role of warm-ups in the development of children's singing voice*. https://www.researchgate.net/publication/349086472_Role_of_Warm-Ups_in_the_Development_of_Children's_Singing_Voice
- Bickel, J. E. (2017). *Vocal Technique: a physiologic approach*. Plural Publishing. https://www.pluralpublishing.com/application/files/8415/4724/0617/media_vt2e_SamplePages.pdf
- Hackworth, R. S. (2007). The effect of vocal hygiene and behavior modification instruction on the self-reported vocal health habits of public school music teachers. *International Journal of Music Education*, 25(1), 21–31. <https://doi.org/10.1177/0255761407074889>
- Higiena. (2014). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (druga, dopolnjena in deloma prenovljena izd.). <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=higiena>
- Martins, G. A., Salto, I. T., Viegas, F., Simões-Zenari, M. in Nemr, K. (2024). Proposals to promote health and prevent voice disorders in occupational voice users: a scoping review. *Revista CEFAC*, 26(1). <https://www.scielo.br/j/rcefac/a/VK4Bd6dNrWBCWzMc7vqkswj/?lang=en>
- Mehl, M. R., Vazire, S., Ramírez-Esparza, N., Slatcher, R. B. in Pennebaker, J. W. (2007). Are women really more talkative than men?. *Science*, 317(5834), 82. https://www.science.org/doi/10.1126/science.1139940?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%20%20pubmed
- Roza, A. P., Gielow, I., Vaiano, T. in Behlau, M. (2019). Development and application of a vocal health and hygiene game in adults. *CoDAS*, 31(4). <https://www.scielo.br/j/codas/a/fWCxNxjwpJzg7ZjxsHq8Ndz/?lang=en>
- Sundram, E. R., Norsa'adah, B., Mohamad, H., Moy, F. M., Husain, N. R. N. in Shafei, M. N. (2019). The Effectiveness of a Voice Care Program Among Primary School Teachers in Northeastern Malaysia. *Oman medical journal*, 34(1), 49–55. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6330182/>
- Taking care of your voice*. (2021). National institute on deafness and other communication disorders. <https://www.nidcd.nih.gov/health/taking-care-your-voice>
- Zhang Z. (2021). The Physical Aspects of Vocal Health. *Acoustics today*, 17(3), 60–68. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8758045/>

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.3](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.3)

ISBN
978-961-286-993-9

GLASBA IN ČUSTVENI RAZVOJ OTROK

HANA BEUS

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
hana.beus@student.um.si

Glasba je nekaj, kar nas spremlja vsak dan. Ljudi povezuje, motivira, sprošča in je ključnega pomena za zdrav razvoj vsakega posameznika. Kljub temu da mnoge raziskave kažejo, da glasba vpliva na spoznavni in fizični razvoj, je nujno izpostaviti poseben vpliv, ki ga ima na čustva in njihov razvoj. Prispeva k čustvenemu razvoju – vpliva na način izražanja, obvladovanja čustev in na naš družbeni razvoj. V tem poglavju boste spoznali, kako glasba vpliva na razvoj čustvenih in socialnih kompetenc pri otrocih, kakšna je vloga učitelja pri tem procesu ter pridobili praktične napotke in usmeritve, kako se jim lahko pri čustvenem razvoju pomaga.

Ključne besede:
glasba,
čustveni razvoj,
socialni razvoj,
vpliv glasbe,
glasbene aktivnosti

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.3](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.3)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
emotional development,
social development,
music influence,
musical activities

MUSIC AND THE EMOTIONAL DEVELOPMENT OF CHILDREN

HANA BEUS

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
hana.beus@student.um.si

Music is something that accompanies us every day. It connects people, motivates, relaxes, and plays a crucial role in the healthy development of every individual. While numerous studies show that music affects cognitive and physical development, it is essential to emphasize its specific impact on emotions and their development. Music contributes to emotional development by influencing how we express ourselves, regulate our emotions, and develop socially. This chapter explores how and to what extent music influences the development of emotional and social competencies in children, what factors affect their development, and the role of a teacher in this process. It also provides tips and guidelines on how to support children in their emotional development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba se prepleta z mnogimi deli človekovega življenja – povezuje, navdihuje in sprošča, prav tako pa je tesno povezana z izobraževanjem in učenjem. Mnoge raziskave dokazujejo, da glasba vpliva tako na kognitivni kot tudi fizični razvoj. Prav tako je ključna za afektivni razvoj – razvoj čustev in osebnosti, saj spodbuja izražanje in razumevanje čustev, njihovo predelavo in nadzor ter krepi in razvija socialne veščine.

Za uspešen razvoj otrok je ključna vloga učitelja. Pomembno je, da se učitelji stalno izobražujejo in poglobljajo v razumevanje čustvenega razvoja otrok ter vloge glasbe pri tem. Tako lahko izboljšajo svoje učne metode in pristope ter še bolj prispevajo k celostnemu razvoju učencev.

2 Glasba in čustveni razvoj otrok

Glasba ima na splošno mnoge pozitivne vplive na razvoj otrok. Prispeva k boljšemu motoričnemu razvoju in pomaga pri koordinaciji telesa, s kognitivnega vidika prispeva k boljšemu spominu in hitremu reševanju problemov, in seveda, prispeva tudi k čustvenemu in socialnemu razvoju otrok oziroma krepi njihove socialne veščine in sposobnost izražanja čustev (Selmani, 2024). Pozitiven vpliv glasbe omenja tudi Hallam (2010), ki trdi, da glasba izboljšuje empatijo in medosebne odnose ter spodbuja ustvarjalnost.

Pomembno je, da se zavedamo, da ima ključno vlogo pri razvoju teh veščin učitelj, ki lahko s pomočjo glasbe otrokom pomaga tako pri fizičnem kot tudi pri mentalnem razvoju, izboljša njihov odnos do dela in jim pomaga, da se čustveno in socialno razvijejo (Szűcs in Juhász, 2023).

2.1 Glasba in njen vpliv na čustva in razvoj otrok

Selmani (2024) opisuje, kaj se med poslušanjem glasbe oziroma med udeleževanjem v glasbenih aktivnostih – pa naj bo to poslušanje, petje ali ples – dogaja v naših možganih. Možgani se aktivirajo in zaženejo proces čustvene regulacije in samokontrole, kar pomeni, da učenci svoja čustva uredijo in jih nadzorujejo. Tako se skozi poslušanje glasbe razvija otrokov nadzor nad čustvi in posledično spodbuja komunikacija o lastnem počutju. Tudi Blasco-Magraner idr. (2021) so ugotovili, da

so učenci, ki so sodelovali pri pouku z velikim poudarkom na glasbenih in umetniških aktivnostih, bolje predelali in nadzorovali svoja čustva, tako pozitivna kot negativna, kot učenci, ki so bili deležni klasičnega pouka. Selmani (2024) navaja, da je glasba pripomoček za izražanje otrok, skozi katerega lahko tako razvijajo svoje spretnosti na področju izražanja lastnih čustev. Med drugim je tudi način sporazumevanja.

Glasba učinkovito zmanjšuje stres in ima izjemne sprostitvene učinke pri otrocih. Raziskave kažejo, da so otroci, ki so bili dlje časa izpostavljeni glasbi med poukom, imeli nižje ravni stresnih parametrov v krvi (Nicolich, 2008).

Glasba ima torej posebno povezavo s čustvi in je zato odlično orodje za razvoj čustvenih veščin. Avtorja Campayo-Munoz in Cabedo-Mas (2017) sta čustvene veščine razdelila na intrapersonalne (zmožnost prepoznati in razumeti lastna čustva) in interpersonalne (zmožnost prepoznati in razumeti čustva drugih). Nekatere izmed intrapersonalnih spretnosti so samozavest, odgovornost, nadzor impulzov, sposobnost pravilnega izražanja čustev, ustvarjalnost in kritično mišljenje. Interpersonalne spretnosti pa vključujejo sodelovanje, razvoj smisla za pripadnost, empatijo in aktivno poslušanje (Campayo-Munoz in Cabedo-Mas, 2017).

2.2 Vloga učitelja

Otrokov čustveni razvoj je seveda močno odvisen od učitelja. Učitelj pri organizaciji in načrtovanju pouka igra ključno vlogo, saj je pomembno, da vključi aktivnosti, ki spodbujajo čustveni razvoj in razvoj socialnih spretnosti učencev. Pri tem lahko uporabi številne dejavnosti, ki učinkovito prispevajo k razvoju teh veščin, na primer:

- prosta improvizacija (učencem dovoli, da se izražajo brez zadržkov);
- nastopanje in delo v skupinah (ključna za razvoj sodelovanja, aktivnega poslušanja ter pravilnega in spoštljivega izražanja čustev);
- povezava slišane glasbe s čustvi (spodbuja ozaveščanje lastnih čustev in prispeva k razvijanju ustreznega besedišča za ubeseditev čustev) (Campayo-Munoz in Cabedo-Mas, 2017).

Gortan-Carlin idr. (2022) omenjajo še pomembnost vključevanja tematsko integriranih glasbenih iger v proces pouka. Glasbene igre otrokom namreč pomagajo pri razvoju samozavesti, sodelovanja in izražanja čustev, hkrati pa poskrbijo za razvoj na področju motorike in koordinacije telesa.

Avtorji poudarjajo, kako pomembno je, da se učitelji zavedajo, da morajo biti dobro poučeni o tem, kako otroke naučiti izražanja svojih čustev. Te veščine morajo ne le uporabljati, temveč jih tudi vključevati v pouk glasbe. Učence je treba naučiti, kako se izražati, kakšno besedišče uporabiti, in prav to ozaveščanje jih bo vodilo do globljega čustvenega zavedanja. Glasba nam je tu seveda v veliko pomoč, saj otrokom pomaga doživeti najrazličnejša čustva, prav tako pa jim odpira prostor in ponuja možnost, da se varno in svobodno izražajo (Campayo-Muñoz in Cabedo-Mas, 2017).

3 Zaključek

V tem poglavju smo ugotovili, da je čustveni razvoj kompleksen proces, kjer imata ključno vlogo učitelj in glasba. S pomočjo glasbe je mogoče otrokom pomagati, da se uspešno razvijajo tako na področju čustev in socialnih interakcij kot tudi ostalih področjih. Zato se je vredno potruditi in otrokom omogočiti, da:

- so vsak dan v stiku z glasbo,
- čim več sodelujejo v skupinah in nastopajo,
- uporabljamo plesno-ritmične aktivnosti kot sprostitev med poukom ali delom in
- otrokom vedno omogočimo varen prostor, v katerem se lahko brez zadržkov izražajo.

Ne pozabimo, da je glasba močno orodje.

Literatura

- Blasco-Magraner J. S., Bernabe-Valero, G., Marin-Liebana, P. in Moret-Tatay, C. (2021). Effects of the Educational Use of Music on 3- to 12-Year-Old Children's Emotional Development: A Systematic Review. *Int J. Environ Res Public Health*. 18(7), 20.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Effects-of-the-Educational-Use-of-Music-on-3-to-A-Blasco-Magraner-Bernab%C3%A9-Valero/884bf83a43a858d7f346002963e63c308e1645b1>

- Campayo–Muñoz, E., Cabedo–Mas, A. (2017). The Role of Emotional Skills in Music Education. *British Journal of Music Education*. 34(3), 243–258. <https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-music-education/article/abs/role-of-emotional-skills-in-music-education/B300D26C38620EB79EF27134CB9B40CD>
- Gortan-Carlin, I. P., Riman, K. in Bačlija Sušić, B. (ur.) (2022). *Muzika: zvuk, logos, odgoj i obrazovanje, terapija. Zbornik radova s 9. međunarodnog znanstveno-stručnog skupa »Iz istarske glazbene riznice«*. Univerza u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu:6983>
- Hallam, S. (2010). The Power Of Music: Its Impact on The Intellectual, Social and Personal Development of Children and Young People. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Nicolich, J. (2008). Music's Influence on Cognitive Development. *Education Masters*. https://fisherpub.sjf.edu/education_ETD_masters/82/
- Selmani, T. A. (2024). The influence of music on the development of a child: Perspectives on the Influence of Music on Child Development. *Journal of Effective Teaching Methods*, 2(1), 192–193. <https://doi.org/10.59652/jetm.v2i1.162>
- Szűcs, T. in Juhász, E. (2023). The Role of Music Education in Childhood. *Acta Educationis Generalis*, 13(2), 30–49. <https://doi.org/10.2478/atd-2023-0012>

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.4](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.4)

ISBN
978-961-286-993-9

VPLIV GLASBE NA JEZIKOVNI RAZVOJ

ANŽE BOJANC

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anze.bojanc@gmail.com

V tem poglavju povzemamo študije, ki raziskujejo vpliv glasbe na učenje jezika pri otrocih. Vključevanje glasbe v izobraževalne aktivnosti osnovnošolcev pozitivno vpliva na njihove jezikovne dosežke, zlasti pri otrocih, ki se učijo angleščino kot drugi jezik. Rezultati študij kažejo, da je redna uporaba pesmi in glasbenih dejavnosti prispevala k boljšim jezikovnim sposobnostim in pravilnejši izgovorjavi učencev, saj so ti učenci razvili zmožnost branja v dveh jezikih, kar kaže na učinkovito povezavo med glasbo in jezikom. Študije prav tako kažejo, da lahko izbira pesmi z optimističnimi besedili spodbuja pozitivno čustveno stanje, kar pomeni dodatno motivacijo za učenje jezika.

Ključne besede:
glasba,
čustveni razvoj,
socialni razvoj,
vpliv glasbe,
glasbene aktivnosti

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.4](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.4)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
language achievement,
motivation,
correct pronunciation,
positive lyrics

THE INFLUENCE OF MUSIC ON LANGUAGE DEVELOPMENT

ANŽE BOJANC

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anze.bojanc@gmail.com

This chapter examines studies on the impact of music on children's language learning. The inclusion of music in the educational activities of primary school children positively influences their language achievement, particularly for children learning English as a second language. The results indicate that the regular use of songs and musical activities contributes to improved language skills and correct pronunciation, as pupils develop the ability to read in two languages, demonstrating an effective connection between music and language. Additional studies reveal that selecting songs with positive lyrics fosters a positive emotional state, which, in turn, enhances motivation for language learning.

University of Maribor Press

1 Uvod

Jezik in glasba sta v človeški kulturi tesno povezana, saj obe umetnosti temeljita na strukturiranih vzorcih in poudarkih, kar omogoča tesno sinhronizacijo med njima. Številne študije so pokazale, da glasba lahko vpliva na razpoloženje in kognitivno sposobnost, vendar pa je manj raziskano, kako natančno glasba vpliva na učenje jezika pri otrocih.

Raziskave Jackendoffa in Lerdahla (1982, v Stokes, 2008) ter Slobode (1990, v Stokes, 2008) so preučevale korelacijo med glasbo in pravilno izgovorjavo besed. Petje in poslušanje glasbe v tujem jeziku omogoča učencem lažje usvajanje ustrezne izgovarjave tujih besed.

Glasbene spretnosti, zlasti zaznavanje in ustvarjanje ritma, napovedujejo razvoj jezika pri predšolskih otrocih, neformalne glasbene izkušnje doma pa prispevajo k usvajanju slovnice (Politimou idr., 2019). K samemu razvoju jezika prispevajo tudi besedne igre, saj so učinkovita strategija za razvijanje besedišča otrok s težavami pri izražanju (Bermudez, 2024).

2 Vpliv glasbe na jezikovni razvoj

Glasba ima pomemben vpliv na jezikovni razvoj. Poslušanje glasbe pozitivno vpliva na učenje jezika, pomnjenje neznanih besed in izboljšanje izgovorjave. Poleg tega služi kot motivacijsko orodje pri pouku ali kot prijetno glasbeno ozadje med učenjem jezika.

2.1 Učenje jezika s pomočjo glasbe

Zaznavanje ritma in sinhronizacija z ritmom sta najboljša napovednika fonološkega zavedanja (prepoznavanje zlogov, prepoznavanje začetnega in končnega glasu, razčlenjevanje na glasove in sinteza glasov) pri tri- in štiriletnih otrocih. Otroci iz bolj glasbeno dejavnih družin so pokazali močnejšo povezavo med glasbenimi in jezikovnimi sposobnostmi (Politimou idr., 2019).

Glasba ima ključno vlogo pri razvoju jezika v zgodnjem otroštvu, saj vpliva na razumevanje pomena besed, slovnico (vrstni red besed, upoštevanje časov in oblikoslovje) in fonološko zavedanje. Petje in muziciranje staršev prav tako pozitivno vplivata na otrokov jezikovni razvoj (Pino idr., 2023).

Statistični rezultati Fisherjeve študije (2001) so pokazali jasne razlike med glasbenimi in neglasbenimi skupinami glede uspešnosti učenja jezika. Učenci, ki so imeli pri pouku tujega jezika vključeno glasbo, so imeli boljše rezultate na področju zgodnje pismenosti kot učenci, ki so imeli pouk tujega jezika brez glasbe. Deset učencev iz glasbenih skupin je ob koncu eksperimenta znalo brati tako angleške besede kot besede maternega jezika, medtem ko je samo en učenec iz neglasbene skupine pokazal to sposobnost. Fisher je sklenil, da je aktivna uporaba glasbe v osnovnih razredih izvedljivo sredstvo za izboljšanje jezikovne uspešnosti učencev.

Jackendoff in Lerdahl (1982, v Stokes, 2008) ter Sloboda (1990, v Stokes, 2008) so mnenja, da je med jezikom in glasbo veliko strukturnih vzporednic. Na primer, ko govorimo angleško, jezik zahteva poudarke določenega glasu v besedi. S poslušanjem pesmi za učenje besed in besednih zvez se učenci lahko naučijo pravilne postavitve poudarkov in običajnega tempa govora.

Za spodbujanje učenja jezika pri učencih pridejo v poštev različne besedne igre. Te igre otrokom pomagajo pri oblikovanju novih besed v njihovem besednjaku, omogočajo pa jim tudi razvijanje komunikacijskih spretnosti v vsakdanjem življenju. Med najpogostejše uporabljenimi so tudi pesmi, ki omogočajo pridobivanje besed z uporabo kombinacij in iskanjem zvokov ter tako razvijajo njihove slušne in izrazne sposobnosti (Bermudez, 2024).

2.2 Melodija z besedilom kot motivacija ali distrakcija za učenje jezika

Gregory idr. (1996, v Stokes, 2008) so prišli do ugotovitve, da lahko sama kultura naroda vpliva na odziv poslušalca na glasbo. Ugotovili so, da je v zahodnih glasbenih kulturah dur povezan z občutki sreče, medtem ko je mol povezan z občutki žalosti. Te informacije postanejo pomembne za poučevanje jezika, saj značaj glasbenega dela vpliva na razpoloženje poslušalca, pri čemer lahko pesmi povečajo občutke depresije. Občutki depresije spremenijo čustveno stanje učencev, kar posledično ovira usvajanje jezika. Z izbiro pesmi lahko učitelji jezikov zmanjšajo čustvene ovire za učenje in razvoj jezika.

Stratton idr. (1994, v Stokes, 2008) trdijo, da ima besedilo večjo vlogo pri razpoloženju poslušalcev kot sama melodija. Ugotovili so, da depresivna besedila povečajo občutke depresije. Ti podatki sporočajo, da bi morali učitelji jezikov pri svojih urah izbirati pesmi s pozitivnimi besedili.

Wallace (1994, v Stokes, 2008) je ugotovil, da si uglasbeno besedilo zapomnimo bistveno bolje kot besedilo, izgovorjeno zgolj v ritmičnem vzorcu. Čeprav mnogi učitelji učinkovito uporabljajo ritmične recitacije za poučevanje angleščine, je bolje, da dodatno spodbujajo usvajanje jezika z učenjem novih pesmi.

Uporaba glasbe in pesmi pri učenju lahko izboljšata kognitivni razvoj učencev, vključno z razumevanjem konceptov, učnimi rezultati, reševanjem problemov in ustvarjalnostjo. Uporaba glasbe in pesmi lahko ustvari prijetno, veselo in navdušujoče učno vzdušje za učence (Octavyanti idr., 2024).

V eni od študij (Fisher, 2001) so primerjali pouk, ki je vključeval glasbo, s poukom brez nje. Raziskava je potekala v štirih učilnicah: v dveh so pouk začeli s pozitivno naravnano pesmijo, v preostalih dveh pa te prakse niso uporabljali. V svojih opažanjih je Fisher pripomnil, da so bili učenci v glasbenih učilnicah bolj navdušeni in motivirani nad učenjem angleščine kot učenci v neglasbenih učilnicah.

Quast (1999) je sklenil, da glasba pozitivno vpliva na usvajanje jezika, tudi če se izvaja na pasiven način. Udeleženci v študiji so pokazali bolj pozitiven odnos in manj utrujenosti, ko se je v ozadju predvajala glasba.

3 Zaključek

Raziskave potrjujejo, da glasba pomembno prispeva k učenju jezika pri otrocih, saj pomaga izboljšati pravilno izgovorjavo, povečuje motivacijo in zmanjšuje čustvene ovire pri učenju. Rezultati so pokazali, da so učenci, ki so bili vključeni v glasbene dejavnosti, dosegali boljše rezultate pri jezikovnih nalogah v primerjavi s tistimi brez glasbene podpore.

Izbira pozitivnih besedil in vključenost glasbenih aktivnosti pri pouku tako predstavljata koristno orodje za učitelje, ki želijo izboljšati jezikovne spretnosti svojih učencev.

Literatura

- Bermúdez, M. J., García, M. B. in Rodríguez, A. D. (2024). Implementación de juegos verbales para el desarrollo de vocabulario en un niño con dificultades en lenguaje expresivo. *revista Científica Y Arbitrada de Ciencias Sociales Y Trabajo Social Tejedora*, 7(13), 342–360.
<https://doi.org/10.56124/tj.v7i13ep.021>
- Fisher, D. (2001). Early Language Learning With and Without Music. *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 42(1).
https://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol42/iss1/8/
- Octavyanti, L., Ni Ketut Suarni, & I Gede Margunayasa. (2024). Peningkatan Perkembangan Kognitif Siswa melalui Musik dan Lagu dalam Pembelajaran. *Ideguru*, 9(2), 472–478.
<https://doi.org/10.51169/ideguru.v9i2.859>
- Pino, M. C., Giancola, M. in D'Amico, S. (2023). The association between music and language in children: A state-of-the-art review. *Children*, 10(5).
<https://doi.org/10.3390/children10050801>
- Politimou, N., Dalla Bella, S., Farrugia, N. in Franco, F. (2019). Born to speak and sing: Musical predictors of language development in pre-schoolers. *Frontiers in Psychology*, 10.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00948>
- Quast, U. (1999). The effect of music on acquiring vocabulary with technically gifted students, *Gifted Education International*, 14(1), 12–21. <https://doi.org/10.1177/026142949901400103>
- Stokes, J. (2008). The effects of music on Language Acquisition. *Asia University*.
<https://core.ac.uk/reader/72791420>

RAZVOJ GLASBENEGA OKUSA PRI OTROCIH

IVA BOJNEC

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
iva.bojnec@student.um.si

Namen poglavja je bil poglobljeno raziskovanje razvoja glasbenega okusa in glasbenih preferenc pri otrocih. Raziskovanje se začne že v prenatalni dobi, nato preide v zgodnje otroštvo, in traja vse do adolescence. Velik poudarek v tem poglavju je na poteku razvoja glasbenega okusa pri otrocih v predšolskem obdobju. Ključno vlogo pri tem ima primarna socializacija, torej otrokova družina in skrbniki. Rezultati različnih raziskav so dokazali, da ima prav družina največjo vlogo pri izoblikovanju posameznikovega glasbenega okusa.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.5](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.5)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbeni okus,
glasbene preference,
primarna socializacija,
vpliv staršev,
predšolsko obdobje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.5](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.5)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical taste,
musical preferences,
primary socialization,
parental influence,
preschool period

THE DEVELOPMENT OF MUSICAL TASTE IN CHILDREN

IVA BOJNEC

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
iva.bojnec@student.um.si

The aim of this chapter is to explore in depth the development of musical taste and preferences in children. The research begins in the prenatal period, progresses through early childhood, and continues into adolescence. A significant focus is placed on the development of musical taste during the preschool period. Primary socialization, particularly the influence of the child's family and caregivers, plays a crucial role in this process. The results of various studies confirm that the family has the greatest impact on shaping an individual's musical taste.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbene preference so tisto, kar nam trenutno ugaja, in k čemu se trenutno nagibamo, medtem ko je glasbeni okus trajnejši in zajema dolgoročno vrednotenje različnih zvrsti glasbe. Ta okus je povezan z vsemi našimi dolgoročnimi glasbenimi preferencami. Oboje se oblikuje predvsem v otroštvu pod vplivom različnih dejavnikov, kot so misli, čustva, kultura in socialno okolje. Pomembno dejstvo je, da se glasbeni okus ne razvija samo med poslušalcem in glasbo, ampak na to vplivajo tudi drugi zunanji dejavniki (Dobrota idr., 2019). Glasbene preference se v vsakdanjem življenju odražajo v izbiri glasbenega sloga, ki ga posameznik posluša, kadar ima na voljo širok spekter možnosti in nobenih omejitev (Habe in Bratina, 2018). Čeprav se lahko strinjamo, da glasbeni razvoj poteka skozi celo življenje, je večina dosedanjih raziskav pokazala, da se ključne spremembe dogajajo na prehodu med otroštvom in odraslostjo (Ilari, 2016).

2 Razvoj glasbenega okusa pri otrocih

Razvoj glasbenega okusa in glasbenih preferenc je dobro raziskano področje, tako v mednarodnem okolju kot tudi v Sloveniji. Ullal-Gupta idr. (2013) in mnoge druge študije se osredotočajo na prenatalno obdobje, saj ugotavljajo, da ima materni jezik na otroka med nosečnostjo zelo velik vpliv. Novorojeni dojenčki z jokom posnemajo intonacijo njihovega maternega jezika. Delsing idr. (2008) so v svojih raziskavah odkrili, da se glasbeni okus dokončno izoblikuje v času adolescence. V prvih letih otrokovega življenja imajo ključen pomen starši, kot je v svoji raziskavi ugotovila Roulston (2006), saj ti skrbno izbirajo glasbo, ki jo v družini poslušajo doma.

2.1 Glasbene preference v predšolskem obdobju

Ena od človeških zaznavnih in kognitivnih sposobnosti je dešifriranje zvočnih sporočil iz govorjenega ali iz glasbenega jezika. Slušne sposobnosti temeljijo na prirojeni sposobnosti odzivanja na zvoke in se postopoma razvijajo skozi življenje. Njihov razvoj se začne že v prenatalnem obdobju in nadaljuje v poznem otroštvu (Ilari, 2016).

Dosedanje raziskave so pri novorojenčkih in dojenčkih glasbene preference preučevale na podlagi čustvenega odziva, merjenega z usmerjanjem pozornosti ali pogleda proti določenemu dražljaju. Pri starejših predšolskih otrocih so za prepoznavanje vsečnosti glasbenih odlomkov uporabljali opazovanje obraznih izrazov. Rezultati teh raziskav so pokazali, da mlajši otroci pozitivneje sprejemajo različne glasbene zvrsti v primerjavi s starejšimi otroki. Pri mlajših otrocih je na splošno priljubljena popularna glasba, medtem ko preference za rock glasbo otroci pridobijo s starostjo. Ne glede na glasbeni stil predšolski otroci najraje poslušajo glasbo v hitrejšem tempu, z veliko humorja in izrazito ekspresivno dinamiko. Danes je vpliv medijev prisoten že od rojstva, zato je razlike treba interpretirati v tem kontekstu (Habe in Bratina, 2018).

2.2 Vpliv staršev

Pomemben dejavnik, ki vpliva na oblikovanje in razvoj otrokovega glasbenega okusa, je družina. Otroci že od malega opazujejo svoje starše, jih posnemajo ali se identificirajo z njihovim vedenjem. Otroci prevzemajo vse, tako pozitivne kot tudi negativne preference staršev, o čemer pričajo mnoge raziskave (Habe in Bratina, 2018).

Glasbena socializacija je zelo pomemben dejavnik pri oblikovanju glasbenega okusa, ki poteka predvsem preko posnemanja. To poteka sprva v družini, kasneje preko vrstnikov in medijev. Kot smo že opisali, je primarna glasbena socializacija prisotna v zgodnjem otroštvu in odvisna od prisotnosti ali odsotnosti glasbe doma in prakse, ki jo spremlja. Izbor vrste glasbe, ki jo matere predvajajo svojim dojenčkom, je v veliki meri odvisen od njihovega poklica in njihovih predhodnih izkušenj. Posledično je interakcija mati–dojenček lahko pomemben napovednik glasbenih preferenc otroka. Velik vpliv na glasbene preference ima tudi vrsta navezanosti na primarnega skrbnika. V primerih, ko je bila navezanost med otrokom in skrbnikom pozitivna, s toplim in pristnim odnosom, so otroci pogosto izražali glasbene preference, podobne svojim skrbnikom. Nasprotno pa so pri otrocih z negotovo navezanostjo, kjer so skrbniki hladni in neodzivni, opazne večje razlike v glasbenih preferencah (Habe in Bratina, 2018).

3 Zaključek

Raziskave potrjujejo, da ima družinsko okolje ključen vpliv na razvoj glasbenega okusa pri otrocih. Primarna socializacija, ki se začne že v družini, prispeva k oblikovanju otrokovega glasbenega okusa, saj otroci pogosto posnemajo glasbene izbire svojih staršev. Pomembno vlogo imata tudi čustvena navezanost in kakovost odnosa s skrbniki. Kadar je ta odnos dober, otroci bolj verjetno prevzamejo glasbene preference staršev. Ta začetna socializacija postavi temelje za kasnejši razvoj glasbenih okusov, ki se lahko razvijajo tudi skozi vplive vrstnikov in medijev, vendar družina ostaja ključni dejavnik v zgodnjem obdobju.

Literatura

- Delsing, M. J. M. H., Bogt, T. F. M., Engels, R. C. M. E. in Meeus, W. H. J. (2008). Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality*, 22(2), 109–130. <https://doi.org/10.1002/per.665>
- Dobrota, S., Reić Ercegovac, I. in Habe, K. (2019). Gender Differences in Musical Taste: The Mediating Role of Functions of Music. *Društvena istraživanja*, 28 (4), 567–586. <https://doi.org/10.5559/di.28.4.01>
- Habe, K. in Bratina, T. (2018). Katere glasbene zvrsti najraje poslušajo predšolski otroci?. *Journal of Elementary Education*, 11(1), 77–90 <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=70463>
- Ilari, B. S., Keller, P., Damasio, H. in Habibi, A. (2016). The Development of Musical Skills of Underprivileged Children Over the Course of 1 Year: A Study in the Context of an El Sistema-Inspired Program. *Frontiers in Psychology*, 7(62). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00062>
- Ullal-Gupta S., Vanden Bosch der Nederlanden C. M., Tichko P., Lahav A. in Hannon E. E. (2013) Linking prenatal experience to the emerging musical mind. *Frontiers in Systems Neuroscience*. 7(48). <https://doi.org/10.3389/fnsys.2013.00048>
- Roulston, K. (2006). Qualitative Investigation of Young Children's Music Preferences. *International journal of education & the arts*, 7(9), 1–24. <http://www.ijea.org/v7n9/>

GLASBA IN INKLUZIJA: PRILAGAJANJE POUKA ZA VSE UČENCE

NIKA BRADAŠKJA

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nika.bradaskja@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene koristi glasbe kot orodja za spodbujanje inkluzije v šolah, še posebej za učence s posebnimi potrebami. Glasba v razredu omogoča razvoj socialnih veščin, spodbuja samozavest in izboljšuje občutek pripadnosti, kar olajša vključevanje vseh učencev, ne glede na njihove posebnosti. Pomembno je, da je glasbeni pouk prilagojen potrebam raznolike skupine učencev, saj glasba pozitivno vpliva na razvoj otrok in njihovo sodelovanje pri pouku. Vključujoče metode poučevanja, ki uporabljajo različne pristope, kot so kinestetični, vizualni in slušni pristopi, omogočajo boljše razumevanje in dostopnost glasbe vsem učencem. Prilagoditve, kot so uporaba posebnih glasbil, prilagojen notni zapis in spodbujanje učenja skozi gibanje, pomagajo pri vključevanju otrok z različnimi potrebami. Učitelji se vse bolj zavedajo pomena dodatnega usposabljanja za delo v raznoliki skupini, saj kompetentno vodenje glasbenih aktivnosti omogoča ustvarjanje vključujočega učnega okolja, kjer se lahko vsak učenec izrazi in sodeluje.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.6)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

inkluzija,
izobraževanje,
glasbeni pouk,
prilagojene metode,
otroci s posebnimi
potrebami

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.6)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
inclusion,
education,
music,
adapted methods,
children with special needs

MUSIC AND INCLUSION: ADAPTING LESSONS FOR ALL PUPILS

NIKA BRADAŠKJA

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nika.bradaskja@student.um.si

This chapter outlines the benefits of music as a tool for promoting inclusion in schools, particularly for pupils with special needs. Music in the classroom fosters the development of social skills, enhances self-confidence, and improves the sense of belonging, facilitating the inclusion of all pupils, regardless of their special needs. It is essential for music lessons to be tailored to the needs of a diverse group of pupils, as music positively influences children's development and participation in lessons. Inclusive teaching methods that incorporate a variety of approaches, such as kinaesthetic, visual, and auditory methods, make music more comprehensible and accessible to all learners. Adaptations such as the use of specialized musical instruments, modified musical notation, and learning through movement further support the inclusion of children with diverse needs. Teachers are increasingly recognizing the importance of additional training for working with diverse groups, as the effective management of music activities helps create an inclusive learning environment where every pupil can express themselves and actively participate.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba že dolgo velja za močno orodje, ki spodbuja razvoj in izražanje otrok. V izobraževalnem okolju pa lahko še posebej prispeva k ustvarjanju vključujočega prostora, kjer se vsi učenci počutijo sprejete in povezane. Inkluzija v šolah pomeni, da prilagajamo pouk tako, da vključujemo učence s širokim spektrom potreb in sposobnosti – še posebej pa otroke s posebnimi potrebami. Poudarek na prilagoditvi glasbenega pouka ustvarja okolje, kjer lahko otroci s posebnimi potrebami izrazijo svoje sposobnosti, hkrati pa spodbuja enakopravno sodelovanje vseh učencev.

2 Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence

2.1 Inkluzivno izobraževanje in pomen glasbe

Uporaba glasbe v osnovnih šolah lahko pomembno prispeva k vključevanju otrok s posebnimi potrebami. Glasbene aktivnosti ne le izboljšujejo socialne veščine in krepijo čustveno stabilnost, ampak tudi olajšajo spopadanje z različnimi izzivi, kot so avtistične motnje, vedenjske težave, hiperaktivnost in motnje pozornosti (Devolli in Avdiu-Kryeziu, 2022). Glasba pri učencih s posebnimi potrebami spodbuja občutek pripadnosti, zadovoljstvo in samozavest, kar vpliva na boljše vključevanje v razredne aktivnosti in jim daje možnost, da sodelujejo z drugimi učenci (Stamou idr., 2019; Pang, 2024). Otroci z motnjami ne bi smeli biti podvrženi le raziskovalnim glasbenim terapijam, kar se pogosto dogaja. Vsak posamezni element glasbene vzgoje (ritem, barva, višina, harmonija) je lahko intervencija za otroke z motnjami. Takšni otroci imajo v inkluzivnih razredih še posebej pozitiven odnos do glasbe (Pang, 2024). Predlagano je, da je glasba prisotna v šolskih učilnicah, saj otroke spodbuja k sodelovanju pri dejavnostih v razredu, ki prispevajo k vključevanju, kar ustvarja vtis o potrebi po še večji prisotnosti glasbe v učnem načrtu. Inkluzivno glasbeno okolje torej ni le dodatek k učnemu procesu, ampak ključni element, ki otrokom pomaga izražati svoj potencial ter prispeva k njihovem osebnostnemu in učnemu napredku (Islam in Zelenkovska Leshkova, 2024).

2.2 Kompetentnost učiteljev

Z naraščanjem števila učencev s posebnimi potrebami postaja kompetentnost učiteljev glasbe pri uporabi inkluzivnih metod vedno pomembnejša. Da bi omogočili učinkovito vključevanje, morajo učitelji razumeti specifične potrebe teh učencev in

prilagoditi poučevanje tako, da glasba postane dostopna vsem (Yue in Yuntong, 2014). Učinkovit inkluzivni pouk zahteva, da se učitelji glasbe dodatno usposabljaajo za delo s posebnimi potrebami in uporabljajo prilagojene pristope ter tehnološka orodja. Uporaba glasbe kot inkluzivnega orodja je izziv sodobnega časa, zaradi česar se starejši učitelji počutijo manj pripravljeni na tovrstno inkluzijo, v primerjavi z mlajšimi kolegi, ki uporabljajo raznolika orodja za uspešno vključevanje. Kompetenten učitelj ve, kako s pomočjo glasbe izboljšati socialne veščine in občutek pripadnosti pri učencih, obenem pa zna ustvariti okolje, kjer se vsi otroci počutijo sprejete in vključene (Devolli in Avdiu-Kryeziu, 2022).

Študije potrjujejo, da učenci s posebnimi potrebami bolje sodelujejo, ko se glasba integrira tudi v druge predmete. Zato glasbena vzgoja v šolah ni zgolj predmet, ampak tudi močno orodje za inkluzijo, ki zahteva visoko stopnjo kompetenc učiteljev (Danielewicz, 2021).

2.2 Glasbene aktivnosti za spodbujanje vključevanja in pristopi k poučevanju raznolikih učencev

Inkluzivno glasbeno izobraževanje zahteva pristope, ki omogočajo sodelovanje in vključevanje učencev s posebnimi potrebami (Pino idr., 2022). Učitelji glasbe lahko uporabijo veččutne pristope, kot so kinestetični, vizualni, slušni in taktilni, da olajšajo razumevanje gradiva (Pino idr., 2022; Yue in Yuntong 2014). Priporočljivo je tudi prilagoditi notni zapis in uporabljati prilagojena glasbila (glasbila najvišje kakovosti), ki podpirajo telesno in psihološko dobro počutje učencev (Spulber in Magzimbetova, 2023; Grond idr., 2020). Učenci se lahko glasbe učijo tudi skozi gibanje, kar je poudarjal Émile Jaques-Dalcroze. Razvil je metode, ki temeljijo na učenju glasbe preko gibanja, s čimer bi omogočili inkluzijo v razredu (Sutela idr., 2016). Različne igre in večkratno ponavljanje nalog pomagajo učencem pri razvijanju glasbenih spretnosti, kar velja zlasti za otroke z razvojnimi motnjami (Spulber in Magzimbetova, 2023). Aktivne metode glasbenega poučevanja iz 20. stoletja omogočajo učiteljem, da v učni proces vključijo vse učence (Pino idr., 2022). Cilj je ustvariti inkluzivno okolje, kjer učenci s posebnimi potrebami s pomočjo glasbe izražajo svoja čustva in pridobivajo veščine, prilagojene njihovim potrebam (Sutela idr., 2016).

3 Zaključek

Pri glasbenem pouku lahko inkluzijo dosežemo z uporabo različnih pristopov, ki učencem omogočajo doživljanje glasbe na načine, ki jim ustrezajo. Takšno prilagojeno poučevanje zahteva veččutne pristope, uporabo posebnih glasbil in metode, ki poudarjajo gibanje, kakor tudi ustrezno usposobljenost učiteljev. Vključujoča glasbena vzgoja tako postaja ključni element, ki omogoča enakopravno sodelovanje in vključenost vseh učencev ter spodbuja njihov razvoj v varnem in podpornem okolju.

Literatura

- Danielewicz, W. (2021). Role of Music Education in Social and Cultural Integration. *Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration*, 27(1), 81–112. <https://doi.org/10.18290/pepsi-2021-0004>
- Devolli, A. in Avdiu-kryeziu, S. (2022). Music as an inclusion tool: can primary school teachers use it effectively?. *Rast Muzikoloji Dergisi*, 10(3), 345–363. <https://doi.org/10.12975/rastmd.20221032>
- Grond, F., Shikako-Thomas, K. in Lewis, E. (2020). Adaptive musical instruments (AMIs): past, present, and future research directions. *Canadian Journal of Disability Studies*, 9(1), 122–142. <https://doi.org/10.15353/cjds.v9i1.598>
- Islam, A. in Zelenkovska Leshkova, S. (2024). The Benefits of Music Education Across Multiple Scientific Disciplines. V Mindrescu V. (ur.), *Current Progress in Arts and Social Studies Research*, (str. 24–33). Transylvania University of Brasov, Romania.
- Pang, J. (2024). Research on the Influence of Music Teaching on Inclusive Education in Primary Schools. *International Journal of New Developments in Education*, 6(8). <https://francispress.com/papers/16682>
- Pino, A., Rodríguez-Rossell, C. in Vallverdú, L. V. (2022). 'How can I include them?': Teaching pupils with visual impairment in the inclusive music classroom. *Didáctica: Revista de Investigación en Didácticas Específicas*, (12), 124–137. <https://revistes.ub.edu/index.php/didacticae/article/view/36130>
- Spulber, D. in Magzimbetova, G (2023). Inclusive teaching through a musical instrument: the case of the musical studio in Aktobe, Kazakhstan. *Geopolitical, Social Security and Freedom Journal*, 6(1-2), 59–74. <https://sciendo.com/article/10.2478/gssfj-2023-0005>
- Stamou, A., Roussy, A. B., Ockelford, A. in Terzi, L. (2019). The effectiveness of a music and dance program on the task engagement and inclusion of young pupils on the autism spectrum. *Music & Science*, 2. <https://doi.org/10.1177/2059204319881>
- Sutela, K., Juntunen, M.-L. in Ojala, J. (2016). Inclusive music education: The potential of the Dalcroze approach for students with special educational needs. *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*, 8(2), 124–137. <https://doi.org/10.56883/ajmt.2016.340>
- Yue, L. in Yuntong, P. (2014). Impacts of Inclusion on Music Education for Children with Special Educational Needs. *Musicologica Olomucensia*, 20, 124–137. <https://musicologica.upol.cz/pdfs/mus/2014/02/06.pdf>

POUČEVANJE GLASBE IN KULTURNA RAZNOLIKOST

TJAŠA BREZNIK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tjasa.breznik@student.um.si

V tem poglavju se osredotočamo na to, kako lahko poučevanje glasbe prispeva k boljšemu razumevanju kulturne raznolikosti. Raziskovanje različnih glasbenih tradicij lahko učencem pomaga pri razumevanju različnih kulturnih kontekstov. Vključevanje multikulturnih pesmi spodbuja strpnost in spoštovanje do drugih kultur ter prispeva k bolj povezani družbi. Tak pristop pa ne spodbuja zgolj glasbenih veščin, temveč tudi socialne spretnosti, kot so empatija, kritično razmišljanje in kulturna občutljivost. Poudarjena je tudi vloga učitelja, ki s svojim zgledom vodi učence k sprejemanju raznolikosti. Poglavje izpostavlja pomen glasbene vzgoje, kjer učenci skozi glasbo razvijajo občutek za razumevanje kulture in medkulturno povezanost.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.7](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.7)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

kulturna raznolikost,
kulturna zavest,
kulturni kontekst,
kulturna občutljivost,
multikulturne pesmi

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.7](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.7)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
cultural diversity,
cultural awareness,
cultural context,
cultural sensitivity,
multicultural songs

MUSIC EDUCATION AND CULTURAL DIVERSITY

TJAŠA BREZNIK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tjasa.breznik@student.um.si

In this chapter, we focus on how music teaching can contribute to a better understanding of cultural diversity. Exploring different musical traditions helps students gain insight into various cultural contexts, while the inclusion of multicultural songs fosters tolerance and respect for other cultures, contributing to a more cohesive society. This approach not only enhances musical skills but also develops social skills such as empathy, critical thinking, and cultural sensitivity. The role of the teacher is emphasized, as they lead by example in encouraging pupils to embrace diversity. The chapter highlights the importance of music education, where pupils develop a sense of cultural understanding and intercultural coherence through music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Poučevanje glasbe v današnjem izobraževalnem sistemu ima pomembno vlogo pri razvijanju medkulturnega razumevanja in kulture občutljivosti. Glasbena vzgoja odpira vrata k razumevanju kulturnih kontekstov, v katerih glasba nastaja. Glasbene tradicije različnih kultur oz. skupnosti učencem omogočajo, da se seznani z vrednotami, zgodbami in različnimi občutki. Glasba je eno izmed orodij, ki lahko pomaga pri zmanjševanju stereotipov in predsodkov. Multikulturni pristop pri poučevanju glasbe ima širok izobraževalni pomen. Takšen pristop pa ne spodbuja samo razvoja glasbenih veščin, ampak tudi krepi spoštovanje do raznolikosti ter spodbuja empatijo in kritično razmišljanje. Glasbena vzgoja prispeva k vzpostavljanju bolj povezane in strpne družbe, kar je zelo pomembno, saj otroci že zelo zgodaj začnejo graditi svoj pogled na svet. Zelo pomembni pa so učitelji, ki ne poučujejo le vsebin, ampak so zgled kulturnega spoštovanja.

2 Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost

Raziskave (Jarmani, 2024; Howard, 2018; Chen-Hafteck, 2018; Joseph, 2012) so pokazale, da vključevanje različnih glasbenih tradicij prinaša številne prednosti v osnovnošolsko izobraževanje. Jarmani (2024) ugotavlja, da lahko tradicionalna glasba izboljša kognitivni razvoj učencev in s tem tudi njihovo razumevanje kulturne raznolikosti. Poučevanje tradicionalne glasbe spodbuja spoštovanje do drugih kultur (Jarmani, 2024). Tudi Howard (2018) je poudaril, da otroci razvijajo razumevanje in spoštovanje do različnih kultur. Učenci v okviru različnih projektov spoznavajo tudi zgodovinske in družbene kontekste glasbe. Skozi različne pesmi razvijajo razumevanje, kako glasba lahko odraža in predstavlja kulturno identiteto. Študija je dokazala, da lahko glasbeni projekti, ki vključujejo kulturni kontekst ter obravnavajo zgodovinsko in družbeno tematiko, pozitivno vplivajo na otrokovo razumevanje drugih kultur.

2.1 Raziskovanje glasbenih tradicij različnih kultur

Howard (2018) je v svoji raziskavi raziskovala učinek večkulturnega glasbenega kurikulumu na petošolce. V 13 tednih so se učenci pri pouku osredotočali na afriško glasbo, kjer so razvijali občutek za kulturno avtentičnost in prepoznavanje družbene pristranskosti. Tako so učenci razvijali kulturno občutljivost. Rezultati so pokazali, da lahko raziskovanje glasbenih tradicij različnih kultur spodbuja empatijo in

radovednost do teh kultur. Velik vpliv imajo tudi učitelji, ki oblikujejo pozitivne poglede učencev na raznolikost in družbeno pravičnost (Howard, 2018). Metem pa Chen-Hafteck (2018) v svoji raziskavi ugotavlja, da lahko večkulturna glasbena vzgoja izboljša kulturno razumevanje neznanih kultur pri osnovnošolcih različnih starosti. Učenci zlahka dosežejo osnovno raven razumevanja, torej znanje, veliko težje pa višje ravni, kot so zavedanje, vrednotenje in občutljivost. Poudarja, da se morajo učitelji zavedati tega izziva in učencem omogočiti razvoj visoke ravni kulturnega zavedanja.

Poudarek na lokalni glasbi krepi kulturno identiteto in prispeva k medkulturnemu povezovanju (Fioretti in Duarte, 2000).

2.2 Vključevanje multikulturnih pesmi v učni načrt

Uvajanje multikulturnih pesmi v učne načrte spodbuja občutljivost in spoštovanje do različnih glasbenih praks. Glasba je prikazana kot sredstvo za medkulturno povezovanje, ki razvija razumevanje kulturne raznolikosti (Tabuena idr., 2022). Uporaba multikulturnih pesmi pri pouku krepi glasbene in jezikovne spretnosti ter hkrati spodbuja zavedanje o kulturni raznolikosti (Sumilat, 2024).

Pesmi se lahko izkažejo kot učinkovito orodje za izboljšanje učnega procesa in spodbujanje zanimanja za jezik. Avtorici poudarjata, da angleške pesmi spodbujajo kulturno razumevanje in odprtost (Rorintulus in Wuntu, 2023). Martin (2012) poudarja, da se učenci pozitivno odzivajo na svetovno glasbo in izkazujejo zanimanje za neznane glasbene stile.

Howard (2018) je poudarila, da glasba v šolskem kurikulumu pridobi še večjo moč, ko učenci prepoznajo družbenokulturne in zgodovinske pomene glasbe ter ozavestijo lastne predsodke do ljudi in kultur. Ta proces preusmerja njihov pogled k radovednosti in spoštovanju. Zato je vključevanje multikulturnih pesmi v učni načrt zelo pomembno.

2.3 Občutljivost in spoštovanje do različnih glasbenih praks

Različni predmeti, posebej izbirni, omogočajo učencem globlje razumevanje glasbe in kulture različnih ljudstev. S tem učenci razvijajo znanje o glasbeni kulturi, kar spodbuja spoštovanje in občutljivost do kulturnih razlik (Joseph, 2012). Jermani

(2024) predlaga vključevanje glasbe – in sicer tradicionalne – v različne predmete in obšolske dejavnosti, saj s tem učenci razvijejo večjo občutljivost za kulturno raznolikost. Glasba lahko poveča spoštovanje in empatijo, s tem pa prispeva k razumevanju med različnimi kulturami ter zmanjšuje predsodke in stereotipe (Howard, 2018). Glasbena vzgoja je lahko učinkovit medij za poučevanje etičnih vrlin, predvsem spoštovanja. V študiji so učenci dojeli koncept spoštovanja skozi dejavnosti pri glasbi (Kreutzfeld, 2022).

3 Zaključek

Vse skupaj dokazuje, da je pomembno vključevanje medkulturnih pesmi v učni načrt, saj ta praksa pozitivno vpliva na razvijanje učenčeve kulturne občutljivosti. Vendar pa je treba razvijati višje ravni, kot so zavedanje, vrednotenje in občutljivost, zato je nujno, da učitelji in izobraževalne institucije razmislijo o aktivnejšem vključevanju medkulturnih pesmi v pouk in s tem razvijajo višje ravni. To lahko učitelji storijo z različnimi glasbenimi projekti, medpredmetnimi povezavami ali pa povabijo gostujoče izvajalce iz različnih kulturnih okolij.

Literatura

- Chen-Hafteck, L. (2018). The Effects of a Chinese and Cuban Music Programme on the Cultural Understanding of Elementary Children. *Malaysian Journal of Music*, 7, 117–133.
<https://doi.org/10.37134/mjm.vol7.7.2018>
- Fioretti, E. C. in Duarte, R. (2000). A música como elemento intercultural: uma abordagem para uma educação multicultural. *Boletim do Museu Integrado de Roraima (Online)*, 6(01), 17–23.
<https://doi.org/10.24979/bolmirr.v6i01.741>
- Howard, K. (2018). The emergence of children's multicultural sensitivity: An elementary school music culture project. *Journal of Research in Music Education*, 66(3), 261–277.
<https://doi.org/10.1177/0022429418784594>
- Jarmani, J. (2024). Peran Musik Tradisi pada Pengembangan Kemampuan Berpikir Kognitif Siswa Sekolah Dasar. *Journal on Education*, 6(4), 20907–20912.
<https://doi.org/10.31004/joe.v6i4.6213>
- Joseph, D. (2012). Internationalising the curriculum: building intercultural understandings through music. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 9(1), 97–108.
<https://doi.org/10.53761/1.9.1.8>
- Kreutzfeld, C. S. in Lins, M. J. S. D. C. (2022). Learning respect through Music Education in schools. *Ensaio: Avaliação e Políticas Públicas em Educação*, 30(117), 1132–1150.
<https://doi.org/10.1590/S0104-40362021003003619>
- Martin, N. J. (2012). *Responses of elementary students and their teachers to a world music preference survey*. [University of Missouri-Columbia, Faculty of the Graduate School]. ProQuest.
<https://www.proquest.com/openview/f38dac97bbee108904c8bb0da63cd2bd/1?cb1=18750&loginDisplay=true&pq-origsite=gscholar>

- Rorintulus, O. A. in Wuntu, C. N. (2023). Exploring the effectiveness of songs for learning improvement: A case of elementary level students' English skills. *Edumaspul: Jurnal Pendidikan*, 7(2), 3336–3349. <https://doi.org/10.33487/edumaspul.v7i2.6913>
- Sumilat, J. M. in Tuwaidan, V. A. (2024). Perkembangan kurikulum multikultural di sekolah dasar: Menyongsong tantangan global. *Journal on Education*, 6(4), 22245–22253. <https://doi.org/10.31004/joe.v6i4.6335>
- Tabuena, A. C., Morales, G. S. in Perez, M. L. A. C. (2022). The Value of Music Education in the Development of Internationally Competent Students. *Journal of Humanities, Music and Dance*, 2(2), 13–18. <https://doi.org/10.55529/jhmd.22.13.18>

SODELOVANJE STARŠEV V GLASBENEM IZOBRAŽEVANJU

NAJA CIKAČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
naja.cikac@student.um.si

Poglavje obravnava pomembnost sodelovanja staršev v glasbenem izobraževanju ter različne vloge staršev v sklopu glasbenega poučevanja. Starši lahko na podlagi poznavanja svojega otroka na različne načine prispevajo k njegovemu glasbenemu napredku. Kot nadzorniki doma pomagajo otroku pri nalogah, kot podporniki zagotavljajo finančno in čustveno podporo, ter kot vzorniki s pozitivnim zgledom krepijo otrokovo vztrajnost in motivacijo. Raziskave (Dell idr., 2014; Knott, 2018; Ang idr., 2020; Zdzinski, 2013; Brand, 1986) kažejo, da je otrokov učni uspeh na področju glasbe boljši, če rastejo v spodbudnem glasbenem okolju z aktivno starševsko podporo, saj to povečuje njihovo motivacijo. Za dolgoročni uspeh v glasbenem izobraževanju je ključna podpora staršev, ki hkrati omogoča otrokovo avtonomijo.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.8](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.8)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbeno izobraževanje,
sodelovanje,
starši,
motivacija,
uspeh

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.8](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.8)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
participation,
parents,
motivation,
success

PARENTAL INVOLVEMENT IN MUSIC EDUCATION

NAJA CIKAČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
naja.cikac@student.um.si

This chapter discusses the importance of parental involvement in music education and the various roles parents play in supporting music learning. Parents, drawing on their knowledge of their child, can contribute to their child's musical progress in several ways: as supervisors at home, assisting with tasks; as supporters, providing financial and emotional encouragement; and as role models, fostering perseverance and motivation through positive examples. Research (Dell et al., 2014; Knott, 2018; Ang et al., 2020; Zdzinski, 2013; Brand, 1986) indicates that children's musical achievement improves when they grow up in a stimulating musical environment with active parental support, as this enhances their motivation. Parental involvement is crucial for long-term success in music education, while simultaneously supporting the child's autonomy.

University of Maribor Press

1 Uvod

Cilj tega poglavja je preučiti vpliv starševske podpore na motivacijo in uspešnost učencev pri glasbi ter predstaviti različne vloge staršev v glasbenem izobraževanju. Šola spodbuja aktivno sodelovanje staršev pri učnem procesu, saj so starši tisti, ki svojega otroka najbolje poznajo, zaradi česar bistveno prispevajo k celovitemu razvoju otroka in njegovih sposobnosti. Raziskave (Dell idr., 2014; Knott, 2018; Ang idr., 2020; Zdzinski, 2013; Brand, 1986) poudarjajo, da ima vključenost staršev v sam glasbeni program velik vpliv na motivacijo učencev ter njihov učni uspeh. Poglavje temelji tudi na ugotovitvah raziskave, ki kaže, da imajo starši velik vpliv na uspešnost otroka v glasbi, bodisi kot domači nadzorniki, vzorniki ali čustveni podporniki. Razumevanje pomembnosti vključevanja staršev v glasbene programe omogoča učiteljem, da pri učencih dosegajo boljše učne dosežke na glasbenem področju.

2 Sodelovanja staršev v glasbenem izobraževanju

Tradicionalno je sodelovanje med starši in šolo predvsem vključevalo obveščanje o otrokovih rezultatih in vedenju. Danes pa šole stremijo k tesnejšemu sodelovanju s starši, pri čemer iščejo njihovo pomoč pri spoznavanju otrok, izvajanju določenih nalog ter pri vzgojnem delu. Starši so tisti, ki svojega otroka najbolj poznajo, saj ga vidijo v različnih situacijah, zaradi česar lahko bistveno prispevajo k celovitemu razvoju otroka in njegovih sposobnosti (Jurgec, 2018).

Avtorji (Dell idr., 2014) analizirajo različne dejavnike, kot so glasbena vključenost družine, struktura družine, pričakovanja staršev, socialno-ekonomski status in kulturni vplivi. Rezultati raziskave so pokazali, da je uspešnost učencev v glasbi močno povezana, tako s pozitivnim glasbenim domačim okoljem kot tudi s starševsko podporo. Ugotovitve prav tako kažejo, da različni socialni, kulturni in družinski dejavniki prispevajo k različni stopnji vključenosti staršev in podpore v glasbenem izobraževanju, kar posledično vpliva tudi na otrokov uspeh v šoli.

Knott (2018) v skladu z drugimi raziskavami prav tako navaja, da so otroci, katerih starši aktivno sodelujejo in jih podpirajo v glasbenem izobraževanju, pogosto bolj motivirani, kar vodi k boljšim učnim rezultatom. Ključni dejavnik starševske podpore med drugim vključuje pozitiven odnos do glasbenih aktivnosti, kar vpliva na otrokov odnos do glasbenega učenja. Razpravlja pa tudi o izzivih ter možnih negativnih vplivih pretirane vključenosti staršev, kot na primer pretiran pritisk na

otroka, kar lahko povzroči izgubo veselja do glasbe. Na koncu pride avtorica do zaključka, da je za uspeh v glasbenem izobraževanju ključno vzpostaviti ravnovesje med starševsko podporo in otrokovo avtonomijo.

Rezultati raziskave Zdžinski (2013) kažejo, da ima starševska vpletenost pomembno vlogo pri glasbenem razvoju otrok, pri čemer domače okolje deluje kot ključni dejavnik. Posebej pomembni vidiki so starševska podpora, angažiranost ter podporno, motivacijsko in sproščeno okolje. To potrjuje tudi raziskava avtorja Branda (1986), ki ugotavlja, da je starševska spodbuda ključnega pomena za vpliv domačega glasbenega okolja na otrokove glasbene sposobnosti. Otroci, ki doma pridobijo bogate glasbene izkušnje, se namreč hitreje prilagajajo glasbenemu izobraževanju in dosegajo boljše rezultate.

2.1 Vloge staršev v glasbenem izobraževanju

Starši imajo pri glasbenem izobraževanju svojih otrok različne vloge, tako doma kot pri urah glasbe. V članku so bile opredeljene različne vrste vlog, kot so domači nadzorniki, podporniki, vzorniki itd. *Starši kot domači nadzorniki*. Vloga teh staršev je opredeljena kot vloga domačega nadzornika v smislu delovanja kot domači učitelj. Ugotovitve te študije so pokazale, da starši, ki opravljajo te vloge, podpirajo delo učitelja tako, da pomagajo otroku pri opravljanju različnih nalog, povezanih z učenjem doma. *Starši kot podporniki*. Ta vloga staršev je mišljena predvsem v smislu finančne in čustvene podpore kot tudi neposrednega spodbujanja in sodelovanja. Ugotovljeno je bilo, da starši, ki nudijo otroku vedenjsko, kognitivno in osebno podporo, pozitivno vplivajo na otrokovo nadaljnje izobraževanje na področju glasbe. Otroci, ki jim primanjkuje starševska podpora, hitreje opustijo svoje zanimanje oz. prizadevanje na področju glasbe. Izkazalo se je, da na uspeh učencev vplivajo tudi drugi dejavniki, kot na primer domače glasbeno okolje in družinsko glasbeno sodelovanje. *Starši kot vzorniki*. Pomembno je, da starši delujejo kot pozitivni vzor, saj s tem oblikujejo otrokovo prepričanje o sebi, krepijo njegov občutek kompetentnosti in spodbujajo razvoj konstruktivnih veščin za reševanje problemov. Poleg tega je starševski vpliv pomemben zunanji dejavnik, ki vpliva na motivacijo in vztrajnost učencev, kar poudarja pomembnost vloge staršev kot vzornikov (Ang idr., 2020).

3 Zaključek

Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju, bodisi kot vzornikov, podpornikov ali nadzornikov, močno vpliva na razvoj otrokove glasbene motivacije ter napredka. Ugotovitve jasno kažejo, da starši z aktivno podporo, pozitivnim vzgledom in domačim nadzorom vplivajo na učne dosežke otroka na glasbenem področju. Za učitelje je pomembno, da s starši vzpostavijo partnerski odnos, saj to omogoča prilagoditev načina učenja in poučevanja, ki krepi otrokov interes in uspeh v glasbi. Na podlagi ugotovitev je priporočljivo, da učitelji staršem ponudijo jasne smernice za podporo in pomoč doma ter vzpostavijo jasno komunikacijo o napredku učenecv.

Literatura

- Ang, K., Panebianco, C. in Odendaal, A. (2020). Viewing the parent-teacher relationship in music education through the lens of role theory: A literature review. *Update: Applications of Research in Music Education*, 39(2), 25–33. <https://doi.org/10.1177/8755123320951994>
- Brand, M. (1986). Relationship between home musical environment and selected musical attributes of second-grade children. *Journal of Research in Music Education*, 34(2), 111–120. <https://www.jstor.org/stable/3344739>
- Dell, C., Rinnert, N., Yap, C. C., Keith, T., Zdzinski, S., Gumm, A., Orzolek, D., Cooper, S. in Russell, B. (2014). Musical home environment, family background, and parenting style on success in school music and in school. *Contributions to Music Education*, 40, 71–89. <https://www.jstor.org/stable/24711072>
- Jurjec, A. T. (2018). Vloga ter sodelovanje staršev pri izobraževanju glasbeno in plesno talentiranih otrok. *Glasba v šoli in vrtcu*, 21(1), 18–23. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/09/03_AnaTinaJurjec.pdf
- Knott, E. (2018). How Important is Parental Involvement in A Child's Musical Education for the Achievement of Musical Success?. *Research in Music and Science*, 1, 54–61. <https://musicscience.net/wp-content/uploads/2018/10/knott.pdf>
- Zdzinski, S. (2013). The underlying structure of parental involvement–home environment in music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (198), 69–88. <https://www.jstor.org/stable/10.5406/bulcouresmusedu.198.0069>

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.9](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.9)

ISBN
978-961-286-993-9

ETIČNI VIDIKI POUČEVANJA GLASBE

TJAŠA ČUŠ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tjasa.cus@student.um.si

Poglavje obravnava ključne etične izzive v glasbenem izobraževanju, kot so spoštovanje avtorskih pravic, preprečevanje kulturne apropiacije (prilastitve), zagotavljanje transparentnega in pravičnega ocenjevanja ter spodbujanje etičnega vedenja med učenci. Učitelji morajo razumeti pomen avtorskih pravic, saj kršitve škodujejo pravicam ustvarjalcev, uporaba glasbe brez ustreznih dovoljenj ni dovoljena, razen v omejenih primerih. Kulturna apropiacija (prilastitev), ki lahko privede do trivializacije kulturnih izrazov, zahteva občutljiv in informiran pristop. Učitelji se morajo seznaniti s kulturnim ozadjem glasbenih del, vključevati lokalne kulturne predstavnike in spodbujati kritično refleksijo pri učencih, kar omogoča razlikovanje med kulturno izmenjavo in apropiacijo. Transparentnost in poštenost pri ocenjevanju krepi zaupanje in motivacijo učencev, etična vzgoja pa spodbuja razvoj sočutja, moralne zavesti in kritičnega mišljenja. Z etičnim vodenjem učencev učitelji prispevajo k njihovem razumevanju kulturnih vrednot in oblikujejo ozaveščene, spoštljive posameznike.

Ključne besede:
etika,
avtorske pravice,
kulturna apropiacija,
transparentno ocenjevanje,
etična vzgoja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.9](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.9)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
ethics,
copyright,
cultural appropriation,
transparent assessment,
ethical education

ETHICAL ASPECTS OF MUSIC TEACHING

TJAŠA ČUŠ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tjasa.cus@student.um.si

This chapter addresses key ethical challenges in music education, including respecting copyright, preventing cultural appropriation, ensuring transparent and fair assessment, and promoting ethical behavior among students. Teachers must recognize the importance of copyright, as violations harm creators' rights and the use of music without proper permissions is prohibited, except in limited circumstances. Cultural appropriation, which can trivialize cultural expressions, requires a sensitive and informed approach. Teachers should understand the cultural context of musical works, involve local cultural representatives, and encourage critical reflection among students, enabling them to distinguish between cultural exchange and appropriation. Transparency and fairness in assessment foster trust and motivation in students, while ethical education promotes the development of empathy, moral awareness, and critical thinking. By guiding students ethically, teachers contribute to their understanding of cultural values and help shape conscious, respectful individuals.

University of Maribor Press

1 Uvod

Etika v poučevanju glasbe je ključnega pomena za vzpostavitev zaupanja, pravičnosti in spoštovanja med učitelji, učenci in širšo skupnostjo. Glasbeno izobraževanje ne obsega zgolj razvijanja veščin, temveč tudi širjenje kulturne zavesti in spoštovanje avtorskih pravic, kar v današnjem globaliziranem svetu postaja vse pomembnejše. Učitelji se pri svojem delu pogosto soočajo z vprašanji avtorskih pravic, saj uporaba glasbenih del brez ustreznega dovoljenja krši pravice ustvarjalcev. Hkrati pa kulturna apropiacija, torej neprimerno prevzemanje kulturnih elementov, lahko vodi do trivializacije ali izkrivljanja kulturnih izrazov, kar je v izobraževalnem okolju še posebej občutljivo. Transparentno in pošteno ocenjevanje ter etična vzgoja, ki krepi zavedanje o vrednotah in medsebojnem spoštovanju, predstavljata pomembne temelje za odgovorno poučevanje glasbe in prispevata k razvoju učencev v ozaveščene in spoštljive posameznike.

2 Etični vidiki poučevanja glasbe

Etični vidiki poučevanja glasbe obravnavajo različne izzive, s katerimi se učitelji glasbe srečujejo pri svojem delu. Pogosto krmarijo med svojimi osebnimi vrednotami, zahtevami institucije ter izpolnjevanjem pričakovanj učencev, staršev in šole, kar lahko vodi v etične dileme. Zaradi tega je v glasbenem izobraževanju pomembno razvijati etično ozaveščenost, ki učiteljem pomaga pri sprejemanju premišljenih in poštenih odločitev v korist učencem.

2.1 Spoštovanje avtorskih pravic in obravnava kulturne apropiacije v glasbenem izobraževanju

Učitelji morajo razumeti, kako avtorske pravice vplivajo na uporabo glasbenih del v učnem procesu. Avtorji nadzorujejo uporabo svojih del, zato je za reproduciranje, prilagajanje ali izvajanje glasbe pogosto potrebno dovoljenje. V Avstraliji lahko učitelji pod določenimi pogoji reproducirajo glasbo, a so potrebna dovoljenja. Šole imajo licence za javne predstave in reproduciranje glasbe, vendar te ne pokrivajo vseh situacij, kot je recimo individualno poučevanje. Razumevanje teh pravil omogoča učiteljem odgovorno uporabo glasbe ob spoštovanju pravic ustvarjalcev. (Guide to music copyright for instrumental teachers, b. d.). Učitelji glasbe morajo razumeti razliko med pravicami za izvedbo in pravicami za kopiranje gradiva. Licence pogosto ne vključujejo pravice do kopiranja not za posamezne učne ure,

zato učitelji ne smejo fotokopirati ali deliti notnega gradiva brez dovoljenja, razen če spadajo pod izjeme, kot je poštena uporaba. Schlager (2008) poudarja tudi, da je pojem »fair use« v ZDA uporaben predvsem v specifičnih izobraževalnih situacijah, vendar tudi tu obstajajo pravne omejitve, ki jih učitelji morajo razumeti, da se izognejo tveganjem. Drummond (2015) navaja, da pravilno spoštovanje avtorskih pravic omogoča učiteljem glasbe, da ustvarijo okolje, kjer se spoštujejo zakoni, hkrati pa spodbujajo inovativno in etično uporabo glasbenih del.

Papallo in DeWald (2016) raziskujeta problematiko kulturne apropiacije v izobraževalnem okolju. Le ta vključuje nepooblaščen uporabo elementov ene kulture s strani pripadnikov druge kulture, kar lahko vodi do izkrivljanja ali komercializacije kulturnih izrazov. Ugotovitve avtorjev kažejo na to, da se morajo učitelji zavedati razlik med kulturno izmenjavo in kulturno apropiacijo ter razviti občutljivost do kulturnih kontekstov, ki jih poučujejo. Nekateri pristopi in strategije za preprečevanje kulturne apropiacije, na podlagi njihovih ugotovitev so:

- učitelji naj se izobražujejo o kulturi, ki jo predstavljajo;
- povezovanje z lokalnimi kulturnimi skupnostmi in vključevanje njihovih perspektiv v poučevanje;
- učitelji naj spodbujajo kritično razmišljanje med učenci.

Ena od ključnih ugotovitev avtorja Manuela (2021) je, da je kulturna apropiacija pogosto napačno razumljena v glasbenem kontekstu, saj so izposoje ključne za razvoj novih žanrov. Avtor izpostavlja, da glasbeno ustvarjanje temelji na stalnem prepletanju vplivov iz različnih kultur, kar krepi umetniško ustvarjalnost. Kljub tem ugotovitvam, pa na drugi strani Ghose idr. (2024) opozarjajo, da so preнове ljudskih pesmi v Indiji pogosto primer kulturne apropiacije, kjer sodobni glasbeniki izkoriščajo tradicionalne glasbene oblike, kar povzroča napetosti med ohranjanjem kulturne dediščine in vprašanjem avtorskih pravic.

2.2 Etična ravnanja učiteljev pri ocenjevanju in učencev v medsebojnih odnosih

V praksi so opazili, da sta jasna in odprta komunikacija o merilih ocenjevanja ključna za vzpostavitev zaupanja in pravičnosti. Učenci želijo razumeti kriterije ocenjevanja, da bi se počutili bolj motivirani in vključeni. Transparentnost ocenjevanja krepi

občutek odgovornosti in spodbuja razvoj glasbenih veščin, kar prispeva k večjemu zadovoljstvu in uspešnosti učencev (Begić idr., 2019). Študija avtorja Rasoolija (2023) ugotavlja, da na učiteljevo ocenjevanje vplivajo trije mehanizmi: individualni (učiteljeva filozofija, izkušnje), družbeni (kulturni, ekonomski, socialni dejavniki) in dialektični odnosi med njima. Ena izmed teorij, ki jo omenja Wesolowski (2020), izpostavlja tri ključne elemente ocenjevanja pri glasbi:

- Veljavnost: zaupanje učitelja v kakovost sklepov, ki jih naredi o učenčevih učnih dosežkih.
- Zanesljivost: ocene, ki ustrezno podpirajo sklepe o učenčevih učnih dosežkih.
- Pravičnost: zagotavljanje priložnosti učencem, da kar najbolj pokažejo svoje učne dosežke.

Vzgoja za etiko in vrednote vključuje dejavnosti, ki razvijajo etično in kritično mišljenje, moralno zavedanje in sočutje. Učenci morajo razviti odgovornost do sebe in drugih ter spoštljiv odnos do skupnosti. Za obravnavanje odnosov v šolah se uporabljajo neformalne metode, kot je zgledovanje po vzornikih, kar močno vpliva na vedenje učencev. Učitelji, starši in sovrstniki kot vzorniki prispevajo k razumevanju etičnih vrednot, pri čemer učitelji ostajajo ključni. Pomembna metoda je tudi etično sporazumevanje, kjer odprti pogovori o vrednotah krepijo zaupanje in skupno razumevanje (Ćurko idr., 2015). Kot ugotavlja Reali (2019), bi morali učitelji učence naučiti načelnega odločanja in razumeti vpliv njihovih dejanj, da bi se bolje soočali z raznimi etičnimi izzivi. S spodbujanjem etičnega vedenja lahko učitelji pripravijo učence na etične dileme, s katerimi se bodo srečevali v prihodnosti.

3 Zaključek

Obravnavane teme, ki torej vključujejo spoštovanje avtorskih pravic, preprečevanje kulturne apropiacije, poštenost in transparentnost ocenjevanja ter etično vedenje med učenci, predstavljajo pomemben okvir za odgovorno in etično poučevanje glasbe. Omenjene raziskave kažejo, da učitelji, ki razumejo pravila avtorskih pravic in načine preprečevanja kulturne apropiacije, lahko ustvarijo prijetno in spoštljivo učno okolje. Ugotovitve tega poglavja jasno kažejo, da transparentnost ocenjevanja spodbuja motivacijo in občutek odgovornosti pri učencih. Pomembno je, da učitelji še naprej izpopolnjujejo svoje znanje o teh temah, spodbujajo kritično razmišljanje

in etično vedenje med učenci, kar bo pripomoglo k še večjemu razumevanju in spoštovanju kulturnih in etičnih vrednot v glasbenem izobraževanju.

Literatura

- Begić, A., Šulentić Begić, J. in Šmitpeter, V. (2019). Stavovi učenika i učitelja o vrednovanju i ocjenjivanju u nastavi glazbene kulture. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 26(2), 77–101. https://www.academia.edu/54666383/Stavovi_u%C4%8Denika_i_u%C4%8Ditelja_o_vrednovanju_i_ocjenjivanju_u_nastavi_Glazbene_kulture
- Ćurko, B., Feiner, F., Gerjoli, S., Juhant, J., Kreß, K., Mazzoni, V., Mortari, L., Pokorny, S., Schlenk, E. in Strahovnik, V. (2015). *Vzgoja za etiko in vrednote. Priročnik za učitelje in vzgojitelje*. Ljubljana: Erasmus+.
- Drummond, T. (2015). Understanding Copyright and Fair Use in the Music Classroom. *Music Educators Journal*, 102(2), 48–53. <https://doi.org/10.1177/0027432115611233>
- Ghose, A., Dhere, A. in Ali, S. A. (2024). Remake of Folk Songs in India: Cultural Appropriations, Traditional Expressions and Copyright Dilemma. *Journal of Intellectual Property Rights (JIPIR)*, 29(4), 314–324. <https://doi.org/10.56042/jipr.v29i4.3405>
- Guide to music copyright for instrumental teachers.* (b. d.). <https://assets.apraamcos.com.au/images/PDFs/Music-Licences/Guide-to-Music-Copyright-for-Teachers.pdf>
- Manuel, P. (2021). Musical Borrowings, Copyright, and the Canard of "Cultural Appropriation". V Simone Krüger Bridge (ur.) in Britta Sweers (ur.), *Oxford Handbooks Online*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190081379.013.7>
- Papallo, J. in DeWald, M. (13.12.2016). *Addressing cultural appropriation in the classroom: Tools and resources*. Education Week. <https://www.edweek.org/leadership/opinion-addressing-cultural-appropriation-in-the-classroom-tools-and-resources/2016/12>
- Rasooli, A., Rasegh, A., Zandi, H. in Firoozi, T. (2023). Teachers' Conceptions of Fairness in Classroom Assessment: An Empirical Study. *Journal of Teacher Education*, 74(3), 260–273. <https://doi.org/10.1177/00224871221130742>
- Real, C. M. (2019). Teaching Ethics in the Music Industry Classroom. *International Summit of the Music & Entertainment Industry Educators Association* (str. 44–48). Belmont University. <https://doi.org/10.25101/19.21>
- Schlager, K. (2008). Copyright law: What music teachers need to know. *Teaching Music*, 15(5), 38–41. <https://www.proquest.com/trade-journals/copyright-law-what-music-teachers-need-know/docview/227175591/se-2>
- Wesolowski, B. C. (2020). »Classroommetrics«: The Validity, Reliability, and Fairness of Classroom Music Assessments. *Music Educators Journal*, 106(3), 29–37. <https://doi.org/10.1177/0027432119894634>

UČENJE PREKO GLASBENIH DELAVNIC

ADRIJANA DEČMAN

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
adrijana.decman@student.um.si

V tem poglavju so obravnavane prednosti učenja preko glasbenih delavnic, ki temeljijo na participativnem in ustvarjalnem pristopu. Glasbene delavnice spodbujajo kreativnost, sodelovanje in avtonomijo učencev, pri čemer omogočajo razvoj glasbenih veščin, kritičnega mišljenja ter socialno-čustvenih kompetenc. Poseben poudarek je namenjen strukturiranju in načrtovanju delavnic, vključevanju praktičnih glasbenih aktivnosti ter pomembnosti ocenjevanja in povratnih informacij. Predstavljene so strategije, ki glasbo integrirajo v vsakodnevno življenje učencev, s čimer spodbujajo njihovo ustvarjalnost in motivacijo. Glasbene delavnice se tako izkažejo za učinkovit pristop, ki presega tradicionalno glasbeno izobraževanje in omogoča celostno osebno rast, povezanost učencev in večjo učno angažiranost.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.10](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.10)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbene delavnice,
kreativnost,
sodelovanje,
povratna informacija,
ocenjevanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.10](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.10)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music workshops,
creativity,
collaboration,
feedback,
assessment

LEARNING THROUGH MUSIC WORKSHOPS

ADRIJANA DEČMAN

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
adrijana.decman@student.um.si

This chapter explores the benefits of learning through music workshops that are grounded in a participatory and creative approach. Music workshops foster creativity, collaboration, and student autonomy, supporting the development of musical skills, critical thinking, and socio-emotional competencies. Special attention is given to the structuring and planning of workshops, incorporating practical musical activities, and emphasizing the importance of assessment and feedback. Strategies are presented for integrating music into students' daily lives, thereby enhancing their creativity and motivation. Music workshops are shown to be an effective approach that transcends traditional music education, promoting holistic personal growth, student connectedness, and greater engagement in learning.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba že od nekdaj igra ključno vlogo v razvoju posameznika in skupnosti. V kontekstu izobraževanja se glasbene delavnice izkažejo za edinstveno metodo, ki spodbuja kreativnost, sodelovanje in kritično mišljenje pri učencih. Takšen participativen (vsi sodelujoči so aktivno vključeni v delo) in ustvarjalen pristop omogoča ne le razvoj glasbenih veščin, temveč tudi širšo osebnostno rast in socialno-čustveno vključevanje. V tem poglavju so predstavljene prednosti glasbenih delavnic, struktura njihovega načrtovanja ter njihov vpliv na učno angažiranost, s posebnim poudarkom na vključevanju praktičnih glasbenih aktivnosti. Dotaknemo se tudi ocenjevanja in povratnih informacij. Raziskujemo, kako glasba postane orodje za komunikacijo, refleksijo in skupinsko povezanost, pri čemer učenci prevzemajo aktivno vlogo pri oblikovanju lastne učne izkušnje.

2 Učenje preko glasbenih delavnic

Glasbene delavnice v šolah ponujajo različne koristi za glasbeni in osebnostni razvoj učencev. Higgins (2008) pravi, da učenje preko glasbenih delavnic temelji na participativnem in ustvarjalnem pristopu, kjer so udeleženci spodbujeni k aktivni vlogi pri glasbenem ustvarjanju. Glasbene delavnice so zasnovane kot odprti in fleksibilni prostori, ki omogočajo eksperimentiranje, improvizacijo ter sodelovanje med udeleženci. Ključni elementi tega procesa so kreativnost, sodelovanje, varno okolje in pravilno vodenje. Gre za spodbujanje izražanja novih idej in raziskovanje glasbenih možnosti. Po navadi je poudarek na skupinskem delu, kjer udeleženci soustvarjajo. Učenci delujejo v spodbudnem in vključujočem prostoru, kjer je dovoljeno tveganje in raziskovanje brez strahu pred napakami. Učitelj usmerja proces in spodbuja dialog, hkrati pa omogoča učencem avtonomijo pri ustvarjanju. Tak način učenja omogoča razvoj glasbenih spretnosti, kritičnega mišljenja in osebne rasti, pri čemer glasba postane orodje za komunikacijo, samorefleksijo in skupinsko povezanost. Ključna značilnost je poudarek na sodelovanju in razgradnji hierarhij, kjer vodje delavnic delujejo kot mentorji, ki usmerjajo, ne pa dominirajo procesa (Jo idr., 2013). Virkkula (2016) kot prednost glasbenih delavnic izpostavlja razkorak med tradicionalnim formalnim poukom, ki temelji na učiteljevi vodeni reprodukciji glasbe, medtem ko delavnice spodbujajo eksperimentiranje, improvizacijo in sodelovanje.

2.1 Strukturiranje in načrtovanje glasbenih delavnic

Virkkula (2015) je v svoji raziskavi o glasbenih delavnicah opisala strukturiranje in načrtovanje glasbenih delavnic. Glasbene delavnice začnemo s skupnim načrtovanjem ciljev. Z učenci se pogovorimo o glasbeni temi, izzivih in njihovih učnih potrebah. Skupaj oblikujemo cilj glasbene delavnice. Tako spodbudimo aktivno vlogo učencev in sodelovanje pri oblikovanju učnega procesa. Po uvodnem načrtovanju sledi aktivnost, kjer so učenci pod nadzorom učitelja. V sklepnem delu pa predstavimo aktivnosti, ki smo jih izvajali v osrednjem delu učne ure. Zadnji del deluje motivacijsko za učence. Čisto na koncu sledi refleksija, kjer analiziramo dosežke in oblikujemo možne izboljšave. Takšna struktura delavnic omogoči jasno usmerjenost k ciljem, spodbuja avtonomijo učencev in hkrati zagotavlja avtentične učne izkušnje (Virkkula, 2015).

2.2 Vključevanje praktičnih glasbenih aktivnosti

Strokovnjaki (Barrett idr., 2021) priporočajo vključevanje glasbene aktivnosti čim večkrat čez dan, ker se tako spodbudi razvoj otrokove ustvarjalnosti, jezikovnih spretnosti in socialno-čustvenega vedenja. Predlagajo se enostavne strategije, kot so petje med prehodi, uporaba preprostih instrumentov med igro ali gibanje ob glasbi za razvijanje motorike. Glasbene aktivnosti naj bodo redne, vključujejo naj kulturno raznolikost in spodbujajo otroško sodelovanje ter izražanje. Kot primer za učitelje navajajo glasbene postaje oz. koticke z različnimi orodji, kot so tamburini, ritmične palice in postaje za poslušanje, ki otrokom omogočajo samostojno raziskovanje glasbe. S takšnimi pristopi glasba postane pomemben del otrokovih vsakodnevnih izkušenj in celostnega razvoja.

2.3 Ocenjevanje in povratne informacije v delavnicah

Ena ključnih ugotovitev v raziskavah (Valle idr., 2016) je, da povratna informacija in ocenjevanje igrata osrednjo vlogo v glasbenem izobraževanju. Ključ do uspeha je formativno spremljanje, ki temelji na samooceni, vrstniški oceni in konstruktivni povratni informaciji. Tak pristop spodbuja aktivno sodelovanje, kritično razmišljanje in postopno izboljševanje. V raziskavi so posebej poudarili pomen samoevalvacije in medvrstniškega ocenjevanja. Učenci se tako učijo prepoznati svoje napake, vrednotiti napredek in načrtovati izboljšave. To povečuje njihovo neodvisnost in omogoča učiteljem bolj ciljno usmerjeno delo z vsakim posameznikom. Posebno

učinkovit je vključujoč pristop, kjer učenci postanejo aktivni udeleženci ocenjevalnega procesa. Palma (2016) je poudarila, da mora biti učiteljeva povratna informacija specifična in ciljno usmerjena. Učencu jasno in natančno povemo, kaj naj izboljša. Najboljše, da to naredimo takoj in pogosto. Učenci potem hitro popravijo napake. Ne smemo pozabiti, da učencem dajemo spodbudne in pozitivne povratne informacije. Te naj bodo osredotočene na nalogo in ne na učenca. Valle idr. (2016) menijo, da je dobro v povratno informacijo vključiti vprašanja za samorefleksijo. Na primer: »Kaj meniš, da si izvedel najbolje? Kaj bi lahko izboljšal?«. Projekti, kot je Artful Learning Communities (ALC), so dokazali učinkovitost formativnega ocenjevanja (Valle idr., 2016).

2.4 Vpliv delavnic na učno angažiranost

Raziskave (Higgins, 2008) kažejo, da imajo glasbene delavnice pomemben vpliv na učno angažiranost, saj ustvarjajo dinamično in participativno okolje, kjer se udeleženci aktivno vključujejo v proces učenja. Glasbene delavnice s svojo odprto strukturo in poudarkom na sodelovanju omogočajo ne samo razvoj glasbenih veščin, temveč tudi poglobljanje učne angažiranosti, saj spodbujajo tako individualni kot skupinski napredek. Tudi Virkkula (2015) se strinja, da glasbene delavnice spodbujajo učno angažiranost s tem, da učencem omogočijo aktivno vlogo, ustvarjalno izražanje in sodelovanje v avtentičnih situacijah. To vodi k večji motivaciji, globljemu učenju in tudi razvoju splošnih kompetenc. Na podlagi že omenjenih raziskav lahko trdimo, da učenje preko glasbenih delavnic pozitivno vpliva na učno angažiranost učencev.

3 Zaključek

Glasbene delavnice predstavljajo inovativen in učinkovit način za spodbujanje učenčevega glasbenega, socialnega in osebnostnega razvoja. Poudarek je na sodelovanju, kreativnosti in avtonomiji učencev v spodbudnem okolju, kjer se učenje prepleta z igro in raziskovanjem. S pomočjo participativnega pristopa, praktičnih glasbenih aktivnosti in formativnega spremljanja lahko učitelji omogočijo avtentične učne izkušnje, ki krepijo kritično mišljenje, samorefleksijo in povezovanje med učenci.

Raziskave in praksa kažejo, da ima tovrstno učenje trajnosten vpliv na učence, saj spodbuja njihovo angažiranost, motivacijo in glasbene kompetence. Glasba tako postane ne le sredstvo izražanja, temveč tudi močno orodje za osebno rast in povezovanje skupnosti. Z upoštevanjem teh načel lahko glasbene delavnice postanejo ključni del sodobnega izobraževanja, ki gradi samozavestne, ustvarjalne in povezane posameznike.

Literatura

- Barrett, J.S., Schachter, R.E., Gilbert, D. in Fuerst, M. (2021). Best Practices for Preschool Music Education: Supporting Music-Making Throughout the Day. *Early Childhood Education Journal*, 50, 385–397.
<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1333&context=famconfacpub>
- Higgins, L. (2008). The creative music workshop: event, facilitation, gift. *International Journal of Music Education*, 26(4), 326–338. <https://doi.org/10.1177/0255761408096074>
- Jo, K., Parkinson, A., in Tanaka, A. (2013). Workshopping Participation in Music. *Organised Sound*, 18(3), 282–291. doi:10.1017/S1355771813000253
- Valle, C., Andrade, H.L., Palma, M. in Hefferen, J. (2016). Applications of Peer Assessment and Self-Assessment in Music. *Music Educators Journal*, 102, 41–49.
https://www.researchgate.net/publication/303743507_Applications_of_Peer_Assessment_and_Self-Assessment_in_Music
- Virkkula, E. (2015). Communities of practice in the conservatory: learning with a professional musician. *British Journal of Music Education*, 33, 27–42.
https://www.researchgate.net/publication/282635202_Communities_of_practice_in_the_conservatory_Learning_with_a_professional_musician
- Virkkula, E. (2016). Informal in formal: The relationship of informal and formal learning in popular and jazz music master workshops in conservatoires. *International Journal of Music Education*, 34, 171–185.
https://www.researchgate.net/publication/285546442_Informal_in_formal_The_relationship_of_informal_and_formal_learning_in_popular_and_jazz_music_master_workshops_in_conservatoires

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.11](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.11)

ISBN

978-961-286-993-9

VLOGA PEVSKIH ZBOROV V ŠOLAH

ANDRIJANA DRAKŠIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
andrijana.draksic@student.um.si

V tem poglavju je predstavljen vpliv rednega udejstvovanja v šolskem pevskem zboru na razvoj glasbenih, socialnih in čustvenih spretnosti otrok. Poglavje obravnava glasbene spretnosti in njihov razvoj v daljšem časovnem obdobju. Poudarjeni so tudi socialni in čustveni učinki, ki se ob tem oblikujejo, in njihov vpliv na otrokov razvoj. Glavne ugotovitve potrjujejo, da ima pevski zbor pozitivno vlogo pri razvoju in izboljšanju glasbenih spretnosti, oblikovanju socialnih odnosov in samozavesti otrok.

Ključne besede:

otrokov razvoj,
pevski zbor,
glasbene spretnosti,
socialni učinki,
čustveni učinki

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.11](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.11)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

child development,
choir,
musical skills,
social effects,
emotional effects

THE ROLE OF SCHOOL CHOIRS

ANDRIJANA DRAKŠIĆ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
andrijana.draksic@student.um.si

This chapter examines the impact of regular participation in a school choir on the development of children's musical, social, and emotional skills. It explores the progression of musical skills over time and highlights the social and emotional benefits gained through choir participation and their influence on children's overall development. The main findings confirm that choir involvement positively contributes to enhancing children's musical abilities, fostering social relationships, and boosting self-esteem.

University of Maribor Press

1 Uvod

Pevski zbor je oblika glasbene dejavnosti, ki ima pomembno vlogo v glasbeni vzgoji osnovnošolskih otrok. Je oblika skupinske dejavnosti, kjer učenci razvijajo in urijo melodične in ritmične spretnosti, glasbeni spomin, ustvarjalnost ter druge sposobnosti in spretnosti. Učenci so povezani v skupino posameznikov, ki jih povezuje veselje do glasbe, in zato ima pevski zbor velik pomen pri socialnem in čustvenem razvoju otrok. S to analizo želimo prispevati k boljšemu razumevanju vloge pevskega zbora in poudariti pozitivne učinke, ki se skozi daljše časovno obdobje razvijajo pri učencih.

2 Vloga pevskih zborov v šolah

Šolski zbor je ena glavnih dejavnosti glasbene vzgoje, kjer učenci širijo svoje glasbeno znanje ter razvijajo in izpopolnjujejo svojo pevsko kulturo. Ima velik vpliv na razvoj otrok tako na izobraževalnem kot tudi socialnem področju, saj so koristi, ki jih ima sodelovanje v pevskem zboru, večplastne in obsežne (Rasimi, 2019).

2.1 Razvoj glasbenih spretnosti preko zborovskega petja

Zborovsko petje ima pomembno vlogo pri spodbujanju razvoja otrokovih glasbenih spretnosti in sposobnosti. Omogoča redno urjenje tako melodičnih kot ritmičnih spretnosti, glasbenega spomina, glasbene ustvarjalnosti in drugih psihomotoričnih spretnosti (Li in Damdindorj, 2023). Sodelovanje v pevskem zboru omogoča učencem pridobivanje glasbenih izkušenj, ki prispevajo k njihovem razvoju v vseh glasbenih pogledih in dopolnjujejo njihovo estetsko vzgojo (Rasimi, 2019).

Z redno zborovsko vajo se učenci urijo v pravilni izgovorjavi glasov, prilagajanju višine in kakovosti tonov ter intonaciji. Obenem se učijo besedila pesmi, branja notnih zapisov, tonov in ritmov, s čimer usvajajo splošne pevske veščine. Učenci z zborovskim petjem razvijajo tudi občutek za harmonijo glasov in izražanje razpoloženja pesmi ter pridobijo spretnosti nastopanja. S sodelovanjem v pevskem zboru pridejo v stik z različnimi glasbenimi slogi in vrstami glasbenih del, s čimer razvijajo zaznavanje razumevanja glasbe in širijo glasbena obzorja (Li in Damdindorj, 2023).

Študija (Rucsanda, 2020), v katero je bilo vključenih 20 učencev, starih od 6 do 12 let, z različnimi glasbenimi spretnostmi, je pokazala pozitivne napredke. Pri učencih so preverjali melodične in ritmične spretnosti, glasbeni spomin in ustvarjalnost. Po osmih mesecih rednih zborovskih vaj se je izkazalo, da so učenci dosegli večjo usklajenost med sluhom in glasom, izboljšali svoje melodične in ritmične spretnosti ter razvili glasbeni spomin, ustvarjalnost in domišljijo. Avtorji so tako potrdili, da je glasbene spretnosti s ponavljajočimi se vajami, skupinskim usposabljanjem in strokovnim vodenjem mogoče postopoma izboljšati ter hkrati okrepiti glasbeno izvajanje in izražanje.

2.2 Socialni in čustveni učinki zborovskega petja

Udejstvovanje v pevskem zboru ima poleg glasbenega izobraževanja pozitivno vlogo tudi pri socialnem in čustvenem razvoju otrok. Pevski zbor spodbuja občutek socialne vključenosti, timskega sodelovanja ter prilagajanja in usklajevanja z drugimi člani zbora (Rucsanda, 2020). Pevski zbor je namreč oblika kolektivnega sodelovanja, kjer morajo učenci usklajevati svoje glasove in gibe za doseg celovitega harmoničnega učinka. S takšno obliko dela se učijo sodelovanja z drugimi, medsebojne pomoči, potrpežljivosti, podpiranja ter spodbujanja, da bi skupaj premagali težave in uspešno opravili pevsko nalogo. Pomembno je omeniti tudi, da skozi odrsko nastopanje krepijo samozavest, saj morajo premagati tremo in ohranjati pozornost med izvedbo. Ob nastopanju razvijajo še telesno izražanje in čustva glasbenega dela posredujejo občinstvu, kar izboljšuje njihovo interpretativno sposobnost in samozavest v javnem nastopanju (Li in Damdindorj, 2023).

Ugotovitve študije na eni izmed grških osnovnih šol (Koulourioutou in Papakitsos, 2023), ki je bila opravljena na vzorcu 25 učencev, ki so sodelovali v pevskem zboru, so pokazale, da so vsi udeleženci poročali o številnih pozitivnih socialnih in čustvenih učinkih. Največ učencev (60 %) je opazilo izboljšanje družabnega življenja, saj so v pevskem zboru pridobili nove prijatelje. Poročali so tudi o izboljšanju motivacije (88 % učencev), obenem so vsi učenci, ki so sodelovali v raziskavi, opazili izboljšanje tako samozavesti kot tudi telesnega zdravja. Sodelujoči učenci so prav tako poročali o izboljšanju samospoštovanja, odgovornosti, discipline in doseganju ciljev.

Pri vsem tem ima pomembno vlogo zborovodja, ki mora pridobiti zaupanje otrok, oblikovati njihovo umetniško disciplino, ustvarjati spodbudno okolje ter jih spodbujati k deljenju čustev z razvijanjem prijateljskih odnosov, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju in občutku varnosti (Cortese in Menezes, 2022).

3 Zaključek

Ob pregledu člankov ugotavljamo, da sodelovanje v pevskem zboru skozi daljše časovno obdobje pozitivno vpliva tako na razvoj glasbenih spretnosti otrok kot tudi na socialne in čustvene učinke, kar prispeva k boljšemu razumevanju vloge pevskih zborov v osnovnih šolah. Pomembno je, da učitelji spodbujajo učence k udeleževanju preko pevskega zbora, saj dejavnost petja v zboru otrokom prinaša priložnosti za glasbeno učenje in izražanje, razumevanje in razvoj ljubezni do glasbe, izboljša raven njihove glasbene pismenosti, socialne sprejetosti ter prispeva k razvijanju občutka za skupinsko delo, osebni in čustveni razvoj.

Literatura

- Cortese, I. in Menezes, I. (2022). Effects on Children of Participation in Children's Community Choirs. *Revista Brasileira de Estudos da Presença*, 13(1).
<https://www.scielo.br/j/rbep/a/n7WGBbWRR9XP9X38HJYdG6z/?lang=en>
- Koulouriotou, E. in Papakitsos, E. (2023). The impact of choir participation on self-esteem, well-being, and sociability in schoolchildren. *Global Academic Journal of Humanities and Social Science*, 5(6), 252–260.
https://www.gajrc.com/media/articles/GAJHSS_56_252-260.pdf
- Li, Y. in Damdindorj, T. (2023). The effect of children's choral singing on children's musical literacy. *Art and Performance Letters*, 4(13), 118–128.
<https://www.clausiuspress.com/article/10733.html>
- Rasimi, A. (2019). *Impact of choral singing in the overall musical education of children (Comparative research in secondary schools in Kosovo and Macedonia)* [Doktorska disertacija, New Bulgarian University, Department of music]. SER of NBU.
<https://eprints.nbu.bg/id/eprint/4242/1/AUTOREFERAT%20Adhurim%20Rasimi%20FINAL.pdf>
- Rucsanda, M. D. (2020). Developing choral skills at a young age through choral singing. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series VIII: Performing Arts*, 13(2), 139–152.
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=932813>

GLASBA KOT SREDSTVO ZA IZBOLJŠANJE KONCENTRACIJE

TINKARA DRAŽIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tinkara.drazic@studnet.um.si

Poglavje poudarja, kako lahko glasba prispeva k izboljšanju koncentracije in posledično k boljšim učnim dosežkom učencev. Poslušanje glasbe med poukom pomaga ustvariti spodbudno učno okolje, zmanjšuje zunanje motnje, razvija kognitivne spretnosti in krepi pozitiven odnos do učenja. Vpliv glasbe na učni uspeh učencev je odvisen od vrste naloge, kompleksnosti glasbe in osebnostnih značilnosti poslušalcev. Glasba z umirjenim tempom pomirja, izboljšuje zbranost in spodbuja primerno vedenje učencev. Klasična in džez glasba še posebej pozitivno vplivata na koncentracijo, nasprotno pa hitrejši ritmi motijo pozornost. Učitelji lahko s smiselno izbiro glasbe ali glasbenimi odmori povečajo zbranost učencev ter jim omogočijo bolj sproščeno in produktivno učno izkušnjo. Tak pristop lahko pozitivno vpliva na učne rezultate in splošno klimo v razredu.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.12](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.12)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

koncentracija,
vpliv glasbe,
učni proces,
klasična glasba,
učni uspeh

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.12](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.12)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
concentration,
impact of music,
learning process,
classical music,
learning success

MUSIC AS A MEANS OF IMPROVING CONCENTRATION

TINKARA DRAŽIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tinkara.drazic@studnet.um.si

This chapter highlights how music can contribute to improved concentration and, consequently, enhance students' learning achievement. Listening to music during lessons helps create a stimulating learning environment, reduces external distractions, develops cognitive skills, and fosters positive attitudes toward learning. The impact of music on students' learning performance depends on the type of task, the complexity of the music, and the personal characteristics of the listeners. Music with a calm tempo has a soothing effect, enhances concentration, and promotes appropriate behaviour. Classical and jazz music, in particular, have a positive effect on concentration, while faster rhythms can be distracting. Through thoughtful music choices or the inclusion of musical breaks, teachers can increase pupils' concentration and make their learning experience more relaxed and productive. This approach can positively influence learning outcomes and improve the overall classroom climate.

University of Maribor Press

1 Uvod

Tema ohranjanja in spodbujanja koncentracije v učnem procesu je ključnega pomena za celostni razvoj učencev, saj osredotočenost pomembno vpliva na učni uspeh, socialne veščine in kognitivni napredek. Glasba ima pomembno vlogo pri ustvarjanju spodbudnega učnega okolja, kjer so učenci bolj motivirani in angažirani. Raziskave poudarjajo, da lahko glasba izboljša zbranost, saj zmanjšuje zunanje motnje in krepi pozitiven odnos do učenja. Glasba s počasnejšim tempom ima pomirjujoč učinek, kar prispeva k učinkovitejšemu osredotočanju. Za učitelje razrednega pouka je razumevanje vpliva glasbe na koncentracijo pomembno orodje, saj jim omogoča prilagajanje učnih metod, kar prispeva k učinkovitejšim učnim rezultatom.

2 Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije

Koncentracija je ena najpomembnejših osnovnih kognitivnih sposobnosti pri ljudeh (Tao idr., 2017), ki omogoča osredotočenost na določene naloge, vzdrževanje pozornosti ter uravnavanje lastnih dejanj. Ta sposobnost je temeljna za razumevanje okolice in pomembno vpliva na učenje, šolski uspeh in socialne veščine otrok (Suades-González idr., 2017). Kljub temu pa danes številnim učencem ohranjanje koncentracije predstavlja velik izziv, kar posledično otežuje njihov učni napredek (Bin Khairul Azmi idr., 2023). Starši in učitelji se pogosto soočajo s težavami pri spodbujanju zbranosti otrok, zato so učinkovite tehnike, ki pomagajo izboljšati koncentracijo, ključnega pomena za otrokov razvoj (Muliyil in Dhiksha, 2022). Goodman idr. (2023) poudarjajo, da so učinkovite strategije vodenja razreda osrednjega pomena za ohranjanje pozornosti otrok in optimiziranje učnega procesa.

Med tehnike za izboljšanje koncentracije sodijo oblikovanje pravil skupaj z učenci, nudenje povratnih informacij, aktivno vključevanje z vprašanji ter spodbujanje razmišljanja, radovednosti in reševanja problemov. Tudi skupinsko delo in pozitivno učno okolje, kjer so učenci aktivno vključeni v učni proces, pomembno vplivata na njihovo zbranost (Mallory, 2008, v Vartak idr., 2022). K izboljšanju koncentracije prispevajo tudi različne dejavnosti, kot so družabne igre, reševanje labirintov, ustvarjalne dejavnosti in šport, recimo lokostrelstvo in preskakovanje vrvi (Lai in Chang, 2020). Pomembno vlogo ima tudi fizična aktivnost v obliki odmorov med poukom (Schmidt, 2016). Po besedah Lai in Chang (2020) pa sta med ključnimi dejavniki, ki vplivajo na pozornost učencev glasba in računalniške igre, katere so

Kasuya-Ueba idr. (2020) primerjali in ugotovili, da ima glasba večji vpliv na koncentracijo kot računalniške igre.

V šolskem okolju bi morali poskrbeti, da otroci uživajo v učnem procesu, zato je pomembno, da učne dejavnosti vključujejo ustvarjalnost, umetnost, glasbo in ples (Muliyl in Dhiksha, 2022). Poslušanje glasbe v ozadju pri pouku lahko pomaga ustvariti prijetno in spodbudno okolje, kar nalogam in dejavnostim zmanjša monotonost (Bin Khairul Ázmi idr., 2023). Vigl idr. (2023) vidijo smisel tudi v vključevanju glasbe v obliki glasbenih odmorov, saj ti pozitivno vplivajo na učence, povečujejo njihovo zbranost in pripravljenost za nadaljevanje pouka. Glasba deluje kot motivacijska spodbuda (Bin Khairul Ázmi idr., 2023), ki spodbuja zavzetost in pomaga pri ohranjanju koncentracije (Muliyl in Dhiksha, 2022). Poleg tega utiša zunanje motnje, kar omogoča večjo osredotočenost in produktivnost (Bin Khairul Ázmi idr., 2023).

Učinek glasbe na uspešnost učencev je lahko odvisen od vrste naloge in kompleksnosti glasbe kot tudi od osebnostnih značilnosti poslušalca. Če pogledamo kako glasba vpliva na različne naloge, ugotovimo, da pri enostavnejših nalogah lahko glasba poveča uspešnost, medtem ko pri zahtevnejših nalogah lahko za nekatere učence, zlasti introvertirane, uspešnost zmanjša (Vigl idr., 2023). Schellenberg in Hallam (2005) to potrjujeta ter poudarjata, da glasba res prispeva k boljšim kognitivnim rezultatom. Pri prostorskih nalogah je bilo ugotovljeno (Vigl idr., 2023), da poslušanje Mozartove glasbe izboljša razpoloženje, kar pozitivno vpliva na reševanje teh nalog, ki jih Gilligan (2020) opredeljuje kot naloge, ki vključujejo razumevanje lokacije, dimenzij in medsebojnih odnosov med predmeti ter sposobnost njihove vizualizacije. Razlaga za ta učinek temelji na hipotezi, da se vzorci možganske aktivnosti, ki nastanejo pri poslušanju kompleksne glasbe, ujemajo z vzorci, značilnimi za reševanje prostorskih nalog. Kljub temu raziskave kažejo, da učinek Mozartove glasbe ni povsem zanesljiv in je odvisen predvsem od preferenc posameznika (Vigl idr., 2023). Pozornost pri delu je namreč višja, če je v ozadju glasba, ki je posamezniku všeč, kot če je v ozadju glasba, ki posamezniku ni všeč oziroma posamezniku ni blizu (Park idr., 2020). Vpliv glasbe so raziskovali tudi pri matematičnih nalogah, kjer so ugotovili, da vrsta glasbe sicer ne vpliva izrazito na koncentracijo in učne rezultate, a ima vseeno blag pozitiven učinek na kognitivno koncentracijo (Tan Abdullah idr., 2022).

Park idr. (2020) pa so ugotovili, da je izbira glasbe pomembna za povečanje koncentracije. Ugotovljeno je bilo, da imata klasična in džez glasba večji vpliv na koncentracijo, kot pa bluz, baladna glasba in glasba s hitrim tempom (Park idr., 2020). Predvajanje klasične glasbe v razredu izboljša vedenje učencev pri opravljanju nalog ter spodbudi občutek ugodja in osredotočenosti med delom (Bin Khairul Ázmi idr., 2023). Raziskava avtorja ManJia (2023) je pokazala rezultate, da so učenci, ki so poslušali klasično glasbo počasnega tempa, kazali večjo zbranost pri nalogah, medtem ko je hitrejši tempo včasih lahko zmotil pozornost mlajših učencev. Avandra idr. (2023) pa navajajo, da glasba z višjim tempom lahko poveča vznemirjenje in navdušenje, počasnejša pa učence umirja in sprošča ter zmanjšuje stres in tesnobo, iz česar lahko sklepamo, da je izbira glasbe odvisna od namena, ki ga želimo doseči.

3 Zaključek

Glasba k izboljšanju koncentracije in motivacije učencev pri učenju prinaša številne prednosti, ki jih lahko v šolskem okolju s pridom izkoristimo. Glasba s počasnejšim tempom deluje pomirjujoče, zmanjšuje moteče dejavnike in ustvarja sproščeno učno okolje, kar prispeva k boljši osredotočenosti učencev. Tak pristop ima lahko pozitiven vpliv tudi na razumevanje kompleksnih učnih vsebin ter izboljšuje splošno klimo v razredu. Po pregledu raziskav ugotavljamo, da glasba spodbuja kognitivne sposobnosti, koncentracijo, motivacijo in dosežke učencev, kar je bistvenega pomena za razvoj uspešnejšega učnega okolja. Tako lahko trdimo, da vključevanje glasbenih ozadij ali glasbenih odmorov v učni proces predstavlja ključno spoznanje, ki ga učitelji ne smejo prezreti.

Literatura

- Avandra, R., Mayar, F. in Desyandri. (2023). Pengaruh musik terhadap motivasi belajar dan emosional siswa dalam pembelajaran di sekolah dasar. *Didaktik : Jurnal Ilmiah PGSD STKIP Subang*, 9(2), 2620–2629. <https://doi.org/10.36989/didaktik.v9i2.997>
- Bin Khairul Ázmi, M., Tse-Kian, M. T. F. in Rashid, F. N. (2023). Music Matters: The Role of Background Music in Improving Students' Attention and Learning Outcomes. *International Journal of Membrane Science and Technology*, 10(3), 1898–1908. <https://doi.org/10.15379/ijmst.v10i3.1849>
- Gilligan, K. A. (2020). Make Space: The Importance of Spatial Thinking for Learning Mathematics. *Frontiers for young minds*, 8(50), 1–8. doi: 10.3389/frym.2020.00050
- Goodman, A. M., Mcbain, R. A., Ye, Y., Sun, W. in Maitreesophon, B. (2023). Classroom Management Document Research: What are Effective: Proactive and Workable Techniques for Maximizing Learning and Minimizing Disruption in the Classroom? *International Journal of*

- Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 3(4), 13–20.
<https://doi.org/10.60027/ijssr.2023.2944>
- Kasuya-Ueba, Y., Zhau, S. in Toichi, M. (2020). The Effect of Music Intervention on Attention in Children: Experimental Evidence. *Frontiers in Psychology*, 14(757), 1–15. doi: 10.3389/fpsyg.2020.00757
- Lai, Y. in Chang, K. (2020). Improvement of Attention in Elementary School Students through Fixation Focus Training Activity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(4780), 1–13. doi:10.3390/ijerph17134780
- ManJia, G. (2023). The Impact of Different Types of Background Music on Teaching: Classroom Psychological Experiment. *British Journal of Teacher Education and Pedagogy*, 2(3), 72–765. doi: 10.32996/bjtep.2023.2.3.7
- Muliyil, M. in Dhiksha, J. (2022). The influence of music on the cognitive development of primary school children. *International Journal of Health Sciences*, 6(S2), 14100–14112.
<https://doi.org/10.53730/ijhs.v6nS2.8704>
- Park, S., Kwak, C. in Han, W. (2020). Effect of Background Music for Attentive Concentration in Working. *Audio Speech Res*, 16(3), 188–195. <https://doi.org/10.21848/asr.200044>
- Schellenberg, E. G. in Hallam, S. (2005). Music listening and cognitive abilities in 10- and 11-year-olds: the blur effect. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1060(1), 1–16. doi: 10.1196/annals.1360.013
- Schmidt, M., Benzing, V. in Kamer, M. (2016). Classroom-Based Physical Activity Breaks and Children's Attention: Cognitive Engagement Works!. *Frontiers in Psychology*, 7(1474), 1–13. doi: 10.3389/fpsyg.2016.01474
- Suades-González, E., Forns, J., García-Esteban, R., López-Vicente, M., Esnaola, M., Álvarez-Pedrerol, M., Julvez, J., Caceres, A., Basagaña, X., López-Sala, A. in Sunyer, J. (2017). A Longitudinal Study on Attention Development in Primary School Children with and without Teacher-Reported Symptoms of ADHD. *Frontiers in Psychology*, 8(655), 1–10. doi: 10.3389/fpsyg.2017.00655
- Tan Abdullah, N. D., Radzuwan, R. in Mortadza, A. A. (2022). Effect of Background Music on Concentration and Mathematics Scores of Raja Melewar Teachers Education Institute Students. *Jurnal Intelek*, 17(2), 180–186. <http://10.24191/ji.v17i2.18204>
- Tao, T., Wang, L., Fan, C., Gao, W. in Shi, J. (2017). Latent Factors in Attention Emerge from 9 Years of Age among Elementary School Children. *Frontiers in Psychology*, 8(1725), 1–8. doi: 10.3389/fpsyg.2017.01725
- Vartak, L., George, A. in Gandhe, C. (2022). Five c's – an effective way for classroom management. *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*, 9(70), 16973–16979. doi: 10.21922/srjis.v9i70.10100
- Vigl, J., Ojell-Järventausta, M., Sipola, H. in Saarikallio, S. (2023). Melody for the Mind: Enhancing Mood, Motivation, Concentration, and Learning through Music Listening in the Classroom. *Music & Science*, 6, 1–13. doi: 10.1177/20592043231214085

GLASBA IN MOTORIČNI RAZVOJ

EMA FALNOGA

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
ema.falnoga@student.um.si

Zaradi spremenjenega življenjskega sloga otroci vse manj prihajajo v stik z naravnimi situacijami, ki spodbujajo njihov motorični razvoj. Otroci čedalje več časa preživijo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, zato je prav, da vzgojitelji in učitelji v pedagoško delo vključujejo primerne dejavnosti, ki spodbujajo njihov motorični razvoj. V tem poglavju sta predstavljena vidik glasbe in njen vpliv na motorični razvoj. Poglavje predstavlja prednosti in učinkovitost igranja na glasbila ter njihov prispevek k spodbujanju motoričnega razvoja. Pomembna je izbira ustreznih strategij, ki preizkušeno prispevajo k razvoju motoričnih veščin. Ena izmed takšnih strategij je metoda evritmije, ki združuje glasbene in gibalne dejavnosti, s skupnim ciljem izboljšanja motorike.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.13](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.13)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

motorični razvoj,
glasba,
glasbila,
dejavnosti,
evritmija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.13](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.13)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

motor development,
music,
musical instruments,
activities,
eurythmy

MUSIC AND MOTOR DEVELOPMENT

EMA FALNOGA

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
ema.falnoga@student.um.si

Due to changing lifestyles, children are increasingly less exposed to natural situations that promote motor development. As children spend more time in educational settings, it is essential for educators and teachers to incorporate appropriate activities that support motor development into their teaching. This chapter presents an aspect of music and its impact on motor development. The chapter outlines the benefits and effectiveness of playing musical instruments for motor development. It is important to choose appropriate strategies that have been proven to contribute to the development of motor skills. One such strategy is the eurythmy method, which combines music and movement activities, with the common goal of improving motor skills.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba se je od nekdaj pojavljala na vseh področjih življenja (Trehub idr., 2015), zato je pričakovano, da so težnje raziskovalcev (Zachopoulou idr., 2004; Derri idr., 2001) usmerjene k vplivu glasbe na celosten razvoj. V tem poglavju se bomo osredotočili na medsebojno povezanost glasbe in motoričnega razvoja.

Zgodnji motorični razvoj je usmerjen na učenje temeljnih spretnosti, kot je hoja (Karasik idr., 2014), ki pa je poleg drugih ključna za razvoj kompleksnejših gibanj. Pogosto se pojavljajo prepričanja, da sodoben svet, ki dojenčku že ob rojstvu predstavi tehnologijo, zmanjšuje naravno ponujene priložnosti za motorični razvoj. Poudarja se pomen okolja, ki se odraža kot sredstvo ustvarjanja primernih situacij razvoja (Benda idr., 2021). Glasba, ki predstavlja velik del otrokovega življenja, lahko zaradi medsebojnega vpliva glasbenih in motoričnih spretnosti pomembno vpliva na razvoj motorike (Gilbert, 1980). Zaradi hitrejšega tempa življenja se otrokov dnevni čas v vzgojno-izobraževalnih ustanovah podaljšuje, zato je prav, da strokovni delavci izbirajo spodbujajoče dejavnosti, pri snovanju katerih razmišljajo širše in se medpredmetno povezujejo. Tako spodbujajo otrokov motorični razvoj.

2 Glasba in motorični razvoj

Glasba je velik del življenja otrok in vpliva na njihov razvoj v različnih segmentih (Southgate in Roscigno, 2009). Uporaba glasbe v šolskem prostoru skozi različne strategije in metode lahko pomembno vpliva na razvoj motoričnih spretnosti pri učencih (Forgeard idr., 2008; Rose idr., 2018; Zachopoulou idr., 2004; Ismail idr., 2023; Derri, 2001).

2.1 Uporaba glasbil za razvoj fine motorike

Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) v prvem vzgojno izobraževalnem obdobju preko učnih ciljev predpisuje otrokovo srečanje z glasbili in igro nanje. V praksi se pogosto srečujemo z učitelji v začetnih razredih osnovne šole, ki kljub jasno zastavljenim ciljem zaradi šibkega glasbenega znanja, odpora ali pomanjkanja časa pri urah glasbene umetnosti ne vključujejo dejavnosti, kot je igranje na različna glasbila, v svoje načrte pouka. Živimo v času velikih socialnih razlik, kjer je šolski prostor za nekatere učence edina priložnost za rokovanje z glasbili. Vpliv delovanja socialnega okolja otroka je omenjen v raziskavi avtorjev Forgeard idr. (2008), kjer je

v ospredju ugotavljanje prednosti vpisa v glasbeno šolo, tudi z vidika motoričnih spretnosti. Avtorji izpostavljajo pomen socialnega okolja, saj naj bi bili starši, ki svoje otroke vpisujejo v glasbeno šolo, bolj seznanjeni s koristnimi učinki tega dejanja. Hkrati pa se pri omenjeni skupini staršev srečamo z vplivom pozitivne povratne zanke. Avtorji namreč predpostavljajo, da otrok, ki ga obkroža spodbudno okolje z vidika skrbi za čim boljši (motorični) razvoj, doživi več spodbud tudi znotraj družine. Rezultati pritrdilno pričajo o prednostih, ki jih redno igranje na glasbilo prinaša k motoričnemu razvoju, ne glede na vrsto instrumenta (glasbila s tipkami, godala), ki ga otrok igra. Raziskava drugih avtorjev (Elbert idr., 1995) pa je skozi magnetne slike možganov pokazala prednosti pri motoričnem razvoju v levi roki pri violinistih. Razlik med ostalimi instrumentalisti pri finih motoričnih gibih v desni roki ni bilo zaznati.

Za glasbeno izvajanje s pomočjo glasbil je potrebna določena mera razvitih ročnih spretnosti (Gilbert, 1980), ki pa jih otrok lahko z rednimi dejavnostmi igranja na instrumente razvije. Dejavnik, ki pomembno vpliva na razvitost motoričnih spretnosti, je tudi dolžina glasbenega urjenja. Raziskava (Forgeard idr., 2008) je pokazala, da se z večanjem trajanja glasbenega izobraževanja, od najkrajšega obdobja treh let pa vse do daljšega učenja igranja na instrument, izboljšujejo finomotorične zmožnosti leve in desne roke pri otrocih. To jasno potrjuje tezo, da pogostejše igranje na glasbila in daljše vključevanje teh dejavnosti pomembno prispevata k izboljšanju (fino)motoričnih spretnosti učencev.

Otroci se različnih dejavnosti udeležujejo pod vplivom zunanje ali notranje motivacije. Seveda je boljša motiviranost tista, ki izvira iz otroka samega. Ne malokrat pa so v družinah, ki sicer tvorijo spodbudno socialno okolje, otroci podvrženi željam in težnjam staršev. Pogosto je velika količina vaje igranja na glasbilo v povezavi z obiskovanjem glasbene šole povezana z željo ugoditi staršem ali delovanjem pod prisilo (Forgeard idr., 2008). Čeprav za razvoj dobrega odnosa do glasbe in igranja instrumenta takšno ravnanje ni zaželeno, pa Heine idr. (1998, v Altenmueller in McPherson, 2008) navajajo, da sta vaja in večkratno ponavljanje ključna za razvoj in usvojitev motoričnih spretnosti. Pri omenjenem ne gre le za neraziskano farso, ampak se ob ponavljajočih se igranjih spreminjajo možganske strukture, kar se odraža skozi rast sive snovi in tvorbo novih vlaken ter povezav delov, ki sodelujejo pri izbrani glasbeni nalogi (Elbert idr., 1995). Zanimivo je, da do izboljšanja motoričnih gibov in reakcij v povezavi z igranjem instrumenta ne pride zgolj pri otrocih, pri katerih so sicer spremembe bolj trajnostne in pozitivno vplivajo

na kasnejši motorični razvoj, ampak smo povečanju možganskih delov, odgovornih za motorične funkcije, priča tudi pri odraslih, ki zgolj 30 minut posvetijo vaji kompleksnih gibov prstov, ki so podobni igranju na klavir. Sicer spremembe možganske strukture po enem tednu propadejo, za ohranitev bi bil nujen daljši ritual podobnih vadb (Karni idr., 1995), kar bi z učenjem igre na novo glasbilo dosegli tudi pri odraslih.

Podobno potrjuje tudi raziskava, ki je vključevala osemletnega otroka s kombinacijo več izraženih motenj (ADHD, avtizem, disleksija, težave s senzorično obdelavo, dispraksija) (Rose idr., 2018). Naše izkušnje kažejo, da je v sodobnem šolskem prostoru iz leta v leto vedno več tovrstnih motenj, zato je znanje s tega področja za vzgojitelje in učitelje zelo dobrodošlo. Kljub individualni strokovni pomoči se večina pouka za učence s posebnimi potrebami, ki se vključujejo v običajno osnovno šolo, izvaja v razredu. Omenjena raziskava je pri otroku z naštetimi posebnimi potrebami ugotovila, da je izboljšal svoje motorične zmožnosti, ko je eno leto redno igral na instrument (Rose idr., 2018). To nam pove, da je uporaba igranja na instrumente kot metoda učenja in poučevanja za motorični razvoj koristna za učence brez in s posebnostmi.

2.2 Glasbene vzgojno-izobraževalne dejavnosti za izboljšanje motoričnega razvoja

Vključenost primernih glasbenih dejavnosti v vzgojno-izobraževalni prostor lahko pomembno vpliva na motorični razvoj otroka, zato morajo učitelji in vzgojitelji premisliti o njihovem načrtovanju in izvajanju. Med raziskavami se pojavljajo tiste, ki pričajo o koristnih učinkih na motorični razvoj ob izvedbi primernih glasbeno-športnih programov (Zachoupoulou idr., 2004; Ismail idr., 2023; Derri, 2001). Skozi raziskave (Zachoupoulou idr., 2004; Derri, 2001) se kaže učinkovitost metode evritmije, ki se osredotoča na usvajanje, doživljanje in razumevanje glasbe skozi gibanje (Bachmann, 1991, v Zachoupoulou idr., 2004). Pri metodi evritmije gre za telesen odziv na glasbo, kar se kaže skozi elemente ritma in glasbene strukture vsakega slušnega dražljaja. Govora je torej o prilagajanju telesnega giba tempu, glasnosti, intenzivnosti, harmoničnosti ipd. elementov glasbe. Otroci pokažejo razumevanje glasbenih elementov s spremembami v lokomotornih gibih, ravnotežju, spremembah smeri gibanja, hitrosti gibov, s čimer razvijajo motoriko svojega telesa. Delovanje programa evritmije se je pokazalo kot izjemno uspešno, saj so otroci med 4 in 6 letom, ki so bili vključeni v glasbeno-gibalni program, pomembno izboljšali

svoje motorične spretnosti telesa, medtem ko so njihovi sovrstniki, ki so sledili klasičnemu gibalnemu programu športne vzgoje po preteklih dveh mesecih, kolikor je trajala raziskava, ostali na isti ravni motoričnega razvoja (Zachoupoulou idr., 2004). Podobno je bilo ugotovljeno v raziskavi avtorjev Derri idr. (2001), ki izpostavljajo, da so primerni ritmični vzorci pri učenju motoričnih gibov popestritev in na otroke delujejo motivacijsko, saj ustvarjajo pozitivno in privlačno vzdušje. To pa omogoča ohranjanje otrokove koncentracije dalj časa. Sicer je raziskava pokazala izboljšanje zgolj določenih lokomotornih spretnosti (galopiranje, poskoki, skok v dolžino, preskok). Do izboljšav pride predvsem zaradi pri glasbi pridobljenih ritmičnih sposobnosti, ki pomembno vplivajo na motorične spretnosti.

3 Zaključek

Poglavje predstavlja dve glavni ideji o poučevanju glasbe, ki jih lahko učitelji vključijo v svojo redno pedagoško prakso.

Sklepno lahko trdimo, da k razvoju motoričnih spretnosti z izbiro, načrtovanjem in izvedbo primernih dejavnosti prispeva strokovni delavec – vzgojitelj, učitelj. Sledeč raziskavam dobre rezultate prinaša redno rokovanje in igranje na glasbila. To lahko v vzgojno-izobraževalnem procesu izvajamo ločeno ali vkomponiramo v metodo evritmije. S takšnim vzgojno-izobraževalnim delovanjem bodo vzgojitelji in učitelji kakovostno podprli otrokov motorični razvoj.

Literatura

- Altenmueller, E. in McPherson, E. G. (2008). Motor Learning and Instrumental Training. V W. Gruhn in F. H. Rauscher (ur.), *Neurosciences in Music Pedagogy* (str. 121–142). Nova Biomedical Books.
https://www.researchgate.net/publication/290968287_Motor_learning_and_instrumental_training
- Benda, R. N., Marinho, N. F. S., Duarte, M. G., Ribeiro-Silva, P. C., Ortigas, P. R., Machado, C. F. in Gomes, T. V. B. (2021). A brief review on motor development: fundamental motor skills as a basis for motor skill learning. *Brazilian Journal of Motor Behavior*, 15(5), 342–355.
<https://doi.org/10.20338/bjmb.v15i5.257>
- Derri, V., Tzapakidou, A., Zachopoulou, E. in Kioumourtzoglou, E. (2001) Effect of a Music and Movement Programme on Development of Locomotor Skills by Children 4 to 6 Years of Age, *European Journal of Physical Education*, 6(1), 16–25. doi: 10.1080/1740898010060103
- Elbert, T., Pantev, C., Wienbruch, C., Rockstroh, B. in Taub, E. (1995). Increased Cortical Representation of the Fingers of the Left Hand in String Players. *Science*, 270(5234), 305–307. doi: 10.1126/science.270.5234.305

- Forgeard, M., Winner, E., Norton, A.C. in Schlaug, G. (2008). Practicing a Musical Instrument in Childhood is Associated with Enhanced Verbal Ability and Nonverbal Reasoning. *PLoS ONE*, 3(10). doi: 10.1371/journal.pone.0003566
- Gilbert, J. (1980). An Assessment of Motor Music Skill Development in Young Children. *Journal of Research in Music Education*, 28(3), 167–175. <https://doi.org/10.2307/3345234>
- Ismail, M. J., Chiat, L. F. in Ying, L. F. (2023). An Active Learning Study: Mastering Music Coordination Skills through Kompang and Dalcroze Eurhythmics among Primary Students. *International Journal of Instruction*, 16(1), 191–204. doi: 10.29333/iji.2023.16111a
- Karasik, L. B., Tamis-LeMonda, C. S. in Adolph, K. E. (2014). Crawling and walking infants elicit different verbal responses from mothers. *Developmental science*, 17(3), 388–395. <https://doi.org/10.1111/desc.12129>
- Karni, A., Meyer, G., Jezard, P., Adams, M. M., Turner, R. in Ungerleider, L. G. (1995). Functional MRI evidence for adult motor cortex plasticity during motor skill learning. *Nature*, 377(6545), 155–158. doi: 10.1038/377155a0
- Rose, D., Jones Bartoli, A. in Heaton, P. (2018). Learning a musical instrument can benefit a child with special educational needs. *Psychomusicology: Music, Mind, and Brain*, 28(2), 71–81. <https://doi.org/10.1037/pmu0000209>
- Southgate, D. E. in Roscigno, V. J. (2009). The Impact of Music on Childhood and Adolescent Achievement. *Social Science Quarterly*, 90(1), 4–21. doi: 10.1111/j.1540-6237.2009.00598.x
- Trehub, S. E., Becker, J. in Morley, I. (2015). Cross-cultural perspectives on music and musicality. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 370(1664), 1–9. doi: 10.1111/j.1540-6237.2009.00598.x
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf
- Zachopoulou, E., Tsapakidou, A. in Derri, V. (2004). The effects of a developmentally appropriate music and movement program on motor performance. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(4), 631–642. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2004.10.005>

UČENJE Z GLASBENIM ZAPISOM IN BREZ ZAPISOV

ANJA FIJAVŽ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anja.fijavz@student.um.si

V tem poglavju se osredotočamo na to, kako lahko poučevanje glasbenega pouka izvajamo z glasbenim zapisom ali brez zapisov. Glasba krepi procese učenja in kognicije ter ima dolgoročen vpliv na razvoj možganov. Igranje z notnim zapisom izboljšuje delovanje leve možganske hemisfere, igranje brez notnega zapisa pa izboljšuje delovanje desne možganske hemisfere. Vključevanje notnega zapisa v glasbeno izvajanje izboljšuje kognitivne procese v glasbi, vedenje, jezikovne zmožnosti in sposobnosti samostojnega učenja. Glasbeno izvajanje brez notnih zapisov krepi ustvarjalnost, originalnost in zmožnost ustvarjanja kakovostnejših zvokov. Pri poučevanju glasbe brez glasbenih zapisov lahko učitelj na razredni stopnji uporablja različne tehnike poučevanja, poudarjena je vloga organizacije pouka glasbe v skladu s potrebami učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.14](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.14)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbeni zapis,
posluh,
možgani,
glasbena pismenost,
metode učenja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.14](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.14)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical notation,
hearing,
brain,
musical literacy,
learning methods

LEARNING WITH AND WITHOUT MUSICAL NOTATION

ANJA FIJAVŽ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anja.fijavz@student.um.si

This chapter focuses on teaching music lessons with and without the use of musical notation. Music strengthens learning processes and cognition, having a long-term impact on brain development. Playing with musical notation enhances the functioning of the left hemisphere of the brain, while playing without musical notation benefits the functioning of the right hemisphere. Incorporating musical notation in performance improves cognitive processes in music, behavior, language abilities, and independent learning skills. On the other hand, performing music without sheet music fosters creativity, originality, and the ability to produce higher-quality sounds. When teaching music without notation, teachers can employ various techniques tailored to the class level, emphasizing the importance of organizing lessons according to students' needs.

University of Maribor Press

1 Uvod

Učenje z glasbenim zapisom ima v današnjem izobraževalnem sistemu pomembno vlogo za razvoj vedenja, glasbenega zaznavanja, izražanja, jezikovnih sposobnosti in tudi preostalih kompetenc. Pomembno vlogo pa ima tudi učenje brez glasbenih zapisov, ki spodbuja ustvarjalnost in originalnost glasbenega izražanja. Glasba je precej kompleksna sposobnost, saj vključuje veliko različnih kognitivnih procesov. Zato je pri pouku glasbe treba učence naučiti številne spretnosti. Ena izmed zahtevnejših glasbenih spretnosti je sposobnost branja glasbenih zapisov. Za to spretnost je potrebnega veliko učenja in namerne vaje, a kljub temu te spretnosti številnim učencem po več letih urjenja še vedno primanjkuje. Za učitelje razrednega pouka, ki poučujejo glasbeno umetnost, je pomembno razumeti, kako se otroci učijo glasbenega zaznavanja in izražanja z ali brez glasbenih zapisov, saj učitelji pogosto opažajo, da imajo učenci pri učenju z glasbenimi zapisi ali brez zapisov različne izkušnje in spretnosti. Tako lahko prilagodijo metode poučevanja, s katerimi bodo učencem omogočili čim boljše napredovanje na tem področju.

2 Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov

Kot kaže raziskava, ima učenje z glasbenim zapisom ali brez njega pomemben dolgoročen učinek na razvoj možganov. Glasba izboljšuje učenje in kognitivne procese. Kadar v igranje vključimo notni zapis, se povečuje aktivno delovanje leve možganske hemisfere, medtem ko igranje brez glasbenega zapisa spodbuja aktivno delovanje desne možganske hemisfere (Ross idr., 2013).

Ena izmed raziskav je pokazala, da pri glasbenikih začetnikih grafični zapis poveča uspešnost glasbenega izvajanja v primerjavi s klasičnim zapisom. Ta raziskava kaže, da je pomembna tudi povezava med slušnimi in nevronskimi mrežami (McLachlan idr., 2010).

Poleg tega ugotovitve kažejo, da se lahko tudi neglasbeniki naključno naučijo glasbene kompetence branja z notami. To vpliva tudi na podobnost vedenja z izurjenimi glasbeniki. Kljub temu pa imajo glasbeno sposobnejši učenci pri izvajanju raje notni zapis, medtem ko manj sposobni učenci še vedno raje igrajo po posluhu. Rezultati te raziskave pokažejo zanimive ugotovitve, namreč skupina, ki se je učila po posluhu, je ustvarila kakovostnejši zvok v primerjavi s skupino bolj usposobljenih glasbenikov, ki so uporabljali notni zapis pri svojem ustvarjanju (Iorio idr., 2022).

2.1 Prednosti in slabosti učenja z notnim zapisom

Obstajajo številne študije, ki podpirajo trditev, da ima branje glasbenega zapisa številne prednosti za posameznika. Dolgotrajna študija v osem letih raziskovanja ugotavlja, da učenje razumevanja notnega zapisa in njegova uporaba, pomembno vplivata na simbolno vedenje in glasbeno dožemanje. Rezultati so pokazali, da sta se z izboljšanjem učenja notnega zapisa pri učencih skladno izboljšala tudi simbolno vedenje in glasbena percepcija (Elkoshi, 2007).

Učenje glasbenega zapisa pa lahko ima pomemben vpliv tudi na učenje jezika. Ker sta pomembno povezana, lahko ta pri jeziku poveča sposobnosti in spretnosti pri izgovorjavi, izboljšuje vizualno predstavljenost pri slušnem razumevanju in podpira samostojno učenje (Mompean, 2015).

Kot kažejo rezultati, pa se učenje glasbenega zapisa močno povezuje tudi z učenjem abecede, saj oba procesa učenja temeljita na asociacijah in konvencijah, pravilih. Raziskava nam pove, da imajo otroci z disleksijo, zaradi primanjkljaja asociacij in konvencij pogosto težave pri učenju glasbenega zapisa in učenju abecede. V raziskavi so bili za njeno učinkovitost vključeni tako otroci z motnjo disleksije kot tisti brez nje. Otroci z disleksijo potrebujejo bistveno več časa za učenje glasbenega zapisa kot otroci brez nje. Prav tako pa so otroci z disleksično motnjo naredili precej več napak (Jaarsma idr., 1998).

Ugotovitve kažejo, da razumevanje glasbenega zapisa prispeva k pouku plesnega izobraževanja otrok. Vključevanje glasbenega zapisa v ples izboljša otrokove sposobnosti prepoznavanja in izvajanja gibov. Pri otrocih se poveča tudi ustvarjalnost (Warburton, 2000).

Kljub vsem prednostim, ki jih kažejo raziskave, pa se pojavljajo tudi pomanjklivosti pri učenju z branjem notnega zapisa. Ena izmed teh je velik napor, ki ga je treba vložiti v proces učenja glasbenega zapisa. Pomanjkljivost pa se lahko pojavi tudi v komunikaciji med glasbenimi izvajalci (Kanno, 2007).

2.2 Tehnike poslušanja in učenja po posluhu

Za splošni glasbeni razvoj je pomembno tudi razvijanje veščine poslušanja in igranja po posluhu, saj te vključujejo razvoj zapletenih kognitivnih procesov. Razvijanje kompetenc poslušanja in igranja po posluhu pa ima pomemben vpliv na izboljšanje poslušanja tudi na ostali pouk (Vandergrift, 2004).

Študija je pokazala, da učenje melodij na uho v neznanih tipkah pomembno izboljša sposobnosti igranja po posluhu in pripravi učence na igranje s pomočjo glasbenega zapisa na teh tipkah. Zato je pomembno vključevanje učnih dejavnosti, ki temeljijo na sluhu, vključno z učenjem po posluhu (Musco, 2010).

Za učenje po posluhu pa lahko uporabljamo različne tehnike učenja, kot so poslušanje brez igranja, igranje posameznih not in eksperimentiranje igranja po posluhu (Varvarigou idr., 2015).

3 Zaključek

Ugotovitve tega poglavja jasno kažejo, da se prednosti pojavljajo tako pri učenju z glasbenimi zapisi kot tudi brez njih. Zato je uporaba obeh pristopov učenja nujna za doseg vseh kompetenc poslušanja in izražanja pri glasbenem pouku, kar se je izkazalo za učinkovito v praksi. Učenje z glasbenim zapisom pomembno izboljšuje simbolno vedenje, glasbeno percepcijo, komunikacijske in jezikovne sposobnosti, plesno izražanje in podpira samostojno učenje. Učenje brez glasbenih zapisov pa izboljšuje učenčevo ustvarjalnost in originalnost. S poudarkom na prednostih učenja z glasbenimi zapisi ali brez njih lahko učitelji z uporabo raznovrstnih metod in tehnik poučevanja učinkovito izboljšajo glasbene sposobnosti in spretnosti učencev.

Literatura

- Elkoshi, R. (2007). The effects of in-school stave notation learning on student's symbolising behaviour and musical perception. *Music Education Research*, 9(3), 355–371. <https://doi.org/10.1080/14613800701587704>
- Iorio, C., Šaban, I., Poulin-Charronnat, B. in Schmidt, J. R. (2022). Incidental learning in music reading: The music contingency learning task. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 76(2), 429–449. <https://doi.org/10.1177/17470218221092779>
- Jaarsma, B. S., Ruijsenaars, A. J. J. M. in Van den Broeck, W. (1998). Dyslexia and learning musical notation: A pilot study. *Annals of Dyslexia*, 48, 137–154. <https://doi.org/10.1007/s11881-998-0007-4>

- Kanno, M. (2007). Prescriptive notation: Limits and challenges. *Contemporary Music Review*, 26(2), 231–254. <https://doi.org/10.1080/07494460701250890>
- McLachlan, N. M., Greco, L. J., Toner, E. C. in Wilson, S. J. (2010). Using Spatial Manipulation to Examine Interactions between Visual and Auditory Encoding of Pitch and Time. *Frontiers in Psychology*, 1(233). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2010.00233>
- Mompean, J. A. (2015). Phonetic Notation in Foreign Language Teaching and Learning: Potential Advantages and Learners Views. *Research in Language*, 13(3), 292–314. <https://doi.org/10.1515/rela-2015-0026>
- Musco, A. M. (2010). Playing by Ear: Is Expert Opinion Supported by Research? *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (184), 49–64. <https://doi.org/10.2307/27861482>
- Ross, V., Mohd-Zain, Z., Murat, Z. H., Buniyamin, N. in Lias, S. (2013). Hemispheric brainwave activity of violinists performing with music notation and without music notation. *Science and Information Conference*, 467–471. <https://www.researchgate.net/publication/261203756>
- Vandergrift, L. (2004). Listening to learn or learning to listen? *Annual Review of Applied Linguistics*, 24(1), 3–25. doi: 10.1017/S0267190504000017
- Varvarigou, M. in Green, L. (2015). Musical learning styles and learning strategies in the instrumental lesson: The Ear Playing Project (EPP). *Psychology of Music*, 43(5), 705–722. <http://dx.doi.org/10.1177/0305735614535460>
- Warburton, E. C. (2000). The dance on paper: The effect of notation-use on learning and development in dance. *Research in Dance Education*, 1(2), 193–213. <https://doi.org/10.1080/713694267>

UČENJE GLASBE S POMOČJO PETJA

ANAMARIJA GAČNIKAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anamarija.fijavz@student.um.si

V tem poglavju je opisano petje kot temeljni del učnega načrta za glasbeno umetnost, ki spodbuja celosten razvoj glasbenih veščin pri učencih. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju petje omogoča otrokom, da se na naraven in praktičen način spoznavajo z osnovami glasbene teorije, kar vključuje prepoznavanje ritma, melodije in tonalitete. Poleg kognitivnih koristi petje spodbuja tudi socialni razvoj otrok (skupinsko petje). Raziskave kažejo, da glasba ustvarja pozitivno učno okolje, ki zmanjša stres in poveča motivacijo. Učenci so bolj angažirani, ko vključujejo glasbene elemente v svoje učne aktivnosti, kar vodi do boljših učnih izidov. Z inovativnimi pristopi, kot so učne pesmi Katje Gruber in predstava »Kraljestvo glasbe« Tadeje Vulc, se učenci aktivno vključujejo v proces učenja. Te metode ne le bogatijo učni proces, temveč pri otrocih spodbujajo kreativnost in izražanje. Petje tako postane ključno orodje za motivacijo in angažiranost pri učenju ter prispeva k celostnemu razvoju mladih posameznikov.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.15](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.15)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
izobraževanje,
glasba,
petje,
glasbena teorija,
razredna stopnja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.15](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.15)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
education,
music,
singing,
music theory,
class level

LEARNING MUSIC THROUGH SINGING

ANAMARIJA GAČNIKAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anamarija.fijavz@student.um.si

This chapter explores singing as a fundamental component of the music curriculum, promoting the holistic development of students' musical skills. During the first educational period, singing provides children with a natural and practical way to learn the basics of music theory, including rhythm, melody, and tonality. Beyond cognitive benefits, singing also promotes children's social development (group singing). Research shows that music creates a positive learning environment that reduces stress and increases motivation. Pupils become more engaged when musical elements are integrated into their learning activities, resulting in better learning outcomes. Innovative approaches, such as Katja Gruber's teaching songs and Tadeja Vulc's performance 'The Kingdom of Music', actively engage students in the learning process. These methods not only enrich the learning process but also encourage creativity and expression in children. Thus, singing serves as a vital tool for motivation and engagement in learning, contributing to the holistic development of young individuals.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba v vzgojno-izobraževalnem procesu ima pomembno vlogo, saj prinaša številne kognitivne, čustvene in socialne koristi, ki presegajo zgolj estetsko vrednost. Sodobne raziskave poudarjajo pozitivne učinke glasbenih dejavnosti na spomin, pozornost in motivacijo učencev, pri čemer se petje pesmi izkazuje kot učinkovita metoda za poučevanje različnih predmetov oz. snovi (Slana, 2016). Petje omogoča učencem, da se spoznajo z različnimi glasbenimi zvrstmi, ritmi in melodijami ter razvijajo svoj glasovni izraz (Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja, 2011). Raziskave so pokazale, da si ljudje zapomnijo več besed, če so te predstavljene v glasbenem kontekstu, na primer s pesmijo, saj to izboljša priklic (Prickett in Moore, 1991, v Aljaž, 2018). Raziskava Wallacea (1994, v Aljaž, 2018) pa je dokazala, da glasba naredi sicer dolgočasno vsebino bolj zanimivo in jo spremeni v pomembno informacijo, ki jo lažje shranimo in priključimo.

V tem poglavju bomo raziskali, kako petje obogati izkušnjo učenja glasbe in kako lahko učitelji vključijo to dejavnost v sam učni proces.

2 Učenje glasbe s pomočjo petja

Otroci radi pojejo pesmi, ritmično recitirajo izštevance in ponavljajo rime. Užitek najdejo tudi v gibanju ob glasbi, ploskanju, tapkanju in plesu. Glasba in gibanje naravno povezujeta njihove misli, čustva in telo. Učitelji pogosto uporabljajo pesmi in gibanje, da otroke v razredu pritegnejo (Shin, 2017).

Petje je ključna oblika izvajanja glasbenih dejavnosti v celotnem šolskem sistemu, pri čemer se pevski glas uporablja kot osnovno izrazno sredstvo. Na razredni stopnji z njim obogatimo repertoar pesmi, ki so vsebinsko prilagojene otrokovemu dožemanju in izkušnjam. Pri izbiri pesmi so poleg besedil pomembne glasbene značilnosti, ki morajo ustrezati glasovnemu razvoju in pevskim zmožnostim učencev, kar krepi ritmično in melodično točnost izvedbe. Upoštevati je treba tudi individualne razlike in razvojne posebnosti vsakega otroka. Zato preverjamo:

- »obseg (ambitus) pesmi;
- ritmično strukturo s tonskimi trajanji, poddelitvami in posebnostmi, kar omogoča korektno izvedbo;

- melodijo, njena intervalna zaporedja in fraze, ki jih učenci zmorejo usvojiti ter ustrezno pevsko oblikovati;
- tempo, ki omogoča jasno izreko in doživljajsko interpretacijo« (Oblak, 2007, str. 10).

2.1 Glasba v osnovni šoli

V Sloveniji Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) na razredni stopnji vključuje cilje, ki spodbujajo celosten razvoj glasbenih veščin, od izvajanja glasbe do razumevanja osnovnih glasbenih pojmov. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je nujno slediti posameznikovim glasbenim sposobnostim in jih spodbujati pri razvoju temeljev glasbenega posluha in okusa, kar pa učence vodi k poznejšemu izbiranju, poslušanju, izvajanju in ustvarjanju glasbe. V okviru tega je petje eden izmed pomembnejših elementov učnega načrta, saj omogoča otrokom, da spoznavajo osnove glasbene teorije na naraven in praktičen način. Učni načrt poudarja, da naj se učenci srečujejo z različnimi vrstami glasbenih oblik, od ljudskih do umetnih pesmi, s poudarkom na pridobivanju osnovnih glasbenih znanj, kot so prepoznavanje ritma, melodije, tonalitete ipd. Poleg tega učni načrt spodbuja ustvarjalnost, kar vključuje tudi prirejanje melodij in ritmov ter s tem krepi razumevanje glasbenih pojmov.

Glasba aktivira različne dele možganov, kar prispeva k boljšemu pomnjenju informacij. Učenci si lažje zapomnijo podatke, ko so ti predstavljeni v obliki pesmi ali ritmičnih vzorcev. Poleg tega so petje in glasbene aktivnosti še posebej učinkoviti pri učenju jezikov, saj pomagajo pri usvajanju besedišča in pravil izgovorjave. Učenci se skozi ponavljanje besedil v pesmih lažje spomnijo novih izrazov in fraz. Glasba spodbuja tudi ustvarjalno razmišljanje, kar lahko vodi do boljše sposobnosti povezovanja informacij in ustvarjanja novih idej (Habe, 2018). Poleg kognitivnega vpliva ima glasba tudi pomembno vlogo pri socialnem razvoju otrok. Sinaga idr. (2018) poudarjajo, da skupinsko petje spodbuja sodelovanje in razvija občutek pripadnosti. Skupinski glasbeni projekti, kot so izvajanje pesmi ali ustvarjanje novih melodij, učencem omogočajo, da se učijo veščin sodelovanja, poslušanja in reševanja težav.

Glasba ne izboljšuje le kognitivnih vidikov učenja, temveč tudi čustveno podpira učence. Študije kažejo, da glasba ustvarja dobro vzdušje in znižuje stres (Degrave, 2019). Glasba omogoča učencem, da se sprostijo in hkrati aktivno sodelujejo pri učenju. Ker učenci radi pojejo, pridobivajo s tem zadovoljstvo, ki je zanje pomembno, saj s tem skušajo razvijati umetniške in estetske sposobnosti (Sinaga idr., 2018). Björk idr. (2023) v svoji raziskavi poudarjajo, da vključevanje priljubljenih pesmi v pouk spodbuja zanimanje učencev za glasbo. Če učitelji prilagodijo učno snov glasbenim okusom in interesom učencev, se motivacija poveča, učenci pa so bolj pripravljeni raziskovati glasbeno teorijo, ki se jim sicer zdi dolgočasna in abstraktna (prav tam). Tudi slovenska raziskava pravi, da glasba deluje kot močno motivacijsko orodje, ki lahko izboljša učne izide. Glasba ne samo da popestri učni proces, temveč tudi zmanjša monotonost poučevanja, kar posledično poveča angažiranost učencev. Če se osredotočimo na učenje s pomočjo glasbe, avtorici pravita tudi, da je za uvodno motivacijo smiselno izbrati glasbo z besedilom, ki spominja na temo učne ure, prav tako pa lahko glasbo uporabimo kot podlago med samim poukom (Habe in Delin, 2010).

2.2 Petje kot učno orodje

Petje je naraven način izražanja in komuniciranja, ki omogoča otrokom, da skozi igro spoznava osnove glasbene teorije. Björk idr. (2023) poudarjajo, da lahko glasbena teorija, vključena v proces ustvarjanja in izvajanja pesmi, postane bistveno bolj zanimiva in dostopna. S petjem in igranjem pesmi učenci pridobijo razumevanje glasbenih konceptov, kot so lestvice, ritmični vzorci, akordi in melodična struktura.

Slana (2016) dodaja, da petje v razredu povezuje teorijo z ustvarjalnostjo. Ko učenci pojejo, lažje prepoznajo osnovne glasbene pojme in jih povežejo s praktičnim izvajanjem glasbe. Učenci namreč navadno nimajo toliko težav pri zapomnitvi besedila pesmi, saj se ob petju osredotočajo predvsem na melodijo in ritem, posledično pa to stimulira njihov kognitivni aparat. Ta omogoča, da iz besedila razberejo iskane podatke.

Pri učenju skozi glasbo je pomembno tudi to, da je dejavnost za učenca prijetna, »saj jo spodbuja k razvijanju zbranosti, spoznavanju metod in tehnik uspešnega učenja in sprostitev tehnik, učenju pravil ustreznega obnašanja ter urjenju komunikacijskih spretnosti« (Schalkwijk, 1994, v Slana 2016, str. 29).

Slovenska avtorica Habe (2018) pa pravi, da lahko glasbo kot spominsko orodje uporabimo na aktiven in pasiven način. Aktivno lahko učenci sami ustvarjajo besedilo in (ali) melodijo – avtorica pravi, da moč, s katero si zapomnimo določene informacije, je očitna v pesmicah, ki smo jih uporabljali pri učenju tujega jezika (na primer, angleške abecede), saj se teh informacij spomnimo tudi v odrasli dobi. Na pasiven način pa lahko uporabimo glasbo ob učenju v zvočnem ozadju, saj ta spodbuja alfa možganske valove.

2.3 Primeri in praktične vaje učenja glasbe

Slovenska akademska glasbenica, Katja Gruber, je razvila učne pesmi, ki predstavljajo inovativno didaktično gradivo za pouk glasbene umetnosti. Njihov glavni cilj je popestriti učne ure ter omogočiti učencem, da se na igriv način učijo glasbenih pojmov in vsebin. Učne pesmi spodbujajo aktivno sodelovanje učencev, saj jih motivirajo, da sami prepevajo o tem, kar se učijo. Ta pristop omogoča boljše razumevanje in pomnjenje učne snovi (Gruber, b. d.). Melodije so zasnovane tako, da so preproste in dostopne za izvajanje brez klavirske spremljave. To omogoča učiteljem, da jih izvajajo kjerkoli, bodisi v učilnici bodisi na prostem (Gruber, 2022). Gradivo vključuje različne oblike podpore, kot so zvočni posnetki, karaoke in PowerPointove predstavitve, kar olajša poučevanje in omogoča prilagoditev različnim učnim stilom (Gruber, b. d.). Učne pesmi ne le, da utrjujejo glasbene pojme, temveč tudi prispevajo k splošnemu razvoju otrok, saj vključujejo gibanje in igro kot del učenja (Gruber, 2022).

Tadeja Vulc je ugledna slovenska skladateljica in zborovodkinja, znana po svojih prispevkih k otroški glasbi in izobraževalnim programom. Njeno delo Kraljestvo glasbe je glasbeno-scenska predstava, ki je zasnovana tako, da predstavi različne pojme glasbene teorije. V delu se pojavljajo personifikacije različnih glasbenih elementov, kot so osminka, četrtnika in tonaliteta. Te pomagajo otrokom razumeti hierarhijo in strukturo v tradicionalni klasični glasbi. S tem se ne samo poučuje o notah in ritmu, temveč se tudi razvija razumevanje o tem, kako ti elementi delujejo skupaj v skladbi. Predstava vključuje različne glasbene žanre, ta raznolikost pa ne le bogati izkušnjo poslušanja, ampak tudi omogoča otrokom, da spoznajo različne stile in oblike glasbe ter njihov pomen v širšem kontekstu. Delo je zasnovano tako, da poučuje o tehničnih vidikih glasbe (kot so note in pavze), hkrati pa tudi spodbuja kreativnost in izražanje. Melodije so zasnovane tako, da so prijetne in dostopne

mladim poslušalcem, kar povečuje njihovo zanimanje za glasbo (*Kraljestvo glasbe*, b. d.).

3 Zaključek

Petje je pomembno orodje za učenje glasbe, saj spodbuja celosten razvoj otrok – ne le v glasbenem smislu, ampak tudi v kognitivnem, socialnem in čustvenem. Učencem omogoča, da na naraven in zabaven način spoznavajo osnovne glasbene koncepte, kot so ritem, melodija in tonaliteta, hkrati pa krepi njihovo samopodobo in skupinsko sodelovanje. Glasba ustvarja pozitivno učno okolje, ki zmanjšuje stres in povečuje motivacijo, s čimer spodbuja večjo angažiranost učencev. Inovativni pristopi, kot so učne pesmi in glasbene predstave, krepijo ustvarjalnost in izražanje, zaradi česar lahko petje postane osrednji in učinkovit del pedagoškega procesa.

Ugotovitve tega poglavja podpirajo idejo, da bi lahko petje uporabili kot učno orodje pri učenju in poučevanju glasbene teorije na razredni stopnji, vendar na koncu ostaja ključno vprašanje, kako jih bomo kot učitelji uresničili v praksi.

Literatura

- Aljaž, J. (2018). *Vpliv pesmi na učenje in pomnjenje besedišča pri učenju angleščine v prvem razredu osnovne šole* [Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta]. Repozitorij UL. <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=102198>
- Björk, C., Granfors, M. in Ruthmann, S. A. (2023). Learning music theorising through inspiration and curiosity. *British Journal of Music Education*, 41(1), 3–19. <https://doi.org/10.1017/S0265051723000207>
- Degrave, P. (2019). Music in the foreign language classroom: How and why? *Journal of Language Teaching and Research*, 10(3), 412–420. <https://doi.org/10.17507/jltr.1003.02>
- Kraljestvo glasbe*. (b. d.). <https://www.glasbenamatica.si/koncerti/kraljestvo-glasbe-4/>
- Gruber, K. (b. d.). *Učne pesmi*. <https://katjagruber.wixsite.com/orfej/ucne-pesmi>
- Gruber, K. (21. 2. 2022). *Učne pesmi in gibalnice – nove zamisli za poučevanje in glasbeno sprostitev*. Našizbori.si. <https://www.nasizbori.si/ucne-pesmi-in-gibalnice-nove-zamisli-za-poucevanje-in-glasbeno-sprostitev/>
- Habe, K. (2018). Z glasbo do učencu prijaznejšega učnega okolja in boljših učnih rezultatov. *Pedagoška obzorja*, 33(2), 3–19. URN:NBN:SI:doc-WDTNMJGO
- Habe, K. in Delin, A. (2010). Uporabnost glasbe kot motivacijskega sredstva pri poučevanju v osnovni šoli. *Pedagoška obzorja*, 25, 35–50.
- Oblak, B. (2007). *Glasbena slikanica 3. Priročnik za učitelje*. DZS. <http://vedez.dzs.si/g3>
- Shin, J. K. (2017). Get up and sing! Get up and move! Using songs and movement with young learners of English. *English Teaching Forum*, 55(2), 14–25. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1147117.pdf>
- Sinaga, S. S., Susanto, S., Ganap, V. in Rohidi, T. R. (2018). Musical activity in the music learning process through children songs in primary school level. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 18(1), 45–51. <https://doi.org/10.15294/harmonia.v18i1.12508>

- Slana, A. (2016). Uporaba pristopov pomoči z glasbo pri učencih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja. *Glasba v šoli in vrtcu*, 19(1-2), 27–34. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2022/03/Glasbavsoliinvtcu_1-2_2016-1.pdf
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf

SODOBNA GLASBENA TEHNOLOGIJA V ŠOLAH

KATARINA GOLOB

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
katarina.golob@student.um.si

Hitri razvoj informacijske in komunikacijske tehnologije je močno vplival tudi na proces učenja glasbe. Eden od vidnih vplivov je, da učitelj ni več edini vir informacij, temveč je za učence vodnik, ki jim omogoča dostop do učnega procesa in njegovo upravljanje. V tem poglavju so predstavljena različna orodja, ki jih sodobna glasbena tehnologija v šolah lahko vključuje. To so digitalne avdio delovne postaje (DAW), aplikacije za iPade in tehnologije za snemanje zvoka, ki omogočajo učencem razvijanje glasbenih veščin na interaktiven način. Uporaba mobilnih naprav, kot so iPadi, ali aplikacij, kot so LoopsequeKids in Moozart, omogočajo učencem raziskovanje in ustvarjanje glasbe ter izražanje lastnih glasbenih idej. Pomembno je, da sodobna tehnologija v izobraževanju pomaga pri razvoju ustvarjalnega mišljenja in glasbene ustvarjalnosti, kar pozitivno vpliva na učne izkušnje in povečuje angažiranost učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.16](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.16)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena tehnologija,
prednosti tehnologije,
postaje DAW,
snemanje zvoka,
iPad

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.16](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.16)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music technology,
benefits of technology,
DAW stations,
sound recording,
iPad

MODERN MUSIC TECHNOLOGY AT SCHOOL

KATARINA GOLOB

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
katarina.golob@student.um.si

The rapid development of information and communication technology has profoundly impacted the process of learning music. One notable change is that the teacher is no longer the sole source of information but rather a guide, enabling students to access and manage their own learning processes. This chapter explores the various tools that modern music technology offers in schools. These include digital audio workstations (DAWs), apps for iPads, and sound recording technologies that allow students to develop their musical skills in an interactive way. Mobile devices, such as iPads, and apps like *LoopsequeKids* and *Moozart* enable young learners to explore, create music, and express their musical ideas. Significantly, modern technology in education fosters creative thinking and musical creativity, positively influencing the learning experience and increasing student engagement.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sodobna glasbena tehnologija prinaša pomembne spremembe v glasbeno izobraževanje. Vse bolj je prisotna v izobraževalnih procesih, saj omogoča inovativne pristope k poučevanju glasbe. Digitalna orodja, kot so avdio delovne postaje (DAW), aplikacije za snemanje in produkcijo ter mobilne aplikacije za ustvarjanje glasbe, ponujajo učiteljem in učencem nove možnosti za ustvarjalno izražanje, praktično učenje in raziskovanje glasbenih konceptov. Tehnologija omogoča lažji dostop do glasbenega ustvarjanja ter ne le izboljšuje glasbene spretnosti učencev, temveč spodbuja tudi sodelovanje, kreativno mišljenje in raziskovanje glasbenega jezika.

Uvajanje glasbene tehnologije v šolski kurikulum ne le izboljšuje kakovost poučevanja, temveč tudi povečuje motivacijo učencev za učenje glasbe. To poglavje raziskuje vlogo tehnologije pri poučevanju glasbe in njene prednosti.

2 Sodobna glasbena tehnologija v šolah

V nadaljevanju bomo predstavili digitalne avdio delovne postaje, zvočno produkcijo, snemanje ter aplikacije za iPade, ki omogočajo glasbeno ustvarjanje v učilnici. Poleg tega bomo izpostavili prednosti uporabe glasbene tehnologije v šolskem okolju. Pomembno je, da poznamo sodobno glasbeno tehnologijo, jo znamo uporabljati in jo vključujemo v šoli, saj pozitivno vpliva na učence.

2.1 Digitalne avdio delovne postaje

Digitalne avdio delovne postaje (DAW) so vizualno okolje, grafično predstavljeno na računalniškem zaslonu, čigar funkcionalnost, če jo skrčimo na najpreprostejše izraze, omogoča upravljanje dveh glavnih vrst informacij – podatkov MIDI in digitalnega zvoka (Marrington, 2017).

Podobno kot strojno učenje postaja DAW eno od orodij, ki se uporablja v procesu razvijanja glasbenega znanja in sposobnosti. To velja ne le za učence in učitelje, temveč tudi za glasbene ustvarjalce nasploh. Po drugi strani pa je kot umetna inteligenca razvoj DAW zelo mogoč ter uporaben za predstavitev zamisli in glasbenih izrazov (Febbry, 2021).

2.2 Zvočna produkcija in snemanje

Kot ugotavljajo avtorji Clauhs idr. (2019), lahko vključevanje glasbene tehnologije v tradicionalne šolske programe prispeva tudi k uvajanju bolj na učence osredotočenih, ustreznih in zanimivih učnih izkušenj v šolskih glasbenih okoljih. Pouk snemanja zvoka in glasbene produkcije je lahko v različnih oblikah. Takšne dejavnosti je mogoče izvesti v praktično vsakem prostoru oz. učilnici z aplikacijami, ki so pogosto brezplačne in široko dostopne na vseh napravah, vključno s telefoni, tablicami in namiznimi računalniki.

2.3 Aplikacije za iPade za glasbeno ustvarjanje v učilnici

Zelo pomembno je, da učenci ustvarjajo glasbo (skladajo, aranžirajo in/ali improvizirajo) od zgodnjega otroštva in v vseh razredih. iPadi so živahna in dinamična orodja za glasbenike in učitelje ter so vse pogostejši v naših domovih, šolah in skupnostih. Izziv za učitelje je, da učence motivirajo, da mobilne naprave uporabljajo v izobraževalne namene (Riley, 2016).

Avtorica Riley (2016) je navedla tudi nekaj aplikacij za izboljšanje učenja učencev. Aplikacijo LoopsequeKids je opisala kot nežen glasbeni konstruktor za zelo majhne otroke. Ti lahko eksperimentirajo z ustvarjanjem lastne glasbe tako, da se dotaknejo poljubnega števila ali razporeditve območij. Ta aplikacija je uvod v ustvarjanje glasbe za najmlajše otroke. Učitelji lahko to aplikacijo uporabijo za raziskovanje glasbe.

Aplikacija Moozart je orodje za glasbeno ustvarjanje, zasnovano na temi dvorišča, ki omogoča majhnim otrokom ustvarjanje melodij. Preko te aplikacije lahko otroci raziskujejo proces ustvarjanja in poslušanja lastnih melodij ter opazujejo, kako so njihove skladbe predstavljene v notnem zapisu. Podobno kot aplikacija LoopsequeKids tudi ta aplikacija učiteljem omogoča raziskovanje glasbe. Vendar pa dodatno ponuja otrokom priložnost za eksperimentiranje z notnim zapisom. Učitelji lahko s to aplikacijo raziskujejo pojme, kot so višina tona, ritem in tempo, ter jih učinkovito povezujejo z učenjem glasbenih elementov v razredu (Riley, 2016).

2.4 Prednosti uporabe glasbene tehnologije v šolah

Inovativne tehnologije imajo pomembno vlogo pri kakovostnem spreminjanju izobraževalnega procesa, saj učencem zagotavljajo glasbeno znanje in spretnosti. Svetovni inovacijski trendi ter razvoj digitalnih tehnologij in interaktivnih učnih

metod danes omogočajo, da je glasbeno izobraževanje učinkovitejše in zanimivejše (Kuchkarovna Khojjeva, 2024).

Pristopi k metodam uporabe inovativnih tehnologij v glasbenem izobraževanju, pedagoški pristopi in spremembe v izobraževalnem procesu, služijo ne le izboljšanju glasbenih spretnosti učencev, temveč tudi razvijanju njihovih sposobnosti ustvarjalnega mišljenja (Kuchkarovna Khojjeva, 2024).

V raziskavi, opravljeni na Kitajskem (Li in Zhang, 2019, v Kuchkarovna Khojjeva, 2024), so ugotovili, da uporaba interaktivnih učnih platform učence spodbuja k izmenjavi idej in glasbeni ustvarjalnosti v procesu pridobivanja glasbenih spretnosti.

3 Zaključek

Sodobne glasbene tehnologije v šolah ponujajo izjemne priložnosti za izboljšanje glasbenega izobraževanja. Rezultati tega poglavja jasno kažejo, da je uporaba tehnologije v glasbi pomembna, saj ta pozitivno in ustvarjalno vpliva na učence in učitelje. Aplikacije za iPade prinašajo dostopne in interaktivne možnosti, ki spodbujajo glasbeno ustvarjalnost že od najzgodnejših let. Integracija teh tehnologij v učne procese, ne le krepi glasbene spretnosti, temveč tudi razvija sodelovanje, kreativno mišljenje in zanimanje za glasbo.

Pomembno je, da učitelji vključujejo tehnologijo pri učnih urah glasbe. Iz tega vidika pa morajo biti na tem področju dobro izobraženi, zato predlagam dodatna izobraževanja na to temo.

Literatura

- Clauhs, M., Franco, B. in Cremata, R. (2019). Mixing It Up: Sound Recording and Music Production in School Music Programs. *Music Educators Journal*, 106(1), 55–63.
<https://doi.org/10.1177/0027432119856085>
- Febbry, C. (2021). Digital Audio Workstation in Music Self-Learning (A Design Based Research). *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 519, 208–212.
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.210203.044>
- Kuchkarovna Khojjeva, Z. (2024). Foreign experience in using innovative technologies in music education. *International Journal of Pedagogics*, 4(10), 243–246.
<https://doi.org/10.37547/ijp/Volume04Issue10-43>
- Marrington, M. (2017). Composing with the Digital Audio Workstation. V J. Williams in K. Willimas (ur.), *The singer-songwriter handbook* (str. 77–89). Bloomsbury.
- Riley, P. (2016). iPad Apps for Creating in Your General Music Classroom. *General Music Today*, 29(2), 4–13. <https://doi.org/10.1177/1048371315594408>

MULTIKULTURNOST V GLASBENEM IZOBRAŽEVANJU

KAJA GORŠE

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
kaja.gorse@student.um.si

V tem poglavju je predstavljen pomen multikulturalnosti v glasbenem izobraževanju, ki spodbuja medkulturno razumevanje in razvija občutek za kulturno raznolikost. Učenci bi morali že v zgodnjem otroštvu spoznavati glasbo različnih kultur, saj tako pridobijo širši pogled na svet in presežejo osredotočenost na zahodno klasično glasbo. S pomočjo avtentičnih materialov in izpostavljanja glasbenih praks različnih kultur se pri učencih razvija kulturna občutljivost, učitelji pa igrajo ključno vlogo pri tem procesu, zato morajo nenehno nadgrajevati svoje znanje. V poglavju je tudi poudarjeno, da je ključno učencem omogočiti izkušnje izražanja in povezovanja z glasbo, kar krepi strpnost ter zmanjšuje predsodke in stereotipe.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.17](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.17)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
izobraževanje,
multikulturalnost,
kulturno raznolika glasba,
kulturna raznolikost

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.17](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.17)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
education,
multiculturalism,
culturally diverse music,
cultural diversity

MULTICULTURALISM IN MUSIC EDUCATION

KAJA GORŠE

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
kaja.gorse@student.um.si

This chapter highlights the importance of multiculturalism in music education, which fosters intercultural understanding and nurtures a sense of cultural diversity. Pupils should be introduced to music from various cultures at an early age, as this broadens their worldview and moves them beyond a focus on Western classical music. Through authentic materials and exposure to diverse musical practices, pupils develop cultural sensitivity. Teachers play a pivotal role in this process and must continually enhance their knowledge. The chapter also emphasizes the importance of providing pupils with opportunities to express themselves and connect with music, which helps build tolerance and reduce prejudice and stereotypes.

University of Maribor Press

1 Uvod

Multikulturalnost v glasbenem izobraževanju je ključna za razvijanje medkulturnega razumevanja in sprejemanja raznolikosti. Že v zgodnjem otroštvu naj bi učenci spoznavali glasbo različnih kultur, kar spodbuja širši pogled na svet in zmanjšuje osredotočenost na zgolj eno glasbeno zvrst. Multikulturalno glasbeno izobraževanje učencem omogoča izkušnjo avtentičnih glasbenih praks in povečuje njihovo kulturno občutljivost, s čimer se pripravljajo na družbo, ki je vedno bolj raznolika. Poučevanje glasbe svetovnih kultur zahteva dodatno izobraževanje učiteljev, ki se srečujejo z izzivi dostopa do avtentičnih virov in prilagoditvijo učnih vsebin. Takšen pristop omogoča učencem, da skozi glasbo prepoznajo in cenijo različne kulturne izraze, kar prispeva k oblikovanju strpnejše družbe.

2 Multikulturalnost v glasbenem izobraževanju

Dobrota (2021) poudarja, da je z večkulturnim glasbenim izobraževanjem treba začeti že v predšolskem obdobju. Joseph (2011) trdi, da je v osnovnih šolah treba obravnavati multikulturalno glasbo. S tem vzpostavljamo medkulturne povezave, ki se premikajo od monokulture (pretežno zahodne klasične glasbe) do multikulturne glasbene vsebine. To se sklada tudi z ugotovitvami Mellizo (2017) in Li (2024).

2.1 Poučevanje o globalnih glasbenih stilih

Joseph in Hartwig (2015) kot visokošolska pedagoga čutita odgovornost za poučevanje študentov o različnih zvrsteh glasbe in skladbah različnih kultur. Zato sta pripravila delavnico o afriški glasbi in poudarila, kako pomembne so takšne dejavnosti za bodoče učitelje. Li (2024) pravi, da je uspeh večkulturnega glasbenega izobraževanja odvisen tudi od dobro usposobljenih in podprtih učiteljev, kar je v skladu s prejšnjo raziskavo. Howard (2018) je ugotovila, da si glasbeni pedagogi, ki si želijo ustvariti učne izkušnje v skladu z razvojem multikulturne občutljivosti, morajo vzeti čas za učence.

Ključno je poučevanje z avtentičnimi materiali in poznavanje kulturnega konteksta pesmi. Vse šole nimajo dostopa do izvornih gradiv, zato si učitelji pri poučevanju glasbe in kultur iz druge države pogosto pomagajo z internetom, YouTubom, s slikami iz knjig in CD-ji (Joseph, 2011).

2.2 Razumevanje glasbe kot kulturnega izraza

Pomembno je, da učenci iz prve roke spoznajo glasbo (Joseph, 2011). Z vključevanjem učencev v različne vrste glasbe lahko bolje razumemo svojo kulturo in seveda tudi sebe (Jorgensen, 2010, v Joseph, 2011). Li (2024) trdi, da raznolika paleta gradiv ponuja učencem širši pogled na svetovno glasbeno dediščino. Joseph (2012) navaja, da je glasba globoko povezana z identiteto naroda.

Howard (2018) je izpostavila, da glasbeni pedagogi pogosto čutijo nekakšen pritisk, da poustvarijo glasbeno izkušnjo čim bližje prvotnemu kulturnemu kontekstu. Ampak pozornost moramo nameniti tudi resničnosti in praktičnosti kulture učencev. Šolska predstava ni nujno bolj ali manj verodostojna od izvirne različice. Treba je izpostaviti, da šolske predstave izražajo pomembne vidike prvotne kulture. S tem razmišljanjem se strinja tudi Walden (2020), ki pravi, da bi bilo treba opustiti idejo o tem, da so šolske predstave brezhibne.

2.3 Vpliv multikulturne glasbe na družbeno zavest

Howard (2018) je prišla do zaključkov, da lahko otroci prepoznajo družbeno kulturne in družbenozgodovinske pomene glasbe in začnejo vanjo dodajati lastne predsodke. Mellizo (2017) je poudarila, da se zaveda, da njene predpostavke in pristranskost vplivajo na mnenje učencev.

2.4 Strategije za pravično predstavitev različnih kultur

Banks (1991, v Joseph, 2011) poudarja, da ni smiselno v učni načrt vključiti vsebine o vsaki etični skupini. Vsak učni načrt bi moral vsebovati različne koncepte, vprašanja, dogodke in teme z vidika različnih etičnih in kulturnih skupin. Učitelji naj podpirajo učence z jasnejšo razlago snovi, da bodo bolje razumeli svojo in druge kulture ter razvili sprejemanje in razumevanje do njih. Opozarja tudi, da učni načrt pogosto poudarja večje skupnosti, kar marginalizira manjše skupine. Mansikka idr. (2018) se strinjajo, da morajo učitelji učencem snov razložiti na jasnejši način. Prav tako predlagajo, da naj učitelji povabijo učence, da sami predstavijo določeno učno vsebino. Walden (2020) trdi, da morajo učitelji glasbe aktivno iskati priložnosti za učenje glasbe svetovnih kultur, pri čemer Joseph (2012) opozarja, da se učitelji ne morejo vsega naučiti v času svojega študija, ampak se morajo po študiju še dodatno izobraževati.

2.5 Spodbujanje spoštovanja in razumevanja med učenci

Li (2024) trdi, da je bistvena sestavina celovitega izobraževalnega pristopa, da spodbuja učence k razumevanju in spoštovanju kulturne raznolikosti. Dobrota (2021) meni, da to pozitivno vpliva na medkulturne odnose in strpnost do različnih kultur v vseživljenjskih obdobjih. Walden (2020) dodaja, da se občutek strpnosti okrepi in razvija skozi glasbo, kar potrjujeta tudi Joseph in Southcott (2010) ter poudarjata, da se poleg omenjenega pri učencih razvija tudi razumevanje sebe in drugih ljudi.

Awerman idr. (2023) priporočajo, da učitelji pri izvajanju ljudskih pesmi oblikujejo skupine, saj to spodbuja interakcijo, komunikacijo in razvijanje strpnosti med učenci. Prvič, učencem omogočamo izkušnje izražanja in prilagajanja občutka za umetnost ter ozaveščanje o kulturni raznolikosti. Drugič, učitelji naj spodbujajo spoštovanje do kulturne raznolikosti. Tretjič, učenci lahko ob tem razvijajo lastno kulturno identiteto, hkrati pa spoštujejo druge kulture. Četrtrič, tak pristop zmanjšuje predsodke in stereotipe ter poudarja edinstvenost vsake kulture. Petič, učenci prepoznajo lepoto posameznih kultur in se motivirajo za njihovo ohranjanje.

3 Zaključek

Če povzamemo, multikulturno glasbeno izobraževanje pozitivno vpliva tako na učence kot na učitelje, saj spodbuja medkulturno razumevanje in zmanjšuje predsodke. Poučevanje o globalnih glasbenih stilih pomaga učencem razviti občutek za kulturno raznolikost in lastno identiteto. Učitelji imajo ob tem priložnost poglobiti svoje razumevanje različnih kultur in vključiti avtentične materiale, kar seveda obogati učne ure in prispeva k bolj vključujočemu učnemu okolju. Priporočljivo je, da učitelji nadaljujejo raziskovanje novih virov in tehnik za vključitev multikulturnih glasbenih vsebin v učni proces.

Literatura

- Awerman, Sina, I., Yurisman, Wijaksana, B. in Hendri, Y. (2023). The role of music arts in multicultural education. *Journal of scientific research, education and technology*. 2(2), 769–781. <https://doi.org/10.58526/jsret.v2i2.161>
- Dobrota, S. (2021). Multicultural Music Education in the Context of Higher Education. *BCEES Conference Books*, 19, 189–194. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED614000.pdf>

- Howard, K. (2018). The Emergence of Children's Multicultural Sensitivity: An Elementary School Music Culture Project. *Journal of Research in Music Education*, 66(3) 261–277.
<https://doi.org/10.1177/0022429418784594>
- Joseph, D. in Southcott, J. (2010). Experiences and understandings: Student teachers' beliefs about multicultural practice in music education. *Australian Journal of Music Education*, (2), 66–75.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ916791.pdf>
- Joseph, D. (2011). Cultural Diversity in Australia: promoting the Teaching and Learning of South African Music. *Australian Journal of Music Education*, (1), 42–56.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ952006.pdf>
- Joseph, D. (2012). Sharing ownership in multicultural music: A hands-on approach in teacher education in South Africa. *Australian Journal of Music Education*, (2), 10–19.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000249.pdf>
- Joseph, D. in Hartwing, K. (2015). Promoting African Music and enhancing intercultural understanding in Teacher Education. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 12(2), 1–17. <https://doi.org/10.53761/1.12.2.8>
- Li, X. (2024). Exploring Teaching Strategies for Primary and Secondary Music Education in China's Ethnic Minority Regions from a Multicultural Perspective. *International Journal of Education and Humanities*, 12(3), 91–99. <https://doi.org/10.54097/q5mvy859>
- Mansikka, J. E., Westvall, M. in Heimonen, M. (2018). Critical aspects of cultural diversity in music education: Examining the established practices and cultural forms in minority language schools in Finland. *Intercultural Education*, 29(1), 59–76.
<http://dx.doi.org/10.1080/14675986.2017.1404784>
- Mellizo, J. M. (2017). Bridging Theory, Research, and Practice: Eight Teacher Action Steps Towards Multicultural Music Education. *Topics for Music Education Praxis*, (1), 1–39.
https://topics.maydaygroup.org/articles/2017/Mellizo_2017.pdf
- Walden, J. (2020). A pile of drums: Putting theory into practice in culturally diverse music education. *International Journal of Music Education*, 38(1), 79–92.
<https://doi.org/10.1177/0255761419871358>

GLASBENI PROJEKTI V OSNOVNI ŠOLI

ANJA GREGORIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anja.gregoric@student.um.si

V tem poglavju so predstavljeni glasbeni projekti v osnovni šoli, ki vključujejo dejavnosti, kot so petje, igranje na glasbila, gibanje ob glasbi in poslušanje. Ti projekti spodbujajo ustvarjalnost, izražanje čustev in kritično mišljenje učencev. Poudarjen je pomen prilagoditve učnega procesa glede na potrebe in sposobnosti učencev ter vlogo učiteljev, ki oblikujejo kakovost glasbene izkušnje. Raziskave izpostavljajo prednosti skupinskega dela, kot sta socialna povezanost in sodelovanje, ter individualnega dela, ki omogoča osredotočenost na napredek posameznika. Interdisciplinarnost projektov, ki združuje glasbo z drugimi področji, kot so ples, jezik in naravoslovje, prispeva k celostnemu razvoju otrok in povečuje njihovo zanimanje za glasbo. Glasbeni projekti so tako pomembno orodje za razvoj veščin in ustvarjalnosti učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.18](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.18)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbeni projekti,
osnovna šola,
interdisciplinarnost,
ustvarjalnost,
skupinsko delo

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.18](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.18)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music projects,
primary school,
interdisciplinarity,
creativity,
group work

MUSIC PROJECTS IN PRIMARY SCHOOL

ANJA GREGORIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anja.gregoric@student.um.si

This chapter presents music projects in primary school that includes activities such as singing, playing musical instruments, moving to music and listening. These projects encourage creativity, the expression of emotions and critical thinking in pupils. The importance of adapting the learning process to the needs and abilities of the pupils and the role of teachers in shaping the quality of the musical experience is emphasised. Research highlights the benefits of group work, such as social cohesion and cooperation, and individual work, which allows a focus on individual progress. The interdisciplinary nature of the projects, combining music with other areas such as dance, language and science, contributes to children's holistic development and increases their interest in music. Music projects are thus an important tool for developing pupils' skills and creativity.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeni projekti v osnovni šoli predstavljajo pomembno priložnost za razvoj ustvarjalnosti, izražanje čustev in spodbujanje kritičnega mišljenja pri učencih. Ti projekti vključujejo različne glasbene dejavnosti, kot so petje, igranje na glasbila, gibanje ob glasbi in poslušanje glasbenih del, ki jih je mogoče prilagoditi potrebam učencev in specifičnim ciljem pouka glasbene umetnosti. Poleg spodbujanja glasbenega razvoja imajo takšni projekti tudi širši pedagoški pomen, saj omogočajo povezovanje glasbe z drugimi področji, kot so ples, tuji jeziki, naravoslovje in umetnost, kar vodi k celostnemu razvoju otrok. Pri načrtovanju in izvajanju glasbenih projektov je ključna vloga učiteljev, ki s svojo strokovnostjo in ustvarjalnostjo oblikujejo kakovostno učno okolje ter omogočajo bogate glasbene izkušnje. V tem poglavju bomo raziskali ključne vidike glasbenih projektov, vključno z njihovim načrtovanjem, izvedbo, interdisciplinarnimi elementi in vplivom na učence.

2 Glasbeni projekti v osnovni šoli

V Oblak idr. (2004) je zapisano, da so glasbeni projekti različne dejavnosti, kjer učenci krepijo svojo ustvarjalnost. S tem so učenci vključeni v produkcijo glasbe, ustvarjalno raziskovanje in vrednotenje.

2.1 Načrtovanje in izvedba glasbenih projektov

Preden začnemo načrtovati projekt, moramo določiti cilje, kaj hočemo s projektom doseči. Glasbeni projekti pogosto vključujejo načrtovanje, organizacijo in izvedbo glasbenih idej. Koristno je uporabiti tudi sistemski pristop, ki vključuje sodelovanje z različnimi strokovnjaki in ustvarjalci, kot so glasbeniki, tehnični strokovnjaki ipd. S tem lahko projekt še dodatno obogatimo, saj spodbujamo izmenjavo idej in razvoj inovativnih konceptov (Kachurnets, 2024).

Za otroke je izredno pomembno, da se izvajajo glasbene dejavnosti, saj jim to omogoča raziskovanje in izražanje čustev (Gough in Millar, 2015, v Sinaga idr., 2018).

V Sinaga idr. (2018) je izvajanje glasbenega projekta opisano kot proces različnih glasbenih dejavnosti, ki se izvajajo v osnovnih šolah. Te vključujejo petje, poslušanje glasbe, igranje na glasbila, gibanje ob glasbi, igranje različnih iger in branje notnega zapisa. Vse te dejavnosti morajo biti izvedene v skladu z učnim načrtom, vendar pa lahko pride do razlik v izvajanju med šolami zaradi različnih sposobnosti učiteljev. Večina učiteljev v osnovnih šolah, ki poučujejo glasbo, so po izobrazbi učitelji razrednega pouka. To dejstvo vpliva na raznolikost in kakovost glasbene izkušnje učencev.

2.2 Skupinske in individualne glasbene naloge

Schavio idr. (2019) opisujejo razlike med skupinskimi in individualnimi glasbenimi nalogami. V okolju, kjer je poudarek na skupinskem delu, je pomembno, da se učitelj osredotoča na sodelovanje in medsebojno učenje ter naganje večje odgovornosti učencem v skladu z njihovo vlogo v skupini. Prav tako skupinsko delo spodbuja socialno povezanost in čustveno izražanje. Tako učitelji delujejo kot vodje ter omogočajo sproščeno in podporno učno okolje.

Nasprotno pa individualne glasbene naloge omogočajo bolj osebni pristop učitelja, ki se osredotoča na potrebe in veščine vsakega učenca posebej. V takšnem okolju je poudarek na individualnem napredku in prilagojenih ciljih, ki pomagajo učencem razvijati lastno glasbeno identiteto (Schavio, 2019).

2.3 Vključevanje interdisciplinarnih elementov v projekte

Nissani (1995, v Santos in Fernandes Da Silva, 2014) poudarja, da interdisciplinarnost vključuje združevanje elementov iz dveh ali več disciplin, bodisi na raziskovalnem ali izobraževalnem področju, kar omogoča ustvarjanje novega znanja, ki ga z uporabo posamezne discipline ne bi bilo mogoče doseči.

Interdisciplinarnost omogoča ustvarjanje bolj celostnih projektov, ki spodbujajo razvoj na področju reševanja problemov, načrtovanja in ocenjevanja. Učenci tako razvijajo metakognitivne sposobnosti in sposobnosti kritičnega mišljenja, kar se odraža v izboljšanju njihovega razumevanja in interesa za glasbo (Crisciuc, 2024).

Žnidaršič (2020) je urednica monografije, v kateri so predstavljeni številni prispevki, ki prikazujejo, kako se interdisciplinarnost izraža v pedagoški praksi. Povezovanje glasbe z drugimi področji prispeva k celostnemu razvoju otroka. Glasba naravno spodbuja gibanje, zato se v vrtcih in osnovnih šolah pogosto prepletajo glasbene in plesne dejavnosti. Glasbene projekte je mogoče povezati tudi s tujim jezikom, naravoslovjem in umetnostjo.

2.4 Vpliv projektov na učenčev razvoj in motivacijo

Glasbeni projekti spodbujajo intelektualni razvoj, čustveno zrelost ter sposobnosti za analiziranje, primerjanje, ustvarjalno mišljenje. Prav tako pa takšno ustvarjanje vodi k izboljšanju akademskega uspeha in večji ustvarjalnosti učencev (Kurkina, 2021).

Podobno so ugotavljali Avandra idr. (2023), ki so poleg ustvarjalnosti poudarjali še povečanje motivacije in izboljšanje socialnih veščin. V raziskavi je navedeno, da projekti, ki vključujejo petje, poslušanje ali izvajanje glasbe, spodbujajo spomin in koncentracijo. Prav tako pa delo v skupinah razvija strpnost, sodelovanje in medsebojno spoštovanje.

3 Zaključek

Glasbeni projekti v osnovni šoli predstavljajo pomembno pedagoško orodje, ki omogoča razvoj ustvarjalnosti, izražanja čustev in socialnih veščin pri učencih. Z vključevanjem raznolikih glasbenih dejavnosti prispevajo k bogatenju glasbene izkušnje otrok. Uspešno izvajanje glasbenih projektov zahteva skrbno načrtovanje, jasno opredeljene cilje in sodelovanje učiteljev z različnimi strokovnjaki, kar omogoča večjo kakovost in inovativnost projektov. Interdisciplinarnost, ki povezuje glasbo z drugimi področji, dodatno spodbuja celostni razvoj učencev in povečuje njihovo motivacijo za učenje. Tako skupinsko kot individualno delo ponujata posebne prednosti, ki jih lahko učitelji prilagodijo glede na specifične potrebe in cilje. Glasbeni projekti so tako pomemben prispevek k sodobnemu izobraževanju, saj spodbujajo ne le glasbeni razvoj, temveč tudi širše kognitivne in socialne kompetence učencev.

Literatura

- Avandra, R., Mayar, F. in Desyandri. (2023). Pengaruh musik terhadap motivasi belajar dan emosional siswa dalam pembelajaran di sekolah dasar. *Didaktik: Jurnal Ilmiah PGSD STKIP Subang*, 9(2), 2620–2629. <https://doi.org/10.36989/didaktik.v9i2.997>
- Crişciuc, V. (2024). Interdisciplinary ness and training of competenses in the discipline of music education. *Review of Artistic Education*, (27), 88–92. <https://doi.org/10.35218/rae-2024-0010>
- Kachurynets, L. (2024). Music project activity: terminology and conceptual aspect. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (4), 27–35. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2023-4-4>
- Kurkina, S. (2021). Formation and development of intellectual abilities of primary school students in musik lessons. *Academic Notes Series Pedagogical Science*, 1(192), 92–96. doi: 10.36550/2415-7988-2021-1-192-92-96
- Oblak, B., Ajtnik, M., Vrbančič, I., Slosar, M., Černuta-Nowak, L., Čibej, S. in Potočnik Krajnik, B. (2004). *Učni načrt. Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja. Glasba: ansambelska igra, glasbena dela, glasbeni projekt*. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/1-letni/Glasba_glasbena_dela_izbirni.pdf
- Santos, S. in Fernandes Da Silva, L. L. (2014). »O espírito dos 4 elementos« - performance art vs. Performance musical. *Revista Europeia de Estudos Artísticos*, 5(4), 1–16. doi: 10.37334/eras.v5i4.154
- Schiavio, A., Van der Schyff, D., Biasutti, M., Moran, N. in Parncutt, R. (2019). Instrumental Technique, Expressivity, and Communication. A Qualitative Study on Learning Music in Individual and Collective Settings. *Frontiers in Psychology*, 10(737). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00737>
- Sinaga, S. S., Susanto, S., Ganap, V. in Rohidi, T. R. (2018). Musical Activity in The Music Learning Process Through Children Songs in Primary School Level. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 18(1), 45–51. <https://doi.org/10.15294/harmonia.v18i1.12508>
- Žnidaršič, J. (ur.). (2020). *Interdisciplinary Perspectives in Music Education*. Nova Science Publishers.

GLASBENE ZVRSTI

SARA HORVAT

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
sara.horvat4@student.um.si

V tem poglavju bomo raziskali vpliv okolja in osnovnošolskih pedagoških pristopov na sprejemanje različnih glasbenih zvrsti. Poudarek posvečamo vlogi domačega in predvsem šolskega okolja, ki močno vplivata na otrokovo odprtost do raznolikih glasbenih zvrsti, in pomenu premišljenega podajanja glasbenih vsebin v osnovnošolskem izobraževalnem sistemu. Načelo postopnosti je ključno za učinkovito uvajanje glasbenih vsebin, saj omogoča učencem, da postopoma spoznavajo kompleksnejše ritme in zvrsti. Glasba ima različne učinke na učne procese: na primer, klasična glasba izboljšuje koncentracijo, pop glasba spodbuja čustveno angažiranost, ambientalna glasba pa ustvarjalnost. Poglavje osvetljuje tudi, kako glasbene vsebine bogatijo izobraževalno izkušnjo, spodbujajo medkulturno razumevanje in prispevajo k oblikovanju vrednot. Zaključujemo s poudarkom na pomenu vključevanja glasbene raznolikosti v šolski kurikulum za razvoj celostnega pristopa k učenju.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.19](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.19)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
glasbene zvrsti,
izobraževanje,
okoljski vplivi,
integracija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.19](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.19)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
musical genres,
education,
environmental impacts,
integration

MUSICAL GENRES

SARA HORVAT

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
sara.horvat4@student.um.si

This chapter explores the importance of the environment and pedagogical approaches in primary school for fostering acceptance of different musical genres. It emphasizes the role of the home and, especially, the school environment in shaping children's openness to diverse musical genres, as well as the significance of thoughtfully delivering musical content within the school setting. The principle of progression is highlighted as key to effectively introducing musical content, enabling pupils to gradually become acquainted with more complex rhythms and genres. Music impacts learning processes in various ways: classical music enhances concentration, pop music fosters emotional engagement, and ambient music stimulates creativity. This chapter also examines how musical content enriches the educational experience, promotes intercultural understanding, and contributes to the formation of values. It concludes by emphasizing the importance of integrating musical diversity into the school curriculum to support a holistic approach to learning.

University of Maribor Press

1 Uvod

Slovenski Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) poudarja poslušanje glasbenih primerov in vključuje spekter glasbenih stilov, zvrsti in zasedb, s ciljem razvijanja kritičnega odnosa do glasbe, razumevanja glasbenih pojavov in estetske občutljivosti učencev. Raznolikost glasbenih zvrsti je ključna tudi pri instrumentalnem izvajanju in ustvarjanju glasbenih vsebin, kar prispeva k celostnemu razvoju učencev in razumevanju glasbenega jezika.

Zvrst glasbe je izrazni okvir, ki vključuje način artikulacije glasbenih tehnik in poudarja tehnične značilnosti, ki presegajo specifične žanrske meje (Moore, 2001).

Rezultati novejših raziskav na področju vzgoje in izobraževanja, med njimi tudi Epure idr. (2020) kažejo, da so percepcije glasbenih zvrsti močno odvisne od kulturnega konteksta, vendar so tehnične in estetske značilnosti, kot so ritmični vzorci in harmonske strukture, univerzalne. Tudi v šolskem okolju je medkulturno razumevanje glasbe ključnega pomena in odpira možnosti za boljše prilagoditve glasbenih izobraževalnih strategij.

2 Glasbene zvrsti

Glasbene zvrsti so raznolike in kompleksne ter pogosto nejasno razmejene, saj se razvijajo na različne načine in se lahko med seboj prekrivajo. Tehnika, stil, vsebina, navdih in kontekst so ključni dejavniki za razvrščanje zvrsti (Van der Merwe, 1992). Učitelji nosimo odgovornost, da smo strokovno podkovani za predajanje znanja iz različnih področij glasbe. Za dobro razumevanje glasbenih zvrsti je ključnega pomena razlikovanje pojmov in s tem osnovna priprava na ustrezno nadaljnje izobraževanje. Moore (2001) opozarja na pomembnost razlikovanja med glasbenim žanrom in glasbeno zvrstjo, saj je žanr pogosto povezan z identiteto in estetskimi vidiki, kot sta tematika in vizualni slog izvajalcev, medtem ko se zvrst osredotoča na tehnične in izvedbene vidike.

2.1 Vloga okolja in pedagogike pri sprejemanju glasbenih zvrsti

Eden ključnih dejavnikov na področju odprtega sprejemanja najrazličnejših zvrsti glasbe v zgodnji starosti, je okolje, iz katerega otrok izhaja. To potrjuje raziskava Habe in Bratine (2018), v kateri ugotavljata, da so predšolski otroci zelo odprti do

različnih glasbenih zvrsti. Primerjava glasbenih preferenc otrok in staršev, ki sta jo izvedla, nakazuje, da so te povezane. Iz tega lahko zaključimo, da imajo okoljski vplivi odločilno vlogo pri oblikovanju otrokove zmožnosti apreciacije in sprejemanja glasbenih zvrsti.

Tako kot v življenju moramo učitelji tudi pri podajanju glasbenih vsebin upoštevati določena načela. Eno izmed teh je načelo postopnosti, kar za predstavitev in učenje pesmi pomeni, da moramo učencem jasno predstaviti glasbene vsebine, jih postopno posredovati in se pri tem izogibati stereotipom. Tornič Milharčič (2005) navaja, da moramo učitelji v šolskem okolju pri aktivnem poslušanju glasbe skrbno izbirati glasbene vsebine. Upoštevati je treba časovni obseg skladbe, ki se mora postopno povečevati. Kratke skladbe naj bodo v začetku preproste, kasneje pa se pri izbiri daljših skladb osredotočimo tudi na manj preproste vsebine, ki morajo vsebovati pestre ritme, opazne kontraste in tudi različne glasbene zvrsti. Takšne vsebine naj vsebujejo tako glasbo iz domačega okolja, kot tudi popularno glasbo sodobnega časa. Pri podajanju tovrstne vsebine moramo biti strokovni in doživljajski, saj se lahko hitro zgodi, da popularna glasba postane zgolj vir zabave.

Reichenberger (2007) ugotavlja, da velika večina predlaganih glasbeno-umetniških vsebin v Učnem načrtu za glasbeno vzgojo od prvega do devetega razreda osnovne šole predstavljajo ljudske pesmi in skladbe, saj se želi z njimi poudariti pomen ljudske glasbene dediščine.

V nasprotju pa po pregledu učbeniških gradiv za poučevanje glasbene umetnosti ugotavljam, da nekateri avtorji v pouk glasbene umetnosti v zadnjem triletnem osnovnošolskega izobraževanja vključujejo tudi predstavitve in opredelitve različnih glasbenih zvrsti in podzvrsti, kot so džez, rock, popularna in narodnozabavna glasba.

Objektivni pristop do različnih zvrsti je ključen za razvoj kritičnega odnosa do glasbe. Le s širokoglednim vpogledom učitelja in njegovim analitičnim pristopom bomo učence spodbudili k ustvarjalnosti (Tornič Milharčič, 2005). Otrokovo pozitivno stališče do ene tuje glasbe ter sposobnost njene izvedbe in analitičnega poslušanja vodi v večjo fleksibilnost do »drugačnih« zvrsti (Pesek, 1997).

2.2 Vpliv glasbenih zvrsti na učenje in razvoj glasbenega okusa

Iz izkušenj vemo, da lahko ima glasba pozitiven vpliv na učenje, saj pomirja in spodbuja zbranost. Obstaja neskončno možnosti za integracijo vsebin glasbene umetnosti na različnih področjih delovanja učencev. Song (2024) odkriva, da klasična glasba pozitivno vpliva na koncentracijo in produktivnost pri predmetih, ki zahtevajo logično in strukturirano mišljenje, kot sta matematika in naravoslovje. V nasprotju pop glasba poveča čustveno angažiranost, kar je koristno pri jezikovnih in literarnih predmetih, čeprav je lahko tudi moteča pri nalogah, ki zahtevajo poglobljeno osredotočenost. Ambientalna glasba s svojimi sproščujočimi in ponavljajočimi se ritmi ustvarja primerno okolje za ustvarjalne in telesne dejavnosti, saj pomaga ohraniti pozornost. S tem lahko potrdimo, da je vsebine glasbene umetnosti mogoče integrirati v druge učne predmete in s tem vplivati na učenčevo percepcijo glasbenih zvrsti.

Še posebej pomembno je vključevanje različnih glasbenih zvrsti skozi vsa vzgojno-izobraževalna obdobja osnovnošolskega izobraževanja ter postopno povečevanje njihove prisotnosti v učenčevi zavesti. Podatki, zbrani v študiji Črčinovič Rozman (1998) jasno kažejo, da se po dvanajstem letu starosti občutno poveča zanimanje za poslušanje glasbe, kar predstavlja ključno obdobje za oblikovanje glasbenega vrednotnega sistema. Izбира medijskih glasbenih slušnih vsebin pomembno vpliva na zaznavanje in razumevanje različnih glasbenih zvrsti, s čimer posredno oblikuje glasbeni okus in vrednote posameznika.

3 Zaključek

Raznovrstna uporaba glasbenih zvrsti igra ključno vlogo pri oblikovanju glasbenih preferenc, estetskega občutka in kritičnega odnosa do glasbe, zlasti v vzgojno-izobraževalnem okolju. Prilagoditev vsebin starostni skupini, postopno širjenje spektra glasbenih vplivov in poudarek na analitičnem poslušanju prispevajo k celostnemu razvoju glasbenega okusa. Učitelji in pedagogi morajo pri poučevanju glasbe ustvariti okolje, ki spodbuja odprtost in ustvarjalnost, ter v ospredje postaviti raznovrstnost zvrsti, saj s tem pomagajo graditi trajno spoštovanje do glasbene dediščine in sodobnih trendov. Integracija glasbenih vsebin v različne učne predmete pa dodatno obogati učenčevo izobraževalno izkušnjo in vpliva na poglobljeno sprejemanje.

Literatura

- Črčinovič Rozman, J. (1998). Upoštevanje popularne glasbe v učnem procesu. *Pedagoška obzorja*, 13(3-4), 107–112. https://www.dlib.si/listalniki/URN_NBN_SI_doc-J3LNN0H8/index.html
- Epure, E. V., Salha, G., Moussallam, M. in Hennequin, R. (2020). Modeling the music genre perception across language-bound cultures. V B. Webber, T. Cohn, Y. He in Y. Li (ur.), *Proceedings of the 2020 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing (EMNLP)* (str. 4765–4779). Association for Computational Linguistics. Doi: 10.18653/v1/2020.emnlp-main.386
- Habe, K. in Bratina, T. (2018). Katere glasbene zvrsti najraje poslušajo predšolski otroci? *Revija za elementarno izobraževanje*, 11(1), 77–90. doi: 10.18690/1855-4431.11.1.77-90(2018)
- Moore, A. F. (2001). Categorical conventions in music discourse: Style and genre. *Music & Letters*, 82(3), 432–442. <https://doi.org/10.1093/ml/82.3.432>
- Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Mladinska knjiga.
- Reichenberg, M. (2007). *Glasbeni kašipot 4–6: priručnik za poslušanje glasbenih primerov pri pouku glasbene vzgoje v drugem triletnem devetletnem osnovni šoli*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Song, E. (2024). The Impact of Different Music Genres on Learning Efficiency in Various Academic Disciplines. *Transactions on Social Science, Education and Humanities Research*, 4, 589–599. <https://doi.org/10.62051/712jvf12>
- Tornič Milharčič, B. (2005). *Glasba: ustvarjalnost, preverjanje in ocenjevanje*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf
- Van der Merwe, P. (1989). *Origins of the popular style: the antecedents of twentieth-century popular music*. Oxford University Press. <https://archive.org/details/originsofpopular0000vand/mode/1up>

NAČINI UPORABE GLASBE IN BAS KITARE PRI POUKU

MAJ HUSAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
maj.husar@student.um.si

V tem poglavju bomo raziskali nekatere načine uporabe glasbe in bas kitare pri pouku. Raziskave kažejo mnoge možnosti in potencialne dejavnike, ki jih lahko uporabimo pri pouku glasbene umetnosti in tudi drugih predmetih na razredni stopnji. Dejavniki so podani in razloženi z obravnavo ugotovitev raziskav, prav tako so podani tudi konkretni primeri. Pri tem raziskujemo ter skušamo opredeliti uporabo in vlogo bas kitare pri pouku in njeno vključevanje v kurikulum. Bas kitara ponuja mnogo možnosti za obravnavo in uporabo, zato bomo izpostavili povezave, ki so razvidne v primerjavi z raziskavami. Glasba in bas kitara sta prilagodljivi orodji, ki učiteljem omogočata pomemben vpliv na potek in učinkovitost pouka, ko ju vključijo v izobraževalni proces.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.20](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.20)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasba,
poučevanje,
sodoben pristop,
povezovanje znanja,
bas kitara

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.20](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.20)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
teaching,
modern approach,
linking knowledge,
bass guitar

METHODS OF USING MUSIC AND THE BASS GUITAR IN TEACHING

MAJ HUSAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
maj.husar@student.um.si

This chapter explores various ways in which music and the bass guitar can be utilized in teaching. Research highlights numerous possibilities and potential factors that can be applied in music lessons as well as in other primary-level subjects. These elements are presented and explained through the discussion of research findings, accompanied by concrete examples. The chapter examines and defines the use and role of the bass guitar in teaching and how it can be effectively integrated into the curriculum. The bass guitar offers many opportunities for its application, and the connections supported by research are emphasized. Music and the bass guitar serve as versatile tools for teachers, significantly influencing the process and effectiveness of lessons when employed effectively.

University of Maribor Press

1 Uvod

Pri poučevanju na razredni stopnji učitelj izobražuje učence pri vseh predmetih. Ker učni načrti dopuščajo mero avtonomnosti učiteljem, lahko ti vključujejo različne metode in pristope v svojo izvedbo pouka. To omogoča tudi povezovanje vsebin in pristopov različnih predmetov.

Za učitelje razrednega pouka, ki poučujejo glasbeno umetnost, je zato pomembno, da izkoristijo prednosti, ki jih ponujata glasba in glasbeno izražanje. To lahko storijo tako, da učenci usvajajo kompetence predmeta glasbene umetnosti skozi inovativne in interaktivne pristope, prav tako pa ni nujno, da ta proces vedno poteka v okviru ur pouka glasbene umetnosti. Z medpredmetnim povezovanjem lahko še bolj osmislimo vsebine, ki jih poučujemo, in jih združimo na način, ki je spodbuden, koherenten in smiseln.

2 Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku

Obstaja veliko možnih povezav in načinov uporabe glasbe pri pouku. Tovmasyan in Ghazaryan (2021) ugotavljata, da je poslušanje glasbenih del zelo koristno in učinkovito v komunikacijskem modelu učenja jezikov pri učenju tujega jezika angleščine. S poslušanjem glasbe se tako učencem izboljšajo sposobnosti oblikovanja besedišča in pomnjenje besednih zvez, hkrati pa poslušanje glasbe služi kot spodbuda oziroma dejavnik, ki učence motivira.

Tudi Tomczak in Lew (2019) poudarjata koristnost uporabe glasbenih del za učenje tujega jezika, prav tako angleščine. Ugotovitve so podkrepjene z rezultati praktične študije, ki je bila izvedena v sklopu učenja angleščine srednješolskih poljskih učencev.

Drugi raziskovalci, kot je Green (2006), predpostavljajo in razvijajo predvsem ideje, ki se tičejo same glasbe, ki se v šolah obravnava. Izpostavljena je dinamika med klasično in popularno glasbo, ki je z učnimi načrti zastavljena nekoliko bolj toga, vendar je dosti bolj kompleksna kot to, da obstaja samo ena pravilna in boljša izbira. Ugotovitve se dotikajo tudi praks oziroma izvedb pouka glasbene umetnosti ter združevanja formalnih klasičnih pristopov z neformalnimi pristopi popularne glasbe.

Glede posodabljanja metod in učnih načrtov podobno ugotavljata Beauchamp in Breeze (2022), ki se v svoji raziskavi pedagoških praks učiteljev, ki poučujejo glasbeno umetnost na razredni stopnji, osredotočata na vpliv zgodovine in dediščine teh praks v Walesu in Angliji. Ob tem predlagata možne izboljšave na tem področju ter poudarjata razliko med standardno in kakovostno prakso.

Z združitvijo ugotovitev omenjenih študij, ki predlagajo poučevanje glasbene umetnosti z vključevanjem naprednejših, učinkovitejših načinov, bomo razložili, kako lahko te primere dobre prakse povežemo z načrtovanjem uporabe bas kitare pri pouku.

2.1 Predstavitev uporabe bas kitare

Bas kitara je instrument, ki je skoraj nepogrešljiv v sodobni popularni glasbi, sploh pri glasbenih skupinah, ki svoja dela snemajo in igrajo v živo.

Vitiuc (2022) je skozi preučevanje video gradiva za učenje igranja bas kitare ugotovil, da so ta pri glasbenikih, ki ta instrument igrajo, skoraj nepogrešljiva, vendar so zelo specifična v svoji naravi in namenu, hkrati pa lahko služijo le kot opora in dodatek. Opisane tehnike, ki jih vsebujejo video gradiva, ki so bila v članku preučena, so ključne za igranje tega instrumenta in služijo kot nabor, s katerim lahko izvajalec ob uporabi ustvari zanimive in interaktivne vsebine.

Kot orodja za ustvarjanje z bas kitaro ne sodijo zgolj tehnike igranja, temveč tudi digitalna obdelava in predelava. Abe idr. (2012) so razvili podatkovno bazo z obdelavo in pretvorbo zvoka bas kitare v MIDI format. MIDI je vrsta signala, ki ga glasbeni programski sistemi prepoznajo kot tonsko in ritmično vrednost, pri čemer se dodatne podrobnosti, kot je tip zvoka, lahko dodajo kasneje ali že prej v produkcijskem postopku. Pretvorba v MIDI je omogočila zbiranje podatkov, ki jih programska oprema nato samodejno uporablja za aranžiranje bas linij.

MIDI sta v njuni raziskavi uporabili tudi Harrison in McPherson (2017), in sicer kot pripomoček pri ustvarjanju sistema, ki služi enoročnemu igranju bas kitare. Sistem sta razvijali predvsem z namenom prilagoditi igranje bas kitare za tiste, ki za igranje iz različnih razlogov ne morejo uporabiti ene izmed rok.

2.2 Povezava bas kitare s poučevanjem

Bas kitara je instrument, ki ga v obravnavani vsebini v šoli skoraj nikoli ne zasledimo, prav tako pa tudi ne spada v večino orkestrskih variacij.

Kot predpostavi Green (2006), se pri pouku lahko uvede več neformalnih praks obravnave, ki dopuščajo večjo avtonomijo učencem, hkrati pa razbijajo tradicionalen pristop, ki se večino časa zahteva.

Kot potencialno povezavo omenjenega lahko podobno predpostavimo za uporabo bas kitare. Preko njene uporabe lahko še vedno izpolnimo cilje, ki so zastavljeni z učnim načrtom, hkrati pa pouk popestrimo in preoblikujemo, tako da je učinkovitejši za izvajalca, če je za to seveda usposobljen oziroma zna orodja kreativno uporabiti.

3 Zaključek

V tem poglavju smo spoznali prilagodljivost glasbe in bas kitare. Če lahko izvajalec pouka izkoristi omenjene možnosti, lahko izboljša načrtovanje svojih učnih ur ter s tem dvigne kakovost pouka in ponudi interaktivno vsebino za učence. Pri tem je pomembna presoja učitelja in poznavanje učencev, ki jih uči.

V temi poglavja vidimo potencial za nadaljnje in podrobnejše raziskave, ki lahko vključujejo obravnavane vsebine ter ponudijo konkretne predloge in primere.

Literatura

- Abe, Y., Murakami, Y. in Miura, M. (2012). Automatic arrangement for the bass guitar in popular music using principle component analysis. *Acoustical Science and Technology*, 33(4), 229–238. <https://doi.org/10.1250/ast.33.229>
- Beauchamp, G. in Breeze, T. (2022). Pedagogy versus performance in primary classroom music teaching: Lessons from a "usable past" in Wales. *Wales Journal of Education*, 24(2), 97–122. <https://doi.org/10.16922/wje.24.2.6>
- Green, L. (2006). Popular Music Education in and for Itself, and for "Other" Music: Current Research in the Classroom. *International Journal of Music Education*, 24(2), 101–118. <https://doi.org/10.1177/0255761406065471>
- Harrison, J. in McPherson, A. P. (2017). Adapting the Bass Guitar for One-Handed Playing. *Journal of New Music Research*, 46(3), 270–285. <https://doi.org/10.1080/09298215.2017.1340485>
- Tomczak, E. in Lew, R. (2019). "The Song of Words": Teaching Multi-Word Units with Songs. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 25(4), 16–33. <https://doi.org/10.17576/3L-2019-2504-02>

- Tovmasyan, N. in Ghazaryan, N. (2021). The role of songs in communicative language teaching. *Foreign Languages in Higher Education*, 25(1(30)), 156–163.
<https://doi.org/10.46991/flhe/2021.25.1.156>
- Vitiuc, A. (2022). The contribution of the bass guitar video cources to modern music education. V V. Melnic (ur.), „Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, *conferință științifică internațională* (str. 72–77). Notograf prim. https://amtap.md/assets/pdf/Invatamant_artistic-dimensiuni_culturale.15.04.2022%20tipar.pdf

RAZVOJ POSLUHA IN GLASBENIH SPOSOBNOSTI

LUCIJA ILIŠEVIĆ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
lucija.ilisevic@student.um.si

V tem poglavju povzemamo študije, ki raziskujejo razvoj posluha in glasbenih sposobnosti. Učenje tonalnih in ritmičnih veščin zelo dobro vpliva na slušno razločevanje in glasbene potenciale učencev. Rezultati študij kažejo, da lahko slušni trening prispeva k izboljšanju slušnega razločevanja. Pomen poslušanja v glasbenem izobraževanju pomembno vpliva na razvoj glasbenih sposobnosti, saj povezuje glasbeno znanje ter kritične in kreativne ideje na vedno višjih nivojih kompleksnosti in razumevanja. Pomembno je, da učitelji v učni proces vključujejo sodobne tehnologije, saj te omogočajo inovativne pristope k poučevanju, izboljšujejo motivacijo in širijo možnosti razvoja glasbenega posluha. Vse zgoraj navedeno je bistvenega pomena za napredek na področju glasbene pedagogike in spodbujanje dolgoročnega razvoja glasbenih sposobnosti učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.21](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.21)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
razvoj,
glasbena pedagogika,
glasbeni posluh,
glasbene sposobnosti

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.21](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.21)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
development,
music pedagogy,
musical ear,
musical abilities

DEVELOPING AUDITORY PERCEPTION AND MUSICAL SKILLS

LUCIJA ILIŠEVIĆ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
lucija.ilisevic@student.um.si

This chapter summarizes studies investigating the development of auditory perception and musical skills. Learning tonal and rhythmic skills significantly enhances auditory discrimination and students' musical potential. Research findings suggest that auditory training can improve auditory discrimination. The importance of listening in music education is emphasized, as it plays a vital role in developing musical abilities by connecting musical knowledge with critical and creative thinking at increasingly higher levels of complexity and understanding. It is essential for teachers to integrate modern technologies into the learning process, as they enable innovative teaching approaches, enhance motivation, and provide expanded opportunities for developing musical hearing. These elements are crucial for advancing music pedagogy and fostering the long-term development of students' musical abilities.

University of Maribor Press

1 Uvod

Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti je ključen za uspešno učenje glasbe in globlje razumevanje glasbenih konceptov. Tonalne in ritmične veščine so temelj glasbene pismenosti, saj omogočajo tehnično izvedbo, glasbeni izraz in ustvarjalnost. Pri poučevanju glasbene umetnosti se te veščine pogosto razvijajo skozi kombinacijo formalnega in neformalnega izobraževanja, pri čemer je ključna vloga učitelja, ki prilagaja metode poučevanja različnim potrebam in zmožnostim učencev.

Razvoj posluha je bil že od nekdaj tesno povezan z različnimi metodami poučevanja – od tradicionalnih pevskih vaj do sodobnih tehnoloških orodij. Za učitelje glasbene umetnosti je poznavanje teh vsebin zelo koristno, saj jim to omogoča prilagoditev učnih metod potrebam učencev.

2 Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti

2.1 Učenje tonalnih in ritmičnih veščin

Učenje tonalnih in ritmičnih veščin je močno povezano z različnimi dejavniki, kot so prirojene predispozicije, okolje, zrelost, neformalno in formalno glasbeno izobraževanje. Raziskava, izvedena na vzorcu 70 otrok drugega letnika glasbenega vrtca Elly Bašić v Zagrebu, je proučevala razliko med glasbenimi sposobnostmi predšolskih in zgodnjih šolskih otrok na začetku in koncu testiranja. Za merjenje glasbenih sposobnosti je bil uporabljen test Gordon Primary Measures of Music Audiation (PMMA), ki omogoča zanesljivo in objektivno merjenje glasbenih potencialov (Snoj, 2022).

Rezultati so pokazali znatno izboljšanje tako tonalnih kot ritmičnih sposobnosti udeležencev pri končnem testiranju v primerjavi z začetnim. Spol udeležencev ni bil pomemben napovednik glasbenih sposobnosti. Na podlagi ugotovitev avtor predlaga spremembe v učnih načrtih glasbenih šol, zlasti z integracijo predšolskega glasbenega izobraževanja v formalni izobraževalni sistem (Snoj, 2022).

2.2 Strategije za izboljšanje slušnega razločevanja

Nedavna poročila kažejo, da lahko slušni trening (ST) predstavlja dragoceno intervencijsko orodje za posameznike z jezikovnimi motnjami in motnjami slušne obdelave (SO). Pristopi ST so razdeljeni na formalne in neformalne.

- Formalni ST izvaja strokovnjak v nadzorovanem okolju. Vključuje akustično nadzorovane naloge z uporabo tonov in govornega gradiva ter jezikovno osnovane naloge, ki temeljijo na pristopu od zgoraj navzdol.
- Neformalni ST se lahko izvaja kot del domačega ali šolskega programa za obvladovanje SO. Osredotočen je na izboljšave slušnih zaznavnih veščin z jezikovnimi osnovami, večinoma se uporablja pristop od zgoraj navzdol. (Chermak in Musiek, 2002).

Kombinacija formalnega in neformalnega ST izboljša učinkovitost terapije, saj omogoča ponavljanje veščin v vsakodnevnih situacijah, kar vodi k boljši generalizaciji in funkcionalni uporabi naučenega (Chermak in Musiek, 2002).

2.3 Pomen poslušanja v glasbenem izobraževanju

V glasbenem izobraževanju je pomembno, da učenci postanejo »aktivni udeleženci« v procesu poslušanja, namesto da so »pasivni potrošniki«, saj jih tak pristop spodbuja, da poslušajo in premišljeno odgovarjajo ter postanejo misleči (Lowe, 2015).

Avtor predlaga, da se pri uporabi načel aktivnega poslušanja v glasbeni učilnici začne z deljenim prepoznavanjem osnovnih glasbenih konceptov, nato pa se proces postopoma širi ter omogoči in potrdi individualno interpretacijo in osebni pomen. Poslušanje je pomembno, saj povezuje glasbeno znanje ter kritične in kreativne ideje na vedno višjih nivojih kompleksnosti in razumevanja, kar vpliva na druge glasbene dejavnosti. Vloga učitelja je ključna, saj vodi ta proces z različnimi mediji (Lowe, 2015).

2.4 Uporaba tehnologije pri razvoju glasbenega posluha

Pomembno je omeniti, da so rezultati raziskav pokazali, da tehnologija vpliva na glasbeno izobraževanje, predvsem na razvoj glasbenega posluha pri otrocih v glasbenih šolah. Avtorji analizirajo uporabo mobilnih tehnologij, ki obogatijo poučevanje, in ugotavljajo, da tehnologije ponujajo velik izobraževalni potencial. Na podlagi pedagoškega eksperimenta avtorji zaključujejo, da te tehnologije pomembno širijo možnosti poučevanja. Članek poudarja tudi potrebo po nadaljnjih raziskavah in strokovnem usposabljanju učiteljev za uporabo sodobnih tehnologij v glasbenem izobraževanju (Gorbunova in Goncharova, 2019).

3 Zaključek

Raziskave so pokazale, da je razvoj posluha in glasbenih sposobnosti zelo pomemben od samega začetka naprej. Razvoj posluha ima pomembno vlogo pri izboljšanju glasbenih in učnih sposobnosti. Kombinacija formalnega in neformalnega slušnega treninga ter vključitev aktivnega poslušanja v pouk omogočata bolj poglobljeno razumevanje glasbenih konceptov in spodbujata kreativno izražanje učencev.

Uporaba sodobnih tehnologij odpira nove zmožnosti za prilagoditev učnih metod, kar izboljšuje učinkovitost poučevanja in motivacijo učencev. Priporočljivo je, da se to področje nadgrajuje, saj bo to omogočilo še boljše vključevanje inovativnih pristopov v pedagoško prakso.

Literatura

- Chermak, G. D. in Musiek, F. E. (2002). Auditory training: principles and approaches for remediating and managing auditory processing disorders. *Seminars in Hearing*, 23(4), 297–308. doi: 10.1055/s-2002-35878
- Gorbunova, I. B. in Goncharova, M. S. (2019). Mobile technologies and their role in the development of musical ear. 33–38. <https://doi.org/10.17758/ERPUB3.UH0119414>
- Lowe, G. M. (2015). Hearing but not listening: Actively engaging students in listening to music beyond the superficial in the music classroom. V L. O'Farrell, S. Schonmann in E. Wagner (ur.), *International Yearbook for Research in Arts Education* (81–86). Waxmann Verlag.
- Snoj, M. (2022). The rhythmic and tonal musical abilities in the functional-learning music kindergarten children. *Školski Vjesnik*, 71(2) 69–76. doi: 10.38003/sv.71.2.6

LJUDSKI PLESI KOT SREDSTVO ZA SPOZNAVANJE KULTURE

KAJA INTIHAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
kaja.intihar@student.um.si

Ljudski plesi že stoletja predstavljajo dragocen del kulturne dediščine in identitete različnih narodov, saj izražajo vrednote, običaje in zgodbe. Plesi niso le telesna dejavnost, ampak način povezovanja in razumevanja različnih kultur. Vključevanje ljudskih plesov v šolske prireditve ter aktivnosti folklornih skupin in festivalov po svetu pomaga ohranjati kulturno dediščino in omogoča medkulturno povezovanje. Zlasti festivali pod okriljem organizacij, kot je COIFF, prispevajo k razumevanju in sprejemanju drugih kultur. V Sloveniji ljudske plese poučujemo v osnovnih šolah s tehnikami, kot so prikaz, ponavljanje in ples ob glasbi. Plesi, kot so polka, kolo in valček, tako ostajajo živi del kulturnega izročila, ki ga ohranjamo za prihodnje generacije.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.22](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.22)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

ljudski plesi,
kulturna dediščina,
povezovanje kultur,
poučevanje plesov,
folklorne skupine

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.22](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.22)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

folk dances,
cultural heritage,
bridging cultures,
dance teaching,
folklore groups

FOLK DANCES AS A MEANS OF CULTURAL AWARENESS

KAJA INTIHAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
kaja.intihar@student.um.si

For centuries, folk dances have been a valuable part of the cultural heritage and identity of different nations, reflecting values, customs, and stories. Dances are not merely a physical activity but also a means of connecting with and understanding diverse cultures. The inclusion of folk dances in school events, as well as in the activities of folklore groups and festivals worldwide, contributes to the preservation of cultural heritage and facilitates intercultural integration. Festivals under the auspices of organizations such as COIFF, in particular, promote understanding and acceptance of other cultures. In Slovenia, folk dances are taught in primary schools using techniques such as demonstration, repetition, and dancing to music. Through this approach, dances like the polka, kolo, and waltz remain a vibrant part of the cultural tradition, preserved for future generations.

University of Maribor Press

1 Uvod

Ljudski plesi so že stoletja pomemben del kulturne dediščine in identitete narodov. So več kot le gibanje telesa ob glasbi, saj predstavljajo način izražanja vrednot, običajev in zgodb različnih skupnosti po svetu. Z vključevanjem specifičnih ritmov, oblačil, pesmi in simbolike nam ljudski plesi ponujajo vpogled v zgodovino in življenjski slog ljudi iz različnih okolij. Skozi učenje in izvajanje ljudskih plesov lahko raziskujemo kulturno raznolikost ter globlje razumemo tradicije, ki so oblikovale našo družbo. Ljudski plesi tako niso le sredstvo za ohranjanje preteklosti, temveč tudi most do medkulturnega razumevanja v sodobnem svetu.

2 Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture

Folklorne skupine so neločljivi del dejavnosti na umetniških potovanjih in so tudi neločljivi del turizma. Po vsem svetu se organizirajo folklorni festivali in znotraj držav lahko obstaja več različnih folklornih skupin, ki omogočajo, da ljudje spoznajo njihovo tradicijo, avtohtone ljudi in njihovo kulturo. Najbolj pa lahko dejavnost folklornih skupin zaznamo pri določenih oblikah spoznavnega turizma (Bochenek, 2013).

2.1 Ljudski plesi v Radžastanu (Indija)

Radžastanske ljudske predstave pripovedujejo o dolgoletnih običajih tamkajšnjih prebivalcev ter odsevajo harmonično sobivanje različnih civilizacij in njihovih vplivov. V teh predstavah se prepletajo glasbene zvrsti in zapeljivi ritmi tradicionalne glasbe, kot sta *manganiyar* in *langas*, hipnotični plesi *kalbelia* ter pristno pripovedovanje zgodb skozi ples *kalbelia*. Zgodovina države, miti in vrednote so se prenašale skozi stoletja, vsaka izrazna oblika pa je njihov zbiralnik. Ti izvajalci očarajo gledalce z živahnimi barvami, privlačno glasbo in čudovitim plesom, ki vsakogar popelje v preteklost (Akhtar in Farooq, 2023).

Radžastanska ljudska glasba in zabava pomembno vplivata na praznovanja. Na primer, med sejmom kamel v Puškarju plesalci in lutkarji *kalbelia* oživijo radžastanske puščave. Hkrati so med festivalom *teej* ženske roke okrašene z zapletenimi vzorci *mehendi* v živahnih odtenkih. Podobno glasbeniki *manganiyar* in *langas* navdušujejo poslušalce na mednarodnem folklornem festivalu Radžastan in s svojimi večnimi melodijami presegajo jezikovne meje. Z ohranjanjem in spodbujanjem bogate

dediščine Radžastana ohranjajo dolgotrajne tradicije, ki se jih trudijo tudi modernizirati. Prav tako praznovanja privabljajo obiskovalce z vsega sveta, kar pomembno vpliva na gospodarstvo države in medkulturno interakcijo (Akhtar in Farooq, 2023).

2.2 Festivali in dogodki pod okriljem COIFF

Folklorni festivali pod okriljem COIFF potekajo na vseh celinah sveta, prav tako pa ponujajo številne priložnosti za potovanje po državi in priložnosti za potovanje v tujino. Ti festivali in dogodki se širijo preko množičnih medijev, predvsem televizije, radia in tiska. Raziskava, v kateri so sodelovale Poljska, Rusija, Belorusija, Ukrajina, Hrvaška, Srbija, Grčija, Turčija, Kenija, Paragvaj, Mehika in Kostarika je pokazala, da folklorne skupine najpogosteje potujejo po Evropi (Bochenek, 2013).

Ljudski ples spodbuja telesno dejavnost, razvija znanje ter spodbuja ljudske kulture in običaje, prav tako pa omogoča spoznavanje novih krajev in njihovo kulturno dediščino. Zagotovo je lahko eden izmed glavnih dejavnikov, ki ustvarjajo turistično gibanje ali nudi dopolnilne ponudbe za množični oziroma podeželski turizem. Ples lahko v kombinaciji s turizmom predstavlja pomemben vir trajnostnega dohodka za lokalno prebivalstvo (Bochenek, 2013).

2.3 Učenje ljudskih plesov

Raziskava, ki je bila izvedena na Univerzi na Vzhodnih Filipinih, je pokazala, da študentje dobro razumejo ljudski ples, temeljne spretnosti v ljudskem plesu, spretnost izvedbe preprostega ljudskega plesa, obvladovanje ljudskega plesa, razvijanje sebe skozi ples in spretnosti izvedbe plesov, ki temeljijo na njihovem kulturnem izročilu (Buedron, 2017).

Študentje so mnenja, da so učne tehnike, ki so jih uporabljali njihovi učitelji, zelo zanesljive. Ugotovili so, da se lahko ljudskih plesov učenci naučijo tudi preko posnetkov, dostopnih na spletu, vendar je najbolj učinkovito, če se jih učijo neposredno v praksi pod vodstvom učitelja. Pri tem vadijo te izvedene gibe, da si jih utrdijo v spomin (Buedron, 2017).

V Sloveniji uporabljajo učitelji metode, ki spodbujajo praktično izvedbo ljudskih plesov:

- prikaz in ponavljanje (učitelj pokaže korake in gibanje, učence spodbudi k ponavljanju);
- učenje korak za korakom (učenje plesa po korakih, kasneje se poveže v celoten ples);
- učenje v parih ali skupinah (za ples, ki vključujejo več plesalcev, učitelj odredi delo v parih ali skupinah, da učenci začutijo gibanje drugih);
- ritmične vaje (izvajanje ritmičnih vaj brez glasovne spremljave, učenci tako lažje usvojijo ritem in tempo plesa);
- ples ob spremljavi glasbe (glasba učencem pomaga pri občutku za ritem, hitrost in celotno vzdušje plesa);
- uporaba pripovedi in zgodovine (spoznajo kulturno ozadje ali zgodbo določenega plesa);
- posnetki in ogled plesov (ogled posnetkov, kako je videti ples, ki se ga bodo učili) (Bejtullahu, 2016).

Predvsem v Sloveniji učitelji zelo pogosto vključijo tradicionalne ljudske ples v šolske prireditve. Učenci se naučijo določenih plesov in gibov, kot so plesi v parih: *žibenšrit*, *kolo*, *sotiš*, *špicpolka*, *polka* in *valček*.

3 Zaključek

V prispevku smo zapisali, da imajo ljudski plesi izjemno vrednost kot orodje za spoznavanje in ohranjanje kulture. S svojo edinstveno kombinacijo ritma, gibanja in pripovedovanja omogočajo globlje razumevanje zgodovine, vrednot in običajev različnih narodov. Ob obujanju tradicionalnih plesov ohranjamo dediščino preteklih generacij, hkrati pa ustvarjamo priložnosti za povezovanje na medkulturni ravni.

Ljudski plesi so postali sestavni del vsakdanjika v osnovnih šolah, kjer otroke že zelo zgodaj začnemo učiti tradicionalnih plesov. Ohranjanje kulturne dediščine se odraža tudi na šolskih in občinskih prireditvah.

Literatura

- Akhtar, S. in Farooq, N. (2023). Folk Dance and Music of Rajasthan: A Study of their Role in Fairs and Festivals. *Social Science Journal for Advanced Research*, 3(4), 59–64. <https://doi.org/10.54741/ssjar.3.4.9>
- Bejtullahu, A. (2016). Glasba in ples narodnih manjšin v Sloveniji: nacionalna identiteta, eksotika, past stroke. *Traditiones*, 45(2), 159–176. doi: 10.3986/Traditio2016450210
- Bochenek, M. (2013). Festival tourism of folk froppu dances from selected countries of the world. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 20(2), 95–99. doi: 10.2478/pjst-2013-0009
- Buedron, N. F. (2017). Perceptions towards Folk Dancing of College Students in the University of Eastern Philippines. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 6(10), 2092–2096. doi: 10.21275/art20177628

RAZVOJ MOTORIČNIH SPOSOBNOSTI SKOZI PLES

GABRIJELA IVANČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
gabrijela.ivancic@student.um.si

Ples kot dejavnost pomembno prispeva k razvoju motoričnih sposobnosti otrok, saj spodbuja koordinacijo, ravnotežje, gibljivost in natančnost gibov. V tem poglavju je izpostavljen pomen plesa kot orodja za celostni razvoj, ki vključuje tako telesno-gibalni kot čustveni in socialni razvoj otrok. Raziskave so pokazale, da plesne aktivnosti, ki vključujejo usklajevanje gibov in ritma, pozitivno vplivajo na telesno pripravljenost otrok ter povečujejo njihovo motivacijo za gibanje. Poleg tega ples krepi socialne veščine, samozavest in sodelovanje. Glasba, ki spremlja ples, deluje kot motivacija, ustvarja pozitivno vzdušje ter omogoča globlje razumevanje povezave med zvokom in gibanjem. Cilj tega poglavja je poudariti vlogo plesa pri spodbujanju zdravja in razvoja otrok ter pomen vključevanja plesnih dejavnosti v vzgojno-izobraževalni proces.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.23](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.23)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

ples,
motorične sposobnosti,
koordinacija,
otrokov razvoj,
glasba

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.23](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.23)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
dance,
motor skills,
coordination,
child development,
music

DEVELOPING MOTOR SKILLS THROUGH DANCE

GABRIJELA IVANČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
gabrijela.ivancic@student.um.si

Dance as an activity significantly contributes to the development of children's motor skills by enhancing coordination, balance, flexibility, and precision of movement. This chapter underscores the importance of dance as a tool for holistic development, encompassing physical, emotional, and social growth. Research indicates that dance activities, which involve the synchronization of movements and rhythm, positively influence children's physical fitness and increase their motivation to engage in physical activity. Furthermore, dance enhances social skills, self-confidence, and teamwork. Music accompanying dance serves as both motivation and inspiration, creating a positive atmosphere and fostering a deeper understanding of the connection between sound and movement. The aim of this chapter is to highlight the role of dance in promoting children's health and development, as well as the importance of integrating dance activities into the educational process.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sodoben življenjski slog, ki na žalost vključuje prekomerno sedenje, nenehno uporabo tehnologije in pomanjkanje gibanja, negativno vpliva na razvoj otrok – njihovo koordinacijo, gibljivost in motorične sposobnosti. Te predstavljajo temelj kakovostnega življenja in so bistvenega pomena, saj omogočajo nemoteno izvajanje vsakodnevnih nalog in sodelovanje v različnih dejavnostih. Otrokov razvoj ni ključnega pomena zgolj za njegovo telesno in fizično zdravje, temveč tudi za čustveni in socialni napredek. Ples pa je ena izmed najučinkovitejših in najpreprostejših dejavnosti za spodbujanje optimalnega razvoja otrok.

2 Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples

Ples celostno spodbuja telesno dejavnost, saj združuje koordinacijo, ritem, ravnotežje in ustvarjalnost, zaradi česar je eden najbolj vsestranskih načinov za razvoj in izboljšanje motoričnih sposobnosti. Med gibalne oziroma motorične sposobnosti sodijo gibljivost, hitrost, koordinacija, moč, ravnotežje, vzdržljivost in natančnost. So del psihofizičnih sposobnosti človeka in se nanašajo na določeno raven razvitosti osnovnih gibalnih dimenzij, ki pogojujejo uspešno izvajanje gibanja. V določeni meri so prirojene, a z ustrežno vadbo in načinom življenja jih lahko še izboljšamo in nadgradimo (Ulfah in Kamtini, 2023).

2.1 Plesne aktivnosti za izboljšanje koordinacije, ravnotežja ter grobe in fine motorike

Pomanjkanje osnovnih motoričnih sposobnosti, kot opozarjajo Stodden idr. (2008), lahko vodi v zmanjšano telesno aktivnost, kar ima dolgoročno negativne posledice na zdravje. Zato ples v tem kontekstu predstavlja odličen način za spodbujanje fizične aktivnosti, saj vključuje vse ključne komponente motoričnega razvoja. Ena izmed osnovnih spretnosti, ki jo otroci razvijajo skozi ples, je koordinacija. Ples pogosto vključuje vaje za krepitev bilateralne koordinacije, kjer otroci usklajujejo gibe rok in nog v ritmu glasbe, kar prispeva k boljšemu nadzoru nad telesom. Hkrati ples pomaga tudi pri razvoju ravnotežja, saj gibanje pogosto zahteva natančno kontrolo težišča in telesne drže. Rezultati raziskave, ki se je osredotočala predvsem na koordinacijo otrok, so pokazali, da so imeli otroci, ki so sodelovali v plesnem

programu, veliko boljše rezultate pri testiranju motorične koordinacije kot tisti, ki se niso udeležili plesnih vaj (Pantelić idr., 2018).

Ples je idealna aktivnost za usklajeno razvijanje grobih in finih motoričnih sposobnosti. Gibanje celotnega telesa – skakanje, vrtenje ali plesni koraki – spodbuja razvoj grobe motorike, medtem ko vaje za usklajevanje gibov rok in prstov izboljšujejo fino motoriko. Plesne aktivnosti torej krepijo tako telesno moč kot natančnost gibov, kar se kaže v boljši usklajenosti prstov in dlani pri otrocih, ki se ukvarjajo s plesom. Raziskava, izvedena v Indoneziji, je na podlagi plesa proučevala grobe motorične spretnosti otrok, starih od 5 do 6 let, in ugotovila, da ima povprečen otrok že razmeroma dobro razvito grobo motoriko. Hkrati pa je pokazala, da so individualne razlike med otroki prisotne. Nekateri so namreč pokazali, da imajo boljše ravnotežje, spet drugi so bolj vzdržljivi, tretji so natančnejši pri izvajanju določenega gibanja itd. Vse to pa, kakor tudi avtorji sami pravijo, spodbuja prilagajanje programov športne vzgoje in samih dejavnosti, kot je ples, glede na specifične potrebe posameznika (Ulfah in Kamtini, 2023).

Tudi raziskava Anjos idr. (2018) je analizirala vpliv plesa na motorični razvoj 85 otrok. Plesni program je trajal sedem mesecev z dvema urama tedensko. Otroci, ki so sodelovali v tem programu, so pokazali pomembne izboljšave predvsem na področju fine motorike in ravnotežja, pri čemer so bili rezultati delno ohranjeni le še šest do osem mesecev po koncu programa. Da ples otrokom omogoča razvoj osnovnih spretnosti, saj vključuje širok spekter gibov ter zahteva natančnost in usklajenost, potrjuje še več podobnih prispevkov, in sicer iz Turčije Aldemir idr. (2011), kjer so otroci plesali predvsem salso, ter iz Latvije, kjer so proučevali učinke plesa na motorične spretnosti deklet (Uspuriene in Svīpaite, 2021).

2.2 Vpliv plesnih aktivnosti na duševni, čustveni in socialni razvoj

Ho (2005, v Aldemir idr., 2011) pravi, da ples krepi telo in duha. To pomeni, da ples ne vpliva le na telesni razvoj, temveč tudi na duševni, čustveni in socialni vidik posameznika. Otroci skozi plesne aktivnosti krepijo svojo samozavest, saj se učijo sodelovanja, izražanja čustev skozi gibanje in sledenje navodilom. Poleg tega ples v skupinskem okolju spodbuja socialne in komunikacijske veščine, kar pozitivno vpliva na otrokovo vedenje in motivacijo za sodelovanje (Miklánkóvá idr., 2021).

2.3 Vključevanje različnih starostnih skupin v plesne aktivnosti

Ne samo pri otrocih, ampak tudi pri odraslih, še posebej pri tistih, ki so gibalno ovirani, ples predstavlja pomemben rehabilitacijski pristop. Izvajanje plesnih terapij za ljudi, na primer po možganski kapi, je namreč pozitivno vplivalo na njihovo gibljivost in splošno motoriko (Nikolić idr., 2019). Vse to dokazuje, da z usklajevanjem gibov, ples in glasba aktivirata nevronske mreže v možganih, kar prispeva k izboljšanju telesnih funkcij. Ples torej ni zgolj fizična aktivnost, temveč tudi način, ki pomaga aktivirati nevroplastične procese v možganih, brez katerih učenje in kognitivni razvoj nista možna (Vukadinović in Marković, 2011, v Uspuriene in Svipaite, 2021).

2.4 Vloga glasbe v plesni vzgoji

Ples in glasba sta neločljivo povezana, saj imata skupne značilnosti, kot sta ritem in gibanje, ki omogočata izražanje čustev. Glasba vpliva na ples, saj spremlja izraznost gibov in usmerja vizualno pozornost. Hkrati pa je dojemanje glasbe močno povezano z ritmom in plesnim občutkom posameznika, kar kaže, da plesna izkušnja oblikuje tudi doživljanje glasbe. Plesna vzgoja tako ne vključuje le telesnih in umetniških veščin, temveč tudi spoznavanje globokih povezav med zvokom in gibanjem (Orgs in Howlin, 2020). Rosalina idr. (2023) pravijo, da med drugim glasba služi tudi kot motivacija za gibanje. Glasba tako ne le spremlja vadbe, ampak ustvarja tudi pozitivno in navdihujoče vzdušje, ki je ključno za napredek otrok.

3 Zaključek

Trdimo lahko, da ples pozitivno vpliva na razvoj motoričnih spretnosti otrok. Ples pomaga otrokom razviti občutek za ritem in telesno usklajenost, kar lahko dolgoročno prispeva k boljši telesni pripravljenosti in večji motivaciji za gibanje. Glede na vse že prej omenjene koristi bi bilo smiselno, da učitelji in vzgojitelji ples pogostejše in bolj smiselno vključujejo v pouk športne vzgoje, glasbene umetnosti in dodatne interesne dejavnosti izven rednega pouka.

Literatura

- Aldemir, G., Ramazanoğlu, N., Çamlığıneý, A. in Kaya, F. (2011). The effects of dance education on motor performance. *Educational Research and Reviews*, 6(19), 979–982. doi: 10.5897/ERR11.179
- Anjos, I. V. C. D. in Ferraro, A. A. (2018). The influence of educational dance on the motor development of children. *Revista Paulista de Pediatria*, 36(3), 337–344. doi:10.1590/1984-0462/2018;36;3;00004
- Miklánková, L., Pugnerová, M., Rehtik, Z. in Nekvindová, K. (2021). Exploration verbal skills and motor skills of primary school children. 259–266. https://www.ocrints.org/socioint21_e-publication/papers/Ludmila%20Miklankova1.pdf
- Nikolić, J., Eminović, F., Šimpraga, L. in Pešterac Kujundžić, A. (2019). Uticaj plesnih aktivnosti na oporavak i unapređenje motoričkih funkcija osoba nakon moždanog udara: pregledno istraživanje. *SPORT – nauka i praksa*, 9(2), 57–67. doi: 10.5937/snp1902057N
- Orgs, G. in Howlin, C. (2020). The Audio-Visual Aesthetics of Music and Dance. V M. Nadal in O. Vartanian (ur.), *The Oxford Handbook of Empirical Aesthetics*, 638–659. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198824350.013.29>
- Pantelić, S., Uzunović, S., Đorđević, N., Stošić, D., Nikolić, D. in Pirsl, D. (2018). The impact of an experimental dance program on the motor coordination of children. *Physical Education and Sport*, 16(3), 557–567. <https://doi.org/10.22190/FUPES181004050P>
- Rosalina V., Susmiarti in Ferdian R. (2023). Development of Body Movement Skills Using Illustrative Music as a Stimulus in Dance Learning. *Gondang: Jurnal Seni dan Budaya*, 7(2), 374–383. doi: 10.24114/gondang.v6i2.52344
- Stodden, D. F., Goodway, J. D., Langendorfer, S. J., Robertson, M. A., Rudisill, M. E., Garcia, C. in Garcia, L. E. (2008). A Developmental Perspective on the Role of Motor Skill Competence in Physical Activity: An Emergent Relationship. *Quest*, 60(2), 290–306. doi:10.1080/00336297.2008.10483582
- Ulfah, T. F. in Kamtini. (2023). Analysis of Gross Motor Skills in Dance Activities for Children Aged 5–6 Years at the Pembina Tanjung Morawa State Kindergarten. *Indonesian Journal of Advanced Research*, 2(11), 1505–1516. doi: 10.55927/ijar.v2i11.6687
- Uspuriene, A. B. in Svipaite, J. (2021). The effect of dance on girl's motor abilities. *Relevant Aspects of Pedagogics and Psychology*, 144–147. doi: 10.21661/r-554969

GIBANJE OB GLASBI

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.24](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.24)

ISBN

978-961-286-993-9

MIRJAM IVANČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
mirjam.ivancic@student.um.si

V tem poglavju je predstavljen pomen medsebojnega povezovanja glasbe in gibanja s poudarkom na šolskem prostoru. Vsebina se dotika splošnih zakonitosti gibanja in glasbe že od zgodnjega otroštva naprej, učinkov njunega združevanja skozi glasbeno-gibalne dejavnosti na otroke in naših spoznanj iz prakse na osnovni šoli. Vse to je podkrepljeno s sodobnimi raziskavami na različnih predmetnih področjih, ki v veliki meri potrjujejo pozitiven vpliv gibanja ob glasbi na otrokov celostni razvoj (telesno-gibalni, čustveni in spoznavni). Cilj tega poglavja je, poleg učinkovitosti povezovanja glasbe z gibanjem ali gibanja z glasbo, poudariti ključno vlogo učitelja pri načrtovanju in izvajanju vzgojno-izobraževalnega procesa za blaginjo otrok, ki bodo v prihodnosti gradili in vodili našo družbo.

Ključne besede:

glasba,
gibanje,
otrokov celostni razvoj,
glasbeno-gibalne dejavnosti,
vloga učitelja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.24](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.24)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
movement,
holistic development of the
child,
music and movement
activities,
role of the teacher

MOVEMENT TO MUSIC

MIRJAM IVANČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
mirjam.ivancic@student.um.si

This chapter highlights the importance of the interaction between music and movement, with a focus on the school environment. It explores the general principles of movement and music from early childhood onwards, the effects of combining them through music and movement activities on children, and insights gained from practical application in primary schools. These discussions are supported by contemporary research across various disciplines, which strongly confirms the positive impact of combining movement and music on children's holistic development—physical-motor, emotional, and cognitive. In addition to demonstrating the effectiveness of integrating music with movement, this chapter emphasizes the key role of teachers in planning and implementing the educational process to support the well-being of children, who will shape and lead our society in the future.

University of Maribor Press

1 Uvod

Gibanje je otrokova osnovna potreba, ki v povezavi z glasbo ustvarja neverjetne učinke na telesno-motoričnem, čustvenem in spoznavnem področju. Ravno zaradi pozitivnih učinkov na otrokov celostni razvoj je tako pomembno vključevati glasbeno-gibalne dejavnosti že od zgodnjega otroštva naprej. To ne velja samo za pouk glasbene umetnosti, temveč vsa predmetna področja, saj vemo, da obstaja veliko možnosti medpredmetnega povezovanja. Poznavanje teme je koristno tako za starše kot tudi učitelje, ki njihove otroke vzgajajo in izobražujejo. Čez teden so namreč učitelji skoraj več časa v stiku z otroki kot njihovi starši. Številne raziskave (Grčinaru, 2015; Lykesas idr., 2017; Sandberg idr., 2013) poudarjajo, da ima povezovanje gibanja in glasbe neposreden vpliv na otrokovo koncentracijo in motivacijo tako pri skupinskem kot individualnem delu.

2 Gibanje ob glasbi

Ljudje imamo naravno nagnjenost h gibanju, ki je lahko spontana ali namerna. Podobno se dogaja, ko poslušamo glasbo, saj imamo sposobnost sinhronega gibanja z glasbenim ritmom (Repp, 2005). Glasba nas premakne (Burger idr., 2013). Večina ljudi lahko sledi ritmu glasbe in se premika z njim (Bégel idr., 2017). To smo tudi mi opazili že pri sedemmesečnem dojenčku, ki je v naročju odrasle osebe ob poslušanju (klasične) glasbe začel migati z rokami in nogami. Tudi v glasbenem izobraževanju gibanje naslavlja najbolj naraven način izražanja in predstavljanja same glasbe skozi telo. Motorični odziv spodbuja razumevanje glasbe in pomaga pri razvoju otrokovega glasbenega mišljenja, zavedanja telesa in samoizražanja. To pomeni, da se glasbena in gibalna pedagogika med seboj močno povezujeta, saj spodbujata korelativni telesni, kognitivni in čustveni razvoj ter izobraževanje za vse učence v obliki vključujočega glasbenopedagoškega pristopa (Del Barrio in Arús, 2024). Ta pristop spodbuja tudi Pogue (2018), ki opozarja, da učitelji zaradi velike osredotočenosti na zgolj »akademski« del poučevanja, pogosto pozabijo na pomen glasbe in spodbujanje učencev h gibanju med učenjem. Vsi učitelji imajo svoj način poučevanja, za katerega menijo, da je najboljši za njihove učence. Vsekakor pa je, po avtorjevih besedah, pomembno že predšolsko obdobje (zgodnje otroštvo). Mnogi vrtci postajajo »novi«, saj se otroci veliko učijo skozi pesem, gibanje in dejavnosti, poslušanje glasbe in igranja na instrumente. Vse to je medsebojno povezano z izboljšanjem otrokovega kognitivnega razvoja, kar je skozi temeljit pregled

znanstvenih člankov o učinkih uporabe glasbe in gibanja v svoji raziskavi, potrdil avtor Pogue (2018).

Za osnovnošolsko izobraževanje so pomembne »reforme« in poseganje po novih načinih dela z namenom učinkovitega prispevka k celovitemu razvoju otrokove osebnosti. To dokazuje skupina avtorjev (Lykesas idr., 2017), ki je na vzorcu učencev, starih od 9 do 10 let, proučevala vpliv dveh modelov poučevanja tradicionalnega plesa. Učenci so bili razdeljeni v dve skupini –eksperimentalno in kontrolno. Eksperimentalno skupino so učili grške tradicionalne plesne po učnem modelu Glasba in gibanje, kontrolno skupino pa iste plesne po neposrednem učnem modelu. Rezultati so pokazali, da lahko uporaba glasbeno-gibalnih modelov poučevanja pozitivno vpliva na notranjo motivacijo učencev in aktivno sodelovanje pri tečaju tradicionalnega plesa. Na področju raziskav pa obstajajo tudi nasprotujoče si ugotovitve, ki kažejo, da v izobraževalnih okoljih pri urah glasbe, ki se razlikujejo po vključevanju telesnih gibov, niso imele posebnega vpliva na otrokovo glasbeno, senzomotorično navdušenje, pismenost in splošni kognitivni razvoj v zgodnjih osnovnošolskih letih. Do teh izsledkov je prišla skupina raziskovalcev (Lukács idr., 2022), ki je primerjala glasbene sposobnosti in zaznavanje madžarskih osnovnošolcev. Konkretno izboljšave so bile vidne zgolj v hitrem poimenovanju slik in verbalnem inteligenčnem količniku pri glasbeno usmerjenem razredu, ki je sledil učiteljevim gibom. Seveda pa ne smemo zanemariti sklepne ideje teh avtorjev, ki poudarjajo, da bi gibalno-glasbene dejavnosti, izvajane v šolskem okolju, morda podprle izboljšave na področjih, ki še niso bila proučena.

Glasba otrokom omogoča usvojiti ritem in spodbuja njihovo iznajdljivost. Gibanje in ritmične dejavnosti so zato temeljni v urniku vsakodnevnih dejavnosti, h katerim je treba otroke spodbujati (Treewong, 2022). Glasba in gibalne dejavnosti so neločljiv in hkrati naraven del proste igre od zgodnjega otroštva. Takšne aktivnosti delujejo na več čutil hkrati, torej veččutno (Fábry Lucká in Habalová, 2022). Teoretična podlaga za te dejavnosti se sklada z rezultati raziskave, izvedene na četrtošolcih na Nacionalni umetniški šoli v Romuniji, ki kaže, da povezovanje gibanja in glasbe zmanjšuje utrujenost in otrokom lajša izvajanje vseh gibalnih dejavnosti. Avtorica te raziskave (Grădinaru, 2015) je poudarila, da je občutek za ritem sestavni del koordinacijskih sposobnosti, ki jih je treba privzgjati že od zgodnjega otroštva. Ugotavlja namreč, da telesna vadba v raznolikem ritmu in tempu pri osnovnošolcih oblikuje spretnost doseganja pravilnega gibanja (smer, razpon, koordinacija in izraznost), hkrati pa uporaba glasbe pri pouku športne vzgoje

izboljšuje gibanje in ravnotežje. V praksi je učiteljica prvega razreda na eni izmed šol v ZDA opazila, da je vključevanje glasbe in gibanja pripomoglo k temu, da so se vsi učenci ponovno osredotočili ter aktivno sodelovali tako pri skupinskem pouku kot tudi pri individualnem delu. Vključevala je dejavnosti, kot so petje, ples in prstne igre. To potrjuje teoretične osnove, ki pravijo, da morajo biti majhni otroci telesno in kognitivno dejavni, da se lahko dobro učijo. Glasba in gibanje pozitivno vplivata na pozornost in zavzetost, tako da je čas, porabljen za poučevanje, učinkovitejši (Sandberg idr., 2013). Na eni izmed šol v Ungaranu v Indoneziji vsako jutro vsi učenci od 1. do 6. razreda ob spremstvu učitelja pred začetkom pouka izvajajo gibalne dejavnosti ob glasbi in se na ta način sprehodijo do učilnice (Sinaga idr., 2018). Tudi sami smo na praktičnem usposabljanju v drugem razredu osnovne šole opazili učinkovitost rabe glasbeno-gibalnih dejavnosti pri pouku. Vsak dan so prvo uro začeli z gibanjem ob glasbi. Učiteljica je učencem predvajala voden videoposnetek z glasbenim ozadjem ali zgolj glasbo, ob kateri so se učenci vodeno ali spontano gibali. Poleg tega, da so razgibali svoje telo in se »prebudili« iz jutranjega dremeža, so učenci v nadaljevanju učnega procesa zelo aktivno sodelovali. Verjamemo, da kot učitelji ne bomo čisto nič prikrajšani, če bomo na začetku pouka namenili vsaj dve do tri minute za kakšno glasbeno-gibalno dejavnost, ki bo pripomogla k veliko večji učinkovitosti poučevanja, kot pa zgolj večurno sedenje na šolskih klopih z mislijo, da je treba obdelati čim več učne snovi. Iz praktičnih izkušenj pa lahko potrdimo tudi pomembnost sledenja aktualnim temam, ki se prepletajo v posameznem razredu, in medpredmetnega povezovanja. Pri uri likovne umetnosti smo z drugošolci obravnavali odtiskovanje ritmičnih vzorcev v glineno ploščico. Razmišljali smo, kako bi lahko učence že na samem začetku ure pritegnili in jih hkrati navezali na likovni problem (relief v glini – odtiskovanje vzorcev). Ker je ta razred oboževal risanko Pink Panther, smo na spletu našli videoposnetek za ustvarjanje ritma z lastnimi glasbili (body percussion) na značilno glasbo Pink Pantherja. Učenci so si posamezne gibe hitro zapomnili, saj so se ponavljali v ritmičnem zaporedju, tako kot vzorci. Poleg tega, da smo se s to dejavnostjo že dotaknili likovnega problema, so učenci bili tako navdušeni, da so si želeli aktivnost še večkrat ponoviti. Otroci so bili aktivni na telesnem, miselnem in čustvenem področju.

Fábry Lucká in Habalová (2022) se strinjata, da obogatitev glasbe z gibanjem poveča njeno privlačnost. Pri glasbeno-gibalnih dejavnostih se glasba (zlasti njena ritmična komponenta) povezuje z različnimi gibi. Omenjata, da je mogoče uporabiti glasbo v receptivni in aktivni obliki. V receptivni obliki otroci ne ustvarjajo glasbe sami,

ampak jo na primer poslušajo (ali zaznajo prek drugih čutnih kanalov) in se nanjo odzovejo z gibanjem. V aktivni obliki pa otroci aktivno sodelujejo pri glasbeni produkciji, kar pomeni, da pojejo oz. igrajo glasbila. Tudi tu izvajajo usmerjene gibe, ki jih lahko uporabijo kot motivacijo pri treningu funkcionalnih gibov. Pri načrtovanju in izvedbi glasbenih in gibalnih iger je primerno uporabiti:

- različne masaže;
- tipne dejavnosti ob glasbeni produkciji (vokalno izražanje, reproducirana glasba);
- družinske igre in rituale;
- preproste gibalne igre, neverbalne igre in vaje;
- ritualne telesne igre;
- igre s spreminjanjem položaja telesa v prostoru;
- dejavnosti za podporo proprioceptivnega sistema (zavedanje telesa);
- dejavnosti za podporo vestibularnega zaznavanja (nihanje, skakanje) (Fábry Lucká in Habalová, 2022).

Glasba in gibanje sta otrokom naravna in naša naloga je, da to uporabimo za spodbujanje njihovega učnega uspeha (Pogue, 2018). Študij glasbene in gibalne umetnosti odpira široko polje za prihodnje raziskave o njunem vplivu na otrokov kognitivni, ustvarjalni, izrazni, čustveni in socialni razvoj. To je ključnega pomena za napredek in izzive raziskav na glasbeno-motoričnem področju (Del Barrio in Arús, 2024). Milencovici (2023) predlaga, da bi imel glasbeno-gibalni pouk enak status kot druge discipline. Del Barrio in Arús (2024) poudarjata, da učitelj, kot vodja izobraževalnega procesa, potrebuje znanje in usposobljenost za vključevanje glasbene in gibalne vzgoje v svojo poklicno dejavnost. Njegovo usposabljanje zajema pripravo za poglobljeno razumevanje in izboljšanje pozornosti do raznolikosti. Pri tem lahko multimodalne dejavnosti in različni pristopi predstavljajo dragocen vir. Raziskati, opredeliti in uokviriti mora možna razmerja med glasbo in gibom, tako v umetniški kot v izobraževalni razsežnosti. Milencovici (2023) opozarja, da bo naslednja družba taka, kot jo oblikujemo danes, in če hočemo imeti kakovosten izobraževalni sistem, moramo s spremembami začeti že zdaj, pri osnovnošolskih otrocih. Ob tem nas spodbuja, naj vsak izmed nas razmisli, kako naj poteka glasbeni pouk in kaj mora storiti, da bo ta pozitivno vplival na otrokov razvoj.

3 Zaključek

Sklenemo lahko, da gibanje ob glasbi pozitivno vpliva tako na otrokov razvoj kot tudi na njegovo motivacijo, učinkovitost učenja in poučevanja v osnovnošolskem okolju. Na podlagi teh ugotovitev priporočamo, da učitelji skrbno načrtujejo pouk z osredotočenostjo na gibalno aktivnost učencev, ki jo naj povežejo z glasbo. Pomembno je, da se znajo vživeti v otroka, prepoznati njegove potrebe in temu ustrezno prilagajati učni proces. Gibanje in glasba imata veliko možnosti medpredmetnega povezovanja z različnimi področji, od glasbene in likovne umetnosti, športa, jezika, do naravoslovnih in družboslovnih smeri. V prihodnjih raziskavah bi bilo zanimivo raziskati, kako glasbeno-gibalne dejavnosti vplivajo na zapomnitev in učni uspeh učencev.

Literatura

- Bégel, V., Di Loreto, I., Seilles, A. in Dalla Bella, S. (2017). Music Games: Potential Application and Considerations for Rhythmic Training. *Frontiers in Human Neuroscience*, 11(273). <https://www.frontiersin.org/journals/human-neuroscience/articles/10.3389/fnhum.2017.00273/full>
- Burger, B., Thompson, M. R., Luck, G., Saarikallio, S. in Toivainen, P. (2013). Influences of rhythm- and timbre-related musical features on characteristics of music-induced movement. *Frontiers in Psychology*, 4(183). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00183>
- Del Barrio, L. in Arús, E. (2024). Music and movement pedagogy in basic education: a systematic review. *Frontiers in Education*, 9(2). <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/educ.2024.1403745/full>
- Fábry Lucká, Z. in Habalová, M. (2022). Music and movement activities in support of sensory processing. *Proceedings of INTCESS 2022 – 9th International Conference on Education and Education of Social Sciences*. <https://doi.org/10.51508/intcess.202275>
- Grădinaru, S. (2015). Educating the sense of rhythm in primary education students. *Timisoara Physical Education and Rehabilitation Journal*, 8(15), <https://tperj.uvt.ro/wp-content/uploads/2018/11/V8IS15A6.pdf>
- Lukács, B., Asztalos, K., Maróti, E., Farnadi, T., Deszpot, G., Szirányi, B., Nemes, L. in Honbolygó, F. (2022). Movement-Based Music in the Classroom: Investigating the Effects of Music Programs Incorporating Body Movement in Primary School Children. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. *Advanced online publication*. <https://psycnet.apa.org/record/2022-69697-001>
- Lykesas G., Dania, A., Koutsouba, M., Nikolaki, E. in Tyrovolas, B. (2017). The Effectiveness of a Music and Movement Program for Traditional Dance Teaching on Primary School Students' Intrinsic Motivation and Self-Reported Patterns of Lesson Participation. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 8(1), 227–236. <http://dx.doi.org/10.5901/mjss.2017.v8n1p227>
- Milencovici, D. A. (2023). Musical Activities Performed During Music and Movement Classes at the Primary School in Romania. *Educția 21 Journal*, 24(7). <https://educatia21.reviste.ubbcluj.ro/data/uploads/article/2023/ed21-no24-art07.pdf>
- Pogue, B. J. (2018). Using Music and Movement to Enhance Cognitive Development. https://nwcommons.nwciowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1118&context=education_masters

- Repp, B. H. (2005). Sensorimotor synchronization: A review of the tapping literature. *Psychonomic Bulletin and Review*, 12(6), 969–992. <https://doi.org/10.3758/BF03206433>
- Sandberg, H., Cory, H. in Kathleen, P. (2013). Increasing Engagement through Music and Movement. *Academic Exchange Quarterly*, 17(4).
<https://rapidintellect.com/AEQweb/t5363j3.pdf>
- Sinaga, S. S., Tjetjep, R. R., Susanto, S. in Ganap, V. (2018). Musical Activity in The Music Learning Process Through Children Songs in Primary School Level. *Journal of Arts Research and Education*, 18(1), 45–51.
<https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/12508>
- Treewong, P. (2022). Movement and rhythm activities with creativity for early childhood. *International Journal of Social Science and Economic Research*, 7(12).
https://ijsser.org/2022files/ijsser_07__270.pdf

UPORABA ORFFOVIH INSTRUMENTOV PRI POUKU GLASBENE UMETNOSTI

MAŠA KAPUŠIN

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
masa.kapusin@student.um.si

V tem poglavju je predstavljena uporaba Orffovih instrumentov pri pouku glasbene umetnosti. Glavni cilj poglavja je analizirati prispevek in uporabo Orffove pedagogike v sodobnem osnovnošolskem sistemu. V prvem podpoglavju so predstavljena glavna načela in osnovne značilnosti Orffove pedagogike. Drugo podpoglavje obravnava izbiro in možnosti uporabe Orffovih instrumentov v sklopu vzgojno-izobraževalnega procesa pri predmetu glasbene umetnosti. Ugotovitve potrjujejo, da ima Orffova pedagogika pozitiven vpliv na sodoben vzgojno-izobraževalni proces.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.25](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.25)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbena umetnost,
Orffova pedagogika,
Orffovi instrumenti,
glasbene spretnosti,
osebnostni razvoj učencev

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.25](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.25)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical arts,
Orff pedagogy,
Orff instruments,
musical skills,
personal development
of pupils

USE OF ORFF INSTRUMENTS IN MUSICAL EDUCATION

MAŠA KAPUŠIN

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
masa.kapusin@student.um.si

This chapter introduces the use of Orff instruments in music lessons. The main aim is to analyze the contribution and application of Orff pedagogy in the contemporary primary school system. The first subchapter outlines the key principles and fundamental characteristics of Orff pedagogy. The second subchapter focuses on the selection and possibilities of using Orff instruments in the educational process within the subject of musical arts. The findings are supported by contemporary research results.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba v vzgojno-izobraževalnem procesu ne zajema zgolj teorije, temveč je izkušnja, ki vključuje gibanje, čustva in ustvarjalnost. Učencem omogoča priložnost raziskovanja, eksperimentiranja ter ustvarjanja nečesa novega in edinstvenega. V sodobnem šolskem sistemu si tako prizadevamo v ospredje postaviti učence in hkrati poskrbeti, da so pri pouku aktivni del vzgojno-izobraževalnega procesa. Aktualnost takšnih didaktičnih pristopov, ki nagovarjajo učitelje po vsem svetu, je izpostavil Carl Orff. Poznavanje tematike je tako v prvi vrsti predvsem uporabno za učitelje, ki si prizadevajo otrokom omogočiti celostno doživljanje in spoznavanje glasbenega sveta.

2 Uporaba Orffovih instrumentov pri pouku glasbene umetnosti

Začetnik Orffove pedagogike je nemški skladatelj in glasbeni pedagog Carl Orff, ki je tradicionalen način poučevanja glasbene umetnosti preusmeril na način, ki v središče postavlja učenca in njegovo aktivnost pri izobraževalnem procesu (Guo, 2018).

2.1 Osnove Orffove pedagogike

Temeljno izhodišče Orffove pedagogike pri pouku glasbene umetnosti je, da se osredotoča na evolucijo notranjega sveta učencev. Spodbuja jih, da glasbe ne dojemajo kot breme, ampak da z njeno pomočjo edinstveno izražajo doživetje svojega notranjega sveta preko telesa, jezika in glasbil. Orffova metoda se prav tako osredotoča na spodbujanje lastne ustvarjalnosti učencev, poskrbi namreč, da so pri pouku glasbe aktivni del izobraževalnega procesa. Posledično zagotovi učencem dovolj prostora za razvoj individualnosti in jim hkrati omogoča možnost medsebojnega sodelovanja pri skupinskem delu in nastopanju (Guo, 2018). Prednosti sodelovanja učencev v skupinah je raziskal Bilen (2010) in izsledki raziskave nakazujejo, da sodelovalno učenje v osnovnih šolah pozitivno vpliva na različne vidike razvoja učencev, kot so glasbeni uspeh, posluš, pevske sposobnosti, igranje na instrumente in splošen odnos učencev do glasbe.

Orffova teorija temelji na načelih, ki zagovarjajo raznoliko in celovito metodo poučevanja. Spodbuja uporabo glasbenih elementov, ki se skladajo z naravnimi impulzi učencev, kot so preprosti glasbeni in ritmični instrumenti. Poudarja

pomembnost vključitve jezika, plesa, gibanja, dramske igre in slikarstva v pouk glasbene umetnosti, saj vsi ti elementi prispevajo k širjenju umetniških obzorij. Učence spodbuja k raziskovanju in ustvarjanju skozi razne glasbene improvizacije in nastope, pri čemer pride do izraza njihova kreativnost. Učitelje nagovarja k organizaciji glasbenega pouka, kjer so vključeni vsi čuti (vid, sluh, dotik, intuicija), saj s tem omogoča učencem celostno doživljanje glasbe (Zhang, 2019). Do teh ugotovitev je prišel raziskovalec Arslan (2009), ki je v svoji raziskavi primerjal tradicionalen način poučevanja glasbe in način, ki temelji na Orffovi pedagogiki. V raziskavo so bili vključeni učitelji in učenci 5. razreda osnovne šole v Turčiji. V sklopu tradicionalnega pouka glasbene umetnosti so učitelji učencem podajali vprašanja in navodila za izvedbo učne ure. Pri načinu, ki temelji na segmentih Orffove pedagogike, so učitelji v pouk vključili skladanje pesmi in ples. Izsledki raziskave so pokazali, da so učenci pri vključitvi Orffove pedagogike učno snov bistveno bolje razumeli in se ob tem tudi bolje počutili. Prav tako je vredno omeniti, da se je večina učencev počutila bolj samozavestno pri skupinskem delu v sklopu Orffovega pristopa. Podobne izsledke je navedla raziskovalka Azevedo (2020), ki je ugotovila, da vključitev Orffove pedagogike ni le koristna za osebni razvoj otrok, temveč jo učitelji lahko na enostaven način vključijo v svoje poučevanje. Študija je pokazala, da takšen pristop pozitivno vpliva na osebno neodvisnost, poveča ustvarjalnost otrok in medvrstniško sodelovanje v razredu.

Z vključitvijo Orffove pedagogike v vzgojno-izobraževalni proces osvajanje glasbenega znanja postane podkrepljeno s čutno stimulacijo, ki učencem omogoča poglobljeno razumevanje glasbe (Guo, 2018).

2.2 Izbira in uporaba Orffovih instrumentov v razredu

Zbirka Orffovih glasbil ponuja pestro izbiro različnih, preprostih ritmičnih in melodičnih instrumentov, ki učencem omogočajo preprosto in nezahtevno uporabo. Mednje uvrščamo glasbila, kot so ropotulje, kastanjete, zvončki, triangel, strgalo, majhen boben, tamburin, ksilofon itd. Ključen pomen uporabe Orffovih glasbil pri pouku glasbe je, da učitelji, po najboljših močeh, vsem učencem omogočijo dostop do njihove široke palete, demonstrirajo njihovo ustrezno uporabo in hkrati ustvarijo ozračje, ki spodbuja učence k aktivnemu in samostojnemu raziskovanju, spoznavanju in ustvarjanju (Apaydin, 2023). Takšen pristop temelji predvsem na osnovi improvizacije in nudi učencem možnost samoizražanja s pomočjo glasbe. Prav tako je treba upoštevati želje učencev in jim dopustiti prosto izbiro glasbil, saj

s tem pozitivno vplivamo na učinkovanje njihove motivacije, zagnanosti in želje po ustvarjanju (Guo, 2018). Pomembnost motivacije je poudarila avtorica Beegle (2022), ki je v pogovoru z učitelji ugotovila, da učence pri pouku glasbene umetnosti v veliki meri motivira že sama vključitev Orffovih instrumentov v vzgojno-izobraževalni proces.

Pri pouku glasbene umetnosti obstaja veliko raznolikih načinov uporabe Orffovih instrumentov. Beegle (2022) navaja primer, kjer učiteljica najprej učencem predstavi otroško pesem. V nadaljevanju si vsak učenec izbere Orffov instrument, za katerega meni, da bi najbolj ustrezal pesmi. Nato pesem spremlja s pomočjo izbranega instrumenta in pojasni, zakaj se je odločil za določen instrument, tempo in dinamiko. Učence prav tako spodbudimo h kritični presoji, ali bi morda za ritmično spremljavo pesmi bil primernejši kateri drug instrument. Pomembno je, da si v tem primeru učenci sami izberejo ritem, tempo in dinamiko, saj tako nastane več različic izvedbe pesmi. V dejavnost je priporočljivo vključiti elemente gibanja. Avtorica prav tako navaja, da je uporaba Orffovih instrumentov primerna tudi za glasbeni obliko, kot sta rondo in kanon.

V sklopu izobraževanja na fakulteti smo Orffovim instrumentom namenili veliko pozornosti ter izvedli veliko različnih dejavnosti, ki so pripomogle tudi pri praktičnem usposabljanju na osnovnih šolah. V sklopu vaj smo izvedli dejavnost, kjer smo obravnavali skladbo Antonia Vivaldija z naslovom Štirje letni časi. Po seznanitvi in poslušanju skladbe smo se razdelili v štiri skupine. Vsaka skupina je prejela Orffova glasbila (strgalo, palice, ropotulje, majhen boben, tamburin, triangel, kastanjete) in naša naloga je bila, da svoje doživljanje in asociacije letnih časov izrazimo z njihovo pomočjo. Pri tem smo lahko vključili tudi lastna glasbila (npr. tleskanje s prsti, udarjanje z nogo ob tla, ploskanje itd.). Ob koncu je vsaka skupina predstavila svojo izvedbo in pojasnila, zakaj se je odločila za posamezen instrument in zvok pri določenem letnem času. Študentje smo pri dejavnosti aktivno sodelovali in ustvarjali. Verjamem, da bi primer takšne dejavnosti bil zelo uspešen tudi pri učencih, saj bi imeli veliko prostora za brezmejno ustvarjalnost, domišljijo in inovativnost, hkrati pa bi imeli priložnost urjenja v sodelovanju pri skupinskem delu. Takšen princip dela lahko seveda uporabimo tudi pri ostalih otroških pesmicah in skladbah, kjer učenci ustvarjajo na podlagi svojih asociacij, doživljanj in zamisli.

3 Zaključek

Lahko zaključimo, da načela in aplikacije Orffove pedagogike pozitivno vplivajo na spoznavanje glasbenega sveta učencev kot tudi na njihov osebni razvoj. Pomembno je, da učitelji vključujejo Orffove pristope in instrumente v pouk glasbene umetnosti, saj prinašajo številne prednosti, ki se ne navezujejo zgolj na teoretična znanja, temveč tudi na pomembne veščine, kot so ustvarjalnost, timsko delo, iznajdljivost in domišljija. Hkrati pa Orffova načela nudijo veliko možnosti za medpredmetne povezave, kjer se glasba poveže z dramskimi igrami, slikarstvom, plesom in številnimi drugimi dejavnostmi.

Literatura

- Apaydın, Ö. (2023). Orff schulwerk approach and teacher in music education. *International Online Journal of Education and Teaching*, 10(2). 992–1006.
<https://iojet.org/index.php/IOJET/article/view/1876>
- Arslan, A. (2009). Orff schulwerk elementary music applications in interdisciplinary education in chair of primary school education. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 2546–2551.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042809004510>
- Azevedo, K. (2020). Implementing the Orff Pedagogy for Teaching Music at the Elementary School Level. *Digital Commons @ CSUMB*.
https://digitalcommons.csUMB.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1865&context=caps_thes_all
- Beegle, A. (2022). Playing with Orff and classroom instruments. *General music: Dimensions of practice*, 38–48. https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=Y-l5EAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA38&dq=Playing+with+Orff+and+classroom+instruments.+General+music:+Dimensions+of+practice&ots=bmHQcGT1i&sig=3HwJFR9tx7DLD3i0TlzJI1m-6ds&redir_esc=y#v=onepage&q=Playing%20with%20Orff%20and%20classroom%20instruments.%20General%20music%3A%20Dimensions%20of%20practice&f=false
- Bilen, S. (2010). The effect of cooperative learning on the ability of prospect of music teachers to apply Orff-Schulwerk activities. *Procedia – Social and Behavioural Sciences*, 2(2), 4872–4877.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281000827X>
- Guo, W. (2018). The practice and research of Orff's music teaching method in contemporary Chinese music teaching. *3rd International conference on humanities science, management and education technology (HSMET 2018)*, 434–442. Atlantis Press. <https://www.atlantispress.com/proceedings/hsmet-18/25899149>
- Zhang, C. (2019). A Brief Analysis of Orff's Music Teaching Concept. *Review of Educational Theory*, 2(3), 21–24.
https://www.researchgate.net/publication/334200374_A_Brief_Analysis_of_Orff's_Music_Teaching_Concept

USTVARJANJE Z ORFFOVIMI GLASBILI

EVA KAUBE

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
eva.kaube@student.um.si

V tem poglavju bomo spoznali, da je ustvarjalnost vedenje, ki se ga lahko naučimo in razvijamo, kolikšen bo razvoj posameznikovega potenciala, pa je odvisno od dednosti in okolja. Šolsko okolje je tisto, ki učencu omogoča glasbeno ustvarjalnost in ga preko procesov, kot sta posnemanje in eksperimentiranje, postavlja v središče ustvarjalnega procesa. Orffov *Schulwerk* je metoda, preko katere učenci pridobivajo glasbeno znanje tako, da z uporabo Orffovih glasbil ustvarjajo ustvarjalne povezave med gibom, govorom in glasbo. Metoda predpostavlja, da govor pomaga zaznavati ritem, ki ga lahko preko različnih dejavnosti z Orffovimi glasbili razvijamo. Kot primer bomo spoznali, kako lahko učenci sami zapišejo ritem in ga razvijajo preko različnih didaktičnih iger, kot sta Polžja štafeta in Kdo igra. Opozorili bomo tudi na težave, ki se lahko pri delu z Orffovimi glasbili pojavijo in na kaj moramo biti kot učitelji pri delu pozorni.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.26](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.26)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena ustvarjalnost,
Orffova metoda,
Orffova glasbila,
ritem,
koncentracija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.26](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.26)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical creativity,
Orff method,
Orff instruments,
rhythm,
concentration

CREATING WITH ORFF INSTRUMENTS

EVA KAUBE

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
eva.kaube@student.um.si

This chapter explores the idea that creativity is a behavior that can be learned and developed, with an individual's potential shaped by both heredity and environment. The school environment plays a crucial role in fostering musical creativity, placing the pupil at the center of the creative process through activities such as imitation and experimentation. *Orff-Schulwerk* is a method that enables pupils to access musical knowledge by making creative connections between movement, speech, and music with the support of Orff instruments. The method emphasizes the role of speech in perceiving rhythm, which can be developed through various activities using Orff instruments. As an example, this chapter demonstrates how pupils can notate rhythms themselves and expand upon them through didactic games such as *Snail Relay* and *Who's Playing*. Additionally, it addresses potential challenges in working with Orff instruments and highlights key considerations for teachers when using them in the classroom.

University of Maribor Press

1 Uvod

Slovenski učni načrt za glasbeno vzgojo poudarja spodbujanje glasbene ustvarjalnosti skozi tri vrste dejavnosti: izvajanje, poslušanje in ustvarjanje. Ustvarjanje pa lahko razdelimo na ustvarjalnost *v glasbi* in ustvarjalnost *z glasbo*. Praksa v razredu je pokazala, da učenci ob ustvarjalnem glasbenem pouku poustvarjajo manjše glasbene enote. To pomeni, da na primer na dano besedilo oblikujejo spremljavo ali obratno, ustvarijo glasbeni dialog, predružačijo obravnavano melodijo ipd. Rezultat so inovativni izdelki, ki kažejo učenčev individualnost in sposobnosti oz. temu bi z eno besedo lahko rekli ustvarjalnost (2011, v Martinović Bogojević, 2021). Novejše raziskave so pokazale, da je na glasbenem področju lahko ustvarjalen vsak posameznik. Vendar pa na obseg razvoja njegovega potenciala pomembno vplivajo dedne predispozicije in okolje. Danes številni raziskovalci, med kateri mi je tudi Balkin, trdijo, da je ustvarjalnost pridobljeno vedenje, ki se da priučiti, naučiti in je ključno za razvoj človeške družbe. Osnovna oblika ustvarjalnosti je tako improvizacija, ki otroke določene starosti vodi v kreativno razmišljanje ter jih motivira, da pri glasbenem ustvarjanju uporabijo domišljijo (Koutsoupidou in Hargreaves, 2009). Ena od metod, ki je v osnovni šoli izjemno priljubljena, tako med učenci kot tudi učitelji, je učenje s pomočjo Orffovih glasbil (Colwell, 2022).

2 Ustvarjanje z Orffovimi glasbili

V širšem kontekstu bi tej skupini glasbil – med katere sodijo melodična tolkala (metalofon, ksilofon, zvončki), ritmična tolkala (činele, tamburin, timpani, mali bobni, palčke itd.), burdun in gamba – lahko rekli šolski instrumentarij (Gortan-Carlin, 2023). Orffov Schulwerk je proces, pri katerem učenci prehajajo do glasbenega znanja na podlagi dejavnosti, ki jih radi počnejo: petje, govorjenje, igranje in gibanje (Colwell, 2022). Učenje poteka preko opazovanja in imitiranja učitelja do eksperimentiranja in preizkušanja lastnih glasbenih zamisli, ki jih v končni fazi procesa znajo učenci tudi zapisati in prebrati (Long, 2012). Posnemanje in eksperimentiranje sta prisotna procesa, ki učenca postavita v aktivno sredino učnega procesa (Colwell, 2022). Ta pa izvaja ustvarjalne povezave med glasbo, gibom in govorom (Xiong, 2021).

2.1 Spodbujanje glasbene ustvarjalnosti z Orffovo metodo

Orff in Keetman, avtorja metode *Orffov Schulwerk*, nista razvila specifične metode poučevanja, vendar je eno izmed vodilnih načel njunega pristopa poudarjalo, da sta gib in govor osnova za učenje glasbenega ritma (Beegle, 2022). Kruh (2017) je v svojem članku predlagala zanimive načine za učenje ritma po Orffovi metodi. V svojem članku je omenila dve didaktični igri – POLŽJA ŠTAFETA in KDO IGRA. Pri prvi od iger učitelj učenca spremeni v polže. Ti se nekoliko oddaljeni eden od drugega uležajo na tla v razredu. Učitelj prvemu v štafeti na hrbtu z rokami preda ritem, ki ga mora ta prenesti do naslednjega učenca. Tak ritem učenci prenašajo naprej vse do zadnjega učenca, ki ritem na glas zaigra z rokami. To igro lahko na enostaven način prilagodimo, da zadnji učenec v vrsti ritem zaigra na Orffovo glasbilo ali da učenci ritem igrajo na različna glasbila in ga poskušajo prepoznati eden za drugim. Pri drugi igri so učenci razdeljeni v skupine, vsaka skupina prejme eno glasbilo, na katero izbran učenec zaigra ritem, drugi iz iste skupine pa se gibajo po ustvarjenem ritmu.

Eden od načinov, kako uporabiti Orffove instrumente za učenje ritma v prvem razredu, so tudi izštevanke. Beegle (2022) v svojem delu predstavlja, da so izštevanke izjemno ritmična besedila, ob katerih učenci ploskajo ali udarjajo na instrumente. Igro lahko popestrimo tudi z gibanjem in določimo enega učenca, ki s poskoki narekuje ritem, vsakič, ko se dotakne tal, pa učenci ustvarijo zvok. Tak princip lahko uporabimo z različnimi pesmimi in vrstami instrumentov, ki imajo različno barvo zvoka in se s tem dotaknemo tudi razpoloženja. Tako nekoliko starejši učenci, ki že razumejo, kako barva glasbila ustvarja razpoloženja, oblikujejo svojo glasbeno pravljico in na obravnavano besedilo pri slovenščini ustvarijo predstavo, ki jo glasbeno podprejo z uporabo instrumentov.

Bamberger (1991) v svoji knjigi opisuje, kako je svoje učence spodbudil k skupnemu ustvarjanju ritmične spremljave. Najprej je vsak učenec na list papirja zapisal ritmični vzorec, ki bi mu pomagal bolje razumeti ritem. Ker imajo vsaka od pesmi refren, so učenci predlagali, da ritem razdelijo na dele, kjer se igra solo, in na dele, kjer ritem izvajajo vsi skupaj. Vsak učenec je nato zapisal svoj predlog refrena in ga predstavil razredu. Skupaj so izbrali tistega, ki se je zdel najprimernejši, ter ga izboljšali tako, da so podaljšali njegovo trajanje z dvakratnim ponavljanjem istega ritma. Solo deli so bili rezultat učenčeve ustvarjalnosti – vsak učenec je za svoje glasbilo ustvaril ritem, ki ga je tudi zapisal.

Tak primer naloge lahko na različne načine uporabimo v razredu, od nas pa je odvisno, ali se bomo pri ustvarjanju z Orffovimi glasbili osredotočili na ritem, tempo, melodijo ipd. Pri ustvarjanju tempa se lahko osredotočimo na zapis s krogci, kjer razdalja med krogi določa hitrost tempa – bolj oddaljeni krogi predstavljajo počasnejši tempo, medtem ko bližje razporejeni krogi označujejo hitrejši tempo. Pri igranju nam lahko pomaga metronome. Če je poudarek na zapisu melodije, se zapis s krogci osredotoča na njihovo višino in pozicijo – višje postavljeni krogi predstavljajo višje tone, nižje postavljeni pa nižje tone. Dodatno lahko vključimo barvno označevanje, kjer barve na krogcih ustrezajo barvam nalepk, nameščenih na ksilofon. Možnosti so praktično neskončne.

2.2 Kaj upoštevamo pri igranju na Orffova glasbila?

V raziskavi Taylor (2012) je predstavljeno, da učenci uživajo v igranju na Orffova glasbila, ki služijo kot motivacija za začetek učenja in spodbujajo njihovo sodelovanje. S pomočjo teh glasbil lahko učenci na različne načine oblikujejo ritmične ostinate, vendar se pogosto soočajo s težavami pri ohranjanju ritma. Praksa v razredu je pokazala, da učenci med izvajanjem ritma pogosto pohitijo. Še večja težava pa se pojavi, če učitelj od učencev zahteva, da spremenijo tempo že znane skladbe. Orffova glasbila so enostavna za uporabo, a je treba opozoriti na nekaj osnovnih načel, ki jih je med učenjem glasbe treba upoštevati za uspešen razvoj ustvarjalnosti.

Taylor (2012) opozarja, da je treba učence za igranje na instrumentih najprej ogreti. Učenci v začetnih letih šolanja še vedno razvijajo svoje motorične sposobnosti, ki so ključnega pomena pri igranju na glasbila. Pri izvedbi sta pomembni vzravnana drža in pozicija rok.

Kot primer vaje za ogrevanje lahko učence razdelimo v pare in vsakemu paru dodelimo ksilofon ali metalofon. Razdelitev v pare spodbuja ustvarjalnost, saj omogoča skupno sodelovanje, izmenjavo idej ter zmanjšuje morebitni strah pred napakami. Naloga učencev je, da s ksilofona odstranijo vse ploščice in jih nato v poljubnem vrstnem redu ponovno razporedijo na glasbilo. Nato vsak od učencev zaigra na glasbilo, tako da z udarjalko zadene vsako od ploščic. Rezultat so melodije različnih ritmov in oblik (Piazza, 1998). Pri delu z Orffovimi instrumenti je pomembna ustrezna povratna informacija ter demonstracija dobre in slabe izvedbe igranja, pri čemer se osredotočimo na kratko izvedbo vaj. Igranje na Orffova glasbila

namreč zahteva veliko stopnjo koncentracije, ki s časom pri učencih začne upadati, s tem pa se poslabšata tudi točnost tempa in ritem igranja. Navsezadnje je pomembno, da se učenci poslušajo med seboj, saj s tem osmislimo povratne informacije, ki so posredovane učencem po koncu igranja (Taylor, 2012).

3 Zaključek

Tako kot raziskava Taylor (2021) tudi naše izkušnje potrjujejo, da so Orffova glasbila v šolskem prostoru izjemno priljubljena. Učencem služijo kot močna motivacija in jih učinkovito spodbujajo pri usvajanju glasbenega znanja. Pri delu z Orffovimi glasbili učenci izgubijo strah in usvajajo znanje preko igre. Kljub njihovi preprosti uporabi pa od učencev to zahteva veliko stopnjo koncentracije, ki je v začetnih letih šolanja zelo omejena. Učitelj tako temu primerno izbira kratke glasbene dejavnosti, kjer se osredotoči na ritem in tempo, ki učencem predstavljata največ težav. Z Orffovimi glasbili lahko učenci oblikujejo različne ritmične ostinate, a je pri tem treba opozoriti na pravilno in tehnično izvedbo, ki jo učitelj demonstrira in s tem zagotovi pravilno povratno informacijo.

Literatura

- Bamberger, J. S. (1991). *The Mind Behind the Musical Ear: How Children Develop Musical Intelligence*. Harvard University Press.
https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=IGAB62lZY3cC&oi=fnd&pg=PA1&dq=chose+music+that+matches+childs+capabilities&ots=POINQ73NMT&sig=nq7q45seF9zkhYRMjOk9RteLy_4&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Becgle, A. (2022). Playing with Orff and classroom instruments. *General music: Dimensions of practice*.
https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=Y-15EAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA38&dq=Playing+with+Orff+and+classroom+instruments.+General+music:+Dimensions+of+practice&ots=bmHQcGTT1i&sig=3HwJFR9tx7DLD3i0TlzJI1m-6ds&redir_esc=y#v=onepage&q=Playing%20with%20Orff%20and%20classroom%20instruments.%20General%20music%3A%20Dimensions%20of%20practice&f=false
- Bogojevič, J. M. (2021). Musical creativity in primary school programmes for music education in Montenegro and Slovenia. *Glasbeno pedagoški zbornik*, 16(33), 43–57.
[https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/33-2020/2712-3987.16\(33\)43-57.pdf](https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/33-2020/2712-3987.16(33)43-57.pdf)
- Colwell, C. M. (2022). Knowledge and training of Orff-based music therapy among students, clinicians, and educators. *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*, 14(1), 97–116.
<https://doi.org/10.56883/aijmt.2022.129>
- Gortan-Carlin, I. P., in Radić B. (2023). Boje Orffovog instrumentarija iz perspektive djece i studenta. *Napredak*, 164(1–2), 145–166. <https://hrcak.srce.hr/file/438786>
- Koutsoupidou, T. in Hargreaves, D. J. (2009). An experimental study of the effects of improvisation on the development of children's creative thinking in music. *Psychology of Music*, 37(3), 251–278. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0305735608097246>

- Kruh, M. (2017). Igranje na Orffova glasbila 1. del. *Pogled kroz prozor*.
<https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2017/10/31/igranje-na-orffova-glasbila-1-del/>
- Long, A. (2012). Involve Me: Using the Orff Approach within the Elementary Classroom. *2013 Awards for Excellence in Student Research & Creative Activity – Documents*. 4.
http://thekeep.eiu.edu/lib_awards_2013_docs/4
- Piazza, G. (1998). Learning From Orff Instruments. *The Orff Echo*, XXX(4), 27–35.
https://journal.ipm.edu.mo/images/journal_c/1999_2/27_full.pdf
- Taylor, D. M. (2012). Orff Ensembles: Benefits, Challenges and Solutions. *General Music Today*, 25(3), 31–35. <https://doi.org/10.1177/1048371311414879>
- Xiong, X. (2021). Assessment with Orff-Schulwerk Pedagogy in the Chinese Junior High School Music Classroom. *Atlantis Press*, 559, 332–338. <https://www.atlantispress.com/proceedings/iclace-21/125957518>

POSLUŠANJE KLASIČNE GLASBE

NIKA KLANEČEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nika.klanecek@student.um.si

V tem poglavju bomo spoznali, kako poslušanje klasične glasbe vpliva na razvoj otrok. Pri tem bomo izpostavili, da poslušanje te zvrsti glasbe, tako doma kot v šoli, vpliva na njihov kognitivni, čustveni in socialni razvoj. Ker se v domačem okolju klasična glasba večkrat zapostavlja, smo učitelji tisti, ki jo moramo v pouk vključiti načrtovano in z vsemi fazami poslušanja. Spoznali bomo tudi, da imajo otroci v večini klasično glasbo radi, čeprav je ne poslušajo doma. Ne smemo pa se omejiti samo na pouk glasbene umetnosti, saj ima poslušanje klasične glasbe (v ozadju) pozitiven učinek prav tako pri ostalih predmetih.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.27](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.27)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

klasična glasba,
poslušanje,
razvoj,
glasbena umetnost,
medpredmetno
povezovanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.27](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.27)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

classical music,
listening,
development,
music lesson,
interdisciplinary connection

LISTENING TO CLASSICAL MUSIC

NIKA KLANEČEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nika.klanecek@student.um.si

This chapter explores how listening to classical music impacts children's development. It highlights the effects of this type of music, both at home and in school, on children's cognitive, emotional, and social growth. Given that classical music is often overlooked in the home environment, it becomes the teacher's responsibility to incorporate it into lessons, ensuring it is carefully planned and includes all stages of active listening. The chapter also reveals that most children enjoy classical music, even if they are not exposed to it at home. Moreover, the benefits of classical music should not be confined to music lessons alone, as listening to it in the background has a positive impact on other subjects as well.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba igra vse pomembnejšo vlogo v vsakdanjem življenju tako odraslih kot otrok. Tehnološke in družbene spremembe druge polovice 20. stoletja, kot so vpliv radia, televizije in socialnih omrežij, so močno preoblikovale način, kako ljudje doživljamo glasbo. Za otroke je poslušanje glasbe pogosto vsakodnevna dejavnost, pri kateri sodelujejo na različne načine in z različnimi nameni. V domačem okolju se otroci pogosto sami odločajo, katero zvrst glasbe bodo poslušali, pa tudi, kje in s kom jo bodo delili. Po drugi strani pa jim poslušanje glasbe v šolskem okolju predstavlja neko formalno dejavnost, ki je vnaprej določena in ima vnaprej določene cilje (Boal-Palheiros in Hargreaves, 2001). Slovenski Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) opredeljuje poslušanje kot eno izmed treh glavnih področij glasbenih dejavnosti. Poslušanje glasbe v šolskem okolju igra pomembno vlogo pri celostnem razvoju učencev, saj spodbuja njihove kognitivne, čustvene, socialne in ustvarjalne sposobnosti, prav tako pa omogoča učencem, da razvijajo sposobnosti kritičnega mišljenja, estetske občutljivosti in globljega razumevanja glasbenih pojavov.

2 Poslušanje klasične glasbe

Švagelj (2013) pravi, da s poslušanjem glasbe vplivamo na otrokov čustveni razvoj, razvoj estetske kulture in glasbenih sposobnosti. Z dejavnostjo poslušanja želimo pri otroku:

- poglobljati in oblikovati njegovo željo po poslušanju glasbe,
- spodbujati veselje in ugodno počutje ob poslušanju glasbe,
- vplivati na njegovo čustveno občutljivost,
- razvijati sposobnost pozornega poslušanja ter
- postopoma razvijati osnove estetskega glasbenega okusa (Švagelj, 2013).

Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) poudarja, da je cilj poslušanja glasbe predvsem razviti pozornega poslušalca, ki zna izbrati primerno glasbo za različne priložnosti. Učitelj mora pri tem skrbno načrtovati vse faze poslušanja: motivacijo, večkratno poslušanje in naloge, ki spodbujajo izražanje občutkov. Pri tem pa je tudi pomembno, da učitelj izbira različne vsebine in zvrsti glasbe. Ena izmed primernih in priporočenih zvrsti glasbe, s katero se učenci čez leta srečujejo v šolskem okolju, je klasična glasba. Afshari (2018) pravi, da klasična glasba izhaja iz tradicije zahodne

kulture in vključuje tako versko kot posvetno glasbo, delimo pa jo lahko na naslednje časovne delitve:

- renesansa,
- barok,
- klasicizem,
- romantika in
- 20. stoletje (Afshari, 2018).

2.1 Kako otroci dojemajo klasično glasbo?

Raziskava M. Švagelj (2013) je pokazala, da mnogim otrokom klasična glasba ne ustreza, saj je niso vajeni, ker zahteva popolno intelektualno in čustveno udeležbo posameznika. Kljub temu da so rezultati raziskave pokazali, da je takšna zvrst glasbe v domačem okolju precej zapostavljena, pa je zanimivo ravno to, da je večini otrok po drugem poslušanju postala klasična glasba všeč (Švagelj, 2013). Po drugi strani pa raziskava, ki sta jo opravili Holler in Gogolewska (2022), že v osnovi kaže na to, da v večini otroci radi poslušajo klasično glasbo in bi si je želeli poslušati več – ne glede na to, kakšne občutke imajo do določenih skladb (ali se jim zdijo vesele, žalostne ipd.). To je lahko posledica dviga ravni dopamina, ki ga povzroči poslušanje klasične glasbe (Nguyen, 2014).

2.2 Poslušanje klasične glasbe in medpredmetno povezovanje

Poslušanje klasične glasbe je priporočljivo ne samo pri pouku glasbene umetnosti, temveč tudi pri ostalih predmetih. O'Sullivan (2009) pravi, da lahko klasična glasba, predvajana v ozadju, pomembno vpliva na učno okolje. Poslušanje klasične glasbe Mozarta se je pri pouku matematike izkazalo za pozitivno, saj se je povečala motivacija učencev za učenje matematike, hkrati pa so se izboljšali tudi učni rezultati. Predvajanje Mozartove klasične glasbe ima prav tako pozitiven učinek na sodelovalno učenje – učenci so bolj motivirani in sproščeni, kar privede do boljšega medsebojnega sodelovanja in posledično boljših učnih rezultatov (Amany idr., 2021). Klasična glasba pa ne vpliva le na posameznikove učne rezultate, temveč tudi na njegovo vedenje. Raziskava White (2007) je pokazala, da je klasična glasba v ozadju učence ne le motivirala, temveč je tudi privedla do tega, da so naloge reševali

bolj zbrano in s pozitivno naravnostjo. To pomeni, da klasična glasba v ozadju pozitivno vpliva na razred kot celoto (White, 2007).

3 Zaključek

Poslušanje glasbe ima ključno vlogo pri razvoju otrok, saj vpliva na njihov čustveni razvoj, glasbene sposobnosti in estetski okus. Klasična glasba, čeprav včasih težje sprejeta zaradi svoje zahtevnosti, se mnogim otrokom po večkratnem poslušanju zdi prijetna in koristna. Poleg tega pa klasična glasba (v ozadju) pozitivno vpliva na učne rezultate in motivacijo, ne le pri glasbeni umetnosti, temveč tudi pri drugih predmetih. Raziskave so pokazale, da glasba, kot je Mozartova, povečuje motivacijo, zbranost in sodelovanje med učenci. Klasična glasba prav tako izboljšuje vedenje v razredu, saj spodbuja zbranost in pozitivno atmosfero.

Literatura

- Afshari, F. (2018). A Comprehensive Study on Classical Music and Comparison with other Music Styles, Types and Genres. *IV. Uluslararası mesleki ve teknik bilimler kongresi*, Erzurum Technical University. (Pdf) A Comprehensive Study on Classical Music and Comparison with other Music Styles, Types And Genres
https://www.researchgate.net/profile/Faraz-Afshari/publication/329586522_A_COMPREHENSIVE_STUDY_ON_CLASSICAL_MUSIC_AND_COMPARISON_WITH_OTHER_MUSIC_STYLES_TYPES_AND_GENRE_S/links/5c209f8792851c22a341f9f9/A-COMPREHENSIVE-STUDY-ON-CLASSICAL-MUSIC-AND-COMPARISON-WITH-OTHER-MUSIC-STYLES-TYPES-AND-GENRES.pdf
- Amany, S. N., Wulandari, A. E., Agustini, A. S. in Midyanti, H. I. (2021). The Role of Classical Music on Math Learning Methods for Elementary School Students. *Indonesian Journal of Music Research, Development, and Technology*. 1(1), 12–21. DOI: 10.17509/interlude.v1i1.68637
- Boal-Palheiros, G., Hargreaves, D. (2001). Listening to music at home and at school. *British Journal of Music Education*. 18(2), 103–118.
https://www.researchgate.net/publication/231929091_Listening_to_music_at_home_and_at_school
- Holler, A., Gogolewska, M. (2022). How children experience classical music. *Televizjon*. 28–32.
https://izi.br.de/english/publication/televizion/35_2022_E/Holler_Gogolewska-How_children_experience_classical_music.pdf
- Nguyen, A. (2014). Using Classical Music to Increase Productivity in Elementary School Students with Attention Deficit Hyperactivity Disorder. *Undergraduate Research Posters*.
<https://core.ac.uk/download/pdf/51286654.pdf>
- Švagelj, M. (2013). Poslušanje različnih zvrsti glasbe. *Didakta*. 22(164), 61–63.
<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-N13Q9H0Q/003dc846-53b7-49a2-a068-bfbd6e9fb7c/PDF>
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf

- White, K. (2007). *The Effects of Background Music in the Classroom on the Productivity, Motivation, and behavior of Fourth Grade Students* [Magistrska naloga, Columbia College]. Semantic Scholar
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED522618.pdf>

POSLUŠANJE GLASBE KOT ORODJE ZA SPROSTITEV IN KONCENTRACIJO

MINEA KOLENKO

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
minea.kolenko@student.um.si

Poslušanje glasbe pozitivno vpliva na razpoloženje, motivacijo in koncentracijo, kar se odraža v izboljšanju kognitivnih procesov. Glasba dokazano prispeva k boljšemu pomnjenju, samozavesti in koncentraciji, kar se potrjuje tudi v šolskem okolju. Poleg tega ima glasba terapevtske učinke, saj pomaga zmanjševati stres in tesnobo ter izboljšuje splošno dobro počutje. Glasbeno usposabljanje krepi jezikovne spretnosti, saj glasba in jezik aktivirata podobna možganska področja. Glasbene dejavnosti, kot so petje, ples in izvajanje glasbenih zgodb, spodbujajo kognitivni in jezikovni razvoj ter socialno interakcijo otrok. Glasba tako vpliva ne le na psihološko stanje, temveč tudi na motorične in jezikovne funkcije, s čimer celostno prispeva k razvoju posameznika.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.28](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.28)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
sprostitev,
koncentracija,
kognitivni procesi,
glasbena teorija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.28](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.28)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
relaxation,
concentration,
cognitive processes,
music theory

LISTENING TO MUSIC AS A MEANS OF RELAXATION AND CONCENTRATION

MINEA KOLENKO

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
minea.kolenko@student.um.si

Listening to music positively impacts mood, motivation, and concentration, leading to improved cognitive processes. Music can enhance memory, confidence, and focus, as demonstrated in school settings. Additionally, music has therapeutic effects, helping to reduce stress and anxiety and improve overall well-being. Music training also enhances language skills, as music and language engage similar areas of the brain. Musical activities such as singing, dancing, and performing musical stories stimulate children's cognitive and language development as well as their social interaction. Thus, music influences not only psychological well-being but also motor and language functions.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je že od nekdaj sestavni del človeške kulture, vendar so njeni učinki na telo in um v zadnjih desetletjih deležni vse večje pozornosti. Za mnoge ljudi je poslušanje glasbe nepogrešljiv del vsakdanjika, saj se izkazuje kot učinkovito orodje za sprostitvev in izboljšanje koncentracije, zlasti v okoljih, kjer je potrebna visoka raven osredotočenosti. Glasba pozitivno vpliva na naše počutje, saj pomaga zmanjšati stres, umirja um in lajša telesno napetost. Prav tako prispeva k povečanju produktivnosti pri učenju ali delu ter spodbuja ustvarjalnost vsakega posameznika. Glasba se osredotoča tudi na možnost vključevanja v vsakodnevne aktivnosti, kar pomaga pri iskanju ravnotežja med duševnim naporom in počitkom ter omogoča boljše obvladovanje vsakodnevnih izzivov.

2 Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitvev in koncentracijo

Poslušanje glasbe pozitivno vpliva na razpoloženje, motivacijo in koncentracijo, kar potrjuje tudi raziskava Cohena (1988). Najmočnejši učinki so se pokazali pri izboljšanju razpoloženja in koncentracije, še posebej ob poslušanju glasbe s hitrim tempom in v dur načinu, kar je tesno povezano z izboljšanjem kognitivnih procesov. Primeri iz šolskega okolja prav tako kažejo, da glasba pri učencih spodbuja samozavest, izboljšuje koncentracijo in zagotavlja premore med učnimi urami, kar posledično vodi k boljšemu pomnjenju (Vigl idr., 2023).

Pomembno je omeniti, da so rezultati raziskave pokazali tudi, da poslušanje določene vrste glasbe izboljša uspešnost, ki pa je odvisna od samega razpoloženja poslušalca in trenutnega vznburjenja. Dobro znani »Mozartov učinek« predpostavlja, da poslušanje Mozartove sonate pred izvajanjem nalog opazno izboljša rezultate, vendar raziskave tega niso vedno dosledno potrdile (Vigl idr., 2023).

Kot rezultat teh raziskav so ugotovili, da kratki glasbeni premori kažejo pozitivne učinke, saj izboljšajo razpoloženje in zmogljivost. Uvajanje takšnih premorov lahko koristi tako učencem kot učiteljem, saj omogoča potreben oddih od šolskih obveznosti ter hkrati prispeva k boljšemu učnemu uspehu (Vigl idr., 2023).

2.1 Učinki glasbe na stres in anksioznost

De Witte idr. (2020) so ugotovili, da glasba učinkovito zmanjšuje stres in povečuje dobro počutje. Poslušanje glasbe dokazano zmanjšuje znake stresa, med drugim niža srčni utrip in krvni tlak, ki sta ključna kazalnika stresa. Poleg tega glasba pomembno vpliva na zmanjšanje negativnih čustev, kot sta tesnoba in nemir, saj deluje kot preusmerjevalec pozornosti iz stresnih situacij na prijetnejše vsebine. Ugotovitve raziskave poudarjajo, da glasbena terapija temelji na prepričanju, da glasba lahko spodbuja proces zdravljenja in izboljšuje splošno počutje. Za to se uporabljajo različne metode, kot so igranje na instrumente, petje, improvizacija in poslušanje glasbe. Sam cilj glasbene terapije je izboljšati kakovost življenja in dobro počutje pacientov (Chatterjee, 2024).

2.2 Praktične tehnike za vključevanje glasbe v vsakodnevno rutino učencev

Kot kaže raziskava, glasbene dejavnosti pozitivno vplivajo na kognitivni razvoj otrok, vključno z njihovimi spretnostmi. Prav tako so rezultati pokazali priložnost za večje sodelovanje in pomoč pri razvoju pismenosti otrok (Vaiousli in Grimmet, 2020).

Tehnike, ki so jih učitelji uporabili za vključevanje glasbe v učenčevo rutino, so:

- petje pesmi (prispevalo k razvoju izraznega jezika in besedišča);
- izvajanje plesa (ples abecede);
- branje in prepevanje glasbenih zgodb;
- vodenje in sodelovanje v skupinskih nastopih (nastop godbe, spodbujanje socialne interakcije). (Vaiousli in Grimmet, 2020)

Na podlagi te raziskave lahko sklepamo, da so glasbene dejavnosti učencem omogočile boljšo interakcijo s prijatelji, hkrati pa jih spodbujale k učenju novih veščin.

2.3 Znanstvene študije o vplivu glasbe na možganske funkcije

Že pred stoletji so spoznali, da je glasba učinkovito orodje za vpliv na psihološko stanje posameznikov. Glasba je zapleten pojav, ki aktivira različna področja možganov in nevronske povezave, ki so vključene v sam proces (Toader idr., 2023).

Poslušanje glasbe ne aktivira le slušnih predelov telesa, temveč tudi več čustvenih centrov, kar vpliva na sprožanje čustvenih spominov. Glasba prav tako vpliva na motorične naloge, saj zahteva natančno usklajevanje različnih telesnih gibov. Primeri vključujejo igranje instrumenta, kjer je potrebna natančna kontrola in spretnost prstov, ali pa obvladovanje ustja in pretoka zraka pri igranju pihalnih instrumentov. Poleg teh specifičnih spretnosti glasba zahteva tudi splošne motorične sposobnosti, kot so telesne geste za poudarjanje ritma, pravilno dihanje pri petju in igranju instrumentov (Toader idr., 2023).

Ugotovitev, ki jo prinaša ta raziskava, potrjuje tudi tesno povezanost med glasbo in jezikom, saj glasbeno usposabljanje lahko izboljša jezikovne spretnosti. Obe aktivnosti vključujeta strukturirano zaporedje zvokov in aktivirata podobna področja v možganih (Toader idr., 2023).

3 Zaključek

V tem prispevku ugotavljamo, da ima poslušanje glasbe izjemen vpliv na različne vidike našega življenja. Glasba ne samo spodbuja koncentracijo in izboljšuje spomin, temveč tudi zmanjšuje stres in anksioznost, kar pomaga pri obvladovanju vsakodnevnih izzivov. Poleg tega se glasba izkazuje kot dostopno in učinkovito orodje za izboljšanje počutja, produktivnosti in medosebnih veščin, kar potrjuje njen pozitiven vpliv na možganske funkcije in čustveno ravnotežje. Glasba je torej nepogrešljiva za vsakdanje življenje in prispeva k doseganju boljših rezultatov na številnih področjih.

Literatura

- Chanterjee, D. (2024). The Role of Music Therapy in Stress Reduction. *International Journal for Multidisciplinary Research*. Volume (6), Issue 2, 1–6.
<https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i02.18873>

- De Witte, M., Spruit, A., van Hooren, S., Moonen, X. in Stams, G. (2020). Effects of music interventions on stress-related outcomes: a systematic review and two metanalyses. *Health Psychology Review*, 14(2), 294–324, <https://doi.org/10.1080/17437199.2019.1627897>
- Toader, C., Tataru, C.P., Florian, I., Covache-Busuioc, R., Bratu, B., Glavan, L.A., Bordeianu, A., Dumitrascu, D. in Ciurea, A.V. (2023). Cognitive Crescendo: How Music Shapes the Brain's Structure and Function. *Brain sciences*, (13), 1–22. <https://doi.org/10.3390>
- Vaiouli, P., in Grimmet, K. (2020). Enhancing Engagement and Early Literacy Through Music: Perspectives from Head Start Teachers. *Journal of Education and Practice*. Vol. (11), 11–21. <https://doi.org/10.7176>
- Vigl, J., Ojell-Järventausta, M., Sipola, H. in Saarikallio S. (2023). Melody for the Mind: Enhancing Mood, Motivation, Concentration, and Learning through Music Listening in the Classroom. *Society for Education, Music and Psychology Research*, Volume (6), 1–13. <https://doi.org/10.1177/20592043231214085>

GLASBENE

PREFERENCE UČENCEV

IDA KOMERIČKI

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
ida.komericki@student.um.si

V tem poglavju je predstavljen vpliv različnih osebnih dejavnikov, kot so starost, spol, glasbeno usposabljanje in družbeni vpliv, na glasbene preference. Poudarjen je pomen starosti pri oblikovanju glasbenega okusa, saj so mlajši običajno veliko bolj odprti do različnih glasbenih zvrsti in vrst. Z leti se ta odprtost zmanjšuje, kar pomeni, da starejši pogosto manj uživajo v določenih glasbenih zvrsteh. Raziskave tudi kažejo, da imajo dekleta pogosto širši spekter glasbenih preferenc. Pomembno vlogo pri oblikovanju glasbenega okusa ima tudi glasbeno usposabljanje, saj višja stopnja izobrazbe povečuje naklonjenost do »resnih« glasbenih žanrov. Družbeni vpliv, zlasti izpostavljenost glasbi preko medijev, prav tako oblikuje glasbene preference. Cilj poglavja je torej osvetliti, kako osebni dejavniki in socialni vplivi oblikujejo glasbeni okus, še posebej pri mlajših posameznikih.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.29](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.29)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbene preference,
starost,
spol,
glasbeno usposabljanje,
družbeni vpliv

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.29](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.29)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical preferences,
age,
gender,
musical training,
social influence

MUSICAL PREFERENCES OF PUPILS

IDA KOMERIČKI

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
ida.komericki@student.um.si

This chapter examines the influence of various personal factors, such as age, gender, musical training, and social influence, on musical preferences. The importance of age in shaping musical tastes is emphasized, with younger individuals being more open to diverse genres and types of music. This openness tends to decline with age, leading older individuals to be less receptive to certain musical styles. Research also indicates that girls often exhibit a broader range of musical preferences. Musical training plays a significant role in shaping tastes, as higher levels of education are associated with an increased inclination toward "serious" musical genres. Social influence, particularly exposure to music through the media, further shapes musical preferences. The aim of this chapter is to explore how personal factors and social influences contribute to the formation of musical tastes, particularly in younger individuals.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbene preference so kompleksno področje raziskovanja, saj nanje vplivajo raznoliki družbeni in osebni dejavniki, ki se s časom spreminjajo. Razumevanje teh dejavnikov je ključno za učinkovitejše vključevanje učencev v glasbene dejavnosti ter spodbujanje njihovega zanimanja za glasbo. Poglavje obravnava vpliv starosti, spola, glasbenega izraževanja in družbenih dejavnikov na glasbene preference. Cilj je identificirati smernice, ki bi učiteljem glasbe omogočile prilagoditev izobraževalnih vsebin potrebam učencev. Prispevek si prizadeva za boljše razumevanje glasbenih preferenc kot dinamičnega procesa, ki ga oblikujejo številni dejavniki, ter poudarja ključno vlogo učiteljev pri usmerjanju in oblikovanju glasbenega okusa učencev.

2 Glasbene preference učencev

Kompleksnost glasbenega okusa in preferenc pri ljudeh že dolgo vzbuja zanimanje v različnih disciplinah (Xu, 2024). Pregledi raziskane literature o individualnih razlikah v glasbenih preferencah kažejo na njihovo veliko raznolikost in razpršenost. Od začetka preučevanja glasbene estetike v 20. stoletju so raziskovalci proučevali učinke različnih osebnih dejavnikov na različne oblike odzivov ljudi ob glasbi, pri čemer so vključevali raznolike skupine udeležencev in različne glasbene vzorce. Zaradi te metodološke raznolikosti in zgodovinskih sprememb je bilo oblikovanih malo trdnih zaključkov. Kljub temu je starost ena izmed spremenljivk, ki je omogočila nekaj doslednih teoretičnih napovedi. Pri raziskovanju vpliva starosti na glasbene preference je treba upoštevati tudi medsebojno povezane in dopolnjujoče se učinke spola in glasbene izobrazbe (Hargreaves idr., 1995).

Raziskovalki Dobrota in Mendiković (2020) sta preučevali glasbene preference osnovnošolcev do klasične glasbe. Njuna raziskava, izvedena v Pulju, je zajemala 238 učencev drugega, petega in osmega razreda osnovne šole. Za zbiranje podatkov sta oblikovali vprašalnik, ki je bil sestavljen iz dveh delov. Prvi del se je navezoval na sociodemografske značilnosti učencev (starost, spol, ali učenci obiskujejo obšolske ure glasbe), drugi del pa je bil zvočni vprašalnik s petstopenjsko lestvico, kjer je 1 pomenilo »zelo ne maram«, 5 pa »zelo mi je všeč«. Poleg tega so učenci za vsak odlomek označili tudi, če ga poznajo. Učencem se je predvajalo 15 glasbenih odlomkov iz različnih glasbenih obdobij (barok, predklasicizem in klasicizem, romantika, impresionizem, glasba 20. stoletja). Vsak odlomek je bil dolg 1 minuto. Rezultati raziskave so pokazali, da mlajši učenci kažejo večje preference za klasično

glasbo. Pokazalo se je tudi, da imajo učenke večje preference za klasično glasbo na splošno. V tej raziskavi se ni pokazalo, da bi imelo obiskovanje obšolskih ur glasbe pomemben vpliv na preference do klasične glasbe. Pokazalo pa se je, da ima poznavanje glasbe pomemben vpliv na preference do klasične glasbe. Glede glasbe različnih glasbenih slogovnih obdobij se je izkazalo, da so učenci najbolj naklonjeni baroku, potem romantiki, predklasicizmu in klasicizmu ter impresionizmu. Najmanj pa jim je bila všeč klasična glasba 20. stoletja.

Večje preference za klasično glasbo pri mlajših učencih je pokazala nemška raziskava raziskovalcev Gembris in Shellberg (2003). Ta raziskava ni preučevala le preference osnovnošolskih otrok do klasične glasbe, ampak tudi do drugih slogov (pop glasba, umetniška glasba 20. stoletja in etnična glasba). V raziskavi je sodelovalo 591 otrok (300 fantov in 291 deklet), starih med 5 in 13 let. Raziskava je potekala tako, da so učenci poslušali osem kratkih odlomkov glasbe. Rezultati so pokazali, da ima starost otrok pomemben vpliv na starostne preference glede zvrsti glasbe. Največ pozitivnih ocen je prejela pop glasba. Mlajši otroci so bolj pozitivno ocenili klasično, avantgardno in etnično glasbo. Z naraščanjem starosti otrok pa ocene teh glasbenih vrst postajajo vse bolj negativne.

V Združenem kraljestvu so Hargreaves idr. (1995) izvedli raziskavo, kako starost, spol in glasbeno usposabljanje vplivajo na glasbene preference britanskih srednješolcev. V raziskavo je bilo vključenih 278 učencev iz štirih srednjih šol v Združenem kraljestvu. Učenci so prihajali iz različnih družbenoekonomskih razredov ter iz podeželskega in mestnega območja. Bili so razdeljeni v mlajšo skupino, ki so jo predstavljali učenci stari med 11 in 12 let (74 fantov in 69 deklet), ter starejšo skupino, ki so jo sestavljali učenci stari med 15 in 16 let (73 fantov in 62 deklet). Vsi učenci so izpolnili anketni vprašalnik. V vprašalniku so morali odgovoriti, da jim je »všeč«, »niti všeč, niti ne všeč« ali »ni všeč« za vsako od 12 kategorij glasbenih slogov, kot so rap, house, reggae, bluz, heavy metal, džez, klasika, country in western, pop, folk, opera in rock. Ker je bil vprašalnik zasnovan le na podlagi slogovnih oznak namesto dejanskih glasbenih dražljajev (poslušanja glasbe), je to morda povzročilo, da je bilo ocenjevanje nekoliko nezanesljivo, saj lahko oznake pri različnih ljudeh vzbudijo različne predstave o glasbi. Da bi se prepričali, da so izbrane oznake primerne, so opravili preizkus z manjšo skupino otrok, starih med 11 in 16 let. Njihova naloga je bila oceniti, ali seznam oznak predstavlja različne glasbene stile oziroma ali kateri pomemben glasbeni stil manjka. Njihovi odgovori so prispevali k izbiri 12 stilov, za katere se je zdelo smiselno, da se preučijo. Rezultati

so pokazali, da so imela dekleta več glasbenega usposabljanja, ne glede na starost. Starost je pri 7 od 12 glasbenih slogov pomembno vplivala na preference. Pri 6 od 7 slogov je bila naklonjenost do glasbe manjša pri starejših učencih. To nakazuje, da mlajši učenci bolj uživajo v različnih slogih, medtem ko starejši izgubijo zanimanje za nekatere. Rap glasba je zelo priljubljena med mlajšimi najstniki, vendar priljubljenost s starostjo hitro upade. Rock za razliko od rapa ostaja razmeroma priljubljen tudi med starejšimi, vendar zanimanje vseeno nekoliko upade s starostjo. Naklonjenost heavy metalu s starostjo opazno upada, vendar ne zaradi povečanja negativnih ocen, temveč zaradi večjega deleža nevtralnih odzivov. Raziskava je pri heavy metalu in rocku pokazala večjo naklonjenost fantov, kar odraža stereotipe o moškosti. Dekleta pa so izrazila večjo naklonjenost do reggae, popa, džez, klasične glasbe, folk glasbe in opere. Džez, klasična glasba, folk glasba in opera (»resni« slogi) so imele precej nizko stopnjo naklonjenosti, še posebej pri fantih. Rezultati so pokazali, da imajo učenci, ki so bolj glasbeno usposobljeni, večjo naklonjenost do določenih glasbenih zvrsti, kot so »resni« slogi. Prav tako so pokazali, da imajo učenci, ki so bolj glasbeno usposobljeni, raje glasbene sloge, kot so klasična glasba, džez, opera, folk, bluz in rock. Glavna ugotovitev v zvezi s starostjo je, da je opazen upad naklonjenosti do različnih glasbenih slogov s starostjo. Ta splošni upad naklonjenosti je bil izrazitejši pri »resnih« slogih, medtem ko so »popularni« slogi, kjer je bil podoben učinek, imeli višjo stopnjo naklonjenosti v obeh starostnih skupinah. Glede na spol so dekleta izrazila večjo naklonjenost širšemu spektru slogov kot fantje, še posebej »resnim« slogom.

Eden najmočnejših dejavnikov, ki ustvari naše glasbene preference, je tudi družbeni vpliv. Naša izpostavljenost glasbi je precej odvisna od tega, kakšno glasbo se označi za »popularno«, in posledično tudi od tega, kaj vsakodnevno poslušamo. Največkrat smo izpostavljeni glasbi preko množičnih medijev, kot sta radio in televizija. Za primer bi lahko vzeli klasično glasbo, ki ima danes manjše število poslušalcev. Nasprotno pa je narasla poslušanost pop in rock glasbe. Tudi oznaka džez glasbe se je spremenila iz »necivilizirane« v »prefinjeno«. Glasba se očitno ni spremenila, spremenile pa so se naše preference (Meyers, 2012).

Glasbena vzgoja zajema vsakodnevno delo z glasbenimi preferencami učencev. Glasbene preference učencev so lahko kompleksne za raziskovanje, saj se okus za glasbo in odnos do glasbe spreminjata. Eden izmed ciljev glasbene vzgoje je poglobljanje znanja o različnih glasbenih slogih, saj naj bi s tem pripomogli k večji odprtosti učencev do različnih vrst glasbe. Posledično glasbeni pedagogi oz. učitelji

igrajo eno izmed ključnih vlog pri podpiranju glasbenih preferenc učencev, tako da izberejo glasbo, ki jih bo zabavala in učila. Učitelji morajo sprejeti dobro premišljene odločitve glede izbire glasbe in učnih načrtov (Droe, 2006).

3 Zaključek

Raziskave so pokazale, da glasbene preference oblikujejo številni dejavniki, kot so starost, spol in glasbeno izraževanje. Dekleta so običajno naklonjena širšemu spektru glasbenih slogov v primerjavi s fanti. Rezultati raziskav so tudi pokazali, da so učenci najbolj naklonjeni in »odprti« glasbenim slogom v nižjih razredih. Ta odprtost in naklonjenost pa se s starostjo hitro zmanjšuje. Pomen glasbene vzgoje je tako velikega pomena, saj lahko učitelj glasbe s premišljeno izbiro primerne glasbe spodbuja odprtost učencev do različnih glasbenih slogov. Na ta način učitelj omogoča učencem boljši vpogled v glasbeno umetnost, kar lahko učence motivira za učenje o glasbi.

Literatura

- Dobrota, S. in Mendiković, A. (2021). Elementary school pupils' music preferences for classical music. *Croatian Journal of Education*, 23(1), 31–44. <https://doi.org/10.15516/cje.v23i0.4033>
- Droe, K. (2006). Music Preference and Music Education: A Review of Literature. *Applications of Research in Music Education*, 24(2), 23–32. <https://doi.org/10.1177/87551233060240020103>
- Gembris, H. in Schellberg, G. (2003). Musical preferences of elementary school children. *Proceedings of the 5th Conference of the European Society for the Cognitive Sciences of Music*, 1–10. <https://www.researchgate.net/publication/251362181>
- Hargreaves, D. J., Comber, C. in Colley, A. (1995). Effects of Age, Gender, and Training on Musical Preferences of British Secondary School Students. *Journal of Research in Music Education*, 43(3), 242–250. <https://doi.org/10.2307/3345639>
- Meyers, C. K. (2012). *Influences on Music Preference Formation*. *PURE Insights*, 1(1). Western Oregon University. <http://digitalcommons.wou.edu/pure/vol1/iss1/7>
- Xu, L. (2024). Sounding Habitus: An Interdisciplinary Study on the Factors Influencing Musical Preferences. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 26, 374–380. <https://doi.org/10.54097/9rm7be23>

RAZVOJ GLASBENEGA OKUSA

KATARINA KOPINŠEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
katarina.kopinsek@student.um.si

V tem poglavju se osredotočamo na razvoj glasbenega okusa in dejavnike, ki oblikujejo posameznikove glasbene preference. Glasbeni okus je dinamičen in se spreminja skozi vse življenje, povezan pa je z osebno identiteto, čustvi in življenjskim slogom. Na razvoj glasbenega okusa vplivajo vzgoja, socialni krogi, osebne izkušnje in izpostavljenost različnim žanrom. Pri tem navajamo tudi raziskave, ki opozarjajo na vpliv izobraževalnih institucij, kjer šolski sistem pogosto favorizira klasično glasbo, kar lahko privede do pristranskosti. Družbeni sloji imajo različne glasbene preference, saj višji sloji raje poslušajo klasično glasbo, medtem ko nižji raje narodno glasbo. Poleg tega ima pomembno vlogo učitelj, saj z izbiro glasbenega materiala aktivno oblikuje otrokove preference. Kakovostna glasba in ustrezne metodološke spretnosti učiteljev so ključne za razvoj sposobnosti razlikovanja med kakovostno in manj kakovostno glasbo.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.30](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.30)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

razvoj glasbenega okusa,
glasbene preference,
klasična glasba,
vloga učitelja,
vpliv izobraževalnih
institucij

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.30](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.30)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
development of musical
taste,
musical preferences,
classical music,
the role of the teacher,
the influence of educational
institutions

DEVELOPMENT OF MUSICAL TASTE

KATARINA KOPINŠEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
katarina.kopinsek@student.um.si

This chapter focuses on the development of musical taste and the factors that shape an individual's musical preferences. Musical taste is dynamic, evolving throughout life, and is closely linked to personal identity, emotions, and lifestyle. Its development is influenced by upbringing, social circles, personal experiences, and exposure to various genres. The chapter also references research highlighting the role of educational institutions, where the school system often prioritizes classical music, potentially leading to bias. Musical preferences also vary across social classes, with the upper classes tending to favour classical music, while the lower classes often prefer folk music. Additionally, the teacher plays a significant role in actively shaping children's preferences through the selection of musical material. High-quality music and the teacher's methodological expertise are essential for developing pupils' ability to distinguish between high- and low-quality music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeni okus je nekaj, kar se razvija skozi vsa obdobja našega življenja, ki segajo vse od otroštva in tja do pozne odrasle dobe. Vsak posameznik si čez leta ustvari osebni nabor glasbenih zvrsti, izvajalcev, pesmi ali skladb, pri katerih uživa ob poslušanju. Na to, kakšen glasbeni okus posameznik razvije, pa vplivajo mnogi dejavniki, med katere štejemo vzgojo, ki se kaže tako v domačem kot tudi šolskem okolju, osebne izkušnje, socialne vplive in svoje osebne preference glede ritma, melodije, besedil in glasbenih instrumentov. Glasbeni okus se lahko skozi leta spreminja, saj ves čas odkrivamo nove izvajalce in žanre, zato tudi pravimo, da je ta odraz identitete posameznika, saj skozenj izražamo čustva, vrednote in tudi življenjski slog.

Holbrook in Schindler (1989) poudarjata, da neformalna opazovanja družinskih članov, prijateljev, kolegov in drugih znancev kažejo na precej razširjen ali celo univerzalen pojav. Zdi se, da ljudje v pozni adolescenci ali zgodnji odrasli dobi razvijejo preference za popularne glasbene sloge (običajno tiste, ki prevladujejo v njihovem trenutnem krogu prijateljev) in te preference pred drugimi slogi popularne glasbe običajno prevladujejo do konca življenja.

2 Razvoj glasbenega okusa

Razvoj glasbenega okusa je kompleksen proces, ki ga oblikujejo številni dejavniki, ki so tako kulturne, družbene kot tudi psihološke in socialne narave. Posameznik skozi različne faze svojega življenja, se pravi od otroštva in adolescence ter vse tja do pozne odrasle dobe, spreminja svoje glasbene preference, na kar pa močno vpliva socialni krog, v katerem se giblje, njegova osebna čustva in izpostavljenost glasbi.

2.1 Vpliv izobraževalnih programov na razvoj glasbenih preferenc

Xu (2024) se v svoji raziskavi, kjer analizira, kako posamezni dejavniki, kot je na primer izobrazba, vplivajo na razvoj glasbenih preferenc, opira na koncept »habitus« sociologa Pierra Bourdieuja, ki analizira vpliv posameznega dejavnika na glasbene preference posameznika. Pravi, da posameznikov glasbeni okus oblikuje ravno izobrazba, saj smo v izobraževalnem sistemu izpostavljeni najrazličnejšim glasbenim žanrom in lahko zaradi tega razvijemo širok spekter glasbenih preferenc. Izpostavlja pa tudi pomanjkljivost v sistemu izobraževanja, in sicer da učitelji pogosto kažejo

naklonjenost enemu glasbenemu žanru, na primer klasični glasbi, ki velja za bolj prefinjeno v glasbenem svetu, kar pri učencih pogosto privede do pristranskosti v odnosu do glasbe, kar lahko vodi v napačne predstave o drugi glasbi in glasbenih žanrih, ki jih potem pogosto vrednotimo kot manj prefinjene.

Cvetičanin (2019) se prav tako sklicuje na ugotovitve Bourdieuja, da izobraževalne ustanove niso povsem družbeno nevtralne, kar se tiče uvajanja posameznih glasbenih žanrov v šolo. Pravi, da otroci iz različnih družbenih slojev poslušajo različne glasbene žanre, šola pa je nekoliko bolj naklonjena klasični kot narodni glasbi. V raziskavah, ki jih je izvedel v Srbiji, je ugotovil, da višji in bolj izobraženi družbeni sloji raje posegajo po klasični glasbi, medtem ko nižji družbeni sloji raje poslušajo narodno glasbo. Iz tega je izpeljal ugotovitev, da je to, kakšen glasbeni okus posameznik razvije, močno povezano z izobrazbo in družbenim statusom, ki pa se kažeta že v času izobraževanja v šolah.

2.2 Vloga učiteljev pri oblikovanju glasbenih preferenc

Učitelj, ki je prisoten v zgodnjem otroštvu vsakega otroka, ni zgolj izvajalec glasbenega pouka, ampak tudi aktivno oblikuje otrokov glasbeni okus, kar pomeni, da prevzema odgovornost, da otrokom na podlagi svoje kritične presoje predstavi kakovostno glasbo. Deákné Kecskés (2019) izpostavlja, da je vloga učitelja pri oblikovanju glasbenega okusa ključnega pomena še posebej v otrokovem zgodnjem otroštvu, in to prav pri otrocih od 1. do 4. razreda. Izbira neustreznega glasbenega materiala lahko namreč negativno vpliva na sposobnost otrok, da ločujejo kakovostno glasbo od manj kakovostne. Ustrezne metodološke spretnosti učitelja so namreč ključne, da otrok posega po kakovostnem glasbenem materialu in ne podleže lažjim rešitvam, ki morda niso dovolj kakovostne.

3 Zaključek

Ugotavljamo, da razvoj glasbenega okusa temelji na številnih dejavnikih, kot so vzgoja, socialni krogi, osebne izkušnje in izpostavljenost različnim žanrom. Izobraževalni sistem, ki pogosto favorizira klasično glasbo, lahko privede do pristranskosti in negativno vpliva na vrednotenje drugih glasbenih zvrsti. Družbeni sloji igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju glasbenih preferenc, saj višji sloji pogosteje poslušajo klasično glasbo, medtem ko nižji raje narodno glasbo. Vloga učiteljev pri tem procesu je ključna, saj z izbiro glasbenega materiala in

metodološkimi spretnostmi pomagajo otrokom razviti sposobnost ločevanja med kakovostno in manj kakovostno glasbo.

Literatura:

- Cvetičanin, P. (2019). Education as a factor in the development of musical taste. *Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education*, 3(2), 131–146.
<https://doi.org/10.22190/FUTLTE1902131C>
- Deákné Kecskés M. (2019). Development of Musical Taste in Public School Music Education: Do We Really Need Western Trends? *Képzés és gyakorlat: training and practice*, 17 (3–4), 137–150.
doi: 10.17165/TP.2019.3–4.12
- Holbrook M. B. in Schindler R. M. (1989). Some Exploratory Findings on the Development of Musical Tastes. *Journal of Consumer Research*, 16(1), 119–124.
<http://www.jstor.org/stable/2489308>
- Xu, L. (2024). Sounding Habitus: An Interdisciplinary Study on the Factors Influencing Musical Preferences. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 26, 374–380. <https://doi.org/10.54097/9rm7be23>

VPLIV PLESA NA SOCIALNE VEŠČINE

MAJA KOVAČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
maja.kovac3@student.um.si

Namen prispevka je raziskati učinke plesa na razvoj socialnih veščin pri posameznih starostih. Ples kot oblika umetniškega izražanja in telesne aktivnosti omogoča izboljšanje komunikacijskih spretnosti, krepitev samozavesti ter spodbujanje empatije in medosebnih odnosov. Študije kažejo, da je večina udeležencev po plesnih programih poročala o izboljšani sposobnosti izražanja čustev, prav tako pa so udeleženci v raziskavah opazili povečano samozavest, veliko jih je poročalo tudi o povečanem občutku povezanosti z drugimi. Ravno zaradi tega lahko sklepamo, da ples bistveno prispeva k izboljšanju socialne dinamike in kakovosti življenja.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.31](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.31)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

ples,
socialne veščine,
komunikacija,
samozavest,
empatija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.31](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.31)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
dance,
social skills,
communication,
self-confidence,
empathy

THE INFLUENCE OF DANCE ON SOCIAL SKILLS

MAJA KOVAČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
maja.kovac3@student.um.si

The aim of this paper is to examine the effects of dance on the development of social skills across different age groups. Dance, as a form of artistic expression and physical activity, can enhance communication skills, boost self-confidence, and foster empathy and interpersonal relationships. Studies indicate that most participants report an improved ability to express emotions following dance programmes. Additionally, research participants have reported increased self-confidence and a heightened sense of connectedness with others. These findings support the conclusion that dance significantly contributes to enhancing social dynamics and improving quality of life.

University of Maribor Press

1 Uvod

Ples ima lahko na posameznika zelo velik vpliv. Tako kot lahko vpliva na samo razpoloženje ljudi, vpliva tudi na druge spremenljivke. Pri tem Pavlidou idr. (2018) navajajo, da je sama vrsta plesa pomembna za boljše samopodobo in razpoloženje posameznika. Raziskave o tem poročajo, da sta razpoloženje in ples medsebojno povezana, saj je razpoloženje posameznika po plesu boljše, kar se odraža kot posameznikova energičnost in zmanjšana stopnja utrujenosti. Ravno tako so ugotovitve pokazale, da ples vpliva tudi na zmanjšanje dejavnikov, kot so tesnoba ali napetost, depresija, zmedenost in agresija. Ker pa je v življenju ključna osebna rast vsakega človeka, so Amalia idr. (2024) preučevali, kako pomembno je vključevanje plesa že v zgodnjem otroštvu. Raziskave so pokazale, da ples na otroke vpliva zelo pozitivno, saj lahko ti skozi gibe izrazijo svoja čustva. Ustvarjalen ples, ki so ga uporabili v raziskavi, je ponudil pozitivne povratne informacije, ki so pomagale pri otrokovi samozavesti. V splošnem pa ples vpliva tudi na gradnjo socialnih in čustvenih veščin, ki nam koristijo vse življenje.

2 Vpliv plesa na socialne veščine

Socialne veščine so temelj uspešnega vključevanja posameznika v družbo. Vključujejo sposobnosti, kot so učinkovita komunikacija, sodelovanje, empatija in samozavest. Ples kot oblika umetniškega izražanja in telesne aktivnosti ponuja edinstveno priložnost za celosten razvoj teh veščin. Raziskave potrjujejo, da ples ne izboljšuje le telesnega zdravja, temveč ima tudi pomemben vpliv na psihološke in socialne vidike življenja posameznika (Fong Yan idr., 2024).

Pri otrocih in mladostnikih ples spodbuja izražanje čustev, razvija empatijo in krepi občutek povezanosti (Sanderson, 2008). Poleg tega ples spodbuja timsko delo in izboljšuje skupinsko dinamiko, kar je ključnega pomena za razvoj socialnih veščin (Anderson in Mathews, 2024). Namen tega poglavja je raziskati, kako ples vpliva na izboljšanje komunikacijskih spretnosti, razvoj samozavesti ter krepitev socialnih veščin, in ugotoviti, kako lahko te izsledke uporabimo v izobraževalnih in terapevtskih okoljih.

2.1 Ples kot sredstvo za izboljšanje komunikacije in izražanja čustev

Ples je univerzalni jezik, ki presega kulturne in jezikovne ovire ter omogoča komunikacijo na globlji ravni. Preko gibanja in mimike posamezniki izražajo čustva, misli in zgodbe, ki jih morda ne morejo izraziti z besedami. Ta neverbalna komunikacija je zato ključnega pomena za razvoj socialnih veščin, saj omogoča boljše razumevanje sebe in drugih (Sanderson, 2008). Corteville (2009) je v raziskavi pokazala tudi, da je večina udeležencev po desetih tednih plesne terapije poročala o izboljšani sposobnosti izražanja svojih čustev ter boljšem razumevanju čustev drugih. Prav tako pa so udeleženci opazili povečanje empatije do vrstnikov. Podobno so tudi Pavlidou idr. (2018) skozi svojo raziskavo ugotovili, da je pri predšolskih otrocih, ki so sodelovali v plesnih dejavnostih, kar več kot polovica otrok pokazala izboljšanje v neverbalni komunikaciji in boljšo interakcijo s svojimi vrstniki. To pa poudarja pomembno vlogo plesa pri razvoju komunikacijskih spretnosti že v zgodnjem otroštvu.

2.2 Ples in razvoj samozavesti ter samopodobe

Samozavest je ključna za uspešno socialno interakcijo in doseganje osebnih ciljev. Ples kot oblika telesnega izraza omogoča posameznikom raziskovanje svojih sposobnosti in premagovanje osebnih omejitev (Fong Yan idr., 2024). Skozi proces učenja novih plesnih gibov in nastopanja pred drugimi posamezniki gradijo zaupanje vase. V študiji sta Anderson in Mathews (2024) ugotovila, da so učenci s posebnimi potrebami po sodelovanju v plesnih programih pokazali povečano samozavest in pripravljenost sodelovati v drugih socialnih dejavnostih. Prav tako pa so udeleženci poročali tudi o izboljšani samopodobi. Te tematike sta se lotila tudi Karkou in Meekums (2017), ki sta pri plesni terapiji ugotovila, da je več kot polovica starejših udeležencev z demenco poročala o izboljšanem počutju, zmanjšanju občutkov izolacije in večji interakciji z drugimi. Ravno to pa poudarja pomen plesa pri izboljšanju kakovosti življenja ranljivih skupin. Fong Yan idr. (2024) so to tezo prav tako potrdili in povedali, da ples zmanjšuje simptome anksioznosti in povečuje pozitivno samopodobo pri ljudeh vseh starosti. Ples tako služi kot učinkovito orodje za izboljšanje duševnega zdravja in splošnega počutja.

2.3 Ples kot sredstvo za spodbujanje empatije in medosebnih odnosov

Ples ima pomembno vlogo pri spodbujanju empatije in gradnji pozitivnih medosebnih odnosov. Skozi skupne plesne aktivnosti posamezniki razvijajo sposobnost življenja v občutke in perspektive drugih, kar je ključnega pomena za uspešne socialne interakcije. Pavlidou idr. (2018) so ugotovili, da je večina udeležencev po plesnih delavnicah poročala o povečanem občutku povezanosti in razumevanja do drugih. Prav tako je velik delež udeležencev opazil tudi izboljšanje pri razvoju sposobnosti sodelovanja z drugimi. Sanderson (2008) je ugotovila, da ples prispeva k socialni vključenosti in zmanjševanju socialnih razlik. Njena raziskava je pokazala, da udeleženci iz različnih socialnih okolij skozi ples razvijajo medsebojno razumevanje in spoštovanje, kar krepi socialno kohezijo (Sanderson, 2008). Tudi drugi so izpostavili, da so udeleženci plesnih delavnic pokazali večjo empatijo in izboljšanje v socialnih veščinah, kot sta potrpežljivost in zaupanje (Fong Yan idr., 2024). Ples tako prispeva k razvoju socialne inteligence in krepi socialno kohezijo v skupnosti.

3 Zaključek

Ples ima velik potencial za spodbujanje socialnih veščin pri posameznikih vseh starosti. S svojim izražanjem izboljšuje komunikacijske spretnosti, krepi samozavest ter spodbuja empatijo in pozitivne medosebne odnose. Statistični podatki iz raziskav jasno kažejo na pozitivne učinke plesa v različnih vidikih socialnega razvoja. Vključevanje plesa v izobraževalne in terapevtske programe lahko bistveno izboljša socialno dinamiko in kakovost življenja posameznikov. Ples pa prav tako ponuja varno in spodbudno okolje, kjer lahko posamezniki izražajo sebe, se povezujejo z drugimi in razvijajo ključne veščine za uspešno socialno interakcijo. S tem postane pomembno orodje ne le za osebni razvoj, temveč tudi za krepitev družbene povezanosti.

Literatura

- Amalia, K.T., Ramita, R., Af-Idah, S., Sitorus, M.S. in Lubis, H.Z. (2024). The Effect of Providing Creative Dance Education on Early Childhood Self-Confidence at TK/Mother's Daycare Center. *Education Achievement: Journal of Science and Research*.
<https://doi.org/10.51178/jsr.v5i2.1927>

- Anderson, A. in Mathews, R. (2024). Dance/movement interventions and students with exceptionalities: A critical review. *Routledge Open Research*.
<https://doi.org/10.12688/routledgeopenres.18514.1>
- Corteville, M.K. (2009). *Dance Your Way to Communication: Dance Movement Therapy to Increase Self-Esteem, Poor Body Image, and Communication Skills in High School Females*. Magistrsko delo.
<https://soar.suny.edu/handle/20.500.12648/4739>
- Fong Yan, A., Nicholson, L., Ward, R.E., Hiller, C., Dovey, K., Parker, H.M., Low, L., Moyle, G. in Chan, C. (2024). The Effectiveness of Dance Interventions on Psychological and Cognitive Health Outcomes Compared with Other Forms of Physical Activity: A Systematic Review with Meta-Analysis. *Sports Medicine (Auckland, N.ȳ.)*, 54, 1179–1205.
<https://doi.org/10.1007/s40279-023-01990-2>
- Karkou, V. in Meekums, B. (2017). Dance movement therapy for dementia. *The Cochrane database of systematic reviews*, 2. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD011022.pub2>
- Pavlidou, E., Kosmidou, E., Lokosi, A. in Sofianidou, A. (2018). Creative dance as a tool for developing preschoolers' communicative skills and movement expression.
[https://ikee.lib.auth.gr/record/302225/files/PAVLIDOU_SOFIANIDOU_LOKOSI_KO SMIDOU%20\(2\).pdf](https://ikee.lib.auth.gr/record/302225/files/PAVLIDOU_SOFIANIDOU_LOKOSI_KO_SMIDOU%20(2).pdf)
- Sanderson, P. (2008). The arts, social inclusion and social class: The case of dance. *British Educational Research Journal*, 34, 467–490. <https://doi.org/10.1080/01411920701609349>

GLASBA IN MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

NIKA KOZOLE

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nika.kozole@student.um.si

Medpredmetno povezovanje omogoča, da se različni učni predmeti med seboj prepletajo ter tako ustvarijo bolj smiselno in poglobljeno učno izkušnjo za učence. Glasba zaradi svoje univerzalnosti igra pomembno vlogo v tem procesu. Povezovanje glasbe z matematiko, tujim jezikom, športno in likovno vzgojo ter družboslovnimi predmeti omogoča razvoj različnih spretnosti, kot so motorične sposobnosti, jezikovno izražanje, logično mišljenje ter čustveno in socialno zavedanje. Poleg tega glasba prispeva k ustvarjanju sproščenega in motivirajočega učnega okolja, kjer učenci lažje povezujejo nova znanja z že obstoječim znanjem. Strategije, kot so projekti, ekskurzije in praktične delavnice, so ključno orodje za uspešno medpredmetno povezovanje. S skrbno načrtovanimi aktivnostmi lahko izobraževalni proces postane bolj učinkovit, učenci pa dosegajo boljše rezultate ter imajo trajnejše in uporabnejše znanje za prihodnost. V tem poglavju so raziskani načini, kako lahko glasbo vključimo v različne šolske predmete in izpostavljene so prednosti medpredmetnega povezovanja za učni proces in razvoj veščin učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.32](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.32)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
medpredmetno
povezovanje,
didaktični pristop,
učinkovitost,
učne strategije

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.32](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.32)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
cross-curricular links,
didactic approach,
effectiveness,
learning strategies

MUSIC AND CROSS-CURRICULAR LINK

NIKA KOZOLE

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nika.kozole@student.um.si

Cross-curricular integration enables different subjects to interact, creating a more meaningful and immersive learning experience for students. Music, due to its universality and its influence on various parts of the brain, plays a vital role in this process. Integrating music with mathematics, foreign languages, sports, art, and social studies fosters the development of diverse skills, including motor skills, linguistic expression, logical thinking, and emotional and social awareness. Additionally, music helps create a relaxed and motivating learning environment, allowing pupils to connect new knowledge with prior understanding more effectively. Strategies such as projects, excursions, and practical workshops serve as essential tools for successful cross-curricular integration. Carefully planned activities enhance the educational process, enabling learners to achieve better results and acquire sustainable and applicable knowledge for the future. This chapter examines methods for integrating music into various school subjects and highlights the benefits of cross-curricular integration for learning and skill development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Medpredmetno povezovanje je sodobni pedagoški pristop, ki postaja vse pomembnejši v izobraževalnem procesu, saj spodbuja celostno učenje in omogoča globlje razumevanje učnih vsebin. Temelji na ideji, da se znanje ne razvija v izoliranih segmentih, temveč v mreži povezav, kjer različne vsebine podpirajo in dopolnjujejo ena drugo. Glasba ima pri tem posebno vlogo, saj vključuje različne vidike – ritmične, melodične, emocionalne in kognitivne –, kar učencem omogoča, da skozi glasbo povezujejo znanja in veščine z različnih področij. Glasba združuje številne prvine, ki so uporabne v drugih predmetih, kot so matematika, tuji jezik, likovna umetnost, športna vzgoja in družboslovje.

Učenci skozi medpredmetno povezovanje pridobijo trajnejše in bolj poglobljeno znanje, saj zlahka povezujejo že obstoječe znanje z novo snovjo. Glasba je pri tem posebej dragocena, saj aktivira različne dele možganov in spodbuja kompleksno miselno delovanje, na primer ritmične strukture in vzorci v glasbi razvijajo logično mišljenje, ki se povezuje z matematiko, petje v tujem jeziku pa izboljšuje slušno zaznavo in krepi besedni zaklad.

V tem poglavju smo raziskali, kako lahko glasbo učinkovito vključimo v različna predmetna področja in kakšne učne strategije so pri tem najuspešnejše. Osredotočili smo se na prednosti medpredmetnega povezovanja, ki omogoča ustvarjanje motivirajočega učnega okolja, kjer učenci aktivno sodelujejo in razvijajo svoje miselne strategije.

2 Glasba in medpredmetno povezovanje

Glasba ponuja široke možnosti za povezovanje različnih učnih področij in spodbuja celostno učenje. S pomočjo glasbenih dejavnosti učenci razvijajo ustvarjalnost, kritično mišljenje in pridobivajo nova znanja, ki jih lahko prenesejo tudi na druga področja.

2.1 Povezovanje glasbe z matematiko in jezikom

Medpredmetno povezovanje je celosten didaktični pristop, ki vključuje tako horizontalno kot vertikalno povezovanje znanj. Ta pristop se lahko načrtuje in uresničuje na več ravneh – vsebinski, konceptualni in procesni.

Na vsebinski ravni se osredotočamo na povezovanje učnih vsebin različnih predmetov, kar omogoča učencem, da vidijo skupne točke in razumejo znanje v širšem kontekstu. Konceptualna raven temelji na obravnavi sorodnih pojmov, kar pomaga pri prenosu miselnih strategij, ki jih učenci lahko uporabijo za ustvarjalno reševanje problemov pri različnih predmetih. Pomembna je tudi procesna raven, na kateri poteka učenje kot interakcija čustvenega, telesnega, spoznavnega in socialnega razvoja. Ta celosten pristop omogoča učencem, da ne le pridobijo znanje, temveč tudi razvijajo svoje sposobnosti in veščine v različnih kontekstih (Volk idr., 2020).

Matematika je eden ključnih predmetov v osnovni šoli, kjer učenci pridobivajo razumevanje temeljnih matematičnih pojmov. Matematični pojmi so za otroke prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja pogosto zelo abstraktni, zato jih je treba konkretizirati in prilagoditi njihovi starosti. Samida Cerk (2021) navaja, da učenci ob medpredmetnem pristopu razvijajo višje miselne procese, pri čemer celovito dojemajo vsebine in se naučijo prenašati usvojena znanja v nove kontekste. Na primer, povezovanje glasbe z matematiko lahko vključuje dejavnosti, kjer učenci analizirajo ritmične vzorce in strukture pesmi, kar je povezano s pojmom simetrije in vzorčenja, ki se obravnavata pri matematiki.

S skrbno načrtovanim medpredmetnim povezovanjem lahko učinkovito podpremo globlje razumevanje teh pojmov. S pomočjo glasbe učenci pridobivajo celovite učne izkušnje, saj aktivno vključujejo različne dele možganov. Glasba spodbuja kompleksno možgansko delovanje, saj hkrati angažira področja za zaznavanje, motoriko, čustvovanje in spomin, kar omogoča celostno učenje in boljše pomnjenje vsebine (Sicherl Kafol, 2006, v Oblak, 2022).

Glasba in matematika sta med seboj tesno povezani, to se kaže že pri samih imenih not (glede na njihovo dolžino). Notni zapis se praviloma začne z ulomkom, ki označuje, v kakšnem taktu je napisana skladba. Prav tako lahko tudi višino tonov zapišemo s številkami (Majaron, 2017).

Poleg očitnih podobnosti med matematiko in glasbo pa obstaja še kopica bolj ali manj skritih povezav. Na vsebinski ravni se glasbena umetnost povezuje z matematiko v črtah, točkah, likih, vzorcih, ritmu, delih celote, krajši/daljši itd. Medpredmetne povezave na ravni vsebin in pojmov so: vzorec, nadaljevanje in oblikovanje vzorcev, zaporedje, črta, lik, naravna števila, celota, del, soda in liha števila, množica, enote za čas idr. (Učni načrt, 2011).

Glasba pa si ni blizu samo z matematiko, ampak tudi z usvajanjem tujega jezika. Glasba in tuji jezik imata pri mnogih družboslovnih predmetih spremljevalno vlogo, ampak to ne pomeni, da sta kaj manj pomembna. Glasbo je možno vpeljati v medpredmetno povezovanje tako preko glasbenih vsebin kot glasbenih dejavnosti. Glasba v pouk vnaša sproščeno komunikacijo in spodbuja povezovanje različnih predmetnih področij, prav tako pa poudari širjenje besednega zaklada (Učni načrt, 2011).

2.2 Primeri medpredmetnih povezav v učnem načrtu, ki vključujejo glasbo in druge predmete

Cilj povezovanja predmetov je spodbujanje celostnega učenja in poučevanja. V učnih načrtih so na voljo različne medpredmetne povezave, ki vključujejo glasbo. V učnem načrtu za tuji jezik (Učni načrt: Tuji jezik, 2013) so našteje naslednje vsebine, ki jih lahko povežemo z glasbo: *napovejmo vreme, pogovarjajmo se v živalskih jezikih, glasbene uganke, spremenimo se v glasbila, naredimo ropotulje in zaigrajmo z njimi, uglasbimo pravljico, uglasbimo čestitko, izmišljamo si glasbo za pesmi, zvočne uganke in zgodbe, glasba pripoveduje, pripravimo koncert, poiščimo živali v glasbi*. Te aktivnosti omogočajo doseg študijskih ciljev poučevanja tujega jezika. Iz predlogov je razvidno, da lahko ob uporabi glasbe dosežemo tudi veliko ciljev poučevanja tujega jezika.

Iz Učnega načrta za glasbeno vzgojo (2011) je razvidno, da lahko glasbo na ravni vsebin in pojmov medpredmetno povežemo s:

- slovenščino in tujimi jeziki: intonacija govora, jasna, ritmična izreka, ritem, zvočnost pesmi, besedni zlogi in poudarki, zvočno slikanje, mimika, umetnostna besedila, oblikovni deli, tiho–glasno, poudarjeno–nepoudarjeno, rima, ritem, verz, kitica, ljudski običaji, zgoraj–spodaj, levo–desno, spredaj–zadaj, blizu–daleč, višje–nižje, hitreje–počasneje, daljše–krajše, glasneje–tiše, tišina–zvok itd.;
- matematiko: liki, črte, točke, celota, deli celote, vzorec, krajši–daljši, prej–potem, naravna števila, racionalna števila itd.;
- športno vzgojo: gibalne sposobnosti (koordinacija, hitrost, gibljivost, natančnost), vaje dihanja in sproščanja, ravnotežje, telesna drža, mimika, ritmično gibanje (korakanje, hoja, skoki idr.), ljudski plesi in običaji, vzorec, pantomima, ritem, čas, sluh, pika, črta itd.;

- spoznavanjem okolja: kulturni prazniki, zvok, zvočila, zvoki okolja, ljudski plesi in običaji, celota in deli celote, sedanjost–preteklost, različno–enako, hoja, tek, skok;
- likovno vzgojo: umetnik, barva, lik, črta, pika, celota, deli celote, oblika, ponavljanje, večji–manjši, različen–enak, enakomerno–neenakomerno, nizanje, ritem, prostor, trd, mehak, hrapav, gladek itd.;
- družbo: družina, okolje, glasbene ustanove, prazniki, šege, navade, slovenske ljudske pesmi, kulturna dediščina, muzej, kulturni spomenik, sodobnost, preteklost, prihodnost, glasba sosednjih in daljnih dežel, strpnost idr. (Program osnovna šola glasbena vzgoja. Učni načrt, 2011).

Cerk (2021) poudarja, da medpredmetni pristop učencem omogoča poglobljeno in celostno učenje, saj vsebine obravnava z različnih zornih kotov. Takšne povezave medpredmetnih vsebin prispevajo k boljšemu razumevanju in povezujejo učenčevo znanje v smiselno celoto.

2.3 Strategije za spodbujanje kreativnosti skozi medpredmetno povezovanje

Medpredmetno povezovanje učnih vsebin predstavlja temelj uspešnega in učinkovitega dela, ki se odraža v visoki motivaciji, predznanju in pripravljenosti učencev na delo. Pomembno je, da znotraj samega vzgojno-izobraževalnega procesa uvedemo različne strategije, da je učno okolje spodbudno in učinkovito, da omogočimo otrokom razvoj veščin učenja, jim damo možnost ustvarjanja novih idej in celostno poznavanje učne stvarnosti (Burjak, 2022).

Burjak (2022) ugotavlja, da uvajanje medpredmetnega povezovanja predstavlja nadgradnjo tradicionalnega predmetnega pristopa in omogoča globlje razumevanje učne stvarnosti. Uspešno povezovanje zahteva dobro poznavanje posameznih področij, saj lahko prekomerno združevanje omeji posebnosti vsakega predmeta. Uresničitev medpredmetnega povezovanja zahteva temeljito in sistematično načrtovanje skupnih učnih procesov, ki so v učnih načrtih zasnovani na ravni integracije vsebin, konceptov in procesnih znanj. Pomembno je, da so medpredmetne povezave smiselne. Burjak (2022) navaja, da so raziskave že pokazale, da učenci dosegajo boljše učne uspehe, kadar se učni procesi povezujejo.

V okviru medpredmetnih povezav se učenci dobro počutijo, saj že imajo določeno znanje o obravnavanih temah, kar povečuje njihovo veselje do učenja.

Štemberger (2007, v Kočevar, 2022) poudarja, da je za takšen pouk potrebna dobra priprava. Organizirati ga je mogoče v različnih oblikah, kot so šola v naravi, ekskurzije, projektni dnevi in podobno. Pomembno je, da ustvarimo spodbudno učno okolje, ki deluje čim bolj motivacijsko in ustvarjalno. Po mnenju Bušljeta in Brković (2019) je razvoj kreativnosti neposredno povezan z razvojem kognitivnih sposobnosti, kar pomeni, da morajo učitelji pri medpredmetnem povezovanju uporabljati strategije, ki spodbujajo abstraktno mišljenje in kreativno reševanje problemov. Uvajanje sodelovalnih metod, kot so problemski pouk, debatne skupine ali reševanje izzivov v obliki odprtih vprašanj, učence spodbuja k aktivnemu razmišljanju in raziskovanju učne vsebine, kar povečuje njihovo angažiranost in globlje razumevanje snovi.

Medpredmetne povezave lahko vključimo v različne faze učnega procesa, kot so uvodna motivacija, predstavitev novih vsebin in utrjevanje znanja. Pri tem moramo biti pozorni, da je usvajanje znanja zasnovano tako, da zagotavlja trajnost in uporabnost (Štemberger, 2007, v Kočevar, 2022).

2.4 Ocenjevanje medpredmetnih projektov

Način ocenjevanja dela se določa glede na izbrane cilje in aktivnosti, ki jih učenci izvajajo med medpredmetno organiziranim poukom. Namesto klasičnega ocenjevanja z ocenami je smiselno uporabiti pristop, ki se osredotoča na procesne rezultate in evalvacijo dela. Različni načini ocenjevanja vključujejo samoocenjevanje, samoanalizo, vodenje dnevnikov, portfelje in različne projekte. Pred začetkom dejavnosti je ključno, da učencem jasno in natančno predstavimo, kaj od njih pričakujemo (cilje). Ocenjevalni kriteriji morajo biti dosledni, pri čemer morajo biti tako učenci kot starši z njimi seznanjeni (Kočevar, 2022; Purall Cone, Werner in Cone, 2009).

3 Zaključek

Medpredmetno povezovanje glasbe z drugimi šolskimi predmeti ima številne pozitivne učinke, saj omogoča globlje razumevanje in večjo motivacijo pri učenju. Glasba ne le prispeva k bolj dinamičnemu učnemu okolju, temveč učencem nudi

tudi priložnost za kreativno izražanje in celostno dojemanje učnih vsebin. Uvajanje glasbenih elementov v različne predmete, kot so matematika, jezikoslovje, družboslovje in naravoslovje, omogoča povezovanje znanj in spodbujanje kritičnega mišljenja. Tovrsten pristop krepi medsebojne vezi med učenci in učitelji ter ustvarja prijetnejše in bolj vključujoče učno okolje.

Premišljeno načrtovanje je ključno za uspešno izvajanje medpredmetnega povezovanja. Učni rezultati, ki izhajajo iz tovrstnih pristopov, dokazujejo, da bogatijo izobraževalno izkušnjo in prispevajo k trajnejšemu znanju. Povezovanje glasbe z drugimi predmetnimi področji, ne le bogati učne izkušnje, temveč tudi prispeva k oblikovanju celostne, ustvarjalne in kritične miselnosti učencev.

Literatura

- Burjak, V. (2022). *Medpredmetno povezovanje pri pouku na daljavo*. *Cross-Curricular Integration in Distance Learning*. Razredni pouk, 24(1). Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk>.
- Bušljeta, R. in Brković, V. (2019). Strategije za poticanje kreativnosti u nastavi povijesti. *Nova prisutnost*, 17(3), 611–622.
- Cerk, S. S. (2021). *Sodobni izgovori izobraževanja na daljavo v okviru medpredmetnega povezovanja in inovativnih učnih okolij*. *Uporabna informatika*, 29(2), 76–82.
- Kočevar, T. (2022). *Medpredmetno povezovanje družbe v četrtem razredu osnovne šole* (Magistrska naloga). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. http://pefprints.pef.uni-lj.si/1217/1/Medpredmetno_povezovanje_dru%C5%BEbe_v_%C4%8Detrtem_razredu_osnovne_%C5%A1ole.pdf.
- Oblak, N. (2022). *Medpredmetno povezovanje matematike in glasbe* (Magistrska naloga). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. http://pefprints.pef.uni-lj.si/5314/1/Medpredmetno_povezovanje_matematike_in_glasbe_KON%C4%8CANO.pdf.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf.
- Učni načrt: Tuji jezik v 1. razredu. (2013). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/programe_razsirjeni/TJ_prvi_razred_izbirni_neobvezni.pdf.
- Volk, M. in Štemberger, idr. (Ur.). (2020). *Medpredmetno povezovanje: Pot do uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev* [Cross-Curricular Integration: The Path to the Realisation of Educational Goals]. Založba Univerze na Primorskem. <https://www.hippocampus.si>.

IZDELAVA GLASBIL

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.33](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.33)

ISBN

978-961-286-993-9

MAJA KUZMIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
maja.kuzmic@student.um.si

Poglavje obravnava izdelavo glasbil v osnovni šoli iz različnih materialov. Glasbila so opredeljena kot naprave, ki omogočajo izvajanje glasbe in jih delimo glede na njihove akustične lastnosti in način izvajanja. Izdelava glasbil pri učencih spodbuja kognitivni, fizični in motorični razvoj ter prinaša veselje ob ustvarjanju funkcionalnih izdelkov. Učitelji morajo pouk načrtovati aktivno, kar vključuje uporabo različnih materialov, s katerimi se učenci učijo in ustvarjajo. Materiali za izdelavo glasbil so lahko papir, les, kovine ali umetne snovi. Lahko so najbolj preprosti vsakdanji predmeti, kakor sta kamen ali zrno. V poglavju je predstavljen primer dobre prakse iz Ankare, kjer so v šolah in vrtcih zaradi finančnih težav začeli sami izdelovati glasbila. Učenci pri tem ne pridobijo le praktičnih znanj, ampak tudi izkušnje, ki jih ne morejo pridobiti z nakupom profesionalnih instrumentov.

Ključne besede:

glasbila,
glasbeni instrumenti,
materiali,
aktivno učenje,
izdelava

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.33](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.33)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical devices,
musical instruments,
materials,
active learning,
making

THE CONSTRUCTION OF MUSICAL INSTRUMENTS

MAJA KUZMIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
maja.kuzmic@student.um.si

This chapter explores the creation of musical instruments in primary schools using various materials. Musical instruments are defined as devices that enable music performance and are categorized based on their acoustic properties and methods of play. The process of crafting instruments promotes cognitive, physical, and motor development in students, while also bringing joy through the creation of functional products. Teachers are encouraged to plan active lessons that incorporate the use of diverse materials for students to explore and create with. These materials may include paper, wood, metal, synthetic substances, or even everyday objects such as stones or grains. The chapter highlights a good practice example from Ankara, where schools and kindergartens began making instruments themselves due to financial constraints. Through this process, students acquire not only practical knowledge but also invaluable experiences that cannot be gained by simply purchasing professional instruments.

University of Maribor Press

1 Uvod

Cilj tega poglavja je predstaviti izdelavo glasbil v osnovni šoli iz najrazličnejših materialov.

Glasbila ali glasbeni instrumenti so opredeljeni kot naprava oziroma pripomoček, s katerim izvajamo glasbo. Glasbilo je tako vsaka stvar, ki povzroča zvok ali ton. Glasbila delimo na podlagi akustične (znanstvene) razdelitve ter glede na način izvajanja. Posebno mesto med glasbili zavzema tudi človekov glas. Glede na način izvajanja glasbila razvrščamo v: godala, pihala, tolkala, trobila, brenkala in glasbila s tipkami. Po akustični razdelitvi, ki se osredotoča na način proizvodnje zvoka, pa jih delimo na: idiofone, metalofone, kordofone, aerofone, membranofone in elektrofone (Šifrer, 2018).

Načrtovano izdelovanje glasbil iz najrazličnejših materialov pri učencih spodbudi kognitivni kot tudi fizični in motorični razvoj. Poleg tega pa prinaša tudi zadovoljstvo in veselje pri ustvarjanju funkcionalnega izdelka (Šuštaršič, 2019).

2 Izdelava glasbil

2.1 Glasbila ali glasbeni instrumenti

Z instrumenti lahko tako izvajamo glasbo oziroma instrumentalno ustvarjamo. Glasbila lahko tudi samostojno izdelamo, in sicer lahko izdelamo male instrumente, ki jih delimo na male ritmične in male melodične instrumente. Mali ritmični instrumenti so recimo doma narejeni boben, ropotulje, kastanjete, triangel ipd., mali melodični instrumenti pa so ksilofon, metalofon, zvončki ipd. Preostalo poimenujemo improvizirani instrumenti, kot so na primer brenkala, ropotulje itd. Lahko pa ustvarjamo glasbo tudi z lastnim telesom, primer je recimo ploskanje, tleskanje itd. (Šuštaršič, 2019).

Da bi lahko zgoraj omenjena glasbila otroku približali in jim omogočili trajnost znanja moramo v svoj učni proces vključiti čim več otrokovih čutil. Otrok naj preko gledanja, poslušanja in tipanja spozna vsebine pouka. Pouk moramo skrbno načrtovati in ga osmisлити, kar dosežemo z načrtovanjem aktivnega učenja (prav tam). Tega Viala in Cabaret (2022) v svojem prispevku opisujeta kot učenje, kjer otrok

razpolaga in rokuje z materiali, pri tem pa stopa v interakcijo z ljudmi, preizkuša zamisli, razmišlja in išče odgovore.

Aktivno učenje mora vsebovati naslednjih pet sestavin:

- materiali – materiali, s katerimi otrok ustvarja,
- razpolaganje in rokovanje – otrok mora imeti dostop do materialov, mora znati z njimi delati, jih preoblikovati, kombinirati,
- izbira – otroku pustimo čim večje možnosti izbire dejavnosti kot tudi materialov, sam načrtuje svoje cilje in interese,
- otrokov govor – otroka spodbujamo k opisu dogajanja, poskusimo ga spodbuditi, da razmišlja na glas,
- podpora odraslega – odrasli naj bodo po potrebi v pomoč otrokom, v smislu ustvarjalnosti, reševanja problemov itd. (Šuštaršič, 2019).

2.2 Materiali za izdelavo glasbenih instrumentov

Otroci vsakodnevno v svojem okolju gradijo, se učijo o različnih materialih in z njimi rokujejo. Največ se otrok nauči, ko si igrače – v našem primeru glasbilo – s katerimi se igra, naredi sam (Cheng idr., 2022).

Šuštaršič (2019) v svoji nalogi navaja, da otroci lahko glasbila ustvarjajo iz najrazličnejših materialov, vse od papirja, kovine, lesa in različnih umetnih snovi (plastika, guma, odpadni materiali itd.). Lahko pa uporabijo tudi netipične materiale iz narave, kot so pesek, koruza, les, elastika ipd. Glasbila so praviloma lahko izdelana iz vseh zvenceh materialov, dokler ti prenašajo vibracije in resonirajo, povzročajo zvok. Izjema so elektronski instrumenti. Uporabimo lahko tudi različne nezvence materiale, na primer kamen, ki ga udarjamo ob zvenceh material, ki nato zazveni. Materialov je v okolici precej na voljo, zato lahko tudi recikliramo in ponovno uporabimo številne jogurtove lončke, škatlice od bobnov, odpadni les, papir in seveda kamenje. S tem pri otroku spodbujamo tudi občutek in skrb za ohranjanje okolja ter krepimo ekološko zavest. Prvi material, ki ga lahko uporabimo z učenci, je recimo les. Praviloma od iglavcev najpogosteje uporabljamo smrekov les, recimo za izdelavo kitar. Podoben smrekovemu je tudi les jelke. Med listavci pa se uporablja vse od lesa jelše, lipe, češnje do oreha in javorja. Les se uporablja za izdelavo glasbil, saj lepo resonira in oddaja topel ton. Les lahko uporabljamo bodisi kot samostojen

material bodisi ga kombiniramo z drugimi materiali. Kadar želimo uporabiti les za udarjanje, izberemo tršega, za vlogo resonatorja pa izbiramo mehkejše vrste lesa (Šuštaršič, 2019). Primer uporabe: les lahko uporabimo tako, da naredimo resonacijsko komoro, nad katero napnemo strune, nanje brenkamo ali godemo oz. napnemo opno, po kateri tolčemo in dobimo boben (Šuštaršič, 2019).

Pri izdelavi glasbil lahko uporabimo tudi kovine, ki se uporabljajo pri izdelavi glasbil že od prazgodovine. Kovine imajo dve ključni prednosti, in sicer odpornost na udarce in resoniranje oz. zven. Vsak udarec po kovini namreč zazveni z visokim tonom in se prenese po dolžini kovine. Kovine same po sebi ne ojačajo zvoka, zato potrebujejo resonator, ta pa je največkrat les. Umetne mase sicer nimajo zvena kakor naravni materiali, vendar se vedno bolj uporabljajo pri izdelavi glasbil, saj so trpežne, cenovno dostopne in imajo veliko možnosti preoblikovanja. Tipičen primer je recimo kljunasta flavta, v domači izvedbi lahko tudi strune za kitaro ali pa opna za bobne (Šuštaršič, 2019).

Tudi kamen je lahko material, s katerim izdelamo glasbilo, in sicer v obliki polnila za ropotulje, lahko pa z njimi tolčemo. Pri otrocih je seveda v prvi vrsti treba upoštevati težavnost izdelave glasbila in v skladu s tem smiselno izbrati materiale. Materiali naj bodo takšni, da jih otrok pozna, so mu dostopni in zna z njimi rokovati ter jih preoblikovati (Fletcher, 2012).

2.3 Primer dobre prakse

Za dosego trajnostnega znanja in njegove uporabnosti je pomembno, da vključimo sodobnejše pristope, ki temeljijo na praktični dejavnosti učencev. Sem spadajo: problemsko učenje, raziskovalno učenje, izkustveno učenje, projektno učenje in ustvarjalno učenje. Te pristope vključujemo tudi pri načrtovanju izdelave glasbil z učenci, kar spodbuja njihovo ustvarjalnost in praktične spretnosti (Sedef in Canan, 2013). Avtorja predstavitel primer dobre prakse izdelave glasbil. V Ankari (Turčiji) so se zaradi številnih prednosti odločili izdelovati glasbila v šolah in vrtcih kar sami. Velik razlog je tudi finančna stiska, ki pesti šole in vrtce v tistem okolišu. S tem se ne krepita samo iznajdljivost in ustvarjalnost učencev, temveč z ročnim delom skrbijo tudi za njihov kognitivni in motorični razvoj. Prednosti, ki so jih omenili udeleženci, so močno povezane s samo izdelavo instrumenta, ki nudi izkušnjo otrokom, ki je ne morejo pridobiti na drug način. Slabosti pa so povezane s fazo uporabe instrumentov in samo uporabo materialov. Tako lahko rečemo, da

prednosti v fazi izdelave privedejo do določenih slabosti v fazi uporabe. Vendar namen učiteljev ni izdelati glasbila enaka kupljenim oziroma narejenim iz profesionalnih materialov, temveč omogočiti učencem izkušnjo načrtovanja, izdelovanja, preizkušanja in rokovanja z različnimi materiali (Sedef, Canan, 2013).

3 Zaključek

Delo z različnimi materiali pri izdelavi glasbil v šoli ne le bogati učni proces, ampak tudi spodbuja kreativnost in timsko delo med učenci. Skozi praktične izkušnje se učenci naučijo osnovnih principov fizike in umetnosti, kar vodi do večjega zanimanja za glasbo. Vendar pa tak pristop predstavlja izziv za učitelje, saj zahteva dodatno načrtovanje, znanje o materialih in prilagajanje učnih metod. Kljub nekaterim težavam pa je učinek na učence lahko izjemno pozitiven, saj razvijajo pomembne veščine in doživljajo zadovoljstvo ob ustvarjanju lastnih glasbil.

Literatura

- Cheng, L., Wang M., Chen, Y., Niu, W., Hong, M. in Zhu, Y. (2022). *Design My Music Instrument: a Project- Based Science, Techonology, Engineering, Arts, and Mathematics Program on The Development of Creativity*. National Library of Medicine.
<https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2021.763948/full>
- Fletcher, N. (2012). *Materials and musical instruments*. Australian acoustic, 40(2), 130–133.
https://www.acoustics.asn.au/journal/2012/2012_40_2_Fletcher.pdf
- Sedef, S. in Canan, Ü. E. (2013). *Musical instruments made by small hands: A multifunctional activity at preschools in Turkey*. Procedia – Social and Behaviour Sciences, 93, 1879–1884.
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813035787?ref=pdf_download&fr=RR-2&rr=8d9d0263ef025b1b
- Šifrer, L. (2018). *Usmerjene glasbene dejavnosti za otroke 1. starostnega obdobja* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana. http://pefprints.pef.uni-lj.si/51110/1/Diplomsko_delo_-_urejeno.pdf
- Šuštaršič, M. (2019). *Projektno učno delo v vrtcu ob izdelavi preprostih glasbenih instrumentov* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana. http://pefprints.pef.uni-lj.si/5847/1/diploma_%C5%A0u%C5%A1tar%C5%A1i%C4%8D_.pdf
- Viala, R. in Cabaret, J. (2022). *Practical guide for testing in musical instruments making*. Institut Technologique Européen des Métiers de la Musique – ITEM, 72000 Le Mans, France.
https://www.researchgate.net/publication/355187281_Practical_guide_for_experiments_and_research_in_musical_instruments_making/link/621cbe6f579f1c041720d08b/download?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19

POMEN GLASBENE IMPROVIZACIJE V OSNOVNI ŠOLI

MAJA LEJKO

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
maja.lejko@student.um.si

V tem poglavju bo obravnavana glasbena improvizacija kot ključna oblika ustvarjalnosti, ki spodbuja otrokovo domišljijo. Glasbena improvizacija je opredeljena kot učna spretnost, ki jo z vadbo, intelektualnim napredkom in izkušnjami nadgrajujemo. Otrokom omogoča, da skozi glasbo izražajo svojo izvirnost in razvijajo ritmične, harmonske in melodične spretnosti. Poseben poudarek je na tem, da jo je smiselno vključiti že v zgodnji fazi izobraževanja, saj spodbuja aktivacijo kognitivnih procesov. V poglavju so zajete različne vrste improvizacije, kjer je pomembno izpostaviti, da se vokalna uporablja manj pogosto kot instrumentalna in ritmična. Učinkovita improvizacija vključuje svobodne in namenske glasbene odločitve v okviru določenih omejitev. Učiteljeva vloga je ključna pri spodbujanju notranje motivacije učencev, saj mora biti poudarek na učnem procesu, ne na končnem izdelku. Kljub pozitivnemu vplivu improvizacije jo učitelji pogosto premalokrat izvajajo. Tudi otroci lahko z enostavnimi vzorci in različnimi dejavnostmi dosežejo smiselno improvizacijo, kar prispeva k njihovemu celotnemu glasbenemu razvoju.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.34](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.34)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
socialne spretnosti,
spretnosti petja,
glasbena improvizacija,
domišljija,
izvirnost

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.34](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.34)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
social skills,
singing skills,
musical improvisation,
imagination,
originality

THE IMPORTANCE OF MUSICAL IMPROVISATION IN PRIMARY SCHOOL

MAJA LEJKO

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
maja.lejko@student.um.si

This chapter explores musical improvisation as a key form of creativity that stimulates children's imagination. Musical improvisation is defined as a learning skill that develops through practice, intellectual growth, and experience. It enables children to express their originality through music while enhancing rhythmic, harmonic, and melodic skills. Particular emphasis is placed on the importance of introducing improvisation at an early stage of education, as it activates cognitive processes. The chapter examines various types of improvisation, highlighting that vocal improvisation is used less frequently than instrumental and rhythmic improvisation. Effective improvisation involves making free yet purposeful musical choices within certain boundaries. The teacher's role is crucial in fostering students' intrinsic motivation, with the focus placed on the learning process rather than the final product. Despite its positive impact, improvisation remains underutilized in teaching practices. Children can achieve meaningful improvisation through simple patterns and diverse activities, contributing significantly to their overall musical development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena improvizacija predstavlja pomemben vidik ustvarjalnosti, ki učencem omogoča, da skozi glasbo razvijajo svojo domišljijo, izražajo čustva in raziskujejo zvoke na edinstven način. Povezana je s spodbujanjem kognitivnih procesov, socialnih veščin in glasbene občutljivosti, kar jo postavlja v ospredje (Biasutti, 2017). Glasbena improvizacija ni prirojena veščina, ampak se razvija z učenjem, vadbo in izkušnjami (Koutsoupidou in Hargreaves, 2009). Njeno vključevanje v pouk glasbene umetnosti je ključnega pomena, saj omogoča razvoj učencevih ritmičnih in melodičnih spretnosti, hkrati pa spodbuja njegovo glasbeno rast (Kratus, 2015). Razvoj glasbene improvizacije ne prispeva le k razvoju socialnih spretnosti, ampak tudi k ustvarjalnosti učencev. V glasbeni vzgoji je za učitelje koristno razumevanje glasbene improvizacije, saj jim to omogoča oblikovanje ustvarjalnih in dinamičnih ur, hkrati pa ponuja ustvarjalno okolje za učence (Hickey, 2009).

2 Pomen glasbene improvizacije v osnovni šoli

Glasbena ustvarjalnost je povezana s človekovo domišljijo in njegovim notranjim duhom, ki je nezaveden in svoboden. Posebno obliko glasbene ustvarjalnosti predstavlja glasbena improvizacija, čigar namen je, da otrok s pomočjo lastnega glasu, gibanja ali različnih glasbil, na spontan način glasbeno ustvarja. Glasbena improvizacija ni spretnost, ki bi bila prirojena, ampak predstavlja učno spretnost, ki se z učenjem, intelektualnim razvojem, izkušnjami in vadbo izboljšuje na visoki ravni (Koutsoupidou in Hargreaves, 2009). Glasbena improvizacija predstavlja eno izmed formativnejših glasbenih praks, čigar namen je spodbujati ritmično, harmonsko, izrazno in melodično občutljivost učencev. Za učence je koristno učenje improvizacije na vseh ravneh, še posebej pa bi bilo koristno, če bi se uvajala glasbena improvizacija že na začetku glasbenega izobraževanja, saj se s pomočjo nje aktivira večje število kognitivnih procesov. Ta hkrati omogoča, da se kompleksne sposobnosti usklajujejo in vedno bolj krepijo (Biasutti, 2017).

2.1 Temeljni koncepti glasbene improvizacije

Glasbena improvizacija predstavlja izvajanje še nikoli slišane glasbe na ustvarjalen način. Lahko bi tudi rekli, da gre za izumljanje nove glasbe. Vključuje igranje na instrumente, spretnosti petja in ustvarjanje (Biasutti, 2017). Pri otrokovem glasbenem ustvarjanju glasbena improvizacija utrjuje izvirnost, glasbeno fleksibilnost

in sintakso (Koutsoupidou in Hargreaves, 2009). Obstaja več vrst glasbene improvizacije, a priljubljenost vseh ni enaka. Koutsoupidou (2005) je mnenja, da se v primerjavi z instrumentalnimi improvizacijskimi dejavnostmi, ki jih učitelji najpogosteje izvajajo, najmanj pogosto izvaja vokalna improvizacija.

Krevel in Žnidaršič (2024) sta ugotovili, da učitelji najredkeje vključujejo vokalno improvizacijo, nekoliko pogosteje ritmično improvizacijo, še manj melodično in najmanj instrumentalno improvizacijo. V otroštvu glasbeno-improvizacijske dejavnosti otrokom ponujajo priložnost za izražanje in raziskovanje ključnih dejavnosti s pomočjo glasbe. Glasbena improvizacija vključuje razvoj in krepitev socialnih spretnosti (Sawyer, 2011, v Biasutti, 2017). Njena izobraževalna vrednost je v spodbujanju glasbenika, da razvija zvočni dialog z drugimi izvajalci, razmišlja o ustvarjenem zvoku in raziskuje njegove lastnosti. Razvoj spretnosti glasbene improvizacije je odvisen od več dejavnikov, kot so samoučinkovitost, vztrajnost pri vadbi, motivacija in interakcija z okoljem (Biasutti, 2017). Improvizacije omogočajo, da izvajalec svobodno izbere ritme in višino tonov v obsegu določenih omejitev ter se po lastni izbiri odloči, da bo skladbo izvajal v molu. Vsaka improvizacija ima tri značilnosti, ne glede na njeno zahtevnost, in sicer svobodno sprejemanje ritmičnih in melodičnih odločitev znotraj določenih omejitev, brez namena ponovitve ali revizije in namenski zvoki. Glede na vse tri značilnosti lahko tudi otroci smiselno improvizirajo in namensko ustvarjajo glasbene zvoke (Kratus, 2015).

2.2 Vključevanje improvizacije v dnevne glasbene aktivnosti

Učitelj mora učencem zagotoviti enoten načrt razvijanja procesa pri načrtovanju dejavnosti. Krepiti mora učenčevo notranjo motivacijo za glasbene dosežke in njegov učni pristop ne sme biti osredotočen na izdelek, ampak mora biti v središču učni proces (Biasutti, 2015). Kljub številnim pozitivnim ugotovitvam o glasbeni improvizaciji sta Krevel in Žnidaršič (2024) ugotovili, da pri glasbenem pouku učitelji v osnovni šoli izvajajo dejavnosti improvizacije enkrat mesečno. V svojih improvizacijah otroci uporabljajo enostavne ponavljajoče se vzorce, kar nakazuje, da ne gre za naključne, ampak za namenske zvoke. Otroci lahko svoji glasbi postavijo omejitve v improvizaciji, kadar uporabljajo ritmične vzorce (Kratus, 2015). Poleg vadbe lestvic, akordov in splošnega teoretičnega znanja vključujejo najnovejši predlogi dejavnosti, ki so osredotočene na igranje po posluhu, razvoj slušnih spretnosti in zagotavljanje izvirnega okolja za učenje (Biasutti, 2015).

Glasbeno improvizacijo lahko vključimo v dnevne glasbene aktivnosti na način, da učitelj igra, učenec pa mora improvizirati ritmični »odgovor« na »vprašanje«. Učitelj uporabi način, da v štirih taktih zaigra, naloga učenca pa je, da v istem tempu zaigra »odgovor« enake dolžine. Pomembno je, da učenec igra brez prekrivanja ritma in takoj za učiteljem. Pri tem lahko uporabita igranje na tolkala ali lesene palice, lahko pa tudi ploskata. Glede na sposobnost učenca se razvija pot izdelka glasbene improvizacije (Hickey, 2009).

3 Zaključek

Glasbena improvizacija ima pomembno vlogo v osnovnošolskem glasbenem izobraževanju, saj spodbuja ustvarjalnost, kognitivni razvoj in socialne veščine učencev. Omogoča učinkovito glasbeno učenje, kjer se med sabo prepletajo različne glasbene spretnosti in ima vlogo v učenčevem celostnem razvoju. Kljub temu da je na splošno glasbena improvizacija premalo vključena v pouk, jo je zaradi učenčevega glasbenega razvoja treba vključiti takoj na začetku glasbenega izobraževanja. Prednosti obravnavane teme vključujejo svobodno izražanje učencev, krepitev njihove izvirnosti in samozavesti. Zato je ključnega pomena, da učitelji improvizacijo redno vključujejo v učne ure in je ne zanemarjajo.

Literatura

- Biasutti, M. (2015). Pedagogical applications of cognitive research on musical improvisation. *Frontiers in Psychology*, 6(614), 1–12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00614>
- Biasutti, M. (2017). Teaching Improvisation through Processes. Applications in Music Education and Implications for General Education. *Frontiers in Psychology*, 8(911), 1–8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00911>
- Hickey, M. (2009). Can improvisation be 'taught'? A call for free improvisation in our schools. *International journal of music education*, 27(4), 285–299. <https://doi.org/10.1177/0255761409345442>
- Koutsoupidou, T. (2015). Improvisation in the English primary music classroom: teachers' perceptions and practices. *Music Education Research*, 7(3), 363–381. <http://dx.doi.org/10.1080/14613800500324432>
- Koutsoupidou, T. in Hargreaves, D. J. (2009). An experimental study of the effects of improvisation on the development of children's creative thinking in music. *Psychology of Music*, 37(3), 251–278. <https://doi.org/10.1177/0305735608097246>
- Kratus, J. (2015). A Developmental Approach to Teaching Music Improvisation. *International Journal of Music Education*, 26(1), 27–38. <https://doi.org/10.1177/025576149502600103>
- Krevel, A. in Žnidaršič, J. (2024). The Frequency of Music Improvisation Activities in the Fourth and Fifth Grade of Primary School. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 14, 1–21. <https://doi.org/10.26529/cepsj.1783>

VLOGA GLASBENEGA UČITELJA KOT MOTIVATORJA

LEA LOBENWEIN

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
lea.lobenwein@student.um.si

V tem poglavju je predstavljena vloga glasbenega učitelja kot motivatorja, ki igra ključno vlogo pri spodbujanju učenčevega zanimanja za glasbo in izboljšanju njihovih dosežkov. Učitelji glasbe s svojo zavzetostjo, metodami poučevanja in razumevanjem psiholoških potreb učencev pomembno vplivajo na učenčevo motivacijo, angažiranost in trajnostni interes za glasbo. Osrednja tema poglavja so različne motivacijske strategije, ki jih lahko učitelji uporabijo za spodbujanje glasbenega razvoja, vključno z ustvarjanjem spodbudnega učnega okolja, uporabo skupinskega ustvarjanja in improvizacije, zagotavljanjem prilagojene povratne informacije in osredotočanjem na razvoj notranje motivacije. Pomemben poudarek je namenjen vlogi učiteljevega odnosa do učencev, saj pozitiven in spodbuden odnos krepi učenčevo samozavest, vztrajnost in užitek pri učenju glasbe.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.35](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.35)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
motivacija,
interes,
učitelj,
poučevanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.35](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.35)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
motivation,
interest,
teacher,
teaching

THE ROLE OF THE MUSIC TEACHER AS A MOTIVATOR

LEA LOBENWEIN

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
lea.lobenwein@student.um.si

This chapter explores the role of the music teacher as a motivator, emphasizing their crucial part in fostering students' interest in music and enhancing their achievements. Through their dedication, teaching methods, and understanding of students' psychological needs, music teachers have a significant impact on motivation, engagement, and sustained interest in music. The central theme of the chapter is the variety of motivational strategies teachers can use to encourage musical development. These include creating a supportive learning environment, promoting collaborative creation and improvisation, providing tailored feedback, and cultivating intrinsic motivation. Special emphasis is placed on the teacher-student relationship, as a positive and supportive approach enhances students' confidence, perseverance, and enjoyment in learning music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Motivacija je eden ključnih dejavnikov, ki vpliva na učenje in razvoj posameznika. Uspešen učni proces temelji na spodbudi, ki posamezniku pomaga ohranjati zanimanje, vztrajati pri učenju in premagovati ovire. Učitelji pri tem igrajo posebno vlogo, saj z različnimi tehnikami motiviranja pomagajo učencem razviti pozitiven odnos do učenja, občutek lastne vrednosti in zaupanja v svoje sposobnosti. S svojo podporo in pristopom lahko učitelji ustvarijo okolje, kjer se učenci počutijo vključene, sprejete in pripravljene na raziskovanje novih znanj ter razvoj potencialov.

2 Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja

Jones (2009) opredeli motivacijo kot ciljno usmerjeno telesno ali duševno dejavnost, ki se sproži in vzdržuje z namenom doseganja ciljev. Pomembnost akademske motivacije izhaja iz tega, da motivirani učenci pogosteje sodelujejo v dejavnostih, ki podpirajo njihov učni proces in akademske dosežke. Asmus (2021) navaja, da motivacija igra pomembno vlogo pri dosežkih, medtem ko je pri glasbenih dosežkih vpliv motivacije še večji. Motivacija je torej ključnega pomena pri glasbenem uspehu, saj se posameznik ne bo učil glasbe, če nima motivacije.

Za spodbujanje notranje motivacije in uspešno motiviranje učencev sta ključnega pomena upoštevanje psiholoških potreb, kot so kompetentnost, vključenost in avtonomnost (Evans idr., 2016), in skrbna izbira ustrezne didaktične strategije. Raznolike strategije v glasbenem pouku, kot so sodelovalni projekti s skupinsko improvizacijo, dokazano krepijo motivacijo učencev. Ob tem je pomembno izpostaviti dejavnike, ki vplivajo na motivacijo v glasbenem izobraževanju – od posameznikovih značilnosti in angažiranosti do učnega okolja in kakovostne povratne informacije (Cremades-Andreu idr., 2024).

2.1 Vpliv učiteljevega odnosa na učenčevo angažiranost

Angažiranost se nanaša na čustvene in vedenjske vidike, ki vplivajo na učenje. Čustvena angažiranost se kaže v pozitivnih čustvih, kot je zanimanje, in odsotnosti negativnih čustev, kot sta tesnoba in razočaranje. Vedenjska angažiranost pa se odraža v trudu, vztrajnosti in pozornosti, ki jih učenec vloži v učenje. Angažiranost učencev je pomembna, saj izboljšuje učenje, akademski napredek in samozavest učenca. Prav tako napoveduje dolgoročne pozitivne rezultate, kot sta veselje do dela

in sposobnost sprejemanja izzivov. Zavzeti učenci imajo tudi prednost v socialnih situacijah, saj so večkrat deležni pozitivnih odzivov in motivacije učiteljev (Abacioglu idr., 2019).

2.2 Vzpostavljanje pozitivnega učnega okolja

Učitelji so pomembni pri spodbujanju vključenosti učencev in imajo možnost oblikovati učno okolje. Učitelj oblikuje pogoje v razredu, ki omogočajo sodelovanje učencev ter vplivajo na njihovo učenje ter motivacijo. Učitelj ima ključno vlogo pri ustvarjanju pozitivnega učnega okolja, ki je spodbudno za učence. Nedavne raziskave avstralskih izobraževalnih ustanov potrjujejo pomembno vlogo učiteljev pri vključevanju učencev. Ugotovljeno je bilo, da je vloga učiteljev pri zagotavljanju spodbudnega in pozitivnega učnega okolja bila ključnega pomena za šolske izkušnje učencev. Učitelji imajo največji nadzor nad učnim okoljem, vsebino in pedagoškimi pristopi, zato so njihove odločitve pomembne za zavzetost učencev (Pedler idr., 2020). Vzpostavljanje varnega prostora za učence se začne z razvojem občutka varnosti v nas samih, ki nam omogoča iskreno razmišljanje o trenutnih učnih praksah, ki morda niso koristne ali učinkovite. Ne glede na to, s čim se učenci srečujejo, imajo prostor s podporo za glasbeno izražanje. Vsak izmed učencev potrebuje učitelja, ki lahko prilagodi učenje njihovim specifičnim potrebam (Hendricks idr., 2014).

2.3 Vloga povratne informacije in priznanj v motivacijskem procesu

S številnimi raziskavami je dokazano, da je najmočnejši dejavnik učenčevega prepričanja v lastno ustvarjalnost prav pozitivna povratna informacija učitelja o njegovi ustvarjalnosti. Povratna informacija je lahko zgolj informativna ali v obliki ocene. Učenci se lahko na motiviranje učitelja odzovejo tudi zaradi strahu pred neuspehom ali razočaranjem. Učitelji glasbe pogosto uporabljajo tekmovanja kot način za motivacijo učencev. Tekmovanja do neke mere spodbujajo učence, vendar pa na drugi strani pri nekaterih učencih povzročijo tesnobo, izgubo ljubezni do glasbe in celo strah pred nastopanjem. Tekmovalnost torej lahko učenca motivira zaradi pritiska in ne notranje potrebe. Učitelji bi morali razmisliti o drugih načinih, kako ustvariti učno okolje za vse učence. Poudarjanje tekmovalnosti lahko povzroči, da se učenci osredotočajo na primerjanje z drugimi in ne na povratne informacije učitelja. To pa lahko vodi do tega, da učenci verjamejo, da se njihove sposobnosti ne morejo izboljšati in zato hitro obupajo (Hendricks idr., 2014). Povratne

informacije o rezultatih, ki jih učencu zagotovi učitelj, so ključnega pomena pri oblikovanju učenčevih močnih področij in načinu, kako vidijo sami sebe (Asmus, 2021).

2.4 Ocenjevanje in spodbujanje trajnostnega interesa za glasbo

V študiji Krausa in Davidsona (2018) so glasbeni pedagogi razmišljali o svoji praksi in načinu spodbujanja nadaljnjega glasbenega udejstvovanja učencev. S pomočjo analize podatkov iz intervjujev so identificirali pet ključnih spretnosti, ki so potrebne za izobraževanje učencev v glasbenem udejstvovanju. Te spretnosti vključujejo razumevanje in uporabo različnih glasbenih zvrsti, spodbujanje osebnega pristopa, ustvarjanje priložnosti za učenje in spodbujanje vključenosti učencev. Celostni pristop h glasbenemu izobraževanju, ki vključuje ustvarjanje kulturno raznolikih izkušenj in spodbujanje aktivnosti učencev, je ključnega pomena za nadaljnji razvoj glasbenega izobraževanja.

Raziskava o vseživljenjskem delovanju v glasbi je potrdila, da se dostop do glasbenega udejstvovanja začne v otroštvu, vendar samo ponudba v šolah ni dovolj. Trajne, v prihodnost usmerjene glasbene priložnosti, so ključnega pomena za vzpostavitev povezave med glasbenim ustvarjanjem in prihodnjimi možnostmi. Samouki pop glasbeniki doživljajo kontinuiteto glasbene dejavnosti iz najstniških let v odraslost, medtem ko udeleženci v orkestrih in glasbenih skupinah, ki jih vodijo učitelji, izražajo, da pogrešajo šolsko glasbeno ustvarjanje. Amaterske organizacije lahko zagotovijo te priložnosti ter vzpostavijo boljše povezave med šolskimi in občinskimi organizacijami. Da bi razumeli, zakaj se veliko potencialnih glasbenikov v odrasli dobi preneha ukvarjati z glasbo, lahko uporabimo metaforo vrtnarjenja, v kateri mora učitelj skrbeti za hrano in nego, ki jo potrebuje mlada sadika (Pitts, 2017).

3 Zaključek

V zaključku tega poglavja želim poudariti, kako pomembno vlogo ima glasbeni učitelj kot motivator pri oblikovanju učenčevega odnosa do glasbe in njegovega dolgoročnega udejstvovanja na tem področju. S svojim pristopom učitelj ne vpliva le na učenčeve trenutne glasbene dosežke, temveč tudi na razvoj trajne motivacije, samozavesti in ustvarjalnosti. Ustvarjanje spodbudnega učnega okolja, kjer učenci lahko izražajo svoje talente brez strahu pred neuspehom, se je izkazalo za ključno pri izboljšanju njihovih glasbenih veščin in pozitivnega odnosa do učenja glasbe.

Glasbeni učitelj, ki učinkovito prilagaja pedagoške strategije individualnim potrebam učencev in spodbuja njihovo notranjo motivacijo, omogoča dolgoročni razvoj njihovih glasbenih potencialov in jih spodbuja, da glasbo doživljajo kot vir zadovoljstva in samouresničitve, ki lahko traja vse življenje.

Literatura

- Abacioglu, Ceren S., Zee, Marjolein, Hanna, Fadie, Soeterik, Inti M., Fischer, Agneta H. in Volman, Monique. (2019). Practice what you preach: The moderating role of teacher attitudes on the relationship between prejudice reduction and student engagement. *Teaching and Teacher Education*, 86(102887). <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102887>
- Asmus, Edward P. (2021). Motivation in Music Teaching and Learning, *Visions of Research in Music Education*, 16(31). <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/vrme/vol16/iss5/31>
- Cremades-Andreu R in Lage-Gómez C (2024). Different forms of students' motivation and musical creativity in secondary school. *British Journal of Music Education* 41, 20–30. <https://doi.org/10.1017/S0265051723000232>
- Hendricks, K. S., Smith, T. D. in Stanuch, J. (2014). Creating safe spaces for music learning. *Music Educators Journal*, 101(1), 35–40. <https://doi.org/10.1177/0027432114540337>
- Jones, B. D. (2009). Motivation students to engage in learning: The music model of academic motivation. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 21(2), 272–285.
- Krause, A. E. in Davidson, J.W. (2018). Effective Educational Strategies to Promote Life-Long Musical Investment: Perception of Educators. *Frontiers in Psychology* 9(1977). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01977>
- Pedler, M., Yeigh, T. in Hudson, S. (2020). The Teachers' Role in Student Engagement: A Review. *Australian Journal of Teacher Education*, 45(3). <https://doi.org/10.14221/ajte.2020v45n3.4>
- Pitts, E. S. (2017). What is music education for? Understanding and fostering routes into lifelong musical engagement, *Music Education Research*, 19(2), 160–168. <https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1166196>

GLASBENA IZVEDBA

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.36](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.36)

ISBN

978-961-286-993-9

TEA LOVRENČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tea.lovrencic@student.um.si

V tem poglavju bomo posebno pozornost namenili glasbeni izvedbi. Glasbena izvedba je termin, ki spada v širši okvir glasbenih dejavnosti, kot so dejavnosti poslušanja, izvajanja in ustvarjanja. Dotaknili se bomo glasbene izvedbe s strani učencev in njenega spodbujanja v razredu. Poudarili bomo vlogo glasbene igre kot pristopa za spodbujanje glasbene aktivnosti in krepiteve socialnih veščin učencev. Dotaknili se bomo vloge napak in učenja iz njih v procesu izvajanja. Na koncu bomo izpostavili pomen vključevanja informacijsko-komunikacijske tehnologije pri pouku glasbene umetnosti ter poudarili pomen sodelovanja med različnimi deležniki: učenci, učitelji, starši in šolo pri javnem nastopanju ter udeleževanju na javnih prireditvah, s pomočjo katerih spodbujamo samozavest učencev in krepimo njihovo samopodobo.

Ključne besede:

glasbena izvedba,
učenci,
učitelji,
glasbene metode,
glasbena igra

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.36](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.36)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical performance,
students,
teachers,
musical methods,
musical play

MUSICAL PERFORMANCE

TEA LOVRENČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tea.lovrencic@student.um.si

This section focuses specifically on musical performance, a term situated within the broader context of musical activities such as listening, performing, and creating. The discussion centers on how pupils perform music and how this is encouraged in the classroom. Emphasis is placed on the role of musical play as an approach to stimulate musical activity and enhance students' social skills. The importance of mistakes and the learning process they foster in musical performance is also addressed. Additionally, the integration of ICT in teaching musical arts is highlighted, alongside the significance of collaboration among various stakeholders—students, teachers, parents, and schools—in public performance and participation in events. This collaboration promotes students' self-confidence and strengthens their self-esteem.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeno izvajanje je sestavljeno iz treh ključnih komponent: ritmične izreke, petja in igranja na otroška glasbila (Lango, 2011). Tukaj se moramo navezati na poučevanje glasbene umetnosti na razredni stopnji, ki spodbuja poučevanje po prej omenjenih ključnih korakih. Glasbeno izvajanje je pomembna tematika, ki se nanaša tako na glasbeno izvedbo učitelja v razredu kot na glasbeno izvedbo učencev. V tem poglavju smo raziskovali glasbeno igro kot metodo za izboljšanje socialnih spretnosti učencev ter poudarili njen pomen za njihov kognitivni in emocionalni razvoj (Burak in Bas, 2024). Tema pa je pomembna tudi s širšega vidika udejstvovanja učencev in učiteljev v glasbenem življenju izven šolskih klopi, kjer se povezuje z glasbeno izvedbo nastopajočih.

2 Glasbena izvedba

Pri pregledu raziskav smo naleteli na raziskavo Reimerja (1994), ki govori o glasbeni izvedbi in pomenu njenega ohranjanja v šolskem prostoru. Prav tako raziskava pravi o pozitivnih učinkih glasbene izvedbe na kognitivno, afektivno in socialno področje razvoja učenčeve osebnosti. Z njo se širi zavedanje o pomembnosti glasbene izvedbe v živo, brez vključevanja multimedijskih pripomočkov, ki odstirajo le delček glasbene izkušnje, ne pa celotnega, polnega doživetja.

2.1 Ogroženost glasbenega izvajanja

Ali je glasbeno izvajanje ogroženo? To je vprašanje, ki se je porodilo raziskovalcu Reimerju leta 1994, še posebej pa je aktualno danes, ko tehnologija sega na vsa področja življenja, tudi v poučevanje glasbene umetnosti. Raziskovalci so predvsem zaskrbljeni, da bi multimedijski, torej glasbeni posnetki, predvajanje glasbe iz multimedijskih kanalov idr., nadomestilo izvajanje glasbe v živo. Najnoveše študije potrjujejo, da je uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije pri pouku glasbene vzgoje v porastu in da so ji učitelji razrednega pouka bolj naklonjeni kot vzgojitelji v vrtcih (Atabeck in Burak, 2020).

Zakaj je glasbeno izvajanje sploh postalo ogroženo? Reimer (1994) navaja tri razloge:

- ker je glasbeno izvajanje postalo stvar izbire in ne nuje,
- ker je glasbeno izvajanje postalo specializirana dejavnost in

- ker je glasbeno izvajanje postalo nepotrebno vmešavanje med skladateljem in občinstvom.

Specializacija estetske dejavnosti glasbenega izvajanja ali profesionalizacija izvajanja kaže na kulturo, ki bolj ceni glasbene izdelke kot sam glasbeni proces (Reimer, 1994). Torej naš namen v razredu ni, da učenci slišijo popolno izvedbo določene otroške pesmi, ki jo izvaja profesionalni glasbenik, temveč, da mi – kot učitelji – glasbo izvedemo v živo, sami. Kar bi nas kot pedagoge moralo zanimati, so razvojni procesi, s katerimi izvajalci in skladatelji izpopolnjujejo svoje spretnosti in nam s tem nudijo uporabne pedagoške modele, ki jih lahko apliciramo v pedagoško prakso (Reimer, 1994).

V nadaljevanju si bomo ogledali enega izmed uspešnih modelov poučevanja glasbene umetnosti na razredni stopnji.

2.2 Glasbena igra kot del pouka glasbene umetnosti

Glasbena igra je metoda, ki je opredeljena kot združevanje glasbene umetnosti in igre, kar zagotavlja inovativen in edinstven pristop k učenju. Sestavljajo jo dejavnosti, ki učencem omogočajo raziskovanje, improvizacijo in ustvarjanje z zvokom (Littleton, 1998, v Burak in Bas, 2024).

Raziskava, izvedena v Turčiji, na vzorcu šestdesetih otrok v tretjem razredu osnovne šole, je pokazala statistično pomembne razlike pri razvoju socialnih spretnosti med eksperimentalno in kontrolno skupino. Učenci v eksperimentalni skupini, ki so bili izpostavljeni metodi glasbene igre, so v časovnem obdobju desetih tednov bistveno bolj napredovali ter razvili več socialnih veščin in spretnosti, kot učenci, ki metodi glasbene igre niso bili izpostavljeni (Burak in Bas, 2024).

Reimer (1994) trdi, da bi bilo treba glasbeno izvajanje obravnavati kot sestavni del glasbenega izobraževanja vsakega učenca iz naslednjih razlogov:

- glasbeno izvajanje je vrsta inteligence, ki se krepi z vajo;
- glasbena izvedba krepi kognitivne in fizične sposobnosti izvajalca;
- med glasbenim izvajanjem obravnavamo različne glasbene probleme, posledično pa se razvija tudi glasbeno mišljenje.

Glasbeno izvajanje je veliko več kot le poustvarjanje not na partituri, pravi Cook (1990, v Reimer 1994). Glasbena vzgoja mora vsakemu učencu omogočiti, da z glasbenim izvajanjem doseže razvoj novih socialnih, psihomotoričnih in emocionalnih sposobnosti (Burak in Bas, 2024).

2.3 Učiteljevi pristopi k poučevanju glasbenega izvajanja

V slovenskem Učnem načrtu za glasbeno vzgojo (2011) je glasbeno izvajanje pomemben del celostnega pristopa k poučevanju glasbene umetnosti. Učitelj mora s svojim poučevanjem ter vključevanjem raznolikih učnih metod in glasbenih dejavnosti učencem omogočiti kakovosten glasbeni pouk in varno okolje, kjer lahko učenci razvijajo svoje potenciale. Učitelji morajo učence vključevati v pouk glasbe in njeno izvajanje skozi ritmično izreko, petje in igranje instrumentov. Učitelji lahko z uporabo IKT-ja podkrepijo dele skladb in tako omogočijo pristop k poslušanju, izvajanju in ustvarjanju glasbe s pomočjo novih tehnologij.

Glasbeno izvajanje spodbujamo tudi skozi glasbene nastope. Ti so za učence izredno pomembni, saj lahko učenci preko njih pokažejo, kaj so se naučili ter svoje znanje in veščine predstavijo tako staršem kot tudi širšemu občinstvu.

3 Zaključek

Glasba in glasbena izvedba vplivata na kognitivni, afektivni in socialni razvoj učencev. Zato je pomembno zavedanje, da moramo izvajanje žive glasbe vključevati v pouk glasbene umetnosti. Glasbena vzgoja, ki jo ponuja obvezno šolanje, mora skrbeti za privzgajanje ljubezni do glasbe. To pa najlažje storimo tako, da glasbo poslušamo, izvajamo in jo seveda tudi sami z učenci v razredu ustvarjamo. Kot bodoči učitelji si želimo in moramo prizadevati za kakovosten glasbeni pouk. Seveda je informacijsko-komunikacijska tehnologija danes vseprisotna in predstavlja nepogrešljiv del naših življenj, zato nam je lahko v pomoč pri glasbenem pouku. Vendar pa se glasbenemu izvajanju ne smemo odpovedati, saj ima to pomemben vpliv na dobro počutje, motivacijo, sodelovanje in povezanost razreda.

Literatura

- Atabek, O. in Burak, S. (2020). Pre-School and Primary School Pre-Service Teachers' Attitudes towards Using Technology in Music Education. *Eurasian Journal of Educational Research* 87, 47–68. https://www.researchgate.net/publication/341708663_Pre-school_and_primary_school_pre-service_teachers%27_attitudes_towards_using_technology_in_music_education
- Burak, S. in Baş, A. (2024). The effect of musical play on the social skill development of primary school students. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 11(1), 115–125. <https://dx.doi.org/10.52380/ijpes.2024.11.1.1326>
- Lango, J. (2011). *Poučevanje glasbene vzgoje z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije*. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani. Pedagoška fakulteta.
- Reimer, B. (1994). Is Musical Performance Worth Saving? *Arts Education Policy Review*, 95(3), 2–13. <https://doi.org/10.1080/10632913.1994.9936373>
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf.

POSLUŠANJE GLASBE

NUŠA LUKAČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nusa.lukac@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene koristi poslušanja glasbe za celostni razvoj učencev, vključno z njihovim čustvenim, kognitivnim in socialnim napredkom. Poudarek je na aktivnem poslušanju glasbe, ki učencem omogoča globlje razumevanje in vrednotenje glasbe. Učiteljeva naloga je, da skozi glasbene dejavnosti spodbuja tako spontan odziv kot tudi podrobnejšo analizo glasbe, kar izboljšuje učne izkušnje. Glasba pomaga učencem pri izražanju in razumevanju čustev, izboljšuje komunikacijske sposobnosti ter povečuje občutek pripadnosti in sodelovanja v skupini. Različne metode poslušanja, kot je kognitivno-emocionalni pristop, še dodatno povečujejo motivacijo in angažiranost učencev, saj spodbujajo intenzivnejše čustvene odzive. Glasba v razredu omogoča sprostitev, povezuje različne učne vsebine in pomaga pri razvoju socialnih veščin. S tem glasba postane nepogrešljiv del izobraževalnega procesa, saj vpliva na celostni razvoj učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.37](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.37)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

poslušanje glasbe,
aktivno poslušanje,
celostni razvoj,
vključevanje v pouk,
kognitivno-emocionalni
pristop

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.37](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.37)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
listening to music,
active listening,
holistic development,
integration in the
classroom,
cognitive-emotional
approach

LISTENING TO MUSIC

NUŠA LUKAČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nusa.lukac@student.um.si

This chapter outlines the benefits of listening to music for students' holistic development, encompassing emotional, cognitive, and social progress. The focus is on active music listening, which allows pupils to develop a deeper understanding and appreciation of music. The teacher's role is to encourage both spontaneous responses and more detailed analysis of music through musical activities, thereby enhancing the learning experience. Music helps pupils express and understand emotions, improves communication skills, and fosters a sense of belonging and cooperation within a group. Different listening methods, such as the cognitive-emotional approach, further boost learners' motivation and engagement by stimulating more intense emotional responses. Music in the classroom promotes relaxation, connects various learning contents, and supports the development of social skills. As a result, music becomes an indispensable part of the educational process, significantly contributing to the holistic development of pupils.

University of Maribor Press

1 Uvod

Poslušanje glasbe pomembno vpliva na celostni razvoj učencev. S celostnim poslušanjem glasbe jo učenci bolje razumejo in posledično tudi bolj cenijo. Ključna je njihova aktivnost med poslušanjem, saj to prispeva k poglobljenemu razumevanju. Na začetku je pomemben spontani odziv učencev, šele nato jih postopoma usmerimo v podrobnejšo analizo (Vidulin, 2022). Glasbene izkušnje, ki so skrbno zbrane in posredovane mladim, pozitivno vplivajo na vsa področja otrokovega razvoja, vključno s fizičnimi, kognitivnimi, čustvenimi in socialnimi vidiki. Ta vpliv je večji, če glasbo vključimo že v otrokovo zgodnje izobraževanje. Glasbene dejavnosti pomagajo ustvariti pozitivno čustveno okolje in pomagajo otrokom, da bolje upravljajo svoja čustva. S sodelovanjem v glasbenih dejavnostih razvijajo kooperativne in komunikacijske sposobnosti ter pridobijo občutek vključenosti (Alimi Selmani, 2024). Številne raziskave poudarjajo, da ima poslušanje glasbe neposreden vpliv na motivacijo in uspeh učencev v času njihovega izobraževanja.

2 Poslušanje glasbe

Spretnost poslušanja je postopek natančnega prejetja in interpretacije govornih sporočil med komunikacijo. Učinkovito poslušanje je bistvenega pomena v različnih kontekstih, vključno s socialnimi odnosi (Khodjakulova Khosiyatkulovna, 2024).

2.1 Pomen poslušanja glasbe za čustveni razvoj

Iz čustvenega vidika glasbene izkušnje služijo kot sredstvo za izražanje in razumevanje čustev (Alimi Selmani, 2024). Glasba sama po sebi krepi ustvarjalnost ter socialni, fizični, intelektualni in čustveni razvoj. Glasba pomaga pri socialno-čustvenem razvoju, saj glasbene izkušnje in interakcije z drugimi otroki zagotavljajo motivacijo za razvoj socialnih veščin. To je še posebej koristno za otroke, ki imajo težave pri vzpostavljanju začetne interakcije z vrstniki (Schellenberg in Hallam, 2005). Razvijanje čustvenih veščin je pomembno za dobro počutje in izboljšanje kognitivnih sposobnosti. Glasba lahko služi kot odlično orodje za izražanje čustev, zato bi morala igrati pomembno vlogo pri čustvenem razvoju posameznikov (Campayo–Muñoz in Cabedo–Mas, 2017).

Salimpoor idr. (2009) so raziskovali povezavo med poslušanjem glasbe in čustvenim vzburjenjem. Vključenih je bilo 26 udeležencev, ki so poslušali glasbo po lastnem izboru. Pri tem so morali izbrati glasbo, ki jih ne spominja na pretekle čustvene dogodke iz njihovih življenj. Beležili so subjektivne ocene zadovoljstva ob poslušanju, hkrati pa opazovali fiziološke kazalce čustvenega vzburjenja. Rezultati so pokazali močno povezavo med ocenami zadovoljstva in čustvenim vzburjenjem. Iz študije lahko razberemo, da močna čustva sama po sebi prinašajo zadovoljstvo.

2.2 Različne metode in pristopi za učenje poslušanja

Poslušanje glasbe v šoli se lahko uresničuje skozi različne oblike, od pasivne do aktivne, s poudarkom na domišljijem, estetskem, čustvenem ali senzorsko-motoričnem poslušanju (Vidulin, 2022). Najučinkovitejša metoda za izboljšanje sposobnosti poslušanja učencev je uporaba pesmi in njihovih besedil pri pouku. To je posledica učenčevih pozitivnih odzivov. Pri poslušanju pesmi učenci kažejo močno motivacijo za pridobivanje znanja. Vključevanje pesmi v pouk poveča vključenost učencev in spodbudi njihovo aktivno sodelovanje. Če so uporabljene pesmi nezanimive, bo učencem postalo dolgčas, posledično bodo pokazali manj navdušenja in ne bodo tako aktivno sodelovali pri aktivnostih (Nadiyya in Suryadi, 2024).

Vidulin (2022) je opravila raziskavo, kjer je bil namen preučiti vpliv kognitivno-emocionalnega (CE) poslušanja glasbe na motivacijo, vtise in refleksijo učencev. Želela je ugotoviti, kako dva različna didaktična pristopa (standarden in CE) vplivata na glasbeno izkušnjo učencev. Pristop CE vključuje tako kognitivne kot emocionalne vidike poslušanja glasbe, pri katerih učenci ne le prepoznavajo in analizirajo glasbene elemente, temveč tudi doživljajo in izražajo čustva, ki jih glasba vzbuja, kar omogoča celovito glasbeno izkušnjo. Končne ugotovitve raziskave so pokazale, da CE pristop spodbuja intenzivnejše čustvene odzive učencev in izboljšuje njihovo splošno glasbeno izkušnjo. Učenci s CE pristopom so se, v primerjavi s klasičnim, bolj aktivno vključevali v glasbene dejavnosti in boljše izražali čustva. Tudi učitelji sami so CE pristop ocenili kot učinkovit in kreativen, čeprav je zahteval temeljitejšo pripravo na pouk.

2.3 Uporaba glasbe kot pedagoškega orodja

Glasba kot »orodje« je pogosto spregledana, čeprav ima veliko dokazanih koristi in povezav s telesom, možgani in učenjem, ki so pomembni in lahko pomagajo pri učnih dosežkih. Glasba se lahko brez dvoma uporablja za popestritev učnega okolja in naredi učenje bolj privlačno. Je pomembno in izjemno uporabno orodje pri učenju, saj pozitivno vpliva na samozavest, krepi samospoštovanje in predstavlja neke vrste sprostitvev. Omogoča sprostitvev med učnimi dejavnostmi, predstavlja most med povezovanjem z drugimi predmeti in pomaga pri usvajanju socialnih spretnosti, kot je sodelovanje v skupinskih dejavnostih, upoštevanju navodil in vodenju skupine (Schellenberg in Hallam, 2005). Glasbene dejavnosti, kot so glasbene igre v skupini, lahko pomagajo izboljšati interakcijo in komunikacijo med otroki. Uvedba glasbe v zgodnje izobraževanje koristi otrokovim spretnostim pri branju in pisanju. Glasba je lahko tudi močno orodje za izražanje in prepoznavanje čustev otrok. Glasba plesne narave je spodbudna, ker se večina otrok odziva nanjo, igra z usklajenimi gibi telesa pa vpliva na razvoj veščin organiziranih gibov telesa, ki se izvajajo z določenimi figurami ali gibi (Alimi Selmani, 2024).

3 Zaključek

Poslušanje glasbe ima pomemben vpliv na razvoj učencev. Raziskave kažejo, da aktivno in zavestno poslušanje glasbe spodbuja čustveni razvoj, krepi sodelovalne spretnosti in izboljšuje motivacijo za učenje. Glasba ni zgolj vir sprostitve, temveč tudi učinkovito pedagoško orodje, ki omogoča razvoj veščin, kot so komunikacija, sodelovanje in empatija. Pomembno je, da učitelji vključujejo glasbene dejavnosti na kreativen način, saj s tem ne le povečajo angažiranost učencev, pač pa tudi izboljšajo njihovo učinkovitost učenja. Tako je glasba eden izmed ključnih dejavnikov pri oblikovanju pozitivnega in spodbudnega učnega okolja. Omenjene ugotovitve ponujajo pomembno osnovo za razmislek o tem, kako poslušanje glasbe oblikuje učni proces.

Literatura

- Alimi Selmani, T. (2024). The influence of music on the development of a child: Perspectives on the influence of music on child development. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 2(1), 191–201. <https://doi.org/10.59652/jetm.v2i1.162>

- Campayo–Muñoz, E. in Cabedo–Mas, A. (2017). The role of emotional skills in music education. *British Journal of Music Education*, 34(3), 243–258. <https://doi.org/10.1017/S0265051717000067>
- Khodjakulova Khosiyatkulovna, N. (2024). The role of teachers in developing tourism students' critical listening skills. *Science and innovation*, 154–161. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11085184>
- Nadiyya, R. in Suryadi, S. (2024). The power of english music to improve students' listening skills. *Ideguru: Jurnal Karya Ilmiah Guru*, 9(2), 683–688. <https://doi.org/10.51169/ideguru.v9i2.772>
- Salimpoor, V. N., Benovoy, M., Longo, G., Cooperstock, J. R. in Zatorre, R. J. (2009). The rewarding aspects of music listening are related to degree of emotional arousal. *PLoS one*, 4(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0007487>
- Schellenberg, E. G. in Hallam, S. (2005). Music listening and cognitive abilities in 10- and 11-year-olds: the blur effect. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 14(6), 202–209. <https://doi.org/10.1196/annals.1360.013>
- Vidulin, S. (2022). Študija celostnega poslušanja glasbe v šoli: rezultati in potencial za nadaljnje raziskave. *Glasbenopedagoški zbornik Akademije za glasbo*, 18(37), 31–51. [https://doi.org/10.26493/2712-3987.18\(37\)31-51](https://doi.org/10.26493/2712-3987.18(37)31-51)

ANKSIOZNOST PRI GLASBENEM NASTOPANJU

MIŠA MLAJ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
misa.mlaj@student.um.si

Anksioznost pri glasbenem nastopanju (angl. musical performance anxiety – MPA) je razširjena, vendar še ne dobro raziskana težava, ki negativno vpliva na samozavest in kakovost nastopov glasbenikov različnih starosti in njihovih sposobnosti. V tem poglavju so predstavljene razlike med pojmom trema in anksioznost, strategije za obvladovanje anksioznosti in povezava s perfekcionizmom. Slednja je še posebej pomembna, saj mnogi glasbeniki zaradi (pre)visokih pričakovanj doživljajo povečano anksioznost oz. tesnobo. Prav tako so v tem poglavju obravnavani tudi različni simptomi, ki se kažejo pri posamezniku, in sicer fiziološki (višji srčni utrip, težave pri dihanju, potenje), duševni (strah, panika, stres) in vedenjski (mišična togost, vznemirjenost).

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.38](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.38)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

anksioznost pri glasbenem
nastopanju,
trema,
glasbeniki,
simptomi,
strategije za spoprijemanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.38](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.38)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical performance
anxiety (MPA),
tremor,
musicians,
symptoms,
coping strategies

MUSICAL PERFORMANCE ANXIETY

MIŠA MLAJ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
misa.mlaj@student.um.si

Musical performance anxiety (MPA) is a widespread yet under-researched issue that negatively impacts the confidence and performance quality of musicians across different ages and skill levels. This chapter examines the distinctions between tremors and anxiety, strategies for managing anxiety, and its connection to perfectionism. Perfectionism is particularly significant, as many musicians experience heightened anxiety due to high expectations. The chapter also explores the various symptoms of MPA, which manifest as physiological (e.g., increased heart rate, breathing difficulties, sweating), mental (e.g., fear, panic, stress), and behavioural (e.g., muscle rigidity, agitation) responses.

University of Maribor Press

1 Uvod

Anksioznost pri glasbenem nastopanju je pogost pojav, ki lahko resno vpliva na glasbenikovo samozavest in njegovo izvedbo nastopa. Vključuje strah pred nastopom, ki se lahko pojavi že več dni prej (Burin in Osorio, 2017). Raziskave (Papageorgi idr., 2011) kažejo, da glasbeniki, ki nastopajo samostojno, doživljajo višjo stopnjo anksioznosti kot tisti, ki nastopajo v skupinah. Hoffman in Hanrahan (2011) in de Figueiredo Rocha (2020) opozarjajo na vpliv perfekcionizma in razlike med spoloma pri doživljanju anksioznosti, pri čemer so ženske veliko bolj ranljive. Prav tako so različne raziskave (Burin in Osorio, 2017; Hoffman in Hanrahan, 2011; Kenny, 2005) preučevale, katere simptome posameznik občuti in katere strategije bi bile dobre za obvladovanje in spoprijemanje z anksioznostjo.

Tema je zelo pomembna zlasti za učitelje, saj omogoča vpogled v posameznikove dosedanje izkušnje, morebitne strategije za obvladovanje anksioznosti in možnosti za izboljšanje posameznikovega nastopanja.

2 Anksioznost pri glasbenem nastopanju

Anksioznost ali tesnoba pri glasbenem nastopanju (Musical Performance Anxiety oz. krajše MPA) je oblika anksioznosti, za katero je značilno, da se kaže v strahu pred glasbenim nastopom. Velikokrat je uporabljen tudi izraz trema, ki je sinonim za anksioznost. Vendar je treba razlikovati med tema dvema pojmom. Anksioznost se nanaša na občutke, ki jih posamezniki doživljajo, in se lahko začne že nekaj dni pred samim nastopom. Trema pa je prisotna samo na odru ter vključuje strah in grozo, ki sta povezana z nastopom na odru (Burin in Osorio, 2017). Stopnja anksioznosti lahko med nastopom niha (Papageorgi idr., 2011).

Za opis anksioznosti pri glasbenem nastopanju avtorji (Hoffman in Hanrahan, 2011; de Figueiredo Rocha, 2020) navajajo, da se uporablja Yerkes-Dodsonov model, ki prikazuje, da začne anksioznost na določeni točki negativno vplivati na učinkovitost glasbenega nastopa.

2.1 Etiologija anksioznosti pri glasbenem nastopanju

De Figueiredo Rocha (2020) navaja, da so deklice bistveno manj samozavestne kakor dečki, saj deklice anksioznost občutijo pred in med nastopom, medtem ko jo dečki občutijo le med nastopom. Tudi Papageorgi idr. (2011) to potrjujejo, saj navajajo, da

so glasbenice bolj občutljive. De Figueiredo Rocha (2020) dodaja, da je pri ženskah, ki so starejše od 45 let, anksioznost veliko bolj razširjena in lahko doseže tudi do 60 % ranljivosti, odvisno od okoliščin. To potrjujeta tudi Burin in Osorio (2017), ki prav tako izpostavljata široko razširjenost anksioznosti, povezano s kognitivnimi, vedenjskimi, fiziološkimi, psihološkimi in biološkimi dejavniki.

De Figueiredo Rocha (2020) omenja, da je vse skupaj povezano s perfekcionizmom, saj gre za visoko stopnjo kritičnosti do samega sebe in pričakovanja uspešnosti s strani tretje osebe. Ta pričakovanja negativno vplivajo na posameznikovo samozavest in lahko posledično sabotirajo kakovost delovanja. Tudi avtorja Burin in Osorio (2017) dajeta v svojem članku velik poudarek na perfekcionizmu, in navajata, da je perfekcionizem mogoče opredeliti preko dveh konceptov, in sicer perfekcionistične preokupacije in prizadevanj. Raziskovali so tudi vlogo perfekcionizma na anksioznost (Kobori idr., 2011) pri japonskih glasbenikih, kjer so 275 profesionalnih in amaterskih japonskih glasbenikov prosili, da izpolnijo vprašalnik glede spoprijemanja s perfekcionizmom. Ugotovili so, da sta obe plati pokazali podoben vzorec in da ima perfekcionizem tako pozitivne kot negativne elemente pri glasbenikih.

Papageorgi idr. (2011) so v svoji raziskavi ugotovili, da je anksioznost pri samostojnem nastopanju bistveno večja kot pri skupinskem nastopanju. Prav tako so ugotovili, da glasbeniki, ki se specializirajo za zahodno klasično glasbeno zvrst, doživljajo bistveno več tesnobe pri nastopanju.

2.2 Simptomi anksioznosti pri glasbenem nastopanju

Burin in Osorio (2017) v svojem članku navedeta simptome, ki se delijo na tri glavne skupine, in sicer fiziološke, duševne in vedenjske. Avtorja med fiziološke simptome prištejata višji srčni utrip, težave pri dihanju, hiperventilacijo, suha usta, potenje (tudi prekomerno), slabost, omotico. Te simptome potrjujeta tudi avtorici Hoffman in Hanrahan (2011). Duševne simptome avtorja dalje delita na kognitivne in čustvene, pri tem je mogoče izpostaviti stres, negotovost, strah in paniko. Pod kognitivne simptome pa avtorja vključujeta težave s koncentracijo, težave s spominom in veliko raztresenost posameznika. Pod vedenjske simptome Burin in Osorio (2017) umeščata vznemirjenost, mišično togost in motnje pri nastopu.

2.2 Strategije spoprijemanja z anksioznostjo pri glasbenem nastopanju

Burin in Osorio (2017) pravita, da se strategije spoprijemanja nanašajo na niz spretnosti, ki jih ljudje uporabljajo za spopadanje z neugodnimi in stresnimi situacijami. Strategije spoprijemanja so tesno povezane s simptomi, ki jih doživlja vsak posameznik. Drugače rečeno, vsak simptom zahteva eno ali več strategij za spoprijemanje z občutki, ki so posledica tesnobe in niso vedno pozitivni. Burin in Osorio (2017) izpostavljata jogo, meditacijo, glasbeno in kognitivno-vedenjsko terapijo kot ključne načine obvladovanja anksioznosti. Kenny (2005) meni, da metode zdravljenja vključujejo vedenjske, kognitivne, farmakološke in dopolnilne pristope, pri čemer je vedenjsko zdravljenje najučinkovitejše.

3 Zaključek

Anksioznost pri glasbenem nastopanju je zelo razširjena in trenutno še ne dobro raziskana težava, ki prizadene glasbenike vseh starosti in sposobnosti. Ugotovitve raziskav (Hoffman in Hanrahan, 2011; Burin in Osorio, 2017) kažejo na to, da je o teoretičnih temeljih anksioznosti znanega razmeroma malo in da bi lahko obravnava te teme koristila marsikateremu glasbeniku.

Kot ugotavlja de Figueiredo Rocha (2020), je pomembno, da se v družinskem okolju in šoli vzpostavijo pozitivni odnosi, ki bi bistveno zmanjšali prisotnost anksioznosti in hkrati spodbujali dobro počutje, motivacijo in sprejemanje duševnih stisk. Izreden pomen imajo tudi preventivne strategije.

Literatura

- Burin, A. B. in Osorio, F. L. (2017). Music performance anxiety: a critical review of etiological aspects, perceived causes, coping strategies and treatment. *Archives of Clinical Psychiatry (São Paulo)*, 44(5), 127–133. 10.1590/0101-60830000000136
- De Figueiredo Rocha, S. (2020). Musical performance anxiety (MPA). *IntechOpen*. 10.5772/intechopen.91646
- Hoffman, S. L. in Hanrahan, S. J. (2011). Mental skills for musicians: Managing music performance anxiety and enhancing performance. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 1(1), 17–28. 10.1037/a0025409
- Kenny, T. D. (2005). A systematic review of treatments for music performance anxiety. *Anxiety, Stress, and Coping*, 18(3), 183–208. <https://doi.org/10.1080/10615800500167258>
- Papageorgi, I., Creech, A. in Welch, G. (2011). Perceived performance anxiety in advanced musicians specializing in different musical genres. *Psychology of Music*, 41(1), 18–41. 10.1177/0305735611408995

GLASBENA IMPROVIZACIJA

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.39](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.39)

ISBN

978-961-286-993-9

ŠPELA PERNEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
spela.pernek@student.um.si

Namen poglavja je poudariti, kako pomembna je glasbena improvizacija za razvoj glasbenih veščin in ustvarjalnosti pri učencih v osnovni šoli. Skozi improvizacijo otroci ne le razvijajo svoj ritmični, melodični in tonalni besednjak, ampak tudi spodbujajo svojo ustvarjalnost, izražajo ideje ter gradijo globlji in bolj oseben odnos do glasbe. Poleg vsega naštetega jim ta prav tako omogoča, da na glasbeni način izrazijo svoja čustva in misli. Poglavje izpostavlja, kako pomembno vlogo imajo učitelji pri uvajanju glasbene improvizacije. V njem so predstavljeni pristopi, s pomočjo katerih lahko s pomočjo raznovrstnih dejavnosti, kot so raziskovanje glasbenih slogov in različni projekti, učitelji spodbujajo glasbeno improvizacijo učencev. Ključno pa je tudi, da učitelji ustvarijo spodbudno in varno okolje, kjer se učenci počutijo samozavestne in motivirane za izražanje svojih idej.

Ključne besede:

glasbena improvizacija,
osnovna šola,
učitelj,
učenci,
pedagoški pristopi

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.39](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.39)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical improvisation,
primary school,
teacher,
pupils,
pedagogical approaches

MUSICAL IMPROVISATION

ŠPELA PERNEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
spela.pernek@student.um.si

The aim of this chapter is to emphasize the importance of musical improvisation for the development of musical skills and creativity in primary school pupils. Through improvisation, children not only expand their rhythmic, melodic, and tonal vocabulary but also stimulate their creativity, express ideas, and build a deeper, more personal connection with music. Additionally, improvisation enables them to convey their feelings and thoughts in a musical form. The chapter highlights the significant role of teachers in introducing musical improvisation, outlining approaches they can use to encourage pupils' improvisation through diverse activities, such as exploring musical styles and engaging in various projects. It is also essential for teachers to create a supportive and safe environment where students feel confident and motivated to express their ideas.

University of Maribor Press

1 Uvod

Improvizacijske dejavnosti so koristne za otroke na številnih področjih njihovega življenja. Spontane glasbene dejavnosti omogočajo otrokom izražanje občutkov in idej na glasbeni način ter hkrati združujejo glasbene veščine izvajanja, poslušanja in analiziranja. Učencem omogočajo različne priložnosti za ustvarjanje edinstvenih in drugačnih glasbenih idej. Učitelji lahko spodbujajo ustvarjalnost v razredu z oblikovanjem improvizacijskih procesov, zagotavljanjem varnega in prijaznega okolja ter omogočanjem priložnosti, da učenci ritmično ali melodično improvizirajo v različnih glasbenih slogih (Whitcomb, 2013). Za učitelje improvizacija odpira možnosti za poglobljeno refleksijo in izboljšanje lastnega pedagoškega dela (Lapuh, 2022).

V naslednjih odstavkih bomo raziskali pomen in vlogo glasbene improvizacije, pristope učiteljev za spodbujanje glasbene improvizacije ter koristi, ki jih ta prinaša tako učencem kot učiteljem.

2 Glasbena improvizacija

Glasbena improvizacija je spontana izvedba, ki vključuje tako odsotnost vnaprej pripravljenega načrta kot tudi dejanje, ki se odvija »tukaj in zdaj« (Lapuh, 2022).

2.1 Pomen in vloga glasbene improvizacije pri pouku glasbene umetnosti

Glasbena improvizacija ima ključno vlogo pri pouku glasbene umetnosti v osnovnih šolah, saj ne omogoča le izgradnje in nadgradnje glasbenega znanja, temveč tudi spodbuja ustvarjalno mišljenje, izražanje idej in razvoj globljega odnosa do glasbe. Dejavnosti improvizacije prispevajo k razvoju ustvarjalnosti, kritičnega mišljenja, socialnih veščin in reševanja problemov. Poleg tega so koristne za učiteljevo samoevalvacijo, saj omogočajo refleksijo o lastnem pedagoškem delu (Lapuh, 2022). Kolodziejski (2024) dodaja, da improvizacija prispeva k razvoju tonalnega, ritmičnega in melodičnega besednjaka, ki je potreben za samostojno ustvarjalno in improvizacijsko dejavnost s polno zavestjo in ob upoštevanju procesov glasbenega poslušanja. Hkrati te dejavnosti omogočajo otrokom izražanje čustev in idej na glasbeni način ter združujejo spretnosti izvajanja, poslušanja in analiziranja glasbe. Poleg tega raziskava, kot je kvazieksperimentalna študija Koutsoupidou in Hargreaves (2009), dokazuje, da improvizacija pomembno vpliva na razvoj

ustvarjalnega mišljenja. Študija, ki je bila izvedena v osnovnošolskem razredu in je zajemala dve ujemajoči se skupini šestletnih otrok v šestih mesecih, je pokazala, da improvizacija spodbuja glasbeno fleksibilnost, izvirnost in sintakso pri otroškem glasbenem ustvarjanju. Eksperimentalna skupina, ki je izvajala različne improvizacijske dejavnosti z glasom, telesom in glasbili, je dosegla boljše rezultate pri merjenju ustvarjalnega mišljenja (MCTM II) v primerjavi s kontrolno skupino, ki je sledila tradicionalnim didaktičnim metodam. Ta raziskava potrjuje pomembnost vključevanja improvizacije v pouk glasbene umetnosti, saj prispeva k celostnemu razvoju otrokove ustvarjalnosti.

2.2 Spodbujanje glasbene improvizacije v osnovni šoli

Učitelji glasbe večinoma pozitivno gledajo na vključevanje improvizacije v pouk, vendar se pogosto soočajo z izzivom pomanjkanja časa in izkušenj na tem področju. Pomanjkanje usposabljanja za poučevanje improvizacije dodatno ovira njihova prizadevanja, čeprav bi strokovno izpopolnjevanje lahko pripomoglo k izboljšanju (Whitcomb, 2013).

Miner (2007) predlaga, da učitelji spodbujajo glasbeno ustvarjalnost na več načinov:

- učencem lahko pomagajo razviti glasbeni besednjak, tako da jih izpostavijo različnim starostno primernim pesmim in vzorcem;
- vključijo lahko projekte, osredotočene na improvizacijo, pri čemer učencem nudijo okvir z jasnimi omejitvami za usmerjanje njihovega ustvarjanja;
- pomembno je, da učitelji zagotovijo varno in sprejemajoče okolje, kjer se učenci počutijo podprti.

Whitcomb (2013) izpostavlja dodatne pristope za spodbujanje glasbene improvizacije:

- učitelji naj skupaj z učenci preživijo proces improvizacije, kar spodbuja razumevanje in sprejemanje začetniških napak;
- učitelji naj začnejo z raziskovanjem zvokov in glasbenih slogov na instrumentih, kar vodi v procesno usmerjeno improvizacijo in razvoj glasbenih vzorcev;

- po začetnem raziskovanju naj učitelji preidejo na bolj strukturirane improvizacijske dejavnosti, kar olajša dostopnost in avtentičnost procesa;
- učitelji naj upoštevajo glasbene predloge svojih učencev, vključno z njihovimi najljubšimi glasbenimi slogi, kar olajša vstop učencev v svet improvizacije;
- učitelji naj si prizadevajo za opazovanje kolegov in strokovno izpopolnjevanje, da bi izboljšali svoje znanje in veščine na področju improvizacije;
- učitelji naj si vzamejo čas za skupno improviziranje v podpornih okoljih, kjer bodo lahko doživeli izzive svojih učencev;
- bolj izkušeni učitelji naj sodelujejo z novinci, da si izmenjajo izkušnje;
- učitelji naj sprejmejo tvegane glasbene dejavnosti in delijo ideje med seboj, kar prispeva k ustvarjanju aktivnega učnega prostora.

3 Zaključek

V tem poglavju smo spoznali, da uporaba glasbene improvizacije v učnem procesu spodbuja globlje razumevanje glasbenih konceptov ter izboljšuje ustvarjalnost in motivacijo učencev. Pomembno je, da učitelji ustvarijo podporno okolje, v katerem se bodo učenci počutili varne in navdihnjene pri izražanju svojih idej. Prav tako je bistveno, da učitelji spodbujajo lastno strokovno izpopolnjevanje in izmenjevanje izkušenj z drugimi.

Vsem učiteljem priporočam, da improvizacijo vključijo v redni pouk, saj ta spodbuja razvoj glasbenih veščin in večjo ustvarjalno svobodo učencev. Poleg tega improvizacija pri pouku glasbene umetnosti ne prispeva le h glasbenemu razvoju, ampak ponuja tudi priložnost za celostno krepitev ustvarjalnih, socialnih in čustvenih spretnosti učencev.

Literatura

- Kolodziejski, M. (2024). Developing Students' Readiness for Musical Improvisation in the Context of Selected Assumptions of Edwin E. Gordon's Music Learning Theory. *Edukacija Elementarna w Teorii i Praktyce*, 19(3(74)), 101–116. <https://doi.org/10.35765/eetp.2024.1974.06>
- Koutsoupidou, T. in Hargreaves, D. J. (2009). An experimental study of the effects of improvisation on the development of children's creative thinking in music. *Psychology of Music*, 37(3), 251–278. <https://doi.org/10.1177/0305735608097246>

- Lapuh, A. (2022). Pomen in vloga glasbene improvizacije pri pouku glasbene umetnosti. *Glasbenopedagoški zbornik Akademije za glasbo*, 18(36), 43–60.
[https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/36-2022/2712-3987.18\(36\)43-60.pdf](https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/36-2022/2712-3987.18(36)43-60.pdf)
- Miner, B. (2007). Fostering musical creativity in the elementary classroom. *Inquiry Journal*.
https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=inquiry_2007
- Whitcomb, R. (2013). Teaching Improvisation in Elementary General Music Facing Fears and Fostering Creativity. *Music Educators Journal*, 99(3), 43–50.
<https://doi.org/10.1177/0027432112467648>

VOKALNA TEHNIKA

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.40](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.40)

ISBN

978-961-286-993-9

ANAMARIJA PIČININ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anamarija.picinin@student.um.si

Petje je pomemben del glasbenega življenja v osnovni šoli, saj združuje različne vidike, ki so ključni za glasbeni razvoj otrok. Razvoj pevskega glasu zahteva premišljeno uporabo vokalnih tehnik, s poudarkom na pravilni drži, dihanju in raziskovanju glasovne višine. Učitelji glasbe imajo pomembno vlogo pri uvajanju zgoraj navedenih tehnik v sam pouk glasbe. Pravilne tehnike ne le izboljšujejo kakovost petja, temveč tudi zmanjšujejo tveganje za poškodbo glasilk, ki se vse pogostejše kažejo v sodobnem načinu življenjskega sloga. Kljub pomembnosti teh tehnik pa je raziskava (Shamsiev, 2023) pokazala, da se mnogi učitelji počutijo neustrezno usposobljene za vključevanje vokalnih in dihalnih vaj v razredu. To izpostavlja potrebo po dodatnem strokovnem izobraževanju in podpori, ki bi učiteljem omogočila varnejše in učinkovitejše izvajanje teh aktivnosti v okviru pouka glasbe.

Ključne besede:

vokalna tehnika,
dihanje,
čuječnost,
glasovna utrujenost,
pouk glasbe

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.40](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.40)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
vocal technique,
breathing,
mindfulness,
vocal fatigue,
music lessons

VOCAL TECHNIQUE

ANAMARIJA PIČININ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anamarija.picinin@student.um.si

Singing is a vital part of musical life in primary school, integrating various elements that are essential for children's musical development. The development of the singing voice requires the thoughtful application of vocal techniques, with an emphasis on correct posture, proper breathing, and pitch exploration. Music teachers play a critical role in introducing these techniques into the music classroom. Proper techniques not only enhance the quality of singing but also reduce the risk of vocal cord damage, which is becoming increasingly common due to modern lifestyles. Despite their importance, research (Shamsiev, 2023) indicates that many teachers feel inadequately trained to incorporate vocal and breathing exercises into the classroom. This underscores the need for additional professional training and support to enable teachers to implement these practices more safely and effectively in the music classroom.

University of Maribor Press

1 Uvod

Petje je osrednja komponenta glasbenega pouka v osnovni šoli, saj združuje tehnične in estetsko-ustvarjalne vidike, ki so ključni za celostni glasbeni razvoj učencev. Razvoj otroškega pevskega glasu zahteva premišljeno in strokovno vodeno uvajanje različnih vokalnih tehnik, pri čemer je poseben poudarek na vzpostavljanju zdrave in pravilne vokalne rabe. Učitelji glasbe imajo pomembno nalogo, da učencem omogočijo razumevanje in usvajanje načel pravilne pevske tehnike, vključno z ozaveščanjem o pomenu pravilnega dihanja, ki ne vpliva zgolj na pevsko zmogljivost, temveč pozitivno prispeva tudi k izboljšanju kognitivnih procesov, kot sta mišljenje in spomin. Zato je smiselno sistematično vključevanje vokalnih vaj v sam pouk glasbe.

2 Vokalna tehnika

Velik del glasbenega učenja pri pouku glasbe v osnovni šoli poteka s petjem. Na razvoj otroškega pevskega glasu močno vpliva uporaba pravilnih pevskih vaj, vključno z držo, dihanjem in raziskovanjem višine glasu. Drža je pri petju izredno pomembna. Brez pravilne drže lahko pride do napetosti, ki preprečuje kakovostne rezultate petja. Treba pa je tudi spodbujati pravilno tehniko petja z iskanjem glavnega glasu, ki nastane, ko se med fonacijo dotikajo le robovi glasilk. Mlajši učenci imajo včasih težave pri petju z glavnim glasom, ker so v popularni glasbi izpostavljeni pevcem, ki pri svojem vokalu dajejo prednost težjemu glasu. Tak glasovni prehod je za otroke težaven, zato se uporabljajo dejavnosti raziskovanja višine glasu. Raziskovanje glasu lahko vključuje ustvarjanje živalskih zvokov, izvajanje naraščajočih in padajočih tonov ter uporabo različnih samoglasnikov (Hillestad, 2021).

2.1 Tehnike pravilnega dihanja in izgovorjave

Dihanje je osnovna življenjska funkcija, ki je povezana z izražanjem naših čustev, misli in potreb. Pri poučevanju tehnike pravilnega dihanja je resnično potrebno skrbno in občutljivo pristopanje (Fitzmaurice, 2015). Pomembno je razumevanje raztezanja mišic v trebuhu pri vdihu za pripravo na petje. Priporočene so daljše in dolgotrajnejše vaje za vdih in krajše, pospešene vaje za izdih, s katerimi se te mišice trenirajo (Hillestad, 2021). Nadzor dihalnega toka je ključen za proizvodnjo zvokov, saj omogoča prehod zraka skozi glasilke in resonančne votline. Osredotočanje na

dihanje pa ne le sprošča govorca, temveč tudi izboljšuje stabilnost in trajnost govora (Chan, 2018).

Nepravilno dihanje lahko vpliva na vse vidike glasu. Omejitve, ki izhajajo iz oslabiljenega dihanja, ne vplivajo zgolj na zmanjšanje variabilnosti tona, višine, naglasa, ritma in glasnosti, temveč tudi na čustveno razpoložljivost, intelektualno radovednost, pripravljenost za poslušanje in učenje ter dostop do naše ustvarjalne domišljije (Fitzmaurice, 2015).

2.2 Vpliv vokalne tehnike na pevsko zdravje

Govorne in pevske navade otrok in mladostnikov, ki jih vse bolj oblikujeta sodoben življenjski slog in vpliv popularne kulture, vodijo v povečano število težav z glasom, kar resno ogroža njihovo zdravje (Shamsiev, 2023). Kot dobra učna strategija, ki ima pozitiven vidik na pevsko zdravje učencev, pa se je izkazala tehnika čuječnosti, saj lahko pomembno prispeva k obvladovanju strahu pred učenjem novih veščin, kar še posebej velja pri usvajanju vokalnih tehnik. Tak pristop prispeva tudi k izboljšanju spopadanja z morebitno tesnobo med samim glasbenim nastopom. Raziskave so pokazale, da izvajanje vaj čuječnosti pred urami petja učencem pomaga, da se boljše pripravijo, da so bolj zavestni in produktivni med uro (Czajkowski in Greasley, 2015).

Tudi učitelji so izpostavljeni visokemu tveganju za kratkoročne in dolgoročne težave z glasom. Potreba po vzdrževanju dovolj visoke ravni glasu je glavni razlog, zakaj se soočajo s tako povečano količino glasovne utrujenosti. Poleg tega so številne študije pokazale, da so za popolno okrevanje po večurni dolgotrajni uporabi glasu lahko potrebne ure ali celo dnevi. V skladu z raziskovalnim vprašanjem je bila ugotovljena povezava med glasovno utrujenostjo in velikostjo učiteljevega razreda (Banks idr., 2017).

2.3 Uporaba vokalnih vaj v glasbenih razredih

V pouk glasbe in v vse pevske dejavnosti je treba vključiti dihalne in vokalne vaje, saj so ključnega pomena za otrokovo sposobnost, da pravilno in učinkovito uporablja svoj glas. Raziskava v (Shamsiev, 2023) je pokazala, da se učitelji glasbe zavedajo pomena vključevanja vokalnih in dihalnih vaj v pouk. Vendar pa se zdi, da se nekateri učitelji počutijo neustrezno usposobljeni za opravljanje teh nalog.

Rezultati kažejo tudi na to, da učitelji v zasebnih šolah dajejo več prostora dihalnim vajam kot učitelji v javnih šolah. Delež učiteljev, ki uporabljajo dihalne vaje v javnih šolah znaša 27,4 %, medtem ko v zasebnih šolah dosega 54,7 % (Shamsiev, 2023).

3 Zaključek

Raziskovanje pravilne vokalne tehnike v pouku glasbene umetnosti poudarja pomen strokovnega in sistematičnega pristopa. Uporaba pravilne drže, dihalnih vaj in tehnik za natančno obvladovanje glasovne višine ne prispeva zgolj k zdravemu razvoju otrokovega glasu, temveč tudi k razumevanju njegovega bistvenega pomena v glasbenem izražanju. Pomembno je, da učitelji vključijo vokalne in dihalne vaje v svoj učni načrt, saj to vodi k izboljšanju pevskega zdravja učencev in njihove zmožnosti izražanja skozi petje. Tak način dela pa tudi prispeva k boljšemu učnemu procesu in omogoča boljšo vokalno vzdržljivost. Z vsakim novim vpogledom postajamo bolj pripravljeni na izzive, ki jih prinaša poučevanje, kar omogoča kakovostnejše učenje in glasbeno ustvarjalnost.

Literatura

- Banks, R. E., Bottalico, P. in Hunter, E. J. (2017). The Effect of Classroom Capacity on Vocal Fatigue as Quantified by the Vocal Fatigue Index. *Folia phoniatrica et Logopaedica : official organ of the International Association of Logopedics and Phoniatrics (LALP)*, 69(3), 85–93.
<https://doi.org/10.1159/000484558>
- Chan, M. J. (2018). Embodied Pronunciation Learning: Research and Practice. *The CATESOL Journal*, 30(1), 47–68. 10.5070/b5.35964
- Czajkowski, A.-M. L. in Greasley, A. E. (2015). Mindfulness for singers: The effects of a targeted mindfulness course on learning vocal technique. *British Journal of Music Education*, 32(2), 211–233.
<https://doi.org/10.1017/S0265051715000145>
- Fitzmaurice, C. (2015). Breathing matters. *Voice and Speech Review*, 9(1), 61–70.
<https://doi.org/10.1080/23268263.2015.1014191>
- Hillestad, K. (2021). The Effect of Vocal Exploration Exercises on Pitch-Matching Skills in First and Fourth Grade Students. *Dissertations, Theses, and Projects*. <https://red.mnstate.edu/thesis/430>
- Shamsiev, J. (2023). Methodology of correct breathing and its correct use in the academic singing class at the children's music and art school. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(2), 104–108. 10.37547/ejar-v03-i02-p1-18

GLASBENA PISMENOST

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.41](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.41)

ISBN

978-961-286-993-9

LUKA PLANINC

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
luka.planinc@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene teoretične vsebine glasbene pismenosti in njena pomembnost. Spoznamo, kako naj bi glasbeno opismenjevanje potekalo, da bi doseglo pozitivne rezultate pri učencih in posameznikih. Poudarimo tudi pomen razvoja glasbenega posluha in kako ta vodi do bolj razvite glasbene pismenosti. Prav tako je omenjeno, zakaj je razvoj glasbene pismenosti koristen ne le z vidika izobraževanja, temveč tudi zaradi njegovega vpliva na celostni razvoj posameznika.

Ključne besede:

glasbena pismenost,
funkcionalna glasbena
pismenost,
glasbeni jezik,
glasbeni posluh,
izvajanje in poslušanje
glasbe,
glasbeno opismenjevanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.41](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.41)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music literacy,
functional music literacy,
music language,
music listening,
performing and listening to
music,
music literacy

MUSICAL LITERACY

LUKA PLANINC

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
luka.planinc@student.um.si

This chapter explores the theoretical foundations of music literacy and its significance. It introduces the concept of music literacy and outlines how it should be implemented to achieve positive outcomes for pupils and individuals. The chapter also examines the importance of developing musical listening skills, highlighting how these contribute to enhanced musical literacy. Additionally, it discusses the broader benefits of fostering musical literacy, not only from an educational perspective but also in terms of its impact on an individual's overall development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena pismenost je temeljna kompetenca, ki omogoča posamezniku, da se poveže z glasbenim jezikom na več ravneh – od poslušanja in izvajanja do branja in pisanja glasbe. Razumevanje glasbenih struktur, kot so harmonija, melodične linije in ritem, ter sposobnost zapisovanja ali interpretacije glasbenih idej odražata kompleksnost teh spretnosti. Glasbeno opismenjevanje ni le tehnično obvladovanje notnega zapisa, temveč vključuje celovit razvoj glasbenega posluha, ki omogoča ustvarjalno izražanje in poglobljeno razumevanje glasbe v različnih kulturnih in izobraževalnih kontekstih (Borota in Kovačič, 2015).

2 Glasbena pismenost

V nadaljevanju bo opisana sama definicija glasbene pismenosti, kako poteka glasbeno opismenjevanje in razvoj glasbenega posluha kot temelj glasbene pismenosti.

2.1 Definicija glasbene pismenosti

Glasbena pismenost je celovita sposobnost, ki vključuje prepoznavanje, razumevanje in ustvarjanje glasbenih zapisov. To pomeni, da je posameznik sposoben prepoznati in interpretirati note ter druge simbole na notnem črtovju, razume glasbene strukture, kot so harmonije, melodične linije in ritem in je sposoben zapisati lastne glasbene zamisli v obliki notnega zapisa. Prav tako v glasbeno pismenost spadata sposobnost petja in igranja na instrument (Drobni, 2019). Mills in McPherson (2006) pojmujeta glasbeno pismenost kot skupek več zmožnosti, ki so: izvajanje glasbe, izvajanje glasbe po notnem zapisu, izražanja lastnih stališč in pogledov glede izvajane, ustvarjene ali poslušane glasbe, zapisovanje slišane glasbe v obliki notnega zapisa ter razumevanje in interpretiranje glasbenega zapisa. V zahodnem sistemu glasbenega izobraževanja je razumevanje simbolnega glasbenega zapisa pogosto povezano z zmožnostjo pravilne pevske ali instrumentalne izvedbe zapisanih glasbenih del. Ta pristop izhaja iz zgodovinske potrebe po natančnem in enoznačnem zapisu, ki bi omogočal avtentično interpretacijo. Danes simbolni zapis v sodobnem izobraževanju služi kot orodje za različne oblike glasbene komunikacije ter podpira razvoj funkcionalne glasbene pismenosti, ki vključuje širše razumevanje in uporabo glasbenega jezika v različnih kontekstih (Borota in Kovačič, 2015).

2.2 Glasbeno opismenjevanje

Proces glasbenega opismenjevanja poteka v štirih fazah: poslušanje, izvajanje, branje in pisanje. Če želimo brati in pisati glasbo, moramo predhodno razviti glasbene predopismenjevalne zmožnosti, ne glede na to, kdaj z opismenjevanjem začnemo. Zmožnosti, ki sodijo v to kategorijo in so predpogoj za razvoj glasbene pismenosti, so: slušno zavedanje, razlikovanje zvočnih in glasbenih vzorcev, zmožnost usklajevanja glasbenega izvajanja z drugimi ter vzpostavljanje raznih povezav med pisno in zvočno podobo glasbe. Prav tako je pomembno enakomerno izvajanje v določenem tempu. Ker vse te veščine zahtevajo dolgotrajno vadbo in urjenje, ima tukaj ključno vlogo glasbeni spomin, saj se širi, utrjuje in pogloblja skozi celotno posameznikovo življenje (Borota, Kovačič, 2015). Gradivo, ki se uporablja pri poučevanju glasbene pismenosti, se obdeluje postopoma v korakih, po sistemu »koncentričnih krogov«. Prva stopnja zajema obvladovanje osnovne lestvice, kasneje se še doda tonaliteta s postopnim petjem melodij z enostavno ritmično strukturo. Vaje za zaznavanje glasbe morajo biti prilagojene ustreznim ravni zahtevnosti, ki jo predstavlja melodija. Na nadaljnjih stopnjah, ki sledijo, se postopoma uvajata melodični preskok in kompleksnejši ritem, pričakovano prepoznavanje posameznih tonov se pa dopolnjuje z zaznavanjem in prepoznavanjem motivov in zapisom dikcij (Drobni, 2019). Začetniki naj dejavnosti izvajajo z glasbeno pismenim mentorjem, ki lahko poda ustrezno povratno informacijo o pravilnosti izvedbe. Mentor naj dejavnost po potrebi tudi demonstrira, da se učeči lahko uči s posnemanjem, saj sta poslušanje in posnemanje najučinkovitejši metodi za učenje glasbe. Tako se izognemo pomnjenju napačnih vzorcev, ki pogosto nastanejo zaradi netočne intonacije ali neenakomernega izvajanja. Ključnega pomena je natančno ponavljanje pravih zvočnih in glasbenih vzorcev, kar zagotavlja kakovostno pomnjenje in izvajanje glasbe (Borota in Kovačič, 2015).

2.2 Razvoj glasbenega posluha kot temelj glasbene pismenosti

Razvoj glasbenega posluha je ključen element glasbene pismenosti, saj omogoča prepoznavanje zvočnih vzorcev, intonacije in ritmičnih struktur, ki so osnova za razumevanje in ustvarjanje glasbe. Glasbeni posluh je tesno povezan s sposobnostjo razlikovanja med frekvencami, intenzivnostjo in ritmičnimi vzorci, kar je pomembno za razvoj fonološke zavesti. Swaminathan in Schellenberg (2018) sta naredila raziskave, ki kažejo, da ritmično in slušno osredotočeno usposabljanje izboljša slušne spretnosti ter prispeva k boljšemu branju in razumevanju govora, še posebej pri

otročih z bralnimi težavami. Trening posluha vključuje analitično poslušanje, ritem in zaznavanje časovnih sprememb v zvočnih signalih, kar omogoča boljšo segmentacijo glasbenih in govorno-jezikovnih enot. Razvoj teh sposobnosti spodbuja širšo glasbena pismenost, ki vključuje tudi ustvarjanje in razumevanje glasbe na simbolni in čustveni ravni. Glasbeni posluh naj bi se razvijal skozi vaje poslušanja, ritmičnega tolčenja, igranja na instrumente in skupinskih dejavnosti. Poudarek je na dolgotrajni praksi in izpostavljenosti, kar vodi do trajnih kognitivnih in prav tako glasbenih koristi. V prihodnosti je pomembno razvijati programe, ki ritmično usposabljanje vključujejo v glasbene učne načrte, saj so povezave med glasbenim posluhom in jezikovnimi veščinami znanstveno utemeljene.

3 Zaključek

Glasbena pismenost presega zgolj tehnične sposobnosti, saj predstavlja most med ustvarjalnim izražanjem, kulturnim razumevanjem in izobraževalnimi procesi. Razvoj glasbenega posluha kot osnove glasbene pismenosti poudarja pomen ritmičnega in slušnega usposabljanja za širše kognitivne in glasbene koristi. S pravilno zasnovanim učenjem glasbene pismenosti ne razvijamo le glasbenih spretnosti, temveč prispevamo tudi k celostni osebnostni rasti posameznika, kar potrjujejo sodobne raziskave in pedagoške prakse.

Literatura

- Borota, B. in Kovačič Divjak, A. (2015). Dejavnosti glasbenega opismenjevanja. *Univerzitetna založba Annales*. https://arhiv.zrs-kp.si/wp-content/uploads/2018/10/Dejavnosti-glasbenega-opismenjevanja_2015.pdf
- Drobni, I. (2018). Music literacy in music education. *Music Pedagogy – Challenge, Inspiration and Creation*. 371.3:784.9
- Mills, J. in McPherson, G. E. (2006). Musical Literacy. *Oxford University Press E-Books*, 155–172. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198530329.003.0008> ČLANEK JE, VENDAR NI DOSTOPA DO NJEGA
- Swaminathan, S. in Schellenberg E. G. (2019). Music Training and Cognitive Abilities: Associations, Causes, and Consequences. V M. H. Thaut in D. A. Hodges (ur.), *Oxford handbook of music and the brain* (str. 645–670). <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198804123.013.26>

GLASBENE AKTIVNOSTI

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.42](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.42)

ISBN

978-961-286-993-9

JASNA PODKRAJŠEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
jasna.podkrajsek@student.um.si

V tem poglavju je naštetih nekaj glasbenih aktivnosti, ki jih učitelji lahko uporabijo pri svojih učnih urah. Predstavljene so veščine, ki jih učenci pridobijo z izvajanjem glasbenih aktivnosti, prav tako je naštetih nekaj področij otrokovega razvoja, na katera vplivajo glasbene aktivnosti. Predstavljeno je tudi, zakaj je pomembno, da v same glasbene aktivnosti vključujemo gibanje in kaj v povezavi glasbe z gibanjem učenci pridobijo. Prav tako je pojasnjeno, zakaj je pomembno skupinsko delo in sodelovanje, ko izvajamo glasbene aktivnosti, na kaj morajo biti učenci pozorni, ko izvajajo skupinsko delo, in kaj lahko učenci prispevajo s skupinskim delom in sodelovanjem.

Ključne besede:

glasbene aktivnosti,
veščine,
gibanje,
sodelovanje,
skupinsko delo

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.42](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.42)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical activities,
skills,
movement,
cooperation,
group work

MUSICAL ACTIVITIES

JASNA PODKRAJŠEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
jasna.podkrajsek@student.um.si

This section outlines various musical activities that teachers can incorporate into their lessons. It highlights the skills children acquire through musical activities and the areas of child development influenced by these experiences. The section also emphasizes the importance of integrating movement into musical activities and explains the benefits children gain from combining music with movement. Furthermore, it underscores the value of teamwork and collaboration in music activities, detailing what children should focus on during group work and the developmental advantages they can achieve through collaborative efforts.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena aktivnost je oblika izražanja. S poustvarjanjem glasbenih vsebin ne vplivamo samo na glasbeni razvoj, ampak tudi na moralni, socialni, telesni in intelektualni razvoj otroka. Pri pouku lahko vključimo petje pesmi, igranje na instrumente, poslušanje skladb in gibanje ob glasbi. Pedagogi opazajo, da ukvarjanje otrok z glasbo pozitivno vpliva na njihove sposobnosti učenja, branja, razvoja motoričnih spretnosti in koordinacije kot tudi sposobnosti koncentracije, razumevanja kompleksnih struktur in abstraktnega mišljenja. Prav tako je pomembno, da v aktivnosti vključimo gibalne in glasbene elemente, saj tudi te obravnavajo širok spekter sposobnosti tako na telesnem kot tudi na kognitivnem, čustvenem in socialnem področju. Sodelovanje v različnih skupinskih delih omogoča učencem razvoj koordinacijskih in timskih veščin, prav tako pa je pri sodelovanju pomembno, da si zaupamo in smo odgovorni.

2 Glasbene aktivnosti

Glasbene aktivnosti predstavljajo obliko glasbenega izražanja. Spodbujajo veselje do igre, gibanja, razvijajo splošne sposobnosti zaznavanja, pozornosti, motorične spretnosti, komunikacije in pozitivnega vedenja. S poustvarjanjem glasbenih vsebin ne vplivamo samo na glasbeni razvoj, ampak tudi na moralni, socialni, telesni in intelektualni razvoj otroka (Denac, 2012). Izvajanje, poslušanje in ustvarjanje so temeljne glasbene aktivnosti (Gorjanc idr., 2013). Poznamo različne glasbene aktivnosti, ki se delijo na igre za spoznavanje lastnosti zvoka, igre za razvoj ritmičnega in melodičnega posluha, igre za razvijanje ustvarjalnosti in spoznavanje principov oblikovanja. Pri pouku pa lahko vključimo petje pesmi, igranje na instrumente, poslušanje skladb in gibanje ob glasbi (Gorjanc idr., 2013).

2.1 Uporaba glasbenih iger za spodbujanje učenja in razvijanje različnih veščin v glasbi

Veliko pedagogov opaža, da ukvarjanje otrok z glasbo pozitivno vpliva tudi na druga področja otrokovega razvoja, kot sta npr. sposobnosti učenja in branja, vpliva tudi na razvoj motoričnih spretnosti, koordinacije, razvijajo se sposobnost koncentracije, razumevanje kompleksnih struktur, abstraktno mišljenje ipd. Prav tako raziskave kažejo, da učenci, ki se ukvarjajo z glasbo, v šoli dosegajo boljše uspehe, si bolje zapomnijo določene informacije, so bolj samozavestni in nimajo težav pri javnem

nastopanju (Lebar, 2001). Glasbene aktivnosti v šolstvu spodbujajo ustvarjalnost in domišljijo ter številne kognitivne in čustvene veščine (Diz-Otero idr., 2023). Z glasbenodidaktičnimi igrami se učenci urijo v sodelovanju, upoštevanju pravil, prilagajajo se skupinski dinamiki, razvijajo empatijo in vzpostavljajo interakcije z drugimi otroki (Smrekar, 2022). Uporaba glasbenih iger ima lahko ključno vlogo pri spodbujanju učenja, saj prispeva k večji motivaciji (Diz-Otero idr., 2023).

2.2 Integracija gibalnih in glasbenih elementov v aktivnosti

Gibanje ima pozitivno vrednost, saj preprečuje nasilje, spodbuja pa sočutje in razvija samozavest (Babič, 2022). Aktivnosti so lahko različne. Lahko so funkcionalne, ritmične, ustvarjalne, dramske ipd. (Juntunen in Sutela, 2023). Sam pristop gibalnih in glasbenih elementov v aktivnosti obravnava širok spekter sposobnosti tako na telesnem kot tudi na kognitivnem, čustvenem in socialnem področju (Juntunen in Sutela, 2023). Pri integraciji glasbe in gibanja učenci aktivno poslušajo in se odzivajo na glasbo, kar usmerja njihovo gibanje (Juntunen in Sutela, 2023). Ples v kombinaciji z glasbo ima pozitivne učinke. Pri tem načinu ni možnosti, da bi učenec bil izključen, vključeni so lahko vsi otroci, ne glede na težave, ki jih imajo – učne, vedenjske ali čustvene (Smrekar, 2022). Otroci, ki sodelujejo v aktivnostih, ki vključujejo gibanje, običajno razvijejo boljše motorične spretnosti in telesno koordinacijo (Juntunen in Sutela, 2023).

2.3 Pomen sodelovanja in skupinskega dela v glasbenih aktivnostih

Ko učenci ustvarjajo v skupini, prinesejo vanjo raznolike izkušnje in znanje, ki so jih pridobili že prej, hkrati pa morajo biti odprti za sprejemanje novega znanja (Pires Chinaglia in Teixeira de Paula, 2022). Za učinkovito sodelovanje in skupinsko delo morajo člani skupine znati ustrezno komunicirati z drugimi člani, se odzivati na spreminjajoče razmere pri svojem delu, biti prilagodljivi, odločni in imeti razvite socialne veščine (Prada Creo, Mareque in Portela-Pino, 2020). Sodelovanje v različnih skupinskih delih prav tako omogoča učenčev razvoj koordinacijskih in timskih veščin, prav tako pa je pri sodelovanju pomembno, da si zaupamo in smo odgovorni (Diz-Otero idr., 2023).

3 Zaključek

Ugotovili smo, da so glasbene aktivnosti pri razvoju učenca zelo pomembne. Vplivajo na celostni otrokov razvoj, od intelektualnega pa vse do telesnega, socialnega, moralnega razvoja. Pomembno je, da pri pouku izvajamo različne glasbene aktivnosti. Raziskave so pokazale, da učenci, ki se ukvarjajo z glasbo dosegajo boljše učne uspehe, bolje si zapomnijo informacije in nimajo težav z javnim nastopanjem. Z različnimi glasbenimi aktivnostmi se učenci urijo v sodelovanju, upoštevanju pravil, prilagajajo se skupinski dinamiki, razvijajo empatijo in vzpostavljajo komunikacijo z drugimi otroki. Prav tako je pomembno, da povežemo glasbo z gibanjem, saj na tem področju učenci razvijejo boljše motorične spretnosti in koordinacijo.

Literatura

- Babič, N. (2022). Spodbujanje čustvenega, socialnega in gibalnega razvoja z glasbo in gibanjem. *Razredni pouk*, 1(24), 47–52. <https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2024/03/NatasaBabic.pdf>
- De Prada Creo, E., Mareque, M. in Portela-Pino, I. (2020). The acquisition of teamworks' skills in university students through extra-curricular activities. *Emerald Publishing Limited*, 63(2), 165–181. doi:<https://doi.org/10.1108/ET-07-2020-0185>
- Denac, O. (2012). Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok. *Revija za elementarno izobraževanje*, 4(5), 29–38. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6UYCTANI>
- Diz-Otero, M., Pino-Juste, M., Esteve-Faubel, J. M. in Dominguez-Lloria, S. (2023). The Development of Soft Skills through Music in Educational Contexts. *Education Sciences*, 13(12), 1–12. doi:<https://doi.org/10.3390/educsci13121194>
- Gorjanc, T., Kovačič, B. in Črčinovič Rozman, J. (2013). Uporaba izbranih motivacijskih sredstev pri pouku glasbene vzgoje na razredni stopnji. *Revija za elementarno izobraževanje*, 1(6), 57–74. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-VSO7PN7A>
- Juntunen, M.-L. in Sutela, K. (2023). The effectiveness of music-movement integration for vulnerable groups: a systematic literature review. *Frontiers in Psychology*, 1–16. doi:<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1127654>
- Lebar, M. (2001). Umetnost v šoli – pomen in razsežnost pouka glasbe. *Vzgoja in izobraževanje*, 4(32), 4–6. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-S10VG91G/?euapi=1&query=%27keywords%3dpouk+glasbe%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Pires Chinaglia, A. in Teixeira de Paula, E. M. (2022). Aprendizagem Colaborativa no Ensino Superior: revisão de Literatura e análise de uma pratica musical colaborativa. *Research, Society and Development*, 11(11), 1–18. doi:<https://doi.org/10.33448/rsd-v11i7.29263>
- Smrekar, S. (2022). Reševanje konfliktnih situacij in spodbujanje razvoja socialnih veščin z glasbenimi dejavnostmi pri triletnikih in štiriletnikih v vrtcu. *Glasba v šoli in vrtcu*, 1(25), 8–16. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-HV5RGEUW>

GLASBA IN MOTIVACIJA

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.43](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.43)

ISBN

978-961-286-993-9

MARUŠA PODKRAJŠEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
marusa.podkrajsek@student.um.si

V tem poglavju se osredotočamo na vlogo glasbe pri spodbujanju motivacije, zlasti v kontekstu izobraževanja. Raziskujemo, kako glasba podpira razvoj intrinzične motivacije, samoučinkovitosti in samozavesti ter izboljšuje akademske in socialne veščine učencev. Analiziramo različne pristope k poučevanju, ki vključujejo prilagoditev učnih metod, avtonomno izbiro aktivnosti in uporabo popularne glasbe za povečanje vključenosti. Obravnavamo tudi pomen ustvarjalnosti in sodelovanja, ki krepita dolgoročno povezavo učencev z glasbo. V zaključku izpostavljamo praktična priporočila za učitelje, vključno z uporabo sodobnih tehnologij in ustvarjanjem spodbudnega učnega okolja, ki povečuje glasbeno motivacijo ter spodbuja trajno ljubezen do glasbe pri učencih. Poglavje združuje teoretična spoznanja in praktične strategije za izboljšanje glasbenega izobraževanja.

Ključne besede:

glasba,
motivacija,
vztrajnost,
avtonomnost,
čustveni odzivi

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.43](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.43)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
motivation,
perseverance,
autonomy,
emotional responses

MUSIC AND MOTIVATION

MARUŠA PODKRAJŠEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
marusa.podkrajsek@student.um.si

This chapter examines the role of music in fostering motivation, particularly within the context of education. It explores how music supports the development of intrinsic motivation, self-efficacy, and self-confidence, while enhancing students' academic and social skills. Various teaching approaches are analyzed, including adapting methods, offering students autonomy in choosing activities, and incorporating popular music to boost engagement. The chapter also highlights the importance of creativity and collaboration in cultivating students' long-term connection to music. Practical recommendations for teachers are provided, emphasizing the use of modern technologies and the creation of a stimulating learning environment that enhances musical motivation and nurtures a lasting love of music in students. The chapter combines theoretical insights with practical strategies to improve music education.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba ima izjemno sposobnost vplivati na človekovo motivacijo, kar je bilo potrjeno v različnih raziskavah. Lahko deluje kot sredstvo za spodbujanje čustvenih odzivov, izboljšanje koncentracije in povečanje kreativnosti, kar so ključni elementi pri doseganju ciljev in vzdrževanju visoke ravni angažiranosti. Na področju izobraževanja je bilo ugotovljeno, da glasba lahko izboljša akademske dosežke in spodbuja vztrajnost, saj aktivira možganske regije, povezane z učenjem in nagrajevanjem.

2 Glasba in motivacija

Motivacija v glasbenem poučevanju in učenju je ključnega pomena za ustvarjanje uspešnega in trajnostnega učnega okolja. Raziskave so pokazale, da so študentje, ki sodelujejo v glasbenih dejavnostih, bolj angažirani, ko imajo občutek avtonomije in učni načrt za glasbo odraža njihove osebne interese. Še posebej priljubljene glasbene smeri, kot so pouk popularne glasbe, omogočajo učencem izražanje lastne identitete, kar povečuje njihovo motivacijo za nadaljevanje glasbenih aktivnosti (Rolandson, 2020).

Učenci, vključeni v tradicionalne ansamble, kot so orkestri ali zbori, so pogosto motivirani z občutkom pripadnosti skupnosti in željo po skupnem doseganju ciljev. Vendar pa raziskave kažejo, da te vrste udeležbe morda ne ustrezajo interesom vseh učencev. Popularne glasbene dejavnosti, ki temeljijo na avtonomnem učenju in ustvarjalnem eksperimentiranju, so se izkazale za privlačnejše pri učencih, ki želijo preučevati sodobne glasbene zvrsti ali se učiti igranja sodobnih glasbil.

Študije potrjujejo, da glasbeno poučevanje, ki poudarja prilagodljivost in vključenost, ustvarja motivacijsko bogatejše učne izkušnje. Takšni programi pomagajo učencem oblikovati globljo povezavo z glasbo in povečujejo verjetnost za njihovo dolgoročno vključevanje v glasbeno dejavnost (Rolandson, 2020).

2.1 Motivacija v glasbi

Motivacija v glasbi je ključna za razvoj spretnosti in vztrajnost pri glasbenem učenju. Raziskave poudarjajo, da je intrinzična motivacija, ki izhaja iz užitka ob učenju glasbe, močno povezana z vztrajnostjo in dosežki pri glasbenih aktivnostih. Študija

Jaimeja Leóna idr. (2015) ugotavlja, da so študentje z višjo stopnjo intrinzične motivacije uspešnejši v glasbi, saj se bolj osredotočajo na učenje in kritično razmišljanje. To motivacijo krepijo aktivnosti, kot sta improvizacija in raziskovanje glasbenih vsebin, ki spodbujajo kreativnost in užitek.

Poleg tega je prilagoditev učnih metod potrebam učencev pomemben dejavnik za motivacijo. Kot ugotavlja Rolandson (2020), vključevanje popularne glasbe in sodobnih tehnologij v pouk ustvarja avtentične glasbene izkušnje, ki pritegnejo več učencev in zmanjšujejo osip iz glasbenih programov. Študenti, ki se lahko povežejo z glasbo, ki jo sami poslušajo, kažejo večjo vključenost in dolgotrajno sodelovanje v glasbenem izobraževanju. Te ugotovitve poudarjajo pomen usklajevanja vsebin glasbenega pouka z interesi učencev, saj lahko tak pristop pomembno vpliva na njihovo motivacijo in dolgoročne rezultate (Asmus, 2010 v Asmus, 1994).

2.2 Glasbena motivacija v šoli

Glasbena motivacija v šoli je ključnega pomena za spodbujanje učnih in socialnih veščin učencev. Raziskave kažejo, da glasbeno izobraževanje pozitivno vpliva na samozavest in samoučinkovitost učencev, kar spodbuja njihovo notranjo motivacijo. Teorija samoodločanja, ki poudarja pomembnost avtonomije in notranjih dejavnikov, izpostavlja, da učenci, ki imajo možnost izbire glasbil in repertoarjev, občutijo večjo pripadnost in užitek pri učenju glasbe (Hallam, 2010 v Grolnick in Ryan, 1987). Poleg tega je bila samoučinkovitost prepoznana kot mediator med glasbenim izobraževanjem in akademskimi dosežki, saj spodbuja razvoj vztrajnosti in pozitivnega odnosa do učenja (Jiang, 2021). Prav tako raziskave kažejo, da lahko učitelji z uporabo tehnologije, kot so snemanje vadb in vizualizacije napredka, povečajo motivacijo učencev in izboljšajo njihove prakse. S prilagajanjem učnih metod posameznim interesom in sposobnostim učencev lahko učitelji dodatno okrepijo pozitivne učinke glasbenega izobraževanja (Hallam, 2010).

3 Zaključek

Glasbena motivacija ima izjemno korist za učence, saj spodbuja njihovo samospoznavanje, samozavest in vztrajnost. Poleg tega izboljšuje akademske rezultate ter razvija socialne in ustvarjalne veščine (León idr., 2015). Da bi kar najbolj izkoristili te prednosti, naj učitelji prilagodijo metode poučevanja, vključijo avtonomijo pri izbiri glasbenih dejavnosti in uporabijo tehnologijo za spodbujanje

samorefleksije in napredka (Hallam, 2010). Tako lahko sklepamo, da bi bilo dobro, da bi učni načrti vključevali elemente popularne glasbe in improvizacije, kar bi povečalo zanimanje učencev. Učitelji naj spodbujajo sodelovanje in vzdušje pripadnosti, kar bo okrepilo motivacijo in dolgoročno ljubezen do glasbe.

Literatura

- Asmus, E. P. (1994). Motivation in music teaching and learning. *The Quarterly Journal of Music Teaching and Learning*, 5(4), 5–32. doi: <http://www-usr.rider.edu/~vrme/>
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Jiang, J. (2024). Impact of music learning on students' psychological development with mediating role of self-efficacy and self-esteem. *PLoS one* 19(9). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0309601>
- León, J., Núñez, J. L., Ruiz-Alfonso, Z. in Bordón, B. (2015). Music Academic Performance: Effect of Intrinsic Motivation and Critical Thinking. *Revista de Psicodidáctica*, 20(2), 377–391 doi:10.1387/RevPsicodidact.12673
- Rolandson M. D. (2020). Motivation in Music: A Comparison of Popular Music Course Students and Traditional Larg Ensemble Participants in High School. *Ohio Music Education Association*, 45, 105–126. doi: <https://www.jstor.org/stable/26974519>

GLASBA IN KONCENTRACIJA

HELENA POKERŽNIK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
helen.pokerznik@student.um.si

V tem poglavju so predstavljeni vplivi glasbe na koncentracijo in učne rezultate. Glasba pozitivno vpliva na pozornost, zmanjšuje stres in izboljšuje reakcijski čas, kar je še posebej opazno pri vožnji. V šolstvu glasba pomaga izboljšati koncentracijo učencev, motivacijo in razpoloženje, kar prispeva k boljši učni uspešnosti. Raziskave so pokazale, da glasba po lastni izbiri povečuje osredotočenost in zmanjšuje stres, medtem ko glasba, kot je klasična, pozitivno vpliva na razvoj možganov in povečuje IQ. Vendar pa je pomembno, da glasba ni preglasna, saj lahko to zmanjša koncentracijo. Uporaba ambientalne glasbe v šolah lahko prispeva k izboljšanju učnih procesov in zmanjšanju stresa.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.44](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.44)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
koncentracija,
učenci,
izobraževanje,
učinkovitost

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.44](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.44)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
concentration,
students,
education,
efficiency

MUSIC AND CONCENTRATION

HELENA POKERŽNIK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
helena.pokerznik@student.um.si

This chapter examines the effects of music on concentration and learning outcomes. Music positively influences attention, reduces stress, and improves reaction time, effects that are particularly evident in activities such as driving. In education, music enhances students' concentration, motivation, and mood, contributing to improved learning performance. Research indicates that music of personal choice boosts concentration and reduces stress, while classical music positively impacts brain development and can increase IQ. However, it is crucial that the music is not too loud, as excessive volume can diminish concentration. The use of ambient music in schools can support learning processes and alleviate stress.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je nepogrešljiv del našega vsakdanjika in pomembno vpliva na naše razpoloženje in osredotočenost. Koncentracija, ki je ključna za uspešno učenje, pogosto niha glede na zunanje dejavnike. Kaj pa bi se zgodilo, če bi glasbo vključili v učni proces? Bi lahko izboljšala osredotočenost učencev in njihove učne rezultate?

Teoretične raziskave kažejo, da lahko glasba, ki je poslušalcu všeč, pozitivno vpliva na uspešnost pri nalogah, ki zahtevajo visoko stopnjo pozornosti. Študije so pokazale, da so učenci, ki so med nalogami poslušali priljubljeno glasbo, dosegali boljše rezultate v primerjavi s tistimi v tišini. Prav tako so ugotovili, da obstaja povezava med glasbenimi vzorci in časovno dinamiko koncentracije, kar odpira vprašanje, kako bi lahko glasba v šolskem okolju prispevala k večji učinkovitosti učenja in motivaciji učencev (Mori idr., 2014).

2 Glasba in koncentracija

Glasba predstavlja pomemben del našega življenja, saj jo uporabljamo za ozadje številnih vsakodnevnih dejavnosti. Kot zunanji dejavnik vpliva na notranje dejavnike, kot so stres, pozornost in utrujenost, kar vpliva tudi na učinkovitost voznikov med vožnjo. V tem primeru glasba bistveno skrajša povprečni reakcijski čas, poveča število pravih reakcij ter zmanjša število nepravilnih in izpuščenih reakcij. Zanimivo je, da sta glasna hard rock glasba pri mlajših in džez pri starejših najučinkovitejša pri zmanjševanju izpuščenih in zapoznelih reakcij, kar kaže na pozitiven vpliv glasbe na ohranjanje pozornosti in zmanjševanje stresa med vožnjo. Na podlagi tega lahko sklepamo, da glasba zmanjšuje monotonost in izboljšuje obvladovanje stresa ter koncentracijo voznika med vožnjo (Chakrabarty idr., 2020).

Če znanje o pozitivnem vplivu glasbe na voznike prenesemo v šolstvo, lahko sklepamo, da glasbeni vzorci vplivajo na možgane in osredotočenost tudi med branjem in študijem. Glasba lahko pomaga pri zdravljenju nepsiholoških in psiholoških težav, izboljšuje koncentracijo, razpoloženje in počutje. Pomembno je tudi, da jo lahko uporabljamo v terapiji, pri učenju in sproščanju, saj uglašuje človeški um, krepi učinkovitost in pomaga pri razbremenitvi stresa. Glasbo lahko prilagajamo posameznim potrebam in karakteristikam ljudi. Kot univerzalni jezik ima moč prilagajanja čustev in miselnosti, kar prinaša pozitivne učinke za človekovo splošno počutje in produktivnost (Das idr., 2020).

Glasb ima velik vpliv tudi na koncentracijo učencev pri pouku. Naslednja študija je raziskovala vpliv glasbe po lastni izbiri na razpoloženje, motivacijo, koncentracijo in učno uspešnost učencev. Vključeni so bili srednješolci, ki so pred poukom poslušali glasbo, ki so si jo sami izbrali. Rezultati so pokazali pozitivne učinke na razpoloženje, motivacijo in koncentracijo ter zmerne učinke na učenje. Glasba je pomagala ustvariti pozitivna čustva, povečala pozornost in omogočila počitek med urami. Ugotovitve podpirajo vključevanje glasbe v šole kot učinkovito strategijo (Vigl idr., 2023). Tudi številni učitelji iz osnovnih šol potrjujejo, da poslušanje glasbe v odmorih prispeva k boljši koncentraciji in aktivnosti učencev pri pouku, s tem pa tudi k učinkovitejšemu pouku.

Kolikor lahko glasba pri pouku pozitivno vpliva na učence, pa lahko pri nekaterih dejavnostih, kot je branje, postane moteča. Kot kaže raziskava, hip hop glasba moti koncentracijo in poslabša rezultate pri nalogi bralnega razumevanja v primerjavi s klasično glasbo in tišino. Najboljši rezultati so bili doseženi v tihi sobi, kar potrjuje teorijo, da motnje zmanjšujejo pozornost. Tišina je zato najboljši pogoj za učenje, saj lahko dejavnosti iz ozadja, kot je glasba, vplivajo na koncentracijo učenca pri branju (Tze in Chou, 2010).

Pomembno je omeniti tudi raziskavo o učinkih ambientalne glasbe na ljudi s sindromom pospešenega razmišljanja, ki je pokazala, da pomirja, zmanjšuje stres in izboljšuje koncentracijo. V šolah spodbuja glasbeno in čustveno vzgojo, veselje do učenja ter povečuje učinkovitost pri predmetih, kot so matematika in tuji jeziki. Pomembno je, da je glasba mehka, tiha in instrumentalna, saj glasna glasba moti koncentracijo. Klasična glasba, kot je recimo Mozartova, pozitivno vpliva na razvoj možganov, koncentracijo in povečuje IQ. Raziskave so pokazale, da uporaba ambientalne glasbe izboljša kakovost učenja in pomaga pri zmanjšanju stresa (Popa, 2018).

3 Zaključek

Na podlagi predstavljenega lahko zaključimo, da nekateri glasbeni pristopi pozitivno vplivajo na koncentracijo, zmanjšujejo stres in izboljšujejo učne rezultate, še posebej pri kompleksnejših nalogah (vožnja, šolske dejavnosti). Uporaba glasbe v izobraževalnem procesu izboljšuje razpoloženje, motivacijo in osredotočenost učencev, kar prispeva k boljšemu razumevanju in pomnjenju učne snovi.

Integracija glasbe v izobraževalne ustanove bi bila koristna tako med poukom kot tudi med odmori, saj učencem omogoča sprostitev. Priporočljiv je izbor tihe, instrumentalne glasbe, saj lahko glasna in vznemirljiva glasba negativno vpliva na koncentracijo. Glasba lahko učiteljem služi kot orodje za ustvarjanje spodbudnejšega učnega okolja, hkrati pa prispeva k večji učinkovitosti poučevanja in motivaciji učencev.

Literatura

- Chakrabarty, N., Guneet Singh, A., Kumar, S., Kamini, G. in Haritha, P. C. (2020). Influence of Music on Sensorimotor Coordination and Concentration among Drivers in an Indian City. *Indian Journal of Social Psychiatry*, 36(1), 64–72. https://doi.org/10.4103/ijsp.ijsp_94_18
- Das, P., Gupta, S. in Neogi, B. (2020). Measurement of effect of music on human brain and consequent impact on attentiveness and concentration during reading. *Procedia Computer Science*, 172, 1033–1038. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2020.05.151>
- Mori, F., Naghsh, F. in Tezuka, T. (2014). The Effect of Music on the Level of Mental Concentration and its Temporal Change. *Proceedings of the 6th International Conference on Computer Supported Education*, 2, 34–42. <https://doi.org/10.5220/0004791100340042>
- Popa, D. (2018). The Effects of Music on Learning and Concentration. *Journal Plus education*, 21(3), 299–302. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=726796>
- Tze, P. in Chou, M. (2010). Attention drainage effect: How background music effects concentration in Taiwanese college students. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 10(1), 36–46. <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/josotl/article/view/1733>
- Vigl, J., Ojell-Järventausta, M., Sipola, H. in Saarikallio, S. (2023). Melody for the Mind: Enhancing Mood, Motivation, Concentration, and Learning through Music Listening in the Classroom. *Music & Science*, 6. <https://doi.org/10.1177/20592043231214085>

SPODBUJANJE INTERESA ZA GLASBO

LAVRA REPAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
lavra.repar@student.um.si

V tem poglavju povzemamo študije, ki raziskujejo spodbujanje interesa za glasbo. Raziskave o učenčevih glasbenih preferencah kažejo, da se glasbeni okus spreminja skozi življenje, pri čemer mlajše generacije pogosto izkazujejo večjo pripravljenost za raziskovanje različnih glasbenih žanrov. Poleg glasbenega okusa in preferenc na izbiro glasbe vplivajo še spol in osebne lastnosti posameznika. Učitelji, ki prilagodijo učne vsebine interesom učencev, opažajo večjo motivacijo in angažiranost. Ključno je tudi vključevanje projektnih pristopov, ki spodbujajo ustvarjalnost in dolgoročno glasbeno udejstvovanje.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.45](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.45)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
motivacija,
ustvarjalnost,
glasbene preference,
interes

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.45](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.45)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
motivation,
creativity,
musical preferences,
interest

ENCOURAGING INTEREST IN MUSIC

LAVRA REPAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
lavra.repar@student.um.si

This chapter summarizes studies investigating ways to promote interest in music. Research into student musical preferences reveals that musical taste evolves throughout life, with younger generations often demonstrating a greater willingness to explore diverse musical genres. Alongside musical taste and preferences, factors such as gender and personality traits also influence music selection. Teachers who adapt learning content to align with students' interests observe higher levels of motivation and engagement. Furthermore, incorporating project-based approaches that foster creativity and long-term musical involvement plays a key role in sustaining students' interest in music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je pri ljudeh globoko zakoreninjena. Igra pomembno vlogo v človeški kulturi, komunikaciji in čustvenem izražanju. Tako je interes za glasbo opazen že pri mlajših otrocih, saj z njeno pomočjo zadovoljujejo osnovne čutne in čustvene potrebe. Stopnja zanimanja za glasbo se skozi življenje spreminja, ker je ta pogojena s starostjo, kulturnim okoljem, osebno preferenco in življenjskih stilom posameznika. Pri učencih je zanimanje za glasbo povezano z njihovimi glasbenimi preferencami in okusom.

Izobraževanje na glasbenem področju je ključno za razvoj učencev. Priporočljivo je, da učitelji dejavnosti prilagajajo interesom učencev, saj tako povečajo motivacijo. Takšen pristop omogoča obogatitev učenčevega odnosa do glasbe in spodbuja njegov dolgoročni interes h glasbenemu izražanju.

2 Spodbujanje interesa za glasbo

2.1 Učenci in glasbene preference

Učenčev interes za glasbo je pogojen z glasbeno preferenco in okusom. Pojem glasbeni okus predstavlja dolgoročne vrednote in dispozicije posameznika, medtem ko glasbena preferenca zajema oceno všečnosti glasbenih del. Posameznikova preferenca je odvisna od osebnostnih lastnosti in značilnosti glasbe (Dobrota in Sarajčev, 2021).

Raziskave kažejo, da se glasbena preferenca spreminja skozi življenje. Mladi so bolj odprti do različnih glasbenih žanrov v primerjavi s starejšimi, ki raje poslušajo glasbo iz preteklih obdobij. Prav tako je bilo ugotovljeno, da spol in osebnostni lastnosti, kot sta čustvena stabilnost in odprtost za izkušnje, vplivajo na posameznikov izbor glasbe (Dobrota in Sarajčev, 2021).

Raziskave kažejo, da imajo učenci pozitiven odnos do glasbene kulture, kar se odraža tudi pri pouku glasbene vzgoje. Ugotovljeno je bilo, da učenci raje pojejo, kot igrajo na instrumente ali glasbo poslušajo. Med izvajanjem omenjenih dejavnosti večjo vključenost in zagnanost pokažejo učenci, ki v prostem času obiskujejo dodatne obveznosti, povezane z glasbo (Šulentić idr., 2020).

Učitelji, ki pri načrtovanju učnih enot upoštevajo preference svojih učencev in dejavnosti ter vsebino prilagodijo njihovim interesom, poročajo o povečanju motivacije in zanimanja za glasbo pri učencih. Številne študije opozarjajo o pomembnosti odprtega kurikulumu, ki učiteljem omogoča prilagajanje pouka glede na zmožnosti in zanimanje učencev. Takšen pristop prispeva k večji vključenosti in uspešnejšemu učenju glasbe. Avtor raziskave še poudarja, da naj bi učitelji pri načrtovanju učnih enot upoštevali učencem priljubljene dejavnosti, saj bodo tako zagotovili višjo kakovost dela in motiviranost učencev (Šulentić idr., 2020).

2.2 Učiteljev vpliv na učenčev interes za glasbo

Prvi, ki otroka načrtno spozna z glasbeno umetnostjo, je vzgojitelj. Ta mora pritegniti otrokov interes za delo na glasbenem področju. Dolgotrajne študije so pokazale, da so vzgojitelji, ki uživajo v glasbi, bolj naklonjeni k izvajanju glasbenih dejavnosti. Vzgojitelji, ki se na glasbenem področju počutijo manj kompetentne, pogosto izvajajo zgolj preproste glasbene aktivnosti, za katere se čutijo sposobne (Dobrota, 2019).

Z učenjem učenci razvijajo različne kompetence. Številne študije potrjujejo, da so učenci za učenje in izvajanje dejavnosti redko notranje motivirani. V veliki meri jih k opravljenemu delu spodbudijo zunanje nagrade, kot so pohvale, ocene ali priznanja (Nuhanović in Ferović-Fazlić, 2020).

Glasbeni pedagogi morajo ustvarjati izjemne glasbene izkušnje, ki bodo spodbujale vseživljenjsko udejstvovanje na glasbenem področju. Kljub obstoječim študijam o strategijah glasbenega poučevanja in razvoju učiteljev je malo raziskav, ki se posebej osredotočajo na spodbujanje nenehnega glasbenega udejstvovanja. Glasbeno izobraževanje bi moralo spodbujati učenčevo nadaljnjo udeležbo na glasbenem področju. Delovati bi moralo s ciljem, da vključi glasbo zunaj šole in ustvari okolje, ki bo spodbujalo notranjo motiviranost učencev (Krause in Davidson, 2018).

Poročila učiteljev kažejo pet ključnih veščin, ki so bistvene za spodbujanje dolgoročnega glasbenega udejstvovanja. Te so: razumevanje različnih glasbenih žanrov, iskanje pristnih glasbenih glasov, občutljivost in naravnost na začasno znanje, spodbujanje ustvarjalnosti in raziskovanja ter vključevanje učencev v smiselni, kulturno primeren repertoar (Krause in Davidson, 2018).

2.3 Učenci in glasbeni projekti

Učitelji lahko učence spodbujajo s pestro uporabo strategij. Ena izmed njih je sodelovalno učenje, ki temelji na timskem delu in ustvarjanju spodbudnega okolja. Dejavniki zunanje motivacije in različne strategije dela so sestavni del pouka v glasbenih šolah, kjer med seboj sodelujejo tako učenci kot odrasle osebe s podobnimi interesi (Nuhanović in Ferović-Fazlić, 2020).

Kot primer lahko navedemo mednarodni glasbeno-gledališki projekt *Dirty dancing*, čigar cilj je bil združiti poklicne in ljubiteljske ustvarjalce za spodbujanje umetniškega izobraževanja, krepitev mednarodnega kulturnega sodelovanja med sosednjima državama in obogatitev kulturne ponudbe sodelujočih mest (Nuhanović in Ferović-Fazlić, 2020).

Takšni projekti bi lahko v prihodnosti obogatili šolske programe in omogočili učencem, da izrazijo svoj potencial, ter povečajo njihovo motivacijo za nadaljnje glasbeno izobraževanje. Izkušnje iz izvedenega projekta kažejo, da sodelujoči pridobijo kompetence hitreje in z večjim zadovoljstvom, brez občutka napora. Takšni pristopi v učnem procesu so dokazano bolj učinkoviti, saj uporabljajo boljšo aktivacijo (Nuhanović in Ferović-Fazlić, 2020).

3 Zaključek

Glasbene preference učencev pomembno vplivajo na njihov interes za glasbo, pri čemer prilagoditev učnih vsebin glede na njihov glasbeni okus pozitivno vpliva na motivacijo. Učitelji, ki upoštevajo preference učencev, poročajo o večji vključenosti v glasbene dejavnosti. To je še posebej očitno, ko vključijo širok spekter glasbenih žanrov in kulturnih vplivov (Dobrota in Sarajčev, 2021). Priporočljivo je, da cilji učnega načrta sledijo interesom učencev, saj tako spodbujamo večjo angažiranost in ustvarjalnost pri učenju. Vključitev raznih projektov v pouk glasbene vzgoje omogoča aktivno sodelovanje učencev v učnem procesu. Takšni pristopi so osredotočeni na učenčevo osebno izkušnjo in interes, kar posledično privede k učinkovitejšemu in trajnejšemu učenju.

Literatura

- Dobrota, S. (2019). Stavovi odgojitelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički ogledi*, 26 (2), 59–76.
<https://doi.org/10.21464/mo.26.2.6>
- Dobrota, S. in Sarajčev, M. (2021). Glazbene preferencije učenika prema klasičnoj glazbi 20. stoljeća i glazbama svijeta – hipoteza otvorenosti. *Školski vjesnik*, 70 (1), 11–25.
<https://doi.org/10.38003/sv.70.1.1>
- Krause, A. E. in Davidson, J. W. (2018). Effective Educational Strategies to Promote Life-Long Musical Investment: Perceptions of Educators. *Frontiers in Psychology*, 9 (1977), 1–9.
10.3389/fpsyg.2018.01977
- Nuhanović, S. in Ferović-Fazlić, A. (2020). Popularization of music education on the example of musical and theatrical project Dirty Dancing. »*Music in Society« The Collection of Papers*, (10), 102–114. <http://publications.mas.unsa.ba/index.php/zbornik/article/view/15>
- Šulentić Begić, J., Begić, A. in Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 18 (1), 185–202.
<https://doi.org/10.31192/np.18.1.13>

GLASBA IN OTROKOV ČUSTVENI SVET

TAMARA ROMIH

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tamara.romih@student.um.si

Poglavje poudarja pomembnost vpliva glasbe na čustveni razvoj otrok. Sodelovanje v glasbenih dejavnostih, kot so petje, igranje instrumentov ali poslušanje glasbe, otrokom omogoča izražanje in razumevanje čustev ter razvoj čustvene inteligence. Glasbena vzgoja spodbuja razumevanje čustev in socialnih veščin, kot so empatija, prosocialno vedenje in sodelovanje, hkrati pa izboljšuje tudi motivacijo in koncentracijo. Mnoge raziskave potrjujejo, da glasba pozitivno vpliva na samospoštovanje, samoregulacijo in zmanjšanje agresivnega vedenja. Glasbena terapija, bodisi skozi aktivno igranje ali poslušanje bodisi s tehnikami, kot so zrcaljenje, ujemanje ali reflektiranje, učinkovito pomaga pri obvladovanju čustveno-vedenjskih težav ter spodbuja kreativnost in izboljšuje medosebne odnose. Kljub širokemu spektru pozitivnih učinkov je pri uporabi glasbe treba upoštevati individualne potrebe otrok. Glasba tako deluje kot močno orodje za razvoj čustvene zrelosti in celostno podporo otrokovemu razvoju.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.46](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.46)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
čustva,
glasbena vzgoja,
čustveni razvoj,
glasbena terapija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.46](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.46)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
emotions,
music education,
emotional development,
music therapy

MUSIC AND THE CHILD'S EMOTIONAL WORLD

TAMARA ROMIH

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tamara.romih@student.um.si

This chapter highlights the importance of music's influence on children's emotional development. Participation in musical activities, such as singing, playing instruments, or listening to music, enables children to express and understand emotions while fostering emotional intelligence. Music education enhances emotional awareness and social skills, including empathy, prosocial behavior, and cooperation, while also boosting motivation and concentration. Numerous studies confirm that music positively impacts self-esteem, self-regulation, and reduces aggressive behavior. Music therapy, whether through active playing or listening, employs techniques such as mirroring, matching, and reflecting to effectively address emotional and behavioral challenges, stimulate creativity, and improve interpersonal relationships. Despite its wide-ranging positive effects, it is essential to consider children's individual needs when using music. Music serves as a powerful tool for fostering emotional maturity and providing holistic support for children's development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je univerzalna oblika izražanja, ki prepleta vse vidike človekovega življenja, vključno s čustvenim razvojem. Od zgodnjega otroštva se pri otroku razvija vrsta psihofizičnih lastnosti in procesov, ki ob koncu tega obdobja oblikujejo njegovo kompleksno osebnost. Vse se oblikuje postopoma in hkrati skozi več vidikov, kot so intelektualni, moralni, telesni in estetski (Gluvić, 1980, v Alimi Selmani, 2024).

Pomembno je, da razumemo, kako lahko z izbiro glasbe in glasbenih dejavnosti vplivamo na otrokovo razpoloženje in njegovo počutje. To je še posebej pomembno za učitelje razrednega pouka, saj jim to omogoča vzpostavljanje pozitivne razredne klime in razumevanje počutja učencev znotraj skupine, hkrati pa ponuja možnost vzpostavitve pozitivnih načinov preprečevanja neželenega vedenja ter čustvenega razvijanja učencev in čustvene zrelosti.

2 Glasba in otrokov čustveni svet

2.1 Učinki glasbe na čustveni razvoj otrok

Glasba aktivira dele možganov, odgovorne za delovni spomin, jezikovne sposobnosti, prostorsko zaznavanje, čustveno uravnavanje, samonadzor in reševanje problemov. Ena ključnih ugotovitev v literaturi je, da ima glasba velik vpliv na čustveni razvoj otroka. Ritmi, melodije in besedila pesmi prikličijo določene občutke in čustva. Poleg tega ugotovitve kažejo, da sodelovanje v glasbenih dejavnostih petja, igranja instrumentov ali poslušanja glasbe, omogoča otrokom razvijati čustvene spretnosti. Naučijo se izražati veselje, žalost, tesnobo in razumeti svoja čustva skozi umetniško izražanje. Prav tako razvijajo čustveno inteligenco in sposobnost obvladovanja čustev na pozitiven način (Alimi Selmani, 2024).

2.2 Glasba kot sredstvo za izražanje in razumevanje čustev

Glasbena vzgoja je pomembna zaradi sposobnosti izražanja in vplivanja na čustva. Obstajajo številne študije, ki podpirajo trditev, da glasba sproži spremembe v srčnem utripu in hormonih ter pomaga pri čustveni regulaciji. Spodbuja socialne interakcije, kar prispeva k razvoju čustvene inteligence in socialnih veščin, kot sta sodelovanje in povezovanje s čustvi drugih (Blasco-Magraner idr., 2021).

Kot ugotavljajo Blasco-Magraner idr. (2021), je glasbeni vpliv za razvoj otrok pomemben, saj spodbuja razvoj čustvene inteligence, izobraževalne in socialno čustvene koristi. Ključnega pomena je za razvoj čustvene zrelosti, pozitivno vpliva na učni proces, saj spodbuja pozitivna čustvena stanja, povečuje motivacijo, koncentracijo in zanimanje za učenje, prav tako vpliva na razvoj empatije, sodelovanja in prosocialnega vedenja. To se sklada tudi z ugotovitvami Nikolić in Ruškan (2022), ki opažata pozitivni vpliv glasbenega izobraževanja na razvoj samoregulacije, prosocialnega vedenja, samospoštovanja, empatije in zmanjšanje agresivnega vedenja. Pomembno je omeniti, da so rezultati raziskav zajemali heterogene skupine, kar je otežilo vključitev v enoten okvir in primerjavo rezultatov. Poleg tega so različne metode, instrumenti in teoretični pristopi v disciplinah, kot so glasbena vzgoja, glasbena psihologija in poučevanje glasbe, povzročali težave pri celovitem povzemanju ugotovitev (Blasco-Magraner idr., 2021).

2.3 Tehnike za uporabo glasbe v čustveni vzgoji

Čustveno-vedenjske težave se kažejo kot raznolikost manj prilagojenih čustvenih in vedenjskih odzivov, ki se razlikujejo po svoji intenzivnosti in oblikah (Evans idr., 2003, v Korošec idr., 2019). Njim v pomoč se uveljavlja glasbena terapija, ki lahko ima aktivno obliko, kar pomeni, da tako terapevt kot uporabnik izvajata glasbo, ali receptivno obliko, kjer je v ospredju poslušanje glasbe (Korošec idr., 2019).

Glasbena terapija je medoseben proces, ki uporablja različne telesne, čustvene, miselne dimenzije glasbe za izboljšanje posameznikovega zdravja. Poznamo različne tehnike glasbene terapije, in sicer zrcaljenje, ki pomaga vzpostaviti občutek povezanosti, ujemanje, kjer terapevt ponuja drugačne vzorce ritma za širjenje posameznikove glasbene strukture, in reflektiranje, kjer z deljenim ritmom spodbuja kreativnost in neodvisnost (Kuzma, 2001).

Kuzma (2001) v svoji raziskavi ugotavlja, da glasbeno terapevtska improvizacija izboljšuje socialno čustvene veščine, kot so očesni stik, koncentracija, motivacija in sposobnosti sodelovanja. Na podlagi raziskave Korošec idr. (2019) lahko trdimo, da pristopi z elementi glasbene terapije pozitivno vplivajo na sproščanje napetosti, svobodno improvizacijo in krepitev odnosov. Kljub številnim pozitivnim ugotovitvam je treba opozoriti, da imajo otroci različne potrebe, ki jih je treba upoštevati pri prilagajanju pristopov.

3 Zaključek

Če sklenemo, glasba igra pomembno vlogo pri spodbujanju čustvenega razvoja otrok, saj omogoča izražanje čustev, razumevanje notranjih občutkov in krepitev čustvene inteligence. Glasba lahko pomiri otroka, izboljša njegovo razpoloženje ali mu pomaga izraziti čustva, ki ga obremenjujejo. Vpliva tudi na socialni razvoj, ki je tesno povezan s čustvenim razvojem, ter tako pomaga otroku razvijati empatijo in krepiti medsebojne odnose.

Glasba učiteljem nudi orodje za razumevanje in obravnavanje čustvenih potreb učencev. S povečanjem pozornosti do vpliva glasbe na otrokov čustveni svet lahko učitelji znatno izboljšajo učenčevo motivacijo, zmanjšajo pojav neželene vedenja, krepijo dobre medosebne odnose in omogočajo ustvarjanje pozitivnega učnega okolja.

Literatura

- Alimi Selmani, T. (2024). The influence of music on the development of a child. *European Institute of Knowledge & Innovation*, 2(1) 191–201. doi:10.59652/jetm.v2i1.162
- Blasco-Magraner, J. S., Bernabe-Valero, G., Marín-Liébana, P. in Moret-Tatay, C. (2021). Effects of the Educational Use of Music on 3- to 12-Year-Old. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7) 1–29. doi: 10.3390/ijerph18073668
- Korošec, K., Rogelj, V. in Habe, K. (2019). Primer uporabe strukturiranih tehnik glasbene terapije pri delu z otroki in mladostniki s čustveno-vedenjskimi težavami. *Socialna pedagogika*, 23(1/2) 93–119. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-UEGM55NI>
- Kuzma, M. (2001). Glasbeno terapevtska improvizacija. *Psihološka obzorja*, 10(3) 141–153. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-C36WP9HK>
- Nikolić, L. in Ruškan, S. (2022). Utjecaj glazbenoga obrazovanja na socijalno-emocionalni razvoj djeteta. *Diacovensia*, 30(1) 129–149. doi:10.31823/d.30.1.7

VZDRŽEVANJE DISCIPLINE MED GLASBENIMI DEJAVNOSTMI

TIJA SENICA

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
tija.senica@student.um.si

Glasbene dejavnosti v izobraževalnih okoljih pomembno prispevajo k razvoju kognitivnih, psihomotoričnih in čustvenih sposobnosti učencev. Z njimi učenci razvijajo samodisciplino, se učijo upoštevanja pravil in odgovornosti. Skozi disciplino učenci prepoznajo razliko med pravilnim in nepravilnim obnašanjem v skladu s pravili. Igranje glasbenih instrumentov, kot so bobni, pomagajo pri razvoju discipline, saj se učenci na ta način naučijo slediti navodilom, skrbeti za opremo in spoštovati pravila. Učitelji uporabljajo različne strategije za vzdrževanje discipline, kot so glasbeni signali, rutinske dejavnosti in jasna pravila. To vse prispeva k večji pozornosti in boljšemu obvladovanju učnega okolja. Jasna pričakovanja in dosledno izvajanje pravil pozitivno vplivata na vedenje učencev ter njihovo vključenost in dosežke.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.47](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.47)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbene dejavnosti,
kognitivni razvoj,
disciplina,
strategije,
pravila

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.47](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.47)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music activities,
cognitive development,
discipline,
strategies,
rules

MAINTAINING DISCIPLINE DURING MUSICAL ACTIVITIES

TIJA SENICA

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
tija.senica@student.um.si

Music activities in educational settings play a significant role in the development of students' cognitive, psychomotor, and emotional abilities. They help pupils develop self-discipline, learn to follow rules, and take on responsibility. Through discipline, pupils understand the difference between correct and incorrect behavior in alignment with established rules. Playing musical instruments, such as drums, fosters discipline by teaching pupils to follow instructions, care for equipment, and respect guidelines. Teachers employ various strategies to maintain discipline, including musical signals, routine activities, and clear rules. These approaches enhance attention and improve control of the learning environment. Clear expectations and consistent rule implementation positively influence students' behavior, engagement, and academic achievement.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbene dejavnosti v izobraževalnih okoljih urijo kognitivne, psihomotorične in čustvene sposobnosti učencev ter krepijo njihov značaj in vrednote, med katerimi je tudi disciplina. Z njeno pomočjo učenci razlikujejo med pravilnim in nepravilnim vedenjem in upoštevajo postavljena pravila v razredu (Istiana in Pamungkas, 2023). To pozitivno vpliva na njihovo samodisciplino, moralno in mentalno kakovost (Istoqomah idr., 2023). Za učitelje razrednega pouka pa je ohranjanje discipline med glasbenimi dejavnostmi zahtevno in zahteva razumevanje ter uporabo učinkovitih pravil in pričakovanj.

Kljub različnim strategijam se še vedno pojavljajo izzivi, zato je namen tega poglavja raziskati, kako vzdrževati disciplino med učenci in predlagati izboljšave za učitelje.

2 Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi

Glasbene dejavnosti krepijo sposobnosti učencev ter vrednote, kot so disciplina, odgovornost in potrpežljivost (Rohmadin idr., 2019). Številne študije potrjujejo, da glasbene dejavnosti pozitivno vplivajo na učne rezultate učencev in njihovo individualnost, ki se razvija ob podpori pozitivne motivacije, postavljanja ciljev, samopodobe in samokontrole (Petrivna, 2020). Disciplina se razvija kot sposobnost samoobvladovanja, kar zahteva spodbudo učiteljev. Izvenšolske dejavnosti, kot je igranje bobnov, dokazano prispevajo k razvoju discipline, saj učenci sledijo navodilom, upoštevajo pravila in skrbijo za opremo. To povezuje veselje do učenja z urejenim vedenjem in spoštovanjem pravil (Istoqomah idr., 2023). V skladu z ugotovitvami (Istiana in Pamungas, 2023) je mogoče trditi, da zagotavljanje izvenšolskih programov igranja na bobne pozitivno vpliva na privzgajanje discipline med učenci, saj raziskave kažejo, da se otroci soočijo s časovno disciplino, disciplino pri upoštevanju pravil ter discipliniranim odnosom med učenci in učiteljem.

Učitelji uporabljajo različne strategije za vzdrževanje discipline, zlasti v predšolskih in zgodnjih osnovnošolskih okoljih. Uvedba rutinskih dejavnosti, kot sta signaliziranje in akustično štetje na začetku pouka, izboljšuje otrokovo pozornost. Ugotovljeno je bilo, da so otroci pogosto moteni zaradi razpršene pozornosti in prekinitev, zato so učitelji uvedli glasbene signale za začetek učnih ur, kar pomaga pri prehodu v učno okolje. Glasba se je izkazala za učinkovito orodje za izboljšanje discipline in telesno izražanje (Dalina in Ozolina, 2020). Poleg glasbenih signalov

učitelji dajejo prednost glasovnim navodilom pred verbalnimi (MacLeod, 2010), pri pouku športne vzgoje pa učenci raje uporabljajo glasbo kot orodje za upravljanje namesto piščalke ali glasnih glasov (Barney in Prusak, 2022). Strategiji, kot sta organizacija učilnice in uporaba okrepitve, so učinkovite, a vključujejo izzive, kot je individualizacija poučevanja (Aslan in Sucuoğlu, 2022). Kot kažejo rezultati, se poudarja pomen prilagodljivosti v vzpostavljanju rutinskih praks temelječih na dokazih, in kreativne uporabe glasbe pri vodenju razredov, pri čemer je treba upoštevati starostno skupino, učne okoliščine in izkušnje učiteljev.

Jasna pravila in pričakovanja so ključna za ohranjanje reda v šoli, saj zmanjšujejo negotovost in krepijo disciplino (Shertzer, 2023). Ena od ključnih ugotovitev v literaturi je, da v šolah učitelji uveljavljajo pravila, da učencem privzgojijo disciplino, jih nadzorujejo in obravnavajo težave, ki se pojavljajo (Setiawan in Putra, 2021). Številne raziskave potrjujejo, da učiteljeva dosledna uporaba pravil in postopkov pozitivno vpliva na vedenje učencev in izboljša disciplino, če jih izvajajo večkrat (Munte in Cendana, 2022). Učenci pričakujejo, da bodo pravila v razredu določena na začetku šolskega leta ob njihovem sodelovanju. Prednost dajejo minimalnim spremembam in omejenemu številu pravil. Poleg tega ugotovitve kažejo, da je upoštevanje pravil v razredu povezano s povečano vključenostjo v razred in kohezijo (Demir idr., 2023). Učenci, ki so izpostavljeni pogosti uporabi pravil v šoli in razumevanju discipline, so poročali o učinkovitem vodenju razreda, kar ima neposreden vpliv na njihove dosežke (Konstantinou idr., 2022). V raziskavah (Van den Elsen, 2024) so poročali, da vzdržljivi učitelji uporabljajo različne strategije obvladovanja stresa, da ohranijo visoko vitalnost, kljub temu da se soočajo s številnimi pravili. S tem prispevajo k dobro urejenemu učnemu okolju, ki podpira disciplino učencev in njihovo dobro počutje.

3 Zaključek

Vključevanje glasbenih dejavnosti v izobraževalno okolje spodbuja razvoj discipline, saj učenci ob tem razvijajo časovno in vedenjsko disciplino ter krepijo samodisciplino. Učitelji, ki uporabljajo jasna pravila, rutinske dejavnosti in glasbene signale, prispevajo k izboljšanju vedenja učencev. Učiteljem svetujemo, da na začetku šolskega leta jasno določijo pričakovanja, vključijo učence v postavitev pravil in dosledno zagotavljajo njihovo upoštevanje. V prihodnjih raziskavah bi bilo koristno preučiti vpliv različnih glasbenih dejavnosti na razvoj discipline ter raziskati, kako učitelji obvladujejo izzive in katere strategije so najučinkovitejše v različnih učnih

okoljih. Ključno pa ostaja vprašanje, kako bodo učitelji te ugotovitve uspešno uresničili v praksi.

Literatura

- Aslan, A. in Sucuoğlu, B. (2022). Evidence-based and proactive classroom management of inclusive classrooms teachers. *European Journal of Special Education Research*, 8(3), 14–41. <https://dx.doi.org/10.46827/ejse.v8i3.4319>
- Barney, D. C. in Prusak K. A. (2022). Music as a Management Tool in Elementary Physical Education: A Qualitative Investigation. *The Physical Educator*, 79(1). <https://doi.org/10.18666/TPE-2022-V79-I1-10817>
- Dalina, D. in Ozolina, V. (2020). Problems of group management in preschool music lessons and possible solutions. *Human, Technologies and Quality of Education*, 169–178. <https://doi.org/10.22364/htqe.2020.15>
- Demir, I., Sener, E., Karaboga, H. A. in Basal, A. (2023). Expectations of Students from Classroom Rules: A Scenario Based Bayesian Network Analysis. *Participatory Educational Research (PER)*, 10(1), 424–442. <http://dx.doi.org/10.17275/per.23.23.10.1>
- Istiana, A. in Pamungas, J. (2023). Implementasi Nilai Karakter Disiplin pada Kegiatan Ekstrakurikuler Drumband. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 7(5), 5863–5671. <https://doi.org/10.31004/obsesi.v7i5.5213>
- Istoqomah, I., Hariyanti, D. P. D. in Purwadi, P. (2023). Membangun karakter disiplin anak melalui pembelajaran musik drumband pada anak usia 4-5 tahun. *Jurnal Wawasan Pendidikan*, 3(1), 122–130. <https://doi.org/10.26877/wp.v3i1.10686>
- Konstantinou, I. C., Chatzisavva, E. A. in Logotheti, S. (2022). The Role of School Discipline from the Students' Point of View. *World Journal of Educational Research*, 9(5), 56–78. <https://dx.doi.org/10.22158/wjer.v9n5p56>
- MacLeod, R. B. (2010). A Comparison of Instructional Strategies Used by Experienced Band and Orchestra Teachers When Teaching a First-Year Class an Unfamiliar Music Excerpt. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 185, 49–62. <https://doi.org/10.2307/41110365>
- Munte, R. in Cendana, W. (2022). Upaya guru dalam meningkatkan kedisiplinan siswa tingkat sekolah dasar melalui penerapan peraturan dan prosedur kelas. *Collase (Creative of learning students elementary)*, 5(6), 1219–1224. <https://doi.org/10.22460/collase.v5i6.14529>
- Petrivna, O. V. (2020). Розвиток індивідуальності молодшого школяра у процесі музичної діяльності. *Psychological journal*, 6(10), 29–37. <https://doi.org/10.31108/1.2020.6.10>
- Rohmadin, R., Mulyanto M., Sulisty, E. T. in Haryono, S. (2019). Building Character Values through Karawitan as Musical Arts Extracurricular Learning. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Scientific Research (IJAMSR)*, 2(11), 1–18. <https://doi.org/10.31426/ijamsr.2019.2.11.2111>
- Setiawan, D. in Putra, E. D. (2021). Peran guru dalam menegakkan tata tertib sekolah di sdn 006 bukit kapur kota dumai. *Qalamuna - Jurnal Pendidikan, Sosial, dan Agama*, 13(2), 661–670. <https://doi.org/10.37680/qalamuna.v13i2.1075>
- Shertzer, Y. (2023). Avoiding Uncertainty and Conflict: The Importance of Clear Expectations and Rules for Remote Workers. *Annals of Social Sciences and Management Studies*, 9(3). <https://doi.org/10.19080/ASM.2023.09.555763>
- Van den Elsen, J. (2024). Vitality and Coping With Rules: A Qualitative Research Study Among Primary School Teachers. *Public Personnel Management*, 53(3), 486–507. <https://doi.org/10.1177/00910260241235635>

PLES IN FOLKLORNA DEJAVNOST V VIRTUALNEM OKOLJU

MOJCA SIMONIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
mojca.simonic@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene povezave med plesom, folklorno dejavnostjo in virtualno resničnostjo (VR), pri čemer poudarjamo pomen sodobnih tehnologij za ohranjanje kulturne dediščine. Virtualna resničnost ponuja interaktivne in poglobljene platforme za arhiviranje in učenje plesov, s čimer omogoča ohranjanje tradicije v digitalni dobi. Raziskovalci razvijajo sisteme VR, kot so 3D avatarji in analize gibanja, ki učencem omogočajo, da se na inovativen način učijo (tradicionalnih) plesov. Ples v VR presega zgolj dokumentiranje – vključuje tudi ustvarjalnost in čustveno izražanje, kar omogoča raziskovanje novih oblik plesne ekspresije. Kljub trenutnim omejitvam na področju raziskav VR odpira možnosti za globalno dostopnost in revitalizacijo folklornih dejavnosti. Ocenjujemo, da je VR ključna za povezovanje tradicije s sodobnostjo, in pomembna za zagotavljanje prenosa znanja in ohranjanje kulturne dediščine.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.48](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.48)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

ples,
ljudski plesi,
folklorna dejavnost,
virtualna resničnost,
ohranjanje dediščine

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.48](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.48)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

dance,
folk dances,
folklore,
virtual reality,
heritage preservation

DANCE AND FOLKLORE IN A VIRTUAL ENVIRONMENT

MOJCA SIMONIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
mojca.simonic@student.um.si

This chapter explores the connections between dance, folklore, and virtual reality (VR), highlighting the role of modern technologies in preserving cultural heritage. Virtual reality provides interactive and immersive platforms for archiving and learning dances, aiding in the preservation of traditions in the digital age. Researchers are developing VR systems, including 3D avatars and motion analysis tools, that allow learners to study traditional dances in innovative ways. Dance in VR extends beyond documentation, incorporating creativity and emotional expression while facilitating the exploration of new forms of dance. Despite current research limitations, VR presents opportunities for global accessibility and the revitalization of folkloric activities. The chapter concludes that VR serves as a critical bridge between tradition and modernity, ensuring that dance remains relevant and appreciated by future generations.

University of Maribor Press

1 Uvod

Izrazi, povezani z virtualnostjo, so vse pogostejše v vsakdanjem pogovoru in so tesno povezani z razvojem novih tehnologij konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. Med temi tehnologijami izstopa tudi koncept virtualne resničnosti. Virtualna resničnost je sprva burila domišljijo znanstvenikov in ustvarjalcev na področju tehnologije, danes pa prehaja v vsakdanje življenje in tudi kulture (Boucher, 2011).

Ob tem se poraja vprašanje o povezavi med plesom, folklorno dejavnostjo in virtualno resničnostjo. Odgovor je preprost, a hkrati ključen za ohranjanje kulturne dediščine. Ples in folklorna dejavnost sta ključna elementa nesnovne kulturne dediščine, ki ju je treba za prihodnje generacije arhivirati na način, prilagojen potrebam digitalne dobe. Raziskovalci razvijajo tehnologije za prenos plesa (posledično tudi folklorne dejavnosti) v virtualno okolje. Te tehnologije ne zgolj dokumentirajo, temveč tudi omogočajo učenje in ohranjanje folklorne dediščine preko interaktivnih platform, prilagojenih sodobnim izobraževalnim metodam.

V tem poglavju smo raziskali povezavo med plesom, folklorno dejavnostjo in virtualno resničnostjo. Pokazali smo, kako sodobne tehnologije, kot je virtualna resničnost, omogočajo ohranjanje in poučevanje plesne kulture.

2 Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju

Virtualen, virtualno, virtualni – besede, ki jih vse pogostejše slišimo v vsakdanjem pogovoru in so povezane z nastankom novih tehnologij konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. Kmalu za njimi se je pojavil tudi izraz virtualna resničnost (Boucher, 2011).

Ob tem se verjetno pojavi vprašanje, kaj imata ples in folklorna dejavnost skupnega z virtualno resničnostjo. Odgovor je zelo preprost – če želimo ohraniti tako ples kot folklorno dejavnost in mnoge druge dejavnosti kulturne dediščine, jih moramo arhivirati. Še več – če želimo, da jih bodo opazile generacije za nami, jih moramo arhivirati na način, ki bo zanimiv tudi njim. V ta namen raziskovalci razvijajo mnoge tehnologije, ki prenašajo oziroma bodo prenašale ples in folklorno dejavnost v virtualno okolje, hkrati pa učitelji že poročajo o uporabi tehnologij za učenje plesa na vseh stopnjah izobraževanja. V zadnjih letih se raziskovalci umetne inteligence veliko osredotočajo na ustvarjalnost v glasbi, ples pa je raziskovan le izjemoma.

Kljub temu nam lahko ravno ples potencialno omogoči vpogled v to, kako sta slušna in gibalna modalnost povezani v ustvarjalnem samoizražanju (Dubbin, 2010).

2.1 Gibanje v virtualnem okolju

Virtualna resničnost obdeluje interaktivne in multimodalne (3D, zvočne, taktilne, kinestetične in proprioceptivne) podobe, ki so realistične, animirane v realnem času in deljene v računalniških omrežjih. Evropski center za virtualno resničnost VR opredeli kot znanstveno in tehnično področje, ki uporablja informacijsko tehnologijo in vedenjske vmesnike za simulacijo vedenja 3D entitet v virtualnem svetu (Boucher, 2011).

Leta 1985 je bil svetu predstavljen kratki film Tony de Peltrie, istoimenski lik je veljal za prvi računalniško animiran lik, ki je z obrazom in govorico telesa izražal čustva. Še en mejnik v zgodovini računalniške animacije sta povzročila Nadia Magnenat in Daniel Thalmann, ki sta oblikovala »virtualne ljudi« oz. »digitalne kclone« za film *Rendez-vous in Montreal* (Boucher, 2011).

2.2 Folklorna dejavnost in virtualna resničnost

Virtualno resničnost (VR) v umetnosti in kulturni dediščini uporabljamo za različne namene:

- rekonstrukcijo kulturnih spomenikov in ustvarjanje interaktivnih modelov zgradb,
- vodenje po muzejih,
- ustvarjanje virtualnih/interaktivnih muzejev,
- izboljševanje učenja umetnosti, saj je ta privlačnejša od samih učbenikov in prinaša boljše rezultate (Day idr., 2018).

Leta 1895 je bil posnet *serpentinski ples*. Takrat sta se ples in medijska tehnologija začela tesneje povezovati. Električna svetloba v posnetem plesu ni omogočila le filmskih projekcij, ampak je prinesla revolucijo tudi na področje scenografije. Pionir modernega gledališča, Adolphe Appia, je poudarjal, da sta telo in svetloba ključna elementa odra – v serpentinskem plesu je telo kot del odrskega nastopa postajalo skoraj nevidno. Z zasuki in metri svile je bil ustvarjen dinamičen svetlobni spektakel,

ki je očaral množice. Gibi so gledalcem pričarali žive, plešoče oblike, podobne metuljem, rožam ali plamenom. Električna svetloba, ki je prodirala skozi tkanino, je ustvarila virtualne, efemerne podobe, ki so bile nematerialne, kljub telesu, skritemu v prikazu (Boucher, 2011). Serpentski ples je začetek uporabe medijske tehnologije v plesu, kar je odskočna deska za nadaljnjo uporabo in seveda nadgradnjo oz. razvoj v tej smeri.

Uporaba virtualne resničnosti bo za ohranjanje plesa in kulturne dediščine vedno bolj smiselna, saj je posredovanje (tako ljudskih plesov, kot ostale dediščine) mlajšim generacijam velik izziv zaradi redkih ustanov, ki ohranjajo nesnovno kulturno dediščino (Stavrakis, 2012).

Aristidou idr. (2014) so opisali nov pristop pri učenju folklornih plesnih gibov v virtualnih okoljih z uporabo zajema in analizo gibanja, imenovanega *Laban Movement Analysis* (LMA). Sistem je zasnovan za ohranjanje in poučevanje tradicionalnih folklornih plesov s pomočjo zajema visokokakovostnih 3D podatkov o gibanju in uporabe virtualnih 3D avatarjev kot plesnih inštruktorjev. V virtualnem okolju lahko učenci opazujejo učitelja avatarja, ki izvaja plesne gibe, nato pa jih posnemajo. Njihovi gibi se zajamejo s sistemom za zajem celotnega telesa, analizirajo v primerjavi s predhodno posnetimi predlogami in ovrednotijo glede na kvalitativne in kvantitativne parametre. Evalvacija se osredotoča na štiri komponente LMA: telo (strukturne značilnosti gibanja), trud ali napor (energija in dinamika), oblika ali podoba (telesna drža in spremembe) ter prostor ali razsežnost (prostorski odnosi in pokritost). Sistem je prijazen uporabniku in prilagodljiv, saj ponuja povratne informacije o specifičnih vidikih plesnih gibov in učencem omogoča, da se osredotočijo na izboljšanje določenih lastnosti, kot sta fluidnost ali drža. To omogoča prilagojeno in privlačno učno izkušnjo (Aristidou idr., 2014).

2.2 Pomen vključevanja virtualne resničnosti v ohranjanje in učenje plesa

Ples kot produkt digitalne tehnologije je treba dojemati tako v tehnološkem kot filozofskem kontekstu ter v povezavi z drugimi multimedijskimi oblikami (Boucher, 2011). Ples in tehnologija se v raziskavah že dolgo povezujeta, zlasti v okviru napredka pri analizi in podpiranju plesnih gibov. Piitulainen idr. (2022) izpostavljajo pomembno vlogo tehnologije pri zajemanju gibanja in uporabo virtualnih avatarjev pri izboljševanju plesne ekspresivnosti, torej izražanju čustev skozi gibanje telesa (v plesu).

Virtualna resničnost postaja vse bolj zanimiva za utelešenje plesa, čeprav je na tem področju zaenkrat še malo raziskav. Obstajajo komercialne tehnologije VR, ki omogočajo družabni ples v virtualnih javnih prostorih (kot je npr. VRChat) in ustvarjanje novih družabnih plesnih izkušenj, a so večinoma osredotočeni na profesionalni ples in individualne izkušnje, zato še vedno ostaja izziv, kako ustvariti prepričljive avtentične plesne izkušnje v virtualnem okolju (Piitulainen idr., 2022).

Integracija virtualne resničnosti (VR) v ples ima velik potencial za ohranjanje in učenje plesa, saj nudi edinstvene platforme za ustvarjalnost, izražanje in povezovanje. VR omogoča poglobljena okolja, kjer se uporabniki lahko vključijo v ples, ne glede na fizično lokacijo, kar je dragoceno orodje za premagovanje omejitev kot je recimo omejen dostop do družabnih ali profesionalnih plesnih dogodkov (Piitulainen idr., 2022).

3 Zaključek

Virtualna resničnost predstavlja most med preteklostjo in prihodnostjo. Njena uporaba pri ohranjanju in učenju plesov ni zgolj tehnično orodje, ampak tudi priložnost za ustvarjanje novih načinov izražanja in povezovanja z našo kulturno dediščino. S tem ne ohranjamo le tradicije, temveč omogočamo njen nadaljnji razvoj v digitalni dobi.

Virtualna resničnost omogoča raziskovalcem, učiteljem in umetnikom, da raziskujejo nove oblike plesne ekspresije in presegajo meje fizičnega sveta. Na ta način se ples ne le ohranja, temveč se razvija in postaja relevanten tudi v sodobni digitalni družbi. Vključevanje tehnologij VR odpira vrata k večji dostopnosti, saj presega geografske omejitve in omogoča, da se dediščina deli z globalnim občinstvom.

Literatura

- Aristidou, A., Stavrakis, E. in Chrysanthou, Y. (2014). Motion analysis for folk dance evaluation. V R. Klein in P. Santos (ur.), *Eurographics Workshop on Graphics and Cultural Heritage* (str. 55–64). <https://doi.org/10.2312/gch.20141304>
- Boucher, M. J. (2011). Virtual dance and motion-capture. *Contemporary Aesthetics*, 9(11), 53–78. https://digitalcommons.risd.edu/liberalarts_contempaesthetics/vol9/iss1/11
- Day, J.-M., Way, D.-L., Chen, K.-J., Lau, W.-K. in Hsu, S.-C. (2018). A study on the virtual reality of folk dance and print art – Taking white crane dance for example. V N. Streitz in S. Konomi (ur.), *Distributed, Ambient and Pervasive Interactions, Understanding Humans* (str. 347–358). https://doi.org/10.1007/978-3-319-91125-0_29

- Dubbin, A. G. in Stanley K. O. (2010). Learning to dance through interactive evolution. V C. di Chio (ur.), *Applications of Evolutionary Computation* (str. 331–340).
https://doi.org/10.1007/978-3-642-12242-2_34
- Piitulainen, R., Hämäläinen, P. in Mekler, E. D., (2022). Vibing together: Dance experiences in social virtual reality. *International Conference on Human Factors in Computing Systems*, (188), 1–18.
<https://doi.org/10.1145/3491102.3501828>
- Stavrakis, E., Aristidou, A., Savva, M., Loizidou, S., Chrysanthou, H. in Chrysanthou, Y. (2012). Digitization of Cypriot folk dances. V M. Ioannides, J. Leissner, F. Remondino, D. Fritsch, R. Davies in R. Caffo (ur.), *Progress in Cultural Heritage Preservation, 4th International Conference, EuroMed* (str. 404–413). https://doi.org/10.1007/978-3-642-34234-9_41

SPodbujanJE SODELOVANJA MED UČENCI

KATARINA STEPIŠNIK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
katarina.stepisnik@student.um.si

Sodelovanje v razredu predstavlja temeljni pristop za izboljšanje akademskih dosežkov, socialnih veščin in medsebojnih odnosov med učenci. To poglavje preučuje učinkovite tehnike za spodbujanje sodelovanja z razvojem skupinske dinamike, uporabo skupinskih projektov, strategijami za reševanje konfliktov, spodbujanjem medsebojnega spoštovanja ter metodami za ocenjevanje prispevkov posameznikov in skupin. Prispevek temelji na ključnih raziskavah, ki osvetljujejo pomen sodelovalnega učenja v pedagoškem procesu.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.49](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.49)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

izobraževanje,
sodelovalno učenje,
skupinska dinamika,
sodelovanje učencev,
metode ocenjevanja
skupinskega dela

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.49](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.49)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

education,
cooperative learning,
group dynamics,
student collaboration,
methods for assessing
group work

ENCOURAGING PUPILS TO WORK TOGETHER

KATARINA STEPIŠNIK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
katarina.stepisnik@student.um.si

Collaboration in the classroom is a fundamental approach to enhancing academic achievement, social skills, and interpersonal relationships among students. This section explores effective techniques for fostering collaboration, including the development of group dynamics, the implementation of group projects, conflict resolution strategies, the promotion of mutual respect, and methods for assessing both individual and group contributions. The discussion is grounded in key research emphasizing the importance of cooperative learning in the educational process.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sodelovanje v razredu je postalo eden ključnih elementov sodobnega izobraževanja, saj združuje akademski in socialni razvoj učencev. Pedagoške raziskave poudarjajo, da sodelovalno učenje spodbuja poglobljeno razumevanje učnih vsebin, krepi medsebojne odnose in pripravlja učence na delo v skupinah, kar je nepogrešljiva veščina v sodobni družbi. Kljub prednostim se učitelji pogosto srečujejo z izzivi, kot so spodbujanje aktivne vključenosti vseh učencev, pravično ocenjevanje skupinskega dela in reševanje konfliktov.

Namen tega poglavja je raziskati učinkovite strategije za spodbujanje sodelovanja v razredu. Obravnavali bomo tehnike za razvoj skupinske dinamike, vlogo skupinskih projektov, strategije za reševanje konfliktov, pomen medsebojnega spoštovanja in poslušanja ter metode za ocenjevanje individualnih in skupinskih prispevkov. Poglavje temelji na ključnih raziskavah, ki osvetljujejo pomen sodelovalnega učenja kot temeljnega pedagoškega pristopa.

2 Spodbujanje sodelovanja med učenci

2.1 Tehnike za razvoj skupinske dinamike in sodelovanja

Skupinska dinamika je ključni element sodelovanja, saj določa, kako učenci sodelujejo, rešujejo težave in dosegajo skupne cilje. Slavin idr. (2003) v svojem delu poudarja pomen strukturiranih tehnik sodelovalnega učenja, ki zagotavljajo, da vsak učenec aktivno prispeva k skupinskim nalogam. Metode za krepitev dinamike vključujejo:

- didaktične igre, saj spodbujajo komunikacijo in timsko delo ter razvijajo ustvarjalnost pri reševanju problemov;
- rotacijo vlog, kjer učenci prevzemajo različne vloge (vodja, zapisovalec, motivator), kar zagotavlja enakomerno porazdelitev odgovornosti;
- refleksivne dejavnosti, ko učenci po skupinskem delu analizirajo, kaj je delovalo, in kaj bi lahko izboljšali (Slavin idr., 2003).

Liang (2002) v svoji raziskavi poudarja, da strukturirano sodelovalno učenje, kot je tehnika »miselnih zemljevidov«, krepi sposobnost učencev, da povezujejo ideje, izboljšujejo medsebojno komunikacijo in ustvarjajo sinergijo v skupinskem delu.

Johnson idr. (2014) poudarjajo, da je za učinkovito sodelovalno učenje ključno ustvarjanje pozitivne medsebojne odvisnosti med učenci, individualna odgovornost, spodbujanje interakcij iz oči v oči, razvoj socialnih veščin in refleksija skupinskega dela. Te komponente prispevajo k izboljšanju akademskih dosežkov in socialnih veščin učencev.

2.2 Vloga skupinskih projektov v spodbujanju sodelovanja

Skupinski projekti so močno orodje za spodbujanje sodelovanja, saj omogočajo učencem, da delajo na skupnem cilju, medtem ko razvijajo specifične veščine, recimo raziskovanje, načrtovanje in predstavitev. Metaanaliza Ryan in Hendry (2022) kaže, da sodelovalno delo pri predmetu glasbe ne izboljša le učnih rezultatov, ampak tudi motivacijo za učenje.

Ključne značilnosti uspešnih projektov:

1. Medsebojno učenje: Projekti, ki zahtevajo izmenjavo znanja, kot je recimo raziskovanje znanstvene teme, spodbujajo aktivno učenje.
2. Razdelitev nalog: Določitev posameznih odgovornosti zagotavlja enakopravno sodelovanje.
3. Jasno definirani cilji: Učenci se bolje vključijo, če razumejo, kaj morajo doseči (Slavin, 1995).

Slavin (1995) opozarja na pomembnost učiteljeve vloge pri spremljanju in usmerjanju skupinskih projektov, da bi preprečili prevlado posameznikov in zagotovili vključitev vseh članov.

Johnson idr. (2014) poudarjajo, da je za uspešno izvajanje skupinskih projektov ključno ustvarjanje pozitivne medsebojne odvisnosti med učenci. To pomeni, da mora biti vsak posameznik odgovoren za svoj del naloge, hkrati pa mora skupina delovati kot enota za doseg skupnega cilja. Takšen pristop spodbuja razvoj socialnih veščin in povečuje uspešnost pri projektih.

2.2 Strategije za reševanje konfliktov med učenci v glasbenih dejavnostih

Konflikti so pogosto neizogibni pri dejavnostih, kjer se prepletajo različne ideje, stališča in osebnosti, kar velja tudi za glasbene dejavnosti. Slavin idr. (2003) poudarja, da je ključ do uspešnega reševanja konfliktov ustvarjanje okolja, kjer so učenci pripravljeni poslušati in se prilagoditi. V glasbenih dejavnostih je posebej pomembno, da učitelj vzpostavi pozitiven okvir, v katerem je mogoče izražati različna mnenja, hkrati pa spodbujati reševanje nesoglasij na konstruktiven način. Avtor tudi navaja, da je pri reševanju konfliktov ključno, da se učenci naučijo aktivnega poslušanja. To pomeni, da morajo pred izražanjem svojega mnenja najprej razumeti stališče drugih. Posredovanje učitelja je lahko v veliko pomoč, saj ta pogosto deluje kot mediator in spodbuja učence, da iščejo kompromise. Tehnike, kot je skupno odločanje z glasovanjem, omogočajo, da skupina doseže soglasje na demokratičen način.

Liang (2002) izpostavlja, da dejavnosti, ki vključujejo improvizacijo, spodbujajo empatijo in prilagodljivost, kar pomaga zmanjševati napetosti in graditi bolj povezano skupino.

Grafenauer Ekart (2020) poudarja, da podobno kot pri sodelovanju med učitelji in starši, kjer učitelj kot strokovnjak v sodelovanje vnese vrednoti enakovrednosti in spoštovanja, je pri reševanju konfliktov ključno, da učitelj deluje kot razumen razsodnik.

2.3 Pomen medsebojnega spoštovanja in poslušanja v skupinskem delu

Medsebojno spoštovanje in pripravljenost za poslušanje sta temelj uspešnega sodelovanja v skupinskem delu. Msambwa idr. (2024) poudarjajo, da učenci razvijajo te vrednote skozi strukturirane aktivnosti, kjer je uspeh skupine neposredno odvisen od prispevka vsakega posameznika v skupini. Spoštovanje različnih mnenj in pripravljenost za sprejemanje kritik ustvarjata okolje, v katerem se učenci počutijo cenjene in motivirane za aktivno sodelovanje.

Msambwa idr. (2024) poudarjajo, da sodelovalno učenje ni pomembno zgolj za izboljšanje učnih dosežkov, temveč tudi za gradnjo samozavesti in občutka pripadnosti v razredu. Prav tako se kaže, da učenci, ki sodelujejo v skupinskih

dejavnostih, lažje razvijajo čustveno inteligenco, kar je ključni dejavnik za uspešno vključevanje v družbo in kasnejše profesionalno okolje.

2.4 Metode ocenjevanja individualnega prispevka in skupine uspešnosti

Povzetek raziskave Ryan in Hendry (2022) izpostavlja, da je ocenjevanje sodelovanja v skupinskem delu kompleksen proces, ki zahteva premišljen pristop, da bi zagotovili pravično in celovito presojo. Avtorji poudarjajo pomembnost kombinacije metod, kot so samoocenjevanje, vrstniško ocenjevanje in učiteljeva ocena, ki omogočajo globlje razumevanje prispevkov posameznikov in uspešnosti skupine kot celote.

Ključni poudarki raziskave:

- Pravičnost in objektivnost v kombinaciji različnih metod ocenjevanja povečujeta objektivnost in omogočata vključitev različnih perspektiv.
- Razvoj refleksivnih sposobnosti pri samoocenjevanju učencem pomaga oceniti lastno delo in prispevke, kar vodi k večji odgovornosti in motivaciji.
- Vrstniško ocenjevanje, kjer sošolci s svojimi ocenami prispevajo k bolj celostni presoji, kar spodbuja medsebojno zavedanje in komunikacijo.
- Osredotočenost na proces in rezultat ter ocena sodelovanja morajo vključevati tako produkt skupinskega dela kot tudi proces, ki vključuje komunikacijo, delitev nalog in reševanje konfliktov.
- Vloga ocenjevanja kot priložnost za učenje. Ocena ni le sredstvo za vrednotenje, temveč tudi način za razvoj ključnih veščin, kot so sodelovanje, odgovornost in refleksija (Ryan in Hendry, 2022).

Avtorji zaključujejo, da strukturiran pristop k ocenjevanju skupinskega dela podpira uspešno sodelovalno učenje, hkrati pa spodbuja socialni in akademski razvoj učencev. Takšen sistem ocenjevanja prispeva tudi k izgradnji samozavesti in boljšemu razumevanju pričakovanj pri skupinskem delu.

3 Zaključek

Spodbujanje sodelovanja v razredu ostaja ključnega pomena za razvoj socialnih, akademskih in medosebnih veščin pri učencih. Sodobne strategije, kot so strukturirane tehnike za skupinsko delo, uporaba projektov, reševanje konfliktov in

spodbujanje medsebojnega spoštovanja, ustvarjajo podporno okolje, kjer učenci razvijajo sposobnosti timskega dela, empatije in kritičnega mišljenja, ki so vse pomembnejše v hitro spreminjajočem se svetu.

Učitelji igramo osrednjo vlogo pri ustvarjanju učnega okolja, kjer je sodelovanje spodbujeno in podprto. Naša naloga je, da uvajamo inovativne pristope, kot sta uporaba digitalnih orodij za skupinsko delo ali vključevanje reflektivnih dejavnosti, ki spodbujajo učenje iz izkušenj. S pravilno uporabo tehnik in strategij, podprtih z raziskavami in sodobnimi tehnologijami, lahko zagotovimo, da vsi učenci v celoti izkoristijo prednosti sodelovalnega učenja in se pripravljajo na izzive prihodnosti.

Literatura

- Grafenauer Ekart, Ž. (2020). Sodelovanje učiteljev s starši. *Zavod Republike Slovenije za šolstvo*, 51(1/2), 36–41. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/09/06_ZivaGrafenauerEkart.pdf
- Johnson, D. W., Johnson, R. T. in Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, 25(3/4), 85–118. http://static.pseupdate.mior.ca.s3.amazonaws.com/media/links/Cooperative_learn_validate_d_theory.pdf
- Liang, T. (2002). Implementing cooperative learning in EFL teaching: Process and effects. *Asian EFL*. https://www.asian-efl-journal.com/Thesis_Liang_Tsailing.pdf
- Msambwa, M. M., Daniel, K., Lianyu, C. in Antony, F. (2024). A systematic review using feminist perspectives on the factors affecting girls' participation in STEM subjects. *Science & Education*. <https://doi.org/10.1007/s11191-024-00524-0>
- Ryan, M. in Hendry, G. D. (2022). Sources of teacher efficacy in teaching reading: success, sharing. *The Australian Journal of Language and Literacy*, 46, 1–14. <https://doi.org/10.1007/s44020-022-00016-0>
- Slavin, R. E., Hurley, E. in Chamberlain, A. (2003). Cooperative learning: Theory, research, and practice. V I. B. Weiner (ur.), *Handbook of Psychology* (str. 177–198). https://www.researchgate.net/publication/227988895_Cooperative_Learning_and_Achievement_Theory_and_Research

PREMAGOVANJE STRAHU PRED NASTOPANJEM

NINA STIPLOŠEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nina.stiplosek@student.um.si

Strah pred glasbenim nastopanjem je pogosta težava med mladimi glasbeniki, ki lahko negativno vpliva na njihovo samozavest in uspešnost. Poglavje raziskuje vzroke za pojav strahu pred nastopanjem, ki izhajajo iz kombinacije bioloških, psiholoških in okoljskih dejavnikov, ter predstavlja različne tehnike sproščanja, kot so meditacija, Alexandrova tehnika in progresivno sproščanje, ki lahko pomagajo pri obvladovanju tesnobe. Pomembna vloga pri premagovanju strahu pred nastopanjem je tudi v domeni učiteljev, ki lahko z metodami, kot so simulacija nastopa, pozitiven pristop, priprava in dihalne vaje, prispevajo k zmanjševanju tesnobe pri svojih učencih. Kljub potrebi po dodatnem usposabljanju za delo z učenci, ki se soočajo s strahom pred nastopanjem, je mogoče številne učinkovite strategije vključiti že v redne učne prakse.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.50](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.50)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
otroci,
nastopanje,
strah,
anksioznost

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.50](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.50)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
children,
performing,
fear,
anxiety

OVERCOMING PERFORMANCE ANXIETY

NINA STIPLOŠEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nina.stiplosek@student.um.si

Musical performance anxiety is a common issue among young musicians and can negatively impact their confidence and performance. This chapter examines the causes of performance anxiety, which arise from a combination of biological, psychological, and environmental factors. It also presents various relaxation techniques, such as meditation, the Alexander Technique, and progressive relaxation, which can help manage anxiety. Teachers play a crucial role in addressing performance anxiety by employing strategies like performance simulation, a positive approach, thorough preparation, and breathing exercises. While additional training may be needed to support students with performance anxiety, many effective strategies can be seamlessly integrated into regular teaching practices.

University of Maribor Press

1 Uvod

Strah pred glasbenim nastopanjem je med otroki pogost pojav, ki lahko močno vpliva na njihovo samozavest in glasbeni razvoj. Mnogi otroci, ki sicer uživajo v igranju instrumenta ali petju, ob misli na nastop pred občinstvom občutijo tesnobo, tremo ali celo paniko. Ta strah lahko izvira iz različnih dejavnikov, kot so pritisk po popolnosti, strah pred kritiko ali negativne izkušnje v preteklosti.

Strah pred nastopanjem pri glasbenikih je psihofiziološki pojav, ki vključuje kognitivne, vedenjske in fiziološke odzive, kot so tesnoba, napetost, negativne misli, tremor, spremembe v dihanju, bolečine v trebuhu, pospešeno bitje srca in znojenje. Strah pred nastopanjem se pojavlja pri glasbenikih vseh ravni, od amaterskih do profesionalnih, ne glede na njihove sposobnosti ali stopnjo pripravljenosti. Pogosto pa ga opazamo tudi pri otrocih (Barros idr., 2024).

2 Premagovanje strahu pred nastopanjem

2.1 Razumevanje vzrokov za nastop strahu

Strah pred nastopanjem je kompleksen pojav, ki nastane kot posledica kombinacije in interakcije bioloških, psiholoških in okoljskih dejavnikov, kaže pa se s spremenljivo simptomatiko, ki vpliva na glasbeno uspešnost. Ima dve razsežnosti: stalni strah ali zaskrbljenost zaradi nastopa in prehodna napetost in zaskrbljenost, ki se spreminjata po intenzivnosti in trajanju. Normalno je, da se med glasbenim nastopom počutimo nekoliko tesnobno. Vendar pa lahko visoka stopnja tesnobe negativno vpliva na izvedbo in povzroči, da je kakovost izvedbe pod ravno izvajalčeve priprave in glasbenih sposobnosti, kar postane resna težava. Stopnja anksioznosti, ki jo doživljamo v kontekstu glasbenega nastopa, je odvisna od interakcije treh vrst dejavnikov: osebne lastnosti in individualne značilnosti, vidiki, povezani z učinkovitostjo izvedbe naloge (težavnost in obvladovanje glasbe, ki jo je treba izvesti, zapomnjena interpretacija, motivacija, izvajalske izkušnje in metodologija učenja), in vidiki, povezani z okoljem samega nastopa, na primer velikost občinstva ali prisotnost družine/prijateljev med publiko (Urruzola in Bernaras, 2019).

Splošna anksioznost je odvisna od treh vrst ranljivosti: biološke, splošne psihološke (nagnjenost k nizki samozavesti in samospoštovanju) in specifične psihološke. Če ta model uporabimo na glasbenem področju, to pomeni, da je strah pred nastopanjem tesno povezan z zgodnjimi glasbenimi izkušnjami in spopadanjem z njimi, občutkom splošne nemoči in občutkom neobvladljivosti pri nastopanju pred občinstvom. Pomembni so tudi vidiki, kot so starost začetka glasbenega izobraževanja, čas vadbe, količina in kakovost predhodnih izvajalskih izkušenj (Urruzola in Bernaras, 2019).

2.2 Tehnike sproščanja za izvajalce

Poznamo običajne tehnike sproščanja: meditacijo, vodene predstave, progresivno sproščanje in globoko dihanje ter manj specifične metode, kot so tečaji obvladovanja stresa in srečanja podpornih skupin (Ndetan idr., 2014). Kenny (2005) je v svojem članku opisala nekaj tehnik sproščanja, ki se lahko uporabijo tudi pri premagovanju strahu pred nastopanju pri otrocih. Meditacija je opredeljena kot samoregulativna praksa, čigar namen je urjenje pozornosti, da bi psihične procese bolje nadzorovali. Osredotoča se na uporabo pozornosti, misli ali koncentracije kot sredstev za doseganje razumevanja in vpogleda v lastne misli. Ericksonovo iskanje informacij je tehnika, ki se nanaša na uporabo nezavednih mehanizmov v posameznikovi osebni zgodovini za prilagoditev na trenutni življenjski izziv. Informacije so opredeljene kot avtomatizirani vzorci čustvovanja, zaznavanja in vedenja. Pridobivanje informacij je procesno usmerjena intervencija, ki se osredotoča na pomoč osebi pri dostopu do obstoječih prednosti, ne pa tudi na učenje novih spretnosti. Tehnika vključuje prepoznavanje trenutnega življenjskega izziva, prepoznavanje ustreznih osebnostnih informacij, kognitivno in čustveno ponovno doživljanje ter doživljanje trenutnega izziva. Alexandrova tehnika je izobraževalni proces, v katerem se učenec nauči sklopa veščin, ki zmanjšajo napetosti v telesu, tako da gibanje postane lažje in manj naporno. Cilj je razviti bolj naravno poravnavo glave, vratu in hrbtenice, ki ima s tem povezane lastnosti ravnotežja, moči in koordinacije. Cilj metode je naučiti se zavestnega nadzora nad držo in gibanjem ter odpraviti mišično napetost. Alexandrova tehnika je metoda za odpravljanje neželenih mišičnih vzorcev ali navad, ki ovirajo nemoteno izvajanje.

2.3 Vloga učitelja pri premagovanju strahu pred nastopanjem

Strah pred nastopanjem je včasih izčrpavajoče stanje, ki prizadene mnoge mlade glasbenike, ko nastopajo v šoli ali koncertih. Ti učenci se lahko posvetujejo s svojimi učitelji in poiščejo pomoč pri premagovanju strahu (Sieger, 2017).

Mazzarolo idr. (2023) so v raziskavi ugotovile, da razredni učitelji pri pouku uporabljajo različne strategije za podporo učencem, ki se soočajo s strahom pred glasbenim nastopanjem. Najpogostejše uporabljene metode vključujejo simulacijo nastopa, pozitiven pristop, pripravo in dihalne tehnike. Čeprav se nekateri učenci morda raje obrnejo na strokovnjake s področja psihologije, veliko otrok potrebuje in pričakuje podporo že od učitelja. Nekateri učitelji sicer izražajo potrebo po dodatnem usposabljanju za pomoč pri strahu pred nastopanjem, a je mogoče mnoge strategije enostavno vključiti v redne učne prakse, kar omogoča obravnavo čustvenih vidikov, s katerimi se glasbeniki srečujejo.

3 Zaključek

Strah pred nastopanjem je kompleksen izziv, ki prizadene številne mlade glasbenike in zahteva večplastno obravnavo. Pomembno je razumevanje vzrokov za nastopanje strahu in uporaba učinkovitih tehnik sproščanja, kot so meditacija, progresivno sproščanje, Alexandrova tehnika in druge metode za obvladovanje stresa. Te metode lahko mladim glasbenikom pomagajo, da razvijejo večji nadzor nad svojimi mislimi in čustvi, kar pozitivno vpliva na njihovo samozavest in izvedbo na odru.

Pri premagovanju strahu pred nastopanjem ima tudi učitelj ključno vlogo. Učitelji lahko z vključitvijo tehnik, kot so simulacija nastopa, pozitiven pristop, priprava in dihalne vaje, učinkovito podpirajo učence v soočanju s tesnobo in spodbujajo njihov pozitiven odnos do nastopanja. Takšni pristopi omogočajo, da učenci dobijo potrebno podporo v šolskem okolju, kjer se pogosto prvič srečajo z izzivi javnega nastopanja.

Literatura

- Barros, S., Marinho, H. França, A. in Pereira, A. (2024). Music performance anxiety: A study of anxiety predictors in higher education music students in Portugal. *International Journal of Music Education*, 00(0). doi: 10.1177/02557614241280040

- Kenny, D. T. (2005). A Systematic Review of Treatments for Music Performance Anxiety. *Anxiety, Stress, & Coping*, 18(3), 183–208. <https://doi.org/10.1080/10615800500167258>
- Mazzarolo, I., Burwell, K. in Schubert, E. (2023). Teachers' approaches to music performance anxiety management: a systematic review. *Frontiers in Psychology*, 14. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1205150
- Ndetan, H., Evans, M. W., Williams, R. D., Woolsey, C. in Swartz, J. H. (2014). Use of movement therapies and relaxation techniques and management of health conditions among children. *Alternative therapies in health and medicine*, 20(4), 44–50. https://www.researchgate.net/publication/264941106_Use_of_Movement_Therapies_and_Relaxation_Techniques_and_Management_of_Health_Conditions_Among_Children
- Sieger, C. (2017). Music performance anxiety in instrumental music students: A multiple case study of teacher perspectives. *Contributions to Music Education*, 42, 35–52. <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26367435>
- Urruzola, M. V. in Bernaras, E. (2020). Music performance anxiety in 8- to 12- year-old children. *Revista de Psicodidáctica*, 25(1), 76–83. <https://doi.org/10.1016/j.psicoe.2019.10.003>

PREMAGOVANJE STRAHU PRED NASTOPANJEM

ANJA STOPAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anja.stopar1@student.um.si

Poglavje se osredotoča na prepoznavanje in razvoj glasbeno nadarjenih učencev ter pomen prilagojenega poučevanja za njihov napredek. Obravnavane so značilnosti glasbene nadarjenosti, proces identifikacije ter vloga učiteljev in staršev pri spodbujanju potencialov teh otrok, saj prilagojena podpora spodbuja motivacijo učencev, njihov glasbeni izraz in akademske dosežke. Ponujeni so primeri individualiziranih pristopov, kot so diferencirane naloge, obogatitveni programi in mentorstvo, ter vključevanje kakovostnih glasbenih dejavnosti, kot so improvizacija, ustvarjalno petje in glasbene igre. Poglavje opozarja tudi na tveganje preobremenjenosti učencev in poudarja pomen uravnoteženega pristopa, ki spoštuje njihove osebne meje. Sistematičen pristop k izobraževanju glasbeno nadarjenih omogoča razvoj njihovih ustvarjalnih in intelektualnih potencialov ter prispeva k celostni osebni rasti.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.51](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.51)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena nadarjenost,
razvoj glasbenih
potencialov,
ustvarjalno izražanje,
obogatitveni programi,
individualizirano
poučevanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.51](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.51)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical giftedness,
development of musical
potential,
creative expression,
enrichment programs,
individualized teaching

WORKING WITH MUSICALLY GIFTED STUDENTS

ANJA STOPAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anja.stopar1@student.um.si

This chapter focuses on the identification and development of musically gifted students, emphasizing the importance of tailored teaching approaches for their progress. It examines the characteristics of musical giftedness, the identification process, and the role of teachers and parents in nurturing these students' potential. Individualized support enhances their motivation, musical expression, and academic achievement. Examples of personalized approaches, such as differentiated tasks, enrichment programs, and mentorship, are provided, alongside the integration of quality musical activities, including improvisation, creative singing, and musical games. The chapter also addresses the risks of overburdening students, emphasizing the importance of a balanced approach that respects their personal boundaries. A systematic approach to educating musically gifted students fosters the development of their creative and intellectual potential, contributing to their holistic personal growth.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena nadarjenost predstavlja kompleksno kombinacijo prirojenih sposobnosti, kot so posluš za ton, ritem in harmonijo, ter ustvarjalnih in interpretativnih veščin. Te sposobnosti se pogosto začnejo kazati že v zgodnjem otroštvu, zato je zgodnja prepoznavna ključna za njihov razvoj. Učitelji in starši imajo pri tem ključno vlogo, saj lahko z individualiziranimi pristopi, kot so obogatitveni programi, mentorstvo in ustvarjalne glasbene dejavnosti, podprejo otrokov potencial. Tema je še posebej aktualna v času, ko izobraževalni sistemi vse bolj prepoznavajo pomen prilagojenega poučevanja za celostni razvoj učencev. Poglavje se osredotoča na vprašanje, kako učitelji prepoznavajo glasbeno nadarjene učence in katere strategije uporabljajo za spodbujanje njihovega napredka. Poudarjena je tudi potreba po ravnovesju med razvojem glasbenih sposobnosti in preprečevanjem preobremenjenosti, kar prispeva k dolgoročnemu uspehu in zadovoljstvu učencev.

2 Delo z glasbeno nadarjenimi učenci

Nadarjeni učenci izkazujejo visoke dosežke ali potenciale na intelektualnem, ustvarjalnem, akademskem, vodstvenem ali umetniškem področju (Žagar idr., 1990, v Ograjšek, Balažič in Mithans, 2022). Glasbena talentiranost je opredeljena kot preplet visoko nadpovprečnih glasbenih sposobnosti, ustvarjalnosti, izvedbenih spretnosti, znanja in drugih značilnosti, ki skupaj omogočajo celostni pristop k njenemu razumevanju. Definiranje te talentiranosti je zahtevno zaradi nejasne terminologije, različnih raziskovalnih pristopov in pomanjkanja enotnih kriterijev za ocenjevanje in uporabo glasbenih testov (Kovačič, 2016). Glasbena nadarjenost, ki je odvisna od kombinacije sposobnosti, čustvenih in intelektualnih lastnosti, se lahko pokaže že pri treh letih. Prepoznavanje vključuje teste strokovnjakov, medtem ko učitelji z individualiziranimi dejavnostmi podpirajo njihov razvoj (Kragović in Milić, 2023). V Sloveniji so bile uvedene nacionalne smernice za prepoznavanje glasbeno nadarjenih otrok, ki poudarjajo vključevanje kakovostnih dejavnosti, alternativno ocenjevanje ter sodelovanje šole, družine in okolja. Ključni sta usposobljenost učiteljev in finančna podpora za prilagojeno poučevanje (Žnidaršič, Sicherl Kafol in Denac, 2021). Učinkoviti pristopi vključujejo prilagojene učne načrte, obogatitvene programe in mentorstvo. Fleksibilen učni načrt, ki spodbuja raziskovanje in globlje razumevanje, je bistven za razvoj nadarjenih učencev, pri čemer morajo učitelji upoštevati njihove individualne potrebe (Erdeš Babić in Mirosavljević, 2021). Glasbena vzgoja vključuje petje, igranje, poslušanje in ustvarjalnost, kar omogoča

razvoj estetike, domišljije in ustvarjalnega izražanja. Nadarjeni učenci naj sodelujejo v zahtevnejših dejavnostih, ki spodbujajo njihov potencial in povezanost z glasbo (Kragović in Milić, 2023). Pri delu z nadarjenimi učenci pa ne smemo pozabiti na preprečevanje preobremenjenosti in zagotavljanje podpore (López-Íñiguez in McPherson, 2023).

2.1 Primeri dobrih praks pri delu z glasbeno nadarjenimi učenci

V nadaljevanju so predstavljeni primeri dobrih praks, ki jih učitelji lahko uporabijo pri delu z glasbeno nadarjenimi učenci:

- Igranje otroških glasbil: učitelji naj spodbujajo igranje na Orffova glasbila, improvizacijo in ustvarjanje melodij. Organizirani tečaji in manjše skupine omogočajo učencem individualno in skupinsko ustvarjanje ter predstavitev svojih dosežkov, kar pozitivno vpliva na motivacijo in prihodnje poklicne ambicije (Kragović in Milić, 2023; Reis, Renzulli in Renzulli, 2021).
- Glasbene igre: te igre povezujejo glasbo z dejanji, kot so petje, igranje in dramatizacija. Prilagojene so starosti in ciljem ter učencem pomagajo pri razvijanju koordinacije, socializacije in doživljanju glasbe (Kragović in Milić, 2023).
- Igre, v katerih učenci z gibi opišejo pesem: učenci z gibi izražajo besedilo pesmi v skladu z ritmom, tempom in melodijo. Takšne igre razvijajo sposobnost izražanja in povezovanja glasbe z gibanjem (Kragović in Milić, 2023).
- Igre z instrumentalno spremljavo: te igre razvijajo ritem, gibalno koordinacijo in aktivno poslušanje. Učenci ponavljajo preproste koreografije, najprej brez, nato z glasbeno spremljavo, kar krepi njihove glasbene in socialne veščine (Kragović in Milić, 2023).
- Glasbene dramatizacije: gre za zahtevne igre, ki povezujejo več učnih področij. Učenci sodelujejo pri pripravi pesmi, gibov, scene in kostumov, kar zahteva timsko delo ter spodbuja ustvarjalnost in estetsko občutenje (Kragović in Milić, 2023).
- Didaktične glasbene igre: te igre imajo ustaljena pravila, ki spodbujajo nezavedno usvajanje glasbenih konceptov, kot sta ritem in melodija, ter razvijajo glasbene sposobnosti učencev (Kragović in Milić, 2023).

- Ustvarjalno petje: spontano petje krepi otrokovo muzikalnost, samozavest in socialno sodelovanje. Učitelji naj učence spodbujajo k izražanju skozi petje (Kragović in Milić, 2023).
- Improvizacija gibov in ritmične spremljave: pri improvizaciji gibov učenci med petjem ali poslušanjem ustvarjajo ustrezne gibe, medtem ko pri ritmični spremljavi oblikujejo ritmične vzorce za znane pesmi. To spodbuja kreativnost in sodelovanje (Kragović in Milić, 2023).
- Umetniško izražanje pod vplivom glasbe: učenci ob poslušanju glasbe likovno izražajo svoje vtise, kar krepi estetsko dožemanje in ustvarjalnost (Kragović in Milić, 2023).
- Uporaba programske opreme: programi, kot so Audacity, Sibelius in Finale, omogočajo otrokom razvijanje tehničnih in ustvarjalnih veščin z ustvarjanjem, urejanjem in zapisovanjem glasbenih idej (Schroth, Helfer in Dammers, 2009).

3 Zaključek

Prepoznavanje in podpora glasbeno nadarjenim učencem sta ključna za njihov ustvarjalni in akademski napredek. Individualizirani pristopi, kot so obogatitveni programi, mentorstvo in kakovostne glasbene dejavnosti, spodbujajo njihov potencial ter omogočajo celosten razvoj. Prilagoditve pouka, usposobljenost učiteljev in sodelovanje z družino ter širšim okoljem so pomembni za zagotavljanje ustreznih učnih pogojev. Priporočljivo je, da izobraževalne ustanove spodbujajo zgodnje vključevanje glasbeno nadarjenih otrok v glasbene aktivnosti ter uporabo sodobnih orodij, kot so glasbena programska oprema, za nadaljnji razvoj njihovih talentov. Pomembno je ohranjati ravnovesje med spodbujanjem sposobnosti in preprečevanjem preobremenjenosti, kar zagotavlja kakovosten razvoj glasbeno nadarjenih učencev.

Literatura

- Erdeš Babić, N. in Miroslavljević, A. (2021). Possibilities of implementing effective methods in working with gifted students. *Acta Iadertina*, 18(1), 47–73. doi: 10.15291/ai.3400
- Kragović, T. in Milić, D. (2023). The role of teachers in the identification and support of musically gifted students. *Knowledge – International Journal*, 61(2), 377–382.
<https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/6430>

- Kovačič, B. (2016). *Značilnosti glasbeno talentiranih učencev na razredni stopnji osnovne šole* [Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta]. PeFprints. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/3710/>
- López-Íñiguez, G. in McPherson, G. E. (2023). Caring approaches to young, gifted music learners' education: a PRISMA scoping review. *Frontiers in Psychology*, 14. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1167292
- Ograjšek, S., Balažic, N. in Mithans, M. (2022). Učiteljevo pridobivanje znanja v kontekstu poučevanja nadarjenih učencev. *Andragoška spoznanja*, 28(1), 117–132. doi: 10.4312/as/10419
- Reis, S. M., Renzulli, S. J. in Renzulli, J. S. (2021). Enrichment and gifted education pedagogy to develop talents, gifts, and creative productivity. *Education Sciences*, 11(10). doi: 10.3390/educsci11100615
- Schroth, S. T., Helfer, J. A. in Dammers, R. (2009). Using technology to assist gifted children's musical development. *Gifted Child Today*, 32(2), 54–61. <https://doi.org/10.4219/gct-2009-877>
- Žnidaršič, J., Sicherl Kafol, B. in Denac, O. (2021). Preschool teachers and musically gifted children in Slovene kindergartens. *Metodiški ogledi*, 28(2), 221–245. doi: 10.21464/mo.28.2.4

VLOGA UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA PRI SPODBUJANJU GLASBENEGA USTVARJANJA SKOZI NAČRTOVANJE ŠOLSKIH PRIREDITEV

ALJA STRAH

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
alja.strah@student.um.si

Poglavje obravnava ključno vlogo učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja učencev skozi načrtovanje in izvedbo šolskih prireditev. Glasbeno ustvarjanje je predstavljeno kot pomemben del vzgojno-izobraževalnega procesa, ki prispeva k celostnemu razvoju učencev, vključno z izboljšanjem kognitivnih, emocionalnih in socialnih sposobnosti. Poudarjena je vloga učiteljev, ki s svojim zgledom in pristopom ustvarjajo spodbudno okolje za izražanje in razvijanje ustvarjalnosti učencev. Izpostavljen je pomen načrtovanja glasbenih dejavnosti, ki učence vključujejo v vse faze priprave in izvedbe šolskih prireditev ter prispevajo k medvrstniškemu sodelovanju. Pomembna sta učiteljeva samorefleksija in nenehno izpopolnjevanje, saj njegova strokovna usposobljenost in predanost prispevata k bogatenju kulturnega življenja šole in širše skupnosti.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.52](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.52)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena umetnost,
glasbeno ustvarjanje,
učitelj razrednega pouka,
šolske prireditve,
samorefleksija

Univerzitetna zbirka
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.52](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.52)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
musical art,
musical creativity,
primary school teacher,
school events,
self-reflection

THE ROLE OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN ENCOURAGING STUDENTS' MUSICAL CREATIVITY THROUGH THE PLANNING OF SCHOOL EVENTS

ALJA STRAH

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
alja.strah@student.um.si

This chapter highlights the key role of primary school teachers in fostering students' musical creativity through the planning and execution of school events. Musical creativity is presented as a vital component of the educational process, contributing to students' holistic development, including the enhancement of cognitive, emotional, and social skills. The role of teachers is emphasized, as their example and approach create an encouraging environment for students to express themselves and nurture their creativity. The importance of planning musical activities that actively involve students in all stages of preparation and performance of school events, while fostering peer cooperation, is underscored. Teacher self-reflection and continuous professional development are crucial, as their expertise and commitment enrich the cultural life of the school and the wider community.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeno ustvarjanje je pomemben del vzgojno-izobraževalnega procesa, saj ne prispeva le k umetniškemu izražanju učencev, temveč tudi k razvoju njihovih kognitivnih, emocionalnih in socialnih sposobnosti. Slosar (1995, v Dobovičnik, 2017) navaja, da prav kakovostna glasbena umetnost pomembno vpliva na razvoj učenčeve ustvarjalnosti, pozornosti, psihomotorike, samozavesti, motivacije, samopodobe, uspešnosti učenja ter specifičnih glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj.

Med najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na zgoraj omenjene sposobnosti in spretnosti, nedvomno sodijo tudi učiteljeva motivacija ter kakovostna priprava na vzgojno-izobraževalno delo in izvajanje pouka glasbene umetnosti (Rotar Pance, 2006, v Dobovičnik, 2017). V iskanju rešitev za zagotavljanje čim bolj kakovostnega pouka glasbene umetnosti je zato pomembna visoka stopnja ozaveščenosti učiteljev (Dobovičnik, 2017). Cilj tega poglavja je poudariti razumevanje pomena glasbenega ustvarjanja, ki je nepogrešljiv del kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa in za učence omogoča spodbudno okolje.

2 Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja učencev skozi načrtovanje šolskih prireditev

Učitelji razrednega pouka imajo ključno vlogo pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja, saj s svojim zgledom in poučevanjem neposredno vplivajo na glasbeni razvoj učencev. Hallam (2010) poudarja, da učitelji predstavljajo model, ki z lastnim odnosom do predmeta vpliva na razsežnosti glasbenih dosežkov učencev. Poučevanje glasbenega ustvarjanja od učitelja zahteva, da omogoča, usmerja, se odziva in je odprt za različne možnosti ter vrednoti sam proces ustvarjanja kot tudi ustvarjalni izid (Houmann, 2017).

2.1 Učitelj kot spodbujevalec ustvarjalnosti

Učitelji igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju in razvijanju ustvarjalnosti učencev, saj je prav od njih odvisno, v kolikšni meri bodo dopuščali samo ustvarjanje (Štemberger, 2014). Sodeč po ugotovitvah študije Evropske komisije JRC, učitelji menijo, da je lahko vsak ustvarjalen na različnih področjih. Strinjajo se, da je

ustvarjalnost treba razvijati in spodbujati v šoli. Skrb pa spodbujajo ugotovitve, da veliko učiteljev ni povsem prepričanih, kako bi se tega lotili (Cachia in Ferrari, 2010). Črčinovič Rozman (2009) je v študiji ugotavljala zastopanost glasbene dejavnosti ustvarjanja v slovenskih osnovnih šolah. Prišla je do ugotovitve, da glasbena ustvarjalnost v razredu obstaja, vendar je poudarek na aktivnostih, ki so stimulirane z glasbo, ne na ustvarjanju glasbe. Prav tako je ugotovila, da so učitelji zadovoljni z zastopanostjo glasbene ustvarjalnosti v razredu, vendar niso dovolj strokovno podkovani, da bi povsem razumeli koncept ustvarjalnega mišljenja, poznali kriterije za vrednotenje glasbene ustvarjalnosti, prav tako pa niso dovolj vešči v poučevanju kompozicije in improvizacije.

Ustvarjalno učenje pri predmetu Glasbena umetnost je odvisno od učiteljevega odnosa do tega predmeta in metod, ki jih vključuje pri svojem poučevanju. Pozitiven odnos do glasbe ga usmerja k raziskovanju in uporabi različnih oblik učenja, s katerimi dosega čim boljše rezultate (Oblak, 1987). Glasbeno ustvarjalnost lahko uspešno razvijajo le tisti učitelji, ki so tudi sami ustvarjalni. Oblak prav tako navaja, da morajo učitelji:

- razvijati zavest o veličini ustvarjalnosti v poslušanju, izvajanju in produkciji glasbe;
- zavedati se značilnosti ustvarjanja učencev na določenih glasbeno-razvojnih stopnjah;
- dosecati učne cilje z ustreznimi oblikami in postopki ustvarjalnega učenja.

Raba ustvarjalnih metod od učiteljev zahteva, da glasbene elemente in sredstva izražajo ustvarjalno in poustvarjalno, zaznajo glasbene ideje učencev in jih logično usmerjajo, usklajujejo in kombinirajo ter so sposobni poglobitve v učenčeva glasbena doživetja in podajanja konstruktivnih povratnih informacij z verbalno in neverbalno komunikacijo (Oblak, 1987).

2.2 Povezovanje glasbene ustvarjalnosti učencev z načrtovanjem šolskih prireditev

Pomemben del vzgojno-izobraževalnega procesa je vzgoja mladih, ki spoštujejo svojo kulturo, običaje, poznajo ustvarjalce in poustvarjalce ter kritično vrednotijo kulturno življenje na splošno (Veit, 2023). Načrtovanje in izvedba glasbenih

dejavnosti v sklopu načrtovanja prireditev predstavljata ključno vlogo pri spodbujanju ustvarjalnosti, medvrstniškega sodelovanja in celostnega razvoja učencev. Učitelji z vključevanjem glasbenih aktivnosti ne le omogočajo učencem, da dodatno razvijajo svoje glasbene sposobnosti, temveč jim nudijo tudi priložnost za izražanje lastnih idej. Kot poudarja Ipavec Šarec (2023), se ustvarjalnost najbolje spodbuja takrat, ko imajo učenci možnost sodelovati v vseh fazah priprave in izvedbe, torej od načrtovanja in vse do nastopanja na prireditvah.

Uspešno izvedene prireditve temeljijo prav na sodelovanju med učitelji in učenci. Veit (2023) poudarja, da timsko delo in izmenjava idej omogočata, da so v prireditve vključene raznolike vsebine, ki pri udeležencih spodbujajo občutek pripadnosti šolski skupnosti. Prav tako je pomembno dovolj časa nameniti opazovanju in vodenju učencev. Na ta način lahko zaznamo tudi učence, ki se ne izpostavljajo, so mirni, tihi, a prav tako nadarjeni, in jih povabimo k sodelovanju. Izpostavlja, da naj prireditve vsakič vodijo drugi učenci, tako da je ponujena možnost vsem, ki si tega želijo in to zmorejo. Tako vzgajamo samozavestne, uspešne in ustvarjalne učence, ki soustvarjajo kulturno življenje v šolskem prostoru.

3 Zaključek

Ugotovitve tega poglavja jasno kažejo, da ima učiteljevo načrtovanje glasbenih dejavnosti, tako pri pouku kot za namen načrtovanja šolskih prireditev, zelo pomembno vlogo pri razvijanju ustvarjalnih učencev. Ključno je, da učitelj z lastnim zgledom, inovativnostjo in strokovnim pristopom ustvarja spodbudno okolje za učence, kjer lahko izražajo svoje ideje in razvijajo svoje potenciale. Pomemben vidik tega kompleksnega procesa je tudi samorefleksija učitelja, ki mu omogoča analizo opravljenega dela, osnovo za izboljšave in uvajanje novih pristopov na tem področju. Učiteljevo strokovno izpopolnjevanje in sledenje sodobnim izzivom poučevanja sta nujna za razvijanje ustvarjalnosti učencev, ki s svojimi dosežki prispevajo k razvoju kulturnega življenja šole in širše skupnosti. Učiteljeva predanost in zavzetost predstavljata temelj kakovostnega vzgojno-izobraževalnega dela.

Literatura

- Cachia, R. in Ferrari, A. (2010). Creativity in Schools: A Survey of Teachers in Europe. *JRC Scientific and Technical Reports*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/84ab8d83-064c-41cd-b90c-0e42254ace73/language-en>. doi: 10.2791/48818
- Črčinovič Rozman, J. (2009). Musical creativity in Slovenian elementary schools. *Educational Research*, 51(1), 61–76. doi: 10.1080/00131880802704749
- Dobovičnik, I. (2017). Ozaveščenost razrednih učiteljev o pomenu kakovostnega poučevanja glasbene umetnosti. *Glasba v šoli in vrtcu*, 20(1-2), 13–20. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-5ZH087AO>
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. doi: 10.1177/0255761410370658
- Houmann, A. (2017). Creativity in Music Education? The Wild Card That Got Stuck in the Deck. V R. A. Beghetto in B. Sriraman (ur.), *Creative Contradictions in Education* (str. 281–301). doi: 10.1007/978-3-319-21924-0_16
- Ipavec Šarec, E. (2023). Organizacija šolskih predstav, prireditev in koncertov. *Glasba v šoli in vrtcu*, 26(2), 30–34. https://www.zrss.si/arhiv_clankov/organizacija-solskih-predstav-prireditev-in-koncertov/
- Oblak, B. (1987). *Ustvarjalno učenje v glasbeni vzgoji na stopnji razrednega pouka osnovne šole* [Doktorska disertacija, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Akademija za glasbo]. <https://dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-VQ4IFISM>
- Štemberger, T. (2014). Vzgojitelj in spodbujanje ustvarjalnosti pri predšolskih otrocih. *Didakta*, 24(171), 13–16. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-SMLNNQUS>
- Veit, J. (2023). Načrtovanje in izvedba kulturnih prireditev na Osnovni šoli Sladki Vrh Univerze v Ljubljani. *Glasba v šoli in vrtcu*, 26(2), 23–29. https://www.zrss.si/arhiv_clankov/nacrtovanje-in-izvedba-kulturnih-prireditev-na-osnovni-soli-sladki-vrh/

ORGANIZACIJA GLASBENIH DELAVNIC

EVA STRES

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
eva.stres@student.um.si

V tem poglavju je predstavljeno, kako se lahko z organizacijo glasbenih delavnic v osnovnih šolah spodbuja celostni razvoj učencev. Obravnavano je načrtovanje glasbene delavnice v desetih korakih, predstavljeni so pomen povratne informacije, različne vrste glasbenih delavnic, vključno z delom z glasbenimi cevmi, izvajanjem delavnic na daljavo in primeri dobrih praks iz slovenskih osnovnih šol. Organizacija glasbene delavnice v osnovnih šolah zahteva premišljen pristop, ki vključuje načrtovanje aktivnosti in prilagojene cilje sposobnostim učencev. Glasbene delavnice predstavljajo orodje za spodbujanje ustvarjalnosti in socialne povezanosti med učenci. Omogočajo prostor za eksperimentiranje in razvijanje novih glasbenih idej, hkrati pa ustvarjajo okolje, kjer se učenci lahko svobodno izražajo in prevzemajo tveganja brez strahu pred kritiko. Poglavje ponuja celovit vpogled v to, kako lahko glasbene delavnice obogatijo šolski program in prispevajo k večdimenzionalnemu razvoju učencev.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.53](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.53)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbene delavnice,
organizacija glasbenih
delavnic,
povratna informacija,
vpliv glasbenih delavnic,
vrste glasbenih delavnic

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.53](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.53)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music workshops,
organisation of workshops,
feedback,
impact of music workshops,
types of music workshops

ORGANISING MUSIC WORKSHOPS

EVA STRES

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
eva.stres@student.um.si

This chapter explores how music workshops in primary schools can promote the holistic development of pupils. It outlines a ten-step process for planning a music workshop, emphasizes the importance of feedback, and discusses various types of workshops, including those involving music tubes, remote delivery, and examples of best practices from Slovenian primary schools. Organizing a music workshop requires a thoughtful approach, including careful activity planning and tailoring objectives to pupils' abilities. Music workshops serve as a tool to foster creativity and social cohesion among pupils, providing a space for experimentation and the development of new musical ideas. They create an environment where pupils can express themselves freely and take risks without fear of criticism. This chapter offers a comprehensive overview of how music workshops can enrich the school curriculum and contribute to the multidimensional development of pupils.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbene delavnice so pomembne, ker spodbujajo ustvarjalnost, sodelovanje in razvijajo glasbene veščine, hkrati pa krepijo samozavest in socialne spretnosti učencev. V varnem in spodbudnem okolju omogočajo preizkušanje novih idej in raziskovanje različnih oblik izražanja. Teoretične raziskave poudarjajo, da so glasbene delavnice močno orodje za razvoj kreativnosti in povezovanja. Za učitelje razrednega pouka je razumevanje vloge glasbenih delavnic ključnega pomena, saj te spodbujajo celostni razvoj učencev in bogatijo poučevanje. Učitelji z njihovo pomočjo gradijo sproščeno, vključujoče okolje, kjer lahko otroci raziskujejo svoje potenciale. Glasbene delavnice omogočajo uporabo interaktivnih metod, ki izboljšujejo pedagoške pristope ter krepijo odnos med učenci in učiteljem.

2 Organizacija glasbene delavnice

Higgins (2008) poudarja, da glasbene delavnice spodbujajo kreativnost, sodelovanje in osebno rast. So varno okolje za preizkušanje novih idej, učenje in razvijanje samozavesti, hkrati pa omogočajo povezovanje in iskanje novih načinov izražanja.

Johansen in Nielsen (2019) v svoji raziskavi poudarjata, da je ustvarjanje varnega in podpornega učnega okolja ključno za uspešnost glasbenih delavnic. Sodelujoči so se bolje razvijali, ko so čutili, da so njihove ideje cenjene in imajo prostor za raziskovanje brez strahu pred kritiko. Glasbene delavnice spodbujajo individualno učenje in samozavest, uspeh skupinskega sodelovanja pa je odvisen od povezanosti vrstnikov.

2.1 Organizacija glasbene delavnice

Organizacija učinkovitih glasbenih delavnic zahteva jasno strukturirane cilje, načrtovanje in prilagajanje udeležencem.

Pavelin idr. (2014) navajajo naslednje korake organiziranja glasbenih delavnic:

- Odločite se, ali je delavnica prava izbira. Interaktivne delavnice so primerne za reševanje problemov, sodelovanja, kreativnost, generiranje idej in krepitev timskega dela, zahtevajo pa dodatne vire in pripravo.

- Skrbno izberite udeležence. Raznolikost izkušenj in sposobnosti udeležencev spodbuja izmenjavo idej in medsebojno učenje. Glasbene delavnice naj vključujejo učence z različnimi glasbenimi znanji.
- Izberite ustrezne aktivnosti. Aktivnosti naj bodo prilagojene ciljem in starosti udeležencev. Ustvarjalne tehnike, kot so petje, igranje instrumentov ali ritmične igre, spodbujajo inovativnost in sodelovanje, njihov namen pa mora biti jasno pojasnjen.
- Izberite vodje delavnic. Vodje delavnic usmerjajo aktivnosti, spodbujajo ustvarjalnost, sodelovanje in beležijo ideje.
- Načrtujte logistiko in beleženje rezultatov. Fizični prostor, oprema in materiali vplivajo na uspešnost delavnice. Ustrezna razporeditev miz in dostop do pripomočkov, kot so računalniki, instrumenti ali projektorji, so ključni.
- Sestavite agendo. Delavnice naj trajajo 2–3 ure, vključujejo raznolike aktivnosti in se začnejo s preprostimi vajami, ki spodbujajo sodelovanje.
- Predstavite delavnico kot priložnost za mreženje. Delavnice predstavljajo možnost za sklepanje novih vezi in povezovanje. Glasbene delavnice naj krepijo občutek skupnosti med učenci z igrami in skupinskimi glasbenimi projekti.
- Maksimalno izkoristite potencial udeležencev. Začnite z uvodnimi aktivnostmi in omogočite, da vsi prispevajo svoje ideje, najprej individualno, nato v skupinah. Prilagoditev različnim potrebam izboljša izkušnjo delavnice.
- Povzetek z vodjo delavnice in izdelava poročila. Po delavnici vodja povzame ključne ugotovitve in zbere povratne informacije. Poročilo z rezultati in metodami pomaga izboljšati prihodnje delavnice.
- Sledite udeležencem po delavnici. Po delavnici načrtujte dodatne glasbene aktivnosti, kot so nastopi, da otroci utrdijo svoje glasbene veščine in pridobljeno znanje.

2.2 Pomen povratne informacije

Povratne informacije so ključne za oceno zadovoljstva učencev in učinkovitosti delavnic, saj izboljšujejo odnose med učitelji in učenci ter spodbujajo uspešnost in samoregulacijo. Študija z 12 učitelji je pokazala, da povratna informacija povečuje

motivacijo in razumevanje učencev, vendar ostajajo izzivi, kot sta pomanjkanje časa in raznolikost učencev (Fonseca idr., 2015).

Lichtenberger-Majzikné in Fischer (2017) v članku poudarjata, da povratna informacija izboljšuje poučevanje in spodbuja profesionalno rast. Najučinkovitejša je, ko je pravočasna, prilagojena posamezniku in osredotočena na vedenje. Priporočeno je, da se poda v »obliki sendviča«.

Joshua (2021) poudarja, da povratna informacija krepi samozavest, izboljšuje znanje in spodbuja samostojno učenje. Pravočasne povratne informacije in dokončanje učnih tem pozitivno vplivajo na uspešnost, medtem ko njihovo pomanjkanje vodi v slabše rezultate. Povratna informacija po glasbenih delavnicah učencem pomaga prepoznati uspehe in izboljšave, krepi samozavest, motivira k učenju in omogoča prilagoditev učiteljevega pristopa potrebam učencev.

2.3 Primeri glasbenih delavnic

Glasbene delavnice v osnovni šoli spodbujajo ustvarjalnost, sodelovanje in ljubezen do glasbe ter se prilagajajo potrebam in interesom učencev.

2.3.1 Glasbena delavnica z glasbenimi cevmi

Goršič (2019) je v magistrskem delu raziskovala uporabo uglašanih glasbenih cevi pri petošolcih ter primerjala igranje z aplikacijo in notnim zapisom. Na vzorcu 14 učencev je izvedla tri delavnice, ki so pokazale, da učenci glasbene šole dosegajo boljše rezultate, vendar je z ustrezno pripravo mogoče uspešno vključiti tudi tiste brez glasbenega predznanja. Aplikacija olajša igranje in je primerna za učence z manj glasbenega znanja, delavnice pa spodbujajo sodelovanje in pridobivanje osnovnih glasbenih veščin. V delu so zbrani konkretni napotki in aplikacije za takojšnjo uporabo pri pouku.

2.3.2 Glasbene delavnice pri poučevanju na daljavo

Raziskava glasbenih delavnic na daljavo z nadarjeno petošolko, ki igra flavto, je proučevala uporabo programa Finale Notepad. V šestih delavnicah je učenka razvijala učenje skladbe z melodijo, ritmom in glasbenimi motivi. Rezultati so pokazali, da so delavnice in program učinkoviti za spodbujanje glasbene

ustvarjalnosti, izboljšanje znanja in računalniške pismenosti. Raziskava potrjuje, da digitalna orodja omogočajo razvoj glasbene ustvarjalnosti na daljavo (Ornik, 2021).

2.3.3 Primeri dobrih praks iz slovenskih osnovnih šol

Na slovenskih osnovnih šolah so izvedli različne glasbene delavnice. Na OŠ Slovenj Gradec so sodelovali z učitelji glasbene šole, na OŠ Globoko pa so učenci in starši skupaj izdelovali instrumente in na njih zaigrali skladbo *Mi smo lačni*. Na OŠ heroja Janeza Hribarja je Darko Korošec predstavil ljudska glasbila, učenci pa so izdelali ropotulje. Na OŠ Murska Sobota so z Akademijo Alphawave ustvarjali avtorsko glasbo in jo delili na glasbeni platformi. OŠ Brezovica je v okviru kulturnega dneva izvedla delavnice z Jako Strajnarjem, kjer so učenci izdelovali glasbila. Na OŠ Prule so obiskali Slovensko filharmonijo, spoznali bonton na prireditvah in izvajali glasbeno spremljavo (Druga osnovna šola Slovenj Gradec, 2022; Osnovna šola Globoko, b. d.; Šmalc, 2022; Osnovna šola I Murska Sobota, 2024; Simikić, 2021 in Osnovna šola Prule, b. d.).

3 Zaključek

Glasbene delavnice ponujajo izjemno priložnost za celostni razvoj učencev v osnovnih šolah. S skrbno načrtovanimi dejavnostmi, prilagojenimi cilji in sposobnostmi učencev, je mogoče spodbujati ne le glasbene veščine, temveč tudi kreativnost, samozavest in socialne kompetence. Kot kažejo izkušnje in primeri iz prakse, je organizacija glasbenih delavnic učinkovita metoda, ki jo je mogoče izvajati tako v okviru rednega pouka kot skozi obšolske aktivnosti. Učitelji razrednega pouka imajo pri tem ključno vlogo, saj z ustreznim načrtovanjem in podporo ustvarjajo okolje, kjer se učenci lahko izrazijo, sodelujejo in razvijajo ljubezen do glasbe. Glasbene delavnice so torej več kot le orodje za poučevanje – so most med izobraževanjem, ustvarjalnostjo in socialno povezanostjo.

Literatura

- Druga osnovna šola Slovenj Gradec. (2022). *Glasbene delavnice*. <https://www.druga-os.si/2022/04/13/glasbene-delavnice/>
- Fonseca, J., Carvalho, C., Conboy, J., Valente, M. O., Gama, A. P., Salema, M. H. in Fiúza, E. (2015). Changing teachers' feedback practices: A workshop challenge. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(8), 59–82. doi: 10.14221/ajte.2015v40n8.4

- Goršič, E. (2019). *Uporaba uglasenih glasbenih cevi na glasbenih delavnicah za pete razrede* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna knjižnica univerze v Mariboru. doi: 20.500.12556/DKUM-74433
- Higgins, L. (2008). The creative music workshop: event, facilitation, gift. *International Journal of Music Education*, 26(4), 326–338. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=74433&lang=slv>
- Johansen, G. G. in Nielsen, S. G. (2019). The practicing workshop: A development project. *Frontiers in Psychology*, 10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02695
- Joshua, J. M. (2021). The role of feedback on school performance. *African Journal of Accounting and Social Science Studies*, 2(2), 43–58. <https://repository.tia.ac.tz/items/99d244a5-0410-4440-9825-b36ee035d36a>
- Lichtenberger-Majzikné, K. in Fischer, A. (2017). The role of feedback in developing reflective competence. *Practice and Theory in Systems of Education*, 12(3), 119–127. doi: 10.1515/ptse-2017-0012
- Ornik, N. (2021). *Študija primera uporabe programa Finale Notepad pri poučevanju na daljavo* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna knjižnica univerze v Mariboru. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=74433&lang=slv>
- Osnovna šola I Murska Sobota. (22. 2. 2024). *Delavnica glasbene produkcije*. <https://osenams.splet.arnes.si/2024/02/22/delavnica-glasbene-produkcije/>
- Osnovna šola Globoko. (b.d.). *Glasbena delavnica v 1. razredu*. <https://www.os-globoko.si/glasbena-delavnica-v-1-razredu/>
- Osnovna šola Prule. (b.d.). *Kulturni dan za učence 5., 7., 8. in 9. razreda*. <https://www.osprule.si/kulturni-dan-za-ucence-5-7-8-in-9-razreda/>
- Pavelin, K., Pundir, S. in Cham, J. A. (2014). Ten simple rules for running interactive workshops. *PLoS Computational Biology*, 10(2). <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1003485>
- Simikić, Ž. (8. 10. 2021). *5. razred – 2. kulturni dan »Glasbene delavnice«*. Osnovna šola Brezovica pri Ljubljani. <https://os-brezovica.si/5-razred-2-kulturni-dan-glasbene-delavnice/>
- Šmalc, I. (2. 6. 2022). *Glasbene delavnice*. Osnovna šola heroja Janeza Hribarja in vrtec Polhek – Stari trg pri Ložu. <https://osenams.splet.arnes.si/2024/02/22/delavnica-glasbene-produkcije/>

VLOGA GLASBE V RAZLIČNIH KULTURAH

SAŠA ŠRAMEL

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
sasa.sramel@student.um.si

V tem poglavju je obravnavana vloga glasbe kot univerzalnega jezika, ki presega kulturne, jezikovne in geografske meje. Glasba je pomemben del tradicij, obredov in vsakdanjega življenja, saj deluje kot sredstvo za prenos vrednot, identitete in kulturne dediščine. Pregled globalnih glasbenih tradicij razkriva, kako glasba odraža družbene in zgodovinske kontekste, od afriških bobnov kot komunikacijskih orodij do brazilske sambe kot simbola nacionalnega ponosa. Skozi raziskovanje različnih glasbenih tradicij se razvijajo empatija, spoštovanje in razumevanje raznolikosti. Organizacija glasbenih delavnic in mednarodnih festivalov prispeva h kulturni izmenjavi, vendar je pri tem ključnega pomena ohranjanje avtentičnosti in enakovredne zastopanosti glasbenih tradicij. Glasba tako ostaja eno najmočnejših sredstev za krepitev družbene kohezije in medkulturnega dialoga.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.54](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.54)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasba in kultura,
medkulturna glasbena
izmenjava,
nacionalizacija glasbenih
tradicij,
simbolika glasbe v kulturi,
svetovna glasba v učnem
načrtu

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.54](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.54)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music and culture,
intercultural musical
exchange,
nationalization of musical
traditions,
symbolism of music in
culture,
world music in the
curriculum

THE ROLE OF MUSIC IN DIFFERENT CULTURES

SAŠA ŠRAMEL

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
sasa.sramel@student.um.si

This chapter examines the role of music as a universal language that transcends cultural, linguistic, and geographical boundaries. Music plays a significant role in traditions, rituals, and daily life, acting as a medium for transmitting values, identity, and cultural heritage. A review of global musical traditions illustrates how music reflects social and historical contexts, from African drums as communication tools to Brazilian samba as a symbol of national pride. Exploring diverse musical traditions fosters empathy, respect, and an appreciation of diversity. The organization of music workshops and international festivals promotes cultural exchange; however, ensuring authenticity and equitable representation of musical traditions remains essential. Music continues to be one of the most powerful tools for strengthening social cohesion and promoting intercultural dialogue.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je univerzalen jezik, ki povezuje ljudi že več tisočletij, ne glede na njihove jezikovne, geografske ali kulturne razlike. Že tisočletja ohranja osrednjo vlogo v družbah po vsem svetu, saj prepleta umetnost z družbenimi, verskimi in obrednimi praksami. Glasba tako ni le oblika izražanja in ne odraža le estetskih oblik, temveč deluje tudi kot orodje za prenos vrednot tradicij in kulturne dediščine. Nanjo gledamo kot na odsev kulturnih vrednot, zgodovinskih dogodkov in družbenih struktur (Nettl, 2005).

Razumevanje glasbe kot družbenega in kulturnega fenomena je ključnega pomena za globlji vpogled v interakcije med kulturami. Glasba deluje kot most med tradicijo in sodobnostjo med raznolikimi skupnostmi, kar omogoča vzpostavljanje dialoga in posledično razumevanja (Kaluža in Bobnič, 2023).

2 Vloga glasbe v različnih kulturah

2.1 Pregled globalnih glasbenih tradicij

Vsaka kultura razvije glasbene tradicije, ki odražajo njen zgodovinski, geografski in družbeni kontekst. Nettle (2005) ugotavlja, da glasba deluje kot ogledalo skupnosti – izraža njihove vrednote, zgodbe in vsakdanje življenje. Če pogledamo v Afriko, afriški bobni niso zgolj glasbila, temveč služijo kot komunikacijsko orodje, ki povezuje plemena. Pri plemenih Yoruba in Mandinka so bobni ključni komunikacijski instrumenti. Uporabljajo jih namreč za vsakodnevno prenašanje sporočil med vami, saj različni ritmi simbolizirajo različne besede oziroma fraze. Tako je ta komunikacijski način dobil poimenovanje govoreči bobni, ravno zaradi omejenosti pri pisni komunikaciji. Bobni imajo tudi ritualno funkcijo, saj spremljajo obrede, kot so rojstvo, poroka in pogrebi. Ples in glasba, ki ju bobni spremljajo, pogosto nakazujeta in simbolizirata povezavo med zemeljskim in duhovnim svetom. Na ta način plemena krepijo občutek pripadnosti in identitete v skupnosti.

V Latinski Ameriki so ritmi, kot sta samba in tango, postali simbol kulturne identitete in nacionalnega ponosa. Koreni sambe segajo v brazilske skupnosti, kjer se je razvila kot del kulturnih praks sužnjevalcev, ki so skozi glasbo ohranjali povezavo z afriško dediščino. Samba je znana po svojih energičnih ritmih, ki temeljijo na tolkalih (Nettl, 2005).

V Indiji je klasična glasba globoko povezana z duhovnostjo in meditacijo. Deli se na različne sloge, ki vsi temeljijo na melodiji in ritmičnem vzorcu. Vsak slog se uporablja za ustvarjanje čustvenih in duhovnih izkušenj. Glasba se tako pogosto izvaja v templjih ali med meditacijo, kjer se ustvarja praksa med osebo in božanskostjo (Kaluža in Bobnič, 2022).

Tudi v Sloveniji je glasba igrala pomembno vlogo pri oblikovanju narodne identitete. Kot navajata Kaluža in Bobnič (2023), je slovenska ljudska glasba v obdobju med obema svetovnima vojnama postala simbol kulturnega izročila. Množični mediji, kot sta radio in gramofonska plošča, so prispevali k preoblikovanju slovenske ljudske glasbe. Tradicionalni instrumenti, kot so harmonika, violina in cimbele, so igrali pomembno vlogo v družabnem življenju podeželskih skupnosti. Prav tako se izpostavlja proces nacionalizacije glasbe, pri katerem je ljudska glasba prešla v bolj komercialne oblike, kot je na primer narodnozabavna glasba, ki je danes prepoznaven del slovenske glasbene krajine.

2.2 Glasba kot sredstvo za prenos kulturnih vrednot

Glasba je eden najučinkovitejših načinov za prenos kulturnih vrednot, mitov in tradicij na prihajajoče oziroma prihodnje generacije. Netti (2005) opisuje glasbo kot "ustni arhiv", ki beleži in ohranja zgodbe preteklih generacij. Če vzamemo za primer ljudske pesmi, številne ljudske pesmi vsebujejo moralne nauke, družbene norme ali zgodovinske dogodke, ki so pomembni za kolektivni spomin skupnosti.

Kot ugotavljata Kaluža in Bobnič (2023) so množični mediji igrali ključno vlogo pri ohranjanju slovenske ljudske glasbe. Gramofonske plošče in radio so omogočili širjenje glasbe med širše občinstvo, kar je prispevalo k njeni popularizaciji. Podobno Titon (2009) poudarja, da glasba v mnogih kulturah deluje kot vez med posamezniki in skupnostjo, saj krepi občutek pripadnosti in povezanosti.

2.3 Vključevanje svetovne glasbe v učni načrt

Svetovna glasba ponuja izjemne priložnosti za medkulturno učenje. Kaluža in Bobnič (2023) navajata, da glasba spodbuja socialno kohezijo in razvija multikulturno občutljivost, kar je ključno v globaliziranem svetu. Učni načrti, ki vključujejo glasbo različnih kultur, omogočajo učencem razumevanje raznolikosti in pomena kulturne dediščine. Spoznavanje glasbenih tradicij omogoča, da mladi

prepoznajo skupne človeške vrednote, hkrati pa razvijajo občutek za kulturne razlike.

Titon (2009) predlaga, da izobraževalni programi vključujejo aktivno raziskovanje glasbenih praks, kot sta na primer poslušanje in izvajanje glasbe iz različnih kultur. Tovrstne dejavnosti učencem omogočajo vpogled v pomen glasbe v družbenih strukturah in njeno vlogo pri gradnji identitete.

2.4 Strategije za poučevanje spoštovanja do različnih glasbenih izrazov

Učitelji imajo ključno vlogo pri razvijanju spoštovanja do različnih glasbenih tradicij. Nettl (2005) priporoča vključevanje praktičnih dejavnosti, na primer izvajanje glasbe, raziskovanje glasbenega zgodovinskega konteksta in analize simbolike.

Pomembno in ključno je spodbujati dialog med učenci, saj ravno ta pogovor, izmenjava izkušenj in različnih glasbenih zvrsti, omogoča širjenje spoštovanja do različnih glasbenih izrazov (Kovačič in Šivic, 2023).

Organizacija glasbenih delavnic, kjer se učenci srečujejo z glasbeniki iz različnih kulturnih okolij, je učinkovita strategija za spodbujanje medkulturnega razumevanja. Tovrstne dejavnosti ne le povečujejo znanje o glasbi, temveč tudi krepijo empatijo in spoštovanje do raznolikosti (Kovačič in Šivic, 2023).

2.5 Vpliv kulturne izmenjave preko glasbenih dejavnosti

Kulturna izmenjava skozi glasbene dejavnosti, kot so festivali, koncerti in razni sodelovalni projekti, omogoča globlje razumevanje med kulturami. Kaluža in Bobnič (2023) poudarjata, da glasba lahko zmanjšuje predsodke in stereotipe ter gradi mostove med skupnostmi. Vendar opozarjajo tudi na nevarnosti kulturne apropiacije ali neenakomerne zastopanosti tradicij, kar v končnem izidu le oslabi sam namen kulturne izmenjave.

Procesi, kot je nacionalizacija glasbe, poudarja pomen avtentičnosti pri ohranjanju glasbenih tradicij. Pri organizaciji kulturnih dogodkov je zato ključno zagotoviti enakovredno zastopanost različnih glasbenih izrazov in njihovo ustrezno predstavitev (Kovačič in Šivic, 2023).

3 Zaključek

Glasba je več kot le umetniška oblika, predstavlja nam univerzalno sredstvo komunikacije, ki združuje ljudi in kulture. Skozi svoje različne vloge omogoča prenos vrednot, krepitev identitete in medkulturno povezovanje. Integracija glasbe v izobraževalne programe in kulturne dejavnosti je ključna za spodbujanje medkulturnega razumevanja in spoštovanja raznolikosti. Vendar je pri tem nujno ohraniti kulturni kontekst in avtentičnost glasbenih izrazov.

Glasba ostaja univerzalna vez, ki združuje preteklost, sedanost in prihodnost, hkrati pa ponuja priložnost za globlje razumevanje človeške skupnosti in njenih raznolikih izrazov.

Literatura

- Kovačič, M. in Šivic, U. (2023). Migracije nacionalizacije glasbe: od ljudske k narodnozabavni. *Dve domovini*, (58), 103–123. <https://doi.org/10.3986/dd.2023.2.06>
- Kaluža, J. in Bobnič, R. (2022). *Slovenska narodnozabavna glasba, 2022/2: Principi, prakse in norme uredniške selekcije popularne glasbe v slovenskih medijih*. Arhiv družboslovnih podatkov. https://doi.org/10.17898/ADP_NZG222_V1
- Kaluža, J. in Bobnič, R. (2023). Glasba na slovenskih radijskih postajah: domače legende, globalni pop trendi in vplivi iz regije. *Dve domovini*, (58), 11–32. <https://doi.org/10.3986/dd.2023.2.02>
- Nettl, B. (2005). *The Study of Ethnomusicology: Thirty-One Issues and Concepts*. University of Illinois Press. https://www.academia.edu/4049835/Nettl_Bruno_The_Study_of_Ethnomusicology_Thirty_One_Issues_and_Concepts.
- Titon, J. T. (ur.). (2009). *Worlds of Music: An Introduction to the Music of the World's Peoples*. Schirmer Cengage Learning. https://www.academia.edu/42829543/World_of_Music

RITEM IN TEMPO

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.55](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.55)

ISBN

978-961-286-993-9

NACA TOREJ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
naca.torej@student.um.si

Poglavje preučuje pomen ritma in tempa v glasbi ter njun vpliv na glasbeno izražanje, učenje in kognitivne sposobnosti. Ritem, opisan kot organizirano zaporedje časovnih dogodkov, je ključni element, ki glasbi zagotavlja strukturo in smiselne vzorce. Tempo, hitrost izvajanja glasbe, pa oblikuje vzdušje skladbe in vpliva na čustveni odziv poslušalcev. Obravnavani so učni postopki za razvijanje ritma in tempa, kot so ploskanje, štetje in kombinirani pristopi, pri čemer se izkaže, da časovna usklajenost med učenjem in izvajanjem vpliva na uspešnost. Ritmične vaje izboljšujejo kognitivne sposobnosti, vključno z delovnim spominom, pozornostjo in jezikovnimi spretnostmi. Poglavje poudarja tudi vlogo učitelja, ki z različnimi pristopi prispeva k razvoju ritmičnih in temporalnih veščin učencev ter spodbuja sodelovanje in čustveno izražanje.

Ključne besede:

glasba,
ritem,
tempo,
glasbena izvedba,
vloga učitelja,
glasbeni stili

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.55](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.55)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
rhythm,
tempo,
musical performance,
teacher's role,
musical styles

RHYTHM AND TEMPO

NACA TOREJ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
naca.torej@student.um.si

This chapter explores the importance of rhythm and tempo in music and their impact on musical expression, learning, and cognitive abilities. Rhythm, defined as an organized sequence of temporal events, provides music with structure and meaningful patterns. Tempo, the speed at which music is performed, shapes the atmosphere of a piece and influences listeners' emotional responses. Teaching techniques for developing rhythm and tempo, such as clapping, counting, and combined approaches, are discussed, with evidence showing that the timing between learning and performance affects outcomes. Rhythmic exercises enhance cognitive skills, including working memory, attention, and language abilities. The chapter also emphasizes the role of the teacher, who employs diverse approaches to develop students' rhythmic and temporal skills, foster participation, and encourage emotional expression.

University of Maribor Press

1 Uvod

Ritmične sposobnosti so temeljni element glasbenega izražanja in imajo ključno vlogo pri pouku glasbene umetnosti. Razvoj občutka za ritem ne prispeva le k tehničnemu obvladovanju glasbe, temveč tudi k ustvarjalnosti, interpretaciji in glasbeni pismenosti učencev. Ritem učencem omogoča razumevanje glasbenih struktur, izboljšuje njihovo časovno usklajenost ter spodbuja sodelovanje in emocionalno izražanje (Tangian, 2021).

Že v zgodovini glasbene vzgoje se je izpostavljala pomen ritma kot temeljne sposobnosti, povezane z izboljšanjem širših kognitivnih veščin, kot so pozornost, spomin in koordinacija. Učitelji se pri tem soočajo z izzivi, kako prilagoditi metode, ki bodo učinkovito podpirale razvoj teh spretnosti (Janurik in Józsa, 2022).

Raziskovanje ritma je pomembno za razumevanje, kako lahko učitelji s premišljenimi pristopi omogočijo učencem poglobljeno glasbeno doživetje, hkrati pa prispevajo k njihovem kognitivnemu in socialnemu razvoju (Secová, 2024). S tem uvodom se odpira diskusija o teoretičnih izhodiščih, praktičnih strategijah in vlogi učitelja pri razvijanju ritmičnih sposobnosti.

2 Ritem in tempo

2.1 Ritem

Bistvo vsega glasbenega izražanja je ustvarjanje občutka organskega gibanja, tisti dejavnik, ki prispeva k organski enotnosti dela in njegovemu popolnemu občutku, pa je ritem. Ta je globoko zakoreninjen v okviru vseh živih organizmov. V glasbo vključuje njen tempo, melodijo, harmonijo in obliko. Ritem je pravzaprav najpomembnejši element v glasbi (Normann, 1953).

Gre za organizirano zaporedje časovnih dogodkov, ki se pogosto ponavljajo v določeni strukturi, da ustvarijo vzorec. Osnova ritma je odnos med posameznimi trajalnimi enotami, kot so note ali zvočni dogodki, in premori med njimi. Ta odnos lahko vključuje razmerja enakih ali neenakih dolžin, ki ustvarjajo prepoznavne in smiselne vzorce. V glasbi je ritem temeljni element, ki določa, kako se časovno razporedijo zvoki znotraj skladbe. Ni odvisen od višine tonov ali melodije, temveč izključno od zaporedij dolžin trajanja zvočnih in tišinskih dogodkov. Ritem je

mogoče zaznati tako v enostavnih oblikah, kot so enakomerno ponavljajoči se udarci (npr. metronomski ritem) kot tudi v kompleksnih strukturah, ki vključujejo spreminjanje dolžin in poudarkov (Tangian, 2021).

2.2 Tempo

Tempo je hitrost, s katero se glasba odvija v času, in predstavlja osnovni ritem skladbe, izražen v enotah, kot so udarci na minuto (beats per minute – BPM). Ta hitrost določa, ali bo skladba delovala mirno in umirjeno ali energično in dinamično. Tempo se meri z metronomom, ki označuje število udarcev v eni minuti. V klasični glasbi se tempo pogosto opisuje z italijanskimi izrazi, ki nosijo tako tehničen pomen kot čustveni značaj. "Largo" pomeni zelo počasi in dostojanstveno, "Adagio" prinaša občutek sproščenosti, "Andante" posnema zmeren korak, "Allegro" izraža veselo živahnost, medtem ko "Presto" označuje zelo hitro izvedbo. Ti izrazi niso zgolj tehnične smernice, temveč vplivajo tudi na interpretacijo glasbenega dela, saj ustvarjajo čustvene nianse in določajo splošno vzdušje skladbe (Sachs, 1952).

Po eni strani tempo sporoča čustva, saj otroci in odrasli hitro glasbo običajno dojemajo kot »veselo«, počasno pa kot »žalostno«. Na splošno tempo poslušalcem pomaga spremljati glasbene dogodke, ki se odvijajo v času, in omogoča napovedovanje, kdaj se bodo verjetno zgodili prihodnji dogodki (McAuley, 2010).

2.3 Vpliv ritma na glasbeno izvedbo in učenje

Ritem pomembno vpliva na glasbeno zmogljivost in kognitivno učenje. Študije poudarjajo, da vadba ritma izboljšuje sposobnosti, kot so delovni spomin, pozornost in koordinacija, ki so ključnega pomena tako za glasbene kot širše izobraževalne rezultate. Vaje, ki temeljijo na ritmu, na primer izboljšujejo izvršilne funkcije, kot sta zaviralni nadzor in kognitivna prožnost. Ti učinki so še posebej očitni pri jezikovnem razvoju, kjer vadba ritma podpira fonološko zavedanje in bralne spretnosti zaradi skupnih nevronskih poti med procesiranjem ritma in zaznavanjem jezika. Poleg tega lahko znanje ritma izboljša splošno kognicijo. Medtem ko nekateri posamezniki to naravno dosežejo z vsakodnevno izpostavljenostjo glasbi, je za druge koristno strukturirano urjenje ritma, da dosežejo prag, ki je potreben za izboljšanje kognitivnih sposobnosti. Ritem spodbuja tudi sinhronizacijo, časovno usklajenost in čustveno izražanje, kar prispeva tako k individualnim dosežkom kot k skupnemu glasbenemu okolju (Janurik in Józsa, 2022).

2.4 Uporaba različnih glasbenih stilov za poučevanja ritma in tempa

V praksi so učitelji opazili, da obstajajo različni glasbeni stili, ki vplivajo na učenje ritma. V raziskani študiji jih je predvsem zanimalo, kako različni učni postopki vplivajo na ta prenos pri učencih. V študiji so bili preizkušeni štirje različni postopki učenja ritma, ki so se vsi pogosto uporabljali pri vsakodnevnem pouku, pri katerem so sodelovali vsi učenci. Učni postopki so vključevali: (a) ploskanje, (b) štetje, (c) »šumenje« ter (d) ploskanje in štetje ritma. Rezultati kažejo, da so štirje različni učni postopki dosegli podobno natančnost izvedbe, vendar se je čas, potreben za doseg določenega merila uspešnosti, med postopki razlikoval. Časovne zahteve za učenje imajo lahko pomembne posledice za šolsko učenje instrumentalne glasbe. Dva elementa te študije se neposredno nanašata na skrbi učiteljev. Prvi je časovni dejavnik pri učenju melodičnih ritmov z uporabo različnih učnih postopkov. Čeprav med štirimi učnimi postopki ni bilo bistvenih razlik v ocenah ritma in tempa, je bilo ugotovljeno, da vsi postopki niso zahtevali enake količine časa za dodeljene ritme. Zlasti učni postopek s ploskanjem in štetjem je zahteval bistveno več časa kot drugi.

Drugi element je razlika v tempu med učenjem in izvajanjem melodičnih ritmov. Ugotovljeno je bilo, da je pomembno razliko v ritmu in tempu mogoče pripisati tempu izvajanja, pri čemer se je več napak pojavilo, ko sta se tempo izvajanja in učenja najbolj razlikovala. Ena izmed ključnih ugotovitev v literaturi je, da bi učitelji morali upoštevati tudi povezavo med učnimi in poznejšimi izvajalskimi tempi (Pierce, 1992).

2.5 Vloga učitelja pri razvijanju ritma in tempa

Ritem pomembno vpliva na glasbeno zmogljivost in kognitivno učenje. Študije poudarjajo, da vadba ritma izboljšuje sposobnosti, kot so delovni spomin, pozornost in koordinacija, ki so ključnega pomena tako za glasbene kot širše izobraževalne rezultate. Vaje, ki temeljijo na ritmu, na primer izboljšujejo izvršilne funkcije, kot sta zaviralni nadzor in kognitivna prožnost. Ti učinki so še posebej očitni pri jezikovnem razvoju, kjer vadba ritma podpira fonološko zavedanje in bralne spretnosti zaradi skupnih nevronske poti med procesiranjem ritma in zaznavanjem jezika. Poleg tega lahko ritmična kompetenca izboljša splošno kognicijo. Medtem ko nekateri posamezniki to naravno dosežejo z vsakodnevno izpostavljenostjo glasbi, je za druge koristno strukturirano urjenje ritma, da dosežejo prag, ki je potreben za kognitivne izboljšave. Ritem spodbuja tudi sinhronizacijo, časovno usklajenost in čustveno

izražanje, kar prispeva tako k uspešnosti posameznika kot tudi k sodelovanju v glasbenem okolju (Secová, 2014).

3 Zaključek

Ugotavljamo, da je razvoj ritmičnih veščin ključen za izboljšanje glasbenih in kognitivnih sposobnosti učencev, kar je bistvenega pomena za uspešen pouk glasbene umetnosti. Razumevanje ritma ne le prispeva k boljšemu glasbenemu izrazu, temveč tudi izboljšuje izvršilne funkcije, kot sta pozornost in koordinacija. Sklenemo lahko, da vključevanje različnih ritmičnih vaj in metod v učni proces predstavlja ključno orodje za boljše razumevanje glasbenih konceptov. Učiteljem svetujemo, da te pristope aktivno vključijo v svoje učne strategije, saj to vodi k izboljšanju motivacije učencev in njihovih učnih izidov.

Literatura

- Janurik, M. in Józsa, K. (2022). Long-term impacts of early musical abilities on academic achievement: A longitudinal study. *Journal of Intelligence*, 10(3).
<https://doi.org/10.3390/jintelligence10030036>
- McAuley, J. D. (2010). Tempo and rhythm. V M. R. Jones, R. R. Fay in A. N. Popper (ur.), *Music Perception* (str. 165–199). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-6114-3_6
- Normann, T. F. (1953). Rhythm and Tempo: A Study in Music History by C. Sachs. *Journal of Research in Music Education*, 1(2), 143–145. <https://doi.org/10.2307/3344553>
- Pierce, M. A. (1992). The Effects of Learning Procedure, Tempo, and Performance Condition on Transfer of Rhythm Skills in Instrumental Music. *Journal of Research in Music Education*, 40(4), 295–305. <https://doi.org/10.2307/3345837>
- Sachs, C. (1952). Rhythm and Tempo: An Introduction. *The Musical Quarterly*, 38(3), 384–398.
<http://www.jstor.org/stable/739766>
- Secová, J. (2024). The importance of rhythm in teaching and learning processes [Magistrsko delo, Masarykovs university, Faculty of education].
<https://is.muni.cz/th/qsmmi/?lang=en;cop=3414893;id=332416>
- Tangian, A. S. (2021). Breaking the vicious circle of rhythm–tempo definitions. *KIT Scientific working papers*. KIT-Bibliothek. doi: 10.5445/IR/1000133727

GLASBENI SPOMIN

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.56](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.56)

ISBN

978-961-286-993-9

NIKA TURNŠEK MURKO

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nika.turnsek@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene različne raziskave, ki so preučevale vpliv glasbe na spomin in učenje. Anderson idr. (2000) so raziskovali uporabo glasbe v ozadju za izboljšanje pravopisnih sposobnosti pri učencih in ugotovili, da glasba pomaga učencem, da se sprostijo, osredotočijo na nalogo in izboljšajo svoje rezultate. Poleg tega so raziskave na področju glasbenega spomina pokazale, da glasbeniki bolje pomnijo verbalne informacije, saj njihovo glasbeno usposabljanje vpliva na verbalni spomin (Ho idr., 2003). Raziskava Borelle idr. (2014) je preučevala vpliv glasbe na delovni spomin, vendar niso ugotovili »pomembnega« vpliva glasbe na kompleksne naloge, vezane na spomin, kljub temu da glasba lahko vpliva na razpoloženje in s tem posledično na človekove kognitivne sposobnosti. Na koncu je predstavljena vaja, ki uporablja glasbo za krepitev spominskih sposobnosti, kjer učenci glasbo povezujejo z učenjem in priklicem informacij.

Ključne besede:

glasba,
pomnjenje,
čustveni odzivi,
glasbeno usposabljanje,
delovni spomin

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.56](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.56)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
memory,
emotional responses,
music training,
working memory

MUSICAL MEMORY

NIKA TURNŠEK MURKO

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nika.turnsek@student.um.si

This chapter presents various studies examining the impact of music on memory and learning. Anderson et al. (2000) investigated the use of background music to enhance students' spelling skills, finding that music helps students relax, focus on tasks, and improve their performance. Additionally, studies on musical memory have shown that musicians possess better verbal memory, as their musical training positively affects verbal recall (Ho et al., 2003). Borelle et al. (2014) studied the effect of music on working memory but found no significant impact of music on complex memory tasks, although music's influence on mood indirectly affects cognitive abilities. Finally, an exercise is presented that utilizes music to strengthen memory skills by helping students associate music with learning and information recall.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba že dolgo ni le umetnost, ampak tudi močno orodje, ki vpliva na različne kognitivne procese, vključno s pomnjenjem (memorizacijo). Ker čustva igrajo ključno vlogo pri izboljševanju sposobnosti pomnjenja, lahko glasba, ki sproži močne čustvene odzive, prispeva k oblikovanju spominov (Jackson, 2005).

2 Glasbeni spomin

Ker čustva izboljšujejo procese pomnjenja, lahko ima glasba, ki vzbuja močna čustva, ključno vlogo pri oblikovanju spominov. To so na primer spomini na glasbene skladbe, na dogodke, na informacije povezane z določeno glasbo. Glasba je prisotna v vsakdanjem življenju mnogih ljudi (zabava, sprostitev ali izboljšanje razpoloženja, družba itd.). Pri posameznikih je glasba prisotna skozi dan, še posebej zaradi radia in ostale tehnologije. Ker je glasba univerzalna, je prepoznana kot pomemben dejavnik pri oblikovanju avtobiografskih spominov, ki vplivajo na naše dojemanje sebe in drugih. V eksperimentih o delovnem spominu je bilo prikazano, da obstaja visoka stopnja prekrivanja med delovnim spominom za glasbene in verbalne dražljaje (Jäncke, 2008).

2.1 Strategija za izboljšanje glasbenega spomina pri učencih

Ena izmed strategij je (po spodaj predstavljenih ugotovitvah) *glasba v ozadju*. Anderson, Henke, McLaughlin, Ripp in Tuffs (2000) so v svojem članku objavili rezultate raziskave na področju alternativ za izboljšanje pravopisa pri učencih. Program je bil izveden na treh osnovnih šolah v predmestju Chicaga. Z ohranjanjem dokumentacije so ugotovili, da veliko učencev potrebuje izboljšane ali alternativne metode za učenje pravopisa. Ena izmed alternativ je bila, da prilagodijo učni prostor. Učitelji so začeli uporabljati glasbo v »ozadju«. Namen je bil spodbuditi boljše dosežke učencev pri pravopisu. Po izvedbi in uvedbi izboljšav so podatki pokazali izboljšanje pravopisa. Rezultati testov in ocene na spričevalih so dokazali pozitiven akademski napredek. Učenci so se ob glasbi sprostili, se osredotočili in ponovno vizualizirali pravopisne besede.

2.2 Raziskave na področju glasbenega spomina

Magnetna resonančna slikanja so pokazala, da imajo glasbeniki večje območje levega *planuma temporale* v primerjavi z neglasbeniki. To natančneje pomeni, da so pri glasbenikih določena področja v možganih na levi strani možganskega režnja večja kot pri neglasbenikih. Ker verbalni spomin večinoma temelji na levem senčnem režnju, vizualni spomin pa je povezan z desnim režnjem, bi morali imeti odrasli z glasbenim izobraževanjem pred 12. letom boljši verbalni spomin kot tisti, ki se niso glasbeno izobraževali (Chan, Ho in Cheung, 1998).

Ho, Cheung in Chan (2003) so v svoji raziskavi, čigar raziskovalni vzorec so bili otroci, postavili hipotezo: glasbeno usposabljanje lahko izboljša verbalno pomnjenje. Rezultati so pokazali, da imajo glasbeno usposobljeni otroci boljši verbalni spomin oziroma boljše verbalno pomnjenje (vendar ne vizualno), v primerjavi z otroki, ki niso glasbeno usposobljeni. Otroke so spremljali leto dni. Po pretečenem času so tisti otroci, ki so se začeli glasbeno usposabljati ali so nadaljevali glasbeno usposabljanje, pokazali občutno izboljšanje oziroma napredek verbalnega pomnjenja. Učenci, ki so med tem časom nehali z usposabljanjem, niso pokazali napredka. Spremembe v vizualnem pomnjenju, v nasprotju z razlikami v verbalnem pomnjenju, pri raziskavi niso bile statistično pomembne. Rezultati so pokazali in podkrepili prejšnje ugotovitve raziskav, ki jih omenjajo v obravnavanem članku. Glasbeno usposabljanje torej sistematično vpliva na proces pomnjenja.

V raziskavi (Cohen idr., 2011) so želeli preizkusiti hipotezo, ki trdi, da več izkušenj s senzorično modalnostjo izboljša spomin za prepoznavanje v tej modalnosti. Za raziskovalni vzorec so izbrali usposobljene glasbenike, saj številne raziskave kažejo, da se njihove slušne sposobnosti bistveno razlikujejo od slušnih sposobnosti neglasbenikov. Rezultati raziskave so jasno pokazali, da imajo glasbeniki v primerjavi z "neglasbeniki" boljši slušni spomin za različne zvoke, tako glasbene kot neglasbene.

Ti rezultati potrjujejo ugotovitve predhodnih raziskav, omenjenih v članku, in sicer:

- glasbeno usposabljanje povečuje oziroma izboljšuje slušne sposobnosti;
- glasbeniki imajo boljše slušno, ne pa tudi vizualno pomnjenje.

Njihovi rezultati pa niso bili v skladu z omenjenimi raziskavami, ki so pokazale, da:

- so učinki glasbenega usposabljanja omejeni na glasbene sposobnosti;
- glasbeno usposabljanje izboljšuje vizualno pomnjenje.

Čeprav so v raziskavi želeli zmanjšati razlike med slušnim in vizualnim pomnjenjem, so nekoliko večjo prednost namenili slušnim dražljajem (Cohen idr., 2011).

Raziskava Borelle idr. (2014) se je osredotočila na to, kako glasba vpliva na delovni spomin pri mladih in starejših odraslih. Študija je preučevala, kako različna vrsta glasbe (Mozart – pozitivna, Albinonijeva – negativna/žalostna) vpliva na pomnjenje besed z različnimi čustvenimi toni (pozitivni, negativni, nevtralni). Njihov cilj je bil ugotoviti, ali glasba lahko zmanjša starostne razlike v pomnjenju. Rezultati niso pokazali posebnega oziroma pomembnega vpliva glasbe na delovni spomin. Mlajši udeleženci z nižjim začetnim uspehom pri izvajanju nalog so bili občutljivejši na vrsto glasbe. Pri tem je Albinonijeva glasba v primerjavi z Mozartovo poslabšala njihov rezultat. Izpostavili so dejstvo, da glasba morda nima pomembnega vpliva na kompleksne naloge delovnega spomina, vendar lahko vpliva na razpoloženje, ki posledično vpliva na kognitivne nastope.

2.3 Vaja za krepitev spominskih sposobnosti skozi glasbo

Jackson (2005) v svoji knjigi poda primer vaje, ki jo lahko uporabimo v učilnici. Vaja je razdeljena na faze. Faza poslušanja 1: Otrokom razložimo, da bomo uporabili glasbo, ki nam bo v pomoč pri priklicu informacij in asociacij z delom, ki ga učenci obravnavajo. Najprej učencem s pomočjo različnih gradiv predstavimo informacije, za katere želimo, da se jih naučijo. Nato jim razložimo, da morajo glasbo poslušati z zaprtimi očmi in slediti »obliki« melodijske. Svojo glavo lahko položijo na mizo, če jim to ustreza ali se počutijo varneje. Nato predvajamo glasbo (2–10 minut). Učenci glasbo samo poslušajo in se ji posvetijo – to poveže glasbo z učenjem.

Faza poslušanja 2: Ko je glasbe konec, prosimo učence, da izberejo primeren način za zapomnitev informacij (beleške, seznam, risanje, pisanje, dnevnik učenja, ali katerakoli druga oblika zapisov, ki jim ustreza). V tej fazi sledi poslušanje glasbe, vendar tokrat učenci ob poslušanju izvajajo nalogo – to še dodatno okrepi povezavo med učenjem in glasbo. Proti koncu predvajamo glasbo še enkrat, vendar je glasnost

nizka. Učence prosimo, da nam vsak zase ali po skupinah povedo, ali pokažejo, kaj so ustvarili. Tukaj lahko vidimo, kako se glasba poveže s priklicem spomina. Ponovno poslušanje glasbe učencem pomaga priti do informacij v njihovem spominu, ki so povezane z možganskimi valovi (Jackson, 2005)

Faza poslušanja 3: Tukaj nas zanima, kaj vse se bodo učenci spomnili v nadaljevalni lekciji. Še enkrat predvajamo isti posnetek in preverimo, koliko se učenci spomnijo. Ne pustimo, da mine preveč časa, saj spomini ne bodo tako sveži. Če učenci potrebujejo še več ponavljanj posnetka glasbe za ponavljanje in priklic informacij, jim posredujemo glasbeni odsek ali povemo, kje si ga lahko brezplačno naložijo (Jackson, 2005).

3 Zaključek

Glasba igra pomembno vlogo pri pomnjenju in sprožanju čustvenih odzivov. Glasbeno usposabljanje dokazano izboljšuje verbalni spomin, medtem ko uporaba glasbe v učnem procesu pozitivno vpliva na akademske dosežke. Vpliv glasbe na delovni spomin pa je lahko raznolik, saj je odvisen od vrste glasbe in starostne skupine posameznikov.

Literatura

- Anderson, S., Henke, J., McLaughlin, M., Ripp, M. in Tuffs, P. (2000). *Using background music to enhance memory and improve learning*. ERIC Document Reproduction. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED437663.pdf>
- Borella, E., Carretti, B., Grassi, M., Nucci, M. in Sciore, R. (2014). Are age-related differences between young and older adults in an affective working memory test sensitive to the music effects?. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 6. doi:10.3389/fnagi.2014.00298
- Chan, A. S., Ho, Y. in Cheung, M. (1998). Music training improves verbal memory. *Nature*, 396(6707), 128. doi:10.1038/24075
- Cohen, M. A., Evans, K. K., Horowitz, T. S. in Wolfe, J. M. (2011). Auditory and visual memory in musicians and nonmusicians. *Psychonomic Bulletin Review*, 18 (3), 586–591. doi:10.3758/s13423-011-0074-0
- Ho, Y., Cheung, M. in Chan, A. S. (2003). Music training improves verbal but not visual memory: cross-sectional and longitudinal explorations in children. *Neuropsychology*, 17(3), 439–450. doi:10.1037/0894-4105.17.3.439
- Jackson, N. (2005). *The little book of music for the classroom: Using music to improve memory, motivation, learning and creativity*. Crown House Publishing. <https://www.crownhouse.co.uk/assets/look-inside/9781845900915.pdf>
- Jäncke L. (2008). Music, memory and emotion. *Journal of biology*, 7(6). doi:10.1186/jbiol82

GLASBA IN VZGOJA OTROK

MATEJ VARŠNIK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
matej.varsnik@student.um.si

V tem poglavju bomo raziskali, kako glasba vpliva na razvoj otrok in njihove veščine. Glasba ima pomembno vlogo pri vzgoji otrok, saj ima pozitiven vpliv na njihov fizični, kognitivni, čustveni in socialni razvoj. Raziskave so pokazale, da glasbene aktivnosti, kot so petje, poslušanje glasbe in igranje instrumentov, izboljšujejo motorične spretnosti, spomin in razvijajo jezikovne sposobnosti, kot so zaznavanje ritma in intonacije. Glasba prav tako spodbuja razvoj govora in jezikovnih veščin, kar olajša učenje jezika. Poleg tega glasba prispeva k izboljšanju socialnih spretnosti, kot sta empatija in sodelovanje, kar je še posebej pomembno v šolskem okolju. Vključevanje glasbenih dejavnosti v izobraževalni proces tako prispeva k celostnemu razvoju otrok, saj jih spodbuja k učenju pomembnih življenjskih veščin, ki izboljšujejo kakovost medsebojnih odnosov in učnega okolja.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.57](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.57)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
razvoj,
socialne spretnosti,
jezikovne veščine,
sodelovanje

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.57](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.57)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
development,
social skills,
language skills,
cooperation

MUSIC AND CHILD DEVELOPMENT

MATEJ VARŠNIK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
matej.varsnik@student.um.si

This chapter explores how music influences children's development and skills. Music plays a significant role in children's education by positively impacting their physical, cognitive, emotional, and social growth. Research indicates that musical activities such as singing, listening to music, and playing instruments enhance motor skills, memory, and language abilities, including rhythm perception and intonation. Music also supports the development of speech and language skills, facilitating language acquisition. Additionally, it fosters social skills such as empathy and cooperation, which are especially valuable in a school environment. Integrating musical activities into the educational process contributes to children's holistic development by equipping them with essential life skills that enhance their interpersonal relationships and the overall learning environment.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba ima pomembno vlogo pri vzgoji otrok, saj ne vpliva le na razvoj njihovih glasbenih sposobnosti, temveč tudi na številna druga področja, kot so fizični, kognitivni, čustveni in socialni razvoj.

Raziskave dokazujejo, da glasbene aktivnosti, kot so poslušanje glasbe, petje in igranje instrumentov, spodbujajo napredek v različnih veščinah, ki so ključne za otrokov celostni razvoj. V prispevku bomo raziskali, kako glasba prispeva k izboljšanju govora, socialnih spretnosti in čustvene inteligence ter odkrili, kako te ugotovitve vplivajo na izobraževalne prakse.

2 Glasba in vzgoja otrok

Vzgoja otrok s pomočjo glasbe ima mnoge pozitivne učinke. Alimi Selmani (2024) ugotavlja, da glasbene aktivnosti, kot so poslušanje glasbe, petje in igranje glasbenih instrumentov, pomembno prispevajo k fizičnemu razvoju z izboljšanjem motoričnih spretnosti, kognitivnemu razvoju z izboljšanjem spomina ter čustvenemu in socialnemu razvoju, kar se odraža v večjih zmožnostih reševanja problemov. To predstavlja eno ključnih ugotovitev v obstoječi literaturi. Kot so ugotovili Putkinen idr. (2019), obstaja tesna povezava med glasbenim usposabljanjem in razvojem bralnih sposobnosti, kar pomembno vpliva na učinkovitejše učenje jezikov.

Pomembnost glasbe pri razvijanju čustvene inteligence in socialne povezanosti ugotavljajo tudi Saarikallio idr. (2020). Na podlagi teh raziskav je jasno, da vključevanje glasbenih elementov v izobraževanje prispeva k boljšim učnim izidom in dolgoročnemu razvoju učencev na različnih področjih. Izpostavljena je povezava glasbe z razvojem govora, čustvenega in socialnega razvoja.

2.1 Povezava med glasbo in razvojem govora

Huotilainen in Kujala (2021) ugotavljata, da obstajajo številne povezave med glasbo in govorom, zlasti v akustičnih strukturnih značilnostih, ki omogočajo prehod učinkov glasbenih veščin na zaznavanje in obdelavo govora. Glasbena vadba izboljša govorne sposobnosti, kot sta zaznavanje ritma in intonacija.

Raziskave kažejo, da otroci, ki sodelujejo v glasbenih aktivnostih, kažejo višji nivo uspešnosti razvrščanja glasov in razumevanja jezikovnih vzorcev (Linnavalli idr., 2018).

Glasbena vadba spodbuja razvoj možganov, kar posledično olajša učenje govora in jezika (Patel, 2014). Učitelji praktiki poročajo o uspešnosti pri izboljšanju koncentracije in jezikovnih veščin z vključevanjem glasbe v učni proces, kar potrjuje teoretične osnove.

2.2 Glasba kot orodje za izboljšanje socialnih spretnosti

Številni primeri iz šolskega okolja potrjujejo, da skupinsko glasbeno usposabljanje izboljšuje socialne spretnosti, kot so empatija, medvrstniško in medgeneracijsko sodelovanje, kar lahko znatno prispeva k učnemu procesu (Schelenberg idr., 2015).

Učitelji, ki so uporabljali metodo skupinskega glasbenega poučevanja, poročajo o izboljšanjem sodelovanju med učenci in o poglobljeni empatiji. Kot rezultat te metode so opazili izboljšanje odnosov med vrstniki, zlasti pri učencih z nižjimi socialnimi veščinami, kar potrjuje teoretična izhodišča (Rabinowitch, Cross in Burnard, 2013).

Pomembno je omeniti, da raziskave kažejo na izziv prilagajanja metod različnim ravnam socialnih veščin, kot so empatija, sodelovanje, reševanje konfliktov, pomoč, deljenje in ustvarjanje pozitivnih odnosov z vrstniki (Rabinowitch, Cross in Burnard, 2013).

Učinkovitost skupnega glasbenega izvajanja, kjer se otroci uskladijo v ritmu in melodiji, potrjujejo raziskave, ki kažejo, da takšne dejavnosti spodbujajo prosocialno vedenje in zmanjšujejo konflikte med otroki, kar krepi občutek povezanosti in sodelovanja (Kirschner in Tomasello, 2010).

3 Zaključek

Vključevanje glasbenih dejavnosti v vzgojo in izobraževanje otrok prinaša številne koristi, tako na področju jezikovnih in socialnih veščin kot tudi v razvoju čustvene inteligence. Raziskave kažejo, da glasba ni le umetniški izraz, temveč močno orodje za izboljšanje otrokovega celostnega razvoja.

S pomočjo glasbenih aktivnosti lahko otroci razvijajo pomembne življenjske veščine, kot so empatija, sodelovanje in sposobnost reševanja konfliktov, kar prispeva k bolj harmoničnemu in učinkovitemu učnemu okolju.

Literatura

- Alimi Selmani, T. (2024). The influence of music on the development of a child. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 2(1), 191–201. doi: 10.59652/jetm.v2i1.162
- Huotilainen, M. in Kujala, T. (2021). Experimental evidence on connections between speech and music: Possible applications on learning. V E. Kuusisto, M. Ubani, P. Nokelainen in A. Toom (ur.), *Good Teachers for Tomorrow's Schools: Purpose, Values, and Talents in Education* (str. 313–330). Brill. https://doi.org/10.1163/9789004465008_017
- Kirschner, S. in Tomasello, M. (2010). Joint music making promotes prosocial behaviour in 4-year-old children. *Evolution and Human Behaviour*, 31(5), 354–364. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2010.04.004>
- Linnavalli, T., Putkinen, V., Lipsanen, J., Huotilainen, M. in Tervaniemi, M. (2018). Music playschool enhances children's linguistic skills. *Scientific Reports*, 8(1). doi: 10.1038/s41598-018-27126-5
- Patel, A. D. (2014). Can non-linguistic musical training change the way the brain processes speech? The expanded OPERA hypothesis. *Hearing Research*, 308, 98–108. <https://doi.org/10.1016/j.heares.2013.08.011>
- Putkinen, V., Huotilainen, M. in Tervaniemi, M. (2019). Neural encoding of pitch direction is enhanced in musically trained children and is related to reading skills. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01475>
- Rabinowitch, T.-C., Cross, I. in Burnard, P. (2013). Long-term musical group interaction has a positive influence on empathy in children. *Psychology of Music*, 41(4), 484–498. <https://doi.org/10.1177/0305735612440609>
- Saarikallio, S. H., Randall, W. M. in Baltazar, M. (2020). Music listening for supporting adolescents' Sense of agency in daily life. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02911>
- Schellenberg, E. G., Corrigan, K. A., Dys, S. P. in Malti, T. (2015). Group music training and children's prosocial skills. *PLoS ONE*, 10(10), e0141449. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0141449>

SODOBNI PLES PRI POUKU

GLASBENE UMETNOSTI

MAŠA VELER

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
masa.veler@student.um.si

Poglavje raziskuje pomen plesa v izobraževalnem procesu in njegove učinke na razumevanje glasbenih konceptov, integracijo v glasbene predstave in interdisciplinarne učne načrte. Plesna vzgoja spodbuja angažiranost, razvija kritično in ustvarjalno mišljenje ter omogoča globlje razumevanje glasbenih vsebin, čeprav je pogosto zanemarjena zaradi omejenih virov in podpore. Raziskave (Fegley, 2010; Sears, 2012; Lau in Grieshaber, 2018) poudarjajo vlogo plesa kot učinkovitega pripovednega in ustvarjalnega orodja, ki spodbuja celostno učenje in povezuje različne discipline. Integracija plesa v glasbene predstave omogoča bogatejšo interpretacijo in čustveno poglobitev, interdisciplinarni pristopi pa zagotavljajo enakovredno obravnavo plesa in drugih področij. Kljub izzivom rezultati kažejo, da ples bistveno prispeva k izobraževalnemu okolju, pri čemer so ključnega pomena podpora učiteljem, dodatne raziskave in razvijanje ustvarjalnih pedagoških praks.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.58](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.58)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

plesna vzgoja,
interdisciplinarno učenje,
ustvarjalna pedagogika,
glasbeni koncepti,
integrirane predstave

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.58](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.58)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
dance education,
interdisciplinary learning,
creative pedagogy,
musical concepts,
integrated performances

CONTEMPORARY DANCE IN MUSIC EDUCATION

MAŠA VELER

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
masa.veler@student.um.si

This chapter examines the role of dance in education, its impact on understanding musical concepts, its integration into musical performances, and its contribution to developing interdisciplinary curricula. Dance education enhances engagement, fosters critical and creative thinking, and deepens comprehension of musical content, even though it is often marginalized due to limited resources and institutional support. Research (Fegley, 2010; Sears, 2012; Lau and Grieshaber, 2018) highlights dance as a powerful tool for storytelling and creativity, encouraging holistic learning and interdisciplinary connections. Integrating dance into musical performances enriches interpretation and emotional depth, while interdisciplinary approaches ensure equitable treatment of dance and other fields. Despite challenges, findings demonstrate that dance significantly enhances educational environments, underscoring the need for teacher support, further research, and the development of innovative teaching practices.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sodobni pedagoški pristopi vse bolj poudarjajo pomen umetniških oblik izobraževanja za celostni razvoj učencev. Ples in glasba, kot ključna elementa umetniškega izraza ponujata nešteto možnosti za podporo učenju in razvoju ustvarjalnosti, kritičnega mišljenja in čustvene pismenosti. Kljub temu je ples pogosto izključen v šolskih kurikulumih in obravnavan kot drugotnega pomena v primerjavi z "akadetskimi" predmeti.

Cilj tega besedila je raziskati različne pristope k integraciji plesa v glasbene predstave in kurikulum, s poudarkom na njihovem vplivu na razumevanje glasbenih konceptov, razvoju interdisciplinarnih učnih načrtov in uporabi sodobnega plesa v izobraževalnem kontekstu. Številni raziskovalci, kot so Fegley (2010), Sears (2012) ter Lau in Grieshaber (2018), so prepoznali pomembno vlogo plesa pri izboljšanju učnih procesov, vendar je to področje še vedno premalo raziskano.

2 Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti

2.1 Vpliv plesa na razumevanje glasbenih konceptov

Fegley (2010) izpostavlja, da je plesna vzgoja pogosto zanemarjena v šolskih kurikulumih, kljub njenemu potencialu za podporo učenju. Razlogi za to vključujejo pomanjkanje virov in raziskav o koristih plesne vzgoje kot tudi zakonodajo, bolj osredotočeno na druga predmetna področja, kot sta recimo matematika in jezik. Poleg tega mnogi učitelji zaradi omejenega časa, virov ali znanja ne vključujejo plesa v svoje predmete, saj niso prepričani, da bi ta oblika umetnosti lahko prispevala k učnemu uspehu.

Fegley (2010) se v svoji raziskavi osredotoča na zgodovinski razvoj umetniške – zlasti plesne – vzgoje v javnih šolah ZDA. Umetniška vzgoja je v preteklosti doživela upad, na primer po izstrelitvi sovjetskega satelita Sputnik, ko so se ZDA usmerile v t. i. temeljni kurikulum in umetnost potisnile na obrobje. Čeprav je umetniška vzgoja v zadnjih letih ponovno pridobila veljavo, je plesna vzgoja še vedno podcenjena. Ključni poudarek raziskave je v vlogi plesnih pedagogov, ki morajo dokazati, na kak način plesna vzgoja podpira učenje in s tem zagotoviti prostor za njeno prihodnost v šolskih programih.

Plesna vzgoja spodbuja angažiranost učencev, izboljšuje kritično in ustvarjalno mišljenje, pozitivno vpliva na samopodobo in podpira celostne pristope k poučevanju. Ugotovitve kažejo, da učenci, vključeni v ples, lažje razvijajo višje miselne procese, samozavest in čustveno pismenost. Ples deluje kot most do boljše motivacije in izražanja, kar omogoča razumevanje tudi pri drugih predmetih. V raziskavi so bile analizirane tudi morebitne ovire, kot so strah, pomanjkanje samozavesti in učne težave (Fegley, 2010).

Ples spodbuja angažiranost zaradi svoje svobode izražanja, osredotočenosti, občutka transcendence in osebne povezanosti z umetniškim delom. Poudarja avtonomijo, zahteva pripravo in omogoča samorefleksijo. Vendar pa lahko negativni dejavniki, kot so strah, pomanjkanje samozavesti ali prezahtevno delo, povzročijo odklonilen odnos do plesa (Fegley, 2010).

Uporaba konstruktivističnih metod, kot so raziskovanje, metakognicija, reševanje problemov in skupinsko delo, je ključnega pomena za razvoj kritičnega in ustvarjalnega mišljenja. Učenci, ki sodelujejo v plesni vzgoji, so pogosto bolj veščih teh veščin kot njihovi vrstniki brez tovrstnih izkušenj (Fegley, 2010).

Plesna vzgoja ni le orodje za izražanje, temveč tudi učinkovit način za poglobitev učnih procesov in obogatitev šolskega okolja. Te ugotovitve podpirajo prepričanje, da plesna vzgoja pomembno prispeva k celostnemu razvoju učencev in ponuja nove možnosti za izboljšanje izobraževalnih praks (Fegley, 2010).

2.2 Metode za integracijo plesa v glasbene predstave

Ples ima ključno vlogo pri oblikovanju integriranega glasbenega sloga, saj združuje glasbo, ples in dramski izraz v celostno izkušnjo. Čeprav raziskav na tem področju primanjkuje, obstoječa literatura poudarja, da ples v glasbenem gledališču presega estetsko funkcijo in deluje kot pomembno pripovedno sredstvo (Sears, 2012).

Sears (2012) je v svoji raziskavi na primeru predstave *Twelfth Night* pokazala, kako ples oblikuje zgodbo in likovne odnose. Koreografija celotne predstave je razkrila, da lahko ples s svojo simboliko in gibom poglobi pomen glasbenih točk in razvoja likov. Kljub omejenemu času so izvajalci, večinoma brez plesnega predznanja, z močno zavzetostjo pripomogli k uresničitvi koreografske vizije. Poudarjena je bila potreba po dodatnih vajah in večji povezavi plesa z zgodbo.

Ta primer opozarja na pomen nadaljnjih raziskav in vključevanja bolj izkušenih izvajalcev, ki razumejo glasbene konvencije, kar lahko izboljša učinkovitost integracije plesa v glasbene predstave. Ples kot pripovedno sredstvo ima potencial za poglobitev emocionalne izkušnje in lahko prispeva k razvoju celostnih in bogatih gledaliških predstav (Sears, 2012).

2.3 Razvijanje interdisciplinarnih učnih načrtov z glasbo in plesom

Ples je pogosto obravnavan kot nasprotje bolj "akademske" discipline, kar vodi v izključevanje in odsotnost plesa iz osnovnošolskega izobraževanja. Kadar je ples prisoten, je pogosto uporabljen zgolj za povečanje sodelovanja učencev ali razumevanje drugega predmeta, pri čemer se standardi in metode plesa običajno zanemarijo (Rhodes, 2006).

Alternativen pristop k vključevanju plesa ponuja interdisciplinarno učenje, kjer sta ples in druga disciplina enakovredno obravnavana. S tem se discipline medsebojno dopolnjujejo in izzivajo ter omogočajo vpogled v kompleksne teme, ki jih ni mogoče v celoti razumeti zgolj iz ene perspektive (Rhodes, 2006).

Članek predstavi okvir za interdisciplinarno poučevanje in učenje, ki temelji na povezovanju plesa in antropologije. Raziskuje, kako ples v tem procesu deluje kot most za globlje razumevanje in učenje. Interdisciplinarno izobraževanje tako ponuja edinstvene priložnosti za učenje o plesu in skozi ples (Rhodes, 2006).

2.4 Integracija sodobnega plesa v glasbeni kurikulum

Implementacija integriranega kurikuluma v šolah omogoča bolj uravnotežen, fleksibilen in povezan učni načrt, kar zmanjšuje strogo razmejitev med predmeti, še posebej v vrtcih. Kljub prizadevanjem v hongkonških vrtcih za vključevanje glasbene vsebine v različne učne vsebine pa ti mejniki ostajajo izziv (Lau in Grieshaber, 2018).

Instrumentalna študija primera raziskuje, kako je ena vzgojiteljica poskušala integrirati druge predmete v glasbeni kurikulum z uporabo gibanja in iger ter s spodbujanjem ustvarjalnosti otrok. Preko osmih podrobnih opazovanj glasbenih ur in intervjuja z vzgojiteljico so prikazani njeni poskusi integracije. Ugotovitve kažejo,

da je bil dosežen določen napredek, ključna pa je bila podpora ravnateljice (Lau in Grieshaber, 2018).

Rezultati ponujajo uporabne smernice za vzgojitelje, kako začeti vključevati bolj ustvarjalne in integrirane pristope v glasbeno vzgojo. Takšni pristopi so še posebej relevantni v okoljih, kjer prevladuje transmisijski način poučevanja, učitelji pa želijo spodbujati glasbeno integracijo in ustvarjalnost otrok (Lau in Grieshaber, 2018).

3 Zaključek

Integracija plesa v glasbeni kurikulum in predstave predstavlja obetavno priložnost za obogatitev izobraževalnih praks in spodbujanje celostnega razvoja učencev. Raziskave kažejo, da ples izboljšuje razumevanje glasbenih konceptov, krepi kritično mišljenje in spodbuja kreativnost, hkrati pa ponuja možnosti za globlje povezovanje umetnosti z drugimi disciplinami.

Poleg pedagoških prednosti ples odpira prostor za ustvarjalno izražanje in razvijanje čustvene pismenosti učencev. Kljub temu je njegova prisotnost v šolskem okolju omejena zaradi različnih ovir, kot sta pomanjkanje virov in strokovne podpore. Da bi lahko v celoti izkoristili potencial plesa v izobraževanju, je ključnega pomena nadaljnje raziskovanje, razvoj interdisciplinarnih učnih načrtov in podpora učiteljem pri izvajanju ustvarjalnih pedagoških pristopov. Ples kot integralni del izobraževanja ima moč spremeniti in obogatiti šolsko okolje ter prispevati k bolj povezovalnim in celostnim učnim izkušnjam.

Literatura

- Fegley, L. E. (2010). *The impact of dance on student learning: Within the classroom and across the curriculum* [Magistrsko delo, Faculty of The Evergreen State College]. https://archives.evergreen.edu/mastertheses/Accession89-10MIT/Fegley_LMIT2010.pdf
- Lau, W. C. M. in Grieshaber, S. (2018). School-based integrated curriculum: An integrated music approach in one Hong Kong kindergarten. *British Journal of Music Education*, 35(2), 133–152. doi: 10.1017/S0265051717000250
- Rhodes, A. M. (2006). Dance in Interdisciplinary Teaching and Learning. *Journal of Dance Education*, 6(2), 48–56. <https://doi.org/10.1080/15290824.2006.10387312>
- Sears, E. (2012). *Dance Speaks Where Words fail: the Evolution of Dance as a Storytelling Device in the Integrated Musical* (Doctoral dissertation, Murdoch University).

GLASBA KOT TERAPEVTSKO SREDSTVO

JERCA VIRANT

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
jerca.virant@student.um.si

To poglavje se osredotoča na vlogo glasbe kot terapevtsko sredstvo v izobraževalnih in zdravstvenih ustanovah, pri čemer poudarja njen pozitiven vpliv na kognitivni in čustveni razvoj ter duševno zdravje. Poudarja pomen usposabljanja učiteljev za uporabo glasbene terapije, ne le za podporo učencem s posebnimi potrebami, temveč tudi za korist širši populaciji, saj lahko pedagogi z ustreznimi kompetencami in spretnostmi prispevajo k izboljšanju učencevih čustvenih sposobnosti in boljšemu akademskemu uspehu. Opisuje korist izvajanja glasbenih programov v terapevtske namene in njihov vpliv na posameznika. Poglavje izpostavlja potrebo po nadaljnjih obširnejših raziskavah glasbe kot terapevtskega sredstva, tako v zdravstvu kot izobraževanju, saj študije kažejo velik potencial za izboljšanje duševnega zdravja, zmanjšanja stresa in anksioznosti ter povečanje splošnega dobrega počutja.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.59](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.59)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
terapija,
duševno zdravje,
usposabljanje učiteljev,
terapevtski glasbeni
programi

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.59](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.59)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

music,
therapy,
mental health,
teacher training,
therapeutic music
programmes

MUSIC AS A THERAPEUTIC TOOL

JERCA VIRANT

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
jerca.virant@student.um.si

This chapter examines the role of music as a therapeutic tool in educational and healthcare settings, emphasizing its positive impact on cognitive and emotional development as well as mental health. It underscores the importance of training teachers in music therapy to support not only students with disabilities but also the wider student population. Educators with appropriate competencies and skills can contribute to improving students' emotional abilities and academic performance. The chapter explores the benefits of implementing music programmes for therapeutic purposes and their impact on individuals. It also highlights the need for further, more extensive research into the use of music as a therapeutic tool in both health and education, given the demonstrated potential for improving mental health, reducing stress and anxiety, and enhancing overall well-being.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je že dolgo pomemben del človeške kulture, najnovejše študije pa poudarjajo njen terapevtski potencial. Pregled raziskav glasbene terapije poudarja njeno učinkovitost pri posameznikih in nakazuje, da lahko izboljša duševno zdravje oseb z duševnimi težavami, hkrati pa spodbuja čustveno izražanje (Golden idr., 2021).

Glasbena terapija je opredeljena kot terapevtski pristop, ki temelji na uporabi glasbenih tehnik in metod za doseg specifičnih ciljev v terapevtskem procesu, ki ga vodi usposobljen strokovnjak, certificiran v glasbeni terapiji. Deli se na aktivno glasbeno terapijo, ki vključuje petje, igranje glasbil, improvizacijo in prirejanje besedil, ter na receptivno glasbeno terapijo, pri kateri posamezniki glasbo sprejemajo (Tang idr., 2020).

2 Glasba kot terapevtsko sredstvo

2.1 Uporaba glasbe v terapevtskih nastavitvah za izboljšanje duševnega zdravja

Glasba se že dolgo uporablja kot metoda za podporo duševnemu zdravju. Njeni pristopi obsegajo različna področja – od splošnega izboljšanja počutja in razpoloženja ter zmanjšanja stresa, do kliničnih posegov, usmerjenih v zdravljenje duševnih motenj (Golden, idr., 2021). Na zdravje glasba vpliva preko psiholoških, fizioloških in nevrokemičnih procesov (Gustavson idr., 2021). Raziskave so pokazale, da glasbeni pristopi povečajo verjetnost, da posameznik sprejme zdravljenje in poskuša dostopati do pomoči, ki jo potrebuje (Golden idr., 2021).

Solli in Rolvsjord (2014) v svoji raziskavi preučujeta, kako bolniki z diagnozo psihoze doživljajo glasbeno terapijo na podlagi poročil in pričevanj pacientov, ki sodelujejo v glasbeni terapiji v psihiatričnih ustanovah. Potrdita številne pozitivne rezultate. Raziskava je pokazala, da je glasbena terapija za številne udeležence predstavljala pomembno izkušnjo, saj jim je omogočila način izražanja in povezovanja čustev, povezanih z bolečino, agresijo in jezo. Številni udeleženci glasbene terapije niso obravnavali kot zdravljenje, ampak jim je predstavljala osvoboditev od bolezni, stigme in zdravljenja. Glasbena terapija ni pripomogla le k izboljšanju njihovega čustvenega počutja, temveč tudi k spodbujanju samostojnosti, socialne povezanosti in pripadnosti.

Tang, Huang, Zhou in Ye (2020) v svojem članku ocenjujejo učinkovitost glasbene terapije pri zdravljenju depresije z analizo 55 naključnih raziskav. Študija je pokazala, da je glasbena terapija pri posameznikih bistveno zmanjšala simptome depresije in anksioznosti ter izboljšala kakovost njihovega življenja.

Čeprav glasba kot orodje za zdravljenje duševnega zdravja obeta veliko, večina pregledanih študij poudarja, da so za izboljšanje razumevanja njenega terapevtskega potenciala potrebne temeljitejša in obsežnejša študije.

2.2 Glasba v obravnavi otrok z motnjo avtističnega spektra

Avtizem je vseživljenjska nevrološko-socialna motnja, ki vpliva na posameznikovo zaznavanje sveta, način komunikacije in vzpostavljanje medsebojnih odnosov. Glavni izzivi oseb z avtizmom so običajno povezani s področjema socialne interakcije in komunikacije (Geretsegger idr., 2022). Ker je izražanje čustev pogosto težavno za osebe z avtistično motnjo, je glasbena terapija dober način za njihovo obdelavo, brez potrebe po verbalnem izražanju (Riley idr., 2019).

Glasbena terapija se pri osebah z motnjo avtističnega spektra uporablja že od zgodnjih petdesetih let prejšnjega stoletja in temelji na senzorno-percepcijskih, razvojnih, ustvarjalnih, vedenjskih in izobraževalnih konceptualizacijah. Vključuje uporabo odnosov in glasbenih izkušenj, da bi posameznikom omogočila povezovanje z drugimi, izražanje čustev in izboljšanje komunikacije. Cilji glasbene terapije so zelo široki in obsegajo delo na področju komunikacije in interakcije, regulacije čustev, oblikovanja identitete ter senzoričnega procesiranja in integracije. Prav tako pa zajemajo ustvarjalne in rekreacijske potrebe, ki vodijo k boljši kakovosti življenja (Geretsegger idr., 2022).

Pri glasbeni terapiji se uporablja aktivno glasbeno ustvarjanje z enostavnimi instrumenti, pri čemer sta udeleženec in terapevt vključena v skupno glasbeno interakcijo. Tehnike glasbene terapije lahko vključujejo prosto improvizacijo, poustvarjanje pesmi, vokalizacijo in pisanje pesmi. Za sprostitev ali kot del vedenjskih pristopov glasbene terapije, ki se osredotočajo na izboljšanje specifičnih spretnosti, lahko terapevt predvaja glasbo ali jo izvaja v živo. Poleg zgoraj navedenih pristopov se v okviru glasbene terapije izvajajo tudi gibalne dejavnosti ali pripovedovanje zgodb (Geretsegger idr., 2022).

Raziskava, ki so jo opravili Geretsegger, Elfant, Mössler in Gold (2014), je pokazala, da je glasbena terapija pri sodelujočih v primerjavi s standardno oskrbo izboljšala:

- socialno interakcijo,
- komunikacijske spretnosti,
- čustveno vzajemnost in začetno vedenje,
- sposobnost vzpostavljanja interakcij in čustvenega sodelovanja,
- kakovost odnosov med starši in otroki.

2.3 Pomen usposabljanja učiteljev za uporabo glasbe kot terapevtskega sredstva

Glasba kot terapevtsko sredstvo se vse pogostejše uporablja v izobraževalnih ustanovah, ne samo pri učencih s posebnimi potrebami, temveč tudi v splošnem izobraževalnem okolju, saj spodbuja čustveni, vedenjski in socialni razvoj. Glasbena terapija je izjemno koristna za učence, ki se soočajo z učnim neuspehom, saj spodbuja motivacijo in vključuje zabavo v učni proces. Prav tako pa je primerna tudi za učence z vedenjskimi težavami, saj jim pomaga pri zmanjševanju stresa in vpliva zunanjih dejavnikov ter posledično izboljšuje čustveno stabilnost in sodelovanje pri pouku. Ker se učitelji pogosto spopadajo z mnogimi zahtevami in izzivi, lahko s pomočjo glasbenega terapevta in uporabe ustreznih tehnik zmanjšajo obremenitve in ustvarijo boljše učno in delovno okolje (Riley, Colson in Smothers, 2019).

Steele, McFerran in Crooke (2022) poudarjajo vlogo glasbenih terapevtov pri krepitvi učiteljev z veščinami za vključevanje glasbe v učilnice, ne samo kot sredstvo poučevanja, temveč tudi kot terapevtsko sredstvo za izboljšanje dobrega počutja. Učitelji, opremljeni s temi veščinami, lahko glasbo vključujejo v vsakodnevne aktivnosti v razredu, podpirajo socialno-čustveni razvoj učencev, povečajo njihovo sodelovanje in splošno dobro počutje.

2.4 Razvoj terapevtskih glasbenih programov in njihov vpliv

Welch idr. (2020) v članku pojasnjujejo, da razvoj in izvajanje terapevtskih glasbenih programov pomembno vplivata na dobro počutje posameznika in skupnosti. Različni primeri študij pojasnjujejo, da glasbene dejavnosti ne krepijo le duševnega zdravja, temveč izboljšujejo socialne odnose. Fasano idr. (2019) v okviru

trimesečnega programa, z otroki starimi od 8 do 10 let, dokazujejo, da se lahko z glasbo izboljša splošno vedenje otrok, njihova hiperaktivnost, nepozornost in impulzivnost.

Rezultati programa »Music, Mind and Movement« kažejo, da lahko program izboljša besedno fluentnost in kognicijo pri ljudeh z različnimi oblikami demence. Kljub majhnemu vzorcu avtorji menijo, da rezultati podpirajo napredek in spodbujajo razvoj in izboljšavo glasbenih intervencij (Brancatisano, Baird in Thompson, 2019).

Študija Vaudreull idr. (2019) poroča o socialni rehabilitaciji dveh pripadnikov ameriške vojske, ki sta prejela glasbeno terapijo kot del zdravljenja poškodb možganov in posttravmatske stresne motnje. V okviru programa sta udeleženca pisala, skladala in nato delila pesmi s poslušalci. Kasnejši intervjuji so razkrili, da so imele glasbene dejavnosti pozitivne psihološke učinke, saj je glasbeno izražanje imelo ključno vlogo pri izboljšanju čustvenega zdravja in obnovitvi čustvenega ravnovesja.

Moors idr. (2020), v svojem projektu ugotovijo, da skupinsko izvajanje beatboxa pomaga bolnikom po laringektomiji, ne le pri rehabilitaciji glasu, temveč tudi pri psihološkem počutju. Prav tako poudarijo, da je pomembno v glasbeno terapijo vključiti tudi javnost, saj posameznikom omogoča socialno povezanost in zmanjšuje stigmo, ki jo velikokrat povezujemo z govornimi motnjami.

Sklenemo lahko, da študije dokazujejo pozitivno vlogo glasbenih programov in dejavnosti na zdravje in dobro počutje v celotnem življenjskem obdobju. Glasbene dejavnosti imajo terapevtski potencial in razvojni potencial pod pogojem, da udeleženci zaznavajo glasbene izkušnje kot zanimive in smiselne (Felch, idr., 2020).

3 Zaključek

Ugotovitve poglavja jasno kažejo, da je glasba kot terapevtsko sredstvo uspešno orodje, tako v zdravstvenih kot izobraževalnih ustanovah. Predstavlja učinkovit in vsestranski pristop k izboljšanju duševnega zdravja in dobrega počutja. Strokovnjaki in ustrezno usposobljeni učitelji lahko glasbo integrirajo v terapevtsko okolje in s tem izkoristijo njen potencial. Vse pogostejše pa se pojavljajo programi, pri katerih je glasba ključno orodje za vzpostavljanje pozitivnega okolja in reševanja številnih duševnih, kognitivnih in čustvenih izzivov.

Število objav s področja glasbene terapije se je v zadnjih dveh desetletjih bistveno povečalo, kar kaže na obsežne možnosti uporabe glasbe kot terapevtskega sredstva in odpira številne priložnosti za nadaljnje raziskave (Li, Weng in Wang, 2021). Redna vključitev glasbene terapije v zdravstvo in šolstvo bi lahko postala pomembno orodje za izboljšanje rezultatov na področju duševnega in zdravstvenega zdravja.

Literatura

- Brancatisano, O., Baird, A. in Thompson, W. F. (2019). A 'Music, Mind and Movement' program for people with dementia: Initial evidence of improved cognition. *Frontiers in Psychology*, 10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01435
- Fasano, M. C., Semeraro, C., Cassibba, R., Kringelbach, M. L., Monacis, L., de Palo, V., Vuust, P. in Brattico, E. (2019). Short-term orchestral music training modulates hyperactivity and inhibitory control in school-age children: A longitudinal behavioural study. *Frontiers in Psychology*, 10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00750
- Geretsegger, M., Elephant, C., Mössler, K. A. in Gold, C. (2014). Music therapy for people with autism spectrum disorder. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (6). doi: 10.1002/14651858.CD004381.pub3
- Geretsegger, M., Fusar-Poli, L., Elephant, C., Mössler, K. A., Vitale, G. in Gold, C. (2022). Music therapy for autistic people. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (5). doi: 10.1002/14651858.CD004381.pub4
- Golden, T. L., Springs, S., Kimmel, H. J., Gupta, S., Tiedemann, A., Sandu, C. C. in Magsamen, S. (2021). The use of music in the treatment and management of serious mental illness: A global scoping review of the literature. *Frontiers in Psychology*, 12. doi: 10.3389/fpsyg.2021.649840
- Gustavson, D. E., Coleman, P. L., Iversen, J. R., Maes, H. H., Gordon, R. L. in Lense, M. D. (2021). Mental health and music engagement: Review, framework, and guidelines for future studies. *Translational Psychiatry*, 11(1). doi:10.1038/s41398-021-01483-8
- Li, K., Weng, L. in Wang, X. (2021). The state of music therapy studies in the past 20 years: A bibliometric analysis. *Frontiers in Psychology*, 12. doi: 10.3389/fpsyg.2021.697726
- Moors, T., Silva, S., Maraschin, D., Young, D., Quinn, J. M., de Carpentier, J., Allouche, J. in Himonides, E. (2020). Using beatboxing for creative rehabilitation after laryngectomy: Experiences from a public engagement project. *Frontiers in Psychology*, 10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02854
- Riley, M., Colson, T. L. in Smothers, M. (2019). Music therapy's role in the education system. *Kentucky Teacher Education Journal: The Journal of the Teacher Education Division of the Kentucky Council for Exceptional Children*, 6(1). doi: 10.61611/2995-5904.1017
- Solli, H. P. in Rolvsjord, R. (2014). »The Opposite of Treatment«: A qualitative study of how patients diagnosed with psychosis experience music therapy. *Nordic Journal of Music Therapy*, 24(1), 67–92. doi: 10.1080/08098131.2014.890639
- Steele, M., McFerran, K. S. in Crooke, A. H. D. (2023). Shifting the focus to teachers: A new approach for music therapists working in schools. *Music Therapy Perspectives*, 41(1), 10–18. doi: 10.1093/mtp/miac020
- Tang, Q., Huang, Z., Zhou, H. in Ye, P. (2020). Effects of music therapy on depression: A meta-analysis of randomized controlled trials. *PLoS ONE*, 15(11). doi: 10.1371/journal.pone.0240862
- Vaudreuil, R., Bronson, H. in Bradt, J. (2019). Bridging the clinic to community: Music performance as social transformation for military service members. *Frontiers in Psychology*, 10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00119

Welch, G. F., Biasutti, M., MacRitchie, J., McPherson, G. E. in Himonides, E. (2020). Editorial: The impact of music on human development and well-being. *Frontiers in Psychology*, 11. doi: 10.3389/fpsyg.2020.01246

VODENJE PEVSKEGA ZBORA

TEODOR VODEB

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
teodor.vodeb@student.um.si

V tem poglavju so predstavljene osnovne spretnosti, ki so potrebne za vodenje pevskega zbora. Spoznamo naloge zborovodje in lastnosti, ki jih ta mora posedovati, da bi uspešno vodil pevski zbor. V poglavju so predstavljene tehnike za izboljšanje vokalne harmonije in dinamike zbora. Na kratko pa se navežemo tudi na postopek učenja nove pesmi in izbiro glasbenih vsebin.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.60](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.60)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
pevski zbor,
zborovodja,
učenje nove pesmi,
vodenje zbora,
tehnike za izboljšanje
vokalne harmonije in
dinamike

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.60](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.60)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

choir,
choir director,
learning a new song,
leading a choir,
techniques to improve vocal
harmony and dynamics

LEADING A SCHOOL CHOIR

TEODOR VODEB

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
teodor.vodeb@student.um.si

This chapter outlines the essential skills required to lead a choir. It explores the responsibilities of a choir director and the qualities necessary for successfully managing a choir. Techniques for enhancing vocal harmony and choir dynamics are presented, along with a brief discussion on the process of learning a new song and selecting appropriate musical content.

University of Maribor Press

1 Uvod

Za učitelje razrednega pouka je zelo pomembno poznavanje številnih prednosti, ki jih otrokom na glasbenem področju ponuja pevski zbor. Pomembno je razumeti, da otroci ob prepevanju v pevskem zboru urijo svoje izvajalske sposobnosti in razvijajo dejavnosti poslušanja. Otrokom se izboljšata nivoja mentalne in slušne pozornosti, kar se kasneje odraža tudi na drugih področjih. Kljub prizadevanjem za izboljšanje glasbenega pouka v osnovnih šolah še vedno ostaja odprto vprašanje, kako čim večje število otrok pripraviti oz. jih navdušiti nad sodelovanjem v pevskem zboru. V nekaterih primerih vodenje pevskega zbora na osnovnih šolah učiteljem predstavlja velik izziv. Učitelji opažajo, da imajo učenci v pevskem zboru različne izkušnje in spretnosti, kar zahteva prilagajanje učnih metod, ki jih učitelji uporabljajo.

2 Vodenje pevskega zbora

Za vodenje pevskega zbora so pomembne vodstvene in organizacijske sposobnosti zborovodje. Od zborovodje se pričakuje, da ima dobro razvit ritmični čut in je spretna v igranju klavirja. Poznati mora osnove glasbene teorije, harmonijo in osnovne glasbene pojme iz glasoslovja in pravorečja. Zborovodja mora biti dober pedagog in dobro poznati izvajalsko skupino, ki jo upravlja. Pomembno je, da ustvarja prijetno pevsko atmosfero, zna poslušati, opazovati in uporabljati ustrezne metode dela. Dober zborovodja zna izkoristiti zborovski potencial in tudi uporabiti svoj pevski glas (Hren, 2012).

Zborovodja mora biti oseba z močno karizmo in stabilnostjo, da kar najlažje pritegne pozornost izvajalcev. Raziskave so pokazale, da se načini vodenja zborovodij razlikujejo glede na njihove izkušnje. Pomembno na način vodenja vpliva tudi starost pevcev in zborovodje. Izkušene zborovodje uporabljajo kompleksnejše procese predstavitve idej, medtem ko učitelji v osnovnih šolah uporabljajo predvsem prenos učenja ali metakognicijo (Šmid, 2023).

Pri izbiri glasbenih vsebin moramo paziti, da ta ustreza starostni stopnji in sposobnostim pevcev. Pri izbiranju sporeda zborovodja upošteva razvojno stopnjo pevcev, izšolanost zbora in izvedbene zmožnosti pevcev. Pomembno je tudi, da so besedila, ki jih pevci prepevajo, primerni njihovi starostni stopnji (Učni načrt. Glasbena šola. Izobraževalni program: Glasba. Predmet: pevski zbor, 2022).

Pri vodenju enoglasnega otroškega zbora (od 6. do 10. leta) naj zborovodja izbira skladbe, ki so zapisane v tonskem obsegu od c1 do f2. Skladbe naj vsebujejo zgodbo in opevajo sedanjost. Priporočljivo je, da za prepevanje izbiramo preproste ljudske pesmi in lažje kanone (Učni načrt. Glasbena šola. Izobraževalni program: Glasba. Predmet: pevski zbor, 2022).

Pri vodenju dvoglasnega in triglasnega otroškega zbora (od 10. do 15. leta) naj zborovodja izbira skladbe, ki v svoji zasnovi vsebujejo modulacije. Priporočljivo je, da za prepevanje izbiramo večglasne skladbe, ki so lahko avtorske ali ljudske. Tipičen primer večglasne pesmi predstavlja kanon (Učni načrt. Glasbena šola. Izobraževalni program: Glasba. Predmet: pevski zbor, 2022).

2.2 Tehnike za izboljšanje vokalne harmonije in skupinske dinamike

Za dobro petje je z zborom treba izvajati vaje za dihanje. Dihanje izvajamo z vsemi pljuči in pri tem uporabljamo trebušno prepono. Pomembno je, da vsak pevec ve, kako trebušna prepona deluje in kje se nahaja. Pevec zrak vdihne tako, da ne dviguje ramen. Pri tem se trebuh izboči, prsni koš pa se razširi na vse strani. Kadar globoko vdihnemo, zrak zadržimo za tri dobe. Dinamika izhaja iz vsebine, oblike in značaja posamezne pesmi. Nekatere pesmi so opremljene s pravimi dinamičnimi oznakami. Najpogosteje v otroških pesmih zasledimo zahtevo po srednje glasni izvedbi (mf), na drugem mestu najdemo zahtevo po srednje tihi izvedbi (p), najredkeje pa v otroških pesmih zasledimo zahtevo po tihi izvedbi (p). Otroške pesmi so po dinamiki prilagojene starosti otrok, ki prepevajo v zboru. Da bi v pevskem zboru izboljšali skupinsko dinamiko, moramo z zborom izvajati različne vaje v naraščanju in pojemanju tonske moči. Priporočljivo je, da takšne vaje z zborom izvajamo vsako pevsko uro (Hren, 2012).

Človeški glas je instrument in za njegovo oblikovanje je potrebna pravilna telesna drža, pevsko dihanje, artikulacija, lepa izgovorjava in upoštevanje dinamike. Pri otroškem in mladinskem pevskem zboru moramo uporabljati tehnične pevske vaje, ki so otrokom zanimive. Zanimivost vaj in motivacija otrok sta ključna dejavnika, ki omogočata pravilno izvajanje pevskih vaj (Rampre, 2018).

2.3 Postopek učenja nove pesmi

Postopek učenja nove pesmi naj poteka po didaktičnem postopku, ki vključuje pripravo otrok na petje, seznanjanje z novo pesmijo, učenje pesmi, ponavljanje in utrjevanje. Priporočljivo je, da otroci najprej pesem slišijo v celoti brez instrumentalne in gibalno-plesne spremljave. Povezavo med seznanjanjem in učenjem nove pesmi pa predstavlja upevanje. Z upevanjem pri otrocih dosežemo pravilno pevsko držo in jih pripravimo na izvajanje pesmi, hkrati pa otrokom omogočimo, da se sprostijo. Vaje delamo sproščeno in toliko časa, dokler otroci kažejo interes za sodelovanje. Upevanje vključuje vaje za sproščeno držo, pevsko dihanje, vokal in resonanco, artikulacijo in širjenje glasovnega obsega (Pavlovič, 2014).

3 Zaključek

Učiteljem svetujemo, da svoje učence motivirajo in jih skušajo vključevati v pevske zборе. Zavedati se moramo, da sodelovanje učencev v pevskem zboru izboljša njihove učne sposobnosti. Priporočljivo je, da se učitelji/zborovodje dobro usposobijo za vodenje pevskega zbora, saj lahko tako dosežejo boljše in kakovostnejše rezultate. Ugotovili smo, da je za uspešno vodenje pevskega zbora treba poznati kar nekaj različnih pristopov in postopkov dela. Za vodenje pevskega zbora so pomembne predvsem vodstvene in organizacijske sposobnosti zborovodje. Ta mora poznati skupino, ki jo upravlja, biti dober pedagog in pogosto razmišljati izven okvirjev. Dejstvo je, da z vsakim novim vpogledom postajamo bolj pripravljeni na izzive, ki jih prinaša vodenje pevskega zbora.

Literatura

- Hren, T. (2012). *Vodenje otroškega pevskega zbora v vrtcu* [Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru.
<https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=36782&lang=eng>
- Pavlovič, B. (2014). *Obogatitvena dejavnost: otroški pevski zbor* [Diplomsko delo, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta]. Repozitorij Univerze na Primorskem.
<https://repozitorij.upr.si/Dokument.php?id=13370&lang=slv>
- Rampre, A. (2018). *Delo s pevskim zborom v vrtcu* [Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru.
<https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=71734&lang=slv>
- Šmid, E. (2023). Vpliv osebnostnih lastnosti na vlogo zborovodje. V B. Rotar Pance (ur.), *Glasbenopedagoški zbornik Akademije za glasbo*, 19(39) (105–114).
[https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/39-2023/2712-3987.19\(39\)105-114.pdf](https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/39-2023/2712-3987.19(39)105-114.pdf)

Učni načrt. Glasbena šola. Izobraževalni program: Glasba. Predmet: pevski zbor. (2022). Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Glasbena-sola/Ucni-nacrti/Posodobljeni-ucni-nacrti/UN_pevskizbor_GS_posodobljeni.PDF

VPLIVI GLASBE NA POČUTJE IN DELOVANJE OTROK

KLEMEN ZUPET

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
klemen.zupet@student.um.si

V tem poglavju so predstavljeni vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok. Glasba je neločljiv del našega vsakdana in ima raznolike vplive, v zadnjem času pa se vse pogostejše uporablja tudi v medicini. Vendar vsako poslušanje glasbe ne pomeni samodejno terapije, zato smo predstavili nekaj ključnih odkritij, povezanih z glasbeno terapijo. Poleg tega smo se dotaknili posameznih tehnik in posebno pozornost namenili specifičnim primerom uporabe glasbene terapije.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.61](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.61)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

otroci,
duševno zdravje,
motnje hranjenja,
avtizem,
glasbena terapija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.61](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.61)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
children,
mental health,
eating disorders,
autism,
music therapy

EFFECTS OF MUSIC ON CHILDREN'S WELL-BEING AND FUNCTIONING

KLEMEN ZUPET

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
klemen.zupet@student.um.si

This chapter explores the impact of music on children's well-being and functioning. Music, a ubiquitous part of everyday life, exerts a wide range of effects. Recently, its use has expanded into the field of medicine, particularly through music therapy. While not all music listening qualifies as therapy, we have highlighted key findings related to therapeutic applications of music. Additionally, we delve into specific techniques and provide notable examples of how music therapy can be applied effectively.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba je od nekdaj povezana z dobrim počutjem in zdravljenjem, vendar je kot strokovna disciplina priznanje dobila šele v 20. stoletju. Glasbena terapija, ki združuje elemente psihologije, medicine in glasbene umetnosti, je postala učinkovito orodje za pomoč ljudem z različnimi potrebami. Uporablja se v duševnem zdravju, rehabilitaciji, onkologiji in drugih zdravstvenih kontekstih, kjer terapevti z glasbo dosegajo prilagojene cilje za izboljšanje fizičnega, čustvenega in socialnega zdravja.

Poglavje obravnava različne tehnike glasbene terapije, kot so klinična improvizacija, avtobiografija v pesmi in glasbeno vodena domišljija, ter njihove učinke pri obravnavi motenj hranjenja, avtizma in depresije. Poseben poudarek je namenjen uporabi glasbene terapije v šolskem okolju, kjer spodbuja inkluzijo in individualiziran pristop. Glasba tako izkazuje svoj terapevtski potencial kot orodje za izražanje, sproščanje in krepitev medsebojnih vezi.

2 Glasba kot terapevtsko sredstvo

Glasba je bila povezana z dobrim počutjem in zdravljenjem že od pradavnine, vendar je kot strokovna disciplina priznanje dobila šele v 20. stoletju. Poklic glasbenega terapevta se je razvijal v skladu s psihološkim, družbenim in medicinskim razmišljanjem tistega časa. Glasbena terapija se je uporabljala pri rekreaciji duševno bolnih pacientov, medicinskih eksperimentih, rehabilitaciji otrok s posebnimi potrebami in izobraževanju. Različna področja, kot so psihologija glasbe, fiziologija, biokemija, sociologija in izobraževanje, so prispevala k razvoju glasbene terapije. Obstajajo različni modeli in pristopi, ki temeljijo na sodelovanju, improvizaciji, glasbenem medosebnem odnosu in individualnem delu. Kljub temu je težko opredeliti glasbeno terapijo in njene prakse, saj se delovanje glasbenega terapevta razlikuje glede na filozofijo, usposabljanje in potrebe strank (Rickson, 2010). Ta se uporablja kot terapevtska intervencija v širokem spektru zdravstvenih kontekstov, kot so duševno zdravje, rehabilitacija in onkologija. Usposobljen glasbeni terapevt uporablja edinstvene lastnosti glasbe, kot so melodija, ritem, tempo, dinamika in višina zvoka za doseg individualiziranih ciljev in obravnavo fizičnih, čustvenih, duševnih, socialnih in kognitivnih potreb pacientov. Terapevt usklajuje svoje glasbene dejanja s pacientom, kar omogoča sinhrono in regulirane izraze v gibanju in glasbi. Obstajajo različne vrste glasbene terapije, vključno z aktivnimi intervencijami, kjer pacient sodeluje pri izvajanju glasbe, in receptivnimi

intervencijami, kjer pacient posluša glasbo. Oba pristopa uporabljata edinstvene lastnosti glasbe za doseg ciljev terapevtskega procesa, kot so osebni stik, komunikacija, izražanje čustev in učenje. Za izvajanje glasbene terapije je potreben usposobljen glasbeni terapevt, ki ima znanje iz psihologije, medicine in glasbe (de Witte idr., 2022). Prav tako je treba razviti odnos med terapevtom in klientom v profesionalnem okolju, ki omogoča sproščeno sodelovanje (Gold idr., 2011).

2.1 Uporaba glasbe kot terapije v šolskem okolju

V šolskem okolju na področju Evrope se spodbuja inkluzivni vzgojno-izobraževalni proces, ki omogoča vključenost kar se da velikega odstotka populacije v osnovne šole z rednim programom. Za to pa je potrebna velika predanost učiteljev, saj morajo prilagoditi potek poučevanja ter uporabiti raznolike pristope in metode. Zahteva se veliko domiselnosti, znanja in nenehnega izpopolnjevanja. Ena izmed opcij bi lahko bila glasbena terapija, za katero pa morajo biti osebe ustrezno izurjene in izobražene (Rickson, 2012).

2.2 Tehnike glasbene terapije

Metode, uporabljene v okviru glasbene terapije, se vedno prilagajajo klientom in njihovim potrebam, na voljo pa so naslednje:

- Klinična improvizacija: gre za improvizirano igranje na glasbila, ki omogoča izražanje notranjega stanja osebe s pomočjo tempa, glasnosti, barve zvoka, izbranega glasbila in kompozicije. Omogoča lažje izražanje in povezovanje oziroma gradnjo zaupanja med terapevtom in klientom.
- Avtobiografija v pesmi: klient pod vodstvom terapevta izbira pesmi, ki so ali bile pomembne v njegovem življenju, saj so prisostvovalе njegovim ali njenim dosežkom oziroma ključnim trenutkom, ali pa njegovo/njeno življenje zelo dobro opisuje. Tako skupaj gradita neko drugačno perspektivo pregleda dosežkov in skupaj dvigujeta posameznikovo samozavest. Je tudi način, s pomočjo katerega se lahko predstavijo bližnjim in jim približajo svojo pot na nekakšen drugačen način.
- Razprava o pesmih: vključuje raziskovanje besedil pesmi in glasbenih elementov, kot so tempo, harmonija in uporabljena glasbila. Omogoča manj

- širine kot improvizacija. Od terapevta pa zahteva sposobnost analiziranja, pozorni morajo biti na simboliko in ves čas kazati veliko mero empatije.
- Pisanje pesmi: zajema pisanje besedil in spremljavo, snemanje in večkratno izvajanje. S pomočjo te tehnike se krepijo samozavest, sposobnost odločanja in fluentnost izražanja. Začne se lahko s preprosto nalogo zapolnjevanja vrzeli v besedilu, iz katerega so izpuščene nekatere besede ali besedne zveze. Gre za odkrivanje identitete posameznika, mora pa imeti terapevt v tem primeru zelo veliko znanja o različnih glasbenih zvrsteh.
 - Z glasbo vodeni imaginacija in relaksacija: tukaj gre predvsem za sproščanje in preusmerjanje pozornosti skozi raztezanje, dihalne vzorce ali vodeno vizualizacijo. Glasba je lahko igrana ali predvajana, mora pa seveda biti pravilno izbrana, v skladu s potrebami terapije.
 - Bonny metoda: zahteva največ terapevtskega znanja, gre za dostopanje do klientovih podzavestnih misli in nagnjenj. Potrebno je res varno okolje in veliko zaupanja (Pasiali idr., 2020).

2.3 Glasbena terapija in motnje hranjenja

Motnje hranjenja izhajajo iz preteklih travmatičnih izkušenj. Vsak primer je nekoliko drugačen in zahteva prilagojeno obravnavo. S pomočjo glasbene terapije lahko te osebe odkrijejo vzrok za motnje hranjenja, povode ali sprožilce, alternativne načine spoprijemanja s težavami, drugačno dojetje sedanjosti in izražanje čustev ter možnosti za osebnostno rast. Pasiali idr. (2020) navajajo, da so te motnje pogosto povezane z drugimi duševnimi motnjami, kot so motnje razpoloženja, anksioznost ali osebnostne motnje. Obravnava je odvisna od resnosti simptomov. Glasbena terapija omogoča osebam z motnjami hranjenja boljše razumevanje težav in odkrivanje vzrokov.

2.4 Glasbena terapija pri otrocih z motnjami avtističnega spektra

Avtizem je vseživljenjska nevrorazvojna bolezen, za katero so značilni primanjkljaji v socialnem vedenju, komunikaciji in ponavljajočih se vzorcih. Zanimanje za glasbeno terapijo, ki velja za priročno in učinkovito, hkrati pa ugodno intervencijo pri motnjah avtističnega spektra, narašča (Zhang, 2023). Raziskave kažejo, da lahko glasbene intervencije vplivajo na funkcionalno povezanost možganov, družinsko kakovost življenja in socialno komunikacijo (Ruiz idr., 2023).

2.5 Glasbena terapija in depresija

Glasba dokazano vpliva na naše razpoloženje in doživljanje sveta okoli nas, zato je glasbena terapija zelo uspešna pri spopadanju s tesnobo in stresom, ki sta v današnjem svetu vse pogostejša pojava. Omogoča sprostitev in predelavo občutkov na drugačen, zdrav način (de Witte idr., 2020).

Glasbena terapija, ki jo delimo na aktivno (igranje glasbe, petje) in pasivno (poslušanje glasbe), je učinkovita metoda za zmanjševanje stresa pri otrocih. Pokazala je pozitiven učinek na znižanje izločanja kortizola in srčnega utripa, krvnega tlaka in anksioznosti pri otrocih. Glasbena terapija stimulira možganske predele, ki sproščajo endorfine – naravne analgetike, ki zmanjšujejo stres in bolečino. Gre pa pri obvladovanju stresa z glasbeno terapijo predvsem za izbiro umirjene in sproščujoče glasbe. Glasba tudi dokazano uravnava delovanje amigdale, kar zmanjšuje občutek strahu in skrbi (Hasanah in Haikal, 2022).

3 Zaključek

Glasbena terapija je edinstveno orodje, ki združuje umetnost in znanost za izboljšanje telesnega, čustvenega in socialnega zdravja. S prilagodljivimi tehnikami omogoča izražanje, sproščanje in osebno rast, kar jo naredi uporabno v različnih terapevtskih in vzgojno-izobraževalnih okoljih.

Sodobne raziskave potrjujejo njen pozitiven vpliv, zlasti na področju duševnega zdravja in nevroloških motenj, kar poudarja njen pomen v celostni obravnavi posameznikov. Glasbena terapija tako potrjuje svojo vrednost kot most med znanostjo in človeškim doživljanjem.

Literatura

- de Witte, M., Pinho, A. D., Stams, G.J., Moonen, X., Bos, A.E. in van Hooren, S. (2022). Music therapy for stress reduction: a systematic review and meta-analysis. *Health Psychology Review*, 16 (1), 134–159. <https://doi.org/10.1080/17437199.2020.1846580>
- Gold, C., Erkkilä, J., Bonde, L. O., Trondalen, G., Maratos, A. in Crawford, M. J. (2011). Music therapy or music medicine? *Psychotherapy and Psychosomatics*, 80(5), 304. <https://doi.org/10.1159/000323166>
- Hasanah, I. in Haikal, Z. (2022). The Effects of Music Therapy on Cortisol Levels as a Biomarker of Stress in Children. V A. Agrawal, R. Sutar in A. Jallapally (ur.), *Music in Health and Diseases*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.99734>

- Pasiali, V., Hassall, J., Park, H.A. in Quick, D. (2020). Music Therapy Programming for Persons With Eating Disorders. *Voices: A World Forum for Music Therapy*, 20(3).
<https://doi.org/10.15845/voices.v20i3.2785>
- Rickson, D. J. (2010). *The Development of a Music Therapy School Consultation Protocol for Students with High or Very High Special Education Needs*. [Doktorska disertacija, Victoria University of Wellington, Te Herenga Waka—Victoria University of Wellington.
<https://doi.org/10.26686/wgtn.16973947.v1>
- Rickson, D. J. (2012). Music therapy school consultation: A unique practice. *Nordic Journal of Music Therapy*, 21(3), 268–285. <https://doi.org/10.1080/08098131.2012.654474>
- Ruiz, M., Groessing, A., Guran, A., Koçan, A. U., Mikus, N., Nater, U. M., Kouwer, K., Posserud, M., Salomon-Gimmon, M., Todorova, B., Wagner, I. C., Gold, C., Silani, G. in Specht, K. (2023). Music for autism: a protocol for an international randomized crossover trial on music therapy for children with autism. *Frontiers in Psychiatry*, 14.
<https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1256771>
- Zhang, T. (2023). Review of Randomised Controlled Trials on the Effect of Music Therapy on Autism. V B. Sheridan in Q. Zhang (ur.), *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 8, 2520–2524. <https://doi.org/10.54097/chss.v8i.5023>

GLASBENI SPOMIN

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.62](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.62)

ISBN

978-961-286-993-9

TALIJA ŽERAK URBANC

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
talija.zerak@student.um.si

Poglavje raziskuje glasbeni spomin, ki vključuje sposobnost shranjevanja in priklica glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Poudarja pomen čustvene vsebine glasbe, ki vpliva na boljšo konsolidacijo in prepoznavnost glasbenih spominov. Raziskave so pokazale, da glasbeni spomin vključuje tako implicitne kot eksplicitne mehanizme, pri čemer izkušnje in glasbena vadba izboljšata sposobnost pomnjenja. Ugotovitve kažejo, da čustvena in tonalna narava glasbe izboljšujeta dolgoročni spomin, glasbeno usposabljanje pa povečuje kognitivne sposobnosti in vpliva na strukturo možganov. Za poučevanje glasbe so priporočljive tehnike, ki vključujejo čustveno privlačne skladbe, analitične pristope ter ciljno usmerjeno vadbo, saj prispevajo k boljšemu pomnjenju in prepoznavanju glasbenih vzorcev.

Ključne besede:

pomnjenje,
glasbena vzgoja,
čustva,
dolgoročni spomin,
glasbeni spomin

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.62](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.62)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

memory,
music education,
emotions,
long-term memory,
musical memory

MUSICAL MEMORY

TALIJA ŽERAK URBANC

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
talija.zerak@student.um.si

This chapter examines musical memory, the ability to store and retrieve musical elements such as melodies, rhythms, and lyrics. It emphasizes the role of emotional content in music, which enhances the consolidation and recognition of musical memories. Research indicates that musical memory relies on both implicit and explicit mechanisms, with experience and musical training significantly improving memory retention. The findings highlight that music's emotional and tonal qualities strengthen long-term memory, while musical training not only enhances cognitive abilities but also influences brain structure. For music education, recommended strategies include incorporating emotionally engaging pieces, employing analytical methods, and encouraging targeted practice, all of which foster improved memorization and pattern recognition in music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeni spomin je ključna komponenta učnega procesa v glasbeni vzgoji, saj omogoča shranjevanje in priklic glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Ta sposobnost vključuje različne možganske regije in je tesno povezana z našimi čustvenimi odzivi na glasbo, kar pomeni, da glasbeni spomini postanejo lažje dostopni, kadar glasba vzbuja močna čustva. Razumevanje, kako glasbeni spomin deluje, je izjemno pomembno za poučevanje glasbe, saj omogoča učiteljem, da uporabljajo različne tehnike in pristope za izboljšanje spomina učencev in spodbujanje učinkovitejšega glasbenega učenja (Cohen, 2013; Jäncke, 2008).

2 Glasbeni spomin

Glasbeni spomin je sposobnost shranjevanja in priklica glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Gre za proces, pri katerem se glasbeni dogodki in izkušnje shranijo v dolgotrajni spomin ter postanejo del kolektivnega in osebnega kulturnega spomina (Cohen, 2013).

Raziskave kažejo, da glasbeni spomin vključuje več delov možganov, vključno s slušno skorjo in temporalnimi režnji, ki omogočajo prepoznavanje in obdelavo melodij. Posebnost glasbenega spomina je sposobnost prepoznavanja melodije kljub spremembam v tempu, glasnosti ali melodiji, kar kaže na prilagodljivost in abstraktnost poslušalca. Čustva pri glasbenem spominu igrajo ključno vlogo, saj glasba, ki vzbuja močne čustvene odzive, pogosto pušča trajnejši pečat v spominu in jo lažje prikličemo v spomin (Jäncke, 2008).

Spomin delimo na implicitni in eksPLICITNI glasbeni spomin. Implicitni glasbeni spomin vključuje nezavedno prepoznavanje glasbenih vzorcev, medtem ko eksPLICITNI spomin omogoča zavesten priklic, na primer naslova pesmi ali besedila (Jäncke, 2008).

2.1 Teorije in mehanizmi glasbenega spomina

Poslušanje in priklic glasbe zahteva delovni spomin, ki omogoča obdelavo zaporednih zvočnih enot v koherentno zaznavo, kot so melodije in ritmi. Raziskave kažejo na obstoj dveh sistemov glasbenega spomina: implicitnega in eksPLICITnega. Implicitni spomin vključuje nezavedno prepoznavanje melodij, medtem ko je

eksplicitni spomin povezan z zavestno prepoznavo in priklicem glasbe (Jäncke, 2008).

Spomin na glasbo se lahko močno izboljša z izkušnjami in specifičnim znanjem v glasbeni domeni. Glede na to, da si strokovnjaki v svoji stroki zapomnijo več specifičnih informacij, lahko tudi glasbeniki, ki so izkušeni v obvladovanju glasbenih vzorcev, bolje zapomnijo nove glasbene melodije in vzorce. Teoretična podlaga za to metodo se potrjuje z rezultati, ki kažejo, da strokovni spomin za glasbo omogoča boljše pomnjenje tonalne glasbe v primerjavi z atonalno. Izkušnje s tonalnimi vzorci, ki so del osnovne glasbene izobrazbe, omogočajo glasbenikom lažje prepoznavanje in pomnjenje skladb. Na podlagi teh raziskav lahko trdimo, da specifično znanje posameznega glasbenega dela pozitivno vpliva na učinkovitost pomnjenja (Mishra, 2004).

Študija (Jäncke, 2008) je pokazala, da so desni temporalni režnji možganov pomembni za implicitni glasbeni spomin, medtem ko so levi bolj povezani z eksPLICITnim priklicem melodij.

2.2 Tehnike za izboljšanje spomina na glasbene informacije

Glasbeni spomin je mogoče izboljšati s ciljno usmerjenim treningom spomina na tone. Raziskave kažejo, da čustveno privlačne skladbe, ki vzbujajo pozitivna čustva, olajšajo pomnjenje, kar odpira možnosti za uporabo čustveno privlačnih glasbenih vsebin pri pouku (Jäncke, 2008).

Za izboljšanje glasbenega spomina se uporabljajo različne tehnike, kot so počasnejša vadba, ločevanje rok pri klavirju in vadba segmentov v nasprotnem vrstnem redu. Te metode omogočajo glasbenikom, da se osredotočijo na ključne glasbene elemente, kar prispeva k prepoznavanju vzorcev in izboljšanju pomnjenja. Počasnejša vadba omogoča temeljitejšo obdelavo informacij, kar spodbuja dolgoročno pomnjenje, medtem ko ločeno igranje ali segmentacija glasbenega materiala omogočata boljšo analizo in razumevanje posameznih delov skladbe. Učitelji, ki uporabljajo analitične pristope v kombinaciji s senzoričnimi metodami, opažajo večjo prepoznavnost vzorcev in boljše pomnjenje, kar je v skladu z obstoječimi raziskavami o učinkovitosti teh tehnik pri glasbenem učenju (Mishra, 2004).

V praksi so učitelji opazili, da je uporaba kulturnih dogodkov, kot so koncerti ali razstave, pripomogla k večjemu pomnjenju glasbenih informacij ter h krepitvi identitete (Cohen, 2013).

2.3 Vpliv glasbene vzgoje na kognitivne sposobnosti

Glasbena vzgoja pomembno vpliva na kognitivne sposobnosti posameznika. Redna glasbena vadba povečuje aktivnost v možganskih predelih, ki so odgovorni za zaznavanje, spomin in motorične sposobnosti. Glasbeno usposabljanje povzroči povečanje nekaterih možganskih predelov, kar povečuje kapaciteto za obdelavo glasbenih vzorcev in struktur. Glasbeno učenici so tudi boljši pri prepoznavanju vzorcev in bolj učinkoviti pri pomnjenju informacij, kar je posledica izboljšanih kognitivnih sposobnosti, ki jih razvijajo skozi glasbeno prakso (Groussard idr., 2010).

Ena od ključnih ugotovitev v literaturi je, da glasbena vzgoja vpliva na strukturo možganov, kar se odraža v večji količini sive snovi v predelih, povezanih z delovnim spominom. Obstajajo številne študije, ki podpirajo trditev, da imajo glasbeniki izboljšan verbalni delovni spomin, kar nakazuje na pozitiven prenos med učenjem glasbe in verbalnimi sposobnostmi (Jäncke, 2008).

Kot ugotavlja raziskava o možganski plastičnosti, je glasbeno učenje povezano z razvojem delovnega spomina, kar ima pomembne implikacije za pedagoške prakse, saj glasbena vzgoja lahko okrepi širše kognitivne sposobnosti učencev (Jäncke, 2008).

Glasbena vzgoja pozitivno vpliva na sposobnost identifikacije vzorcev in izboljša učinkovitost pomnjenja ne le glasbe, temveč tudi ostalih aspektov vsakdanjega življenja (Mishra, 2004).

2.4 Raziskave o dolgoročnem spominu in glasbi

Raziskave so pokazale, da dolgotrajna vadba in učenje povečujeta dolgoročni spomin in pomnjenje glasbe. Teoretična podlaga za to metodo se potrjuje z rezultati, ki kažejo, da redna vadba in ponavljanje glasbenih del vodita v avtomatizacijo spomina, kar omogoča boljšo izvedbo brez notnega zapisa. Ko glasbeniki redno vadijo skladbe, njihov spomin na te skladbe postane avtomatiziran. To pomeni, da se lahko

osredotočijo na interpretacijo in izražanje glasbe, ne da bi morali misliti na vsako noto posebej. Na podlagi te raziskave lahko trdimo, da dolgoročna vadba in prekomerno učenje izboljšata dolgoročni spomin, kar povečuje zanesljivost in kakovost glasbenih predstavitev (Mishra, 2004).

Na podlagi ugotovitev Nineuil idr. (2010), ima čustvena vsebina glasbe pomemben vpliv na dolgoročni spomin, saj glasbeni spomini s časom postanejo bolj konsolidirani in prepoznavni. Ta proces konsolidacije je spodbuden s pozitivno valenco. Glasba, ki povzroča čustvene odzive (bodisi pozitivne bodisi negativne), običajno povzroči boljše pomnjenje kot nevtralna glasba.

Raziskava, ki so jo izvedli Groussard idr. (2010) in se nanaša na dolgoročen spomin in glasbo, je pokazala, da glasbeno usposabljanje vpliva na strukturne in funkcionalne spremembe v možganih, ki omogočajo boljše dolgoročno pomnjenje glasbenih informacij. MRI raziskave so pokazale, da glasbeniki pri nalogah, ki vključujejo dolgoročni glasbeni spomin, aktivirajo posebna možganska območja, kot so hipokampus in zgornji temporalni predeli. Glasbeno usposabljanje povzroči spremembe v strukturi možganov, zlasti v predelih, povezanih z dolgo in kratkoročno obdelavo spomina. Glasbeniki razvijejo večjo gostoto sive snovi v hipokampusu, kar je ključnega pomena za dolgoročni. Glasbeno usposabljanje torej ne le izboljša sposobnosti pomnjenja glasbe, temveč vpliva tudi na splošno izboljšanje dolgoročnega spomina.

3 Zaključek

Na podlagi raziskav lahko zaključimo, da glasbeni spomin ni zgolj sposobnost shranjevanja glasbenih informacij, temveč kompleksen proces, ki vključuje številne možganske regije in je tesno povezan s čustvenimi odzivi. Glasba, ki vzbuja čustva, ima večjo moč pri konsolidaciji spomina, kar pomeni, da so glasbeni spomini lažje dostopni in stabilnejši. Čustvena vsebina glasbe, bodisi pozitivna bodisi negativna, prispeva k izboljšanju dolgoročnega spomina, kar je pomembno za učne prakse v glasbeni vzgoji. Poleg tega raziskave kažejo, da glasbena vzgoja in redna glasbena vadba ne le izboljšata sposobnost pomnjenja glasbe, temveč tudi povečata kapaciteto za obdelavo drugih informacij, kot so verbalni in kognitivni vzorci. Teoretične ugotovitve podpirajo uporabo različnih tehnik, kot so analitični pristopi in čustveno obarvane skladbe, v učnem procesu, saj te prispevajo k večji prepoznavnosti glasbenih vzorcev in izboljšanju pomnjenja. Učitelji glasbe bi morali izkoristiti ta

spoznanja za izboljšanje učinkovitosti poučevanja, predvsem skozi metode, ki vključujejo tako čustveno kot kognitivno aktivacijo učencev.

Literatura

- Cohen, S. (2013). Musical memory, heritage and local identity: remembering the popular music past in a European Capital of Culture. *International journal of cultural policy*, 19(5), 576–594. <https://doi.org/10.1080/10286632.2012.676641>
- Groussard, M., La Joie, R., Rauchs, G., Landeau, B., Chetelat, G., Viader, F., ... in Platel, H. (2010). When music and long-term memory interact: effects of musical expertise on functional and structural plasticity in the hippocampus. *PloS one*, 5(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0013225>
- Jäncke, L. (2008). Music, memory and emotion. *Journal of biology*, 7(6). doi: 10.1186/jbiol82
- Mishra, J. (2004). A model of musical memory. V S. D. Lipscomb, R. Aashley, R. O. Gjerdingen in P. Webster (ur.), *ICMPC8: Proceedings of the 8th International Conference on Music Perception and Cognition* (str. 231–236). Adelaide, Australia: Causal Productions. https://www.academia.edu/6926642/A_Model_of_musical_memory_PDF
- Nineuil, C., Dellacherie, D. in Samson, S. (2020). The impact of emotion on musical long-term memory. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.02110>

VPRAŠANJA ZA POGLOBLJEN RAZMISLEK IN IZBOLJŠANJE POUČEVANJA GLASBENE UMETNOSTI (DODATEK K POGlavJEM 1–9)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 1–9): Kako otrokom približati džez, Glasovna higiena, Glasba in čustveni razvoj otrok, Vpliv glasbe na jezikovni razvoj, Razvoj glasbenega okusa pri otrocih, Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence, Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost, Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju in Etični vidiki poučevanja glasbe. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.63](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.63)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.63](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.63)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 1–9)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter presents a series of questions based on the nine chapters of the monograph (Chapters 1–9): How to Introduce Jazz to Children, Voice Hygiene, Music and the Emotional Development of Children, The Influence of Music on Language Development, The Development of Musical Taste in Children, Music and Inclusion: Adapting Lessons for All Pupils, Music Education and Cultural Diversity, Parental Involvement in Music Education, and Ethical Aspects of Music Teaching. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 1–9:

- Kako otrokom približati džez (Bauer, 2025),
- Glasovna higiena (Begović, 2025),
- Glasba in čustveni razvoj otrok (Beus, 2025),
- Vpliv glasbe na jezikovni razvoj (Bojanc, 2025),
- Razvoj glasbenega okusa pri otrocih (Bojnec, 2025),
- Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence (Bradaškja, 2025),
- Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost (Breznik, 2025),
- Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju (Čikač, 2025),
- Etični vidiki poučevanja glasbe (Čuš, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ...*, *Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),
- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),

- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Kako otrokom približati džez (Poglavje 1)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram džezovske posnetke in skladbe, ki bodo otrokom zanimivi, hkrati pa dovolj kakovostni in primerni njihovi starosti?
- Kateri pristopi (npr. delo z repertoarjem, spoznavanje osnov ritma, improvizacija) se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni pri uvajanju džeza v pouk glasbene umetnosti?
- Kako zagotavljam, da pri načrtovanju dejavnosti upoštevam značilnosti džeza (npr. improvizacijo, swing ritme, interakcijo med izvajalci)?
- Na kakšen način vključim džez v obravnavo širših glasbenih konceptov (npr. melodije, harmonije in ritmični vzorci)?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi džeza, da pri učencih vzbudim zanimanje in radovednost za to glasbeno zvrst?
- Kako spodbujam ustvarjalnost in spontanost pri učencih, kadar se srečamo z osnovnimi oblikami improvizacije?
- Na kakšen način rešujem ovire, ki se lahko pojavijo pri poučevanju džeza (npr. lastno nepoznavanje džezovske teorije ali pomanjkanje didaktičnih gradiv)?

- Kako prilagajam džezovske dejavnosti in vsebine (npr. preprosti ritmični vzorci, igre improvizacije) glede na različne starostne skupine in potrebe učencev?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci resnično doživljajo džez, se po njemu gibljejo ali nanj odzivajo z ustvarjalnostjo?
- Kako ocenjujem njihovo razumevanje temeljnih elementov džeza (npr. občutek za ritem, pripravljenost na improvizacijo)?
- Kako beležim opažanja o učencevi odzivnosti od džezovske glasbe in ali vidim napredek pri njihovem občutku za ritmične vzorce, sodelovanje ali izražanje čustev?
- Kaj mi povedo odzivi učencev (ustni, neverbalni, preko izdelkov) o moji lastni usposobljenosti za poučevanje džeza?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomembnosti zgodnjega vključevanja džeza v pouk glasbene umetnosti in kaj bom poskušal nadgraditi v prihodnje?
- Kaj bi pri svojem delu z džezom spremenil, da bi učencem predstavil še bolj živahno in avtentično izkušnjo te glasbene zvrsti?
- Kaj lahko spremenim v svojih učnih strategijah, da bo improvizacija postala redni del glasbenih dejavnosti?
- Kako bom v prihodnje načrtoval dejavnosti, da bo pouk džeza smiselno in celovito vključen (ne le kot dodatek) in da bom pri tem še bolje izkoristil lastno ustvarjalnost in inovativnost?

2.2 Glasovna higiena (Poglavje 2)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram aktivnosti in vaje, da učencem nazorno predstavim pomen glasovne higiene?

- Kateri pristopi pri meni delujejo najbolje, ko želim učence poučiti o delovanju glasilk in pravilni rabi glasu?
- Kako skrbim, da je glasovna higiena pri pouku redno izpostavljena in se ne pojavlja zgolj kot enkratna tematika?
- Na kakšen način vključim tematiko zdravega glasu v širši kontekst zdravega načina življenja (npr. pomen hidracije, ustreznega dihanja itd.)?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi vaj za razbremenitev glasilk in dihalnih vaj, da pri učencih zbudim zavedanje o pomembnosti varovanja glasu?
- Kako spodbujam učence, da v šoli in zunaj nje govorijo na ustrezni višini in glasnosti ter si občasno privoščijo kratke »glasovne odmore«?
- Na kakšen način rešujem morebitne težave, kadar pri sebi ali učencih opazim znake preobremenjenosti glasu (hripavost, bolečine v grlu ipd.)?
- Kako prilagajam učne strategije, če pri posameznikih opazim pomanjkanje razumevanja ali motivacije za izvajanje priporočil o glasovni higieni?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci razumejo osnovne principe glasovne higiene in jih tudi uporabljajo v vsakdanjih situacijah?
- Kako ocenjujem svoj lasten govor in ali dosledno uresničujem načela glasovne higiene, ki jih učencem predstavljam?
- Kako beležim napredek ali morebitne težave učencev pri razvijanju pravilne govorne tehnike in skrbi za glas?
- Na kakšen način ugotavljam, ali so učenci usvojili navade (npr. redno pitje vode, krajši glasovni odmori), ki dolgoročno varujejo njihov glas?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil iz lastne prakse o pomenu glasovne higiene in kako bom svoje ugotovitve uporabil pri nadaljnjem poučevanju?
- Kaj bi pri svojem pristopu k obravnavi glasovne higiene lahko spremenil, da bi bil pouk še bolj učinkovit in zanimiv?

- Kaj lahko spremenim pri svoji govorni tehniki in vedenju, da bom učencem dober zgled za varno in zdravo uporabo glasu?
- Kako bom v prihodnje načrtoval aktivnosti in preventivne ukrepe, da bo glasovna higiena stalnica v šoli in bom obenem skrbel tudi za svoj glas?

2.3 Glasba in čustveni razvoj otrok (Poglavje 3)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene dejavnosti in vsebine, da pri učencih spodbujam razvoj čustvenih in socialnih veščin?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni pri vključevanju glasbenih aktivnosti, ki krepijo empatijo, samozavedanje in sodelovanje?
- Kako oblikujem učne cilje, da vanje ustrezno vključim spoznavanje in izražanje čustev skozi glasbo?
- Kako že v fazi načrtovanja pouka poskrbim, da bodo glasbene dejavnosti otrokom omogočale varen prostor za izražanje in razumevanje lastnih in tujih čustev?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k dejavnostim, ki otroke spodbujajo k prosti improvizaciji ali zavedanju čustev pri poslušanju in izvajanju glasbe?
- Kako spodbujam razvoj empatije in medosebne komunikacije skozi glasbene ali plesno-ritmične dejavnosti?
- Na kakšen način rešujem morebitne konflikte ali neprijetna čustva v razredu?
- Kako prilagajam glasbene dejavnosti za različne starostne skupine in različne potrebe učencev, še posebej tistih, ki imajo težave z izražanjem čustev?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci napredovali v izražanju in razumevanju čustev s pomočjo glasbe?

- Kako ocenjujem njihovo sodelovanje, čustveno odzivanje in empatijo med glasbenimi dejavnostmi?
- Kako beležim izzive in uspehe učencev pri izražanju čustev skozi glasbo ter spremljam njihov napredek skozi šolsko leto?
- Na kakšen način ugotavljam, ali sem uspel ustvariti varen prostor, v katerem se otroci izražajo sproščeno in samozavestno v čustvenem smislu?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu glasbe za čustveni razvoj otrok in kako bom svoje ugotovitve nadgradil v prihodnje?
- Kaj bi pri svojem delu z glasbo spremenil, da bi učencem omogočil še boljši stik z glasbo in jim pomagal razvijati čustvene veščine?
- Kaj lahko spremenim pri svoji pedagoški praksi, da postane glasba stalni in učinkoviti del razvoja čustvene zrelosti otrok?
- Kako bom v prihodnje načrtoval svoje glasbene dejavnosti, da bodo skupno muziciranje, improvizacija in pogovor o čustvih postali redna in pomembna sestavina pouka?

2.4 Vpliv glasbe na jezikovni razvoj (Poglavje 4)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene dejavnosti ali pesmi, da pri učencih okrepim motivacijo za učenje jezika in izboljšam pravilno izgovorjavo?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj učinkoviti pri povezovanju glasbe in jezikovnih vsebin, še posebej pri učenju tujega jezika?
- Kako že v fazi načrtovanja pouka poskrbim, da bodo glasbene aktivnosti hkrati privlačne in jezikovno poučne?
- Kako prilagajam izbor skladb in pesmi glede na starost in jezikovno predznanje učencev?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k uvajanju pesmi v tujem jeziku, da učencem olajšam usvajanje besedišča in izgovorjave?
- Kako spodbujam sodelovanje, gibanje ali ritmično spremljavo v razredu, da učence dodatno motiviram za uporabo tujega jezika?
- Na kakšen način rešujem morebitne izzive, ko opazim, da pesem ali glasbena dejavnost ni dovolj motivacijska ali primerna za določeno skupino učencev?
- Kako prilagajam tempo in težavnost vaj, da se vsi učenci počutijo vključene in uspešne pri povezovanju glasbe in jezika?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da se učenci odzivajo na glasbo in pesmi z večjim zanimanjem in boljšim razumevanjem jezikovnih vsebin?
- Kako ocenjujem njihov napredek v pravilni izgovorjavi, branju ali pisanju v tujem jeziku po uporabi glasbe pri pouku?
- Kako beležim učinke glasbenih dejavnosti na učence z različnimi predznanji in težavami pri učenju jezika?
- Na kakšen način ugotavljam, ali se je zaradi uporabe glasbe spremenila stopnja motivacije učencev in njihovo razpoloženje pri urah jezika?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu povezovanja glasbe in jezika pri svojih učencih in kako bom to spoznanje nadgradil?
- Kaj bi pri svojem načrtovanju glasbenih dejavnosti spremenil, da bi bil njihov vpliv na jezikovni razvoj še bolj opazen?
- Kaj lahko spremenim pri lastni uporabi pesmi in besednih iger, da učencem omogočim še bolj ustvarjalno rabo jezika?
- Kako bom v prihodnje načrtoval pouk, da bodo glasbene dejavnosti ostale redna in pomembna metoda za razvoj jezikovnih zmožnosti učencev?

2.5 Razvoj glasbenega okusa pri otrocih (Poglavje 5)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene vsebine, ki spodbujajo zanimanje in širijo glasbeno obzorje že v predšolskem obdobju?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najuspešnejši pri vključevanju raznolikih glasbenih zvrsti v pouk, da otrokom omogočim čim širšo paleto glasbenih izkušenj?
- Kako poskrbim, da pri načrtovanju glasbenih dejavnosti upoštevam vpliv staršev in družinskega okolja na glasbene preference otrok?
- Kako uskladim svoje lastne glasbene preference z zavedanjem, da imajo lahko učenci in njihove družine povsem drugačne glasbene preference?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi različnih glasbenih stilov in zvrsti, da učencem pomagam razvijati strpnost, odprtost in kritično poslušanje?
- Kako spodbujam sodelovanje staršev in skrbnikov pri oblikovanju otrokovega glasbenega sveta (npr. z domačimi nalogami, predlogi za poslušanje)?
- Na kakšen način v razredu omogočam prosto izražanje glasbenih preferenc (npr. pogovor, risanje ob glasbi, gibanje), da se otroci počutijo sprejete z lastnim glasbenim okusom?
- Kako prilagam glasbene aktivnosti, ko opazim, da se otroci na določeno glasbo odzivajo zelo različno ali jo celo zavračajo?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da otrok začenja razvijati samostojni glasbeni okus in se ne zanaša zgolj na glasbene preference staršev?
- Kako ocenjujem spremembe v njihovem zanimanju za določeno glasbeno zvrst in spremljam njihov razvoj skozi šolsko leto?
- Kako beležim povezanost med kakovostjo odnosa s starši oziroma skrbniki in otrokovo odprtostjo do nove, manj znane glasbe?

- Na kakšen način ugotavljam, ali se z različnimi glasbenimi dejavnostmi povečujeta širina in globina glasbenega okusa otrok?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu primarne socializacije pri oblikovanju glasbenega okusa in kako bom to uporabil pri nadaljnjem delu?
- Kaj bi pri svoji strategiji vključevanja različnih glasbenih zvrsti v pouk lahko spremenil, da bi otroke še bolj spodbudil k raziskovanju glasbe?
- Kaj lahko spremenim pri svojem sodelovanju s starši, da jih še bolj aktivno vključim v razširjanje otrokovega glasbenega sveta?
- Kako bom v prihodnje načrtoval glasbene dejavnosti, da bodo prispevale k razvoju otrokovih preferenc in hkrati spoštovale njihov osebni okus in interese?

2.6 Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence (Poglavje 6)

Načrtovanje pouka

- Kako že pri načrtovanju glasbenih dejavnosti poskrbim, da so dostopne vsem učencem, tudi tistim s posebnimi potrebami?
- kateri pristopi (kinestetični, vizualni, slušni) se pri meni izkažejo za najbolj uspešne, ko želim spodbuditi sodelovanje in razumljivost glasbene snovi?
- Kako izbiram in prilagajam glasbila, gradiva in notni zapis, da bo učencem z različnimi potrebami omogočeno samostojno sodelovanje?
- Kako zagotovim, da pri načrtovanju pouka upoštevam individualne cilje in potrebe vsakega učenca, ne glede na njegove sposobnosti?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k razlagi glasbene snovi, da učencem z različnimi posebnimi potrebami omogočim enakovredno razumevanje in sodelovanje?
- Kako spodbujam socialne veščine in interakcijo med učenci med glasbenimi dejavnostmi, še posebej v primeru različnih ovir in potreb?

- Na kakšen način omogočam diferencirano sodelovanje (npr. igro na prilagojena glasbila, petje ali gibanje), če opazim, da posamezen učenec potrebuje drugačen pristop?
- Kako v razredu zagotavljam atmosfero, v kateri se vsi učenci počutijo varno in sprejeto, ter aktivno prispevajo k skupnemu glasbenemu ustvarjanju?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci s posebnimi potrebami napredovali in se počutijo vključene v glasbene aktivnosti?
- Kako vrednotim lastno delo, ko gre za prilagajanje pouka in doseganje ciljev inkluzije preko glasbe?
- Kako beležim in analiziram odzive učencev na posamezne metode ali prilagoditve, da ugotovim, kaj najbolj spodbuja njihovo sodelovanje?
- Na kakšen način spremljam razvoj socialnih veščin ter glasbenih sposobnosti in spretnosti pri učencih in kako ovrednotim, ali so moje prilagoditve res učinkovite?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil iz dosedanjih izkušenj o uporabi glasbe kot orodja za inkluzijo in kaj bi spremenil v prihodnje?
- Kaj lahko naredim, da bi še bolje sodeloval s strokovnimi delavci, starši in drugimi učitelji pri zagotavljanju ustreznih prilagoditev pri pouku glasbene umetnosti?
- Kaj lahko spremenim v svoji pedagoški praksi, da bodo glasbene dejavnosti celostno vključevale vse učence in jih hkrati navduševale?
- Kako bom v prihodnje izpopolnil svoje kompetence (npr. z dodatnim usposabljanjem), da bom še bolj suvereno izvajal inkluzivni pouk glasbe?

2.7 Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost (Poglavje 7)

Načrtovanje pouka

- Kako pri načrtovanju glasbenih dejavnosti poskrbim, da so zastopane različne glasbene tradicije, ki učencem približajo medkulturno razumevanje?

- Kateri pristopi (npr. izbira primernih pesmi, vključevanje predstavitve kulturnega ozadja) se pri meni izkažejo kot najbolj učinkoviti za spodbujanje kulturne občutljivosti?
- Kako načrtujem dejavnosti, da se ob učenju glasbenih spretnosti hkrati poglobljamo tudi v zgodovinski in družbeni kontekst različnih kultur?
- Kako upoštevam predznanje in izkušnje učencev iz raznolikih kulturnih področij in jih vnašam v pripravo glasbenega pouka?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi multikulturnih pesmi, da pri učencih vzbudim zanimanje, spoštovanje in empatijo do različnih kulturnih okolij?
- Kako spodbujam diskusijo o kulturnih pomenih in zgodbah, ki jih posamezne pesmi nosijo, ter kako v ta pogovor vključujem lastne izkušnje učencev?
- Na kakšen način motiviram učence, ki so morda sprva nezainteresirani ali pa imajo že izoblikovane stereotipe o določenih kulturah, da odprto pristopijo k novi glasbi?
- Kako prilagajam glasbene dejavnosti (npr. poslušanje, petje, igranje na inštrumente) glede na starost in jezikovno/kulturno raznolikost skupine?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci začeli razvijati globlje razumevanje in spoštovanje kulturne različnosti skozi glasbo?
- Kako ocenjujem njihov napredek pri sprejemanju in vrednotenju kulturnih raznolikosti ter kakšne indikacije vidim v njihovih odzivih in vedenju?
- Kako beležim morebitne predsodke ali stereotipe, ki jih učenci izrazijo, in na kakšen način se z njimi spopadam pri pouku glasbene umetnosti?
- Na kakšen način ugotavljam, ali je vključevanje multikulturnih pesmi dejansko prispevalo k večji občutljivosti in kritičnemu razmišljanju o kulturnih razlikah?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu kulturne raznolikosti skozi glasbeno vzgojo in kako bom to znanje izkoristil pri nadaljnjem poučevanju?
- Kaj lahko spremenim ali izboljšam, da bi bila moja praksa še bolj medkulturno naravnana in spodbudna do vseh učencev?
- Kaj lahko storim, da bodo tudi drugi učitelji in šola kot celota še bolj podprli multikulturno glasbeno izobraževanje?
- Kako bom v prihodnje načrtoval svoje glasbene projekte ali sodelovanja (npr. gostujoči izvajalci), da bom sistematično krepil medkulturno razumevanje in povezovanje med učenci?

2.8 Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju (Poglavje 8)*Načrtovanje pouka*

- Kako pri načrtovanju pouka glasbene umetnosti upoštevam različne možne vloge staršev (npr. nadzorniki, podporniki, vzorniki) in jih ustrezno vključim v učni proces?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj učinkoviti pri vzpostavljanju partnerskega odnosa med šolo in starši, tako da tudi starši postanejo pomemben del otrokovega glasbenega izobraževanja?
- Kako oblikujem dejavnosti, da staršem ponudim jasne in konkretne smernice za podporo otrokovega glasbenega napredka doma?
- Kako vnaprej predvidim morebitne izzive (npr. pretiran pritisk staršev, pomanjkanje časa, finančne omejitve) in se na njih odzovem z ustreznimi rešitvami ali priporočili?

Izvajanje pouka

- Kako v razredu predstavim pomen starševske podpore pri učenju glasbe in kakšno vlogo imajo lahko starši, da pri učencih dodatno spodbudijo motivacijo?
- Na kakšen način vključim starše v glasbene projekte, predstavitve ali koncerte, tako da se počutijo zaželjene in kompetentne pri sodelovanju?

- Kako spodbujam komunikacijo med mano, starši in učenci o napredku, izzivih in uspehih na glasbenem področju?
- Kako pristopam k staršem, ki so morda preveč ali premalo vključeni v otrokovo glasbeno izobraževanje, da dosežemo čim bolj zdravo ravnovesje med podporo in otrokovo avtonomijo?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da starši uspešno opravljajo vlogo domačih nadzornikov, podpornikov ali vzornikov pri otrokovem učenju glasbe?
- Kako ocenjujem, ali se otrokovo veselje do glasbe in glasbeni napredek povečujeta prav zaradi starševske podpore?
- Na kakšen način beležim sodelovanje staršev (npr. s sprotnimi zapisi, pogovori ali anketami) in analiziram, kako to vpliva na otrokovo motivacijo in uspeh?
- Kako se spoprijemam s primeri, ko starševska vključenost negativno vpliva na otrokovo doživljanje glasbe, in kako se odzovem na takšne situacije?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil iz lastnih izkušenj o sodelovanju staršev pri pouku glasbene umetnosti in bi v svojem pristopu spremenil ali izboljšal?
- Kaj lahko naredim, da bi še jasneje komuniciral s starši in jim predstavil strategije, ki krepijo domačo podporo pri otrokovem učenju glasbe?
- Kako bom v prihodnje nadgradil svoj način vključevanja staršev, da bo partnerski odnos med starši in mano še bolj učinkovit in spodbuden za otroka?
- Kaj lahko v šoli skupaj s sodelavci storimo (npr. organizacija dodatnih srečanj, delavnic) za boljše informiranje staršev in krepitev njihove zavesti o pomenu glasbene vzgoje?

2.9 Etični vidiki poučevanja glasbe (Poglavje 9)

Načrtovanje pouka

- Kako že v fazi načrtovanja pouka zagotovim spoštovanje avtorskih pravic (npr. pri izbiri glasbenih del, kopiranju not, uporabi posnetkov) in se prepričam, da uporabljam gradiva na etičen način?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj učinkoviti, kadar želim pri učencih spodbuditi razumevanje razlike med kulturno izmenjavo in kulturno apropiacijo (posnemanje ali prevzemanje brez razumevanja ali spoštovanja)?
- Kako že na začetku šolskega leta načrtam jasne in pravične kriterije za ocenjevanje, da učenci razumejo, kako bodo vrednoteni njihovi glasbeni dosežki?
- Na kakšen način predvidim morebitne etične dileme (npr. nespoštovanje del drugih kultur, nepoštena raba virov) in kako se nanje vnaprej pripravim?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k razlagi avtorskih pravic učencem, da jih ozaveščam o pomenu spoštovanja pravic ustvarjalcev in jih spodbujam k odgovorni rabi glasbe?
- Na kakšen način obravnavam primere kulturne apropiacije v glasbi, da učence navajam k kritičnemu premisleku, hkrati pa spoštujem njihovo ustvarjalnost?
- Kako skrbim za preglednost in enakopravnost pri ocenjevanju (npr. pri ocenjevanju izvedbe, skladanja ali poznavanja teorije) in se izogibam morebitni pristranskosti?
- Kako obravnavam primer, ko opazim neprimerno vedenje ali neetično ravnanje med učenci (npr. medsebojno nespoštovanje, kršitev avtorskih pravic), da pri tem obenem spodbujam kulturo spoštovanja in pravičnosti?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci ozavestili pomen spoštovanja avtorskih pravic ter razliko med kulturno izmenjavo in kulturno apropiacijo?

- Kako ocenjujem vpliv svojih učnih strategij na razumevanje etike pri učencih in ali se to odraža v njihovem vedenju in načinu muziciranja?
- Na kakšen način beležim in vrednotim, ali so moji načini ocenjevanja res transparentni in kako se odzivam na povratne informacije učencev o morebitni neenakopravnosti ali nepoštenosti?
- Kako opažam razvoj etičnega vedenja učencev na področju medsebojnih odnosov (npr. upoštevanje raznolikosti, spoštljiv odnos do tujih kulturnih izrazov, konstruktivno reševanje sporov)?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu etičnih vidikov pri poučevanju glasbe in kako bom to integriral v prihodnje učne načrte?
- Kaj lahko spremenim ali izboljšam pri svoji komunikaciji (npr. s starši, sodelavci, širšo glasbeno skupnostjo), da bo ozaveščanje o avtorskih pravicah in kulturni občutljivosti še bolj sistematično?
- Kako lahko še bolj spodbujam kritično razmišljanje o kulturnih razlikah in vplivih v glasbi, tako da bo pouk postal prostor za raznoliko in varno izražanje učencev?
- Katere nove strategije bom uporabil, da bo moje ocenjevanje ostalo pravično, pregledno in spodbujajoče, hkrati pa bo pri učencih okrepilo etični odnos do glasbe in do drugih?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 1–9, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru

raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- Bauer, V. (2025). Kako otrokom približati džez. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 3–8). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Begović, A. (2025). Glasovna higiena. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 9–14). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Beus, H. (2025). Glasba in čustveni razvoj otrok. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 15–20). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Bojanc, A. (2025). Vpliv glasbe na jezikovni razvoj. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 21–26). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Bojnec, I. (2025). Razvoj glasbenega okusa pri otrocih. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 27–32). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Bradaškja, N. (2025). Glasba in inkluzija: prilagajanje pouka za vse učence. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 33–38). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Breznik, T. (2025). Poučevanje glasbe in kulturna raznolikost. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 39–44). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Cikač, N. (2025). Sodelovanje staršev v glasbenem izobraževanju. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 45–50). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Čuš, T. (2025). Etični vidiki poučevanja glasbe. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 51–56). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>

VPRAŠANJA ZA POGLOBLJEN RAZMISLEK IN IZBOLJŠANJE POUČEVANJA GLASBENE UMETNOSTI (DODATEK K POGlavJEM 10–19)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 10–19): Učenje preko glasbenih delavnic, Vloga pevskih zborov v šolah, Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije, Glasba in motorični razvoj, Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov, Učenje glasbe s pomočjo petja, Sodobna glasbena tehnologija v šolah, Multikulturnost v glasbenem izobraževanju, Glasbeni projekti v osnovni šoli in Glasbene zvrsti. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.64](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.64)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.64](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.64)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 10–19)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter presents a series of questions based on the ten chapters of the monograph (Chapters 10–19): Learning through Music Workshops, The Role of School Choirs, Music as a Means of Improving Concentration, Music and Motor Development, Learning with and without Musical Notation, Learning Music through Singing, Modern Music Technology at School, Multiculturalism in Music Education, Music Projects in Primary School, and Musical Genres. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 10–19:

- Učenje preko glasbenih delavnic (Dečman, 2025),
- Vloga pevskih zborov v šolah (Drakšič, 2025),
- Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije (Dražič, 2025),
- Glasba in motorični razvoj (Falnoga, 2025),
- Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov (Fijavž, 2025),
- Učenje glasbe s pomočjo petja (Gačnikar, 2025),
- Sodobna glasbena tehnologija v šolah (Golob, 2025),
- Multikulturnost v glasbenem izobraževanju (Gorše, 2025),
- Glasbeni projekti v osnovni šoli (Gregorič, 2025),
- Glasbene zvrsti (Horvat, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ..., Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),

- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),
- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Učenje preko glasbenih delavnic (Poglavje 10)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram teme in cilje glasbenih delavnic, da spodbujam tako glasbene sposobnosti in spretnosti kot tudi socialno-čustveni in ustvarjalni razvoj učencev?
- Na kakšen način že v fazi načrtovanja v delavnice vnašam aktivnosti, ki bodo učencem omogočile aktivno sodelovanje, eksperimentiranje in improvizacijo?
- Kako poskrbim, da se pri pripravi gradiv in izbiri vsebin zavedam različnih potreb in interesov učencev ter zagotavljam varno in spodbudno učno okolje?
- Na kakšen način načrtujem ocenjevanje in povratne informacije, da učence usmerjam k razvoju samoevalvacije, medvrstniškega ocenjevanja in konstruktivnega razmisleka o lastnem delu?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k vodeni improvizaciji in mentorstvu, da učencem omogočim raziskovanje in izražanje glasbenih idej, ne da bi preveč posegal v njihovo avtonomijo?

- Kako spodbujam dialog in sodelovanje med učenci med samimi glasbenimi aktivnostmi in kaj naredim, če opazim, da kdo izmed učencev ne sodeluje z navdušenjem?
- Na kakšen način vključujem gibanje, petje, igranje na instrumente ali druge metode, da so dejavnosti dinamične in prilagojene različnim učnim stilom učencev?
- Kako poskrbim, da je proces učenja v delavnici kontinuiran in da imajo učenci dovolj časa za refleksijo in preizkušanje na novo pridobljenih znanj v praksi?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci dejansko razvijali ustvarjalnost, kritično mišljenje in sodelovanje med glasbenimi delavnicami?
- Kako ocenjujem njihovo učno angažiranost – ali vidim, da so se pripravljene poglobiti v glasbene naloge, da prevzemajo odgovornost in aktivno iščejo rešitve?
- Na kakšen način beležim odzive učencev na različne vrste dejavnosti (npr. improvizacija, samostojno ustvarjanje, poslušanje, skupinski nastop) in kako te informacije uporabim v nadaljnjem delu?
- Kako preverjam, ali povratne informacije (učiteljeva, vrstniška, lastna) dejansko izboljšujejo učenčevo razumevanje glasbe in ali so se učenci navadili na konstruktiven sprejem in dajanje povratnih informacij?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se kot učitelj naučil o uporabi glasbenih delavnic in kako bom te ugotovitve nadgradil pri naslednjih projektih ali v naslednjem šolskem letu?
- Kaj lahko spremenim pri svojem načrtovanju in izvajanju delavnic, da bo področje praktičnih glasbenih dejavnosti še bolj integrirano v vsakodnevno delo z učenci?
- Kako bom v prihodnje zagotavljal dovolj formativnega spremljanja in sprotnih povratnih informacij, da bom učencem pomagal k nenehnemu napredku in večji samozavesti v glasbi?

- Kako lahko še bolj spodbujam povezovanje glasbenih delavnic z drugimi umetnostnimi ali neumetnostnimi področji (npr. likovna umetnost, dramatika, jezik, družboslovje), da bo razvoj kompetenc učencev še bolj celosten?

2.2 Vloga pevskih zborov v šolah (Poglavje 11)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram repertoar in glasbene dejavnosti, da pri učencih spodbujam tako razvoj glasbenih sposobnosti in spretnosti kot tudi njihovo socialno in čustveno rast?
- Kateri pristopi so se pri meni izkazali kot najučinkovitejši pri vodenju pevskega zbora, da so se učenci počutili sprejete in motivirane za sodelovanje?
- Kako pri pripravi pevskih vaj upoštevam različne sposobnosti učencev ter zagotavljam, da vsak posameznik odkrije svojo vlogo in prispevek k skupnemu uspehu?
- Kako načrtujem proces dela (npr. razporejanje vaj, priprava na nastope, prehajanje od enostavnejših k zahtevnejšim pesmim), da spodbujam kontinuiteto in razvoj pevskega zbora skozi šolsko leto?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k vodenju pevskega zbora, da ustvarjam odprto in podporno vzdušje, kjer učenci skupaj razvijajo intonacijo, ritem in usklajenost glasov?
- Na kak način skrbim za kombinacijo tehničnih vaj in glasbenih dejavnosti, da učenci ob petju krepijo tudi občutek za izraznost, interpretacijo in čustveno doživljanje glasbe?
- Kako poskrbim, da se učenci aktivno učijo poslušati druge pevce, se odzivati na dirigiranje in se prilagajati skupnemu zvoku?
- Kaj naredim, ko pri pevskih vajah opazim učence, ki se soočajo z negotovostjo, blokado ali pomanjkanjem samozavesti pri petju?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci v pevskem zboru napredovali na glasbenem (npr. melodične, ritmične, interpretacijske spretnosti) in socialno-čustvenem področju (npr. samozavest, timsko delo, empatija)?
- Kako spremljam njihov vložek in napredek skozi čas, in na kakšen način to sporočam učencem, da se zavedajo lastnih dosežkov, in kjer je potrebno, iščejo dodatne izzive?
- Kako opažam spremembe pri medsebojnih odnosih med člani pevskega zbora (npr. večjo povezanost, spoštovanje, pripravljenost za sodelovanje) in kako te opažene spremembe beležim?
- Na kakšen način se učim iz konkretnih situacij (npr. nastopi, morebitne težave z disciplino, neravnovesje med glasovi), da naslednjič še bolje prilagodim vaje ali metode vodenja?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu pevskih zborov za celostni razvoj otrok in kako bom to izkušnjo v prihodnje še razširil v šolski glasbeni program?
- Kaj lahko pri svojem delu kot zborovodja spremenim, da bodo vaje postale še bolj zanimive in spodbudne za vse učence, tudi tiste s strahom pred javnim petjem?
- Kako lahko poleg pevskih vaj spodbujam še druge dejavnosti (npr. skupno načrtovanje, delavnice, sodelovanje s starši in lokalno skupnostjo), da še okrepim socialne in čustvene vezi med učenci?
- Kako bom v prihodnje poskrbel, da se bo šolski pevski zbor razvijal dolgoročno (npr. vzpostavitev tradicije, večja vidnost in prepoznavnost v šoli, sodelovanje na revijah, festivalih), ter s tem zagotovil trajnejši vpliv na glasbeni in osebni razvoj učencev?

2.3 Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije (Poglavje 12)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbo (zvrst, tempo, kompleksnost), da spodbudim koncentracijo učencev pri določenih učnih nalogah in ciljih?

- Na kakšen način vključim glasbene odmore v svoj urnik, da z njimi sprostim učence in spodbujam njihovo zbranost, ne da prekinem tok pouka?
- Kako lahko že vnaprej ugotovim, katere vrste glasbe so učencem všeč ali jim ustrezajo/ali se posvetujem z njimi o izboru glasbe?
- Kako pri načrtovanju dejavnosti predvidim, da glasba ne bo postala moteč dejavnik ali odvrčala pozornost – zlasti za tiste učence, ki so nagnjeni k motnjam pozornosti?

Izvajanje pouka

- Kako seznanim učence s pomenom glasbe med poukom, da razumejo, zakaj jo uporabljamo, in kako jim lahko pomaga pri zbranosti?
- Kako uravnavam glasnost in trajanje predvajane glasbe, da učenci ostanejo osredotočeni na nalogo in ne postanejo preveč raztreseni?
- Na kakšen način opazujem in prepoznavam različne odzive učencev na izbrano glasbo (npr. sprostitev, vznemirjenje, umiritev) in se na te odzive sproti odzivam?
- Kako obravnavam morebitne težave, če se pri delu z glasbo pojavijo konflikti med učenci, ki imajo različne okuse, ali če določeni učenci menijo, da jih glasba ovira pri učenju?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da je poslušanje glasbe dejansko prispevalo k izboljšanju koncentracije pri določenih učencih (npr. z manj prekinitvami, hitrejšim opravljanjem nalog, večjo zbranostjo)?
- Kako ocenjujem razlike v odzivih med učenci, ki imajo radi hitrejšo ali počasnejšo glasbo, in kako to vpliva na njihovo koncentracijo?
- Na kakšen način redno beležim ali vrednotim učinke glasbe na učno okolje in rezultate (npr. skozi pogovor z učenci, kratke ankete, opazovanje vedenja)?
- Kako ugotavljam, ali glasbene dejavnosti prispevajo tudi k boljšemu razumevanju učne snovi, ne samo k večji osredotočenosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil iz dosedanjih izkušenj o tem, kako najbolje izbirati in uporabljati glasbo za doseganje večje koncentracije v razredu?
- Katere strategije bom v prihodnje še razvil ali prilagodil glede na opažene potrebe učencev?
- Kako lahko še bolj razširim prakso uporabe glasbe (npr. sodelovanje z glasbenimi kolegi, učenci, starši) ter s tem gradim kulturo spoštljivega poslušanja in zbranosti?
- Kako bom po novih spoznanjih prilagodil načrtovanje, da bo glasba ostala stalni del učnega procesa in bo učencem pomagala pri koncentraciji, motivaciji in pozitivnem odnosu do učenja?

2.4 Glasba in motorični razvoj (Poglavje 13)

Načrtovanje pouka

- Kako že pri načrtovanju glasbenih dejavnosti poskrbim, da bodo hkrati spodbujale razvoj fine in grobe motorike učencev?
- kateri pristopi (igranje na instrumente, evritmične dejavnosti, gibalne igre) se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni za razvoj motoričnih spretnosti pri različnih starostnih skupinah?
- Kako uskladim cilje na področju motoričnega razvoja z glasbenimi cilji pri pouku, da učenci hkrati razvijajo glasbene in gibalne spretnosti?
- Na kakšen način vključim in prilagodim glasbene dejavnosti za učence s posebnimi potrebami, da vsem omogočim pozitivne učinke na njihovo motoriko?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k poučevanju igranja na glasbila, da učenci ne le usvojijo osnove glasbenega izvajanja, ampak hkrati krepijo ročne spretnosti in koordinacijo?

- Na kakšen način spodbujam redno vadbo igranja na instrumente (npr. kratke vaje med poukom, domače naloge, sodelovanje s starši), da se doseže napredek pri motoričnem razvoju?
- Kako seznanjam učence z metodo evritmije ali drugimi glasbeno-gibalnimi strategijami, da jih motiviram za sodelovanje in raziskovanje novih gibalnih vzorcev?
- Kaj naredim, če pri izvajanju glasbeno-gibalnih dejavnosti opazim, da so nekateri učenci manj uspešni pri usklajevanju giba in zvoka in se zato počutijo negotove?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da se pri učencih izboljšujejo fine in/ali grobe motorične spretnosti – opazujem natančnost prijemov, usklajenost rok, usklajenost gibov z ritmom?
- Kako spremljam kratkoročne in dolgoročne napredke v motoričnem razvoju pri učencih, ki redno igrajo instrumente ali sodelujejo pri evritmičnih dejavnostih?
- Na kakšen način zbiram povratne informacije od učencev (npr. ali čutijo izboljšanje v vsakdanjem življenju, enostavnejše rokovanje z drugimi predmeti, večjo samozavest pri gibih)?
- Kako ocenjujem učinke teh glasbeno-gibalnih dejavnosti pri učencih s posebnimi potrebami in ali opažam večjo motivacijo, vključevanje ali izboljšanje njihovih gibalnih vzorcev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o tem, kako pomembno je igranje glasbil in vključevanje glasbeno-gibalnih iger za spodbujanje motoričnih spretnosti otrok?
- Kaj lahko spremenim v svojih pristopih (npr. pogostost igranja instrumentov, izbira primernih vaj, daljše trajanje gibalnih iger), da bi še bolje podprl motorični razvoj učencev?
- Kako bom v prihodnje uporabljal metodo evritmije (oziroma druge tovrstne pristope) pri pouku, da bom povečal pestrost in učinkoviteje povezal glasbene in motorične cilje?

- Kako lahko pri načrtovanju in izvajanju teh dejavnosti še bolj sodelujem s strokovnimi delavci iz drugih področij (npr. specialni pedagog, športni pedagog, fizioterapevt), da učencem zagotovim čim bolj celostno podporo pri razvoju motorike?

2.5 Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov (Poglavje 14)

Načrtovanje pouka

- Kako pri načrtovanju glasbenih dejavnosti uravnotežim uporabo notnega zapisa in igranje po posluhu, da učencem omogočim večplastno glasbeno izkušnjo?
- Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najučinkovitejši pri uvajanju glasbenega zapisa (npr. grafični zapisi, barvne oznake, klasični notni zapisi) v nižjih razredih?
- Kako že v fazi načrtovanja upoštevam različne sposobnosti in izkušnje učencev, tako da tistim, ki se morda težje znajdejo pri branju not, ponudim dovolj podpore?
- Na kakšen način določim učne cilje, pri katerih bo poudarek na ustvarjalnem izražanju (npr. improvizacija, igranje po posluhu), in kako to uravnotežim z razvijanjem glasbene pismenosti?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k poučevanju branja not, da pri učencih zbudim zanimanje in jim olajšam razumevanje simbolne narave notnega zapisa?
- Na kakšen način uvajam glasbene dejavnosti »brez zapisa«, da učenci spoznajo užitek improvizacije in razvijajo posluh, ne da bi se počutili negotove?
- Kako spodbujam sočasno razvijanje leve in desne možganske hemisfere (npr. aktivno igranje z notnim zapisom, igranje po posluhu, eksperimentiranje z lastnimi idejami)?
- Kaj naredim, če opazim, da se učenci, ki so navajeni igrati le z notami, počutijo nelagodno pri igranju po posluhu (ali obratno)?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci napredujejo pri branju notnega zapisa (npr. hitrejša prepoznavanje not, lažje izvajanje ritmičnih vzorcev)?
- Kako ocenjujem njihov napredek pri igranju po posluhu in koliko ustvarjalnosti/izvirnosti zaznam pri izvedbah?
- Na kakšen način ugotavljam, ali so učenci, ki imajo težave (npr. disleksija, manj razvite glasbene spretnosti), še vedno lahko uspešni in motivirani pri igranju z ali brez notnega zapisa?
- Kako beležim napredek in spremembe pri učenčevem poslušanju, interpretaciji ali tehnični izvedbi skladb, kadar uporabljam kombinacijo obeh metod?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu raznolikih pristopov (branje not, igranje po posluhu) in kako bom to izkušnjo uporabil v prihodnje?
- Kaj lahko spremenim ali izboljšam pri svojih načinih uvajanja notnega zapisa, da bo ta spretnost dostopnejša in manj obremenjujoča za učence?
- Kako lahko še bolj spodbujam samozavest učencev, ki so manj suvereni v igranju po posluhu oz. jim hkrati odpiram več možnosti za lastno ustvarjalnost?
- Kako bom v prihodnje celoviteje načrtoval dejavnosti, da obe metodi (z zapisom in brez zapisov) postaneta redni in smiselni sestavini mojega glasbenega pouka ter učencem omogočita širši razvoj glasbenih sposobnosti?

2.6 Učenje glasbe s pomočjo petja (Poglavje 15)*Načrtovanje pouka*

- Kako že v fazi načrtovanja učne ure izberem primerne pesmi, da pri učencih spodbudim zanimanje in hkrati uresničim cilje glasbenega pouka?
- Katere značilnosti (besedilo, melodija, ritem, obseg) preverim pri izboru pesmi, da bodo učencem vokalno in pomensko dostopne?

- Kako premišljeno vključim petje pri pouku, da hkrati spodbujam jezikovne, socialne in čustvene vidike otrokovega razvoja?
- Na kakšen način poskrbim, da se ob petju navežem na obravnavano učno snov (npr. glasbene pojme, osnovno glasbeno teorijo) oz. da pesmi ne nastopijo le kot »odmor« od pouka?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k navajanju otrok na petje pesmi, da v razredu vzpostavim sproščeno in ustvarjalno vzdušje?
- Na kakšen način spodbujam sodelovanje učencev v skupinskem petju (npr. s spremljavo na Orffove inštrumente, ploskanjem, gibi), da se počutijo povezane in enakopravne?
- Kaj storim, če opazim, da se posamezni učenec zaradi sramežljivosti ali negotovosti izogiba petju, in kako mu omogočim varno okolje za glasbeno izražanje?
- Kako uporabljam petje za ponavljanje ali uvajanje nove učne vsebine (npr. preko učnih pesmi), da učenci poglobljajo svoje znanje in krepijo spomin?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da se učenci skozi petje razvijajo ne le v glasbeno-teoretičnem, ampak tudi socialnem in čustvenem smislu?
- Kako vrednotim stopnjo njihovega pevskega napredka (npr. intonacija, jasna izgovorjava, občutek za ritem) in jim nudim konstruktivno povratno informacijo?
- Kako spremljam in analiziram odzive učencev na različne glasbene stile ali zvrsti pesmi in ali njihovi glasbeni okusi vplivajo na motivacijo za petje?
- Na kakšen način preverjam, ali petje resnično prispeva k boljšemu učnemu ozračju in rezultatom učencev ter ali obstajajo področja, kjer bi metode lahko še izboljšal?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o povezavi med petjem, glasbeno teorijo in drugimi učnimi področji ter kako bom v prihodnje še poglobil to medpredmetno povezovanje?
- Kaj lahko spremenim pri izbiri ali načinu izvajanja pesmi, da bom še bolj okrepil ustvarjalnost in izražanje pri učencih?
- Kako bom v nadaljnjem delu šolskega leta načrtno vnašal nove in raznolike pesmi, ki bodo prilagojene tako vsebini pouka kot glasbenim zmožnostim učencev?
- Na kakšen način lahko še bolj vključim sodobno ali tradicionalno glasbeno gradivo (učne pesmi, glasbene predstave), da se učenci še bolj poistovetijo z glasbo in v njej uživajo?

2.7 Sodobna glasbena tehnologija v šolah (Poglavje 16)*Načrtovanje pouka*

- Kako ob načrtovanju vpeljujem sodobno glasbeno tehnologijo (npr. DAW, aplikacije za tablice, snemalne tehnike) v učni proces, da pri učencih spodbudim tako glasbene kot tudi tehnološke kompetence?
- Na kakšen način se že vnaprej seznanim z orodji oziroma aplikacijami, ki jih nameravam uporabiti, ter kako poskrbim za njihovo dostopnost in tehnično podporo?
- Kako izbiram glasbene dejavnosti, ki bodo z uporabo tehnologije ostale primerno izzivalne, a hkrati dosegljive za učence z različnim predznanjem in interesom?
- Kako načrtujem čas, da aktivnosti z glasbeno tehnologijo ne ostanejo le tehnična vaja, ampak učence dejansko vodijo k poglobljanju glasbenih znanj in ustvarjalnosti?

Izvajanje pouka

- Kako pojasnim učencem namen in možne koristi, ki jih prinaša uporaba glasbene tehnologije (npr. DAW, aplikacije za tablice) v šolskem okolju?

- Na kakšen način vzpostavim varno in spodbudno okolje za preizkušanje, raziskovanje in eksperimentiranje z zvočno produkcijo, snemanjem in uporabo mobilnih aplikacij?
- Kaj naredim, če se pri učencih pojavijo tehnične težave, negotovost ali strah pred učenjem novih orodij (npr. zvočno mešanje, sinteza zvoka), da jih spodbudim k nadaljnji motivaciji?
- Kako vključujem elemente sodelovalnega učenja (npr. skupinsko ustvarjanje glasbe, zvočna produkcija v parih), da učenci razvijajo tako glasbene spretnosti kot socialne veščine?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci z veseljem in uspešno uporabljajo glasbeno tehnologijo – ali vidim večjo ustvarjalnost, radovednost, sodelovanje?
- Kako beležim napredek učencev pri uporabi glasbenih aplikacij (npr. Moozart) ali DAW – spremljam njihove izdelke, ideje, odzive?
- Na kakšen način ugotavljam, ali se je zaradi sodobnih tehnoloških orodij spremenil odnos učencev do glasbe oz. ali so morda postali bolj samozavestni, zavzeti pri glasbenem izražanju?
- Kako ocenjujem, ali so te tehnološke aktivnosti pripomogle k boljšemu razumevanju glasbenih pojmov (ritem, melodija, glasbena oblika) in ali se to odraža tudi v njihovih nadaljnjih glasbenih dejavnostih?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o prednostih in omejitvah uporabe glasbene tehnologije in kako bom novo znanje uporabil pri nadaljnjem načrtovanju učnega procesa?
- Kako lahko še bolj vključim elemente ustvarjalnosti in improvizacije pri uporabi aplikacij ali zvočne produkcije, da učenci še bolj izkoristijo potencial tehnologije?
- Kaj lahko spremenim v dosedanjem pristopu (npr. vrsta orodij, način vodenja učencev, kriteriji ocenjevanja), da bodo dejavnosti z glasbeno tehnologijo še bolj kakovostne in smiselne?

- Kako lahko v prihodnje sodelujem s sodelavci (npr. drugimi učitelji, IT-strokovnjaki, glasbenimi kolegi) in starši, da razširim možnosti uporabe glasbene tehnologije in izboljšam dostop do ustreznih virov in opreme?

2.8 Multikulturalnost v glasbenem izobraževanju (Poglavje 17))

Načrtovanje pouka

- Kako že pri načrtovanju pouka poskrbim, da bodo dejavnosti vsebovale glasbo različnih kultur in s tem spodbujale občutek za kulturno raznolikost?
- Na kakšen način si zagotovim avtentične glasbene materiale (posnetke, videoposnetke, notne zapise, pričevalce kulture), ki bodo učencem pomagali bolje razumeti izvor in kontekst posamezne kulture?
- Kako prilagodim cilje in učne izzive, da bodo ustrezali tako kulturni raznolikosti razreda kot tudi učnim potrebam vsakega učenca?
- Kaj naredim, če mi primanjkuje virov ali znanj o določeni kulturi, da vseeno zagotovim kakovostno predstavitev in ne ustvarjam napačnih vtisov ali stereotipov?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi glasbenih stilov različnih narodov, da pri učencih ne ustvarjam površnega vtisa, ampak jih resnično seznanim s kulturnim kontekstom?
- Na kakšen način spodbujam aktivno sodelovanje učencev (npr. skupinsko petje, igranje na instrumente, raziskovanje ritmičnih vzorcev) pri obravnavi različnih glasbenih kultur?
- Kaj storim, če opazim negotovost, odpor ali mogoče celo predsodke pri učencih do glasbene tradicije, ki jim je tuja, in kako ustvarim varno okolje za odprto razpravo o kulturnih razlikah?
- Kako v razredu spodbujam pogovor o kulturnem kontekstu pesmi ali skladbe (besedilo, zgodovina, vrednote, običaji) ter učence povežem s spoznavanjem lastne in tuje kulturne identitete?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci razvili višjo stopnjo spoštovanja in zanimanja za kulturno raznolikost (npr. posledično manj stereotipov, več vprašanj, večja radovednost)?
- Kako ocenjujem, ali se je zaradi vključenosti multikulturnih glasbenih vsebin povečalo njihovo razumevanje svetovne glasbene dediščine in ali se to kaže v njihovih odzivih na glasbo?
- Na kakšen način beležim morebitne predsodke ali pristranskosti pri sebi ali učencih, ter kako se z njimi spoprijemam, da bi gradili bolj strpno in odprto učno okolje?
- Kako evalviram svojo prakso poučevanja multikulturne glasbe (npr. z razgovorom z učenci, z anketami, z lastnim refleksivnim dnevnikom) in sprejemam odločitve za prihodnje izboljšave?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu avtentičnih gradiv, lastni strokovni rasti in iskanju zanesljivih virov za poučevanje različnih glasbenih kultur?
- Kaj lahko spremenim ali dodam pri načrtovanju, da še aktivneje vključim učence v ustvarjalne in raziskovalne dejavnosti različnih tradicij (npr. skladanje, sodelovanje s starši, strokovnjaki ipd.)?
- Kako bom v prihodnje kontinuirano nadgrajeval svoje znanje o multikulturni glasbi (npr. dodatna izobraževanja, sodelovanje z glasbeniki iz drugih kultur, obisk delavnic, mednarodni projekti)?
- Kako lahko še bolj prispevam k spodbujanju spoštovanja in razumevanja med učenci, ne le na glasbenem področju, ampak tudi pri spoznavanju in vrednotenju širše kulturne raznolikosti v šoli?

2.9 Glasbeni projekti v osnovni šoli (Poglavje 18)

Načrtovanje pouka

- Kako oblikujem cilje glasbenih projektov, da spodbujajo ustvarjalnost, izražanje čustev in razvoj kritičnega mišljenja pri učencih?

- Na kakšen način izbiram glasbene dejavnosti (petje, igranje, gibanje, poslušanje), da so primerne učni stopnji in zmožnostim učencev?
- Kako vključujem interdisciplinarnost (npr. povezovanje glasbe z drugimi področji, kot so ples, jezik, naravoslovje) že v fazi načrtovanja projekta?
- Kaj predvidim vnaprej, da bo sodelovanje s sodelavci (npr. z učiteljem tujega jezika, plesnim pedagogom ali športnim pedagogom) potekalo uspešno in čim bolj koristno?

Izvajanje pouka

- Kako uvajam projekt, da učenci razumejo njegov namen in se čutijo odgovorne za svoj prispevek (npr. preko delavnic, uvodnih predstavitev, pogovora o njihovih idejah)?
- Na kakšen način se prilagajam različnim potrebam in sposobnostim učencev (npr. prilagoditev repertoarja, razdelitev vlog v skupinah, tempiranje vaj)?
- Kaj storim, če opazim, da posamezni učenci ne dosegajo pričakovanega napredka ali se soočajo s pomanjkanjem motivacije, in kako jih spodbudim k sodelovanju?
- Kako skrbim za ustrezno mešanico skupinskih in individualnih dejavnosti, da učenci občutijo tako podporo vrstnikov kot osebni izziv?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da je glasbeni projekt pri učencih spodbudil razvoj ustvarjalnosti, čustvenega izražanja in kritičnega mišljenja?
- Kako ocenjujem uspešnost skupinskega dela (npr. sodelovanje, socialna povezanost, aktivno učenje) in kaj vidim kot največji dosežek pri tem?
- Na kak način spremljam napredek posameznika v individualnih izzivih (npr. igranje instrumenta, pevski napredek, nastop) in ali vidim spremembe v njihovi samozavesti?
- Kako beležim učinke interdisciplinarnega pristopa (npr. povezovanje glasbe z gibanjem, jezikom, naravoslovjem) na zanimanje in sodelovanje učencev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil(a) iz lastne izkušnje pri vodenju tovrstnih glasbenih projektov in kako bom to integriral(a) v prihodnjem šolskem letu?
- Kako lahko izboljšam sodelovanje z drugimi strokovnjaki (glasbeniki, umetniki, pedagogi z drugih področij) in starši, da bodo projekti še bolj kakovostni in navdihujoči?
- Kaj lahko spremenim pri izbiri oziroma načinu izvajanja glasbenih dejavnosti, da bo vsak učenec našel svoje mesto in prispeval h končnemu izdelku?
- Na kak način bom v prihodnje še bolj vključil(a) učenčeve ideje, želje in pobude, da bodo glasbeni projekti postali orodje za spodbujanje njihovega samostojnega, ustvarjalnega razmišljanja in aktivnega učnega procesa?

2.10 Glasbene zvrsti (Poglavje 19)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene zvrsti, ki jih bom predstavil, da učence uvedem v čim širši spekter glasbenih izkušenj?
- Kako poskrbim, da je predstavljena glasba starostno ustrezna in hkrati dovolj raznolika, da spodbuja interes za različne kulture in čase?
- Na kak način postopno uvajam zahtevnejše ali manj poznane zvrsti, da učence ne obremenim preveč naenkrat?
- Kako vnaprej predvidim čas in aktivnosti, ki bodo učencem omogočile analitično in kritično poslušanje različnih glasbenih zvrsti?

Izvajanje pouka

- Kako spodbujam aktivno poslušanje (npr. z vprašanji, usmeritvami, primerjavami), da učenci zaznajo značilnosti vsake glasbene zvrsti?
- Na kak način v razredu vzpostavim okolje, ki podpira spoštovanje in strpnost do raznolikih glasbenih izrazov in se odmika od možnih stereotipov?

- Kaj storim, če opazim, da so učenci do določenih glasbenih zvrsti najprej odklonilni – kako spodbudim njihovo odprtost in jih pritegnem k razmisleku o glasbenih vrednotah?
- Kako vključim preproste praktične dejavnosti (petje, igranje ritmičnih vzorcev) v okviru predstavitve posamezne zvrsti, da učenci glasbo še intenzivneje doživijo?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci razvili večjo odprtost in zanimanje za glasbo, ki jim je bila prej neznana?
- Kako beležim in vrednotim njihove odzive na raznolike glasbene zvrsti – opazim razliko med tistimi, ki glasbo izberejo sami, in tistimi, kjer jim glasbo predstavim jaz?
- Na kak način preverjam, ali učenci razvijajo kritični odnos (npr. argumentirano razlago, zakaj jim je določena glasbena zvrst všeč ali ne)?
- Kako se odzivajo na povezovanje glasbenih vsebin z drugimi predmeti (npr. matematiko, zgodovino, naravoslovjem) in ali to vpliva na njihov sprejem glasbenih zvrsti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o tem, kako pomemben je moj izbor glasbe (pa naj bo to klasična, pop, džez ali narodnozabavna glasba) in kakšen vpliv ima na glasbeni okus učencev?
- Kaj lahko spremenim pri načinu predstavitve manj poznanih ali zahtevnejših zvrsti (npr. s še več zanimivimi anekdotami, videi, gibanjem) in tako učence bolj pritegnem?
- Kako bom v prihodnje še bolj sistematično in postopno vnašal nove glasbene zvrsti, da učencem omogočim kontinuirano širjenje glasbenih obzorij?
- Na kak način bom podpiral razvoj kritičnega poslušanja, spodbujal učence k argumentaciji in jih pri tem usmerjal, da ne razvijajo le lastnih preferenc, temveč tudi razumevanje in spoštovanje do raznolike glasbene krajine?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 10–19, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- Dečman, A. (2025). Učenje preko glasbenih delavnic. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 57–62). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Drakšič, A. (2025). Vloga pevskih zborov v šolah. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 63–68). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Dražič, T. (2025). Glasba kot sredstvo za izboljšanje koncentracije. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 69–74). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Falnoga, E. (2025). Glasba in motorični razvoj. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 75–82). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Fijavž, A. (2025). Učenje z glasbenim zapisom in brez zapisov. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 83–88). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Gačnikar, A. (2025). Učenje glasbe s pomočjo petja. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 89–96). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Golob, K. (2025). Sodobna glasbena tehnologija v šolah. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 97–102). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Gorše, K. (2025). Multikulturalnost v glasbenem izobraževanju. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 103–108). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Gregorič, A. (2025). Glasbeni projekti v osnovni šoli. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 109–114). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Horvat, S. (2025). Glasbene zvrsti. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 115–120). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti (Dodatek k poglavjem 20–29)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 20–29): Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku, Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti, Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture, Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples, Gibanje ob glasbi, Uporaba Orffovih inštrumentov pri pouku glasbene umetnosti, Ustvarjanje z Orffovimi glasbili, Poslušanje klasične glasbe, Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitev in koncentracijo in Glasbene preference učencev. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.65](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.65)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.65](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.65)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 20–29)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter presents a series of questions based on the ten chapters of the monograph (Chapters 20–29): Methods of Using Music and The Bass Guitar in Teaching, Developing Auditory Perception and Musical Skills, Folk Dances as a Means of Cultural Awareness, Developing Motor Skills through Dance, Movement with Music, Use of Orff Instruments in Musical Education, Creating with Orff instruments, Listening to Classical Music, Listening to Music as a Means of Relaxation and Concentration, and Musical Preferences of Pupils. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 20–29:

- Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku (Husar, 2025),
- Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti (Ilišević, 2025),
- Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture (Intihar, 2025),
- Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples (G. Ivančič, 2025),
- Gibanje ob glasbi (M. Ivančič, 2025),
- Uporaba Orffovih inštrumentov pri pouku glasbene umetnosti (Kapušin, 2025),
- Ustvarjanje z Orffovimi glasbili (Kaube, 2025),
- Poslušanje klasične glasbe (Klaneček, 2025),
- Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitve in koncentracijo (Kolenko, 2025),
- Glasbene preference učencev (Komerički, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ..., Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),

- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),
- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku (Poglavje 20)

Načrtovanje pouka

- Kako pri načrtovanju učnih ur ugotavljam, kdaj in kako je smiselno vključiti bas kitaro, da bi bilo poučevanje čim bolj učinkovito in zanimivo?
- Katere cilje iz učnega načrta lahko dopolnim s pomočjo glasbenih dejavnosti ali izvedbe z bas kitaro?
- Kako predvidim organizacijo učnih sredstev (glasbeni posnetki, instrumenti, aplikacije), ki bodo omogočala preprosto vključitev bas kitare v pouk?
- Na kakšen način načrtujem časovne okvire, da glasbene vsebine ne bodo le dodatek, ampak bodo oplemenitile znanje tako pri glasbeni umetnosti kot pri drugih predmetih (npr. medpredmetno povezovanje)?

Izvajanje pouka

- Kako predstavim bas kitaro učencem (npr. razlaga vloge tega instrumenta v popularni glasbi, prikaz različnih tehnik igranja), da se zavedajo njenega pomena in se nanjo odzovejo z navdušenjem?
- Na kakšen način izbiram glasbene vsebine (melodije, ritmične vzorce) za bas kitaro, da bodo učenci hkrati razvijali slušne spretnosti, razumevanje ritma in zanimanje za instrument?

- Kaj storim, če opazim, da se učenci počasneje vključujejo v glasbeni del ure ali se jim zdi instrument nezanimiv? Katere pristope in prilagoditve uporabim, da jih spodbudim?
- Kako poskrbim za primerno ravnovesje med formativnimi dejavnostmi in morebitnimi tehničnimi vidiki (npr. osnove igranja bas kitare)?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci bolj aktivno sodelujejo in kažejo večje zanimanje, ko vključim bas kitaro v pouk (opazujem neverbalno komunikacijo, sodelovanje, odzive)?
- Kako beležim odzive učencev na različne glasbene dejavnosti (npr. igranje, poslušanje, petje) in ali vidim napredek pri njihovi občutljivosti za ritem, melodijo, harmonijo?
- Kako ocenjujem, ali so glasbene dejavnosti dejansko obogatile tudi druge učne cilje (npr. razumevanje besedišča pri tujem jeziku, reševanje matematičnih nalog z ritmičnimi vajami ipd.)?
- Na kakšen način spremljam razvoj učencev, ki so izrazili večje zanimanje za bas kitaro – jih morda spodbudim k dodatnim izzivom oziroma jim namenim več pozornosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se iz izkušenj naučil o prednostih in izzivih vključevanja bas kitare v pouk in kako bom to znanje nadgradil v prihodnje?
- Kako lahko naslednjič še bolj učinkovito koordiniram čas, vsebine in podporo (npr. video gradiva, digitalna orodja), da bodo glasbene dejavnosti ostale smiselne in prijetne?
- Kaj lahko spremenim pri lastnem pristopu (npr. izbira glasbenih primerov, tehnike predstavitve instrumenta), da spodbudim večji angažma učencev?
- Na kakšen način bom v prihodnje iskal (ali ustvarjal) dodatne priložnosti za medpredmetno povezovanje, da se bo uporaba bas kitare razširila izven pouka glasbene umetnosti in postala del bolj celostne učne izkušnje?

2.2 Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti (Poglavje 21)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko pri načrtovanju učnih ur upoštevam različne učne stile in sposobnosti učencev glede na njihov glasbeni posluh in sposobnosti?
- Katere metode in pristope lahko uporabim, da izboljšam razvoj glasbenih sposobnosti učencev skozi tonalne in ritmične vaje?
- Kako lahko vključim sodobne tehnologije v glasbeno izobraževanje, da povečam motivacijo in učinkovitost učenja?

Izvajanje pouka

- Kako med poukom uporabim različne glasbene aktivnosti, da spodbudim slušno razločevanje in globlje razumevanje glasbe pri učencih?
- Na kak način lahko prilagodim glasbene vaje za učence z različnimi ravni glasbene izobrazbe?
- Kako lahko aktivno vključim učence v proces poslušanja, da postanejo kritični in reflektivni poslušalci?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim napredek učencev pri razvoju glasbenih sposobnosti in posluha?
- Kakšni so znaki, da je učencem uspelo izboljšati svoje sposobnosti slušnega razločevanja skozi uporabljene metode?
- Na kak način lahko izboljšam svoje metode poučevanja glede na opažanja in povratne informacije učencev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o svojih učnih pristopih pri razvoju glasbenih sposobnosti in posluha in kako jih lahko izboljšam?
- Kako lahko prilagodim uporabo tehnologije v učilnici, da bo bolj učinkovito podpirala glasbeni razvoj učencev?

- Kakšne prilagoditve lahko naredim v svojih načrtih za poučevanje, da v prihodnjih učnih urah bolje naslovim individualne potrebe učencev?

2.3 Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture (Poglavje 22)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram ljudske ples, ki jih bomo vključili v pouk, da učencem omogočim spoznavanje različnih kultur?
- Kateri didaktični pristopi se izkažejo kot najbolj učinkoviti pri poučevanju ljudskih plesov in kako ti prispevajo k medkulturnemu razumevanju?
- Kako oblikujem učne cilje, da vključujejo razumevanje kulturnih ozadij različnih ljudskih plesov?
- Kako že v fazi načrtovanja pouka vključim elemente, ki učencem omogočijo praktično izkušnjo ljudskih plesov in njihovo kulturno vrednost?

Izvajanje pouka

- Kako spodbujam učence, da aktivno sodelujejo in cenijo kulturne raznolikosti med učenjem ljudskih plesov?
- Na kakšen način uvajam razprave o kulturnem pomenu plesov, ki jih plešemo?
- Kako uporabljam kostume in rekvizite za poglobitev razumevanja kulture skozi ples?
- Kako prilagajam poučevanje ljudskih plesov, da so dostopni in razumljivi za vse učence, ne glede na njihove predhodne plesne izkušnje ali kulturno ozadje?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci razširili svoje razumevanje različnih kultur skozi ljudske ples?
- Kako merim napredek učencev v tehnični izvedbi plesov in njihovem razumevanju kulturnih kontekstov?

- Kako dokumentiram in reflektiram učenčev odziv na medkulturne izkušnje skozi ljudske ples?
- Na kak način ocenjujem učinkovitost poučevanja ljudskih plesov v smislu spodbujanja kulturne empatije in zanimanja?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vplivu ljudskih plesov na medkulturno razumevanje in kako lahko to znanje uporabim za izboljšanje svojih metod poučevanja?
- Katere spremembe lahko uvedem, da bodo ljudski plesi še bolj učinkovito prispevali k razumevanju in spoštovanju različnih kultur?
- Kako lahko bolj učinkovito integriram ljudske ples v interdisciplinarni pouk, da povečam njihov izobraževalni učinek?
- Kakšne nove pristope ali tehnologije lahko vključim v poučevanje ljudskih plesov, da še bolj poudarim njihovo kulturno vrednost?

2.4 Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples (Poglavje 23)

Načrtovanje pouka

- Kako izberem plesne aktivnosti, ki so primerne za razvoj specifičnih motoričnih sposobnosti pri otrocih različnih starostnih skupin?
- Kateri plesni stili in pristopi so najučinkovitejši pri izboljšanju koordinacije, ravnotežja in gibljivosti pri otrocih?
- Kako integriram glasbo v plesne aktivnosti, da maksimalno spodbudim motorični razvoj in motivacijo otrok?
- Kakšne varnostne ukrepe moram upoštevati pri načrtovanju plesnih dejavnosti, da zagotovim varno učno okolje?

Izvajanje pouka

- Kako usmerjam in prilagajam plesne aktivnosti, da izboljšam motorične spretnosti otrok med samo vadbo?

- Kako spodbujam otrokovo samooceno in zavedanje lastnega telesa med izvajanjem plesnih aktivnosti?
- Na kak način uporabljam povratne informacije otrok za prilagajanje in izboljšanje plesnih vaj?
- Kako vključujem elemente igre in ustvarjalnosti v plesne aktivnosti, da povečam angažiranost in užitek otrok?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam napredek pri motoričnih sposobnostih otrok skozi plesne aktivnosti?
- Kako merim in dokumentiram učinke plesa na motorični razvoj, socialne veščine in samozavest otrok?
- Kako analiziram in reflektiram učinkovitost uporabljenih glasbenih spremljav in plesnih stilov?
- Na kakšen način prilagajam plesne dejavnosti na podlagi opazovanj in povratnih informacij za izboljšanje učnih izidov?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne strategije bi lahko uvedel za boljše razumevanje in izvajanje plesnih aktivnosti, ki spodbujajo motorični razvoj?
- Kako lahko še dodatno izkoristim povezavo med glasbo in plesom za izboljšanje motoričnih in čustvenih spretnosti otrok?
- Kaj sem se naučil o vplivu plesa na motorični in čustveni razvoj otrok in kako lahko to znanje uporabim za nadgradnjo učnega načrta?
- Kakšne spremembe lahko uvedem v svoje pedagoške pristope, da ples postane bolj integralni del celotnega izobraževalnega procesa?

2.5 Gibanje ob glasbi (Poglavje 24)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbo in načrtujem gibalne aktivnosti, da spodbujam razvoj motoričnih in kognitivnih sposobnosti pri otrocih?

- Kateri glasbene zvrsti ali žanri se zdijo najbolj učinkoviti pri motiviranju otrok za gibanje in zakaj?
- Kako integriram gibalne dejavnosti v pouk glasbene umetnosti, da spodbujam čustveni in socialni razvoj otrok?
- Kako se pripravim na upravljanje raznolikih odzivov otrok na glasbo in gibanje v razredu?

Izvajanje pouka

- Kako prilagam gibalne aktivnosti ob glasbi glede na dinamiko in energijo v razredu?
- Na kak način spodbujam otrokovo ustvarjalnost in izražanje skozi gibanje in glasbo med poukom?
- Kako uporabljam glasbo in gibanje kot sredstvo za izboljšanje medsebojne povezanosti in sodelovanja v razredu?
- Kakšne metode uporabljam za oceno udeležbe in angažiranosti otrok med glasbeno-gibalnimi dejavnostmi?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so gibalne aktivnosti ob glasbi pozitivno vplivale na otrokov razvoj?
- Kako ocenjujem napredek in vpliv gibalnih aktivnosti ob glasbi na otrokovo telesno, čustveno in kognitivno zdravje?
- Kako beležim učinke gibanja ob glasbi na otrokovo sposobnost sodelovanja in socialno vključevanje?
- Kateri so največji izzivi pri integraciji gibanja in glasbe v učni proces in kako jih rešujem?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o učinkovitosti gibanja ob glasbi in kako lahko te ugotovitve uporabim za izboljšanje prihodnjih poučevanj?

- Katera področja poučevanja gibanja ob glasbi bi lahko izboljšal in kako nameravam to storiti?
- Kako lahko razširim uporabo gibanja in glasbe v učnem procesu, da vključim še več medpredmetnega povezovanja?
- Katera dodatna usposabljanja ali viri bi mi pomagali izboljšati svoje znanje in spretnosti pri poučevanju gibanja ob glasbi?

2.6 Uporaba Orffovih inštrumentov pri pouku glasbene umetnosti (Poglavje 25)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram Orffove instrumente, ki najbolj ustrezajo starostni skupini in glasbenim sposobnostim mojih učencev?
- Kako načrtujem ure pouka glasbene umetnosti, ki vključujejo Orffove instrumente, da spodbujam aktivno udeležbo vseh učencev?
- Katere pedagoške pristope lahko integriram v svoje poučevanje, da izboljšam učinkovitost učenja?
- Kako se pripravim na uvajanje novih konceptov in tehnik igranja na Orffove instrumente?

Izvajanje pouka

- Kako integriram Orffove instrumente v dnevne rutine in aktivnosti, da maksimiram učenje in sodelovanje?
- Na kakšne načine spodbujam učence k raziskovanju in eksperimentiranju z različnimi zvoki in ritmi na Orffovih instrumentih?
- Kako uporabim povratne informacije učencev za prilagajanje in izboljšanje poučevanja z Orffovimi instrumenti?
- Kako rešujem izzive, kot so razlike v glasbenih sposobnostih med učenci, pri delu z Orffovimi instrumenti?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem napredek učencev pri igranju na Orffove instrumente?
- Katere metode uporabljam za vrednotenje skupinskega dela in sodelovanja med učenci pri glasbenih aktivnostih?
- Kako merim učinkovitost Orffove pedagogike na razvoj glasbenih in socialnih veščin mojih učencev?
- Na kakšen način spremljam in dokumentiram učne izkušnje ter napredek učencev skozi šolsko leto?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil/a o vplivu Orffove pedagogike na učenje glasbe in kako lahko te ugotovitve uporabim za nadaljnje izboljšanje mojega poučevanja?
- Kako lahko izboljšam svoje strategije za vključevanje Orffovih instrumentov v glasbene aktivnosti?
- Katere dodatne vire ali usposabljanja bi lahko iskal/a, da bi poglobil/a svoje razumevanje Orffove pedagogike?
- Kako načrtujem nadaljnjo integracijo Orffovih instrumentov v pouk glasbene umetnosti, da še bolje izkoristim njihov izobraževalni potencial?

2.7 Ustvarjanje z Orffovimi glasbili (Poglavje 26)*Načrtovanje pouka*

- Kako izbiram primerne Orffove instrumente za posamezne glasbene dejavnosti in projekte?
- Kako načrtujem pouk, da spodbujam in podpiram ustvarjalnost učencev pri delu z Orffovimi instrumenti?
- Katere strategije uporabljam za vključevanje teorije in prakse Orffove pedagogike v svoje učne načrte?
- Kako se pripravim na možne težave pri delu z Orffovimi instrumenti in načrtujem njihovo reševanje?

Izvajanje pouka

- Kako izvajam poučevanje z Orffovimi instrumenti, da spodbujam sodelovanje in ustvarjalnost med učenci?
- Kako reagiram in prilagam pouk, če učenci težko sledijo ritmu ali imajo težave pri usklajevanju z Orffovimi instrumenti?
- Kako uporabljam različne metode poučevanja, da ohranjam dinamično in angažirano učno okolje pri uporabi Orffovih instrumentov?
- Na kakšen način integriram povratne informacije učencev v učni proces, da izboljšam njihovo učenje in ustvarjalno izražanje?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem ustvarjalne dosežke učencev pri delu z Orffovimi instrumenti?
- Katere metode uporabljam za spremljanje napredka in sodelovanja učencev pri glasbenih projektih?
- Kako zbiram in dokumentiram učne dosežke in ustvarjalne izdelke, ki izhajajo iz dela z Orffovimi instrumenti?
- Kako ocenjujem lastno učinkovitost pri vodenju ustvarjalnih dejavnosti z Orffovimi instrumenti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil/a o spodbujanju ustvarjalnosti pri učencih z uporabo Orffovih instrumentov in kako lahko to znanje uporabim za nadaljnji razvoj svojega poučevanja?
- Katera področja mojega poučevanja Orffovih instrumentov potrebujejo dodatno pozornost in izboljšave?
- Kako lahko nadgradim svoje metode za spodbujanje individualne in skupinske ustvarjalnosti med učenci?
- Kako načrtujem vključevanje novih pedagoških pristopov in tehnologij za nadaljnje izboljšanje učinkovitosti učenja z Orffovimi instrumenti?

2.8 Poslušanje klasične glasbe (Poglavje 27)

Načrtovanje pouka

- Kako izberem dele klasične glasbe, ki so primerni za razvojne stopnje mojih učencev?
- Katere strategije uporabljam za vključevanje poslušanja klasične glasbe v različne predmete izven glasbenih ur?
- Kako oblikujem dejavnosti poslušanja, ki aktivno vključujejo učence in spodbujajo poglobljeno poslušanje?

Izvajanje pouka

- Kako ustvarjam okolje, ki spodbuja aktivno poslušanje in kritično angažiranost ob poslušanju klasične glasbe?
- Katere tehnike uporabljam, da klasično glasbo približam svojim učencem, glede na njeno kompleksnost in potencialno nenavadni stil?
- Kako upravljam in prilagajam dejavnosti poslušanja glede na odzive in interakcije učencev med uro?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem vpliv poslušanja klasične glasbe na kognitivni, čustveni in socialni razvoj mojih učencev?
- Katere indikatorje iščem, da izmerim učinkovitost integracije klasične glasbe v pouk glasbene umetnosti?
- Kako zbiram in uporabljam povratne informacije učencev za izboljšanje bodočih dejavnosti poslušanja glasbe?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o prednostih in izzivih uporabe klasične glasbe v izobraževanju iz lastnih učnih izkušenj?
- Na kakšne načine lahko še dodatno izboljšam integracijo klasične glasbe, da učencem pomaga na drugih učnih področjih?

- Kako bom v prihodnje razvijal uporabo klasične glasbe pri poučevanju, da bolj spodbudim medpredmetne povezave in obogatim izobraževalno izkušnjo svojih učencev?

2.9 Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitev in koncentracijo (Poglavje 28)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene posnetke, ki so primerni za razvojne faze mojih učencev, še posebej ko se osredotočamo na sprostitev in koncentracijo?
- Katere strategije uporabljam za integracijo poslušanja glasbe v različne predmete, ne zgolj v pouk glasbene umetnosti?
- Kako oblikujem dejavnosti poslušanja, ki aktivno vključujejo učence in spodbujajo poglobljeno poslušanje?

Izvajanje pouka

- Kako ustvarjam okolje, ki spodbuja aktivno poslušanje in kritično angažiranost z glasbo, ki sprošča in izboljšuje koncentracijo?
- Katere tehnike uporabljam, da glasbo, ki sprošča in izboljšuje koncentracijo, približam svojim učencem, glede na njeno potencialno nepoznavanje?
- Kako upravljam in prilagajam dejavnosti poslušanja glede na odzive in interakcije učencev med uro?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem vpliv poslušanja glasbe na sprostitev in koncentracijo svojih učencev in njihov kognitivni, čustveni in socialni razvoj?
- Katere indikatorje iščem, da izmerim učinkovitost integracije poslušanja glasbe v pouk glasbene umetnosti?
- Kako zbiram in uporabljam povratne informacije učencev za izboljšanje prihodnjih dejavnosti poslušanja?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o prednostih in izzivih uporabe glasbe kot orodja za sprostitev in koncentracijo iz svojih učnih izkušenj?
- Na kakšne načine lahko še dodatno izboljšam integracijo poslušanja glasbe za izboljšanje sprostite in koncentracije, da koristi drugim učnim področjem?
- Kako bom v prihodnje razvijal uporabo glasbe v poučevanju, da bolj spodbudim interdisciplinarne povezave in obogatim izobraževalno izkušnjo svojih učencev?

2.10 Glasbene preference učencev (Poglavje 29)*Načrtovanje pouka*

- Kako izbiram glasbene posnetke, ki so primerni za različne razvojne faze mojih učencev, še posebej, ko se osredotočamo na sprostitev in koncentracijo?
- Katere strategije uporabljam za integracijo poslušanja glasbe v različne predmete, ne le v pouk glasbene umetnosti?
- Kako oblikujem dejavnosti poslušanja, ki aktivno vključujejo učence in spodbujajo poglobljeno poslušanje?

Izvajanje pouka

- Kako ustvarjam okolje, ki spodbuja aktivno poslušanje in kritično angažiranost z glasbo, ki sprošča in izboljšuje koncentracijo?
- Katere tehnike uporabljam, da glasbo, ki sprošča in izboljšuje koncentracijo, približam svojim učencem, glede na njeno potencialno nepoznavanje?
- Kako upravljam in prilagajam dejavnosti poslušanja glede na odzive in interakcije učencev med poukom glasbene umetnosti?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem vpliv poslušanja glasbe na sprostitev in koncentracijo svojih učencev in njihov kognitivni, čustveni in socialni razvoj?

- Katere indikatorje iščem, da izmerim učinkovitost integracije poslušanja glasbe v pouk glasbene umetnosti?
- Kako zbiram in uporabljam povratne informacije učencev za izboljšanje prihodnjih dejavnosti poslušanja?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o prednostih in izzivih uporabe glasbe kot orodja za sprostitev in koncentracijo iz svojih učnih izkušenj?
- Na kakšne načine lahko še dodatno izboljšam integracijo poslušanja glasbe za izboljšanje sprostitev in koncentracije, da koristi drugim učnim področjem?
- Kako bom nadalje razvijal uporabo glasbe v poučevanju, da bolje spodbujam interdisciplinarne povezave in obogatim izobraževalno izkušnjo svojih učencev?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 20–29, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- Husar, M. (2025). Načini uporabe glasbe in bas kitare pri pouku. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 121–126). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Ilišević, L. (2025). Razvoj posluha in glasbenih sposobnosti. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 127–132). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).

- Intihar, K. (2025). Ljudski plesi kot sredstvo za spoznavanje kulture. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 133–138). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Ivančič, G. (2025). Razvoj motoričnih sposobnosti skozi ples. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 139–144). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Ivančič, M. (2025). Gibanje ob glasbi. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 145–152). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kapušin, M. (2025). Uporaba Orffovih instrumentov pri pouku glasbene umetnosti. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 153–158). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kaube, E. (2025). Ustvarjanje z Orffovimi glasbili. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 159–166). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Klaneček, N. (2025). Poslušanje klasične glasbe. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 167–172). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kolenko, M. (2025). Poslušanje glasbe kot orodje za sprostitve in koncentracijo. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 173–178). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Komerički, I. (2025). Glasbene preference učencev. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 179–184). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>

VPRAŠANJA ZA POGLOBLJEN RAZMISLEK IN IZBOLJŠANJE POUČEVANJA GLASBENE UMETNOSTI (DODATEK K POGlavJEM 30–39)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 30–39): Razvoj glasbenega okusa, Vpliv plesa na socialne veščine, Glasba in medpredmetno povezovanje, Izdelava glasbil, Pomen glasbene improvizacije v osnovni šoli, Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja, Glasbena izvedba, Poslušanje glasbe, Anksioznost pri glasbenem nastopanju in Glasbena improvizacija. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.66](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.66)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna zbirka
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.66](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.66)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 30–39)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter presents a series of questions based on the ten chapters of the monograph (Chapters 30–39): Development of Musical Taste, The Influence of Dance on Social Skills, Music and Cross-Curricular Link, The Construction of Musical Instruments, The Importance of Musical Improvisation in Primary School, The Role of the Music Teacher as a Motivator, Musical Performance, Listening to Music, Musical Performance Anxiety, and Musical Improvisation. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 30–39:

- Razvoj glasbenega okusa (Kopinšek, 2025),
- Vpliv plesa na socialne veščine (Kovač, 2025),
- Glasba in medpredmetno povezovanje (Kozole, 2025),
- Izdelava glasbil (Kuzmič, 2025),
- Pomen glasbene improvizacije v osnovni šoli (Lejko, 2025),
- Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja (Lobenwein, 2025),
- Glasbena izvedba (Lovrenčič, 2025),
- Poslušanje glasbe (Lukač, 2025),
- Anksioznost pri glasbenem nastopanju (Mlaj, 2025),
- Glasbena improvizacija (Pernek, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ..., Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),

- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),
- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljševanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Razvoj glasbenega okusa (Poglavje 30)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene posnetke za svoje učence, da spodbudim razvoj njihovega glasbenega okusa?
- Katera orodja in pristopi mi pomagajo integrirati različne glasbene zvrsti v pouk glasbene umetnosti?
- Kako lahko pripravim učne aktivnosti, ki bodo učence aktivno vključevale v proces oblikovanja glasbenega okusa in ne le pasivnega poslušanja?

Izvajanje pouka

- Kako ustvarjam okolje, ki spodbuja aktivno poslušanje in kritično obravnavo glasbe?
- Katere metode uporabljam, da učencem približam klasično glasbo in druge manj znane zvrsti?
- Kako se odzivam na različne reakcije učencev med glasbenimi dejavnostmi in prilagajam svoj pristop glede na njihove odzive?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim vpliv glasbenih dejavnosti na razvoj glasbenega okusa svojih učencev?

- Katere kazalnike uporabljam za oceno uspešnosti integracije različnih glasbenih zvrsti v pouk glasbene umetnosti?
- Kako zbiram in uporabljam povratne informacije učencev za izboljšanje prihodnjega pouka glasbene umetnosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se iz svojih izkušenj naučil o prednostih in izzivih uporabe različnih glasbenih zvrsti v izobraževanju?
- Na kakšne načine lahko še izboljšam integracijo glasbe v šolski program, da to koristi tudi drugim učnim predmetom?
- Kako nameravam v prihodnje razvijati metode poučevanja, da bom še bolj spodbujal medpredmetno povezovanje in obogatil izobraževalno izkušnjo svojih učencev?

2.2 Vpliv plesa na socialne veščine (Poglavje 31)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko integriram plesne aktivnosti v pouk glasbene umetnosti, da spodbudim razvoj socialnih veščin pri učencih?
- Katere specifične plesne aktivnosti so najbolj učinkovite za spodbujanje empatije in samozavesti pri različnih starostnih skupinah?
- Kako lahko pripravim plesne ure, ki so prilagojene specifičnim potrebam mojih učencev, na primer tistim z nižjo samopodobo ali socialno anksioznostjo?

Izvajanje pouka

- Kako med plesnimi aktivnostmi spodbujam učence k izražanju svojih čustev in gradnji medsebojnega zaupanja?
- Katere strategije uporabljam za vključevanje sramežljivih ali manj aktivnih učencev v plesne aktivnosti?
- Kako sledim in prilagam tempo plesnih dejavnosti glede na dinamiko in odzive skupine?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim napredek učencev v razvoju socialnih veščin, kot sta komunikacija in sodelovanje, skozi ples?
- Kateri kazalniki mi pomagajo oceniti, ali so plesne dejavnosti pozitivno vplivale na samopodobo in empatijo učencev?
- Kako učinkovito zbiram in uporabljam povratne informacije učencev, da izboljšam prihodnje plesne aktivnosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vplivu plesa na socialne veščine iz lastnih izkušenj z izvajanjem plesnih programov?
- Kako lahko v prihodnje razvijam in prilagodim plesne programe, da še bolj povečam njihov pozitiven vpliv na socialne veščine učencev?
- Na katera nova področja bi lahko razširil uporabo plesa, da bi izboljšal/a družbeno dinamiko in kakovost življenja učencev?

2.3 Glasba in medpredmetno povezovanje (Poglavje 32)*Načrtovanje pouka*

- Kako izbiram glasbene vsebine, ki podpirajo medpredmetno povezovanje in so hkrati prilagojene starosti in zmožnostim učencev?
- Katere didaktične pristope uporabljam za integracijo glasbe v druge predmete in zagotovim, da so ti pristopi učinkoviti?
- Kako v fazi načrtovanja zagotovim, da bodo glasbene aktivnosti spodbudile razvoj več različnih veščin (npr. motoričnih, jezikovnih, socialnih)?

Izvajanje pouka

- Kako med izvajanjem pouka vključujem glasbo tako, da dejansko prispeva k poglobljenemu razumevanju tem iz drugih predmetov?
- Na kakšne načine spodbujam učence, da aktivno sodelujejo in prepoznam, da je medpredmetno povezovanje z glasbo resnično učinkovito?

- Kako se soočam s težavami, kot sta pomanjkanje zanimanja ali težave pri razumevanju, ko uporabljam glasbo pri poučevanju drugih predmetov?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim vpliv glasbenih dejavnosti na učenje in razumevanje drugih šolskih predmetov?
- Na katerih primerih lahko opazujem, kako glasba izboljšuje medpredmetne povezave in kako to dokumentiram?
- Kako ocenjujem napredek učencev in katera orodja ali metode uporabljam v ta namen?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vplivu glasbe na medpredmetno povezovanje in kako lahko to znanje uporabim za izboljšanje svoje pedagoške prakse?
- Katere spremembe bi lahko uvedel v svoje načrtovanje in izvajanje pouka, da bi mi glasba še bolje služila kot sredstvo za medpredmetno povezovanje?
- Kako bom nadaljeval z razvijanjem svojih metod za vključevanje glasbe v pouk glasbene umetnosti in kaj je moj naslednji korak v profesionalnem razvoju na tem področju?

2.4 Izdelava glasbil (Poglavje 33)

Načrtovanje pouka

- Kako izberem materiale, ki so primerni za izdelavo glasbil in hkrati varni za uporabo v šolskem okolju?
- Kako načrtujem dejavnosti, ki spodbujajo razvoj motoričnih spretnosti in ustvarjalnega mišljenja pri učencih?
- Na kak način vključujem teoretično znanje o akustičnih lastnostih materialov v praktično izdelavo glasbil?

Izvajanje pouka

- Kako organiziram delavnico izdelave glasbil, da vsak učenec aktivno sodeluje in pridobi praktične izkušnje?
- Kateri so najpogostejši izzivi pri delu z različnimi materiali in kako jih uspešno rešujem?
- Kako spodbujam učence, da eksperimentirajo z zvokom in odkrivajo nove možnosti izdelave glasbil?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem učinkovitost izdelanih glasbil glede na zvok, uporabnost in estetiko?
- Na kak način sledim napredku učencev pri razumevanju znanstvenih principov zvoka in glasbe?
- Kako učence spodbujam k refleksiji o njihovem učnem procesu in pridobljenih spretnostih in veščinah?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere metode in pristopi so se izkazali za najbolj učinkovite in kako jih lahko še izboljšam?
- Kako načrtujem nadaljnje aktivnosti, ki bodo učencem omogočale nadgradnjo že pridobljenih znanj in veščin izdelave glasbil?
- Kako lahko še bolj povežem izdelavo glasbil z drugimi učnimi predmeti in projekti v šoli?

2.5 Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja (Poglavje 35)*Načrtovanje pouka*

- Kako lahko svoje učne strategije prilagodim, da bodo bolj motivacijsko usmerjene?
- Na kak način lahko uporabim različne glasbene zvrsti ali aktivnosti za povečanje učenčevega zanimanja za glasbo?

- Kako naj oblikujem cilje in pričakovanja, da bodo jasna, dosegljiva in motivacijska za učence?

Izvajanje pouka

- Kako lahko med poukom aktivno spodbujam učence k sodelovanju in izražanju njihovih glasbenih idej?
- Na kak način lahko vključim skupinske projekte ali improvizacijo, da izboljšam učenčev motivacijo?
- Kako lahko uporabim povratne informacije, da spodbudim učenčev samostojno misel in ustvarjalnost?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko merim vpliv svojih motivacijskih strategij na učenčev angažiranost in dosežke?
- Kako prepoznam, kateri pristopi delujejo in kateri ne, pri motiviranju različnih učencev?
- Kako bi lahko prilagodil motivacijske strategije glede na povratne informacije učencev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katerih dodatnih usposabljanj bi se lahko udeležil, da bi izboljšal svoje sposobnosti kot motivator?
- Kako lahko tudi v prihodnje razvijam svoj odnos z učenci, da ustvarim bolj spodbudno učno okolje?
- Katere nove pristope ali tehnologije lahko uvedem v svoje učne načrte, da povečam motivacijo učencev za glasbeno udejstvovanje?

2.6 Glasbena izvedba (Poglavje 36)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko bolj vključim glasbeno izvedbo v svoje načrte za poučevanje glasbene umetnosti?

- Katere metode glasbene igre bi lahko uporabil za izboljšanje socialnih veščin učencev med samo glasbeno izvedbo?
- Kako naj pristopim k uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije, da ta podpre živo glasbeno izvedbo in je ne nadomesti?

Izvajanje pouka

- Na kak način lahko spodbudim učence k aktivni udeležbi pri glasbenih izvedbah v razredu?
- Kako lahko uporabim napake kot učno orodje med izvedbami učencev?
- Kako lahko organiziram in izpeljem javne nastope, ki spodbujajo samozavest in samopodobo učencev?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko merim vpliv glasbene igre in žive izvedbe na razvoj socialnih spretnosti učencev?
- Na kak način lahko ocenim uspešnost integracije IKT v glasbeni pouk?
- Kako lahko sledim napredku učencev v smislu njihove izvedbene spretnosti in samozavesti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne strategije bi lahko uporabil, da bi povečal učenčovo angažiranost in motivacijo za glasbeno izvedbo?
- Kako lahko izboljšam svoje sposobnosti kot učitelj, da postanem bolj učinkovit pri spodbujanju glasbenih izvedb?
- Na kakšne načine bi lahko izboljšal sodelovanje med starši, šolo in skupnostjo pri organizaciji javnih nastopov?

2.7 Poslušanje glasbe (Poglavje 37)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko strukturiram ure pouka glasbene umetnosti za aktivno poslušanje, da spodbudim učence k globljemu razumevanju in vrednotenju glasbe?

- Kakšne vrste aktivnosti lahko načrtujem, da vodijo učence od spontanega odzivanja do analitičnega razmišljanja o glasbi?
- Kako lahko integriram različne metode poslušanja, kot je recimo kognitivno-emocionalni pristop, da povečam motivacijo in angažiranost učencev?

Izvajanje pouka

- Na kakšne načine lahko spodbujam učence, da med poslušanjem glasbe izražajo svoja čustva in delijo osebne refleksije?
- Kako lahko uporabim glasbo kot sredstvo za krepitev komunikacijskih veščin in občutka pripadnosti v razredu?
- Kako lahko glasbo uporabim za podporo pri učenju drugih predmetov in ob tem ohranjam sproščeno učno okolje?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko merim učinkovitost različnih metod poslušanja glasbe v smislu razvoja čustvenih in socialnih veščin učencev?
- Na kak način lahko sledim napredku učencev v sposobnosti analiziranja glasbe in izražanja čustev povezanih z glasbo?
- Kako lahko ocenjujem in prilagajam svoj pristop, da bi maksimalno izkoristil pedagoški potencial glasbe v učnem načrtu?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere nove strategije ali tehnologije bi lahko vključil v poučevanje, da bi obogatil izkušnjo aktivnega poslušanja glasbe?
- Kako lahko v prihodnje razvijam razumevanje in uporabo kognitivno-emocionalnega pristopa v svojem pedagoškem delu?
- Kateri koraki so potrebni za izboljšanje medvrstniškega sodelovanja glasbenimi aktivnostmi in kako lahko to sodelovanje izkoristim za krepitev skupnostnega duha v razredu?

2.8 Anksioznost pri glasbenem nastopanju (Poglavje 38)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko pri načrtovanju pouka upoštevam potrebe študentov z izvedbeno anksioznostjo med ustvarjanjem glasbe?
- Kateri preventivni ukrepi bi bili učinkoviti pri zmanjševanju anksioznosti pred nastopom?
- Kako lahko strukturiram vaje nastopanja, da postopoma zmanjšam strah in tesnobo učencev?

Izvajanje pouka

- Na kakšne načine lahko med poukom uvajam strategije za obvladovanje tesnobe, ki so specifične za nastopanje?
- Kako lahko med učnimi urami izvajam aktivnosti, ki pomagajo študentom razvijati pozitiven odnos do napak in neuspehov na odru?
- Kako lahko spodbujam odprto razpravo o strahu in tesnobi povezani s perfekcionizmom med mojimi učenci?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko merim učinkovitost uporabljenih strategij za obvladovanje anksioznosti pri nastopanju?
- Katera orodja in tehnike bi bili najbolj koristni za spremljanje napredka in duševnega stanja študentov pri obvladovanju izvedbene anksioznosti?
- Kako lahko identificiram znake skrite anksioznosti, ki morda ne vplivajo v danem trenutku na izvedbo, a lahko dolgoročno škodujejo učencu?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kateri novi pristopi bi bili lahko učinkoviti pri naslavljanju perfekcionizma, ki pogosto vodi v anksioznost med nastopanjem?
- Kako lahko izboljšam svoje metode poučevanja, da vključim več tehnik sproščanja in samopomoči, kot so meditacija in jogijske prakse?

- Kakšne spremembe bi lahko uvedli v učnem načrtu, da študentom omogočimo bolj podporno okolje za premagovanje izvedbene anksioznosti ob ustvarjanju glasbe?

2.9 Glasbena improvizacija (Poglavje 39)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko vključim različne glasbene zvrsti in žanre v improvizacijske dejavnosti, da povečam glasbeno raznolikost in izpostavljenost učencev?
- Katere konkretne strategije lahko uporabim za učinkovito uvajanje in integracijo glasbene improvizacije v pouk glasbene umetnosti?
- Kako lahko ustvarim uravnotežen pouk glasbene umetnosti, ki bo vključeval tako tradicionalne metode kot tudi improvizacijske pristope v glasbi?

Izvajanje pouka

- Na kakšne načine lahko med poukom demonstriram glasbeno improvizacijo, da učenci razvijejo zaupanje in zanimanje za ta proces?
- Kako lahko uporabim tehnologijo, da obogatim izkušnjo glasbene improvizacije med učenci?
- Kakšne aktivnosti lahko načrtujem, ki učencem omogočajo, da spontano izražajo svoja čustva in misli preko glasbene improvizacije?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko ocenim napredek in razvoj glasbenih sposobnosti in spretnosti učencev skozi improvizacijske dejavnosti?
- Kateri indikatorji so ključni za merjenje uspešnosti in učinka glasbene improvizacije na učence?
- Kako lahko spremljam in dokumentiram individualni in skupinski napredek učencev v okviru glasbene improvizacije?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere pristope lahko izboljšam ali prilagodim glede na povratne informacije in opažanja med poučevanjem glasbene improvizacije?
- Kako lahko spodbudim večje sodelovanje med učenci pri glasbeni improvizaciji, da izboljšam njihovo socialno interakcijo in timsko delo?
- Kakšne nove metode ali orodja lahko vključim v prihodnje, da razširim in poglobim glasbeno izražanje učencev skozi improvizacijo?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 30–39, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- Kopinšek, K. (2025). Razvoj glasbenega okusa. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 185–190). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kovač, M. (2025). Vpliv plesa na socialne veščine. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 191–196). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kozole, N. (2025). Glasba in medpredmetno povezovanje. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 197–204). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Kuzmič, M. (2025). Izdelava glasbil. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 205–210). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Lejko, M. (2025). Pomen glasbene improvizacije v osnovni šoli. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 211–216). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Lobenwein, L. (2025). Vloga glasbenega učitelja kot motivatorja. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 217–222). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Lovrenčič, T. (2025). Glasbena izvedba. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 223–228). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).

- Lukač, N. (2025). Poslušanje glasbe. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 229–234). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Mlaj, M. (2025). Anksioznost pri glasbenem nastopanju. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 235–240). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja oI*. <https://www.openai.com>
- Pernek, Š. (2025). Glasbena improvizacija. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 241–246). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).

VPRAŠANJA ZA POGLOBLJEN RAZMISLEK IN IZBOLJŠANJE POUČEVANJA GLASBENE UMETNOSTI (DODATEK K POGLAVJEM 40–49)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 40–49): Vokalna tehnika, Glasbena pismenost, Glasbene aktivnosti, Glasba in motivacija, Glasba in koncentracija, Spodbujanje interesa za glasbo, Glasba in otrokov čustveni svet, Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi, Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju in Spodbujanje sodelovanja med učenci. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.67](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.67)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.67](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.67)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 40–49)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter offers a series of questions based on the ten chapters of the monograph (Chapters 40–49): Vocal Technique, Musical Literacy, Musical Activities, Music and Motivation, Music and Concentration, Encouraging Interest in Music, Music and the Child's Emotional World, Maintaining Discipline during Musical Activities, Dance and Folklore in a Virtual Environment, and Encouraging Pupils to Work Together. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 40–49:

- Vokalna tehnika (Pičinin, 2025),
- Glasbena pismenost (Planinc, 2025),
- Glasbene aktivnosti (J. Podkrajšek, 2025),
- Glasba in motivacija (M. Podkrajšek, 2025),
- Glasba in koncentracija (Pokeržnik, 2025),
- Spodbujanje interesa za glasbo (Repar, 2025),
- Glasba in otrokov čustveni svet (Romih, 2025),
- Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi (Senica, 2025),
- Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju (Simonič, 2025),
- Spodbujanje sodelovanja med učenci (Stepišnik, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ..., Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),

- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),
- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Vokalna tehnika (Poglavje 40)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko prilagodim vokalne vaje, da ustrezajo različnim starostnim skupinam in pevskim sposobnostim v mojem razredu?
- Katera specifična znanja in spretnosti bi moral razvijati, da izboljšam svojo sposobnost poučevanja vokalnih tehnik?
- Kako lahko vključim vaje za čuječnost v pouk glasbene umetnosti, da zmanjšam utrujenost in izboljšam koncentracijo med pevskega vajami?

Izvajanje pouka

- Kako lahko med poukom uporabim dihalne vaje za izboljšanje kakovosti petja in zmanjšanje tveganja za poškodbe glasilk?
- Na kakšne načine lahko demonstriram učinkovito uporabo pravilne drže in dihanja pri petju, da učenci razumejo njihov pomen?
- Kako lahko prilagodim težavnost pevskega vaj, da spodbudim vse učence, ne glede na njihovo predhodno znanje ali izkušnje?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko ocenim učinkovitost vokalnih tehnik pri posameznih učencih in v skupini kot celoti?
- Kateri kazalci mi lahko pomagajo prepoznati, kdaj učenci niso pravilno usvojili dihalne tehnike ali drže pri petju?
- Kako lahko merim napredek učencev pri razvoju njihovih vokalnih sposobnosti skozi čas?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne vire ali strokovna izobraževanja bi lahko izkoristil, da izboljšam svoje znanje in spretnosti pri poučevanju vokalne tehnike?
- Kako lahko še bolj poudarim pomen pravilne vokalne tehnike v razredu, da preprečim dolgoročne poškodbe glasilk pri učencih?
- Kateri pristopi ali tehnike so se izkazali za manj učinkovite in jih je treba nadgraditi ali spremeniti v mojem pedagoškem pristopu?

2.2 Glasbena pismenost (Poglavje 41)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko vključim različne glasbene zvrsti in kulture v pouk glasbene umetnosti za izboljšanje glasbene pismenosti učencev?
- Kateri pedagoški pristopi so najučinkovitejši za poučevanje simbolnega glasbenega zapisa in kako jih lahko prilagodim različnim učnim stilom?
- Kako lahko izboljšam svoje znanje in spretnosti pri glasbenem opismenjevanju, da bolje podprem učence pri razvoju glasbenega posluha?

Izvajanje pouka

- Kako lahko praktično demonstriram povezavo med glasbenim posluhom in glasbeno pismenostjo med poukom?
- Na kak način lahko uporabim tehnologijo za podporo pri učenju glasbene pismenosti in posluha?

- Kako lahko prilagodim svoje poučevanje ter ob tem vključim različne učne sposobnosti in predznanja učencev glede glasbene pismenosti?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznam, da učenci napredujejo v glasbeni pismenosti?
- Kako ocenjujem in dokumentiram individualni napredek učenca v glasbenem posluhu in pismenosti?
- Kateri izzivi se pojavljajo pri ocenjevanju glasbene pismenosti in kako jih lahko premagam?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kakšne izboljšave lahko uvedem v svoj pouk, da bolje naslovim potrebe vseh učencev pri razvoju glasbene pismenosti?
- Kako lahko poglobim svoje razumevanje in spretnosti v glasbenem opismenjevanju z nadaljnjim strokovnim izobraževanjem ali delavnicami?
- Katere nove pristope ali tehnologije bi lahko vključil v poučevanje, da bi izboljšal učenje in motivacijo za glasbeno pismenost?

2.3 Glasbene aktivnosti (Poglavje 42)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko pri načrtovanju učnih ur integriram glasbene aktivnosti, ki podpirajo različna področja razvoja učencev?
- Kateri elementi glasbenih aktivnosti najbolj prispevajo k socialni interakciji med učenci in kako lahko te aktivnosti še bolj optimiziram?
- Kako naj izbiram glasbene aktivnosti, ki ustrezajo različnim starostnim skupinam in sposobnostim učencev?
- Kako lahko vključim elemente gibanja v glasbene aktivnosti in katera teoretična izhodišča naj pri tem upoštevam?

Izvajanje pouka

- Kako lahko med izvajanjem pouka spodbujam učence k aktivnemu sodelovanju in zagotovim, da so glasbene aktivnosti vključujoče?
- Na kak način lahko vključim tehnologijo, da obogatim glasbene aktivnosti in povečam zanimanje učencev?
- Kako lahko spodbujam učence, da med glasbenimi aktivnostmi razvijajo kritično mišljenje in samorefleksijo?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko merim in ocenjujem napredek in uspešnost učencev pri glasbenih aktivnostih?
- Kateri so najpomembnejši kazalci, da glasbene aktivnosti pozitivno vplivajo na čustveni, socialni in intelektualni razvoj učencev?
- Kako lahko sistematično zbiram povratne informacije od učencev o njihovih izkušnjah z glasbenimi aktivnostmi in kako te informacije uporabim za izboljšave?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kako lahko nadgradim svoje metodološke pristope pri izvajanju glasbenih aktivnosti, da postanejo še učinkovitejše in bolj prilagojene potrebam učencev?
- Katere nove pristope ali tehnike bi lahko vključil v svoj pouk, da bi razširil spekter glasbenih aktivnosti?
- Kako lahko v prihodnje bolj vključujem interdisciplinarne povezave med glasbo in drugimi predmetnimi področji?

2.4 Glasba in motivacija (Poglavje 43)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko pri načrtovanju učnih ur uporabim glasbo, da spodbudim motivacijo učencev?

- Katere glasbene zvrsti ali aktivnosti so najbolj učinkoviti pri povečanju angažiranosti učencev in zakaj?
- Kako lahko glasbene aktivnosti prilagodim različnim učnim stilom in potrebam učencev, da maksimalno povečam njihovo motivacijo?
- Kako naj integriram avtonomne izbire v glasbenih aktivnostih, da spodbudim večjo vključenost učencev?

Izvajanje pouka

- Na kakšne načine lahko med poučevanjem spodbujam intrinzično motivacijo pri učencih preko glasbenih dejavnosti?
- Kako lahko tehnologijo uporabim za podporo motivaciji in angažiranosti med glasbenimi lekcijami?
- Kateri pristopi ali metode bi bili najboljši za spodbujanje samozvesti in samoučinkovitosti pri učencih med glasbenimi dejavnostmi?
- Kako lahko med poučevanjem ustvarim pozitivno in spodbudno učno okolje, ki spodbuja ljubezen do glasbe?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako lahko ocenjujem vpliv glasbenih dejavnosti na motivacijo učencev?
- Katere metode lahko uporabim za merjenje učinkovitosti različnih glasbenih pristopov na učenčeve akademske in socialne veščine?
- Kako lahko prepoznam, kdaj glasbene dejavnosti ne izpolnjujejo pričakovanih motivacijskih ciljev in kako lahko v skladu s tem prilagodim pouk?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katera področja poučevanja glasbe potrebujejo dodatne izboljšave, da povečajo motivacijo učencev?
- Kako lahko nadaljujem z osebnim in profesionalnim razvojem, da bolje razumem in uporabim glasbo kot orodje za motivacijo?

- Katere dodatne strategije ali orodja bi lahko uvedel v prihodnjih lekcijah, da bi še bolj izkoristil motivacijsko moč glasbe?

2.5 Glasba in koncentracija (Poglavje 44)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene zvrsti ali skladbe za uporabo v učilnici, da spodbudim koncentracijo in zmanjšam stres med učenci?
- Katere dejavnike upoštevam pri odločitvi, kdaj in kako dolgo uporabljati glasbo med poučevanjem?
- Na kakšen način lahko integriram glasbo v šolski kurikulum, da podprem učenje brez prevelike distrakcije, preusmerjanja pozornosti?

Izvajanje pouka

- Kako opazujem in ocenjujem vpliv glasbe na koncentracijo in stres pri učencih med različnimi učnimi aktivnostmi?
- Kako prilagajam glasnost in vrsto glasbe glede na povratne informacije in vedenje učencev?
- Na kakšen način spodbujam učence, da aktivno reflektirajo o vplivu glasbe na njihovo učno uspešnost in počutje?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim in dokumentiram spremembe v učinkovitosti učenja, ko uporabljam glasbo v učilnici?
- Katera opažanja in povratne informacije učencev mi pomagajo razumeti, kako glasba vpliva na njihovo koncentracijo in motivacijo?
- Kako evalviram, ali je uporaba glasbe med učno uro povečala ali zmanjšala produktivnost učencev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil/a o vplivu glasbe na koncentracijo učencev iz prejšnjih izkušenj in kako lahko to znanje uporabim za izboljšanje prihodnjih učnih načrtov?
- Katere prilagoditve lahko naredim pri izbiri in načinu uporabe glasbe v razredu, da bolje podprem različne učne stile in potrebe učencev?
- Kako lahko vključim učence v proces izbire glasbe, da povečam njihovo avtonomijo in s tem intrinzično motivacijo?

2.6 Spodbujanje interesa za glasbo (Poglavje 45)*Načrtovanje pouka*

- Kako lahko upoštevam raznolike glasbene preference učencev pri načrtovanju glasbenih dejavnosti v razredu?
- Na kak način lahko učence spodbudim k raziskovanju novih glasbenih zvrsti, ne da bi pri tem zanemaril njihove obstoječe glasbene okuse?
- Kako lahko integriram glasbo različnih kultur, da obogatim pouk glasbene umetnosti in hkrati spodbudim razumevanje in sprejemanje različnosti?

Izvajanje pouka

- Kako lahko učencem omogočim, da izrazijo svoje mnenje o glasbi, ki jo uporabljam pri pouku?
- Na kak način lahko uporabim glasbo kot sredstvo za povečanje motivacije in angažiranosti med poukom?
- Kako lahko preverim, ali so glasbene aktivnosti vplivale na povečanje interesa za glasbo med učenci?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako merim vpliv glasbenih aktivnosti na dolgoročni interes učencev za glasbo?

- Kateri kazalniki mi pomagajo oceniti, ali je učenčev interes za glasbo zaradi mojih prizadevanj narasel?
- Kako redno spremljam in prilagajam svoje metode, da ostajajo v koraku z razvijajočimi se glasbenimi preferencami učencev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katera področja v mojem pristopu k poučevanju glasbe bi lahko izboljšal na podlagi povratnih informacij učencev?
- Kako lahko še bolj prilagodim glasbene vsebine, da spodbudim učenčevo ustvarjalnost in samostojno glasbeno raziskovanje?
- Kakšne nove metode ali projekte bi lahko uvedel, da učence še dodatno motiviram za glasbeno udejstvovanje in učenje?

2.7 Glasba in otrokov čustveni svet (Poglavje 46)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko glasbene dejavnosti prilagodim, da bodo učencem omogočale izražanje njihovih čustev na zdrav in konstruktiven način?
- Katera glasbena dela izbiram za pouk, da najbolje podprem čustveni razvoj učencev, in kako to vpliva na njihovo čustveno doživljanje?
- Na kak način lahko različne glasbene zvrsti uporabim za spodbujanje empatije in razumevanja čustev drugih?

Izvajanje pouka

- Kako vodim razprave o čustvih, ki jih sproža glasba, in kako to vpliva na učence med poukom?
- Na kak način lahko integriram glasbene aktivnosti, kot so petje, igranje instrumentov in poslušanje, da bi spodbudil čustveni razvoj učencev?
- Kako izbiram glasbene tehnike in dejavnosti, ki spodbujajo učence k samoregulaciji in samorefleksiji svojih čustev?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem vpliv glasbenih dejavnosti na čustveno stanje in razvoj učencev?
- Kakšne spremembe opazim pri učencih, ki redno sodelujejo v glasbenih dejavnostih, v smislu njihove empatije in čustvene inteligence?
- Kako prilagodim svoje pedagoške pristope, če opazim, da določene glasbene dejavnosti povzročajo stres ali nelagodje pri učencih?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere metode ali pristopi so se izkazali za najučinkovitejše pri spodbujanju čustvenega razvoja učencev preko glasbe in kako jih lahko nadgradim?
- Kako lahko v prihodnje razvijam svoje sposobnosti za uporabo glasbe kot orodja za čustveno vzgojo?
- Katera dodatna usposabljanja ali viri bi mi pomagali izboljšati razumevanje v smislu uporabe glasbe za čustveni razvoj učencev?

2.8 Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi (Poglavje 47)*Načrtovanje pouka*

- Kako določim jasna in razumljiva pravila za glasbene dejavnosti, ki spodbujajo disciplino in hkrati omogočajo ustvarjalnost?
- Katere strategije lahko uporabim pri pripravi glasbenih dejavnosti, da zmanjšam motnje in zagotovim osredotočenost učencev?
- Kako načrtujem dejavnosti, ki učencem pomagajo razumeti pomen discipline in odgovornosti pri delu z glasbenimi instrumenti?

Izvajanje pouka

- Kako vključujem glasbene signale in rutinske dejavnosti za vzdrževanje discipline med poukom?
- Na kak način prilagodim strategije za vzdrževanje discipline specifičnim potrebam razreda ali posameznikov?

- Kako spodbujam samodisciplino učencev med glasbenimi dejavnostmi in jih motiviram za upoštevanje pravil?
- Kako rešujem situacije, ko učenci ne upoštevajo pravil, in kako to vpliva na razredno dinamiko?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem učinkovitost svojih strategij za vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi?
- Kako prepoznam učence, ki imajo težave z disciplino, in na kak način jim nudim dodatno podporo?
- Katere spremembe v vedenju učencev opazam pri rednem izvajanju glasbenih dejavnosti z jasno določenimi pravili?
- Kako ugotavljam vpliv discipline pri glasbenih dejavnostih na druge vidike učenčevega šolskega dela (npr. pozornost, samostojnost)?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katera nova orodja ali metode bi lahko vključil za učinkovitejše vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi?
- Kako izboljšati svoje spretnosti in veščine vodenja razreda, da bi glasbene dejavnosti potekale nemoteno in z večjo vključenostjo učencev?
- Kako lahko sodelujem z drugimi učitelji za izmenjavo strategij in idej o ohranjanju discipline med dejavnostmi?
- Kako načrtujem dolgoročno izboljševanje učnih praks, da bolje obvladam izzive, povezane z disciplino v razredu?

2.9 Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju (Poglavje 48)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko vključim virtualno resničnost (VR) v pouk, da spodbudim zanimanje učencev za ples in folklorno dejavnost?

- Kateri vidiki folklorne dediščine bi bili najprimernejši za predstavitev v virtualnem okolju?
- Kako bi načrtoval dejavnosti, ki združujejo uporabo VR z učenjem tradicionalnih plesnih gibov?

Izvajanje pouka

- Kako predstaviti učencem koncept virtualne resničnosti kot orodja za ohranjanje kulturne dediščine?
- Na kak način spodbujam učence k aktivni udeležbi pri učenju folklornih plesov v virtualnem okolju?
- Kako uporabljam povratne informacije, ki jih ponujajo VR sistemi (npr. analiza gibanja avatarjev), za izboljšanje učenčevih plesnih sposobnosti?
- Kako vključujem tradicionalne plesne vrednote in pomen kulturne dediščine v sodobne tehnološke rešitve?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem uspešnost učencev pri učenju plesnih gibov s pomočjo virtualnih avatarjev?
- Kako ugotavljam, ali uporaba VR izboljšuje učenčevo razumevanje pomena folklorne dediščine?
- Kak je vpliv virtualnih izkušenj na učenčevo zanimanje za sodelovanje v plesnih dejavnostih zunaj digitalnega okolja?
- Kako spremljam napredek učencev pri razvoju plesne ekspresivnosti in razumevanju plesne dinamike v VR?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne funkcionalnosti ali tehnološke rešitve bi lahko izboljšale izkušnjo učenja plesa v virtualnem okolju?
- Kako lahko povezujem VR z drugimi področji poučevanja, kot so zgodovina, umetnost in glasba, za celovitejše razumevanje folklorne dediščine?

- Kako bi lahko učitelji in umetniki sodelovali pri oblikovanju vsebin VR za ohranjanje kulturne dediščine?
- Kako načrtujem aktivnosti, ki bi povečale uporabo VR v lokalnih skupnostih in spodbudile zanimanje za folklorno dediščino?

2.10 Spodbujanje sodelovanja med učenci (Poglavje 49)

Načrtovanje pouka

- Kako oblikujem skupinske aktivnosti, da spodbujam medsebojno sodelovanje in komunikacijo med učenci?
- Katere strategije uporabim za vključitev vseh učencev v skupinsko delo, ne glede na njihove individualne sposobnosti ali osebnosti?
- Kako lahko predvidevam in preprečim morebitne konflikte v skupinskih dejavnostih že med načrtovanjem?
- Kako vključim učence v proces postavljanja skupinskih pravil in pričakovanj, da zagotovim večjo odgovornost pri sodelovanju?

Izvajanje pouka

- Kako med poukom spremljam in usmerjam skupinsko dinamiko, da zagotovim enakopravno sodelovanje vseh učencev?
- Na kak način spodbujam medsebojno spoštovanje in poslušanje znotraj skupin?
- Kako uporabljam rotacijo vlog, da omogočim učencem izkušnje z različnimi vidiki skupinskega dela?
- Kateri postopki ali dejavnosti so najučinkovitejši za reševanje konfliktov med učenci v realnem času?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem, ali skupinsko delo resnično prispeva k razvoju socialnih in akademskih veščin učencev?

- Po čem prepoznam, da je skupinska dinamika pozitivna in spodbuja učenje, namesto da bi povzročala frustracijo ali neravnovesje?
- Kako zagotovim, da refleksija o skupinskem delu postane pomemben del učnega procesa?
- Kako obravnavam situacije, ko eden ali več članov skupine ne prispeva k skupnemu cilju?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne strategije ali metode bi lahko uporabil za izboljšanje sodelovanja med učenci pri skupinskih projektih?
- Kako lahko vključim digitalna orodja za izboljšanje komunikacije in organizacije v skupinskih dejavnostih?
- Kaj sem se naučil iz opazovanja različnih skupin učencev in lahko uporabim pri prihodnjem načrtovanju?
- Kako naj spremenim ocenjevalne metode, da bom spodbujal večjo odgovornost posameznikov znotraj skupine?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 40–49, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>
- Pičinin, A. (2025). Vokalna tehnika. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 247–252). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Planinc, L. (2025). Glasbena pismenost. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 253–258). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Podkrajšek, J. (2025). Glasbene aktivnosti. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 259–264). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Podkrajšek, M. (2025). Glasba in motivacija. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 265–270). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Pokeržnik, H. (2025). Glasba in koncentracija. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 271–276). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Repar, L. (2025). Spodbujanje interesa za glasbo. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 277–282). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Romih, T. (2025). Glasba in otrokov čustveni svet. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 283–288). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Senica, T. (2025). Vzdrževanje discipline med glasbenimi dejavnostmi. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 289–294). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Simonič, M. (2025). Ples in folklorna dejavnost v virtualnem okolju. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 295–302). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Stepišnik, K. (2025). Spodbujanje sodelovanja med učenci. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 303–310). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).

VPRAŠANJA ZA POGLOBLJEN RAZMISLEK IN IZBOLJŠANJE POUČEVANJA GLASBENE UMETNOSTI (DODATEK K POGlavJEM 50–62)

BOJAN KOVAČIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

Poglavje ponuja nabor vprašanj, ki temeljijo na vsebini desetih poglavij monografije (poglavja 50–62): Premagovanje strahu pred nastopanjem, Delo z glasbeno nadarjenimi učenci, Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja skozi načrtovanje šolskih prireditev, Organizacija glasbenih delavnic, Vloga glasbe v različnih kulturah, Ritem in tempo, Glasbeni spomin, Glasba in vzgoja otrok, Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti, Glasba kot terapevtsko sredstvo, Vodenje pevskega zbora, Vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok in Glasbeni spomin. Vprašanja so razvrščena v štiri sklope (načrtovanje pouka, izvajanje pouka, opazovanje in vrednotenje, izboljšave in nadaljnji razvoj) ter učiteljem in študentom omogočajo poglobljen razmislek o lastni pedagoški praksi.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.68](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.68)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasbena umetnost,
poučevanje,
refleksija,
vrednotenje,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.68](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.68)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
teaching,
reflection,
evaluation,
artificial intelligence

QUESTIONS FOR IN-DEPTH REFLECTION AND IMPROVEMENT OF MUSIC TEACHING (APPENDIX TO CHAPTERS 50–62)

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

This chapter offers a series of questions based on the thirteen chapters of the monograph (Chapters 50–62): Overcoming Performance Anxiety, Working with Musically Gifted Students, The Role of Primary School Teachers in Encouraging Students' Musical Creativity through the Planning of School Events, Organising Music Workshops, The Role of Music in Different Cultures, Rhythm and Tempo, Musical Memory, Music and Child Development, Contemporary Dance in Music Education, Music as Therapeutic Tool, Leading a School Choir, Effects of Music on Children's Well-Being and Functioning, and Musical Memory. The questions are divided into four areas (lesson planning, lesson delivery, observation and evaluation, improvement and development) and enable teachers and students to reflect more closely on their own teaching practise.

University of Maribor Press

1 Uvod

V tem poglavju se osredotočamo na oblikovanje nabora vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom razrednega pouka in učiteljem, ki poučujejo glasbeno umetnost v osnovnih šolah, v pomoč pri ozaveščanju njihove pedagoške prakse, razmisleku o učinkih njihovega poučevanja glasbene umetnosti ter načrtovanju izboljšav lastnega dela oz. pedagoškega delovanja. Da bi sledili enotnejši strukturi monografije (kratka poglavja) in izboljšali preglednost vsebine, se v tem poglavju osredotočamo na tematike iz poglavij 50–62:

- Premagovanje strahu pred nastopanjem (Stiplošek, 2025),
- Delo z glasbeno nadarjenimi učenci (Stopar, 2025),
- Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja skozi načrtovanje šolskih prireditev (Strah, 2025),
- Organizacija glasbenih delavnic (Stres, 2025),
- Vloga glasbe v različnih kulturah (Šramel, 2025),
- Ritem in tempo (Torej, 2025),
- Glasbeni spomin (Turnšek Murko, 2025),
- Glasba in vzgoja otrok (Varšnik, 2025),
- Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti (Veler, 2025),
- Glasba kot terapevtsko sredstvo (Virant, 2025),
- Vodenje pevskega zbora (Vodeb, 2025),
- Vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok (Zupet, 2025),
- Glasbeni spomin (Žerak Urbanc, 2025).

Pri oblikovanju širokega nabora vprašanj smo uporabili **ChatGPT 4-Legacy model** in orodje **o1** (OpenAI, 2025), s čimer smo izvedli večstopenjski proces za izluščanje in oblikovanje prečiščenega, ožjega nabora vprašanj. Med generiranjem smo sledili specifičnim zahtevam in uporabili ključne besede, da smo model usmerili k ustvarjanju relevantnih in raznolikih vprašanj. Zbrana vprašanja smo razvrstili po tematikah oz. poglavjih, nato pa jih dodatno preoblikovali, da bi izboljšali njihovo razumljivost, učinkovitost, (vsebinsko) ustreznost in relevantnost glede na namen monografije.

Vprašanja, ki temeljijo na vsebini posameznih poglavij, smo razvrstili v štiri sklope:

- **načrtovanje in priprava pouka** (npr. *Kako izbiram ...*, *Kateri pristopi se pri meni izkažejo kot najbolj uspešni ...*),
- **izvajanje pouka** (npr. *Kako pristopam ...*, *Kako spodbujam ...*, *Na kakšen način rešujem ...*, *Kako prilagajam ...*),
- **opazovanje in vrednotenje** (npr. *Po čem prepoznam ...*, *Kako ocenjujem ...*, *Kako beležim ...*),
- **izboljšave in nadaljnji razvoj** (npr. *Kaj sem se naučil ...*, *Kaj bi pri mojem delu spremenil ...*, *Kaj lahko spremenim ...*, *Kako bom v prihodnje načrtoval ...*).

V nadaljevanju predstavljamo končni, ožji nabor vprašanj.

2 Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti

2.1 Premagovanje strahu pred nastopanjem (Poglavje 50)

Načrtovanje pouka

- Kako lahko vključim simulacijo nastopa v redne učne ure, da bi učenci pridobili več samozavesti pred dejanskim nastopom?
- Kako lahko prilagodim pouk glasbene umetnosti glede na različne ravni tesnobe pri učencih?
- Katere tehnike sproščanja lahko najučinkoviteje vključim v svoje pedagoške prakse za podporo učencem z visoko stopnjo strahu pred nastopanjem?
- Kako poskrbim, da so tehnike sproščanja dostopne in privlačne za vse učence, ne glede na njihovo starost ali glasbeno izobrazbo?

Izvajanje pouka

- Kako pri učencih opazim prve znake tesnobe ali strahu pred nastopanjem med vajami ali pripravi?
- Na kak način lahko z lastnim zgledom prispevam k zmanjševanju tesnobe pri učencih?

- Kako spodbujam pozitivno razmišljanje pri učencih pred nastopi in med njimi?
- Kako uporabljam tehnike dihanja in sproščanja kot del rednega pouka, da zmanjšam napetost pri učencih?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako spremljam in beležim napredek učencev pri soočanju s strahom pred nastopanjem?
- Kako ocenjujem uspešnost vključevanja tehnik sproščanja in simulacij nastopa v svoj pedagoški proces?
- Po čem prepoznam, da je učenec razvil večjo samozavest in nadzor nad tesnobo med nastopanjem?
- Kako vključim povratne informacije učencev o učinkovitosti tehnik sproščanja, ki jih uporabljam?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Katere dodatne tehnike sproščanja ali intervencije bi lahko raziskal in vključil za še večjo podporo učencem pri premagovanju strahu pred nastopanjem?
- Kako bi lahko sodeloval s strokovnjaki, kot so psihologi ali terapevti, pri razvoju boljših strategij za obvladovanje tesnobe pri učencih?
- Kako bi lahko izboljšal lastno razumevanje dejavnikov, ki povzročajo strah pred nastopanjem, in posledično bolje podprl učence pri soočanju z njim?
- Kako prilagoditi metode za različne starostne skupine in ravni glasbenega znanja učencev?

2.2 Delo z glasbeno nadarjenimi učenci (Poglavje 51)

Načrtovanje pouka

- Kako prepoznam glasbeno nadarjene in talentirane učence v svojem razredu in katere kriterije pri tem uporabim?

- Kako vključim obogatitvene programe in aktivnosti v svoj načrt za spodbujanje razvoja glasbeno nadarjenih in talentiranih učencev?
- Kako prilagodim učne metode tako, da so hkrati izzivalne za glasbeno nadarjene in talentirane učence in dostopne tudi za preostale učence?
- Kako lahko pri načrtovanju dejavnosti uskladim potrebo po spodbudnem učnem okolju z izogibanjem preobremenjenosti učencev?

Izvajanje pouka

- Kako spodbujam ustvarjalnost in samoiniciativnost glasbeno nadarjenih in talentiranih učencev skozi dejavnosti, kot so improvizacija, ustvarjalno petje ali glasbene igre?
- Kako zagotovim enakopravno sodelovanje vseh učencev, medtem ko nudim dodatno podporo glasbeno nadarjenim in talentiranim?
- Kako prilagodim svoje pedagoške metode za vključitev sodobnih tehnologij, kot so npr. glasbene programske opreme, za razvoj glasbenih potencialov?
- Na kak način učencem omogočim sodelovanje v zahtevnejših projektih, ne da bi s tem ustvaril prevelik pritisk?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako spremljam napredek glasbeno nadarjenih in talentiranih učencev in ga dokumentiram?
- Kako prepoznam znake preobremenjenosti pri glasbeno nadarjenih in talentiranih učencih in kako se nanje odzovem?
- Kako vključim povratne informacije staršev in sodelavcev pri delu z glasbeno nadarjenimi in talentiranimi učenci?
- Po čem prepoznam, da so učenci razvili večjo samozavest, spretnosti in veščine na glasbenem področju in v osebnem izražanju?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kako lahko izboljšam svoje pedagoško znanje in kompetence za delo z glasbeno nadarjenimi in talentiranimi učenci?

- Kako vključim sodelovanje z drugimi učitelji, mentorji ali strokovnjaki za ustvarjanje celovite podpore glasbeno nadarjenim in talentiranim učencem?
- Katere dodatne oblike podpore lahko ponudim staršem glasbeno nadarjenih in talentiranih učencev, da skupaj spodbudimo njihov razvoj?
- Kako prilagodim pristop k glasbeno nadarjenim in talentiranim učencem glede na njihove individualne značilnosti in potrebe?

2.3 Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja skozi načrtovanje šolskih prireditev (Poglavje 52)

Načrtovanje

- Kako vključim učence v vse faze priprave in izvedbe šolskih prireditev, da spodbudim njihovo ustvarjalnost in samostojnost?
- Kako načrtujem glasbene dejavnosti, ki združujejo umetniško izražanje, medvrstniško sodelovanje in učne cilje pouka glasbene umetnosti?
- Na kak način zagotovim raznolikost glasbenih dejavnosti, ki so primerne za različne starostne skupine in glasbene sposobnosti učencev?
- Kako pri načrtovanju prireditev upoštevam kulturno dediščino in spodbujam spoštovanje lastne in tuje glasbene tradicije?

Izvajanje

- Kako vzpostavim okolje, ki učencem omogoča svobodno glasbeno izražanje, hkrati pa zagotavlja jasne smernice in cilje?
- Kako spodbujam sodelovanje in medvrstniško podporo med učenci v času priprav na prireditve?
- Kako zagotovim, da so glasbene dejavnosti, povezane s prireditvami, uravnotežene med poustvarjanjem in ustvarjanjem glasbe?
- Kako pri izvedbi prireditev vključim različne oblike umetniškega izražanja (glasba, ples, dramatizacija) za celovit razvoj ustvarjalnosti?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako ocenjujem svoj pristop k poučevanju glasbenega ustvarjanja in katere spremembe bi lahko uvedel za večjo uspešnost?

- Kako se spoprijemam z morebitnimi izzivi, kot so pomanjkanje časa ali sredstev, pri organizaciji šolskih prireditev?
- Na kakšen način si prizadevam za izboljšanje svojih kompetenc pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja in načrtovanju kulturnih dogodkov?
- Kako evalviram uspešnost prireditve in prispevek posameznih učencev ter jih spodbujam k nadaljnjemu razvijanju glasbenih talentov?

Vpliv na šolsko in širšo skupnost

- Kako šolske prireditve prispevajo k razvijanju pozitivnega odnosa učencev do glasbe in kulture v šolski skupnosti?
- Kako prireditve, ki jih načrtujem, povezujejo učence, starše in širšo skupnost ter spodbujajo sodelovanje med njimi?
- Kako lahko kulturne prireditve v šoli postanejo priložnost za prepoznavanje in promocijo glasbenih talentov učencev?
- Kako vključujem povratne informacije staršev, sodelavcev in učencev za nadaljnje izboljšave organizacije šolskih prireditev?

2.4 Organizacija glasbenih delavnic (Poglavje 53)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram aktivnosti za glasbene delavnice, da spodbujajo tako ustvarjalnost kot sodelovanje med učenci?
- Kateri pristopi (npr. igranje na instrumente, ritmične igre, petje) so se v moji praksi izkazali kot najučinkovitejši za spodbujanje glasbenega izražanja pri učencih?
- Kako pri načrtovanju glasbenih delavnic vključujem učence z različnimi stopnjami glasbenega predznanja?
- Na kak način zagotavljam, da so cilji delavnic jasni, hkrati pa prilagojeni starosti in interesom udeležencev?

Izvajanje pouka

- Kako uvajam glasbene delavnice, da ustvarim sproščeno in spodbudno vzdušje za udeležence?

- Kako spodbujam sodelovanje in izmenjavo idej med učenci v času delavnice?
- Na kak način se odzivam na morebitne izzive, kot so pomanjkanje motivacije ali neskladja v skupinskem delu?
- Kako prilagajam aktivnosti v delavnicah glede na odzive in predloge učencev?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da so učenci uspešno dosegli cilje delavnice, npr. izboljšali svoje glasbene spretnosti ali okrepili svojo samozavest?
- Kako ocenjujem vpliv glasbenih delavnic na socialno povezanost in ustvarjalnost učencev?
- Kako beležim povratne informacije, da izboljšam strukturo in vsebino prihodnjih glasbenih delavnic?
- Kakšne izkušnje in mnenja učencev in staršev upoštevam pri vrednotenju uspešnosti delavnic?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil iz izkušenj z dosedanjimi glasbenimi delavnicami in bi lahko uporabil za izboljšanje prihodnjih?
- Kaj bi pri svojem pristopu k organizaciji delavnic spremenil, da bi bile še dostopnejše in koristnejše za učence?
- Kako lahko učinkoviteje vključim tehnologijo (npr. aplikacije, programsko opremo) v delavnice, da izboljšam učni proces?
- Kako bom v prihodnje načrtoval delavnice, da bodo bolj vključujoče in bodo spodbujale dolgoročen interes učencev za glasbo?

2.5 Vloga glasbe v različnih kulturah (Poglavje 54)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene primere, ki najbolje predstavljajo raznolikost kulturnih tradicij, in na kaj sem pozoren pri njihovi izbiri?

- Kateri pristopi (npr. poslušanje, izvajanje, raziskovanje simbolike) se pri meni izkažejo kot najučinkovitejši pri spodbujanju razumevanja različnih glasbenih tradicij?
- Kako pri načrtovanju dejavnosti vključim glasbene tradicije iz različnih kultur, ne da bi posegal v njihovo avtentičnost?
- Na kak način povežem glasbene tradicije z drugimi področji (zgodovino, geografijo, družbenimi strukturami) za celovit vpogled v njihovo kulturno vlogo?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k predstavitvi glasbenih tradicij različnih kultur, da vzbudim zanimanje in spoštovanje pri učencih?
- Kako spodbujam učence k sodelovanju in dialogu o glasbi, ki odraža kulturne raznolikosti?
- Na kak način rešujem morebitne stereotipe ali predsodke, ki jih učenci morda imajo glede določenih glasbenih tradicij?
- Kako prilagajam dejavnosti, kot so izvajanje glasbe, analiza simbolike ali organizacija glasbenih delavnic, različnim starostnim skupinam in interesom učencev?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci razumejo simbolni pomen glasbe v določeni kulturi ali njen družbeni kontekst?
- Kako ocenjujem njihovo razumevanje temeljnih elementov glasbene raznolikosti (npr. spoštovanje do kulturne dediščine, empatija, sposobnost primerjanja)?
- Kako beležim učencevo odzivnost na glasbo različnih kultur in opažam napredek v njihovem dojemanju raznolikosti?
- Kako mi odzivi učencev pomagajo pri izboljšanju lastnih pristopov k poučevanju svetovne glasbe?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomembnosti vključevanja glasbenih tradicij različnih kultur v pouk in kako bom to prakso nadgradil v prihodnje?
- Kaj bi spremenil pri svojem pristopu, da bi še bolj spodbujal medkulturno razumevanje skozi glasbo?
- Kako lahko izboljšam svoje strategije za spodbujanje spoštovanja do različnih glasbenih izrazov pri učencih?
- Kako bom v prihodnje načrtoval in izvajal glasbene delavnice, ki bodo omogočale avtentično in enakovredno predstavitev glasbenih tradicij?

2.6 Ritem in tempo (Poglavje 55)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram primerne metode za učenje ritma in tempa, da spodbujam tako tehnične kot čustvene odzive pri učencih?
- Kateri pristopi (ploskanje, štetje, ritmične igre) so najučinkovitejši za razvijanje učenčevega občutka za časovno usklajenost in ritem?
- Kako vključim različne glasbene zvrsti v pouk glasbene umetnosti, da izboljšam učenčevo razumevanje ritma in tempa?
- Kako zagotovim, da so cilji za ritem in tempo jasno definirani ter prilagojeni starosti in glasbenim sposobnostim učencev?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k poučevanju ritma in tempa, da spodbudim sodelovanje in ustvarjalnost pri učencih?
- Kako prilagajam dejavnosti glede na posamezne učence in njihove različne potrebe (npr. hitrost učenja ritma)?
- Na kak način spodbujam učence, da ob izvajanju glasbe obdržijo usklajenost in se ne osredotočajo preveč na tehnične napake?
- Kako obvladujem izzive, ko se učenci spopadajo z neskladnostjo med ritmom pri učenju in izvajanju skladb?

Opazovanje in vrednotenje

- Po čem prepoznam, da učenci uspešno razvijajo občutek za ritem in tempo (npr. sledenje udarcem, sinhronizacija z drugimi)?
- Kako ocenjujem napredek učencev pri obvladovanju ritma in tempa?
- Kako beležim povratne informacije, da izboljšam svojo pedagoško prakso in prilagodim pouk glede na učenceve napake ali napredek?
- Kakšne povratne informacije učence najbolj motivirajo in so koristne pri učenju ritma in tempa?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu usklajenosti med učenjem in izvajanjem ritmov ter kako bom to vključil v prihodnje načrte pouka?
- Kako bom v prihodnje prilagodil učne metode za boljše obvladovanje ritma pri učencih, ki imajo težave s časovno usklajenostjo?
- Kaj lahko izboljšam pri vključevanju različnih glasbenih stilov in pristopov v svoj učni proces, da spodbudim večjo ustvarjalnost in motivacijo učencev?
- Kako bom v prihodnje razvijal metode, ki bodo izboljšale kognitivne sposobnosti učencev, kot so pozornost, spomin in koordinacija, skozi učenje ritma in tempa?

2.7 Glasbeni spomin (Poglavje 56)*Načrtovanje pouka*

- Kako izberem primerno glasbo za izboljšanje spomina pri učencih, glede na vrsto naloge, ki jo učenci opravljajo (npr. učenje novih besed, pomnjenje zgodovinskih dejstev)?
- Kako vključim glasbo kot orodje za krepitev spominskih sposobnosti v pouk glasbene umetnosti, ob upoštevanju raziskav, ki povezujejo glasbo z izboljšanjem pomnjenja?
- Kako prilagodim glasbo glede na razpoloženje učencev, saj je raziskano, da glasba, ki vzbuja močna čustva, izboljša pomnjenje?

- Kako oblikujem naloge, ki bodo učencem omogočile boljšo povezavo med učenjem in glasbo (npr. asociacije med glasbo in informacijami)?

Izvajanje pouka

- Kako pristopim k uporabi glasbe kot orodja za pomnjenje in katere vrste glasbe (pozitivna, nevtralna, žalostna) so najprimernejše za specifične naloge?
- Kako motiviram učence, da se med učenjem osredotočijo na naloge in ustvarijo povezave med glasbo in informacijami, ki si jih želijo zapomniti?
- Kako prilagodim učne aktivnosti glede na različne potrebe učencev, kot so glasbeno usposobljeni in tisti brez glasbenega usposabljanja?
- Kako zagotovim, da učenci ob poslušanju glasbe ne bodo le ponavljali informacij, ampak tudi razvijali sposobnost priklica teh informacij iz spomina?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznam, ali glasba pomaga učencem pri pomnjenju (npr. sledenje napredku pri učenju besed, izboljšanje rezultatov pri testih)?
- Kako ocenjujem učinke uporabe glasbe na akademske dosežke učencev, zlasti na njihov verbalni spomin?
- Kako spremljam, ali glasba vpliva na učenčevo razpoloženje in posledično na njihove kognitivne sposobnosti?
- Kako beležim napredek učencev pri uporabi glasbe kot orodja za pomnjenje ter prilagodim učne strategije za prihodnje ure pouka glasbene umetnosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu glasbe pri spominskem učenju in kaj bom spremenil v svojih učnih metodah, da bo ta pristop še učinkovitejši?
- Kako bom v prihodnje prilagodil vrsto glasbe glede na naloge, ki jih učenci izvajajo, da bo ta v največji možni meri vplivala na izboljšanje pomnjenja?

- Kako bom izboljšal povezovanje glasbe z učenjem, da bo postopek pomnjenja bolj naraven in učinkovitejši za vse učence, vključno s tistimi brez glasbenega ozadja?
- Kako bom še naprej spremljal učinke glasbe na spomin pri učencih in katere spremembe bom uvedel na podlagi opažanj in povratnih informacij?

2.8 Glasba in vzgoja otrok (Poglavje 57)

Načrtovanje pouka

- Kako izbiram glasbene dejavnosti, ki bodo najboljše podprle razvoj jezikovnih, socialnih in čustvenih veščin učencev?
- Kako prilagodim glasbene aktivnosti starosti in potrebam učencev, da bodo spodbujale celostni razvoj, vključno z empatijo in sodelovanjem?
- Kako vključim glasbo v pouk glasbene umetnosti tako, da podpira različna področja otrokovega razvoja, kot so motorične sposobnosti, spomin in jezikovne veščine?
- Kako načrtujem dejavnosti, ki bodo omogočile učencem, da se povežejo z glasbo in ustvarijo pozitivne čustvene odzive, ki bodo podprli njihov učni proces?

Izvajanje pouka

- Kako pristopim k uporabi glasbe za izboljšanje govora in jezikovnih sposobnosti, na primer s poudarkom na zaznavanju ritma in intonacije?
- Kako uporabim skupinsko glasbeno usposabljanje za spodbujanje socialnih spretnosti, kot so sodelovanje, empatija in reševanje konfliktov med učenci?
- Kako spodbujam sodelovanje med učenci pri glasbenih aktivnostih, ki vključujejo deljenje nalog, usklajevanje ritma in melodije?
- Kako prilagodim glasbene dejavnosti, da bodo primerne za učence z različnimi socialnimi veščinami in potrebami, da zagotovim učinkovito vključevanje vseh?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznam, ali glasbene dejavnosti pomagajo učencem pri izboljšanju jezikovnih veščin in socialnih spretnosti (npr. skozi opazovanje izboljšanj pri sodelovanju, izražanju ali reševanju konfliktov)?
- Kako ocenjujem učni napredek učencev v povezavi z glasbenimi aktivnostmi, zlasti pri razumevanju ritma, intonacije in govora?
- Kako spremljam učinke glasbenih dejavnosti na čustveni razvoj učencev, kot so izboljšanje empatije in pozitivnih medvrstniških odnosov?
- Kako beležim napredek pri učencih, ki so vključeni v glasbene aktivnosti, in kako te ugotovitve vplivajo na moje prihodnje učne pristope?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vplivu glasbenih dejavnosti na razvoj otrok in kako bom v prihodnje izboljšal vključevanje glasbe v učni proces za celostni razvoj učencev?
- Kako bom prilagodil glasbene dejavnosti glede na različne stopnje razumevanja in veščin učencev, da bodo te dejavnosti še učinkovitejše?
- Kako bom še naprej spremljal učinke glasbe na razvoj socialnih veščin, kot so sodelovanje, empatija in reševanje konfliktov, in kaj bom prilagodil za še boljše rezultate?
- Kako bom v prihodnje vključil glasbene dejavnosti v različne učne predmete, da bodo podpirale razvoj vseh področij otrokovega razvoja?

2.9 Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti (Poglavje 58)

Načrtovanje pouka

- Kako izberem sodobni ples, ki bo podprl razumevanje glasbenih konceptov, kot so ritem, tempo, dinamika in interpretacija?
- Kako prilagodim plesne dejavnosti starosti in potrebam učencev, da bodo spodbujale tako fizični kot čustveni razvoj?
- Kako vključim sodobni ples v glasbene predstave, da bo imel pripovedno funkcijo in bo poglobil čustveno doživetje?

- Kako načrtujem interdisciplinarne učne dejavnosti, ki vključujejo ples in glasbo, ter zagotovim enakovredno obravnavo obeh področij?

Izvajanje pouka

- Kako pristopam k uporabi sodobnega plesa v učnem procesu za spodbujanje ustvarjalnega in kritičnega mišljenja pri učencih?
- Kako spodbujam sodelovanje med učenci pri plesnih dejavnostih, ki vključujejo glasbo, in zagotavljam, da bodo vsi vključeni v ustvarjalni proces?
- Kako povezujem ples z glasbenimi in dramskimi izrazi v predstavah, da bodo učenci lažje dosegli globoko razumevanje glasbenih vsebin in razvili bogatejšo interpretacijo?
- Kako prilagodim plesne dejavnosti za učence z različnimi predhodnimi izkušnjami, da bodo lahko vsi sodelovali in se učili na njihovem nivoju?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznam, ali ples pomaga učencem pri razumevanju glasbenih konceptov, ter povečuje njihovo ustvarjalnost in kritično mišljenje?
- Kako ocenjujem napredek učencev pri povezovanju plesa z glasbo, še posebej pri kompleksnih koreografskih nalogah?
- Kako spremljam učne učinke interdisciplinarnega pristopa, kjer ples in glasba sodelujeta pri razvoju učnih veščin učencev?
- Kako beležim napredek pri učencih, ki sodelujejo v sodobnem plesu, in kako ti napotki vplivajo na nadaljnje načrtovanje učnih aktivnosti?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vključevanju sodobnega plesa v učni proces in kako bom v prihodnje izboljšal povezovanje plesa z glasbo ter drugimi disciplinami?
- Kako prilagodim plesne aktivnosti, da bodo bolj podporne za učence, ki morda nimajo plesnih izkušenj, vendar želijo razvijati ustvarjalnost in izražanje?

- Kako bom v prihodnje uporabil sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti, da bo ta izboljšal tako glasbeno razumevanje kot socialne in čustvene veščine učencev?
- Kako bom spremljal učne učinke plesno-glasbenih projektov in jih vključil v prihodnje učne načrte ter izboljšal sodelovanje med učenci v večdisciplinarnih projektih?

2.10 Glasba kot terapevtsko sredstvo (Poglavje 59)

Načrtovanje pouka

- Kako vključiti glasbo kot terapevtsko sredstvo v izobraževalne dejavnosti za podporo učencem z različnimi potrebami?
- Kako učitelje pripraviti na uporabo glasbene terapije v učilnicah za izboljšanje čustvenega in duševnega zdravja učencev?
- Kako prilagoditi glasbene aktivnosti za učence z duševnimi težavami in ustvariti okolje, ki spodbuja čustveno izražanje in socialno povezanost?
- Kako razviti pedagoške pristope, ki vključujejo terapevtske glasbene tehnike za izboljšanje splošnega počutja učencev?

Izvajanje pouka

- Kako uporabljati glasbene tehnike, kot so petje, igranje instrumentov in improvizacija, za spodbujanje čustvenega zdravja učencev?
- Kako vključiti receptivno glasbeno terapijo, kjer učenci prejemajo glasbo, da bi izboljšali njihovo dobro počutje?
- Kako spodbujati aktivno sodelovanje učencev v glasbenih terapevtskih dejavnostih, da se zmanjšajo stres, anksioznost ali negativna čustva?
- Kako v vsakodnevno šolsko življenje vključiti glasbene programe za terapevtske namene in spodbuditi učence k izboljšanju čustvenega zdravja?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznati učinke glasbenih terapevtskih dejavnosti na čustveno in kognitivno stanje učencev?

- Kako oceniti izboljšanje socialnih veščin in čustvene stabilnosti učencev, ki so sodelovali v terapevtskih glasbenih programih?
- Kako spremljati napredek učencev pri učenju in spoprijemanju z osebno stisko skozi glasbeno terapijo?
- Kako zbirati povratne informacije od učencev o tem, kako glasbeni programi vplivajo na njihovo splošno dobro počutje?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o pomenu glasbene terapije pri delu z učenci in kako bom izboljšal vključevanje teh dejavnosti v svoj pedagoški pristop?
- Kako bom v prihodnje razvil nove tehnike in pristopke za izvajanje glasbene terapije, da bo bolj vključujoča in dostopna vsem učencem?
- Kako bom zagotovil večjo podporo učiteljem pri vključevanju glasbe kot terapevtskega sredstva, zlasti pri usposabljanju za obvladovanje terapevtskih tehnik?
- Kako bom v prihodnje spremljal učinke terapevtskih glasbenih programov in razširil njihovo uporabo v šolskem okolju ter zdravstvenih ustanovah?

2.11 Vodenje pevskega zbora (Poglavje 60)

Načrtovanje pouka

- Kako pripravim učence za sodelovanje v pevskem zboru in jih motiviram za redno vajo?
- Kako izbiram primerne glasbene vsebine, ki bo ustrezala starostni stopnji in sposobnostim pevcev?
- Kateri so ključni koraki pri izbiri pesmi, ki jih bodo otroci izvajali, da bo pesem primerna za njihov glasovni razpon in starost?
- Kako načrtujem vaje za izboljšanje vokalne tehnike in dinamike v zboru?

Izvajanje pouka

- Kako voditi pevski zbor, da bo vzdušje sproščeno, a hkrati produktivno, da bodo učenci pripravljeni na izboljšanje svojih glasbenih sposobnosti in spretnosti?

- Kako izvajati vaje za dihanje, ki bodo izboljšale tehniko petja in omogočile večjo vokalno harmonijo?
- Kako usklajujem dinamiko zbora glede na vrsto pesmi in starost pevcev ter kako izvajam vaje za natančno kontroliranje glasovne dinamike?
- Kako pravilno voditi učence pri učenju nove pesmi in zagotoviti, da so pripravljeni na pevske nastope?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako prepoznam napredek učencev v pevskem zboru in spremljam izboljšanje njihovih vokalnih sposobnosti?
- Kako ugotovim, če je pesem dobro sprejeta med učenci in ali so pripravljeni za izvedbo na nastopu?
- Kako spremljam napredek pri učenju nove pesmi, vključno s tistimi učenci, ki potrebujejo več pomoči pri usvajanju novih pesmi?
- Kako spremljam uspešnost in učinkovitost vaj, kot so upevanje in vaje za dihanje?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vodenju pevskega zbora in kako bom izboljšal svoj pristop k vodenju zbora v prihodnosti?
- Kako bom v prihodnje motiviral učence za sodelovanje in jih spodbujal k večji angažiranosti v zborovskih dejavnostih?
- Kaj bom spremenil pri svojem delu, da bo učni proces še učinkovitejši in zbor bolj harmoničen?
- Kako bom v prihodnje izboljšal tehnike poučevanja in vodenja pevskega zbora, da bodo učenci dosegali še boljše rezultate?

2.12 Vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok (Poglavje 61)

Načrtovanje pouka

- Kako bom pripravil učence na vključitev glasbe kot terapevtskega sredstva in jih motiviral za sodelovanje v glasbenih dejavnostih, ki spodbujajo njihovo duševno zdravje?

- Kateri so ključni koraki pri načrtovanju glasbenih aktivnosti, ki bodo prilagojene potrebam otrok z različnimi motnjami, kot so avtizem?
- Kako bom izbral primerno glasbo za terapijo, da bo ustrezala potrebam otrok, ki se soočajo s čustvenimi ali socialnimi izzivi?

Izvajanje pouka

- Kako bom izvajal elemente glasbene terapije, ki bodo učencem omogočili sprostitve, izražanje čustev in izboljšanje njihovega socialnega in emocionalnega počutja?
- Kako bom vključil različne tehnike glasbene terapije, kot so klinična improvizacija, avtobiografija v pesmi in glasbeno vodena domišljija, v svoje delo z otroki?
- Kako bom prilagodil glasbene intervencije za otroke z avtizmom, da bodo te spodbujale socialno komunikacijo in zmanjšale stres?
- Kako bom zagotovil varno okolje za izvajanje elementov glasbene terapije, kjer se bodo otroci počutili sproščeno in pripravljeni na sodelovanje?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako bom spremljal napredek otrok pri vključevanju elementov glasbene terapije v pouk?
- Kako bom ocenil vpliv glasbenih dejavnosti na otroke, zlasti v kontekstu zmanjšanja anksioznosti, stresa ali depresije?
- Kako bom spremljal vpliv uporabe elementov glasbene terapije na izboljšanje socialnih veščin otrok, kot so komunikacija, medsebojno sodelovanje in izražanje čustev?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kaj sem se naučil o vplivih glasbe na počutje in delovanje otrok ter kako bom izboljšal svoje metode pri vodenju pouka z elementi glasbene terapije?
- Kako bom v prihodnosti še bolj vključil glasbene dejavnosti v učni proces za otroke, ki se soočajo z duševnimi izzivi, da bodo dosegli boljše rezultate?

- Kako bom v prihodnosti izboljšal svoj pristop uporabi elementov glasbene terapije in kako bi lahko sodeloval z drugimi strokovnjaki, kot so psihologi ali pedagogi?

2.13 Glasbeni spomin (Poglavje 62)

Načrtovanje pouka

- Kako bom učencem omogočil boljše pomnjenje glasbenih informacij z uporabo čustveno privlačnih skladb, ki bodo spodbudile njihov glasbeni spomin?
- Kako bom vključil tehnike analitičnega pristopa in ciljno usmerjene vadbe v učni proces, da bodo učenci bolje prepoznavali glasbene vzorce in si jih lažje zapomnili?
- Kako bom učencem razložil vlogo glasbenega spomina in čustvenih odzivov na glasbo, da bodo razumeli, zakaj so določene glasbene vsebine dostopnejše in stabilnejše v njihovem spominu?

Izvajanje pouka

- Kako bom spodbudil učence k boljši konsolidaciji glasbenih spominov z vključevanjem skladb, ki vzbujajo močne čustvene odzive, bodisi pozitivne bodisi negativne?
- Kako bom uporabljal različne tehnike za izboljšanje spomina na glasbo, kot so počasnejša vadba, segmentacija glasbenih delov ali ločevanje rok pri klavirju?
- Kako bom vključeval tehnike, ki izboljšujejo dolgoročni spomin na glasbene skladbe, in učencem omogočil, da si skladbe zapomnijo brez potrebe po notnem zapisu?
- Kako bom učencem pomagal razviti analitične sposobnosti za prepoznavanje glasbenih vzorcev, kar bo prispevalo k večji prepoznavnosti glasbenih elementov?

Opazovanje in vrednotenje

- Kako bom spremljal napredek učencev pri izboljšanju njihovega glasbenega spomina in ugotavljal, katere tehnike jim najbolj pomagajo pri pomnjenju glasbenih vzorcev?
- Kako bom ocenil, ali so učenci uspešno prepoznali in si zapomnili glasbene informacije, kot so melodije, ritmi in besedila?
- Kako bom spremljal vpliv čustvene vsebine glasbe na učence in ugotavljal, ali je ta vpliv pripomogel k boljšemu dolgoročnemu pomnjenju?

Izboljšave in nadaljnji razvoj

- Kako bom v prihodnosti izboljšal svoje metode za spodbujanje glasbenega spomina pri učencih, glede na to, da glasba, ki vzbuja močne čustvene odzive, učinkoviteje pripomore k spominskim procesom?
- Kako bom v prihodnosti integriral še bolj ciljno usmerjen trening spomina, ki vključuje analitične in čustvene pristope, da bodo učenci še lažje prepoznavali glasbene vzorce?
- Kako bom v prihodnosti raziskoval in uporabil nove raziskave na področju glasbenega spomina, da bom izboljšal svojo pedagoško prakso in učencem omogočil še boljšo glasbeno izobrazbo?

3 Zaključek

Vprašanja za poglobljen razmislek in izboljšanje poučevanja glasbene umetnosti, ki so predstavljena v poglavjih 50–62, služijo kot orodje za učitelje in študente, ki si prizadevajo za stalno samorefleksijo in izboljšanje svoje pedagoške prakse. Omogočajo kritično vrednotenje in nadgradnjo načrtovanja in izvajanja pouka, ocenjevanje učinkovitosti ter izvajanje prilagoditev in izboljšav. Predstavljajo učinkovito orodje za izboljšanje kakovosti in globine pouka glasbene umetnosti, saj spodbujajo globlje razumevanje glasbene pedagogike ter vzpostavljajo povezavo med teorijo in praktičnim delovanjem. S temi vprašanji lahko učitelji bolje prepoznajo posamezne potrebe učencev in nanje učinkoviteje odgovarjajo v okviru raznolike učne skupine. Redna uporaba teh vprašanj ne le podpira profesionalni razvoj učiteljev, temveč tudi vpliva na izboljšanje učinkovitosti pedagoških praks.

Literatura

- OpenAI. (2025). *ChatGPT 4-Legacy model in orodja o1*. <https://www.openai.com>
- Stiplošek, N. (2025). Premagovanje strahu pred nastopanjem. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 311–316). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Stopar, A. (2025). Delo z glasbeno nadarjenimi učenci. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 317–322). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Strah, A. (2025). Vloga učiteljev razrednega pouka pri spodbujanju glasbenega ustvarjanja skozi načrtovanje šolskih prireditev. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 323–328). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Stres, E. (2025). Organizacija glasbenih delavnic. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 329–336). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Šramel, S. (2025). Vloga glasbe v različnih kulturah. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 337–342). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Torej, N. (2025). Ritem in tempo. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 343–348). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Turnšek Murko, N. (2025). Glasbeni spomin. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 349–354). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Varšnik, M. (2025). Glasba in vzgoja otrok. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 355–360). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Veler, M. (2025). Sodobni ples pri pouku glasbene umetnosti. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 361–366). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Virant, J. (2025). Glasba kot terapevtsko sredstvo. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 367–374). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Vodeb, T. (2025). Vodenje pevskega zbora. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 375–380). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Zupet, K. (2025). Vplivi glasbe na počutje in delovanje otrok. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 381–388). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).
- Žerak Urbanc, T. (2025). Glasbeni spomin. V B. Kovačič (ur.), *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* (str. 389–396). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (e-publikacija).

ŠIRJENJE OBZORIJ O POUČEVANJU GLASBE

BOJAN KOVAČIČ (UR.)

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.kovacic@um.si

V monografiji *Širjenje obzorij o poučevanju glasbe* so študenti magistrskega študijskega programa Razredni pouk na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru proučevali sodobna spoznanja o poučevanju glasbe, zlasti na osnovnošolski stopnji. Monografija, namenjena učiteljem in študentom, ponuja teoretične vpogleda v številne ključne glasbene koncepte in njihovo praktično aplikacijo v pedagoškem delu. Obravnavani so različni vidiki glasbenega poučevanja, razvoj glasbenega mišljenja, vključevanje petja in igranja ter številne teme, ki spodbujajo razvoj pedagoških spretnosti. Izzivi so vključevali pravilno uporabo digitalnih orodij, ki temeljijo na umetni inteligenci, kot sta Elicit in ChatGPT, ki so spremenila tradicionalne raziskovalne pristope. Kljub prednostim teh tehnologij so študenti morali zagotoviti avtentičnost in izvirnost svojih raziskav, obvladovanje etične uporabe tehnologij in ohranjanje akademske integritete pri citiranju virov. Monografija na koncu ponuja nabor vprašanj za refleksijo, ki bodo študentom in učiteljem razrednega pouka pomagali ozavestiti, izboljšati in načrtovati izboljšave njihove pedagoške prakse pri poučevanju glasbene umetnosti v osnovnih šolah.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025)

ISBN
978-961-286-993-9

Ključne besede:
glasba,
poučevanje glasbe,
umetna inteligenca,
digitalna orodja,
inkluzivnost,
interdisciplinarnost

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
music education,
artificial intelligence,
digital tools,
inclusion,
interdisciplinarity

BROADENING HORIZONS ON TEACHING MUSIC

BOJAN KOVAČIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
bojan.kovacic@um.si

In the monograph *Broadening Horizons on Teaching Music*, students of the Master's programme in Elementary Education at the Faculty of Education, University of Maribor, explored contemporary findings on music teaching, particularly at the primary school level. This monograph, aimed at teachers and students, provides theoretical insights into numerous key musical concepts and their practical application in pedagogical work. It addresses various aspects of music teaching, the development of musical thinking, the integration of singing and playing, and topics that promote the enhancement of pedagogical skills. Challenges included the appropriate use of digital tools based on artificial intelligence, such as Elicit and ChatGPT, which have transformed traditional research approaches. Despite the advantages of these technologies, students were tasked with ensuring the authenticity and originality of their research, mastering the ethical use of technology, and maintaining academic integrity when citing sources. The monograph concludes with a series of reflective questions to help students and teachers reflect on, refine and plan improvements to their pedagogical practise in primary music teaching.

University of Maribor Press

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

